

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Παιδαγωγικό Παιχνίδι και Παιδαγωγικό Υλικό στην Πρώτη Παιδική Ηλικία»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Διερεύνηση των απόψεων των Νηπιαγωγών
για τη
διαπολιτισμική διάσταση των σχολικών γιορτών

Αθανασία Χαλατσογιάννη

ΒΟΛΟΣ 2010

1^{ος} Επιβλέπων : Κώστας Μάγος Λέκτορας

2^η Επιβλέπουσα: Κατερίνα Μιχαλοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Αξιολογητής:

Βαθμός	
Ολογράφως	



Περιεχόμενα

Πρόλογος	5
Κεφάλαιο 1	
Διαπολιτισμική Αγωγή	7
1.1 Η έννοια της διαπολιτισμικής αγωγής	7
1.2 Διαπολιτισμική και σύγχρονη προσχολική εκπαίδευση	11
1.3 Οι αντιλήψεις των νηπίων για τον εαυτό τους και για τους άλλους	13
1.4 Ο ρόλος του παιδαγωγού στη διαπολιτισμική εκπαίδευση	15
Κεφάλαιο 2	
Οι Σχολικές Γιορτές	19
2.1 Ο θεσμός των γιορτών	19
2.2 Οι γιορτές στο σχολείο	21
2.3 Γιορτές στο Νηπιαγωγείο	26
2.3.1 Οι θρησκευτικές γιορτές	36
2.3.1.1 Η γιορτή των Χριστουγέννων	40
2.3.2 Εθνικές Γιορτές	42
2.4 Ο ρόλος της νηπιαγωγού στις σχολικές γιορτές	45
2.5 Οι γιορτές στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	48
2.6 Προβλήματα των γιορτών με διαπολιτισμική διάσταση στο νηπιαγωγείο	54
Κεφάλαιο 3	
Μεθοδολογία Έρευνας	61
3.1 Μέθοδος- Ερευνητικά Ερωτήματα	61
3.2 Δείγμα	61
3.3 Προπαρασκευαστική Διαδικασία της Έρευνας	62
3.4 Περιορισμοί της έρευνας	63
3.5 Μεθοδολογία	63
Κεφάλαιο 4	
Η Ανάλυση του περιεχομένου των συνεντεύξεων	69
• Οι γιορτές, που γιορτάζονται στο νηπιαγωγείο	69
• Λόγοι εορτασμού των σχολικών εορτών σύμφωνα με το δείγμα	71
• Οι σκοποί, που εξυπηρετούνται ευρέως μέσω των γιορτών	75
• Η αξιολόγηση των γιορτών με κοινό γνώμονα τη σημασία τους	85
• Η επιλογή και το περιεχόμενο των γιορτινών δραστηριοτήτων	90
• Η γιορτινή διαμόρφωση του χώρου της τάξης και η συμβολή των παιδιών σε αυτή	96
• Οι συμμετέχοντες στις σχολικές γιορτές	101
• Η διοργάνωση γιορτών ή δραστηριοτήτων με στόχο την προσέγγιση άλλων πολιτισμών	108
• Ο ρόλος των αλλόγλωσσων παιδιών στη διεξαγωγή των σχολικών γιορτών	119
• Η οργάνωση δραστηριοτήτων με στόχο την προσέγγιση του πολιτισμού των υφιστάμενων αλλόγλωσσων παιδιών	124
• Οι δραστηριότητες στα πλαίσια της οργάνωσης μιας Αποκριάτικης γιορτής	128
• Περιγραφή ενός ιδιαίτερου περιστατικού, που συνέβη σε σχολική γιορτή	131
• Δοθείσες συμβουλές από τις εκπαιδευτικούς του δείγματος	136

Κεφάλαιο 5	
Γενικά Συμπεράσματα	141
Κεφάλαιο 6	
Προτάσεις	149
Βιβλιογραφία	
Ελληνόγλωσση	151
Ξενόγλωσση	155
Παράρτημα I	
Οδηγός Συνέντευξης	161
1 ^η Συνέντευξη	163
2 ^η Συνέντευξη	169
3 ^η Συνέντευξη	173
4 ^η Συνέντευξη	177
5 ^η Συνέντευξη	183
6 ^η Συνέντευξη	189
7 ^η Συνέντευξη	193
8 ^η Συνέντευξη	197
9 ^η Συνέντευξη	201
10 ^η Συνέντευξη	205
11 ^η Συνέντευξη	211
12 ^η Συνέντευξη	217
13 ^η Συνέντευξη	223
14 ^η Συνέντευξη	227
15 ^η Συνέντευξη	233
16 ^η Συνέντευξη	239
17 ^η Συνέντευξη	243
18 ^η Συνέντευξη	247
19 ^η Συνέντευξη	251
20 ^η Συνέντευξη	259
21 ^η Συνέντευξη	265
22 ^η Συνέντευξη	269
23 ^η Συνέντευξη	273
24 ^η Συνέντευξη	277
25 ^η Συνέντευξη	283
26 ^η Συνέντευξη	287
27 ^η Συνέντευξη	291
28 ^η Συνέντευξη	295
29 ^η Συνέντευξη	299
30 ^η Συνέντευξη	303
Παράρτημα II	
Φωτογραφίες	309

Πρόλογος

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τίτλο: «Παιδαγωγικό Παιχνίδι και Παιδαγωγικό Υλικό στην πρώτη παιδική ηλικία».

Μέσα από τη συγκεκριμένη ερευνητική διαδικασία επιχειρήθηκε η διεύρυνση των απόψεων των νηπιαγωγών σχετικά με τις γιορτές κι ειδικότερα η διαπολιτισμική διάσταση αυτών.

Πρωταρχικώς, μέσα από την εμπειρία μου διαπίστωσα πως το θέμα αυτό απασχολεί μεγάλη μερίδα των συναδέλφων μου, οι οποίοι προβληματίζονται για τις πρακτικές που θα ακολουθήσουν κάθε φορά που πλησιάζει μια γιορτινή περίοδος. Ωστόσο, κατά την αρχική επεξεργασία του διαπιστώθηκε ερευνητική και βιβλιογραφική ένδειξη αναφορικά με αυτό, το πολύπλοκο ζήτημα. Η ελλειμματική αυτή κατάσταση αποτέλεσε ερέθισμα για περισσότερη διεύρυνση. Στη συνέχεια, η επιλογή του θέματος υλοποιήθηκε βάσει προσωπικών λόγων και αντικατοπτρίζει τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα, που έχω σχετικά με ζητήματα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Συνακολούθως, η εργασία μου έλαβε την εξής διάρθρωση:

Στο πρώτο μέρος, επισημάνθηκε η έννοια της διαπολιτισμικής αγωγής κι η δυναμική παρουσία που επιβάλλεται να έχει στη σύγχρονη προσχολική εκπαίδευση. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ο ρόλος της νηπιαγωγού αναδεικνύεται ως πολυδιάστατος και γι' αυτό ακριβώς κρίνεται απαραίτητη η συνεχής κατάρτισή του.

Στο δεύτερο μέρος, λόγος έγινε για το θεσμό των γιορτών ως αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των ανθρώπων από αρχαιοτάτων χρόνων. Όμοια *“κυριαρχία”* παρουσιάζουν και στο χώρο της εκπαίδευσης, καθώς αποτελούν τμήμα της σχολικής παράδοσης. Από τη μια πλευρά, οι υποστηρικτές τους υποστηρίζουν ότι η συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες που έχουν νόημα για τα ίδια, συμβάλλει στην επίτευξη ποικίλων στόχων. Από την άλλη πλευρά, οι επικριτές τους ισχυρίζονται ότι τα οφέλη είναι λιγοστά και δυσδιάκριτα.

Ειδικότερα, παρουσιάστηκαν οι γιορτές, που πραγματοποιούνται στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης, οι οποίες ως επί των πλείστων οργανώνονται για τον εορτασμό προβλέψιμων ημερών, χωρίς να τις χαρακτηρίζει κάποια πρωτότυπη αφορμή. Σημαντική θέση εξ' αυτών καταλαμβάνουν οι θρησκευτικές, με κυριότερη

αυτή των Χριστουγέννων η οποία φαίνεται, ότι συγκεντρώνει τις προτιμήσεις όλων των προσώπων της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στη συνέχεια, έγινε αναφορά στους εορτασμούς των εθνικών επετείων και τους τρόπους με τους οποίους οι παιδαγωγοί επιλέγουν να αναδείξουν αυτές τις ιδιαίτερες ημέρες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διαπολιτισμική διάσταση που λαμβάνουν οι εορταστικές εκδηλώσεις καθώς και τα προβλήματα που συνήθως δημιουργούνται μέσα από αυτές.

Έπειτα, παρουσιάστηκε η μεθοδολογία και τα επιστημονικά εργαλεία, με τα οποία εργάστηκα, ενώ στο τέταρτο μέρος ακολούθησε η ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Στο πέμπτο μέρος, παρατέθηκε η εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων.

Τέλος, επιχείρησα να προβώ σε μερικές προτάσεις, οι οποίες μπορούν να σταθούν ως αφορμή για πιθανές, μελλοντικές, προεκτάσεις.

Βέβαια, μια εργασία τόσο σύνθετη και με τόσο εύρος, δε θα μπορούσε να δημιουργηθεί χωρίς βοήθεια.

Συνεχής ήταν η καθοδήγηση από τον Λέκτορα του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης κ. Κώστα Μάγο, υπεύθυνο της εργασίας μου, τον οποίο ευχαριστώ θερμά όχι μόνο για την υποστήριξη που μου πρόσφερε αλλά και για τη μετάδοση τόσο πολύτιμων αξιών και γνώσεων.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κ. Κατερίνα Μιχαλοπούλου για τη συνεργασία. Γενικότερα, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου προς το πρόγραμμα των μεταπτυχιακών σπουδών για όλα όσα μου πρόσφερε κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Καθοριστική για την ολοκλήρωση της εργασίας ήταν η συμβολή των νηπιαγωγών οι οποίες αφιλοκερδώς και με ευχαρίστηση ανταποκρίθηκαν στο αίτημα μου και δέχτηκαν να συμμετέχουν στις συνεντεύξεις προκειμένου να εκφράσουν τις απόψεις τους για το ιδιαίτερο θέμα των γιορτών.

Τέλος, ευχαριστώ πολύ την οικογένεια μου για τη συμπαράσταση τους καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης μου.

Κεφάλαιο 1

Διαπολιτισμική Αγωγή

1.1 Η έννοια της διαπολιτισμικής αγωγής

Ευρέως και παγκοσμίως ακόμη, θα λέγαμε, η σύγχρονη κατάσταση των πολιτειών χαρακτηρίζεται από ποικιλία μεταξύ των πολιτών, αναφορικά με το έθνος, τον πολιτισμό, τη γλώσσα και τη θρησκεία. Για το λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαία η συνύπαρξή τους με ισορροπία, ανάμεσα στην ποικιλία και την ενότητα. Ωφέλιμη, δηλαδή, θεωρείται η παροχή ευκαιριών προς τις διαφορετικές ομάδες ατόμων, ώστε να διατηρήσουν τις πολιτισμικές πτυχές της κοινότητάς τους αλλά και να λειτουργήσουν πέρα από τα πολιτισμικά τους σύνορα (Banks, 2003).

Στα προηγούμενα έρχεται να προστεθεί και ο καθοριστικός ρόλος που διαδραματίζει η εκπαίδευση. Αυτό γίνεται αντιληπτό, αν λάβουμε υπόψη, ότι τα μικρά παιδιά συνιστούν μελλοντικούς, ενεργούς και υπεύθυνους πολίτες, γι' αυτό και σπουδαίο κρίνεται να διδάσκονται υπό πολυπολιτισμική προοπτική. Στο πλαίσιο αυτό, κινητήρια δύναμη αποτελεί η ενθάρρυνση, για την εκτίμηση και την κατανόηση άλλων πολιτισμών, όπως επίσης και η προώθηση της αίσθησης της μοναδικότητας του κάθε ανθρώπου (Gomez, 1991).

Ιδιαίτερος στη σύγχρονη εποχή που τα παιδιά ζουν σε ένα κόσμο «δίχως σύνορα», είναι εξαιρετικά σημαντική γι' αυτά η επίγνωση των ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ των ανθρώπων, η εξέταση των δυναμικών των ποικίλων πολιτισμών και η καλλιέργεια βασικών ανθρώπινων ικανοτήτων (πχ. κριτική σκέψη). Με τα εφόδια αυτά, οι μαθητές θα μπορέσουν να ζήσουν αρμονικά στον εξής χρόνο, εκτιμώντας θετικά τόσο την εικόνα για τον εαυτό τους, όσο και των υπολοίπων, δρώντας αμερόληπτα απέναντι σε όλους (Gomez, 1991).

Προς την επίτευξη των προαναφερθέντων και την απονομή ίσων ευκαιριών σε όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως πολιτισμικού και κοινωνικού υπόβαθρου, λειτουργεί η διαπολιτισμική αγωγή. Ενδεικτικά ως προς αυτό στη βιβλιογραφία εμφανίζονται ταυτόχρονα οι έννοιες «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση», όπως και «Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση» ως ένα κίνημα που προσανατολίζεται προς το συμφέρον ολόκληρου του έθνους (Banks, 2004).

Βέβαια, πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν τη διαφοροποίηση των δύο όρων.

Έτσι, μερικοί με τον όρο «πολυπολιτισμικός» υπονοούν έναν απλό χαρακτηρισμό της συνύπαρξης διαφορετικών πολιτισμών, ενώ με τον όρο «διαπολιτισμικός» εκφράζουν τη σχέση και τους συσχετισμούς μεταξύ των πολιτισμών (Κανακίδου, 1998). Στην περίπτωση αυτή, υπάρχει οριοθέτηση του ενός από τον άλλο, δηλαδή ο πρώτος αποτελεί το «δεδομένο» και ο δεύτερος το «ζητούμενο». Κατά συνέπεια, η διαπολιτισμικότητα, μπορεί να αναπτυχθεί μόνο μέσω της πολυπολιτισμικότητας, χωρίς όμως αυτό να καθίσταται πάντοτε εφικτό (Δαμανάκης, 1987).

Συνακολούθως, δε θα έπρεπε να παραλειφθεί κι η οριοθέτηση του όρου *πολιτισμός*, ο οποίος εμπεριέχεται στον όρο *διαπολιτισμικός* και κρίνεται μείζονος σημασίας. Συνήθης είναι η χρήση του υπό τη στενή έννοια, προκειμένου να περιγραφούν οι σημαντικές κατακτήσεις μιας ομάδας ή μεμονωμένων ατόμων σε διάφορους τομείς της τέχνης (Δαμανάκης, 2004). Τα υποκείμενα, λοιπόν, εμφανίζονται ως απλοί εκπρόσωποι ενός πολιτισμού και μεταφέρουν παθητικά τις αξίες και τους κανόνες (Γκόβαρης, 2000).

Σε αντίθεση με το στατικό ορισμό του όρου, βαίνει η αποδοχή της άποψης, ότι ο πολιτισμός αποτελεί ένα πολύπλοκο γνωστικό πεδίο, που απαιτεί εμπειριστατωμένη εξέταση (Αμπαρτζάκη, 2007). Υπό την ευρεία έννοια του, δηλαδή, αποτελεί ένα *πεδίο λόγου* (Γκόβαρης, 2000), ένα δυναμικό σύστημα μέσα στο οποίο αποκτούν νόημα τα πολιτισμικά σύμβολα (έννοιες, αξίες, ιδέες, αντικείμενα). Με λίγα λόγια, ο πολιτισμός εξελίσσεται συνεχώς μέσα από τις αντιπαραθέσεις και τις διαπραγματεύσεις, που λαμβάνουν χώρα στους κόλπους του και συνεπακόλουθα επηρεάζουν τις συνθήκες ζωής των ατόμων (Γκόβαρης, 2000). Στην περίπτωση αυτή, οι πολιτισμοί των μεταναστών και μειονοτήτων δεν υπολογίζονται ως ξένοι, αλλά συνιστούν *ζωντανά κομμάτια* (Δαμανάκης, 2004), που απαιτούν ισότιμη αντιμετώπιση.

Για τους λόγους αυτούς, ο ανανεωτικός χαρακτήρας της διαπολιτισμικής αγωγής φέρει στην επιφάνεια αλλαγές μεγάλου βαθμού κατά την εκπαίδευση του μαθητικού πληθυσμού (Banks, 2004). Οι αλλαγές αυτές επιτυγχάνονται, κυρίως, μέσω της συνάντησης του καθενός με την προσωπική κουλτούρα του διπλανού άλλου (Δραγώνα, 2009). Ακόμη, όπως υποστηρίζεται από τη Bennett (2007), πρόκειται για μια προσέγγιση μάθησης και διδασκαλίας, η οποία βασίζεται σε δημοκρατικές αρχές και αξίες και αναδεικνύει τον πολιτισμικό πλουραλισμό ανάμεσα στις εθνοπολιτισμικές ετερότητες. Η καλλιέργεια ενός κλίματος γενικής παιδείας, στο πλαίσιο του οποίου δίνεται προτεραιότητα στη διασφάλιση των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων, αποτελεί χαρακτηριστικό στοιχείο της (Ηλίας, 2003).

Επιπρόσθετα, εκτιμάται, ότι σε κάθε πολυπολιτισμική κοινωνία προκύπτουν θέματα διαπολιτισμικής φύσεως, των οποίων η λύση μπορεί να δοθεί, κυρίως, μέσω της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Οι βασικές της αρχές, σύμφωνα με τον Essinger είναι: η Ενσυναίσθηση, η Αλληλεγγύη, ο Διαπολιτισμικός σεβασμός και η Απόρριψη στον εθνικιστικό τρόπο σκέψης (Νικολάου, 2005). Κατά συνέπεια τίθενται ως προτεραιότητες: η ευαισθητοποίηση του ατόμου για τους άλλους, η καλλιέργεια της συλλογικής συνείδησης, η γνώση της προσωπικής κουλτούρας και η απαλλαγή από εθνικά και πολιτισμικά στίγματα. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να αποκτήσει νόημα και περιεχόμενο η συνάντηση μεταξύ των πολιτισμών προς όλες τις πλευρές, αναδεικνύοντας την *ισοτιμία των πολιτισμών* (Δαμανάκης, 2004).

Παράλληλα, ωφέλιμο θα ήταν, για την καλύτερη κατανόηση της έννοιας της διαπολιτισμικής αγωγής, όπως προτείνει και ο Parekh (1997), να διερευνήσουμε την επίδραση της μονοπολιτισμικής εκπαίδευσης. Τα παιδιά που μεγαλώνουν με μονοπολιτισμική “δίαιτα” αντιλαμβάνονται τον κόσμο μόνο μέσω του πρίσματος των στερεοτύπων, που έχουν αποκτήσει από την εκπαίδευσή τους. Είναι δύσκολο, να αναπτύξουν το ενδιαφέρον τους για άλλες κοινωνίες και πολιτισμούς, είτε γιατί δεν είναι καθόλου εκτεθειμένα σ’ αυτά είτε γιατί παρουσιάζονται με μη κολακευτικούς όρους.

Επιπλέον, εμποδίζεται η ανάπτυξη της κριτικής τους ικανότητας, καθώς ένα παιδί που ερμηνεύει τον κόσμο από την στενή προοπτική του δικού του πολιτισμού είναι βέβαιο, ότι δε θα δεχθεί όλα, όσα δεν μπορούν να προσαρμοστούν μέσα σε αυτόν (Parekh, 1997). Κατά συνέπεια, οι εθνικές “παρωπίδες” τους οδηγούν σε εθνικό και πολιτισμικό εγκλωβισμό (Banks, 2004). Στον αντίποδα αυτών, η διαπολιτισμική εκπαίδευση ασχολείται με ολόκληρο το ανθρώπινο δυναμικό μιας κοινωνίας και τις δυναμικές σχέσεις, που αυτό αναπτύσσει, και όχι μόνο με *εξωτικά* θέματα. Επικεντρώνεται στη γενικότερη αλλαγή της νοοτροπίας των ανθρώπων, ώστε με τη σειρά της να επηρεάσει τις αντιλήψεις και το χαρακτήρα της εκπαίδευσης (Κανακίδου, 1998).

Πρωταρχικός στόχος της “εκπαίδευσης για τον πλουραλισμό” είναι να εκλείψουν οι προκαταλήψεις και να εξαλειφθούν οι διακρίσεις ενάντια στις καταπιεσμένες ομάδες ανθρώπων. Ειδικότερα, επιχειρείται η προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης για όλους και η ισότιμη διάθεση της δύναμης μεταξύ των μελών από διαφορετικούς πολιτισμούς (Banks, 2007). Τέλος, αναδεικνύεται ως

μεγίστης σημασίας, η εκμάθηση των ατόμων ως προς την αναγνώριση βίαιων ή ρατσιστικών συμπεριφορών απέναντι σε εθνικές, φυλετικές και πολιτισμικές ομάδες (Gomez, 1991).

Με βάση αυτά, αξίζει να αναφερθεί η *υπόθεση του ελλείμματος* (Δαμανάκης, 2004), που αφορά στην υπεροχή σε γνώσεις και μορφωτικά εφόδια των παιδιών από μεσαία και ανώτερα κοινωνικά στρώματα, σε σύγκριση με τα παιδιά από κατώτερα. Με σημείο αναφοράς αυτό, επιταγή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, αποτελεί η προσφορά σε όλους τους μαθητές των απαραίτητων γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων, προκειμένου να καταστούν ικανοί να εξελιχθούν μέσα στον κυρίαρχο πολιτισμό, στον εθνικό τους αλλά και στους άλλους εθνικούς πολιτισμούς (Banks, 2004). Με τον τρόπο αυτό, θα γίνει πράξη «η αρχή της παροχής των ίσων ευκαιριών», όπου η δυνατότητα για ουσιαστική μάθηση θα είναι εφικτή για όλους ανεξαιρέτως (Δαμανάκης, 2004).

Συνεπώς, μέσα από το φακό της διαπολιτισμικής αγωγής, τα παιδιά επεκτείνουν τις γνώσεις τους για άλλους πολιτισμούς και χώρες και αντιλαμβάνονται, ότι υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί τρόποι ζωής (Gomez, 1991). Η καχυποψία μεταξύ των ομάδων, συχνά, οφείλεται σε λανθασμένα συμπεράσματα, που προξενούν το φόβο, σχετικά με τις συνήθειες και τις συμπεριφορές μη οικείων προσώπων (Ramsey, 1987). Η ανάπτυξη θετικών συναισθημάτων για τέτοιου είδους εμπειρίες και η απόκτηση των κατάλληλων ικανοτήτων, που θα οδηγήσουν στην ομαλή συμβίωση μέσα στον πολυπολιτισμικό κοινωνικό ιστό, αποτελούν ένα ζητούμενο (Ηλίας, 2003).

Τα νεαρά παιδιά, καθώς διαμορφώνουν την αρχική τους ταυτότητα, έχουν ανάγκη να μάθουν, πώς να συμπεριφέρονται μέσα σε ένα περιβάλλον διαφορετικότητας. Σύμφωνα με τη Ramsey (1987), οι ευρύτεροι στόχοι της διδασκαλίας από πολυπολιτισμικής απόψεως, είναι να αποκτήσουν τα παιδιά θετική προσωπική ταυτότητα, όσον αφορά στο φύλο, το γένος, την κουλτούρα, να την αναγνωρίσουν και να δεχτούν την ένταξή τους σε διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Όταν αυτό επιτευχθεί, θα καταφέρουν, να δουν τους εαυτούς τους, ως μέλη της ευρύτερης κοινωνίας, δηλαδή να συμπάσχουν και να επικοινωνούν με τα άτομα άλλων ομάδων. Η ανακούφιση και ο μετριασμός των οδυνηρών συναισθημάτων, που έχουν βιώσει τα μέλη ορισμένων ομάδων, εξαιτίας των διαφορετικών τους χαρακτηριστικών, αποτελούν σημαντική παράμετρο αυτής της προσέγγισης (Banks, 2004).

Στις αρχικές κοινωνικές σχέσεις των παιδιών, απαιτείται μια ενθάρρυνση για εξωστρέφεια και ένα ενδιαφέρον για τους άλλους, ώστε να οδηγήσουν στην προθυμία για αλληλεπίδραση και στην επιθυμία για συνεργασία. Αν τα παιδιά μάθουν για την κοινωνία από μια αντικειμενικότερη πλευρά και δουν, πως όλοι οι άνθρωποι επηρεάζονται από τις ίδιες δυνάμεις, μπορεί να νιώσουν, με μεγαλύτερη έμφαση, κοντά στις ατυχίες των άλλων και λιγότερο περιορισμένοι από το στενό ενδιαφέρον για τον εαυτό τους. Ως πλέον διαδεδομένος στόχος, λοιπόν, αναδεικνύεται η ανάπτυξη μιας ρεαλιστικής αφύπνισης της σύγχρονης κοινωνίας, μιας αίσθησης κοινωνικής υπευθυνότητας και ενός ενεργού ενδιαφέροντος που εκτείνεται πέρα από την οικογένεια ή την ομάδα (Ramsey, 1987).

1.2 Διαπολιτισμική και σύγχρονη προσχολική εκπαίδευση

Οι οικονομικές δυσκολίες και οι απραγματοποίητες προσδοκίες γεννούν, συχνά, συναισθήματα προσωπικής ήττας. Η ενθάρρυνση προς το πρόσωπο των παιδιών, ώστε να εμπιστευθούν τις κρίσεις και τις αντιλήψεις τους, να αμφισβητήσουν καθώς και να προκαλέσουν τα πάγια κοινωνικά “πιστεύω”, κρίνεται αναγκαία (Ramsey, 1987). Το σχολείο μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά, να κερδίσουν και να διατηρήσουν την εμπιστοσύνη στις δυνάμεις και τις ικανότητές τους. Επίσης, είναι ικανό, να υποστηρίξει την ανάπτυξη των απαραίτητων κοινωνικών ικανοτήτων, ώστε τα παιδιά να συμμετέχουν πλήρως στην ευρύτερη κοινωνία με τρόπους, που είναι κατάλληλοι στο προσωπικό τους στυλ, τον πολιτισμικό τους προσανατολισμό και το γλωσσικό περιβάλλον τους (Ramsey, 1987).

Ως προνομιακός χώρος, για την προώθηση πανανθρώπινων αξιών και την ανάπτυξη συλλογικής συνείδησης, το σχολείο οφείλει συνεχώς να αλλάζει τους στόχους και το περιεχόμενό του, ώστε να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες πολυπολιτισμικές συνθήκες (Δαμανάκης, 1987). Στις περιπτώσεις εκείνες, όπου η οργάνωσή του κινείται γύρω από τις αρχές του πλουραλισμού και της ισότητας, θεωρείται ότι μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά στον γενικότερο κοινωνικό ανασχηματισμό (Banks, 2007). Καμία τάξη, ακόμη και αυτή που παρουσιάζει γλωσσική και εθνική ομοιομορφία, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί *μονοπολιτισμική*. Οι κοινωνικές εμπειρίες, οι

μορφωτικές ευκαιρίες, οι προσωπικότητες μαθητών και δασκάλων, τα στυλ διδασκαλίας και μάθησης, την καθιστούν αυτόματα *πολυπολιτισμική* (Dunn & Adkins, 2003). Κατά συνέπεια, η απόρριψη της ομοιογένειας θα πρέπει να βρίσκεται στη βάση του σχεδιασμού του εκπαιδευτικού έργου (Δραγώνα, 2009).

Η συχνότητα χρήσης του όρου «διαπολιτισμική» έχει αυξηθεί, κατά πολύ, τις τελευταίες δεκαετίες στη χώρα μας. Το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2003) προσδιορίζει, ανάμεσα σε άλλες, την ανάπτυξη δραστηριοτήτων, που αναδεικνύουν τους στόχους της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Ορίζονται, μάλιστα, ως βασικές αρχές η *παροχή ευκαιριών για τη στήριξη της πολιτισμικής ταυτότητας και της γλώσσας όλων των παιδιών*, αλλά και η ενθάρρυνση της αλληλοσυσχέτισης μεταξύ τους. Σκοπός τους είναι, να αναπτύξουν τα παιδιά βασικές ικανότητες συνεργασίας, αλλά και την αυτοεκτίμησή τους. Παράλληλα, οδηγούν στη συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς τους και στον εντοπισμό ομοιοτήτων και διαφορών με τους άλλους και τον σεβασμό αυτών. Στον άξονα *Ανθρωπογενές Περιβάλλον και Αλληλεπίδραση* τονίζεται, ότι στα παιδιά θα πρέπει να δίνονται ευκαιρίες για συλλογική ανακάλυψη, αναγνώριση της αξίας της ομαδικής εργασίας και καλλιέργεια θετικών συναισθημάτων προς τους υπόλοιπους συνανθρώπους (Δ.Ε.Π.Π.Σ, 2003). Στον Οδηγό της Νηπιαγωγού (2006) αναφέρεται, ότι η μελέτη των ανθρώπινων σχέσεων και αναγκών αποτελεί μια εξαιρετικά ευρεία μαθησιακή περιοχή, που προσφέρεται για την ανάπτυξη αναδυόμενων σχεδίων εργασίας, τα οποία στοχεύουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Πρέπει να τονιστεί, ότι η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση δεν αρκείται στην απλή μετάδοση πολιτισμικών γνώσεων, αλλά αποτελεί μια μορφή εκπαίδευσης, που απαιτεί κριτική ανάλυση και ενεργό συμμετοχή απέναντι σε θέματα, που αφορούν στην εθνική και φυλετική ποικιλότητα. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται η «διαπολιτισμοποίηση» των γνωστικών αντικειμένων, δηλαδή η αξιοποίηση των διαφορετικών πολιτισμών, εμπειριών και ιδιαιτεροτήτων προς όφελος της ατομικής και συλλογικής ανάπτυξης (Δαμανάκης, 2004).

Στο ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα, η διαθεματικότητα και η ολιστική προσέγγιση της γνώσης διατυπώνονται ως άξονες του Δ.Ε.Π.Π.Σ (2003), δίνοντας τη δυνατότητα της σύνδεσης της γνώσης με κοινωνικά θέματα. Σύμφωνα με την Αμπαρτζάκη (2007), η διαπολιτισμικότητα και η διαθεματικότητα είναι αλληλένδετα. Με την πρώτη, υποδηλώνεται η σχέση και συσχέτιση μεταξύ των πολιτισμών, ενώ με

τη δεύτερη μεταξύ των γνωστικών πεδίων. Η αποφυγή του κατακερματισμού της σχολικής γνώσης και η εισαγωγή της διαπολιτισμικής διάστασης λειτουργούν συμπληρωματικά προς την ανάδειξη της σχολικής κουλτούρας (Αμπαρτζάκη, 2007). Μέσα από την αξιοποίηση αυθόρμητων ή οργανωμένων δραστηριοτήτων, πληθαίνουν, σήμερα, τα σχέδια εργασίας, που αισθητοποιούν την πολυπολιτισμική συνεργασία και ανταλλαγή και οδηγούν σε μια θετική και ενδιαφέρουσα προσέγγιση της μάθησης (Μάγος, 2008).

1.3 Οι αντιλήψεις των νηπίων για τον εαυτό τους και για τους άλλους

Τα θεμέλια της αυτογνωσίας τοποθετούνται, όταν τα παιδιά είναι ακόμη νεογέννητα. Καθώς αρχίζουν να κάνουν τα πρώτα τους βήματα, αναπτύσσουν την ταυτότητα και τις συμπεριφορές τους, μέσω εμπειριών, που έχουν με το σώμα τους και το κοινωνικό περιβάλλον (Ramsey, 1987). Στις περιπτώσεις εκείνες, όπου ο κοινωνικός περίγυρος τα αποδέχεται και τα βλέπει ικανά και άξια, αποκτούν θετική αυτοεκτίμηση. Αντίθετα, η οικοδόμηση μιας αρνητικής εικόνας για τον εαυτό τους μπορεί να προκαλέσει ανεπανόρθωτες βλάβες, για την μετέπειτα ψυχοκοινωνική ανάπτυξή τους (Blatchford, 1994).

Τα παιδιά είναι από τη φύση τους περίεργα, σχετικά με τους ανθρώπους, που είναι διαφορετικοί, ώστε από τη βρεφική ηλικία κάποια φυσικά χαρακτηριστικά, όπως το χρώμα του δέρματος, η υφή των μαλλιών και το χρώμα των ματιών, να κεντρίζουν το ενδιαφέρον τους. Με λίγα λόγια, αντιλαμβάνονται τον κόσμο γύρω τους, σαν να αποτελείται περισσότερο από διαφορετικούς ανθρώπους και λιγότερο από ανθρώπους, οι οποίοι μοιάζουν με αυτά. Σύμφωνα με τον Τσιάκαλο (2000), κάτι τέτοιο αποτελεί λογική συνέπεια της νοητικής ανάπτυξης των παιδιών, καθώς πρώτα μαθαίνουν να βλέπουν διαφορές και αργότερα ανακαλύπτουν και κατανοούν ομοιότητες. Η πραγματικότητα αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι η κατανόηση των ομοιοτήτων προϋποθέτει μια σειρά διεργασιών, όπως πρόσληψη των χαρακτηριστικών στοιχείων, εξέταση και ένταξή τους σε μια κατηγορία κοινών γνωρισμάτων. Κατά συνέπεια, για να εντοπιστούν οι ομοιότητες, είναι απαραίτητες περισσότερες και πιο περίπλοκες νοητικές ικανότητες (Τσιάκαλος, 2000).

Η κατανόηση των παιδιών, για την προέλευση των πολιτισμικών

διαφορών, ακολουθεί κάποια στάδια. Σε μικρότερη ηλικία, τα παιδιά αποδίδουν τις διαφορές στο υπερφυσικό στοιχείο ή στο ανώτερο ον («ο Θεός την έκανε έτσι»), στη συνέχεια εξηγούν τις διαφορές με αυθαίρετη αιτιότητα («πήγε για ύπνο και ξύπνησε μαύρος»), ενώ στο επόμενο στάδιο δίνουν ανακριβείς φυσικές εξηγήσεις («γεννήθηκε στην Αφρική»). Καθώς τα παιδιά ωριμάζουν, είναι ικανά να καταλάβουν ότι «κάποιοι άνθρωποι γεννιούνται έτσι» (Ramsey, 1987). Κατά καιρούς, έχει υποστηριχθεί, ότι οι άλλοι πολιτισμοί πρέπει να παρουσιάζονται ως τρόποι ζωής, που αντανakλούν διαφορές από την κυρίαρχουσα κουλτούρα. Με τον τρόπο αυτό, όμως, δίνεται έμφαση στις λεγόμενες εξωτικές διαφορές, που πολύ συχνά διαμορφώνουν μια τάση εναντίωσης (Gomez, 1991).

Ανάμεσα στα χαρακτηριστικά της σκέψης των μικρών παιδιών ως βασικό εντοπίζει κανείς, ότι, πριν κατανοήσουν, πως οι φυλετικές διαφορές είναι μόνιμες, περνούν από διάφορες φάσεις άρνησης της μονιμότητας (Ramsey, 1987). Επιπλέον, τα μικρά παιδιά πιστεύουν, ότι είναι δυνατόν ένας άνθρωπος να αλλάξει και συνδέουν αυτή την αλλαγή με άσχετα χαρακτηριστικά (π.χ. αν μάθω κινέζικα, θα γίνω κινέζος ή αν καθίσω πολλή ώρα στον ήλιο, θα γίνω μαύρη). Η συνειδητοποίηση, ότι τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων διατηρούνται σε όλη τη ζωή, αρχίζει κατά την περίοδο των σχολικών χρόνων (Ντολιοπούλου, 2000).

Ένα άλλο χαρακτηριστικό της σκέψης των παιδιών προσχολικής ηλικίας είναι η γενίκευση. Στην περίπτωση αυτή, ένα νήπιο μπορεί να δει ένα μαύρο παιδί σε μία φωτογραφία και ένα άλλο στο πάρκο, και να νομίζει, ότι είναι το ίδιο (Ντολιοπούλου, 2000). Ένα παρόμοιο χαρακτηριστικό είναι αυτό της «υπερκατηγοριοποίησης», στην οποία τα παιδιά υποθέτουν, πως όλα τα άτομα που ανήκουν στην ίδια ομάδα δείχνουν, σκέφτονται και συμπεριφέρονται το ίδιο. Αυτή την τάση των παιδιών είναι απαραίτητο, να μην την μεταφράσουμε ως πρώιμο σημάδι προκατάληψης, αλλά ως ένα στάδιο στην εξέλιξη της σκέψης τους (Ramsey, 1987).

Σημαντική, καταλήγοντας, είναι η διαπίστωση, ότι το μικρό παιδί δεν κατανοεί κάποιες αφηρημένες έννοιες, όπως για παράδειγμα τον πολιτισμό ή τη χώρα. Ιδιαίτερα τα τρίχρονα και τετράχρονα παιδιά δε γνωρίζουν χώρες και σύμφωνα με μια διαπίστωση του Piaget, τα πεντάχρονα δεν μπορούν να συνειδητοποιήσουν τις σχέσεις πόλεως, κράτους και χώρας. Εντοπίζουν όμως

συγκεκριμένες διαφορές, μεταξύ ανθρώπων διαφορετικής καταγωγής, όταν αναδύονται από έναν οικείο χώρο, όπως η τροφή και η ενδυμασία (Ramsey, 1987).

Είναι ,γενικά, αποδεκτό, ότι τα μικρά παιδιά υιοθετούν συνεχώς απόψεις και καλλιεργούν στάσεις, από το τι και το ποιος βρίσκεται γύρω τους. Με μεγάλη ευκολία ενσωματώνουν τη συμπεριφορά των ενηλίκων στις δικές τους αντιλήψεις, για τους ανθρώπους και αναπτύσσουν προκαταλήψεις απέναντι σε ορισμένα άτομα. Οι παγιωμένες αυτές αντιλήψεις είναι δύσκολο να ξεριζωθούν, ακόμα και σε ενήλικες, οι οποίοι γνωρίζουν, ότι είναι λανθασμένες αλλά τις δικαιώνουν. Καθώς, όμως, αποτελούν μια *μορφή συναισθηματικής μάθησης* είναι δυνατή η «επανεκμάθηση» (Cole and Cole, 2001). Σύμφωνα με την Blatchford (1994), τα παιδιά έχουν την τάση να σκέφτονται σε απόλυτους όρους και γι' αυτό ακόμη και πρόχειρα σχόλια ή αστεία, μπορεί να μεταφραστούν σε κοινωνικές αλήθειες, κατάσταση που, αν δεν αντιμετωπιστεί εγκαίρως, ενέχει τον κίνδυνο για εκδήλωση ρατσιστικής συμπεριφοράς.

1.4 Ο ρόλος του παιδαγωγού στη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Με δεδομένο ότι η εκπαίδευση έχει ως αντικειμενικό στόχο, να αναπτύξει τις δυνατότητες του παιδιού, στο να εφευρίσκει και να ανακαλύπτει, δίνοντας χώρο, χρόνο και πρωτοβουλία στα παιδιά, είναι απαραίτητο να επιτρέπεται σε καθένα από αυτά να είναι ενεργητικό μέλος, αυτής της ομάδας. Γίνεται αντιληπτό, ότι μέγιστο ρόλο για τη διαμόρφωση αυτή διαδραματίζει η στάση, που υιοθετεί κάθε φορά ο εκπαιδευτικός.

Ειδικότερα, στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης, κατά τη διάρκεια των διδασκαλιών, αλλά και των ελεύθερων δραστηριοτήτων, ο νηπιαγωγός κάνοντας ερωτήσεις, ακούγοντας προσεκτικά τις συζητήσεις και τα αυθόρμητα σχόλια των παιδιών, μπορεί να μάθει πολλά από τα συμπεράσματά τους για το κοινωνικό περιβάλλον. Παρατηρώντας τα, κάνοντας αποτίμηση για την πρόοδο και καταγράφοντας αυτές τις πληροφορίες σε ατομικά προφίλ, κρατάει στα χέρια του ένα πολύτιμο εργαλείο (Blatchford, 1994). Αυτό του επιτρέπει, ανά πάσα στιγμή, να κάνει αξιολόγηση, για να αντιληφθεί, εάν το πρόγραμμα που ακολουθεί έχει το επιθυμητό αποτέλεσμα .

Παράλληλα, απαραίτητη είναι η ετοιμότητα, που οφείλουν, να

επιδεικνύουν οι νηπιαγωγοί αναφορικά με τα σχόλια των παιδιών, σχετικά με τα φυσικά χαρακτηριστικά των ίδιων και των άλλων. Στο πλαίσιο αυτής της ετοιμότητας επιβάλλεται να προβαίνουν σε διευκρινήσεις, οι οποίες θα σέβονται τον απλό τρόπο σκέψης των παιδιών, καθώς θα τους βοηθάνε, να ξεκαθαρίσουν συγκεχυμένες καταστάσεις, όπως αυτή της μελανίνης, που τόσο δυσνόητη φαίνεται στα παιδιά (Ramsey, 1987).

Συγχρόνως απαιτείται οι νηπιαγωγοί να διακρίνονται για την ευαισθησία, ακόμη και όταν τα παιδιά εκφράζουν αμφιβολίες σχετικές με την εμφάνισή τους, καθώς είναι γνωστό ότι η ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης συμπεριλαμβάνει και τη θετική αντίληψη των άλλων. Κρίνεται, συνεπώς, αναγκαία η συγκεκριμενοποίηση και η απόδειξη της μοναδικότητας των φυσικών χαρακτηριστικών του κάθε ανθρώπου (Gomez, 1991). Στη βιβλιογραφία (Ramsey, 1987) υποστηρίζεται, ότι συχνά τα μικρά παιδιά χρησιμοποιούν χαρακτηριστικά του προσώπου, για να απορρίψουν ένα άλλο παιδί. Το στοιχείο αυτό αποτελεί ένδειξη, πως αναγνωρίζουν τις κοινωνικά κυρίαρχες συμπεριφορές, που επικρατούν στις κοινότητές τους. Σε αυτή την περίπτωση, η επέμβαση του νηπιαγωγού κρίνεται καταλυτική, για να αντικρούσει το σχόλιο και να υποστηρίξει το «θύμα».

Ωστόσο, δεν παύει να υπάρχει κι η μερίδα των εκπαιδευτικών, που εκφράζει ενδοιασμούς, σε καταστάσεις, που ενέχουν την ύπαρξη ρατσισμού, καθώς θεωρούν, ότι η στάση των παιδιών μπορεί να προήλθε από την ιδεολογία των γονέων. Ως λύση προτείνεται η προσπάθεια, να προσελκύσουν τους γονείς, εξηγώντας τους τη σημασία της πολυπολιτισμικής επικέντρωσης του κύκλου των μαθημάτων, καθώς και ενημερώνοντάς τους, ότι δεν πρόκειται να δεχθούν διακρίσεις, αποκλεισμό και απόρριψη οποιουδήποτε παιδιού (Blatchford, 1994).

Η ανάλυση που προηγήθηκε ως προς τη στάση των εκπαιδευτικών, ενδεχομένως να δημιουργήσει την εντύπωση, ότι επιβάλλεται στον παιδαγωγό, να είναι ουδέτερος, στοιχείο, που μπορεί να θεωρηθεί, ουτοπική απαίτηση. Είναι δεδομένο το γεγονός, ότι οι εκπαιδευτικοί είναι και αυτοί άνθρωποι, που φέρνουν στην τάξη τις πολιτισμικές τους αντιλήψεις, τις αξίες, τις προσδοκίες και τα οράματά τους καθώς επίσης και τις προκαταλήψεις, τα στερεότυπα και τις παρανοήσεις (Ramsey, 1987). Οι αξίες και οι οπτικές των εκπαιδευτικών παρεμβάλλονται και επηρεάζουν το περιεχόμενο της διδασκαλίας και τον

τρόπο, που αυτό μεταδίδεται και προσλαμβάνεται από τους μαθητές. Ιδιαίτερη σημασία αποκτούν, σε αυτή την περίπτωση, και τα μη λεκτικά μηνύματα, τα οποία εκφράζουν πολλές φορές στερεοτυπικές απόψεις (D'Angelo & Dixey, 2001).

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω στοιχεία, κατανοεί κανείς, πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του νηπιαγωγού και πως, γι' αυτό τον λόγο, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευσή του. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του, κρίνεται απαραίτητη η ευαισθητοποίηση, σχετικά με τη διαφορετικότητα, ώστε να αποκτήσει ετοιμότητα, προκειμένου να διδάξει σε νήπια από διαφορετικά περιβάλλοντα (Wasonga, 2005). Κάτω από αυτές τις συνθήκες η κατάρτιση των παιδαγωγών οφείλει να είναι "ανοιχτή" και προσανατολισμένη στο μέλλον, όσον αφορά στην αποδοχή διαφορετικών προτύπων δράσης και συμπεριφοράς (Μάρκου, 1996).

Σαφώς, οι νηπιαγωγοί, από μόνοι τους, δεν μπορούν να θεραπεύσουν όλες τις "πληγές" της κοινωνίας. Μπορούν, όμως, να αποτελέσουν ένα υγιές πρότυπο και να καλλιεργήσουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές, τις οποίες τα παιδιά θα υιοθετήσουν και θα αξιοποιήσουν. Μέσα από αυτή, τη διαδικασία, θα καταφέρουν να διαμορφώσουν μια δυνατή προσωπικότητα, ανεξάρτητα από τις επιρροές, που δέχονται από την κοινωνία (D'Angelo & Dixey, 2001).

Ακόμη, κρίνεται, αναγκαία η συμμετοχή των νηπιαγωγών σε ένα εγχείρημα, που θα τους επιτρέπει, να εξετάζουν και να ανακαλύπτουν τις δικές τους πολιτισμικές εμπειρίες και βιογραφίες. Η απόκτηση γνώσεων και ικανοτήτων θα τους επιτρέψει να διαλευκάνουν το τοπίο της πολιτισμικής τους ταυτότητας, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και να βοηθήσουν τα παιδιά, να διαχωρίσουν τις δικές τους πολιτισμικές ταυτότητες (Μάρκου, 1996).

Ειδικότερα, η επιτυχία ενός νηπιαγωγού, σε πολυπολιτισμικές τάξεις, εξαρτάται, σε σημαντικό βαθμό, από τη δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος, απαλλαγμένου από συμπεριφορές, που ενοχλούν και προκαλούν δυσάρεστα συναισθήματα.

Στο πλαίσιο αυτό λειτουργεί συμπληρωματικά ο σχεδιασμός δραστηριοτήτων, οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των παιδιών. Η χρήση ποικίλων στρατηγικών μάθησης, που κινητοποιούν και υποστηρίζουν τα παιδιά, θα πρέπει να αποτελεί βασικό μέλημά τους, αλλά και

η χρήση υλικών, που αντανakλούν θετικά την ποικιλία και είναι απαλλαγμένα από στερεότυπα (Curriculum Guidance for the Foundation Stage, 2000).

Κεφάλαιο 2

Οι Σχολικές Γιορτές

2.1 Ο θεσμός των γιορτών

Αδιαμφισβήτητα, οι γιορτές, παγκοσμίως, αποτελούν βαρυσήμαντο θεσμό στη ζωή του ανθρώπινου κόσμου, παρουσιαζόμενες σε πολυδιάστατη μορφή, με ποικίλες εκφάνσεις στην καθημερινότητα των ανθρώπων. Από την αρχαιότητα ακόμη, έως και τη σύγχρονη εποχή, η σπουδαιότητα των εορτών μαρτυράται με τη συχνότητα, που αυτές λαμβάνουν χώρα, κατά το χρονικό διάστημα κάθε έτους. Ειδικότερα, η προσπάθεια προσέγγισης όσο και θέασης των εορτών μέσα από μια αναδρομή μας φέρνει αντιμέτωπους με τις εορτές στα αρχαιότατα ελληνικά χρόνια, στην εποχή του Ομήρου.

Συγκεκριμένα, κατά τα ομηρικά έτη, η γιορτή ήταν, χωρίς αμφιβολία, το σπουδαιότερο γεγονός της καθημερινότητας, το οποίο διέκοπτε τη μονοτονία της ζωής (Μιρώ, 1995). Από την πρώτη ακόμη ραψωδία της Οδύσσειας, ο Όμηρος δίνει το στίγμα της γιορτής, αναδεικνύοντας τον κυρίαρχο ρόλο της: *«Δούλες γέμιζαν με ψωμί πλεχτά πανέρια, έφηβοι τους κρατήρες με πιστό ξεχείλιζαν, κι αυτοί τα χέρια τους άπλωναν στο έτοιμο τραπέζι. Και μόνο όταν κόρεσαν τον πόθο τους, τραβούσε άλλα πια η ψυχή τους: τραγούδι, μουσική, χορό. Συμπλήρωμα απαραίτητο σε ένα καλό τραπέζι»* (Ομήρου Οδύσεια, Ραψωδία α, στ 162-173). Σε ατμόσφαιρα γιορτής και κάτω από τέτοιες συνθήκες, γεννήθηκε η ραψωδία και οι ραψωδοί. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί, πως εντέλει, η γιορτή είχε καθαρά εκπαιδευτικό χαρακτήρα και λειτουργούσε ως “σφραγίδα” της πνευματικότητας. Η μουσική ήταν ένα από τα κύρια διδασκόμενα μαθήματα, μαζί με την απαγγελία ποιημάτων και τα παιχνίδια εξάσκησης του νου. Οι δραστηριότητες αυτές συμπλήρωναν τις γιορτινές ώρες. Σίγουρα, όμως, η πιο προσφιλής και ξεχωριστή διασκέδαση ήταν ο χορός, κατά τη διάρκεια του οποίου οι νέοι άντρες συναγωνίζονταν σε επιδεξιότητα (Μιρώ, 1995).

Στα μετέπειτα χρόνια, κατά το χρυσό αιώνα του Περικλή, ο θεσμός της γιορτής δεν παύει να είναι ισχυρός. Αυτό αποδεικνύεται, αν λάβουμε υπόψη τη μαρτυρία του Θουκυδίδη, που τις χαρακτηρίζει ως «απόλαυση» (Flaceliere, 2005). Η έλευση τους σήμαινε διακοπή της εργασίας κι υιοθέτηση προς στιγμινήν νέων ρόλων, με παραμέριση των παλιών (Burkert, 1993). Κατά συνέπεια, προσέφεραν μεγάλη

ψυχική ικανοποίηση, ενώ θα πρέπει να επισημανθεί και η λαμπρότητα τους. Επιπλέον, η σημασία τους καταδεικνύεται από την ύπαρξη της θεότητας «Θεωρία», η οποία “γεννήθηκε” προς τιμή των θεαμάτων και των εορτών (Flaceliere, 2005). Οι εορτές ή «πανηγυρεις» αυτής της εποχής, διατηρούν τα χαρακτηριστικά της γιορτής των ομηρικών ετών, πολλαπλασιάζονται, όμως, σε αριθμό και συνδυάζουν τη γιορτή με τις πομπές, τις θυσίες προς τους θεούς (Burkert, 1993). Αποκτούν, δηλαδή, συγκεκριμένο τύπο, όνομα και διεξάγονται σε ορισμένο χώρο.

Τις ιδιαίτερες αυτές ημέρες, με τις οποίες οι αρχαίοι Έλληνες πανηγύριζαν τις σπουδαιότερες εποχές του χρόνου και τιμούσαν τους θεούς, τις διέκριναν σε: Αττικές και Πανελλήνιες γιορτές (Υδρία, 1989). Από τις Αττικές γιορτές (Παναθήναια, Ελευσίνα, Θεσμοφόρια κ.α), οι οποίες διοργανωνόταν προς τιμή των αντίστοιχων θεών, ξεχωρίζει η γιορτή των Μεγάλων Διονύσιων, καθώς στα πλαίσια αυτής γεννήθηκε το Δράμα (Burkert, 1993). Στο πλαίσιο αυτών εορταστικών συνθηκών, οι λάτρεις του Διονύσου μεταμφιέζονται, βάζουν τα πρόσωπα τους ή φορούν μάσκες υποδυόμενοι άλλους ρόλους. Παρατηρεί κανείς, δηλαδή, ότι, κατά την εποχή αυτή, η λατρεία των θεών περιβάλλεται από εορταστικό τύπο, ενώ εμφανίζεται έντονα και το στοιχείο της θεατρικότητας (Flaceliere, 2005).

Αντίθετα, στους Ολυμπιακούς Αγώνες, οι οποίοι συγκαταλέγονται στις Πανελλήνιες γιορτές, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν τα αθλητικά αγωνίσματα. Διαφέρει όμως ο σκοπός της διοργάνωσης. Στόχος των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν η κήρυξη της εκεχειρίας και η διακοπή των εχθροπραξιών. Η διάρκεια της ανακωχής αυτής, παρείχε ασφάλεια σε συγγενείς των αθλητών κι άλλους προσκυνητές, που ταξίδευαν, για να τους δουν, ενώ είχε και πρακτικά αποτελέσματα. Στο χρονικό αυτό διάστημα, μπορούσαν να επιδοθούν σε έργα ειρήνης, τα οποία συνεχίζονταν και μετά την εκεχειρία (Αντωνίου, 2006). Γι’ αυτό κι η γιορτή των Ολυμπιακών Αγώνων διαδόθηκε ευρέως κι απέκτησε παγκόσμιο χαρακτήρα, αναδεικνύοντας ιδανικά, όπως η διεθνής φιλία, το δίκαιο παιχνίδι και η ικανοποίηση, που “αναβλύζει” από τη φυσική προσπάθεια (Ευαγγέλου, 2003). Για τους λόγους αυτούς κι όχι μόνο, στη σύγχρονη εποχή, οι Ολυμπιακοί Αγώνες θεωρούνται, ως η μεγαλύτερη γιορτή της ανθρωπότητας.

Αξίζει να σημειωθεί, πως και στη σύγχρονη εποχή, υπάρχει πληθώρα εορτών και πολλές από αυτές συναντώνται σε ευρεία κλίμακα (Ratliff & Mc Shane, 2008), παρατηρούνται σε οικουμενική κλίμακα και σε μεγάλο ποσοστό (γιορτή της μητέρας, του παιδιού, της γης). Εξίσου, όμως, μεγάλη σπουδαιότητα παρουσιάζουν οι

θηρσκευτικές (Πάσχα, Hanukkah, Las Posadas) κι οι πολιτισμικές (Κινέζικη Πρωτοχρονιά), ενώ δεν πρέπει να παραλειφθεί η αξία των εθνικών γιορτών (Australia Day, Thanksgiving). Η τέλεσή τους, κάθε έτος, μας υπενθυμίζει το ρυθμικό πέρασμα των εποχών και του χρόνου.

Ωστόσο, η ετήσια ανανέωσή τους συνδέεται άρρηκτα και με το ρόλο, που διαδραματίζουν στη διαμόρφωση της πνευματικότητας των ανθρώπων. Η ηθική και οι αντιλήψεις των ανθρώπων διαπλάθονται μέσα στην εορταστική ατμόσφαιρα. Ο χώρος, ο τρόπος (τραγούδι, χορός, φαγοποσία), και η εξιστόρηση παρελθοντικών γεγονότων (θρύλων ή μύθων), στο πλαίσιο της τέλεσης κάθε γιορτής, συντελούν στην ενίσχυση της προσωπικότητας των ατόμων, στη διατήρηση των πεποιθήσεών τους και στη συντήρηση των ηθών και των εθίμων τους (Bisson, 1997). Η ανάπαυλα, που χαρίζουν οι γιορτές, φέρει στο φως αξίες, όπως αγάπη, ελπίδα, χαρά για ζωή, το αίσθημα για το θαυμασμό και το δέος, που “χάνονται” στην καθημερινότητα (Ratliff & Mc Shane, 2008).

Προχωρώντας, σε ατομικό επίπεδο, οι γιορτές προσφέρουν την ευκαιρία για την εκτίμηση του παρόντος, των αγαθών που διαθέτει ο κάθε άνθρωπος, αλλά και για την επίτευξη νέων στόχων στο μέλλον (Bisson, 1997). Μέσα από τις ποικίλες εορταστικές συγκεντρώσεις, συσφίγγονται οι οικογενειακοί και φιλικοί δεσμοί, ενώ η διαδικασία της προετοιμασίας δημιουργεί έντονα συναισθήματα προσδοκίας, ενθουσιασμού και ζεστασιάς, τα οποία διατηρούνται για αρκετό χρονικό διάστημα, μετά από αυτές. Άλλωστε, αυτό που καταδεικνύει τη σημασία τους, σε μεγαλύτερο βαθμό, είναι η ψυχική ευχαρίστηση που παρέχουν.

Όλα όσα προηγήθηκαν αφήνουν να διαφανεί πως οι γιορτές, σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο, συμβάλλουν στη διάπλαση του πολιτισμού των λαών (Μπενέκος, 2006), υποβοηθούν στην ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων, κάτι που αποδεικνύεται, αν λάβουμε υπόψη, ότι επιτυγχάνεται η επαφή με τις πολιτισμικές ρίζες (Bisson, 1997), συγκροτούν την ταυτότητα του τοπικού πολιτισμού και ωθούν τα μέλη των κοινωνικών ομάδων, να συνδέονται συναισθηματικά με αυτόν. Τελικά, μέσα από τη γνωριμία με το πολιτισμικό παρελθόν, καθίσταται εφικτή η εκτίμηση και η αποδοχή της πολιτισμικής ετερότητας σε διεθνές επίπεδο (Μπενέκος, 2006).

2.2 Οι γιορτές στο σχολείο

Η ψυχαγωγία διαδραματίζει μέγιστο ρόλο στη διαπαιδαγώγηση των μικρών

παιδιών. Θα μπορούσαμε να πούμε, πως αποτελεί ανάγκη, τόσο ψυχολογική, όσο και βιολογική, προκειμένου να μεγαλώσει ομαλά ένα παιδί (Δαράκη, 1995). Η καθοριστικότητα της ψυχαγωγίας στην ανάπτυξή τους, γίνεται αποδεκτή, αν ανατρέξουμε και στη «Σύμβαση για τα δικαιώματα του Παιδιού» (Unicef, 2009), η οποία αναγνωρίζει και κατοχυρώνει ως βασικό τους δικαίωμα, την ενασχόληση με ψυχαγωγικές δραστηριότητες και την ελεύθερη συμμετοχή στην καλλιτεχνική και πολιτιστική ζωή.

Ως τελευταίο, σημαντικό κομμάτι της πολιτιστικής ζωής, θα μπορούσαν να αναφερθούν οι γιορτές που λειτουργούν ως παράγοντας διατήρησης και διαίونيσης της παράδοσης κάθε τόπου, ενώ ταυτόχρονα παρέχουν, κι ιδιαίτερα αναφορικά με τα παιδιά, την ευκαιρία για την ανάμιξή τους σε τέτοιου είδους ψυχαγωγικά προγράμματα. Σ' αυτό το πλαίσιο τοποθετούνται και οι γιορτές στο σχολείο, οι οποίες, πρώτιστα, συνδέονται με παρεμφερείς παροχές στα παιδιά.

Κατά συνέπεια, οι σχολικές γιορτές έχουν διαδοθεί ευρέως, σε όλο τον κόσμο, ως αναπόσπαστο κομμάτι της σχολικής παράδοσης (Θεοδωράκη & Κάντζου, 2005). Πρόκειται για ένα ευχάριστο μέρος της ζωής του σχολείου, το οποίο ετοιμάζει ένα κατάλληλο έδαφος για πλήθος ευχάριστων ενασχολήσεων (Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη, 1977). Ταυτόχρονα, μοιάζει και με «είδος παιχνιδιού», το οποίο βιώνεται βαθιά από τα παιδιά (Τσιλιμένη, 1994), ενώ αξίζει να σημειωθεί πως παρά τη μικρή διάρκεια, συχνά «ανασύρουν» από τη μνήμη τους τη συμμετοχή τους στις γιορτές (Γρίβα, 1987). Άλλωστε, σύμφωνα με τη Ramsey(1987), η αίσθηση της συνέχειας, που προσφέρουν οι γιορτές, είναι ολοένα και περισσότερο σημαντική στη σύγχρονη εποχή, δεδομένου του ραγδαίου ρυθμού αλλαγών, που τα παιδιά βιώνουν στη ζωή τους.

Έχοντας κανείς ως κοινό γνώμονα την καλλιτεχνική όψη των εορτών, αυτές παρέχουν στα παιδιά μια διέξοδο από την καθημερινή ρουτίνα, και τους καλλιεργούν συναισθήματα, όπως ενθουσιασμό, προσδοκία και «μαγεία» (Bisson, 1997). Εξάλλου, όλες οι μορφές της τέχνης, κάνουν την εμφάνισή τους στο πλαίσιο των γιορτών. Με βάση αυτό, οι μαθητές βιώνουν μια αμοιβαία εκτίμηση της ομορφιάς, αλλά και την υιοθέτηση θετικής στάσης απέναντι σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες (Neubert & Jones, 1998). Επίσης, όπως τονίζει ο Schamees (1978), οι γιορτές ενισχύουν τη δημιουργική μάθηση και αναγνώριση της αξίας της ζωής. Επιλογικά, δεν πρέπει να παραλειφθεί η σημασία τους ως μέσο επικοινωνίας, δημιουργικής έκφρασης, ευαισθητοποίησης και αυτογνωσίας, τα οποία εμπερικλείουν στοιχεία κοινωνικού

χαρακτήρα (Τσιλιμένη, 1994).

Παράλληλα, όσον αφορά στις δραστηριότητες κατά τη διάρκεια των γιορτών, αλλά και τις εορταστικές εκδηλώσεις, μεταδίδονται, στο πλαίσιο αυτών, αξίες, όπως συμβαίνει, καθημερινά στο χώρο της τάξης. Ειδικότερα, οι γιορτές συνοδεύονται, τυπικά, από θετικές αξίες: συντροφικότητα, αξία του να μοιράζεσαι και φιλία (Campbell& Jamsek& Jolley, 2004). Ανεξάρτητα από το λόγο, για τον οποίο επιλέγεται μια γιορτή, καθώς οι μαθητές σχεδιάζουν το μοναδικό γεγονός, υπάρχει μια κοινή επιδίωξη, η οποία αναπτύσσει συνεργασία, δημοκρατικές συνήθειες κι αίσθηση της κοινότητας (Gwen, 1998). Τα παιδιά αποκτούν κοινωνική γνώση, η οποία συνάδει με τη σύγχρονη εποχή και τον τόπο, στον οποίο ζουν (Ζακοπούλου, 1995). Αποτελούν, κατά συνέπεια, ένα ισχυρό εργαλείο στη διαδικασία της κοινωνικοποίησης, δεδομένο που αποδεικνύεται κι από το γεγονός ότι η πράξη της ενεργούς συμμετοχής στις γιορτές, υπαγορεύεται από την ιστορία, την ενδυμασία και την ομοφωνία της ομάδας, παρά από τις ατομικές επιθυμίες (Schamees, 1978).

Από όλα όσα προαναφέρθηκαν προκύπτει, ότι ως παράγοντας επιρροής σε εκπαιδευτικούς και παιδιά οι γιορτές έχουν αναδειχθεί ως το επίκεντρο των σχολικών προγραμμάτων, με ωφελούμενα ιδιαίτερος τα παιδιά (Ramsey, 1987). Επεξηγηματικά, μέσα από τις οργανωμένες σχολικές εκδηλώσεις, οι μαθητές αποκτούν τις πρώτες γνωστικές εμπειρίες (Χριστούλα- Πατελοδήμου, 1998). Μαθαίνουν καινούργιες λέξεις, γεγονός που τους προσφέρει χαρά και με αυτόν τον τρόπο διευρύνεται το λεξιλόγιό τους, επιτυγχάνεται η γλωσσική τους καλλιέργεια. Επιπλέον, έχουν τη δυνατότητα για την εκμάθηση γεωγραφίας, ιστορίας αλλά και για την απόκτηση μαθηματικών γνώσεων (Ζακοπούλου, 1995). Το σημαντικότερο, όμως, είναι, ότι αρχικά βιώνουν και σταδιακά κατανοούν τη δυσνόητη για τα μικρά σε ηλικία παιδιά έννοια του χρόνου, ο οποίος παρέρχεται με την αναμονή των εορτών (Ζακοπούλου, 1995). Δευτερευόντως, οι γιορτές μπορούν να προσφέρουν στα παιδιά τις σωστές πληροφορίες σχετικά με τις σημασίες, που κρύβονται πίσω από σύμβολα, τραγούδια, εορταστικά αντικείμενα ή να διορθώσουν λανθασμένες εντυπώσεις, που τα παιδιά μπορεί να έχουν σχετικά με τις γιορτές άλλων ατόμων (Bisson, 1997). Χωρίς αμφιβολία, η ενεργός συμμετοχή τους, στη λήψη διαφόρων αποφάσεων, που απαιτούνται προκειμένου να οργανωθεί μια γιορτή και να επιτευχθούν οι στόχοι της, συμβάλλει στην ανάπτυξη της υπευθυνότητας (Καββαδά, 2007), ενώ το αίσθημα δικαίου και ανεξαρτησίας, που προϋποθέτει κάθε γιορτή, βοηθά τα παιδιά, να μάθουν, να υπερασπίζονται τον εαυτό τους και τους άλλους (Bisson, 1997).

Συμπληρωματικά, αναπτύσσουν σεβασμό για τα ήθη, τα έθιμα και την παράδοση του τόπου τους. Σε ατομικό επίπεδο, καταφέρνουν να ξεπεράσουν τυχόν «δυσκολίες», όπως υπερβολική συστολή, έλλειψη αυτοπεποίθησης και απελευθερώνονται, ώστε να δείξουν τις ποικίλες κινητικές τους δεξιότητες, χρησιμοποιώντας εκφραστικά τα μέρη του σώματός τους (Δαράκη, 1995).

Στη συνέχεια, μια άλλη πτυχή των γιορτών, είναι ότι επιτρέπουν στα παιδιά την έκφραση συναισθημάτων, ευγνωμοσύνης και προβάλλουν σύμβολα, ελπίδες κι ιδανικά, τα οποία διαπερνούν όλη την ανθρώπινη ύπαρξη, όπως γέννηση και θάνατος, χαρά και λύπη (Schamess, 1978). Επίσης, οι εορταστικές δραστηριότητες κρίνονται ως ενθαρρυντικές και διεγερτικές για τα παιδιά και μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ώστε να διοχετευθεί ο ενθουσιασμός στην παραγωγική μάθηση, μέσα στο σχολικό πλαίσιο (Schamess, 1978).

Ανεξάρτητα όμως από αυτά, όσον αφορά στους στόχους, η επίτευξη των οποίων, επιδιώκεται μέσα από τις σχολικές γιορτές, αυτοί αυξάνονται διαρκώς, αποδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο, τη μεγάλη συμβολή τους στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών (Κυριαζοπούλου- Βαληνάκη, 1977). Ορισμένοι, εκ των σκοπών, είναι το να βιώνεται το γεγονός της γιορτής με ευχαρίστηση και να γεννώνται μνήμες που θα τις ξαναβρίσκουν (Ζακοπούλου, 1995). Επίσης, στόχο αποτελεί ο εμπλουτισμός των εμπειριών των παιδιών, η λήψη μηνυμάτων για σημαντικά γεγονότα, η καλλιέργεια σεβασμού προς τη διαφορετικότητα κι η ανάπτυξη θετικής αντίληψης προς τα διαφορετικά «πιστεύω» και τις πεποιθήσεις (Bisson, 1997).

Με βάση τα δεδομένα, προκειμένου να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι, αλλά κι ευρύτερα ο κάθε σκοπός μιας γιορτής, απαιτείται σωστός προγραμματισμός (Δαράκη, 1986). Οφείλουν, λοιπόν, να τεθούν σε εφαρμογή, οι κανόνες της «σωστής» παιδαγωγικής δουλειάς, δηλαδή οι δραστηριότητες να έχουν νόημα για τα παιδιά, να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στα ενδιαφέροντά τους και να έχει χρηστική αξία ο χρόνος που διαθέτουν (National Association for the Education of Young Children, 2009). Με αυτόν τον τρόπο, τα παιδιά θα έχουν την ευκαιρία, να εξερευνήσουν τη σπουδαιότητα της κάθε γιορτής.

Συμπερασματικά, η οργάνωση των γιορτών καλό θα ήταν να στηρίζεται στην προώθηση μιας ευχάριστης και θετικής εμπειρίας για τη μάθηση, μέσα από αναπτυξιακά κατάλληλες δραστηριότητες, για τη συγκεκριμένη ομάδα παιδιών, την κάθε φορά (Schamees, 1978). Σύμφωνα, επίσης, με τους Creaser & Dau (1994) οι

αποφάσεις στις οποίες θα στηριχτούν οι γιορτές, οφείλουν να βασίζονται σε γεγονότα της παιδικής ηλικίας, που ενθουσιάζουν τα παιδιά, με έναν τρόπο που να τα εμπνέει και να τα κάνει να αισθάνονται όμορφα, με τον εαυτό τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αρκεί που έστω και μια πτυχή της γιορτής έχει νόημα και τότε η σημασία απαιτείται να δοθεί μόνο σε αυτή. Ταυτόχρονα, κάθε γιορτινή δραστηριότητα, που προσφέρεται στα παιδιά, είναι ωφέλιμο να συνδέεται με τις προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες των παιδιών. Ιδανικό είναι, η συμμετοχή στις γιορτές να αποτελεί κάτοπτρο της ζωής των παιδιών, στο στενότερο χώρο της οικείας κι να ομοιάζει με τον τρόπο που γιορτάζεται κάτι σε κάθε οικογένεια, ατομικά. Συνεπώς, το κλειδί για επιτυχημένες γιορτές, είναι η ανάμιξη και της οικογένειας, της οποίας η συμμετοχή, τις καθιστά αυθεντικές και μεγαλόπνοες (Schamees, 1978).

Πάντως, αξίζει να σημειωθεί, πως, σε αντίθεση με τα παραπάνω δεδομένα, ο θεσμός της γιορτής στο χώρο του σχολείου κατά μια μερίδα ανθρώπων καθίσταται επικριτέος. Ένα μικρό ποσοστό ατόμων, που ασχολούνται με την εκπαίδευση και τα ζητήματά της, θεωρούν τις γιορτινές εκδηλώσεις ως ένα αρκετά προβληματικό θέμα (Bisson, 1997). Επίσης, όσον αφορά στη συχνή οργάνωση της κάθε γιορτής, υποστηρίζεται ότι η προβλεπόμενη και οικεία ρουτίνα της καθημερινότητας, έχει μεγάλη σπουδαιότητα και δε θα ήταν φρόνιμο, να διακόπτεται συνεχώς από ξεχωριστά γεγονότα (Neubert & Jones, 1998). Παράλληλα, έχει παρατηρηθεί, πως οι γιορτινές δραστηριότητες είναι ενθουσιώδεις όσο και υπερδιεγερτικές, προκαλώντας στα παιδιά σύγχυση (Bisson, 1997).

Μάλιστα, στις περισσότερες περιπτώσεις, δε γίνεται κατανοητό ούτε το πλήρες κι ακριβές νόημα των γιορτών, που πραγματοποιούνται στα σχολεία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, τη μετάδοση ανακριβειών στα παιδιά. Από την άλλη μεριά, αξίζει να αναφερθεί κι η αντίθετη περίπτωση, όπου, η μετάδοση ιστοριών και νοημάτων γίνεται μεν με ακρίβεια αλλά το περιεχόμενο είναι ακατάλληλο, ώστε να καθίσταται απορριπτέος ο εορτασμός αυτής της γιορτής (Siraj-Blatchford, 1994). Επιπλέον, μια γιορτή μπορεί να εξελιχθεί με θλιβερό τρόπο και να προκαλέσει καταθλιπτικά συναισθήματα σε παιδιά, συνακόλουθα και στον οικογενειακό τους περίγυρο, για λόγους, όπως ένα διαζύγιο, ένας θάνατος ή προβλήματα υγείας (Bisson, 1997). Επίσης, σύμφωνα με τα λεγόμενα της Ramsey (1987) η εμπορευματοποίηση και το στοιχείο του υλισμού, στη σύγχρονη εποχή, έχουν επιδράσει αρνητικά στο θεσμό της γιορτής, με αποτέλεσμα η έμφαση που δίνεται σε αυτά να αντικρούει τους παιδαγωγικούς σκοπούς που τίθενται.

Επιλογικά, αξίζει να τονιστεί ότι το ερώτημα για τις γιορτές ήταν και συνεχίζει να είναι ένα από τα ακατάπαυστα αινίγματα του σχολείου. Όπως, συγκεκριμένα, αναφέρει και ο Gann(2006) κάποιες φορές μοιάζουν να αποσπούν όλη την προσοχή της σχολικής κοινότητας κι άλλες πάλι φορές παραμελούνται χωρίς να συνυπολογίζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, όπως επίσης και να παραλείπονται συνειδητά από το σχολικό προγραμματισμό.

2.3 Γιορτές στο Νηπιαγωγείο

Οι γιορτές αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι στη ζωή του νηπιαγωγείου κι αποβλέπουν στην ολόπλευρη κι ισόρροπη ανάπτυξη του νηπίου (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990). Πρόκειται για τύπο εκδηλώσεων, που οργανώνονται για ποικίλους λόγους κι ορισμένες φορές είναι «ανοιχτές» προς τον κόσμο (Δαφέρμου& Κουλούρη& Μπασαγιάννη, 2006). Η σωστά οργανωμένη γιορτινή περίοδος συνιστά χρήσιμο εργαλείο για τη νηπιαγωγό (Χριστούλα-Πατελοδήμου, 1998). Κατά τη διάρκεια μιας γιορτής, τα νήπια συναντούν ενδιαφέρουσες προκλήσεις, οι οποίες τα κινητοποιούν, ώστε να αναπτύξουν ποικίλες νοητικές και κινητικές ικανότητες (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990). Επιπλέον, τίθενται σε λειτουργία οι αισθήσεις, αναπτύσσουν κριτική ικανότητα και ανακαλύπτουν τον κόσμο, που τα περιβάλλει (Τσιλιμένη, 1994). Επίσης, καλλιεργείται η υπευθυνότητα και η συνεργασία μέσα από κοινούς κανόνες παραδοχής (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990).

Παράλληλα, όσον αφορά στην προετοιμασία των γιορτών, σύμφωνα με τον Οδηγό της Νηπιαγωγού (2006), ορθό κρίνεται αυτή να αποτελεί μέρος και συνέχεια του εκπαιδευτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου, εστιάζοντας στη διαδικασία παραγωγής της κι όχι στο παραχθέν αποτέλεσμα. Φυσικά, ωφέλιμο είναι να αντανακλά τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των παιδιών (Δαφέρμου et al., 2006). Αξίζει εδώ να σημειωθεί, πως η οργάνωση των γιορτών, με συμμετοχή των νηπίων παραλληλίζεται με την οργάνωση ενός ταξιδιού για τον κόσμο της φαντασίας και της μαγείας (Καββαδά, 2007). Με βάση αυτό, παρατηρούμε ότι το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στη διάθεση για παιχνίδι και στις ευκαιρίες, που θα δοθούν στα παιδιά, για να εκφραστούν δημιουργικά (Δαφέρμου et al., 2006). Με αυτόν τον τρόπο θα πραγματοποιηθεί μια επιτυχημένη γιορτή, που θα χαρίσει στα νήπια ψυχική ευφορία.

Αναφορικά με το σκοπό των γιορτών, παρατηρείται επίσης πολυπλοκότητα. Πρωτίστως, επιδιώκεται η ψυχαγωγή και η καλλιέργεια ηθικών αξιών (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990). Έπειτα, αυτό που έχει σημασία, αφορά στο ευρύτερο πλαίσιο των στόχων που οφείλουν να είναι ιδανικοί για το εκπαιδευτικό επίπεδο των νηπίων, για το πολιτισμικό τους υπόβαθρο και για την ομοιομορφία ή μη, μεταξύ των ατόμων, της τάξης ή ομάδας (Bisson, 1997). Επιπρόσθετα, ομοίως με το Αναλυτικό Πρόγραμμα, οι γιορτές στοχεύουν στην επιτυχή έκφραση των εμπειριών, της οπτικής γωνίας, με την οποία αντιλαμβάνεται τα πράγματα το κάθε παιδί, αλλά και τον πολιτισμό όλων των εθνοπολιτισμικών ομάδων, που υπάρχουν στην τάξη (Banks, 2004).

Άλλωστε, οι γιορτές αποτελούν εκδήλωση του πολιτισμού. Το περιεχόμενο των γιορτών, ο τρόπος και η διαδικασία οργάνωσής τους, ο χρόνος, καθώς και τα πρόσωπα, που αναμειγνύονται σ' αυτές είναι απόρροια του πολιτισμού των παιδιών και των οικογενειών τους. Σημειωτέον, ότι τα παιδιά, όταν βρίσκονται σε καταστάσεις πολιτισμικά γνώστες κι όμοιες με τις δικές τους εμπειρίες, νιώθουν άνεση κι ασφάλεια (Bisson, 1997). Συνεπώς, γι' αυτό, η τάξη του νηπιαγωγείου, οφείλει να εμπνέει αισθήματα οικειότητας και οι δραστηριότητες να αντικατοπτρίζουν όσα συνιστούν οι γιορτές για το κάθε σπίτι. Με την επίτευξη αυτού του στόχου, η συμμετοχή στις γιορτές, συνδέει, επιβεβαιώνει κι ενδυναμώνει το νήπιο (Bisson, 1997).

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, κι ιδιαίτερα την επίδραση, που ασκούν, οι γιορτές στην ψυχοσύνθεση ενός παιδιού, κρίνεται αναγκαίο, κατά τη διάρκεια της χρονιάς, να παρουσιάζονται πολλές ευκαιρίες για την οργάνωση εορταστικών εκδηλώσεων (Δαράκη, 1995). Δικαιολογημένα, λοιπόν, υπάρχει πληθώρα καθιερωμένων εορτών κι ενδεικτικώς αναφέρονται οι εθνικές επέτειοι, οι θρησκευτικές γιορτές, η γιορτή στο τέλος της χρονιάς, κοινωνικές γιορτές (γιορτή της μητέρας), παγκόσμιες γιορτές, όπως τα γενέθλια ή οι Απόκριες (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990). Με κριτήριο, την προηγούμενη ή μη, γνώση του θέματος από τα παιδιά, οι γιορτές διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Όσον αφορά σε αυτόν το διαχωρισμό, από τη μία πλευρά υφίσταται το πλεονέκτημα των προηγούμενων γνώσεων, που έχουν αποκτήσει τα παιδιά από τις κοινωνικές τους εμπειρίες, ενώ, από την άλλη περίπτωση, θεωρείται απαραίτητη η καθοδήγηση από τη νηπιαγωγό, καθώς είναι η μοναδική, που γνωρίζει το θέμα.

Συμπληρωματικά σε όσα προαναφέρθηκαν, σύμφωνα και με ανασκόπηση της

βιβλιογραφίας, έχει εντοπιστεί η ύπαρξη προγραμμάτων της προσχολικής εκπαίδευσης, που εορτάζουν μη συνηθισμένες ημέρες, όπως ημέρα παραλίας, ημέρα χιονιού, ημέρα πιζάμας, φεστιβάλ φθινοπώρου, έναστρη νύχτα, γιορτή των πρώτων ανοιξιάτικων φύλλων (Campbell& Jamsek& Jolley, 2004). Βέβαια, υπάρχουν κι άλλες προτεινόμενες ημέρες, όπως η ημέρα της ρόδας (παιδιά κι ενήλικες φέρνουν στο σχολείο ένα πατίνι, μια ρόδα) ή η «αντίστροφη μέρα», κατά την οποία, όλες οι εργασίες διεκπεραιώνονται, κατά αντίθετη φορά, από ότι συνήθως γινόταν (Bisson, 1997). Παρόλα αυτά, οι μέρες αυτές δε συνηθίζεται να γιορτάζονται.

Επιπλέον, ξεχωριστή θέση σε αρκετά νηπιαγωγεία, καταλαμβάνουν οι γιορτές, που τιμούν τη μνήμη ηγετών, οι οποίοι αγωνίστηκαν για τα δικαιώματα των ανθρώπων και την αξιοπρέπεια στη ζωή (Derman- Sparks, 1989). Αξιολόγως, οι Creaser & Dau (1994) παρατηρούν κι υποστηρίζουν, πως, αν παιδιά καταστούν υπεύθυνα για την επιλογή ενός θέματος για μια γιορτή, τότε, αυτή θα αφορά τελείως διαφορετικά πράγματα, όπως τον ερχομό ενός μωρού, ένα νέο δόντι, ένα καινούργιο κατοικίδιο, την άφιξη των παππούδων τους στο σπίτι ή την επιτυχία τους σε μια δεξιότητα.

Προχωρώντας, όσον αφορά στον τύπο- μορφή των εορτών, αυτές παρουσιάζουν ποικιλομορφία. Ενδέχεται να είναι απλές ή σύνθετες, με την παρουσία γονέων ή μη (Τσιλιμένη, 1994). Πολύ συχνά λαμβάνουν τη μορφή γιορτής- παράστασης, στα πλαίσια της οποίας τα παιδιά έχουν την ευκαιρία σύμφωνα με τον Τριβιζά (όπως αναφέρεται στο Καββαδά, 2007), να διευρύνουν τους ορίζοντες της φαντασίας τους και να αποκτήσουν την αναγκαία ποιοτική, αισθητική παιδεία. Επίσης, ως γιορτές μπορούν να θεωρηθούν και τα οργανωμένα παιχνίδια, ορισμένοι αυτοσχεδιασμοί (κινητικοί, μουσικοί, ρυθμικοί), συγκεκριμένα θέματα (ιστορίες, παραμύθια, έμμετρος λόγος) ή δημιουργία θεμάτων από τα ίδια τα νήπια (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990). Επομένως, από άποψη ψυχοπαιδαγωγική, όλες οι γιορτές είναι ζωτικής σημασίας (Ζακοπούλου, 1995).

Η σημασία αυτών των γιορτών, καταδεικνύεται με βάση τον τρόπο, που αυτές επηρεάζουν την αντίληψη των παιδιών. Συγκεκριμένα, τα τετράχρονα νήπια αρχίζουν να συνειδητοποιούν, ότι κάποιοι άνθρωποι γιορτάζουν τις γιορτές, με διαφορετικό τρόπο, από το δικό τους. Με αυτό το κίνητρο, εμφανίζονται έτοιμα για συζητήσεις σχετικά με τους εορτασμούς, ειδικά για τους δικούς τους, διότι ενδέχεται να τους θυμούνται από το περασμένο έτος, γεγονός που προκαλεί στα νήπια ανυπομονησία. Τα παιδιά αυτής της ηλικίας συλλαμβάνουν απλές κι ακριβείς πληροφορίες, σχετικά

με το νόημα των γιορτών (Bisson, 1997).

Συνακόλουθα και τα πεντάχρονα νήπια, νιώθουν ευχαρίστηση με τον εορτασμό ενός γεγονότος, δίπλα, μάλιστα, στους φίλους τους. Λαχταρούν για την προετοιμασία ειδικών εδεσμάτων και διακοσμήσεων. Το γεγονός αυτό δημιουργεί το αίσθημα της αναμονής, για την επόμενη χρονιά, ενώ δεν πρέπει να παραλειφθεί η σημείωση, ότι τα παιδιά επιθυμούν, να βλέπουν τις σχολικές γιορτές, ως αντανάκλαση απ' ότι γνώριμο έχουν από τις οικογενειακές γιορτές. Επίσης, τα παιδιά αρέσκονται στην ποικιλομορφία των γιορτών και το διαφορετικό τρόπο εκδήλωσής τους, απ' όλους τους ανθρώπους. Το ενδιαφέρον, αυτό, γεννά πολλές ευκαιρίες για επέκταση στο πλαίσιο ομοιοτήτων και διαφορών (Bisson, 1997).

Οι παραπάνω ιδιαιτερότητες των παιδιών της προσχολικής ηλικίας είναι ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη κατά την οργάνωση και την ανάπτυξη κατάλληλων γιορτινών δραστηριοτήτων κι εκδηλώσεων. Κρίνεται βέβαια, σε αυτό το σημείο, απαραίτητη η ύπαρξη αρκετού χρόνου, ώστε να γίνουν αντιληπτά όλα, χωρίς βιασύνη (Ζακοπούλου, 1995). Αυτό, όμως, δε δημιουργεί την απαίτηση για εξαιρετικά μεγάλη διάρκεια, κάθε γιορτής, διότι κουράζει τα παιδιά (Κυριαζοπούλου- Βαληνάκη, 1977).

Συνεπώς, ωφέλιμο θα ήταν, να γίνεται διαλογή μεταξύ των γιορτών, που θα εορταστούν. Πρωταρχικώς, κριτήριο, για τη διαχώριση, αποτελούν οι ανάγκες των παιδιών κι όχι το γεγονός, ότι μια γιορτή είναι καθιερωμένη, βάσει του ημερολογίου (Campbell et al., 2004). Η διάκριση, αυτή, καθίσταται αναγκαία, διότι δεν είναι όλες οι γιορτές κατάλληλες για εορτασμό. Ενδεχομένως, να απαιτούν προσοχή, αλλά όχι απαραίτητα και διερεύνηση (Bisson, 1997). Δευτερευόντως, χρειάζεται να συνυπολογισθεί και το επίπεδο της φυσικής, πνευματικής, συναισθηματικής και κοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών. Τέλος, να λαμβάνονται υπόψη, οι ικανότητες των παιδιών ως προς την κίνηση, την ομιλία, την αντίληψη και τη δημιουργική τους ανταπόκριση (Δαράκη, 1986). Σημαντικό στοιχείο αποτελεί και η ψυχαγωγία, καθώς οι γιορτές έχουν χαρακτήρα διασκεδαστικό και δεν προξενούνται δυσάρεστα συναισθήματα στα παιδιά (Derman- Sparks, 1989).

Ταυτόχρονα, όσον αφορά στη συμμετοχή ή όχι των νηπίων στις γιορτές, παρατηρείται διάσταση των απόψεων. Από τη μια πλευρά, ορισμένοι εκπαιδευτικοί κρίνουν σημαντικό, το να λαμβάνουν μέρος όλα τα παιδιά, με σκοπό την ανάδειξη της σπουδαιότητας της συμμετοχής και την ενδυνάμωση της ομαδικής δημιουργίας. Κατά συνέπεια, μια γιορτή μπορεί να οργανωθεί από ένα ή περισσότερα τμήματα παιδιών (Δαράκη, 1986). Μέσα από αυτήν τη συνεργασία, προκύπτει η κατανόηση κι

αποδοχή των ορίων, από τα ίδια τα παιδιά, χωρίς την επέμβαση των ενηλίκων (Τσιλιμένη, 1994). Σπουδαίο κρίνεται, δηλαδή, ότι οι γιορτές οφείλουν να απευθύνονται σε όλα τα παιδιά κι όχι μόνο στα «χαρισματικά» παιδιά ή στα «ταλέντα» (Κουρεντζής, 1999).

Από την άλλη πλευρά υποστηρίζεται, ότι τα παιδιά θα ήταν προτιμότερο να επιλέγουν ελεύθερα κι όχι να πειθαναγκάζονται (Campbell et al., 2004). Να έχουν τη δυνατότητα, να συμμετέχουν αυτόνομα ή και βοηθητικά (Ζακοπούλου, 1995). Η προετοιμασία των εκδηλώσεων, είναι σημαντικό, να γίνεται με την ενεργό συμμετοχή των παιδιών, ώστε να μπορέσουν να καταλάβουν το νόημα και το περιεχόμενό της (Δαράκη, 1986). Τα νήπια είναι, αυτά, που θα επινοήσουν, σύμφωνα με τις ανάγκες τους, θα επιλέξουν, βάσει των επιθυμιών τους, τον τρόπο με τον οποίο θα πραγματοποιηθούν διαδικασίες, όπως διανομή ρόλων, κατασκευή κουστουμιών και σκηνικών (Καββαδά, 2007).

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα παραπάνω, κατά το συμμετοχικό αυτό σχεδιασμό, επιτυγχάνεται ο συνδυασμός διαφορετικών ιδεών, ώστε να εκλείπουν τα αδιέξοδα (Δαφέρμου et al., 2006). Επίσης, στις περιπτώσεις, όπου υπάρχει προβληματισμός, επιβάλλεται η συζήτηση με τα παιδιά, καθώς έχει αποδειχθεί, ότι οι πρωτότυπες ιδέες τους ξεπερνούν την πείρα πολλών εκπαιδευτικών (Καββαδά, 2007). Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να υπογραμμίσουμε, πως η διαδικασία προετοιμασίας της γιορτής, από τα παιδιά, κρίνεται πολύ σημαντικότερη, από το ίδιο το αποτέλεσμα της, γι' αυτό και η χαρά της δημιουργίας θυσιάζεται στο βωμό της αρτιότητας, οποιουδήποτε αποτελέσματος (Καββαδά, 2007).

Επιπρόσθετα, με δεδομένα τα όσα ορίζει ο Οδηγός της Νηπιαγωγού (2006), η «μυστική συνταγή», για την επιτυχημένη οργάνωση των γιορτών, είναι οι διαπροσωπικές σχέσεις, που αναπτύσσονται καθ' όλη τη διάρκειά της. Στα πλαίσια αυτής της διαδικασίας, τα παιδιά αισθάνονται, ότι ανήκουν σε μια στενά συνδεδεμένη ομάδα (Derman- Sparks, 1989). Σε ένα τέτοιο κλίμα συναδέλφωσης, οι νηπιαγωγοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις γιορτές, ως μέσο επίτευξης των παιδαγωγικών στόχων τους, μέσα από ευρεία ποικιλία δραστηριοτήτων (Whittenburg, 1934).

Μεταξύ αυτών, μια γιορτή, λοιπόν, μπορεί να συνδυάζεται με επίσκεψη σε ένα χώρο, προβολές, φωτογραφίες, συζητήσεις (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990). Επίσης, είναι δυνατό να περιλαμβάνει αναβίωση εθίμων, αθλητικές εκδηλώσεις ή κουκλοθέατρο (Δαράκη, 1986). Ενδιαφέρουσα προσέγγιση του αντικειμένου διενεργείται μέσω των βιβλίων, που παρουσιάζουν γιορτές και

μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ως θεμέλιο για τη γνωριμία με αυτές (Gwen, 1998). Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός, ότι η γλώσσα διατρέχει όλα τα προγράμματα σχεδιασμού κι ανάπτυξης των δραστηριοτήτων (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών, 2003) είναι φυσικό να κατέχουν σημαντική θέση στις γιορτές, δραστηριότητες γραφής (ιστορίες, γράμματα), ακρόασης (περιγραφές, συζητήσεις) και προφορικές (απαγγελία ποιημάτων).

Ωστόσο, αξιόλογες θεωρούνται κι οι δίγλωσσες αφηγήσεις ή τραγούδια και ρυθμοί σε διάφορες γλώσσες, για την καλλιέργεια της γλωσσικής συναίσθησης του «διαφορετικού» στην επικοινωνία. Μέσα από τις γιορτινές εργασίες εξελίσσονται και οι μαθηματικές ικανότητες, καθώς τα νήπια εμπλέκονται σε διαδικασίες ψηφοφορίας, συλλογής πληροφοριών και τακτοποίησης δεδομένων (Gwen, 1998). Και όλα αυτά, βέβαια, συνοδεύονται από το υπόβαθρο των τεχνολογικών μέσων, που είναι ευρέως διαδεδομένα σε όλους τους τομείς (Gwen, 1998). Αξίζει, στο σημείο αυτό, να αναφερθούν και οι μαγειρικές ασκήσεις, καθώς, όπως λέει ο Gann (2006), περίπου το σύνολο των εορτών παρουσιάζει μια διάσταση, μαγειρική. Τα παιδιά νιώθουν απέραντη ευχαρίστηση, όταν ετοιμάζουν γλυκά ή φαγητά, για μια εκδήλωση, ή δοκιμάζουν κάποια που σχετίζονται με συγκεκριμένο τύπο γιορτών.

Ανεξάρτητα από όλα αυτά, σε γενικές γραμμές, οι εορταστικές δραστηριότητες θα πρέπει να έρχονται σε συμφωνία με την ευρύτερη εκπαιδευτική τάση, η οποία δίνει έμφαση σε δημιουργικές μορφές μάθησης κι αντίστοιχα μικρή προσοχή σε στείρες πρακτικές, όπως η απομνημόνευση ποιημάτων (Whittenburg, 1934). Για τους λόγους αυτούς, οι γιορτές δίνουν ευκαιρίες στο παιδί, να μετατραπεί σε ένα «μικρό καλλιτέχνη» και να εκφραστεί με πολλούς τρόπους (Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη, 1977).

Σημαντική θέση, βέβαια, καταλαμβάνουν και οι χειρωνακτικές δραστηριότητες και συγκεκριμένα, οι κατασκευές (Whittenburg, 1934). Τα στολίδια κι ότι άλλο φτιάχνουν τα παιδιά, καλό θα ήταν, να έχει άμεση σχέση με την ανάμνηση του γεγονότος ή έθιμα από το παρελθόν (Ζακοπούλου, 1995). Αξιοσημείωτο είναι, ότι κάποιες δραστηριότητες συνιστούν χαρακτηριστικό γνώρισμα μιας συγκεκριμένης γιορτής, όπως τα κάλαντα που συνδέονται αποκλειστικά με τα Χριστούγεννα.

Εξαιρετικής σημασίας, επίσης, θεωρείται η δυνατότητα, που δίνεται στα παιδιά, μέσω της δημιουργίας χειροποίητων δώρων. Αυτό συμβαίνει, διότι οι γιορτές αποτελούν μια καλή ευκαιρία για την καλλιέργεια θετικών σκέψεων των νηπίων προς

τους συνανθρώπους τους, με αποτέλεσμα να αρέσκονται, να δημιουργούν δώρα για τους ανθρώπους που αγαπάνε και που το χρειάζονται (Bisson, 1997). Αυτή η πρακτική σχετίζεται περισσότερο με τρεις γιορτές: Χριστούγεννα, Πάσχα και γιορτή της μητέρας (Whittenburg, 1934).

Συνεπώς, σε αυτό το σημείο, αρκεί να τονιστεί η μοναδικότητα και η πρωτοτυπία των χειροποίητων δώρων, διότι δίνει τη δυνατότητα για εορτασμούς με νόημα, χωρίς να δίνεται έμφαση στην αξία των χρημάτων μέσα στην τάξη του νηπιαγωγείου (Derman- Sparks, 1989). Επίσης, προτιμητέες είναι οι σχεδιασμένες από τα παιδιά κατασκευές κι όχι κατευθυνόμενες από τη νηπιαγωγό. Συγκεκριμένα, ωφέλιμη κρίνεται η χρήση υλικών, που μπορούν να μετατραπούν σε ποικίλα πράγματα, επιτρέποντας την ελεύθερη ανάπτυξη της δημιουργικότητας (Bisson, 1997).

Παράλληλα, οι κατασκευές αυτές, όπως κι άλλα έργα των παιδιών, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εκθέσεων (ατομικών ή ομαδικών). Το σπουδαιότερο είναι, τα εκθέματα να είναι προσιτά στα παιδιά, ώστε να μπορούν να παίξουν το ρόλο του ξεναγού στους επισκέπτες (Δαφέρμου et al., 2006). Εκτός από τη δυνατότητα για τη δημιουργία έκθεσης, οι γιορτές κινούν τα νήματα και για τη δραματοποίηση. Συγκεκριμένα, τα παιδιά υποδύονται ρόλους, αυτοσχέδιων ή γνωστών ιστοριών, με την ενθάρρυνση της νηπιαγωγού (Δαφέρμου et al., 2006).

Μάλιστα, το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών των δραματοποιήσεων καταλήγει, να λαμβάνει τη μορφή θεατρικών παραστάσεων, τις οποίες συχνά παρακολουθούν γονείς και κοινό. Σε αυτήν την περίπτωση, τα παιδιά ψυχαγωγούνται βαθιά, ενσαρκώνοντας πρόσωπα μέσα από τα κείμενα των ιστοριών, γεγονός που τους προκαλεί το αίσθημα μετάβασής τους στον κόσμο των μύθων και της φαντασίας. Αλλά και τα ρεαλιστικά έργα, στο πλαίσιο των οποίων τα νήπια ταυτίζονται με καθημερινούς ήρωες, παρέχει σε αυτά την ευκαιρία να αντιληφθούν το σύγχρονο τρόπο ζωής (Μιχαηλίδου, 2001). Το γεγονός αυτό υποβοηθά τα παιδιά να ανακαλύψουν τρόπους επίλυσης προβλημάτων που παράγουν οι ανθρώπινες σχέσεις. Τέλος, αποθέτουν μικρό ή μεγάλο μέρος του ψυχοσυναισθηματικού φόρτου και των εντάσεων που ενέχουν (Κουρεντζής, 1999).

Κατά συνέπεια, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα κείμενα, που γίνονται αντικείμενο δραματοποιήσεων, καθώς μεταφέρουν την ιδεολογία τους, η οποία καλό είναι να αναδεικνύει ηθικές αξίες και θετική στάση ζωής (Κουρεντζής, 1999). Με την επιλογή του κατάλληλου κειμένου, σειρά έχει η ανάληψη των ρόλων από τα παιδιά.

Σύμφωνα με την Καββαδά (2007) το ιδανικό είναι να δοθεί, επανειλημμένα, η ευκαιρία να συμμετάσχουν και να «ευχαριστηθούν» όλους τους ρόλους προτού κάνουν την τελική επιλογή.

Συχνά επίσης, προκύπτουν για τις ανάγκες του θεατρικού, κι άλλοι ρόλοι με προσωποποιήσεις στοιχείων της φύσης κι αντικειμένων (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990). Η ενσάρκωση των ρόλων, πραγματοποιείται με τις πρόβες, οι οποίες είναι ευχάριστες και δε στηρίζονται στην παθητική και πιστή μίμηση (Δαράκη, 1986). Ιδανικό είναι να έχουν τη μορφή «δημιουργικού παιχνιδιού», που λειτουργεί με κοινούς κανόνες, οι οποίοι τηρούνται από επιλογή κι όχι από επιβολή (Καββαδά, 2007). Με αυτόν τον τρόπο, καλλιεργείται το αίσθημα της αυτοπειθαρχίας, ενώ δεν πρέπει να παραλειφθεί η σπουδαιότητα της επιβράβευσης των προσπαθειών των παιδιών (Δαράκη, 1986). Τα παιδιά, λοιπόν, μέσα από «κανάλια επικοινωνίας», συν-δημιουργούν και συν-εργούν (Κουρεντζής, 1999).

Καθοριστικός, βέβαια, είναι και ο ρόλος της κίνησης σε μια γιορτή. Μάλιστα, όταν λαμβάνει τη μορφή χορογραφίας ή χορού, χαρίζει στην παράσταση μια διαφορετική διάσταση. Μέσω της έκφρασης των παιδιών, προσδίδεται ζωντάνια και φρεσκάδα στη γιορτινή ατμόσφαιρα (Καββαδά, 2007). Αισθητικώς, καλύτερο αποτέλεσμα υπάρχει, όταν η κίνηση αυτή συνοδεύεται από μουσική. Τα νήπια συγκινούνται από το ρυθμό του δικού τους μουσικού κομματιού και το εκφράζουν έντονα (Κυριαζοπούλου- Βαληνάκη, 1977). Το συλλογικό τραγούδι εκλαμβάνει αναδεικνύει τη διαφορετικότητα, ως φυσιολογική εμπειρία (Gann, 2006).

Ταυτόχρονα, τις παραπάνω δραστηριότητες, ωφέλιμο θα ήταν, να τις περιβάλλει το κλίμα, που εκπέμπει η εορταστική ατμόσφαιρα, ώστε να γίνονται αντιληπτά τα μεταδοτέα μηνύματα της γιορτής. Προς αυτήν την κατεύθυνση οδηγεί και η ύπαρξη κατάλληλης διακόσμησης του σχολείου, με φωτογραφίες από ηγέτες ανθρώπους που γιορτάζουν κι έκθεση από διεθνείς γιορτές (Jacob, 1995). Στο τέλος μιας εκδήλωσης, η συνάντηση των παιδιών με τους γονείς τους, προσφέρει σε αυτά ικανοποίηση σε συναισθηματικό επίπεδο (Ζακοπούλου, 1995). Το ιδανικό κλείσιμο περιλαμβάνει τη γνωριμία και το γλέντι όλων όσων συνεργάστηκαν σε αυτήν (νήπια, νηπιαγωγοί και κοινό).

Σε αντίθεση με όλα αυτά, όμως, κατόπιν έρευνας επί της βιβλιογραφίας, παρατηρείται, πως οι γιορτές στο σχολείο, τόσο στο εξωτερικό, όσο και στην Ελλάδα, δεν εξυπηρετούν κανένα στόχο της αγωγής. Εν μέρει, αυτό οφείλεται στη συνήθη συμπεριφορά των νηπιαγωγών, να μην ακολουθούν το Αναλυτικό Πρόγραμμα, το

οποίο είτε παρερμηνεύουν είτε το απορρίπτουν (Bisson, 1997).

Αναφορικά με αυτό, σύμφωνα με τα λεγόμενα του Χρυσυφίδη (2007), τα Αναλυτικά Προγράμματα, στη χώρα μας, κυρίως, δεν τίθενται σε εφαρμογή. Ο ρόλος τους τείνει να είναι διακοσμητικός. Σε ετήσια βάση, ποσοστό των νηπιαγωγών, επαναλαμβάνει κι ακολουθεί τις ίδιες γιορτινές πρακτικές. Όπως χαρακτηριστικά ορίζει η Bisson (1997), αυτό συμβαίνει, επειδή αναλώνονται συνεχώς στα τετριμμένα, χωρίς να συλλογίζονται και να αξιολογούν την καταλληλότητα τους. Με βάση αυτά, λοιπόν, οι γιορτές υλοποιούνται με γνώμονα τη συνήθεια, χωρίς να αναλογίζονται οι νηπιαγωγοί, το αν είναι ιδανικές για τη συγκεκριμένη, κάθε φορά, ομάδα παιδιών (Bisson, 1997).

Αξίζει να γίνει αναφορά και στην αρνητική στάση, που έχει υιοθετηθεί σχετικά με την ύπαρξη των γιορτών κι ειδικότερα στο σχολείο (Ζακοπούλου, 1995). Για ορισμένο ποσοστό νηπιαγωγών, η τόσο αναγκαία κι ωφέλιμη, για τα παιδιά, καθημερινή ρουτίνα διασπάται συνεχώς, προκαλώντας σε αυτά ανασφάλεια για το περιβάλλον τους. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά φέρονται εκτός ισορροπίας και συμπεριφέρονται απρόβλεπτα (Campell et al., 2004). Μεγίστης σημασίας είναι η επιβολή άμεσης αξιολόγησης σε γιορτινές παραστάσεις που έχουν ως θεατές τους γονείς (Campell et al., 2004). Τα νήπια δέχονται πλήθος εξαναγκασμών και ψυχοσωματικών καταπιέσεων και μεταβάλλονται σε αντικείμενο επίδειξης (Κουρεντζής, 1999). Οι εξαιρέσεις, μεταξύ των παιδιών, με την ανάθεση άνισων ρόλων, δίνουν τη θέση τους σε ατελείωτες πρόβες, προσβολές κι απειλές, οι οποίες είναι σαφώς απαράδεκτες (Ζακοπούλου, 1995). Μέσα από τη συγκεκριμένη οπτική τα παιδιά υποχρεώνονται να αποστηθίσουν κείμενα, τα οποία καλούνται, να ερμηνεύσουν σε μεγάλης διάρκειας παραστάσεις, οι οποίες κουράζουν με την έκτασή τους (Ζακοπούλου, 1995).

Συνακολούθως, όσον αφορά στους χώρους, που τελούνται πολλές από τις παραστάσεις – εκδηλώσεις των νηπίων, συχνά για την «αρτιότερη» παρουσίαση, που να αγγίζει το επίπεδο των επαγγελματικών παραστάσεων, επιλέγονται ιδιωτικοί χώροι οι οποίοι αποδεικνύονται σε ορισμένες περιπτώσεις προβληματικοί και καθιστούν δύσκολη την εξοικείωση των νηπίων με αυτούς (Κουρεντζής, 1999). Κάτω από τέτοιες συνθήκες, η γιορτή εξελίσσεται σε 'βάσανο' για τα παιδιά (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990). Στην πραγματικότητα, λοιπόν, η όλη προετοιμασία και παρουσίαση δεν είναι απόρροια της «καλής δουλειάς» των παιδαγωγών.

Επιπλέον, μια άλλη πτυχή της γιορτινής περιόδου, που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής κι αξιολόγησης, είναι οι κατασκευές, οι οποίες αφορούν μεγάλο κομμάτι του εορτασμού (Schamees, 1978). Σε πολλές τάξεις Νηπιαγωγείου τείνουν να είναι η πρώτη και μοναδική επιβεβαίωση της ύπαρξης γιορτών (Gann, 2006). Η επιλογή τους, όμως, γίνεται αυτόματα κι ασυνείδητα. Σύμφωνα με τις θέσεις του Gann (2006), αυτή η εμμονή των παιδαγωγών, να κάνουν παρόμοιες κατασκευές, αποκαλύπτει τον ατομικισμό στον οποίο έχει εστιάσει η παιδαγωγική τους κατάρτιση.

Κριτική, επίσης, ασκείται κι επί των δραστηριοτήτων, που σχετίζονται με τη δημιουργία διακοσμητικών και δώρων οι οποίες προκαλούν σύγχυση στα παιδιά για το νόημα και τη σημασία των γιορτών. Συγκεκριμένα, οι περισσότερες είναι προσανατολισμένες προς το παραγόμενο προϊόν και δίνεται ελάχιστη σημασία στη διαδικασία παραγωγής του. Όμως, αυτές οι κατευθυνόμενες από τη νηπιαγωγό, χειροτεχνίες αφαιρούν από τα παιδιά πολύτιμο χρόνο, τον οποίο θα μπορούσαν να αφιερώσουν σε πιο δημιουργικές, ανοιχτές, καλλιτεχνικές δραστηριότητες (Campbell et al., 2004). Εξαιρετικά επιβλαβής, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι η χρήση θρησκευτικών συμβόλων τα οποία, φυσικά, είναι ακατάλληλα προς διακόσμηση και μπορεί να καταστούν προσβλητικά για κάποια νήπια (Campbell et al., 2004). Ακόμη, τα υλικά, τα οποία χρησιμοποιούνται ως «υλικό διδασκαλίας», ενδέχεται να προβάλλουν μηνύματα που θα συντελούν στην ανάπτυξη προκαταλήψεων (Banks, 2004).

Δικαιολογημένα, συνεπώς, έχει υποστηριχτεί, ότι οι αναπτυξιακά κατάλληλες δραστηριότητες, θυσιάζονται στο βωμό των τυποποιημένων, παρεμποδίζοντας την ομαλή λειτουργία του εκπαιδευτικού προγράμματος (Derman- Sparks, 1989). Αυτό, ίσως, οφείλεται στην προτίμηση των εμπορικών βιβλίων από τις νηπιαγωγούς, ως πηγή των δραστηριοτήτων τους. Η παροχή ανούσιων κι ακατάλληλων δραστηριοτήτων για τα συγκεκριμένα, κάθε φορά, παιδιά, γίνεται αντιληπτή, όταν δεν ανταποκρίνονται στις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντά τους (Bisson, 1997).

Συμπερασματικά, αποτελεί γεγονός η κακή αντιμετώπιση των εορτών, δίχως δηλαδή να λαμβάνεται υπόψη η σοβαρότητα κι η ευαισθησία, που αυτές χρήζουν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι νηπιαγωγοί να λειτουργούν ασυναίσθητα για την επιλογή και τη χρήση τους στη ζωή του νηπιαγωγείου, χωρίς επίγνωση της αρνητικής επίδρασης, που συνιστά μια γιορτινή περίοδος, αν δεν οργανωθεί και λειτουργήσει σωστά (Bisson, 1997).

2.3.1 Οι θρησκευτικές γιορτές

Παρατηρώντας το χώρο της ελληνικής προσχολικής εκπαίδευσης, είναι πρόδηλο, πως τα αλλόγλωσσα παιδιά έχουν καταστεί αναπόσπαστο κομμάτι της. Ο πληθυσμός της δεν είναι, πλέον, μονοθρησκευτικός, απαιτώντας, την αναγνώριση και ισότιμη άσκηση των θρησκευτικών δικαιωμάτων όλων των παιδιών. Ωστόσο, η διδασκαλία δείχνει, ακόμη, αρκετά εθνοκεντρική, δηλαδή, η προσχολική εκπαίδευση κινείται έχοντας ως πρότυπο την ορθόδοξη χριστιανική ταυτότητα. Με βάση αυτή, θεμελιώδη επιδίωξή της αποτελεί η προώθηση κι ενδυνάμωσή της. Κάτι τέτοιο γίνεται φανερό, κι από το ότι "ζωτικό" μέλος της ελληνικής προσχολικής ζωής αποτελούν οι θρησκευτικές γιορτές (Χριστούγεννα, Πάσχα, Ευαγγελισμός, γιορτή Τριών Ιεραρχών). Όπως χαρακτηριστικά ορίζεται στο Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο (1990): «οι γιορτές, αυτές, εμπλουτίζουν με σημαντικές εμπειρίες τη θρησκευτική ζωή των νηπίων κι αναπτύσσουν το θρησκευτικό τους συναίσθημα».

Συνακολούθως, δε θα έπρεπε να παραλειφθούν, όσα ορίζονται στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2003). Ερευνώντας κανείς τα δεδομένα αυτού, από τη μια πλευρά, αντιλαμβάνεται ως κατευθυντήρια γραμμή, αυτή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο χώρο του νηπιαγωγείου, με βάση, βεβαίως, τα εξής: «να αποδέχονται άνθρωποι με διαφορετικές γλωσσικές, πολιτιστικές ή θρησκευτικές καταβολές, να συνεργάζονται και να οικοδομούν δεσμούς φιλίας μαζί τους» όπως επίσης και «να γνωρίσουν θρησκευτικές παραδόσεις, να αναπτύσσουν αισθήματα αγάπης και αδελφοσύνης για όλα τα πλάσματα της γης».

Από την άλλη πλευρά, οι ίδιοι οι συντάκτες του Δ.Ε.Π.Π.Σ (2003) οδηγούνται σε αποπήματα, αποπροσανατολισμένοι από τον κυρίαρχο στόχο τους. Η παραπάνω διαπίστωση γίνεται με αφορμή την παρουσίαση των θρησκευτικών γιορτών, οι οποίες χρειάζεται να πραγματοποιούνται στο νηπιαγωγείο: «Με αφορμή τις μεγάλες θρησκευτικές γιορτές (πχ. Πάσχα, Χριστούγεννα, ονομαστικές γιορτές κ.α) αναπτύσσονται δραστηριότητες που σχετίζονται με τη χριστιανική πίστη, τα έθιμα και τις παραδόσεις της πατρίδας μας.(πχ. τραγούδια, κάλαντα, βάψιμο αυγών, στολισμός χριστουγεννιάτικου δέντρου, Παρασκευή γλυκισμάτων κ.α)».

Καταλήγοντας, είναι εμφανές, πως ακόμη κι οι ίδιοι οι συντάκτες του Δ.Ε.Π.Π.Σ (2003) φαίνεται να παραμερίζουν ως στόχο αυτόν της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Έτσι, παρά τη γενικότερη καθοδήγηση, που συντελείται μέσω της

Ευρωπαϊκής Ενώσεως και αφορά στην εκπαίδευση, όπως χαρακτηριστικά ορίζεται από τους Μάγο και Νικολούδη (2006): «τα ελληνικά νηπιαγωγεία ξεκινούν τη μέρα τους με το “Άγιος ο Θεός” και την τελειώνουν με το “Δι’ ευχών”». Αξίζει, βέβαια, να γίνει νύξη και για το εξής ζήτημα: το μάθημα των θρησκευτικών δεν αποτελεί διδαχθείσα ύλη για τα νηπιαγωγεία, αλλά σίγουρα είναι αρκετό το χρονικό διάστημα, που αναλώνεται για την αναφορά σε θρησκευτικές ιστορίες και την ανάγνωση αντίστοιχων βιβλίων (Μάγος & Νικολούδη, 2006).

Με σημείο αναφοράς, λοιπόν, τα προαναφερθέντα, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι παρά τον εκσυγχρονισμό στον οποίο έχουν υποβληθεί όλοι οι κοινωνικοί τομείς, αλλά και τις πολιτισμικές μεταβολές, οι θρησκευτικές γιορτές είθισται να διεξάγονται με τη ίδια, ακριβώς, ακολουθία κι οργάνωση, όπως και πριν χρόνια, παράμετρος που τις καθιστά παρωχημένες.

Συνεπώς, είναι φανερό, πως ο διαπολιτισμικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης ελάχιστα έχει λάβει διαστάσεις, αναφορικά με αυτό το ζήτημα (Μάγος & Νικολούδη, 2006). Εύστοχα προσδιορίζουν το θέμα οι Μάγος και Νικολούδη (2006), : «...οι αρχές κι οι πρακτικές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αρχίζουν να εξαπλώνονται με αργά βήματα και στο ελληνικό σχολείο η εικόνα του Χριστού συνεχίζει, από ψηλά, να ευλογεί δασκάλους και μαθητές, ανεξαρτήτως εθνικής ταυτότητας».

Ως αποτέλεσμα όλων αυτών, κυρίαρχο ζήτημα συνιστά η τοποθέτηση και στάση των μη εχόντων της συγκεκριμένης θρησκευτικής ταυτότητας απέναντι στη διεξαγωγή μιας τέτοιας εκδήλωσης. Είναι φανερό, πως οι μαθητές αυτοί δεν αντιμετωπίζουν τις γιορτές ως λειτουργικό μέσο για την άσκηση των θρησκευτικών τους δικαιωμάτων. Για αυτά, τα παιδιά, «ο συμβατικός αυτός εορτασμός είναι σαν θρησκευτική παράσταση, στην οποία μπορούν, όχι πάντα ανώδυνα, όσον αφορά το συναισθηματικό κόστος, να συμμετέχουν ή τουλάχιστον να χειροκροτήσουν» (Μάγος & Νικολούδη, 2006). Δηλαδή, η “μειονεκτούσα” αυτή ομάδα οδηγείται αναπόφευκτα σε απομόνωση από τον χώρο του σχολείου, γεγονός που προκαλεί, σαφώς, αρνητικά συναισθήματα στα παιδιά.

Για τους λόγους, αυτούς, λαμβάνοντας υπόψη, πως οι θρησκευτικές γιορτές είναι ζωτικής σημασίας για τα μικρά παιδιά, οφείλουν αυτές να αναπαράγονται, στο εξής, με σεβασμό κι ευαισθησία για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και μη-πεποιθήσεις όλων των παιδιών (Mountain Brook Schools, 2009). Η τελευταία επισήμανση γεννάται, με αφορμή τη γενικότερη ώθηση, που δόθηκε μέσω του κινήματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα και κατόπιν του οποίου οι μειονοτικές ομάδες απέκτησαν, με

διεκδικητικό τρόπο μια θέση προς τον εορτασμό και την αναμετάδοση της δικής τους θρησκευτικής παράδοσης (Schamess 1978).

Εκ των προαναφερθέντων προκύπτει, ότι ως στόχος τίθεται η διαπολιτισμική προσέγγιση των θρησκευτικών γιορτών, με σκοπό τα παιδιά να αντιληφθούν τις ομοιότητες μεταξύ πολλών θρησκευτικών ανταποκρίσεων σε βασικές ανθρώπινες ανησυχίες και να εντοπίσουν τις διαφορές, με ενδιαφέρον και σεβασμό, παρά με δυσπιστία (Ramsey 1987).

Προς αποφυγή της επικρατούσας κατάστασης, είναι αναγκαίο οι ίδιοι οι παιδαγωγοί να υιοθετήσουν διαφορετική στάση απέναντι στο ζήτημα αυτό. Πρώτιστα επιβάλλεται να γίνει αντιληπτή η διαχωριστική γραμμή μεταξύ της εκτίμησης ενός εθίμου και της άσκησης ενός θρησκευάματος. Νηπιαγωγοί και γονείς, λοιπόν, καλό θα ήταν να συζητήσουν, με αμοιβαία κατανόηση, σχετικά με τις γιορτές, προτού αυτές εισαχθούν στην τάξη (Ramsey 1987). Επίσης, σημαντική πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς αποτελεί ο χειρισμός της κάθε θρησκείας, με τρόπους που να σέβονται τις οικογενειακές πεποιθήσεις, χωρίς ταυτόχρονα αυτός να οδηγεί στον εξευτελισμό των θρησκευτικών γιορτών ή να εστιάζει σε διαφημιστικές παρουσιάσεις (Bisson, 1997).

Βέβαια, μείζονος σημασίας θεωρείται και η απόκτηση της ικανότητας, οι εκπαιδευτικοί να είναι σε θέση να παραμερίσουν τα προσωπικά τους συναισθήματα, αλλά κυρίως να διαχωρίζουν τις προσωπικές θρησκευτικές πεποιθήσεις από το επάγγελμά τους το οποίο, σαφώς, συνιστά λειτούργημα (Bisson, 1997). Αναλυτικότερα, η θέση των εκπαιδευτικών, οφείλει να συνιστά τροχοπέδη προς την ανάπτυξη προκαταλήψεων απέναντι στις άλλες θρησκείες. Αξιόλογη κίνηση, συνεπώς, είναι η υποστήριξη. Ο σεβασμός και η στήριξη των νηπιαγωγών προς άλλες θρησκευτικές πεποιθήσεις δε σημαίνει, πως τους θέτει αυτομάτως και σύμφωνους με αυτές (Bisson, 1997).

Παρόλα αυτά, όμως, καθίσταται εφικτό οι παιδαγωγοί να εντοπίζουν και να διδάσκουν τις ηθικές αξίες μιας συγκεκριμένης θρησκείας αξιολογώντας νωρίτερα τις οικείες πολιτισμικές εμπειρίες των παιδιών. Ενδεικτικά ως προς αυτό, αντικείμενο συζήτησης θα αποτελέσουν οι αξίες της αγάπης, της φροντίδας, η χαρά της ζωής, η εμπιστοσύνη, η ελπίδα που είναι αναπόσπαστο κομμάτι πολλών θρησκειών και συνακολούθως γιορτών (Bisson, 1997). Επιπλέον, οι ίδιοι μπορούν να εισάγουν στο ετήσιο πρόγραμμα τους τη διδασκαλία λίγων πραγμάτων, για ορισμένες θρησκείες, με στόχο την απλή γνωριμία και την κατανόηση από τα παιδιά, της σημασίας των

θηρσκειών στη ζωή των ανθρώπων (Bisson, 1997).

Εκ των παραπάνω, αξίζει στο σημείο αυτό, να αναφερθεί, πως απαιτείται ειδικός χειρισμός για την προσέγγιση αυτή. Συγκεκριμένα, αποφεύγοντας να γίνει περαιτέρω λόγος για την κάθε θρησκεία, που σχετίζεται με ορισμένη γιορτή, και οι παιδαγωγοί, χειριζόμενοι αυτής ως πολιτισμικό ή ιστορικό γεγονός, πιθανώς αυτό να λειτουργήσει ως παράγοντας εξευτελισμού και αμαύρωσης των θρησκευτικών μηνυμάτων, που η γιορτή προάγει (Bisson, 1997). Γι' αυτό το σκοπό, φρόνιμο είναι να διεξάγεται συζήτηση στο χώρο του νηπιαγωγείου. Με αυτό τον τρόπο, τα παιδιά ανταλλάσσουν πληροφορίες για τον εορτασμό της γιορτής από κάθε οικογένεια (Bisson, 1997).

Εξάλλου, ο διάλογος επιτρέπει και την υποβολή ερωτήσεων από τα παιδιά, σχετικά με τη συγκεκριμένη θρησκευτική γιορτή και τον εορτασμό της. Γι' αυτό το λόγο ακριβώς, καλό θα ήταν οι εκπαιδευτικοί να είναι πλήρως ενημερωμένοι, ώστε να δώσουν σαφείς, κατανοητές απαντήσεις, με ακρίβεια (Bisson, 1997).

Επιπρόσθετα, οι παιδαγωγοί οφείλουν να γνωρίζουν με βεβαιότητα, πως οι συζητήσεις κι οι θρησκευτικές δραστηριότητες δεν προκαλούν στα παιδιά συναισθήματα φόβου, σύγχυσης, ή ακόμη οργής κι απογοήτευσης. Στόχος είναι να γίνεται αντιληπτό από τα νήπια το νόημα των εορτών κι εξαιρετικά σημαντικό είναι να εκφράζεται το καθετί, με τρόπο που να δείχνει, πως αφορά σε συγκεκριμένη μερίδα ανθρώπων, χωρίς την τάση γενίκευσης (Bisson, 1997).

Συνεπώς, είναι αναγκαία και η χρήση ευθέως λόγου, ενώ δεν πρέπει να παραγκωνίζεται η λειτουργικότητα ορισμένων απτών αντικειμένων, που σχετίζονται με τις γιορτές, και η έλευσή τους στο χώρο του νηπιαγωγείου. Η χρήση αυτών δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά, να έρχονται σε επαφή, με όσα ακούν και είναι σε θέση να τα αισθανθούν με την αφή τους (Bisson, 1997).

Επιλογικά, πέρα από την παραπάνω προσδιορισθείσα στάση, η οποία χρήζει υιοθέτησης από τους εκπαιδευτικούς, ζήτημα γεννάται και για τη διοίκηση των σχολείων. Συγκεκριμένα, η νύξη αυτή αφορά στην παύση των σχολικών μαθημάτων κατά τη διάρκεια ορισμένων, καθιερωμένων εκ των θρησκείων ως αργιών, γιορτών (Cline, 2009). Ειδικότερα, αν αναλογιστούμε το υφιστάμενο ζήτημα, είναι φανερό, πως αυτό διχάζει την κοινή λογική.

Από τη μία πλευρά, η μη τήρηση αυτών των "διαλειμμάτων" εγκυμονεί τον κίνδυνο, να αποδοθούν στη διοίκηση του σχολείου άσχημοι χαρακτηρισμοί, όπως αυτός της "αναισθησίας". Από την άλλη πλευρά, η υιοθέτησή τους μπορεί να

αποτελέσει αφορμή για την επιβολή κατηγοριών, όπως η ευνοιοκρατία (Cline, 2009). Με βάση αυτά, λοιπόν, άξια αναφοράς είναι τα ακόλουθα: η ύπαρξη αρκετών πιστών μιας συγκεκριμένης θρησκείας στην κοινότητα υποδηλώνει την πιθανότητα υψηλού ποσοστού απουσιών των παιδιών από το σχολείο. Το γεγονός, αυτό, συνεπάγεται την ευνοϊκή θέση αυτών, όσων απομένουν εκ του προειπωθέντος συνόλου, καθώς, επίσης, και την εξέλιξη δύο διαφορετικών επιπέδων διδασκαλίας: ενός κατώτερου για όσους απουσιάζουν κι ενός ανώτερου για τους καθ' όλη τη διάρκεια παρόντες.

Είναι κατάδηλο από τα παραπάνω, για ποιους παράγοντες κατοχυρώθηκε συνταγματικά η διακοπή, αυτή, του σχολικού έτους. Βέβαια, το "κλείσιμο" των σχολικών χώρων για τις γιορτές των δημοφιλέστερων της κοινότητας θρησκειών, παρ' ότι θεμελιωμένο νομοθετικά, δεν συνιστά απαραίτητα σοφή κίνηση. Πάντως, έχοντας ως άξονα τη σύγχρονη πραγματικότητα, οι ομάδες των θρησκευτικών μειονοτήτων μεγαλώνουν σε μέγεθος, αυτοπεποίθηση και κοινωνική δύναμη, απαιτώντας ίση μεταχείριση (Cline, 2009). Η ανόμοια αντιμετώπιση υπογραμμίζει, πως οι μαθητές των μειονοτήτων τίθενται αυτόματα στο περιθώριο.

Κατά συνέπεια, δεν πρέπει να παραλείπεται η σημασία του διαπολιτισμικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Η διάσταση αυτή των παιδαγωγικών προγραμμάτων είναι η μόνη λύση για την καθιέρωση της ισότητας μεταξύ των παιδιών, στο χώρο του σχολείου. Εξάλλου, σύμφωνα με δεδομένα της Bisson (1997) η θρησκευτική ελευθερία αποτελεί δικαίωμα όλων των παιδιών.

2.3.1.1 Η γιορτή των Χριστουγέννων

Με κοινό γνώμονα τις θρησκευτικές γιορτές στο χώρο της εκπαίδευσης και με βάση τα δεδομένα ερευνών, που έχουν διενεργηθεί με θέμα τη δημοφιλέστερη γιορτή, σε δείγμα από εκπαιδευτικούς και παιδιά, έχει αποδειχθεί ως προτιμητέα και των δύο ομάδων, αυτή των Χριστουγέννων (Whittenburg, 1934., Creaser & Dau, 1994). Η διαπίστωση, αυτή, προκύπτει, αν αναλογιστούμε πράξεις και γεγονότα, που συνήθως παρατηρούνται κατά τη διάρκεια των Χριστουγέννων, όπως είναι η ανταλλαγή δώρων, η παρασκευή παραδοσιακών γευμάτων - γλυκισμάτων, αλλά κι ευχάριστα συναισθήματα, που γεννώνται χάρη στη γιορτινή ατμόσφαιρα (Νικολούδη, 2002). Σύμφωνα με το Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο (1990) αρκετό χρονικό διάστημα πριν τη Χριστουγεννιάτικη εορταστική εποχή, τα παιδιά υπεισέρχονται στο κλίμα και την ατμόσφαιρα αυτής.

Συγκεκριμένα, πρωταρχική επιρροή ασκείται από τον κοινωνικό-οικογενειακό τους περίγυρο (στολισμένοι δημόσιοι κι ιδιωτικοί χώροι), αλλά συνακολούθως από το χώρο του σχολείου. Ειδικότερα, με σημείο αναφοράς την ελληνική πρακτική, σύνηθες είναι το φαινόμενο η γιορτή των Χριστουγέννων να εορτάζεται εθνοκεντρικά, με μόνη την απεικόνιση της συγκεκριμένης χριστιανικής θρησκευτικής πίστης. Εκ των προαναφερθέντων, προκύπτει, ότι οι εκπαιδευτικοί δίνουν έμφαση κατ' αποκλειστικότητα, σε αυτή τη γιορτή, γεγονός, όμως, που γεννά το αίσθημα του ανεπιθύμητου σε παιδιά που είναι πιστοί άλλης θρησκείας (Bisson, 1997).

Αφετέρου, λόγος γίνεται και για τον εσφαλμένο τρόπο, με τον οποίο προσεγγίζεται κι η ουσία της ίδιας της γιορτής. Έχει παρατηρηθεί, οι παιδαγωγοί, με τη στάση τους, να προωθούν την εικόνα, πως τα Χριστούγεννα αποτελούν την κορυφή του καταναλωτισμού κι οι εορτασμοί, οι αναπαραστάσεις της γέννησης, οι έντονες διαφημίσεις και οι θρησκευτικές αξίες πλέκονται για να δημιουργήσουν μια σημαντική, σχετική και μοναδική εμπορευματοποιημένη περίσταση, για να ανταλλάσσουμε δώρα (Clarke, 2006). Το γεγονός αυτό συνεπάγεται την ενθάρρυνση των παιδιών προς τη ζήτηση δώρων και με το πρόσχημα του Αϊ- Βασίλη, οι γονείς να ανταποκρίνονται στα ζητούμενα των παιδιών, με το να τους αγοράζουν δώρα, που θεωρούν, ότι είναι κατάλληλα γι' αυτά (Clarke, 2006).

Συνακολούθως, αναφορικά με τη διοργάνωση αυτής της γιορτής και τους σκοπούς, που εξυπηρετεί, εύστοχα προσδιορίζεται το θέμα από τη Ζακοπούλου (1995) : *«τα Χριστούγεννα αποτελούν την πιο μεγάλη, πιο πονεμένη και παρεξηγημένη γιορτή»*. Πρόκειται, λοιπόν, για τη λανθασμένη τακτική των παιδαγωγών, να προσπαθούν μέσω της μεγάλης αυτής γιορτής να επιδείξουν τις ικανότητες και την αξία τους ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί, στα πρόσωπα των γονέων.

Το εγχείρημα αυτό έχει ως αποτέλεσμα, η γιορτή να αποτελεί παράγοντα γέννησης άγχους σε παιδαγωγούς και νήπια, και όχι το ζητούμενο που δεν είναι άλλο από μια ευχάριστη παραγωγική διαδικασία. Μάλιστα, πολλές φορές, η συμμετοχή των παιδιών εξελίσσεται σε καταναγκαστική για τα ίδια, αφού οι εκπαιδευτικοί επιβάλλουν, με απειλητικό τρόπο την απομνημόνευση ενός ποιήματος. Τέλος, δεν πρέπει να παραλειφθεί η κατασπατάληση πολύτιμων ωρών, για τον εφησυχασμό και μόνο, των νηπίων, με σκοπό απλώς τη διακόσμηση της τάξης για τη συντέλεση της γιορτής (Ζακοπούλου, 1995).

Ιδιαίτερης σημασίας, λοιπόν, κρίνεται το ζήτημα της προστασίας των παιδιών

από την εμπορικότητα των Χριστουγέννων, τον «βομβαρδισμό», που δέχονται από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, ειδικώς, αν αναλογιστούμε την οικονομική κατάσταση της οικογένειας κάθε παιδιού, που πιθανόν να αδυνατεί να παρέχει, όσα το παιδί απαιτεί (Creaser & Dau, 1994). Ωφέλιμο θα ήταν, οι παιδαγωγοί, να λαμβάνουν υπόψη την αντανάκλαση ατομικών - κοινωνικών αξιών και συμπεριφορών μέσα από μια γιορτή, όπως η ανανέωση των σχέσεων των μελών της οικογένειας και η ανάμειξη σε παραδόσεις, τα οποία βοηθούν στην καλλιέργεια της αίσθησης στα παιδιά, πως η ευτυχία δε βρίσκεται στα πολυτελή δώρα (Kasser & Sheldon, 2002).

Συμπερασματικώς, προς αποφυγή των προαναφερθέντων, κυρίαρχος στόχος των παιδαγωγών, με σκοπό την προβολή της γιορτής δίκαια κι υποστηρικτικά για όλους, τίθεται ο εορτασμός αυτής να συνδυάζεται με γιορτές του Δεκεμβρίου από ποικίλες πολιτισμικές παραδόσεις (Derman- Sparks, 1989). Με άλλα λόγια, να δοθεί η ευκαιρία στα νήπια, να ενημερωθούν και να αποκτήσουν γνώσεις για τα χριστουγεννιάτικα έθιμα και την παράδοση τόσο της χώρας τους όσο κι άλλων χωρών (Ζακοπούλου, 1995).

2.3.2 Εθνικές Γιορτές

Με σημείο αναφοράς τις εθνικές γιορτές, όπως τις επετείους της 28^{ης} Οκτωβρίου, 25^{ης} Μαρτίου, του Πολυτεχνείου κι άλλων τοπικών γιορτών, αξιοσημείωτο καθίσταται το γεγονός, ότι ο εορτασμός τους αποτελεί κομμάτι της σχολικής ζωής. Χαρακτηριστικά, με δεδομένο το Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο (1990), η ενσωμάτωσή τους στο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου εξυπηρετεί τον εξής σκοπό: την καλλιέργεια ευσυνειδησίας, υπευθυνότητας και φιλοπατρίας των νηπίων ως πολιτών.

Ως επακόλουθο των παραπάνω είναι η συμμετοχή των παιδιών στις εθνικές γιορτές να καθιστά δυνατή την εξοικείωση με τα έθιμα και την παράδοση του ελληνικού τόπου. Συνακολούθως, γεννάται στα νήπια η αίσθηση, ότι αποτελούν μέλη ενός ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, γεγονός που εξυπηρετεί έναν από τους κυρίαρχους στόχους του νηπιαγωγείου: την κοινωνικοποίηση και τη μετέπειτα κοινωνική ένταξη των παιδιών (Κυριαζοπούλου- Βαληνάκη, 1977).

Εκ των προαναφερθέντων προκύπτει, πως για τον εορτασμό τους λαμβάνεται υπ' όψιν μόνο η ύπαρξη της κυρίαρχης ομάδας των παιδιών με την ολοκληρωτική αγνόηση των αλλόγλωσσων. Ακόμη, όπως διαφαίνεται κι από τα παρακάτω, κατά τη

συνήθη πρακτική, λανθασμένα προσεγγίζεται κι η ουσία των, ίδιων, των γιορτών.

Πρωταρχικώς, αξίζει να ειπωθεί η αναφορά, που γίνεται στα πλαίσια μιας τέτοιας γιορτής, σε έννοιες, όπως η πατρίδα, ο πόλεμος, η ειρήνη. Ο ορισμός της ‘πατρίδας’ ή της ‘χώρας’ είναι δυσχερής και κατά συνέπεια δυσνόητος για τα παιδιά. Αυτό γίνεται κατανοητό, αν λάβουμε υπόψη την ελάχιστη πιθανότητα αντίληψης από τα νήπια της έννοιας του χώρου κι ευρύτερα της γης ή της εκτάσεώς της (Ζακοπούλου, 1995), της χώρας ή της κυβέρνησης (Ramsey, 1987). Επίσης, η άποψη αυτή ενισχύεται με δεδομένα της έρευνας του Whittenburg (1934). Σύμφωνα με αυτή, οι συνεντευξιάζοντες εκπαιδευτικοί υπέδειξαν, ότι η ανάπτυξη της στάσης πατριωτισμού στα παιδιά υπήρξε κυρίαρχος στόχος, που έθεταν, όταν διοργάνωναν εθνικές γιορτές. Ωστόσο, αδυνατούσαν οι ίδιοι να ορίσουν τη σημασία της λέξης αυτής.

Δευτερευόντως, λανθασμένη κρίνεται και η τάση των εκπαιδευτικών να εξιστορούν πολεμικά γεγονότα, με στόχο την καλλιέργεια φιλειρηνικών αισθημάτων. Η τακτική, αυτή, προκαλεί «πανικό» στα νήπια και οι παιδαγωγοί δεν αντιλαμβάνονται, πως το αίσθημα, αυτό, δεν έχει σε τίποτα να προσφέρει (Ζακοπούλου, 1995). Σύμφωνα με τη Ramsey (1987), το μεγαλύτερο μέρος του ιστορικού υλικού είναι ακατάλληλο για τα νήπια λόγω της πολυπλοκότητας του θέματος του πολέμου και της τρομακτικής εικόνας της βίας. Συνεπώς, για τους λόγους, αυτούς, ωφέλιμο είναι να αποφεύγεται και η εισχώρηση σε πολλαπλές λεπτομέρειες κι εξηγήσεις περί των ιστορικών γεγονότων, αλλά χρειάζεται να πραγματοποιείται με τρόπο, που να *«αρμόζει στην ηλικία τους, από ψυχοπαιδαγωγική άποψη και να συντονίζεται με τα κοινώς αποδεκτά στην κοινωνία, που ζούμε»*, (Ζακοπούλου, 1995).

Επίσης, ιδιάζουσα αντιμετώπιση χρήζει το ζήτημα: κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να κάνουν λόγο για «... ‘καλούς’ Έλληνες και ‘κακούς’ Ιταλούς ή Τούρκους» (Ζακοπούλου, 1995). Πρόκειται για τη συνήθη πρακτική να παρουσιάζονται στα παιδιά μονομερώς τα ιστορικά γεγονότα και η εξέλιξή τους, να εστιάζονται πρόσωπα εθνικών ηγετών και η συμβολή τους, με την ταυτόχρονη απόκρυψη κοινωνικών αδικιών (Bennett, 2007).

Τελικά, αναφορικά με τις δραστηριότητες, στα πλαίσια μιας τέτοιας γιορτής, είθισται αυτές να συνδέονται με το σχεδιασμό εθνικών συμβόλων (σημαίες, δάφνινα στεφάνια, ‘τσαρούχια’), που διενεργούνται με σκοπό τον εορτασμό της κάθε εθνικής γιορτής. Παρόλα αυτά, γίνεται αντιληπτό, ότι οι εργασίες αυτές, στην

πραγματικότητα δεν ωφελούν στην ανάπτυξη του πατριωτικού αισθήματος των μικρών παιδιών ούτε στην ενίσχυση του γνωστικού τους κόσμου. Αξίζει, εδώ, να αναφερθεί το ακόλουθο παράδειγμα της Ζακοπούλου (1995), η οποία περιγράφει, ότι συχνά, κατά την προετοιμασία μιας εθνικής γιορτής, τα παιδιά ζωγραφίζουν, λόγου χάρη, “δάφνινα στεφάνια”, με σκοπό να κατανοήσουν το συμβολισμό «Δάφνη-Δόξα». Κάτι τέτοιο, όμως, κρίνεται άστοχο, διότι απλώς η έννοια, αυτή δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή από τα νήπια.

Ως συμπέρασμα των παραπάνω προκύπτει, ότι οι εθνικές γιορτές είναι εξ’ ορισμού εθνοκεντρικές, διότι εξυμνούν παρελθοντικά γεγονότα και μελλοντικές “δυνατότητες” μιας συγκεκριμένης χώρας ή μιας ιδιαίτερης ομάδας (Ramsey, 1987). Επίσης, στερούνται απτού νοήματος, καθώς διδάσκουν μεμονωμένα περιστατικά (Ramsey, 1987). Κυρίως όμως, αποτελούν πηγή γέννησης και αναπαραγωγής προκαταλήψεων, αφού εμπεριέχουν στερεοτυπικές εικόνες και μηνύματα (Bisson, 1997). Η παρατήρηση αυτή καθιστά σαφή τη σύγχυση, που μπορεί να προκληθεί μέσω κάθε ανεπιτυχούς προσέγγισης μιας εθνικής γιορτής. (Ramsey, 1987).

Ωστόσο, η γνώση, ότι στο περιεχόμενο μιας γιορτής εμπίπτουν στερεότυπα, δε καθιστά αυτομάτως τη γιορτή αποφευκτέα. Κατά τη Bisson (1997) οι γιορτές αυτές παρουσιάζουν αξιόλογες θετικές πτυχές και είναι, βέβαια, βαρυσήμαντες για τα ίδια τα παιδιά και τις οικογένειές τους. Με τον εντοπισμό στερεοτυπικών εικόνων, είναι δυνατή η υπογράμμιση τους και η ανάδυση στην επιφάνεια θετικών αξιών και μηνυμάτων (Bisson, 1997).

Για τους λόγους αυτούς, αρχικά, προτείνεται να καταστεί κατανοητό από τους ίδιους τους παιδαγωγούς, ότι η αναπαραγωγή στερεοτύπων κρίνεται επιβλαβής, διότι οδηγεί τα παιδιά σε λάθος αντιλήψεις για την ιστορία και προάγει ανακριβείς πληροφορίες, με αποτέλεσμα, αναπόφευκτα να διαιωνίζονται οι προκαταλήψεις από γενιά σε γενιά (Bisson, 1997). Προς την αποφυγή της κατάστασης αυτής, κυρίαρχο μέσο ορίζεται και η ενεργός συζήτηση, που αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της κριτικής σκέψης των παιδιών (Bisson, 1997).

Παράλληλα, ως στόχος τίθεται και η προστασία της αυτοεκτίμησης και αυτοεικόνας των αλλόγλωσσων παιδιών, που απειλούνται από τη μετάδοση των στερεοτυπικών, αυτών, μηνυμάτων μέσω των γιορτών (Bisson, 1997). Για να καταστεί κάτι τέτοιο δυνατό, γνώσεις κι αντιλήψεις, σχετικά με τις προκαταλήψεις θα πρέπει να ενσωματώνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς (D’Angelo & Dixey, 2001). Όταν οι δραστηριότητες δεν επικεντρώνονται

μόνο στις εθνικές γιορτές διαλύεται η εντύπωση των παιδιών, πως οι ποικίλες εθνοπολιτισμικές ομάδες υπάρχουν συγκεκριμένες ημέρες του χρόνου και μάλιστα, όταν εορτάζουν τις εθνικές τους επετείους.

Συνακολούθως, λαμβάνοντας υπόψη, ότι θέματα, όπως η ελευθερία από τη δυναστεία και ο ρόλος των ηρώων στην ανάπτυξη της εθνικής ταυτότητας, είναι κοινά σε όλες τις κοινωνίες, μπορούν να γίνουν αντικείμενο εργασιών στην τάξη (Ramsey, 1987). Ακόμη, αναφορικά με τη δραστηριοποίηση, στο πλαίσιο των εθνικών γιορτών, ωφέλιμο είναι να αποτελούν θέμα διδασκαλίας, οι συμβολισμοί, όπως οι σημαίες τόσο ως εθνικά σύμβολα (π.χ: εθνικές σημαίες χωρών) όσο και με διαφορετική λειτουργικότητα (π.χ: σημαίες πειρατών- λευκή σημαία εκεχειρίας), (Ζακοπούλου, 1995).

Αξιόλογη κρίνεται εκ των προαναφερθέντων, η προσέγγιση και διδασκαλία, συγχρόνως, εθνικών γιορτών, διαφορετικών του έθνους των παιδιών. Η πρακτική, αυτή, βοηθά στην απομάκρυνση από τον εγωκεντρικό τρόπο σκέψης και στην επίγνωση της ζωής άλλων, διαφορετικών ανθρώπων (Bisson, 1997). Ταυτόχρονα, προκειμένου τα παιδιά να κατανοήσουν το βαθύτερο νόημα των εθνικών γιορτών άλλων εθνοπολιτισμικών ομάδων, είναι απαραίτητο να γνωρίζουν για το συγκεκριμένο πολιτισμό, καθώς και τη 'βάση' της γιορτής, που εορτάζεται. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, οι παιδαγωγοί οφείλουν να καταβάλλουν μεγαλύτερη προσπάθεια στη διδασκαλία τους, ώστε να μειωθούν οι εθνικιστικές προκαταλήψεις, δίνοντας ευκαιρίες στα παιδιά να μάθουν για το ιστορικό υπόβαθρο όλων των εθνικών ομάδων (D'Angelo & Dixey, 2001).

2.4 Ο ρόλος της νηπιαγωγού στις σχολικές γιορτές

Οι γιορτές μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαλείο στα χέρια μιας νηπιαγωγού, αν βέβαια, τις χειριστεί κατάλληλα (Τσιλιμένη, 1994). Όσον αφορά στην όλη περιβολή και τη διαδικασία μιας γιορτής, πρωταρχικώς, η νηπιαγωγός επιβάλλεται να λάβει υπόψη το αναπτυξιακό επίπεδο των νηπίων, καθώς και τις εμπειρίες αυτών, προκειμένου να συλλάβει το βαθμό δυσκολίας της γιορτής (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990). Δευτερευόντως, αρκετό χρονικό διάστημα, πριν τη γιορτή, οφείλει να εμπλέξει τα παιδιά σε δραστηριότητες, που συνδυάζουν τα στοιχεία της κίνησης, του χορού και του θεατρικού παιχνιδιού. Με αυτό τον τρόπο, τα παιδιά θα αισθανθούν άνετα στο χώρο, θα αποκτήσουν ελευθερία

κινήσεων και θα λειτουργήσουν ομαδικά, ώστε να μεταβούν ομαλά στην οργάνωση μιας γιορτής (Τσιλιμένη, 1994).

Παράλληλα, με αυτά, ο ρόλος της νηπιαγωγού καθίσταται, κυρίως, υποστηρικτικός, διότι αφουγκράζεται τις επιθυμίες τους και τα ενθαρρύνει, συντονίζοντας τις προσπάθειές τους (Καββαδά, 2007). Η βοηθητική της, αυτή, παρουσία, υποκινεί τη δημιουργική έκφραση των νηπίων, χωρίς να την κατευθύνει (Τσιλιμένη, 1994). Η πολύπλευρη συνεισφορά της αναδεικνύεται και στις περιπτώσεις εκείνες, που αναλαμβάνει το ρόλο του μουσικού, του χορογράφου ή του σκηνοθέτη στη γιορτή (Τσιλιμένη, 1994).

Κυρίως, όμως, η συμβολή της κρίνεται απαραίτητη, ως προς την προσεκτική επιλογή των γιορτινών δραστηριοτήτων, οι οποίες απαιτείται να είναι ασφαλείς, ενδιαφέρουσες κι εφικτές για τα παιδιά (Campbell & Jamsek & Jolley, 2004). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, μέσω της κατανόησης της σημασίας των γιορτών για τα παιδιά (Schamess, 1978). Ομοίως ορίζει η Ramsey (1987), πως η προσέγγιση της γιορτής, από την πλευρά των εκπαιδευτικών, επιβάλλεται να πραγματοποιείται, κατόπιν προσεκτικής εξέτασης των κοινωνικών αξιών, που αποπνέουν οι δραστηριότητες της.

Επίσης, ωφέλιμο είναι να δίνεται έμφαση σε ουσιώδεις τρόπους εορτασμού των γιορτών (Association for the Education of Young Children, 2009). Αυτό αποδεικνύεται, αν συνυπολογίσουμε, ότι τα παιδιά επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την πίεση που ασκούν τα μαζικά μέσα ενημέρωσης και λόγω της εμπορευματοποίησης του τρόπου ζωής, αρέσκονται στην απόλαυση ολοένα και περισσότερων πραγμάτων. Συνέπεια αυτών, συνιστά η επιθυμία τους να έχουν στη διάθεσή τους πλήθος προϊόντων, που να σχετίζονται με τη γιορτή, καθιστώντας τις γιορτές στρεσογόνες για το οικογενειακό περιβάλλον (Derman- Sparks, 1989). Για τους λόγους αυτούς, οι παιδαγωγοί οφείλουν να υποδεικνύουν στα παιδιά, ότι τα χειροποίητα αντικείμενα είναι ξεχωριστά κι ότι μια γιορτή μπορεί να αποβεί ευχάριστη, χωρίς την ύπαρξη δώρων (N. A. E. Y. C, 2009).

Συνακόλουθα, η συνάντηση πολλών πολιτισμών στο χώρο του Νηπιαγωγείου, καθιστά δύσκολη τη διαλογή μεταξύ των γιορτών, καθώς ο εορτασμός μερικών πιθανόν να συμπίπτει χρονικά. Όμως, το σημαντικότερο για τα μικρά παιδιά, είναι ο τρόπος που εορτάζονται οι «ξεχωριστές» ημέρες και που εκλαμβάνουν τις πληροφορίες που μεταδίδονται μέσω των γιορτών, παρά η ακρίβεια ημερομηνιών του έτους, που κρίνονται σαφώς σχετικές (Ramsey, 1987). Για το λόγο, αυτό, η προσέγγιση των γιορτών, σε άλλες χρονικές στιγμές, μέσω του ημερολογίου

θεωρείται επικουρική.

Σε ατομικό επίπεδο, βέβαια, επιβάλλεται ο διαχωρισμός μεταξύ νηπιαγωγών και παιδιών, όσον αφορά στις προσωπικές εορταστικές ανάγκες. Επίσης, μεγάλης σημασίας είναι ο συνεχής έλεγχος των συναισθημάτων που γεννώνται, των αξιών που προωθούνται καθώς και των προσδοκιών που οι νηπιαγωγοί αναμένουν να επιβεβαιωθούν, ώστε να παραμένουν ανοιχτοί σε νέες ιδέες και προτάσεις (Bisson, 1997). Σε επίπεδο συναδελφικότητας είναι απαραίτητη η στενή συνεργασία μεταξύ των παιδαγωγών, ώστε να υπάρχει συντονισμός ενεργειών, με βασικό μέλημα να ανταπεξέρχονται στις δυσκολίες (Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 1990).

Στο χώρο του Νηπιαγωγείου, λοιπόν, ανεξάρτητα από την ύπαρξη μιας ή πολλών νηπιαγωγών, είναι αναγκαίο να εξασφαλίζεται χρόνος για αξιολόγηση της γιορτινής πολιτικής που ακολουθείται (Wilford, 2006).

Το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2003) αναγνωρίζει κι αναδεικνύει την αξιολόγηση ως κύριο στάδιο κάθε οργανωμένης και συστηματικής διαδικασίας η οποία χαρακτηρίζεται από το σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και την εφαρμογή στην πράξη. Σκοπός της είναι η βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης μέσω της διαρκούς ανατροφοδότησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε καθημερινή βάση, η αξιολόγηση παρέχει ασφάλεια για την πορεία των δραστηριοτήτων και συγκεκριμένα, για το αν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών. Παρομοίως, η διαρκής αξιολόγηση και ο έλεγχος των εργασιών ευνοεί τη διασφάλιση του σωστού τρόπου μετάδοσης των γιορτινών μηνυμάτων και αξιών (Campbell et al., 2004). Η διαδικασία αυτή συνεπάγεται την επίτευξη των στόχων, που έχουν προτεθεί και την προσφορά ευκαιριών για βελτιστοποίηση των εκπαιδευτικών, σε επαγγελματικό επίπεδο (Bisson, 1997).

Επεξηγηματικώς, η αξιολόγηση μπορεί να ξεκινήσει με τις γιορτές, που έχουν υλοποιηθεί σε παρελθόντα σχολικά έτη (Bisson, 1997). Σε ένα αρχικό στάδιο, από τις πρώτες μέρες στο σχολείο, οι εκπαιδευτικοί, απαραιτήτως, ερευνούν την πολιτισμική ποικιλία, που προκύπτει από το σύνολο των οικογενειών, με στόχο την αντανάκλαση τους, από τις επιλεγόμενες γιορτές (N. A. E. Y. C, 2009). Στη συνέχεια, προβληματίζονται με σκοπό την άσκηση της σωστής τακτικής που λειτουργεί πλεονεκτικά. Σε αυτή τη φάση, θέματα, όπως, οι επιδιώξεις του γιορτινού προγράμματος, η λήψη αποφάσεων κι οι τρόποι εφαρμογής τους απασχολούν τους εκπαιδευτικούς (Bisson, 1997).

Επιλογικώς, με βάση αυτά, προκύπτει ως αποδεκτό αποτέλεσμα, η ανυπαρξία

ενός παγκόσμιου μοντέλου, για τον εορτασμό των γιορτών. Συνεπώς, κρίνεται μεγίστης σημασίας η εγρήγορση των εκπαιδευτικών, με στόχο τη μετατροπή της πολιτικής των γιορτών, σε ζωντανό συστατικό του σχολικού προγράμματος, προκειμένου να ανταποκρίνεται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες των μικρών παιδιών, στα πλαίσια της σύγχρονης πολυπολιτισμικής τάξης (Campbell et al., 2004).

2.5 Οι γιορτές στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Η πολυπλοκότητα των γιορτών και συγκεκριμένα, η πληθώρα τρόπων, με τους οποίους αυτές εξυπηρετούν ανθρώπινες ανάγκες κι εκφράζουν επιθυμίες, καθιστούν αντιληπτή τη σπουδαιότητα της λειτουργίας τους, ως μέσο για την ανάδειξη της μοναδικότητας του κάθε πολιτισμού και ταυτόχρονα της καλλιέργειας σεβασμού προς τους έτερους πολιτισμούς (Schamees, 1978). Αν και στη σύγχρονη εποχή η διαφορά μεταξύ των πολιτισμών είναι δυσδιάκριτη, λόγω της διεθνούς ομοιότητας στον τρόπο ζωής, ωστόσο οι γιορτές, που τις χαρακτηρίζουν οι παραδοσιακές τελετές, φαγοποσία κι ενδυμασία, προσφέρουν τη δυνατότητα διαχώρισης κι εντοπισμού διαφορών μεταξύ των εθνοπολιτισμικών ομάδων (Ramsey, 1987).

Για τους λόγους αυτούς, έχει καταστεί ως σημαντική παράμετρος για την επιτυχή διαπολιτισμική εκπαίδευση, η ενσωμάτωση, στο σχολικό πρόγραμμα, πολλών γιορτών, με πηγή διαφορετικούς πολιτισμούς. Το γεγονός, αυτό, δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να βιώσουν την πολιτισμική ποικιλία μέσω άμεσων και ειδικών τρόπων (Ramsey, 1987). Η σύγκριση των γιορτών ανάμεσα σε πολλούς πολιτισμούς ευνοεί την ανάπτυξη πλήθους παραλληλισμών μεταξύ αυτών. Το φαινόμενο αυτό δεν εκπλήσσει, καθώς οι περισσότερες γιορτές αφορούν στο φυσικό περιβάλλον, την ανθρώπινη επιβίωση και τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής. Όμως εκφάνσεις αυτών των θεμάτων καθίστανται “ελκυστικές” και μεγάλοπνοες κυρίως για τα παιδιά (Ramsey, 1987).

Το γεγονός αυτό αισθητοποιεί την ανάγκη για παρουσίαση και ανάπτυξη κατάλληλων πολυπολιτισμικών γιορτινών δραστηριοτήτων για τα μικρά παιδιά (National Association for the Education of Young Children, 2009). Η επιβολή της απαίτησης τούτης δικαιολογείται, διότι η επαφή των παιδιών με τέτοιου είδους γιορτές, στο χώρο της τάξης, γεννά ευκαιρίες, αλλά και προκλήσεις για ουσιαστική εκμάθηση, ενώ δεν πρέπει να παραλειφθεί η σημασία των εμπειριών, που τα παιδιά

αποκτούν και στο σύνολο τους κρίνονται ως θετικές (Krogh & Slentz, 2001). Με αυτόν τον τρόπο, κάθε διαφορετική πολιτισμική ομάδα που αντιπροσωπεύεται στην τάξη εκτιμάται από το σύνολο της σχολικής κοινότητας (N. A. E. Y. C, 2009).

Στο πλαίσιο αυτό βασικός στόχος είναι και η αναγνώριση, η επιβεβαίωση κάθε παιδιού καθώς και η άμβλυνση των διαφορών όσο και ομοιοτήτων μεταξύ τους (Bisson, 1997). Ορθά, λοιπόν, υποστηρίζεται ότι τα Αναλυτικά Προγράμματα, οφείλουν να λειτουργούν, ως μέσο «διαδήλωσης» υπέρ του σεβασμού, για όλες τις γιορτές και τα έθιμα των μικρών παιδιών (N. A. E. Y. C, 2009). Ενδεικτικά ως προς αυτό, αξίζει να αναφερθεί η συνήθης τακτική σχολείων του εξωτερικού να επιλέγουν τις γιορτές με σκοπό την εκμάθηση της ιστορίας των άλλων πολιτισμών, αλλά και τη μετάδοση πληροφοριών γι' αυτούς (Schamees, 1978).

Συνακολούθως, στην ελληνική προσχολική εκπαίδευση στο άμεσο παρελθόν έγινε νύξη για το διαπολιτισμικό χαρακτήρα, που οφείλουν να έχουν οι σχολικές γιορτές. Συγκεκριμένα, στον Οδηγό της Νηπιαγωγού (Δαφέρμου et al., 2006) αναφέρεται, πως σε περιπτώσεις που υπάρχουν παιδιά μέσα στην τάξη του νηπιαγωγείου, τα οποία προέρχονται από άλλα πολιτισμικά περιβάλλοντα, είναι απαραίτητο οι γιορτινές πρακτικές να συμπληρώνονται από έθιμα κι εορτασμούς και αυτών των πολιτισμών. Αξίζει, βέβαια, να σημειωθεί ότι η αναφορά αυτή έχει λάβει τη μορφή υποσημείωσης στα κείμενα του Οδηγού χωρίς να περιλαμβάνεται στον κυρίως κορμό, ο οποίος αναλύει το θέμα των γιορτών.

Κατά συνέπεια, κύρια διάσταση της οργάνωσης και πραγματοποίησης των γιορτών στην προσχολική εκπαίδευση είναι η αναγνώριση της ύπαρξης ποικιλίας μεταξύ των οικογενειών, θρησκειών και πολιτισμών (Creaser & Dau, 1994). Ακόμη κι αν η τάξη του νηπιαγωγείου δείχνει ομοιογενής, έγκεινται διαφορές στον τρόπο, με τον οποίο τα παιδιά κι οι οικογένειες τους γιορτάζουν (Bisson, 1997). Η μελέτη των νηπίων, που αφορά στις γιορτές στο χώρο του σχολείου ή στην ευρύτερη κοινότητα, παρέχει σε αυτά τη δυνατότητα διεύρυνσης των οριζόντων τους. Το γεγονός αυτό υποβοηθά στην αντίληψη και κατανόηση της ποικιλομορφίας της κοινωνίας (Krogh & Slentz, 2001).

Ως προς τα προαναφερθέντα, αξίζει να υπογραμμιστεί, πως ο χώρος του νηπιαγωγείου, δεν μπορεί να αποτελέσει μέρος, για να λάβει χώρα μια θρησκευτική τελετή ή ιεροτελεστία. Είθισται, αυτό να συμβαίνει σε ειδικούς χώρους, με προϋπόθεση την εποπτεία από ειδικά πρόσωπα. Δίνεται έμφαση, αντίθετα, στο ότι μπορεί το νηπιαγωγείο να “φιλοξενήσει” εκδηλώσεις, που στοχεύουν στην ανάδειξη

του σεβασμού, της χαράς και της ευγνωμοσύνης ((Schamees, 1978).

Ωστόσο, κατόπιν παρατήρησης των σχολικών κοινοτήτων, ειδικότερα, κατά τις εορταστικές περιόδους, έχει αποδειχθεί, πως οι οργανωμένες γιορτές απευθύνονται στον κυρίαρχο πολιτισμό, με αποτέλεσμα να γιορτάζονται ευρέως, από ένα μεγάλο τμήμα του σχολικού πληθυσμού αλλά όχι από όλο (Campell et al., 2004). Γι' αυτό ακριβώς και ιδιαίτερη προσοχή επιβάλλεται να δίνεται στις παιδαγωγικές αναπτυξιακές μεθόδους, που σχετίζονται με τις γιορτές, διότι αυτές αποτελούν συστατικό των διαπολιτισμικών προγραμμάτων (Creaser & Dau, 1994). Να οργανώνονται, δηλαδή, με φροντίδα, κατόπιν ωρίμου σκέψεως και αναγνώρισης των παγκόσμιων αξιών, αλλά και των πολιτισμικών παραδόσεων που αντιπροσωπεύουν (Neubert & Jones, 1998).

Παράλληλα, η οργάνωση πολυπολιτισμικών γιορτών προσφέρει κι άλλα οφέλη. Επεξηγηματικά, με την επιμέρους εξέταση των πολιτισμών των παιδιών, ενισχύεται η αυτοεκτίμησή τους, δεδομένο που προκύπτει από όσα τα παιδιά μοιράζονται με τους συμμαθητές τους και την ευρύτερη σχολική κοινότητα (Krogh & Slentz, 2001). Η ενσωμάτωση σημαντικών, για τα παιδιά, γιορτών στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, βοηθά, ώστε να λάβουν θετικά μηνύματα, για την αυτοαξία τους και να αντιληφθούν, ότι συνιστούν κομμάτι της τάξης (Bisson, 1997). Επίσης, τα παιδιά αναπτύσσουν την αίσθηση του «ανήκειν», ταυτόχρονα, στην οικογένεια τους, στη σχολική τους κοινότητα, στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και στην ιστορία των ανθρώπινων αγώνων (Ramsey, 1987). Επιπλέον, οι γιορτές αναδεικνύονται, ως το εργαλείο, με το οποίο οι διαφορετικοί άνθρωποι μεταξύ τους, αντιλαμβάνονται τη σημασία συγκεκριμένων πραγμάτων στη ζωή και κατόπιν τα εκτιμούν (Schamees, 1978). Γι' αυτό και ορίζονται ως ευκαιρία, για να καταλάβουν τα παιδιά, ποιας σημασίας είναι οι γιορτές στη ζωή όλων των ανθρώπων (Siraj- Blatchford, 1994), ενώ δεν πρέπει να παραλειφθεί το εξής, ότι, δηλαδή, στο πλαίσιο αυτό, γίνεται αντιληπτή η διάσταση και η έννοια της διαφοράς και της ομοιότητας μεταξύ των πολιτισμών (Bisson, 1997).

Εξίσου αξιόλογη διάσταση των γιορτών συνιστούν, όσες μνημονεύουν στοιχεία παράδοσης των λαών, αφού αυτή αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής των ανθρώπων (N. A. E. Y. C, 2009). Τελικά οι γιορτές μπορούν να λειτουργήσουν ως οχήματα υψηλού ενδιαφέροντος για τη διδασκαλία δεξιοτήτων, σε όλες τις ακαδημαϊκές περιοχές (Ramsey, 1987).

Με βάση αυτά, λοιπόν, είναι πασιφανές, πως οι γιορτές προσδίδουν

εκπαιδευτικά πλεονεκτήματα στα διαπολιτισμικά προγράμματα (Ramsey, 1987). Αδιαμφισβήτητα, όμως, έμφαση πρέπει να δοθεί και στο ρόλο του εκπαιδευτικού, που κρίνεται καθοριστικότερος, διότι μέσα από τις γιορτές έχει τη δυνατότητα να προωθήσει ασύγκριτες μαθησιακές εμπειρίες (Creaser & Dau, 1994). Δεδομένου ότι η συνολική συμπεριφορά του είναι κρίσιμη λόγω των μηνυμάτων, που μεταδίδει σε γονείς και παιδιά μέσω της γιορτής οφείλει να προσέξει ιδιαίτερα σε ποιες παραμέτρους της εκδήλωσης θα δοθεί έμφαση, στο χρόνο που αναλώνει όπως και στο ενδιαφέρον που επικεντρώνεται σε κάθε γιορτή, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό. Επιθυμητό, και συνακόλουθα, ορθό, είναι να εμφυσήσει σε όλους την ιδέα, ότι οι γιορτές είναι βαρυσήμαντες και λειτουργούν αξιόλογα, αρκεί να παρουσιαστούν με δίκαιο και ισορροπημένο τρόπο (Bisson, 1997).

Στην πράξη, βέβαια, οι εκπαιδευτικοί έρχονται στην καθημερινότητά τους αντιμέτωποι με αντιξοότητες, διότι διαθέτουν περισσότερες πληροφορίες για το δικό τους πολιτισμό (Krogh & Slentz, 2001). Επίσης, χρειάζεται μεγάλη και χρονοβόρα προσπάθεια, για τη συλλογή πληροφοριών και υλικών από άλλους πολιτισμούς (Bisson, 1997). Προκειμένου οι γιορτές να αντικατοπτρίζουν τη γνήσια διαπολιτισμική προοπτική, κρίνεται απαραίτητη η προσεκτική μελέτη από τον εκπαιδευτικό του πολιτισμικού υπόβαθρου του σχολείου και της ευρύτερης κοινότητας. Ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός, σε αυτήν την περίπτωση ίσως είναι προτιμότερος, ώστε να οργανώνεται μια ποικιλία εθνικών και θρησκευτικών γιορτών κάθε δυο- τρία χρόνια (Schamees, 1978). Απαιτείται, επίσης, κοινωνική ευαισθησία από μέρους των εκπαιδευτικών ως προς το χειρισμό, γεγονός που προκύπτει από τη συναίσθηση κακουχιών και στερήσεων, που υπέστησαν ορισμένες θρησκευτικές ή εθνικές ομάδες και κατά συνέπεια παιδιά αυτών (Schamees, 1978).

Συμπληρωματικά θα μπορούσε να τονίσει κανείς, πως η οργάνωση μιας δυναμικής πολιτικής για τις γιορτές είναι μια ευκαιρία για ανάπτυξη δεσμών με τους γονείς και όσους φροντίζουν την εκπαίδευση των παιδιών (Campell et al., 2004). Σε αυτό το πλαίσιο καλλιεργούνται ηθικές αξίες, που αφορούν στην οικογενειακή σφαίρα. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να σέβονται την αξιοπρέπεια, τον πολιτισμό, τη γλώσσα, τα έθιμα και τις παραδόσεις κάθε οικογένειας. Επιπλέον, κρίνεται επιτακτική η αναγνώριση του δικαιώματός τους για τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με το παιδί τους (Campell et al., 2004). Ευρύτερος στόχος είναι να γιορταστεί η οικογένεια κάθε παιδιού, με τον τρόπο, που συνηθίζει και ανεξαρτήτως του μεγέθους της (Creaser & Dau, 1994).

Προβληματισμός, λοιπόν, προκαλείται στους προσχολικούς δασκάλους, για την επιλογή των γιορτών, που θα οργανώσουν στην τάξη και τον τρόπο με τον οποίο θα επιδείξουν επιτυχώς σεβασμό προς τους πολιτισμούς, που αντιπροσωπεύονται από τα παιδιά (N. A. E. Y. C, 2009). Γι' αυτό το λόγο η απόφαση, που θα ληφθεί, συνιστά προτεραιότητα. Εύστοχο παράδειγμα αποτελεί η παγκόσμια ημέρα των γυναικών και επακόλουθα η ανυπαρξία αναφοράς αυτής στα παιδιά, χάνοντας τη δυνατότητα για νύξη κατά των προκαταλήψεων που αφορούν στο θέμα (Creaser & Dau, 1994). Προφανώς, καθίσταται ανέφικτο κι ανεπιθύμητο να εορτάζονται όλες οι εορτάσιμες ημέρες κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Όμως, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Siraj-Blatchford (1994), είναι σπουδαιότατο τα παιδιά να «εκπαιδεύονται» σχετικά με τις γιορτές, μέσα από ποικιλία δραστηριοτήτων.

Συνεπώς, αν χρησιμοποιηθούν φειδωλά οι δραστηριότητες, που απευθύνονται στις γιορτές, μπορούν να συνεισφέρουν ωφέλιμα στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, που αναδεικνύει την “ποικιλομορφία” και στοχεύει στην εμπόδιση ανάπτυξης των προκαταλήψεων. Και αυτό γιατί οι γιορτές καλλιεργούν στα παιδιά την αίσθηση, ότι ανήκουν σε μια δεμένη ομάδα (N. A. E. Y. C, 2009). Κατά την οργάνωσή τους, ο εκπαιδευτικός λαμβάνει υπόψη, όπως και σε κάθε άλλη δραστηριότητα, που έχει διαπολιτισμικό στόχο, ό,τι ανταποκρίνεται πράγματι στα προσωπικά ενδιαφέροντα και την προέλευση των μαθητών, ενώ πρέπει να επισημανθεί, πως δεν υπάρχουν πολιτισμοί ανώτεροι των άλλων.

Ευρύτερα, οι εορταστικές δραστηριότητες μπορούν να υποδείξουν στα μικρά παιδιά με άμεσο τρόπο τη δυνατότητα της ποικιλόμορφης εκδήλωσης μιας γιορτής, κοινής σε κάποιους πολιτισμούς, καθώς και την αξία των γιορτών, που έχουν καθιερωθεί προς τιμήν μοναδικών γεγονότων ενός πολιτισμού (Bisson, 1997). Μέσα από αυτή τη διαδικασία, επί των πλείστων περιπτώσεων, προκύπτουν κοινά στοιχεία, όπως ο θάνατος, η αναγέννηση, το φως, το σκοτάδι, η ελευθερία και ο αγώνας, στοιχεία που συναντώνται σε πολλές και διαφορετικές γιορτές (Bisson, 1997). Μάλιστα, εντοπίζοντας τις ομοιότητες, που παρουσιάζουν όλοι οι άνθρωποι είναι δυνατόν τα παιδιά να κατανοήσουν, ότι κάποιες γιορτές συγκεκριμένες που επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο, αποτελούν γεγονός, που συμβαίνει και σε άλλες χώρες ανά τον κόσμο, μεταξύ των ανθρώπων (Ramsey, 1987).

Επιπλέον οι περισσότερες από τις γιορτινές εικόνες και μηνύματα που προβάλλονται από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης περιλαμβάνουν και κάποια προκατάληψη σχετικά με το φύλο, τον πολιτισμό, την κοινωνική θέση και την

ιστορία των ανθρώπων. Η οργάνωση δραστηριοτήτων μέσα από τις οποίες τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να εξετάσουν το τι βλέπουν και το τι ακούν για τον εντοπισμό άδικων και σκληρών μηνυμάτων κρίνεται απαραίτητη (Bisson, 1997). Κατάλληλες γιορτινές δραστηριότητες είναι κι αυτές, που φέρνουν τα παιδιά σε επαφή κι αλληλεπίδραση με ανθρώπους, των οποίων η πολιτισμική κληρονομιά διαφέρει από τη δική τους. Η πρόσκληση αυτών των ατόμων στην τάξη κι η γνωριμία των νηπίων μαζί τους αυξάνει τις πιθανότητες κατανόησης της σκοπιμότητας των γιορτών μεταξύ των πολιτισμών από τα μέλη του μαθητικού πληθυσμού (Cohen, 2009). Βέβαια, δε θα έπρεπε να παραλειφθεί η μελέτη του «επικρατούντος» πολιτισμού. Με αυτόν τον τρόπο, έπειτα από εξέταση και σύγκριση των πολιτισμών, θα καταρριφθεί η συνήθης εντύπωση, ότι τα έθιμα και οι πεποιθήσεις του συγκεκριμένου πολιτισμού αποτελούν τη σωστή και μοναδική εκδοχή εορτασμού των πραγμάτων (Krogh & Slentz, 2001).

Σε αυτό το σημείο, καλό θα ήταν να συμπεριληφθεί στις γιορτινές δραστηριότητες και η παρουσίαση άγνωστων γιορτών προς όλα τα παιδιά. Μέσω μιας τέτοιας πρακτικής επιτυγχάνεται, τα παιδιά να φέρονται λιγότερο εγωκεντρικά και να εξελίσσονται περισσότερο δεκτικά απέναντι σε κάτι, που εμφανίζεται διαφορετικό από το δικό τους. Στα πλαίσια αυτής της διαδικασίας, τα παιδιά προετοιμάζονται ψυχικά για ένα κοινωνικό περιβάλλον, που το χαρακτηρίζει η ποικιλία και μέσα στο οποίο καλούνται να ανταπεξέλθουν, καθώς μεγαλώνουν (Bisson, 1997). Το σημαντικότερο όλων, όμως, είναι, ότι οι εορταστικές δραστηριότητες υποδεικνύουν στα παιδιά, τη μέγιστη αξία, που έχουν οι γιορτές, για τα πρόσωπα, που τις γιορτάζουν και γι' αυτό οφείλουν να επιδεικνύουν σεβασμό (Bisson, 1997).

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε, πως η σωστή οργάνωση και διαχείριση αυτών των δραστηριοτήτων μπορεί να επιφέρει πολλά θετικά αποτελέσματα στη μαθησιακή διαδικασία. Συντελεί στη δημιουργία ευχάριστης ατμόσφαιρας μέσα στην τάξη, με κύρια χαρακτηριστικά της: την αλληλεγγύη και την αποδοχή των ετέρων. Ωστόσο, η λανθασμένη σύστασή τους μπορεί να έχει δυσάρεστες συνέπειες, καθώς από τη φύση τους, οι γιορτές αγγίζουν ευαίσθητα και συναισθηματικώς φορτισμένα ψυχικά κομμάτια στη ζωή των ανθρώπων (Schamees, 1978). Άλλωστε, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι Campell et al (2004), η γιορτή ενός ατόμου μπορεί να προκαλέσει την προσβολή κάποιου άλλου.

Στο πλαίσιο αυτό αρκετά προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης έχουν αρχίσει να απομακρύνονται από το θεσμό των γιορτών, σε μια προσπάθεια να σεβαστούν την ετερότητα των παιδιών, των οικογενειών και των κοινοτήτων

(Campell et al., 2004). Άλλα πάλι έκριναν σωστή ακόμη και την απαγόρευσή τους. Σύμφωνα, όμως, με όσα ορίζει η Ramsey (1987), αυτή η κρίση και συνακόλουθα η απόφαση δεν ωφελεί κανένα παιδί. Από τη μία πλευρά δε δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά, που προέρχονται από την κυρίαρχη ομάδα, να κατανοήσουν και να σεβαστούν το γεγονός, ότι η γιορτές τους δεν αποτελούν εκδηλώσεις γιορτής παγκοσμίως, αλλά και να τις δουν μέσα σε ευρύτερο πολιτισμικό πλαίσιο. Από την άλλη πλευρά, τα παιδιά που προέρχονται από μειονοτικές ομάδες βιώνουν την απομόνωση, διότι οικείες προς αυτά γιορτές που αναπόφευκτα δεν αποτελούν αντικείμενο εορτασμού στο ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον, χάνουν την ευκαιρία για εκδήλωσή τους μέσα στη σχολική κοινότητα (Ramsey, 1987),

Επιλογικά, η εξάλειψη των γιορτών συνιστά απώλεια πολύτιμων εμπειριών μάθησης κι ευχάριστων κοινωνικών περιστάσεων από τα παιδιά και τους δασκάλους.

2.6 Προβλήματα των γιορτών με διαπολιτισμική διάσταση στο νηπιαγωγείο

Κατά την προσπάθεια των εκπαιδευτικών να αναπτύξουν ένα πολυπολιτισμικό πρόγραμμα στο χώρο του Νηπιαγωγείου, συχνά, οι γιορτές τίθενται ως το πρωταρχικό θέμα, προκειμένου τα παιδιά να διδαχθούν άλλους πολιτισμούς με τους οποίους δεν έχουν έρθει σε άμεση επαφή. Η προσέγγιση, αυτή, είναι δημοφιλής ως προς τη χρήση από τις νηπιαγωγούς, δεν παύει όμως να απαιτεί επιφύλαξη (Bisson, 1997). Ειδικότερα, κριτική ασκείται στην τακτική πολλών παιδαγωγών κατά την παρουσίαση των έτερων πολιτισμών, η οποία συνιστά εστίαση σε επιφανειακά σημεία τους. Μάλιστα, όπως ορίζει ο Μάγος (2008), μερικές φορές συντελείται με απλοϊκούς τρόπους που δίνουν βάση σε γραφικές διαστάσεις της ετερότητας. Πιο συγκεκριμένα, βαρύτητα δίνεται σε εκφάνσεις, όπως ενδυμασία, διατροφικές συνήθειες, συμβολικά αντικείμενα, αλλά και στη γλώσσα. Δεν ενθαρρύνεται, όμως, η βαθύτερη μελέτη των πολιτισμών αυτών, που αφορούν άγραφους κανόνες και την εισχώρηση στην κουλτούρα (Bennett, 2007).

Συνακόλουθα, η συχνή παρέμβαση των γιορτών στο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου, αποτελεί τροχοπέδη προς την κατανόηση της καθημερινής ζωής των ανθρώπων, από τα νήπια. Αυτό συμβαίνει, διότι οι εορτασμοί καλύπτουν χρονικές περιόδους, που διακόπτουν τις συνήθειες δραστηριότητες (Derman- Sparks, 1989). Με βάση αυτά και σε συνδυασμό με την επιφανειακή εξέταση των πολιτισμών, η χρήση των γιορτών εξελίσσεται σε «τουριστικό» εκπαιδευτικό πρόγραμμα (Derman-

Sparks, 1989., Bisson, 1997., Neubert & Jones, 1998., Gann, 2006). Πιο αναλυτικά, τα παιδιά «επισκέπτονται» ένα “μη- λευκό” πολιτισμό, συμμετέχοντας σε λίγες μόνο δραστηριότητες, που σχετίζονται με αυτόν (δοκιμάζοντας φαγητά, φορώντας στολές, τραγουδώντας άσματα, αναπαριστώντας τελετουργίες) και έπειτα επιστρέφουν στους κανονικούς ρυθμούς της τάξης (Gutierrez- Gomez & Pauly, 2006). Η επιφανειακή, αυτή, ερμηνεία συνιστά μια από τις πιο κοινές φόρμες του τουριστικού προγράμματος (Neubert & Jones, 1998).

Εκ των προαναφερθέντων προκύπτει, ότι διάφορες πολιτισμικές ομάδες φαντάζουν ακόμη πιο απόμακρες από την άμεση εμπειρία των μικρών παιδιών. Συγχρόνως, υπονοείται, πως οι συγκεκριμένες εθνοπολιτισμικές ετερότητες εκλείπουν μετά την παύση κάθε γιορτής (Ramsey, 1987). Επίσης, γεννάται στα παιδιά και η πεποίθηση ότι οι πολιτισμοί αυτοί υπήρχαν μόνο σε παρελθοντικά χρόνια (Gutierrez- Gomez & Pauly, 2006). Πάντως, αν και οι γιορτινές αυτές δραστηριότητες δείχνουν να είναι διασκεδαστικές κι ενδιαφέρουσες, στην πραγματικότητα προωθούν μια εικόνα ύπαρξης «εξωτικών» ανθρώπων (Bisson, 1997). Εξ’ αυτών προέκυψε και ο κίνδυνος της εξωτικοποίησης του «άλλου», ο οποίος αναδύθηκε παράλληλα με τη διαχείριση της ετερότητας στη σχολική τάξη (Μάγος, 2008).

Αυτό σημαίνει, δηλαδή, ότι τα παιδιά δεν αντιλαμβάνονται, πως πρόκειται για πραγματικούς ανθρώπους με τους οποίους έχουν πολλά κοινά, αλλά ότι , απλώς οργανώνουν τις γιορτές τους με διαφορετικό τρόπο, απ’ όσα ορίζει ο οικείος τους πολιτισμός (Ramsey, 1987). Επίσης, σε αυτήν την περίπτωση, τα νήπια επικεντρώνονται και συγκρατούν μόνο τις «εξωτικές» διαφορές, χωρίς να συλλαμβάνουν καν τους συμβολισμούς και το νόημα των ιεροτελεστιών των γιορτών (Ramsey, 1987). Το γεγονός, αυτό καθιστά να χαρακτηρίζονται οι γιορτές αυτές, που στοχεύουν στην παρουσίαση κάποιου άλλου πολιτισμού, ως «εξωτικές» (National Association for the Education of Young Children, 2009).

Παράλληλα, σύμφωνα με τα οριζόμενα από τη Ramsey (1987), αξίζει να αναφερθεί και ο χαρακτηρισμός «σύνδρομο των γιορτών», που δίδεται για τη συνήθη τακτική των παιδαγωγών και που εστιάζει μόνο στις γιορτές ενός πολιτισμού. Παρόλο, που τα συγκεκριμένα διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά προγράμματα στοχεύουν, φαινομενικά στην προώθηση της ποικιλομορφίας, στην πραγματικότητα προκύπτει από τα παραπάνω δεδομένα, ότι καταλήγουν στον εξευτελισμό και την προσβολή του πολιτισμού των ομάδων που υποτίθεται, ότι προσεγγίζουν (Hoffman, 1996).

Αυτό, λοιπόν, αποδεικνύεται από τις δραστηριότητες που επικεντρώνονται στις λίγες διαφορές που παρουσιάζει ο πολιτισμός των νηπίων με αυτόν που έρχονται σε επαφή, ενώ το ιδανικότατο θα ήταν να διδάσκονται οι ομοιότητες μεταξύ αυτών (Bisson, 1997).

Με αρχή, όσα αφορούν στην ενδυμασία, στα πλαίσια ενός πολιτισμού, κρίνεται επιβλαβές και καθόλου σεβάσμιο να επιτρέπεται, στα παιδιά η ένδυση τους με παραδοσιακές στολές άλλων χωρών για τον εορτασμό μιας γιορτής ή σε οποιαδήποτε άλλη στιγμή. Για παράδειγμα, το να ντυθούν «Ινδιάνοι» είναι προσβλητικό, καθώς η πολιτισμική ταυτότητα είναι γενετήσια και αντιπροσωπεύει το «εγώ» τους. Φυσικά και είναι επιτρεπτό τα μικρά παιδιά να μεταμφιέζονται με διάφορα άλλα κουστούμια, αλλά δε γίνεται αποδεκτό να ντύνονται σε μέλη μιας πολιτισμικής ομάδας (Bisson, 1997). Απόρροια αυτού του γεγονότος είναι, σε περίπτωση που υπάρχουν παιδιά ιθαγενών σε αυτή την τάξη, να πληγωθούν, ενώ αντίθετα, αν δεν υπάρχουν, ίσως να επηρεαστεί η αντίληψη των άλλων παιδιών σχετικά με αυτήν την πολιτισμική ομάδα (Bisson, 1997).

Έχοντας κοινό γνώμονα τις θρησκευτικές τελετές, αρχικά, απαιτείται η ύπαρξη συγκεκριμένου πρωτοκόλλου για αυτά τα τελετουργικά. Η επανειλημμένως λανθασμένη τέλεσή τους μέσα στην τάξη του Νηπιαγωγείου με πρόθεση τη συμμετοχή των νηπίων σε μια δραστηριότητα, που αποτελεί χαρακτηριστική έκφραση άλλου πολιτισμού, κρίνεται ακατάλληλη και προσβλητική. Κάτι τέτοιο γίνεται κατανοητό, αν λάβουμε υπόψη, τη χρήση, για παράδειγμα, φτερών που χρησιμοποιούν οι αυτόχθονες Αμερικάνοι στις θρησκευτικές ιεροτελεστίες. Σύμφωνα, μάλιστα, με όσα εξηγεί χαρακτηριστικά η Bisson (1997), το γεγονός αυτό ομοιάζει με μεγάλη ακρίβεια με την αναπαράσταση της θείας κοινωνίας μέσα στο χώρο του Νηπιαγωγείου.

Συμπληρώνοντας τα προηγούμενα, αναφορικά με τη δημιουργία κατασκευών, η αναπαραγωγή αντικειμένων (πάσσαλοι τοτέμ, κούκλες kachina), που για άλλους πολιτισμούς είναι ιερά και μεγίστης σημασίας, καθιστά τα παραχθέντα ως απεικάσματα, χωρίς δηλαδή να φέρουν αυθεντικότητα, με αποτέλεσμα να προκαλούν τον εξευτελισμό των πραγματικών αντικειμένων (Gann, 2006).

Ιδιαίτερη έμφαση αξίζει να δοθεί στη δραστηριοποίηση, που λαμβάνει χώρα στην ελληνική προσχολική εκπαίδευση κατά το χρονικό διάστημα της Αποκριάς σχετικά με τις «φυλές των ανθρώπων». Η προσέγγιση αυτή κρίνεται αποτυχημένη, διότι η Αποκριά είναι κατεξοχήν άρρηκτα συνδεδεμένη με πειράγματα και

αστεϊσμούς (Μάγος, 2008). Το γεγονός αυτό, οδηγεί στον εξευτελισμό του διαφορετικού «άλλου» και παράλληλα απωθεί τα νήπια από τη δυνατότητα κρίσης και διαχωρισμού του φανταστικού από το πραγματικό. Ταυτόχρονα είναι πλέον αποδεδειγμένο ότι η κατηγοριοποίηση των ανθρώπων σε «φυλές» και η ταυτοποίησή τους με συγκεκριμένα βιολογικά χαρακτηριστικά καθίσταται αβάσιμη, διότι, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Μάγος (2008), *«αποτελεί μια μη επιστημονική, χονδροειδή υποβάθμιση της τεράστιας ποικιλίας των ανθρώπων και των ανθρώπινων ομάδων»*.

Η ανάπτυξη αυτών των ακατάλληλων δραστηριοτήτων πιθανόν να οφείλεται σε παράγοντες, όπως η έλλειψη επαγγελματικής κατάρτισης, η απειρία, η παραπληροφόρηση. Ορισμένες φορές, βέβαια, οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες αλλαγές, αλλά αδυνατούν λόγω περιορισμένου χρόνου προς διερεύνηση και ανανέωση του στυλ διδασκαλίας. Ταυτόχρονα, αυτό ενδεχομένως να συμβαίνει, διότι στερούνται ισχυρής πολιτισμικής ταυτότητας και ευαισθησίας (Gutierrez- Gomez & Pauly, 2006).

Βασική συνέπεια, είναι η απώλεια της χρησιμότητας της γιορτής και η μη διδαχή της πραγματικής σημασίας της. Επίσης, παρατηρείται μετάδοση λανθασμένων πληροφοριών σχετικά με κάποια κοινωνικό- πολιτισμική ομάδα, γεγονός που μπορεί να προκαλέσει την ηθική μείωσή της ευρύτερα στο χώρο της κοινωνίας (Bisson 1997). Το σπουδαιότερο είναι, ότι δίνεται έμφαση σε ανούσιες απτές πλευρές των ανθρώπινων κοινωνιών, που συνδέονται με τεχνουργήματα, υλικά αντικείμενα, οικιστικές κατασκευές, διατροφικές συνήθειες και είδη ενδυμασίας. Αντιθέτως, είναι αναγκαία η ανάδειξη των κοινωνικών αξιών, των ηθικών κανόνων, των ερμηνειών και της οπτικής, τα οποία χαρακτηρίζουν ένα λαό και τον διακρίνουν από τους άλλους. Διαφορετικά δε γίνεται αντιληπτή η ουσία των πολιτισμικών αυτών ομάδων και σχηματίζονται διαστρεβλωμένες αντιλήψεις για τους πολιτισμούς αυτούς (Banks, 2004).

Βέβαια, δε θα ήταν ωφέλιμο να αμφισβητηθεί τόσο η ταυτόχρονη μετάδοση όσο και η αναπαραγωγή στερεοτύπων στα νήπια, κατά τη προσπάθεια προσέγγισης άλλων πολιτισμών και ειδικότερα των γιορτών τους. Οι ανακριβείς εντυπώσεις, όπως η χρήση «τριγωνικών» καπέλων από όλους τους Κινέζους, η οίκηση όλων των Αφρικανών σε καλύβες, η καθημερινή ένδυση με φτερά από τους Ινδιάνους και η μοναδική διατροφική προτίμηση των Ιταλών στα ζυμαρικά, αποτελούν την κορωνίδα της προβολής στερεοτύπων (Creaser & Dau, 1994).

Αυτές οι συγκεχυμένες εικόνες δε φέρουν στοιχεία αυθεντικότητας και ιστορικής ακρίβειας, ενώ, όσα διαπλάθονται στο νου των παιδιών, αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη προκαταλήψεων. Για την αποφυγή αυτών των αποτελεσμάτων, καθοριστικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει ο παιδαγωγός. Συγκεκριμένα, απαιτείται εξαρχής ιδιαίτερη προσοχή και προγραμματισμός. Με βάση το στάδιο ανάπτυξης των παιδιών είναι δυνατόν να οργανώνονται δραστηριότητες, με σκοπό την ανατροπή των αρνητικών στάσεων που έχουν υιοθετήσει τα παιδιά (Bisson, 1997).

Για την επιτυχή παρέμβαση μέσω των γιορτών και την καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στις πολυπολιτισμικές ομάδες, πρωταρχικώς, κρίνεται απαραίτητη η υιοθέτηση της απαιτούμενης στάσης από τον παιδαγωγό, αλλά και η κριτική του διάθεση, ώστε να επιτευχθεί η κατάλληλη ατμόσφαιρα στο χώρο του νηπιαγωγείου (Banks, 2004). Για να καταστεί αυτό εφικτό, πρέπει να αποφευχθεί η επανάληψη ίδιων προγραμμάτων. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι Neubert & Jones (1998) «...είναι εκπαιδευτικώς εσφαλμένο, ζώντας σε ένα κόσμο που συνεχώς μεταβάλλεται και χαρακτηρίζεται από ποικιλομορφία να διενεργούνται τα ίδια προγράμματα με όμοιο τρόπο».

Δευτερευόντως, αναφορικά με τη χρονική διάρκεια της γιορτής σημαντικό ρόλο διαδραματίζει ο εξαρχής ορισμός του χρονικού αυτού διαστήματος (Banks, 2004). Το γεγονός αυτό γίνεται κατανοητό, αν λάβουμε υπόψη, ότι πολλές δραστηριότητες γιορτών διενεργούνται για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα οι νηπιαγωγοί να «παγιδεύονται» στο σχεδιασμό και τη δημιουργία κατασκευών χωρίς να καθίσταται συνειδητό το μήνυμα, το οποίο επιβάλλεται να λάβουν τα παιδιά μέσα από αυτήν τη γιορτή (Campbell & Jamsek & Jolley, 2004).

Εν τέλει, καμία γιορτή δεν είναι πρόπον να παρουσιάζεται από τους δασκάλους ως «εξωτική» (Ramsey, 1987, N.A.E.Y.C, 2009). Προς την αποφυγή, λοιπόν, γέννησης μιας τέτοιας εντύπωσης στα παιδιά, οφείλουν οι παιδαγωγοί να έχουν ιστορικές και πολιτισμικές γνώσεις, οι οποίες θα αφορούν στις ποικίλες εθνικές ομάδες, ώστε να θέσουν επιτυχώς σε εφαρμογή το πρόγραμμα μιας γιορτής. Η οργάνωση της είναι ανάγκη να βασίζεται στη διδαχή βασικών κοινωνιολογικών εννοιών, όπως η καταγωγή, η μετανάστευση, η κοινωνικοπολιτική κι οικονομική θέση (Banks, 2004).

Με βάση αυτά οι νηπιαγωγοί διαθέτοντας τις αρμόζουσες πληροφορίες κάνουν έξυπνες επιλογές (Neubert & Jones, 1998). Χαρακτηριστικά, προσοχή

απαιτείται στην επιλογή σχετικά με το περιεχόμενο και τις δραστηριότητες, με στόχο το αδιάβλητο της γνησιότητας της γιορτής (Schamees, 1978). Αξίζει επίσης να αναφερθεί, ότι για την παρεμπόδιση επανάληψης γιορτινών δραστηριοτήτων και επιστροφής τους χρόνο με το χρόνο στο χώρο του σχολείου (Gann, 2006) ωφέλιμο είναι να επανεξεταστούν οι παραδοσιακοί, ημι- αυτόματοι τρόποι με τους οποίους διενεργούνται συνήθως οι γιορτινές εκδηλώσεις (Schamees, 1978).

Όσον αφορά στο ρόλο των εκπαιδευτικών αυτοί οφείλουν να συνειδητοποιήσουν την επαγγελματική τους υπευθυνότητα. Το γεγονός αυτό θα τους ωθήσει στην απόκτηση ολοένα και περισσότερων γνώσεων, ώστε να βοηθούν τα νήπια μέσω σωστών δραστηριοτήτων να αναγνωρίζουν και να εκτιμούν την πολυπολιτισμικότητα, τους ποικίλους τρόπους εορτασμού κάποιων γιορτών και την ύπαρξη διαφορετικών γιορτών ανά πολιτισμούς (Neubert & Jones, 1998).

Ειδικότερα, αναφορικά με τη σωστή δραστηριοποίηση, οι εκπαιδευτικοί ωφέλιμο κρίνεται να λαμβάνουν πάντοτε υπόψη, ότι μια γιορτή έχει αυθεντικό νόημα μόνο, όταν παρουσιάζεται ως μια ξεχωριστή ημέρα στην καθημερινότητα των ανθρώπων, που μοιράζονται ταυτόχρονα γεγονότα με πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες προς το δικό τους πολιτισμό (Gann, 2006). Μείζον θεωρείται το να εστιάζουν στη συναισθηματική πλευρά των ανθρώπων, η οποία αφορά στα συναισθήματα των ανθρώπων, όταν οργανώνουν οικείες γιορτές και εμπλέκονται σε μια οικογενειακή ιεροτελεστία. Αυτό γίνεται αντιληπτό, παρατηρώντας τη ζωτικότητα των συναισθημάτων των μικρών παιδιών, όταν συγκρίνουν και προσδιορίζουν το γεγονός της γιορτής με κάτι που έχουν νιώσει (Bisson, 1997). Συνακολούθως, καλό είναι να ενθαρρύνεται η πρόσκληση επισκεπτών από τις πολιτισμικές κοινότητες, που γίνονται αντικείμενο προσέγγισης, ώστε οι μαθητές να αντλούν από τα βιώματα, τις ιστορίες και τις δημιουργίες τους.

Ανεξάρτητα, όμως, από αυτά αξίζει να αναφερθεί και η κατηγορία πολιτισμικών ομάδων, που έχουν καταστεί ως στερεότυπα για τα μικρά παιδιά όπως «η φυλή των Ινδιάνων». Χαρακτηριστικά, το φαινόμενο αυτό, λαμβάνει τεράστιες διαστάσεις σε πληθώρα σχολείων της Αμερικής. Δραστηριότητες που σχετίζονται με τους «Ινδιάνους» συχνά οργανώνονται, αποκτώντας τέτοια διάσταση, ώστε να αποτελούν ακόμη και το *‘θέμα του μήνα’*. Σύμφωνα, μάλιστα, με τους Gutierrez-Gomez & Pauly (2006) κρίνονται ως ακατάλληλες και προβληματικές. Γι’ αυτούς τους λόγους, προκειμένου να περιοριστεί η καλλιέργεια τέτοιων ιδεών, ορθό κρίνεται να ειπωθούν ιστορίες, που σχετίζονται με πολιτισμικές ομάδες, όπως αυτές των

Αμερικανών Ιθαγενών. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά μπορούν να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να πάψουν να δικαιωνίζουν την αδικία, που χαρακτηρίζει την παρελθοντική κατάσταση (Derman- Sparks, 1989).

Επίσης, οφείλουν οι εκπαιδευτικοί, να διδάσκουν με επίκεντρο τα προαναφερθέντα και το σύγχρονο τρόπο ζωής των συγκεκριμένων ομάδων, ενώ δεν πρέπει να παραλειφθεί το γεγονός να δίνεται προσοχή στις λεκτικές εκφράσεις αυτών. Η εισαγωγή και η υιοθέτηση, για παράδειγμα, του όρου «Ιθαγενής» και η παρουσίασή του ως προτιμητέου σε σύγκριση με τον όρο «Ινδιάνοι» (Derman- Sparks, 1989).

Προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να λειτουργήσει και η χρήση της παιδικής λογοτεχνίας (Creaser & Dau, 1994). Πληθώρα βιβλίων, που είναι διαθέσιμα στους παιδαγωγούς, απεικονίζουν επακριβώς τη σύγχρονη ζωή των διάφορων πολιτισμικών ομάδων. Βέβαια, πρωτίστως απαιτείται η εξέταση για την ανεύρεση των κατάλληλων έντυπων υλικών. Αποτρεπτική, δηλαδή, είναι σύμφωνα με τη Bisson(1997) η επιλογή όσων, το περιεχόμενό τους βασίζεται, σε στερεοτυπικές εικόνες. Αναλυτικώς, όσον αφορά έντυπα υλικά, που βρίσκονται σε κυκλοφορία, αποτελούν συνήθη πρότυπα ηρώων μαύρα παιδιάκια, που ασχολούνται με πρωτόγονες εργασίες. Επίσης, ινδιάνικες μορφές προβάλλονται, συχνά, ως παθητικοί χαρακτήρες, έρμια των άλλων. (Gutierrez- Gomez & Pauly, 2006). Με βάση τα προαναφερθέντα, αξίζει να ειπωθεί το ακόλουθο σκεπτικό: να εξετάζεται, λόγου χάρη, ο τρόπος με τον οποίο προβάλλονται οι Αμερικανοί Ιθαγενείς στην εικονογράφηση των βιβλίων. Ακόμη, να ερευνάται από τους εκπαιδευτικούς, αν η συγκεκριμένη πολιτισμική ομάδα παρουσιάζεται ως έχει ή ως γελοιογραφία ή κινούμενο σχέδιο με στόχο τη γελοιοποίηση και την υποτίμησή της (Gutierrez- Gomez & Pauly, 2006). Μέσω της αξιολόγησης και της επιλογής των κατάλληλων βιβλίων, οι παιδαγωγοί ενθαρρύνουν τα παιδιά, ώστε να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα απέναντι στα συνήθη στερεότυπα. Να αναγνωρίζουν, δηλαδή, κάτι που μπορεί να είναι επιβλαβές κι άδικο για τους ανθρώπους (Derman- Sparks, 1989).

Προσοχή απαιτείται επίσης, και ως προς την επιλογή του μουσικού υλικού. Με δεδομένο των Gutierrez- Gomez & Pauly (2006) προσβλητικό θεωρείται π.χ: το τραγούδι «Δέκα μικροί Ινδιάνοι». Ο χαρακτηρισμός αυτός αποδίδεται στην ταπεινωτική ιδέα της καταμέτρησης των Ινδιάνων.

Κεφάλαιο 3

Μεθοδολογία Έρευνας

3.1 Μέθοδος - Ερευνητικά Ερωτήματα

Η διερεύνηση της προηγηθείσας βιβλιογραφίας μάς οδήγησε στην ανάγκη, για τη μελέτη της οργάνωσης και πραγματοποίησης γιορτών στο χώρο της ελληνικής προσχολικής εκπαίδευσης. Σκοπός, λοιπόν, της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των νηπιαγωγών σχετικά με τις γιορτές.

Επεξηγηματικά, μας απασχόλησαν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- ποιους στόχους θέτουν οι νηπιαγωγοί σε σχέση με την πραγματοποίηση σχολικών εορτών;
- ποιος ο ρόλος των αλλόγλωσσων παιδιών σε αυτές;
- πώς διαχειρίζονται ζητήματα που αφορούν άλλους πολιτισμούς στο πλαίσιο των γιορτών;

3.2 Δείγμα

Αναφορικά με το δείγμα της έρευνας, αιτήθηκαν προς προσέγγιση τριάντα δύο άτομα, εκ των οποίων δύο αρνήθηκαν τη συμμετοχή. Κατόπιν αναλύσεως του υλικού των συνεντεύξεων, καμία εκ των υπολοίπων δε θεωρήθηκε απορριπτέα. Συνεπώς, ο τελικός αριθμός των ερωτηθέντων είναι τριάντα. Από αυτούς οι 29 ήταν γυναίκες κι ένας άντρας. Προκειμένου να αποφύγουμε την κουραστική ανάγνωση αναφέροντας ταυτόχρονα και τα δύο γένη (ο/η νηπιαγωγός), προτιμήσαμε στην ανάλυση των αποτελεσμάτων να διατηρήσουμε την αναφορά μόνο στο θηλυκό γένος (η νηπιαγωγός), το οποίο άλλωστε αντιπροσωπεύει και το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων.

Παράλληλα, οι νηπιαγωγοί, που συμμετείχαν στην έρευνα, υπηρετούν σε σχολεία δύο νομών: Πιερίας και Ημαθίας. Οι 12 προέρχονταν από το νομό της Ημαθίας κι οι 18 από την Πιερία. Οι συγκεκριμένες εκπαιδευτικές περιφέρειες επιλέχθηκαν για δύο λόγους. Από τη μία πλευρά, αποτελεί για εμένα τόπο καταγωγής και διαμονής. Το γεγονός αυτό μου έδωσε τη δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στα Νηπιαγωγεία. Από την άλλη πλευρά, υπήρξε τόπος εργασίας κατά το χρονικό διάστημα που διεξήχθη η έρευνα.

Στο σημείο αυτό, παρατηρώντας, το επίπεδο εκπαίδευσης του δείγματος οφείλουμε να αναφέρουμε τα εξής: Το 1/3 του συνόλου ήταν απόφοιτοι της Ακαδημίας (διετούς φοίτηση). Τα 2/3 προέρχονταν από Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (τετραετής φοίτηση). Αξιοσημείωτο είναι ότι καμία δεν κατείχε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Με βάση τα παραπάνω, όσον αφορά στα υπηρεσιακά έτη, το προειπωθέν 1/3 εργάζονταν ως μόνιμο προσωπικό σε δημόσια νηπιαγωγεία για περισσότερα από δεκαπέντε χρόνια. Εκ των υπολοίπων (2/3), το ήμισυ αυτών είχαν συμπληρώσει 5-15 χρόνια υπηρεσίας ενώ το απομένον (1/3) υπηρετούσαν ως αναπληρώτριες.

Συμπερασματικά, θα λέγαμε, ότι το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό, διότι επιδίωξη μας ήταν μέσω της διερεύνησης των στόχων που τίθενται κατά την οργάνωση και την πραγματοποίηση των γιορτών να διεξαχθούν συγκριτικά αποτελέσματα για την κάθε κατηγορία εκπαιδευτικών.

3.3 Προπαρασκευαστική Διαδικασία της Έρευνας

Η έρευνα διεξήχθη το χρονικό διάστημα από το Φεβρουάριο έως το Μάρτιο του έτους 2009. Η αρχική επικοινωνία με τις νηπιαγωγούς γινόταν μέσω τηλεφώνου. Κατά τη συνομιλία ορίζαμε ημέρα συνάντησης, αφού προηγουμένως ενημερώνονταν για τη διάρκεια της απασχόλησής τους (30' - 45'). Η συνέντευξη λάμβανε χώρα μετά τη λήξη του διδακτικού τους ωραρίου στο χώρο του Νηπιαγωγείου. Η επιλογή αυτή προτιμήθηκε, προκειμένου να αισθάνονται εκείνες μεγαλύτερη άνεση, αλλά και για να έχω την ευκαιρία να διαμορφώσω μια προσωπική εικόνα για το περιβάλλον του Νηπιαγωγείου.

Κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων επικρατούσε φιλικό και ζεστό κλίμα και οι περισσότερες ολοκληρώθηκαν μέσα στα υπολογισθέντα χρονικά πλαίσια. Η κάθε συνέντευξη ηχογραφήθηκε με τη χρήση μαγνητοφώνου. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί, ότι ήταν σκόπιμη η επιλογή της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου του Φεβρουαρίου- Μαρτίου. Πρωτίστως, διότι αυτή τοποθετείται στα μέσα της σχολικής χρονιάς. Έτσι, η εκάστοτε νηπιαγωγός έχει ήδη οργανώσει δύο γιορτές (28^η Οκτωβρίου και Χριστούγεννα) και έχοντας αποκομίσει εμπειρίες από αυτές προετοιμάζεται για τις δύο επόμενες (25^η Μαρτίου και γιορτή στη λήξη της χρονιάς). Δευτερευόντως, με αφορμή την Αποκριά. Η γιορτή αυτή συμπίπτει με το ορισθέν χρονικό διάστημα και μου έδωσε τη δυνατότητα να διερευνήσω τις συναφείς

προετοιμασίες για την πραγματοποίηση, αλλά και τον απόηχο αυτής. Η Αποκριά για τους εκπαιδευτικούς συχνά καθίσταται ως μέσο επαφής με τις «φυλές των ανθρώπων», προσέγγιση η οποία καταλήγει αποτυχημένη.

Συγχρόνως, σε ορισμένα σχολεία κατά τη διάρκεια των επισκέψεων είχα την ευκαιρία να απαθανάτισω με τη χρήση της φωτογραφικής μηχανής, το χώρο της τάξης και ειδικότερα την οργάνωσή τους, προκειμένου να εορταστεί η Αποκριά.

3.4 Περιορισμοί της έρευνας

Αξίζει εδώ να ειπωθούν κάποιοι ισχυροί περιορισμοί της έρευνας. Για τις περισσότερες συνεντευξιαζόμενες η διαδικασία ήταν πρωτόγνωρη. Το γεγονός αυτό λειτούργησε ως παράγοντας πρόκλησης άγχους σε αυτές, ενώ παράλληλα το αίσθημα αυτό ενισχύονταν από την έκθεση τους στο μαγνητόφωνο. Κάτι τέτοιο γίνεται φανερό από το γεγονός ότι δυο εξ αυτών, που προσεγγίστηκαν δε θέλησαν εξ' αρχής να συμμετέχουν.

Η πρώτη μεν, διέκοψε τη συνέντευξη, έχοντας ήδη απαντήσει τρεις ερωτήσεις, επικαλούμενη το αίσθημα άγχους, που, όπως εκείνη δήλωσε, της προκαλούσε η διαδικασία. Η δεύτερη δε, στάθηκε αρνητική εξ' αρχής και κατά τη διάρκεια της τηλεφωνικής μας επικοινωνίας δήλωσε, ότι αδυνατεί λόγω του περιορισμένου προσωπικού χρόνου, που είχε στη διάθεσή της. Ωστόσο, στις υπόλοιπες συνεντεύξεις, η έκβαση της συζήτησης και το κλίμα της διαδικασίας εξελισσόταν ευχάριστα.

Βέβαια, πρωτοφανή εμπειρία αποτελούσε και για εμένα. Για πρώτη φορά “ενσάρκωσα” το ρόλο της συνεντεύκτριας, στην προσπάθεια μου να εφαρμόσω με σύνεση τις οδηγίες, προκειμένου να διατηρήσω αμείωτο το ενδιαφέρον, για την επίτευξη των στόχων μου.

3.5 Μεθοδολογία

Πρωταρχικώς, οι ερωτήσεις, που διατυπώθηκαν, κινήθηκαν γύρω από τρεις κεντρικούς άξονες. Ο πρώτος αποτυπώνει τους στόχους, που θέτονται, μέσω των γιορτών, προς επίτευξη. Συνακολούθως, ο δεύτερος σχετιζόταν με το ρόλο των αλλόγλωσσων παιδιών σε αυτές. Με τη θεματική αυτή ενότητα εκπληρώσαμε την επιθυμία μας να ενημερωθούμε, επίσης, για τις προσπάθειες που γίνονται, με σκοπό

τη προσέγγιση του πολιτισμού τους. Εν τέλει, οι νηπιαγωγοί κλήθηκαν να δώσουν απαντήσεις σε θέματα, που επικεντρώνονταν στη διαχείριση των γιορτών, με στόχο τη μελέτη άλλων πολιτισμών.

Πάντως, προς αποφυγή ελλείψεων ή λανθασμένων διατυπώσεων των ερωτήσεων, πραγματοποιήθηκε πιλοτική συνέντευξη, η έκβαση της οποίας έδειξε καταλληλότητα.

Επιπρόσθετα, κατά την ανάλυση της ερευνητικής διαδικασίας, δε θα έπρεπε να παραλειφθεί η αναφορά στη βασική μέθοδο, που ακολουθήθηκε, αυτή της ημι-δομημένης συνέντευξης. Το κυρίαρχο αυτό ερευνητικό εργαλείο, που μεταξύ των άλλων κερδίζει σε σειρά προτίμησης τα τελευταία είκοσι χρόνια (Σταλίκας, 2005), δε συνιστά, βέβαια, μια απλουστευμένη συζήτηση.

Η ημι-δομημένη συνέντευξη απαιτεί τη συλλογή προκαθορισμένων δεδομένων και την ανακάλυψη πολλαπλών τρόπων, με σκοπό να καταστεί δυνατή η συγκέντρωση όλων των απαραίτητων για την έρευνα, πληροφοριών (Bell, 1997). Επίσης, μέσω αυτής δίνεται η ευκαιρία στον συνεντευκτή να διεισδύσει βαθύτερα, αποκαλύπτοντας τις εμπειρίες, τα βιώματα, και τις σκέψεις των ερωτηθέντων, τα οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με το ζήτημα της έρευνας. Όπως, πολύ εύστοχα ορίζεται από τον Παρασκευόπουλο (1993), ο ερευνητής δύναται να μπει στο μυαλό και στη καρδιά του εξεταζόμενου.

Περιγράφοντας τη διενέργεια μιας τέτοιας συνέντευξης είναι φανερό, πως ο ερευνητής διερευνά, μέσα από ένα εύρος ερωτήσεων, που θέτονται στους ερωτώμενους, τις απαντήσεις αυτών και τον τρόπο, με τον οποίο αυτές μπορούν να σταθούν ως αρωγοί στην αξιοπιστία των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Το σπουδαιότερο στοιχείο αυτής της μεθόδου είναι η "λεκτική ανταλλαγή" μεταξύ συνεντευκτή και συνεντευξιζόμενου (Σταλίκας, 2005), ενώ αξιόλογη πτυχή της αποτελεί και η δυνατότητα, που παρέχεται στο συνεντευκτή, να τροποποιεί τη διαδικασία της συνέντευξης, όπως κάθε φορά απαιτούν οι περιστάσεις (Παρασκευόπουλος, 1993). Με άλλα λόγια, δύναται να απαντά το σύνολο των ατόμων στις ίδιες ερωτήσεις, αλλά με διαφορετική σειρά ή ακόμη και με διαφορετικό τρόπο διατύπωσης (Σταλίκας, 2005).

Ταυτόχρονα, η ίδια ευελιξία παρατηρείται κι από πλευράς ερωτώμενων. Μάλιστα, σύμφωνα με όσα λέγει ο Μάγος (2005): *«ενώ το περιεχόμενο, η σειρά κι ο λόγος των ερωτήσεων είναι ολοκληρωτικά στα χέρια του ερευνητή, την ίδια στιγμή ο ερωτώμενος έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει τα θέματα, όπως εκείνος θέλει,*

περιγράφοντας ελεύθερα τις εμπειρίες του και εκφράζοντας γενικώς τις απόψεις του». Γι' αυτούς τους λόγους, ο συνεντευκτής πρέπει να βρίσκεται σε ετοιμότητα, λαμβάνοντας επί τόπου αποφάσεις για το περιεχόμενο και την ακολουθία της συνέντευξης, καθώς αυτή βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη (Mason, 2003).

Παράλληλα, αξίζει να επισημανθεί ένα ακόμη στοιχείο. Αδιαμφισβήτητα, ο συνεντευκτής βρίσκεται σε ευνοϊκή θέση, όταν κυρίαρχο ζήτημα της διαδικασίας συνιστά κάτι, το οποίο είναι γνωστό και οικείο σε όλους. Παρόλα αυτά, δε συμβαίνει το ίδιο, όταν ως θέμα συζήτησης τίθενται "ευαίσθητα" ζητήματα. Οι περιπτώσεις, αυτές, χρήζουν ιδιαίτερης αντιμετώπισης, διότι η ενδεχόμενη αποστασιοποίηση των ερωτώμενων οδηγεί άμεσα στην αποτυχία της συνέντευξης (Σταλίκας, 2005).

Με κοινό γνώμονα τα προαναφερθέντα, καλό θα ήταν να προβούμε σε μια αξιολόγηση αυτού του ερευνητικού εργαλείου. Πρωταρχικό πλεονέκτημά του είναι, πως χαρίζει εύκολη προσαρμογή στα δεδομένα, κάθε φορά. Συγκεκριμένα, μέσω αυτού μπορούν να αποκαλυφθούν πιθανές ιδέες, σκέψεις και αντιλήψεις του συνεντευξιζόμενου, ενώ η άμεση επαφή των δυο προσώπων δίνει τη δυνατότητα στον συνεντευκτή να λάβει υπόψη τη προσωπική αντίδραση του συνεντευξιζόμενου στο άκουσμα κάθε ερώτησης (πχ. εκφράσεις προσώπου, ένταση φωνής) (Bell, 1997). Συχνά, επίσης, διαπιστώνεται μεγαλύτερη επιθυμία κάποιος να εκφράσει τις απόψεις του προφορικός, παρά να δώσει απαντήσεις στα περιοριστικά ερωτήματα, που θέτει ένα ερωτηματολόγιο (Σταλίκας, 2005).

Ωστόσο, κι από την πλευρά του ίδιου του συνεντευκτή, καθίσταται εφικτό να δώσει περισσότερες πληροφορίες στον συνεντευξιζόμενο, ώστε να γίνει αντιληπτός ο στόχος της έρευνας (Παρασκευόπουλος, 1993). Ως συμπληρωματικός παράγοντας στα προηγούμενα λειτουργεί χωρίς αμφιβολία το ζεστό και φιλικό κλίμα, που καλλιεργείται μέσα από αυτή την άμεση επικοινωνία (Παρασκευόπουλος, 1993)

Συμπεραίνουμε, με αυτόν τον τρόπο, πως η ημι-δομημένη συνέντευξη υπερτερεί έναντι της χρήσης ερωτηματολογίου. Για το λόγο αυτό πλήθος ερευνητών, που ενασχολούνται με τα εκπαιδευτικά θέματα, επιλέγουν την ημι-δομημένη συνέντευξη, προκειμένου να μελετήσουν την εσωτερική οπτική των υποκειμένων της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Μάγος, 2005).

Βέβαια, η κατάσταση αυτή, ως επί των πλείστων, εγκυμονεί κινδύνους. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός, ότι οι ερευνητικές μέθοδοι δέχονται επιδράσεις από το υποκειμενικό στοιχείο, τον ίδιο τον ερευνητή, γίνεται φανερό, πως μπορούν εύκολα να λάβουν χώρα σφάλματα υποκειμενικού χαρακτήρα (Σταλίκας, 2005). Κάτι

τέτοιο, πιθανώς, να οφείλεται στην ευελιξία, που προσδίδει η ημι-δομημένη συνέντευξη στους ερευνητές απομακρύνοντάς τους από το πρότυπο των δομημένων σκέψεων, που υπογραμμίζουν άλλες μέθοδοι (Σταλίκας, 2005).

Ακόμη, εντοπίζεται μεγάλη δυσκολία, ως προς τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ της παντελούς αντικειμενικότητας και της προσωπικής αντίληψης του ερευνητή (Bell, 1997). Σε μεγάλο βαθμό έχει διαπιστωθεί, πως οι συνεντευκτές “εκμαιεύουν” από τους ερωτώμενους απαντήσεις, που ενισχύουν τις δικές τους ιδέες (Σταλίκας, 2005). Γι’ αυτό κι όπως χαρακτηριστικά συμπεραίνει η Bell (1997) «*πάντα ελλοχεύει ο κίνδυνος της προκατάληψης*». Συνεπώς, η μεροληπτική αυτή στάση του ερευνητή ελαττώνει τις πιθανότητες αξιόπιστων κι έγκυρων αποτελεσμάτων (Παρασκευόπουλος, 1993). Επιλογικώς, αξίζει να αναφερθούν και οι δυσκολίες, που προκύπτουν από τη χρήση μαγνητόφωνου. Σύμφωνα με δεδομένα του Μάγου (2005), σχετικά με εκπαιδευτικές έρευνες: «οι ερευνητές υπογραμμίζουν τη μεγάλη διστακτικότητα και καχυποψία των εκπαιδευτικών να μιλήσουν σε μαγνητόφωνο, ιδιαίτερα όταν η συνέντευξη ερευνά θέματα, που σχετίζονται άμεσα με την τάξη τους, τη δουλειά τους και το ρόλο τους».

Αναφορικός με την επεξεργασία του υλικού των συνεντεύξεων, στο σημείο αυτό γίνεται λόγος για τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου. Πρόκειται για ένα ερευνητικό εργαλείο με το οποίο μελετάται το πραγματικό περιεχόμενο της επικοινωνίας. Ειδικότερα, η χρήση του επιδιώκει τον προσδιορισμό συγκεκριμένων λέξεων, εννοιών, φράσεων, χαρακτηρισμών ή προτάσεων μέσα σε κείμενα (Palmquist, 2010).

Πρωταρχικώς, οι ερευνητές που χρησιμοποιούν τη συγκεκριμένη μεθοδολογία, αναλύουν την παρουσία, το νόημα και τις σχέσεις αυτών σε εύχρηστες κατηγορίες. Δευτερευόντως, εξάγουν συμπεράσματα που σχετίζονται με τα μηνύματα, που προωθεί το κείμενο, τους δημιουργούς αυτού, το κοινό στο οποίο απευθύνεται, αλλά και το χρονικό και πολιτισμικό πλαίσιο σύνταξης (“An introduction to content analysis”, 2010). Μάλιστα, σύμφωνα με τον Berelson (όπως αναφέρεται στο Μάγος, 2005), ως επιτυχής κρίνεται ο ορισμός των κατηγοριών αυτών και η διεκπεραίωση της ανάλυσης αυτής, αν οι ομάδες ερωτήσεων χρησιμοποιηθούν από άλλους ερευνητές παράγοντας όμοια αποτελέσματα.

Στο σημείο αυτό, δε θα πρέπει να παραλειφθεί, πως με τη χρήση του όρου “κείμενα” εννοείται οποιοδήποτε συμβάν αφορά στη γλώσσα της επικοινωνίας, όπως βιβλία, εκθέσεις, συνεντεύξεις, επικεφαλίδες εφημερίδων, άρθρα, ιστορικά

ντοκουμένα, λόγους, συζητήσεις ή διαφημίσεις (“An introduction to content analysis”, 2010). Μάλιστα, σύμφωνα με τον Stemler (2001), η τεχνική αυτή απευθύνεται μόνο σε δεδομένα τα οποία είναι “ανθεκτικά στη φύση”. Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη την ευρεία χρήση αυτής της μεθόδου, γίνεται φανερό, ότι συναντάται σε ένα μεγάλο αριθμό πεδίων, όπως μάρκετινγκ, σπουδές επικοινωνίας, λογοτεχνία, πολιτικές επιστήμες, κοινωνιολογία, παιδαγωγική, ψυχολογία (Palmquist, 2010).

Αξιοσημείωτο είναι, ότι μπορεί να υποδείξει απροσεξίες ή υπάρχουσες προλήψεις των συγγραφέων και γενικότερα των ατόμων που είναι υπεύθυνα για την ποιότητα των εξεταζόμενων αυτών υλικών (Palmquist, 2010). Βέβαια, αποφευκτέα σύμφωνα με το Μάγο (2005), κρίνεται η πιθανότητα, του “*κυματισμού της κόκκινης σημαίας*”, όπως χαρακτηριστικά την αποκαλούν οι Strauss & Corbin. Επεξηγηματικώς, χρήζει μεγάλης προσοχής η ανάλυση, που διατελείται από τον ερευνητή, ώστε στα αποτελέσματα αυτής να μην έχουν ενσωματωθεί προσωπικές απόψεις του ιδίου και κυρίως προκαταλήψεις ή στερεοτυπικές εικόνες (Μάγος, 2005).

Εν τέλει, αν και αποτελεί μια χρονοβόρα διαδικασία, κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη, καθώς η σωστή προσέγγισή της μπορεί να εξασφαλίσει πολύτιμες ιστορικές εικόνες και πολιτισμικές αντιλήψεις (Palmquist, 2010). Εναλλακτικά, παρέχει μια εμπειρική βάση για την παρακολούθηση της μεταβολής της κοινής γνώμης (Stemler, 2001). Για τους παραπάνω λόγους, γίνεται αντιληπτό, ότι δε συνιστά μια απλή καταμέτρηση λέξεων (Stemler, 2001).

Η ανάλυση του περιεχομένου των συνεντεύξεων στην παρούσα έρευνα μάς οδήγησε στις εξής θεματικές κατηγορίες:

- Οι γιορτές, που γιορτάζονται στο νηπιαγωγείο
- Λόγοι εορτασμού των σχολικών εορτών σύμφωνα με το δείγμα
- Οι σκοποί, που εξυπηρετούνται ευρέως μέσω των γιορτών
- Η αξιολόγηση των γιορτών με κοινό γνώμονα τη σημασία τους
- Η επιλογή και το περιεχόμενο των γιορτινών δραστηριοτήτων
- Η γιορτινή διαμόρφωση του χώρου της τάξης και η συμβολή των παιδιών σε αυτή
- Οι συμμετέχοντες στις σχολικές γιορτές
- Η διοργάνωση γιορτών ή δραστηριοτήτων με στόχο την προσέγγιση άλλων πολιτισμών
- Ο ρόλος των αλλόγλωσσων παιδιών στη διεξαγωγή των σχολικών γιορτών

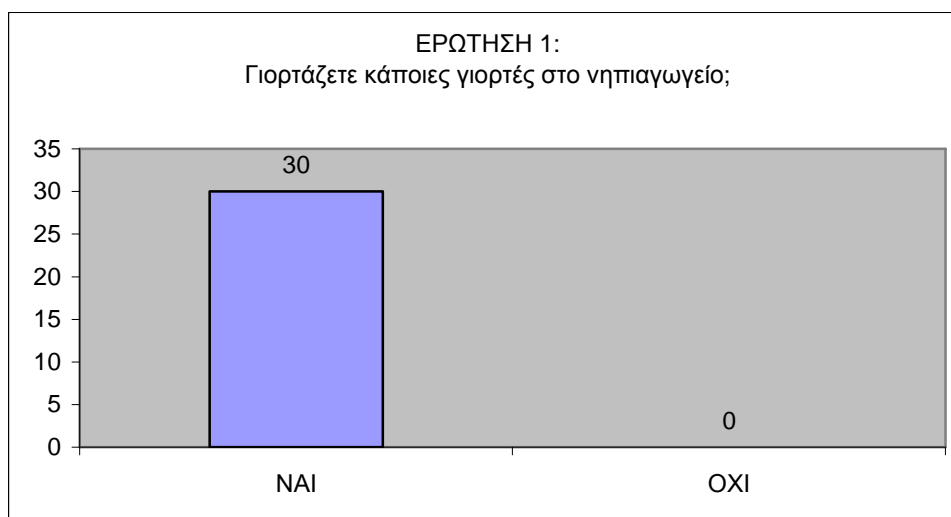
- Η οργάνωση δραστηριοτήτων με στόχο την προσέγγιση του πολιτισμού των υφιστάμενων αλλόγλωσσων παιδιών
- Οι δραστηριότητες στα πλαίσια της οργάνωσης μιας Αποκριάτικης γιορτής
- Περιγραφή ενός ιδιαίτερου περιστατικού, που συνέβη σε σχολική γιορτή
- Δοθείσες συμβουλές από τις εκπαιδευτικούς του δείγματος.

Κεφάλαιο 4

Η ανάλυση του περιεχομένου των συνεντεύξεων

Οι γιορτές, που γιορτάζονται στο νηπιαγωγείο

Η αρχική ερώτηση ήταν καθοριστική για την εξέλιξη ή μη της κάθε συνέντευξης. Βέβαια, όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν θετικά στο ερώτημα, αν γιορτάζουν κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο. Μπορούμε να πούμε, ότι σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα ήταν αναμενόμενο. Οι γιορτές αποτελούν κομμάτι του Αναλυτικού Προγράμματος, το οποίο οι νηπιαγωγοί οφείλουν να ενσωματώνουν στη σχολική πρακτική.



Το γεγονός αυτό γίνεται κατανοητό, αν λάβουμε υπόψη τις παρακάτω απαντήσεις, που προβάλλουν το θεσμό των γιορτών ως αναπόσπαστο τμήμα της σχολικής ζωής:

«Γιορτάζουμε όλες τις γιορτές που θα πρέπει να γιορτάσουμε», (Σ30)

«Γιορτάζουμε τις καθιερωμένες», (Σ18)

«Τις κλασσικές». (Σ5)

Μάλιστα, για ορισμένες νηπιαγωγούς ο εορτασμός τούς φάνηκε δεδομένος για αυτό και προέβησαν απευθείας στην απαρίθμηση των σχολικών εορτών:

«Ξεκινάμε με τη γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου, συνεχίζουμε τα Χριστούγεννα, έχουμε την Αποκριά, έχουμε την καλοκαιρινή γιορτή και γιορτάζουμε τα γενέθλια των παιδιών». (Σ13)

Συνεπώς, θα λέγαμε, ότι δε σημειώθηκε καμία νύξη για τον εορτασμό ενός

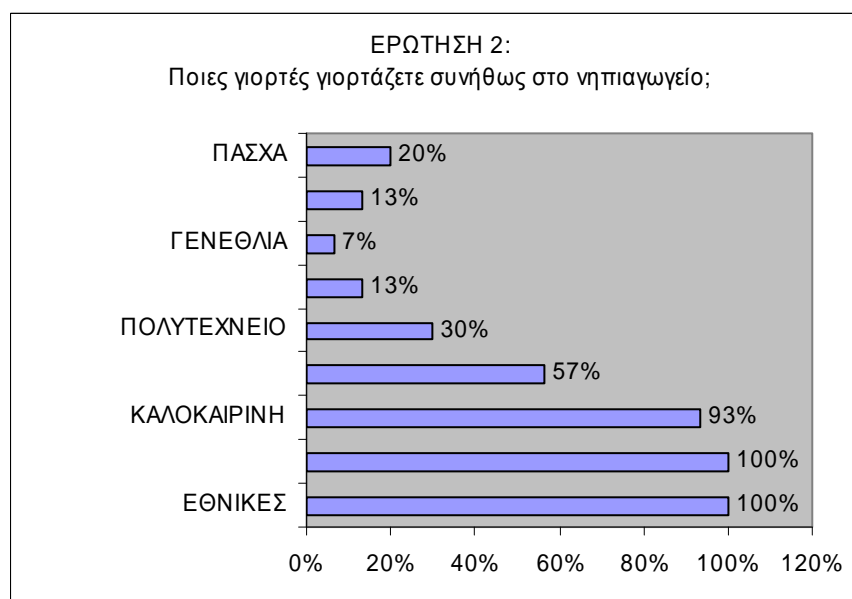
ιδιαίτερου γεγονότος ή για κάτι, που να μας προκαλεί εντύπωση. Η θέση αυτή έρχεται να συμβαδίσει, με όσα προαναφέρθηκαν στη βιβλιογραφία σχετικά με την ανάλυση των νηπιαγωγών σε τετριμμένες επιλογές αναφορικά με τις γιορτές. Αξιοσημείωτα είναι τα όσα μας παραθέτει ακολούθως η νηπιαγωγός από την εμπειρία της σε σχολεία του εξωτερικού:

«Εκεί γιορτάζαμε και την ημέρα της Ευρώπης στις 5 Μαΐου. Εδώ βέβαια μας ειδοποιούν κάθε φορά για να κάνουμε κάτι, αλλά δυστυχώς δεν έχει μπει στο πρόγραμμά μας. Αλλά κανονικά πρέπει, αφού είμαστε Ενωμένη Ευρώπη πλέον». (Σ24)

Διαφαίνεται, δηλαδή, πως παρότι προτείνεται από την προαναφερθείσα νηπιαγωγό μια καινοτόμος επιλογή προς εορτασμό, αυτή της ημέρας της Ευρώπης, η ίδια δεν προβαίνει στην υλοποίησή της, οργανώνοντας μόνο τις καθιερωμένες εκ της συνήθους σχολικής πρακτικής γιορτές.

Εν συνεχεία, στην ερώτηση «Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο», με κοινό γνώμονα τα αποτελέσματα, προέκυψαν οι εξής παρατηρήσεις: το γεγονός των Χριστουγέννων και οι κατεξοχήν εθνικές γιορτές εμφάνισαν το μεγαλύτερο ποσοστό εορτασμού στο χώρο του σχολείου. Επίσης, δημοφιλής, αποδείχθηκε η γιορτή στη λήξη του σχολικού έτους:

«Τη Χριστουγεννιάτικη που είναι η πρώτη μεγάλη γιορτή με καλεσμένους τους γονείς. Την 25^η Μαρτίου επίσης ανοιχτή γιορτή με τους γονείς και στο τέλος της σχολικής χρονιάς που γίνεται συνήθως στην αυλή». (Σ24)



Όσον αφορά στη γιορτή του Πολυτεχνείου, παρότι χρήζει αντιμετώπισης

εθνικού εορτασμού, παρατηρήθηκε, ότι παραγκωνίζεται εν συγκρίσει με τις άλλες:

«Οι κλασικές: 28 Οκτωβρίου, Χριστούγεννα, 25 Μαρτίου, καλοκαιρινή μεγάλη γιορτή. Τη 17 Νοέμβρη την έχω παραλείψει. Δεν τη δίνουμε σαν γιορτή ιδιαίτερη έμφαση στο Νηπιαγωγείο. Μιλάμε εκείνη την ημέρα για το τι έχει συμβεί αλλά δε μπορώ να πω ότι δίνουμε την πρέπουσα σημασία ίσως». (Σ30)

Επιπρόσθετα, αρκετές «παγκόσμιες ημέρες» επιλέγονται, με βάση τα δεδομένα, από τις νηπιαγωγούς προς την ανάδειξη της σημαντικότητάς τους και στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης:

«Αρχίζουμε στην αρχή με τη γιορτή των παπούδων... Μετά έχουμε το ταμειυτήριο, την αποταμίευση». (Σ4)

όπως επίσης,

«28^η Οκτωβρίου, Χριστούγεννα, 25^η Μαρτίου, στο τέλος και κάνουμε και κάποιες μικρογιορτούλες μέσα στην τάξη όταν είναι κάποιες παγκόσμιες ημέρες. Βέβαια, σε αυτές τις γιορτές τις τελευταίες δεν έρχονται οι γονείς». (Σ18)

Αξιοσημείωτο είναι ότι η θρησκευτική γιορτή του Πάσχα, αποτέλεσε αντικείμενο αναφοράς μόνο για το 1/6 των ερωτώμενων χωρίς να δίνουν σαφείς λεπτομέρειες για αυτήν:

«Ναι, γιορτάζουμε. Όλες τις εθνικές, την επέτειο του Πολυτεχνείου και τις θρησκευτικές. Εκτός του Πάσχα η οποία δε διατίθεται για εορτασμό καθώς έτσι και αλλιώς ξεκινάει πένθιμα». (Σ3)

Ομοίως, και για τον εορτασμό των γενεθλίων, δύο μόνο ερωτώμενες ονομάτισαν το γεγονός ως αφορμή για μια γιορτινή εκδήλωση, παρότι αποτελούν ξεχωριστή ημέρα στη ζωή του κάθε παιδιού:

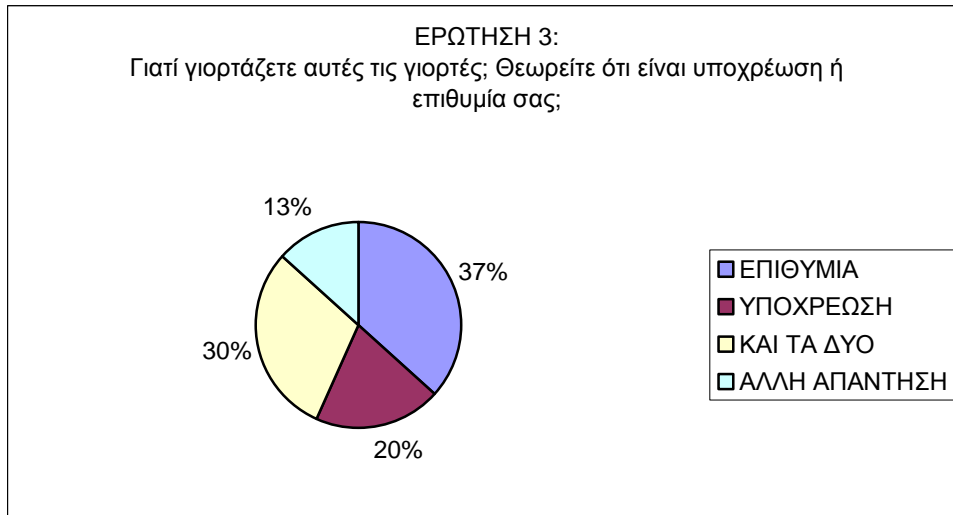
«Τα γενέθλια των παιδιών, 28^η Οκτωβρίου, Πολυτεχνείο, Χριστούγεννα, Απόκριες, 25^η Μαρτίου και την καλοκαιρινή». (Σ26)

Γενικότερα, εκ των προαναφερθέντων προκύπτει, ότι η αναφορά στις γιορτές γινόταν από τους εκπαιδευτικούς έχοντας στο νου τους τη διαδοχή τους κατά το χρονικό έτος. Συγκεκριμένα, κάποια τόνισε τη σημασία της ακολουθίας αυτής:

«Θα έλεγα όλες τις γιορτές που αποτελούν ορόσημα για την περιοδικότητα του χρόνου. Δηλαδή ακόμα και την 28^η Οκτωβρίου, αν και είναι νωρίς ακόμη. Ετοιμάζουμε κάποια γιορτή, βέβαια όχι με πολύ εντυπωσιακό τρόπο. Ωστόσο δεν αφήνουμε τίποτα να περάσει». (Σ25)

Λόγοι εορτασμού των σχολικών εορτών σύμφωνα με το δείγμα

Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα είναι τα αποτελέσματα, που προέκυψαν από την ανάλυση της ερώτησης, αν η οργάνωση των γιορτών αποτελεί υποχρέωση ή επιθυμία. Από τη μια πλευρά, εκ του συνόλου, ένα σημαντικό ποσοστό, συγκεκριμένα των 11 ατόμων, εξέφρασαν επιθυμία για τη διοργάνωσή τους.



Χαρακτηριστικά, αναφέρεται η παρακάτω απάντηση:

«Επιθυμία μου είναι... Είναι απαραίτητο να ζέρον και να βαδίζουν σε πράγματα, τα οποία υπήρχαν για να υπάρχει μια συνέχεια και να γνωρίζουν όλες τις αξίες και τα ιδανικά και την ιστορία του τόπου μας γενικότερα». (Σ1)

Είναι φανερό, δηλαδή, πως η επιθυμία της απορρέει από τον διδακτικό χαρακτήρα, που υπαγορεύουν οι γιορτές και συγκεκριμένα οι εθνικές σχετικά με την τοπική ελληνική ιστορία. Η εξαιρετικά καλή διάθεση κι επιθυμία για τις γιορτές φαίνεται κι από την εξής απάντηση:

«Επιθυμία θα έλεγα. Κάθε νηπιαγωγός μπορώ να πω πως έχει κλίση προς κάτι. Βέβαια το δικό μας το επάγγελμα είναι πολυσύνθετο. Πρέπει να ασχοληθούμε με όλα. Αλλά αν μπορώ να ξεχωρίσω κάτι σε εμένα, θα έλεγα ότι μου αρέσουν πάρα πολύ οι γιορτές. Συμμετέχω κι εγώ κάθε χρόνο σε αυτές σα να ήμουν παιδί». (Σ30)

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται κι η επόμενη άποψη με την οποία δηλώνεται ότι ο εορτασμός είναι επιθυμητός αλλά προσεγγίζεται διαφορετικά:

«Προσωπικά το επιθυμώ να το κάνω αλλά όχι πλέον με τον κλασσικό τρόπο, όπως γινόταν παλιά. Δηλαδή το βλέπω πιο διαθεματικά και ο στόχος μου δεν είναι να φανώ στους γονείς ή να μάθουν τα παιδιά ένα ποίημα για να γίνει η γιορτή». (Σ8)

Παρατηρώντας τα λεγόμενά της φαίνεται, πως η ίδια προσπαθεί να διαφύγει του συνόλου, αποποιούμενη τις ευθύνες, που φέρουν, γενικώς, οι νηπιαγωγοί κατά την οργάνωση μιας γιορτής. Κυρίως, έμφαση πρέπει να δοθεί στην κριτική, που ασκεί στις άλλες παιδαγωγούς, οι οποίες στοχεύουν, μέσω των εορταστικών προγραμμάτων στην προσωπική τους προβολή.

Από την άλλη πλευρά, ο χαρακτήρας των εορτών μοιάζει να είναι υποχρεωτικός μόνο για το 1/6 των ερωτώμενων:

«Οι γιορτές είναι μέσα στη ζωή μας. Οπότε έτσι και αλλιώς έχουμε υποχρέωση να τις αναδείξουμε και με τα παιδιά.... Κάτι που είναι σημαντικό να ειπωθεί μέσα στην τάξη είναι και αφορμή για μια γιορτή». (Σ16)

Ειδικότερα, όσον αφορά στις εθνικές γιορτές, αυτές λαμβάνουν διάσταση καθήκοντος:

«Εξαρτάται. Για τις εθνικές γιορτές νομίζω ότι είναι υποχρέωση. Άλλα περνάνε όμως τα μηνύματα. Μήνυμα για την ελευθερία, για την αξία της δημοκρατίας, για τη φιλία των λαών». (Σ23)

Ευρύτερα, όμως, για ορισμένους οι γιορτές χαρακτηρίστηκαν ως υποχρέωση προς τους γονείς:

«Είναι και υποχρέωση μας πιστεύω. Στο σχολείο οι γονείς περιμένουν να δουν κάτι αλλά και μας αρέσει και εμάς. Γι' αυτό το γιορτάζουμε δίνοντας μεγάλη βαρύτητα σαν σχολείο εμείς, σε όλες τις γιορτές». (Σ12)

Επίσης:

«Είναι υποχρεωτικές οι γιορτές αν σκεφτείς ότι οι γονείς το ζητάνε ,το απαιτούνε». (Σ27)

Εκ των παραπάνω προκύπτει, πως σε ορισμένες περιπτώσεις οι παιδαγωγοί δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα σε ό,τι επιθυμούν οι γονείς των παιδιών, μη αναλογιζόμενοι του τι είναι πραγματικά εκπαιδευτικώς κατάλληλο.

Εξίσου σημαντικό ποσοστό των ερωτώμενων (9 άτομα) ισχυρίστηκαν ότι και τα δύο μαζί (επιθυμία και υποχρέωση), λειτουργούν υπέρ της οργάνωσης γιορτών: *«Πιστεύω και τα δύο. Υποχρέωση δε νομίζω ότι υπάρχει. Απλά, έτσι πάντοτε συνηθίζεται, έτσι το βρήκαμε, έτσι το συνηθίζουμε».* (Σ2)

Το γεγονός ότι η πραγματοποίησή τους αποτελεί πλέον θέμα 'συνήθειας' φαίνεται επίσης κι από το ακόλουθο σχόλιο:

«Όχι ακριβώς υποχρέωση. Αλλά γιατί είναι το σύνθημα. Δηλαδή, συνηθίζεται να κάνουμε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο». (Σ22)

Την ίδια άποψη εκφράζει και η επόμενη νηπιαγωγός:

«Γιατί έχει γίνει ήθος, έθιμο, συνήθεια και πρέπει οπωσδήποτε τα σχολεία να κάνουν κάτι», (Σ17)

η οποία βρίσκει την ευκαιρία να παραθέσει και τη δική της άποψη κατά των γιορτών:

«Εγώ δεν είμαι πια υπέρ. Θεωρώ ότι κουράζουν τα παιδιά. Κουραζόμαστε όλοι. Δε συνεχίζεται το πρόγραμμα. Ενώ τα Χριστούγεννα θα μπορούσες να πεις χίλιες δυο ιστορίες, χίλια δυο παραμύθια, να κάνεις χίλια δυο πράγματα με τα παιδάκια, αναλώνεις το χρόνο σου στο να τα τραβάς να κάνουνε πρόβες». (Σ17)

Βέβαια, για ορισμένες νηπιαγωγούς το θέμα των γιορτών δεν επιφέρει δυσκολίες, παραθέτοντας και τους λόγους που υποβοηθούν στην καλλιέργεια αυτής της στάσης :

«Γενικά εμάς δε μας πειράζουν οι γιορτές, τις έχουμε πάρει έτσι στα σβέλτα. Και τα παιδιά μας είναι μαθημένα από κίνηση γιατί έχουμε και την τρίτη αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και κάθε πρωί τους

κάνουμε γυμναστική, θεατρικά». (Σ11)

Ελάχιστες νηπιαγωγοί κάνουν αναφορά στο Αναλυτικό Πρόγραμμα το οποίο πρέπει να ακολουθούν αλλά και να συμβαδίζουν με τα όσα εκείνο υποδεικνύει:

«Δεν είναι υποχρέωση. Είναι μέσα στο Πρόγραμμα του νηπιαγωγείου και φυσικά υπάρχει επιθυμία». (Σ14)

Αξίζει να αναφερθεί και η ακόλουθη άποψη κατά την οποία επικαλείται το Αναλυτικό Πρόγραμμα αλλά στη συνέχεια εκφέρει τη δική της άποψη κι εμπειρία: *«Σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα πρέπει να γιορτάζονται οι γιορτές στο νηπιαγωγείο. Στα πρώτα χρόνια είχα μεγάλη επιθυμία. Μου άρεσε πάρα πολύ. Περνώντας τα χρόνια μειώνεται και η επιθυμία και επειδή βλέπω ότι υπάρχει μεγάλη κούραση από τα παιδιά, μεγάλη ένταση από τα παιδιά, μεγάλη κούραση από εμάς κα όλα αυτά για να ικανοποιηθούν οι γονείς».* (Σ13)

Με τα λόγια της επιτρέπει να διαφανεί ένα ευαίσθητο θέμα, δηλαδή αυτό της κόπωσης, που φέρει το πέρασμα των χρόνων, αλλά και η πίεση, που ασκείται εκ των γονέων. Ενδεχομένως, μέσω των προαναφερθέντων, αποκαλύπτεται κι ένας εκ των λόγων για τους οποίους, οι νηπιαγωγοί δεν προβαίνουν σε μια πρωτοποριακή διοργάνωση μιας γιορτής, αλλά οχυρώνονται πίσω από τις συνήθειες. Και συνεχίζει περιγράφοντας, ότι, όσα αναφέρουν τα βιβλία, δεν ισχύουν:

«Όχι ότι δε βγαίνει η γιορτή. Βγαίνει η γιορτή. Αλλά εγώ θα ήθελα να βγαίνουν οι γιορτές με διαφορετικό τρόπο. Όχι, έτσι όπως βγαίνουν τώρα. Δηλαδή τώρα γίνονται όλα στημένα. Δεν υπάρχει αυθορμητισμός, δεν υπάρχει αυτή η φαντασία, σύμφωνα με τα βιβλία, με όλα αυτά που διαβάζουμε και με όλα αυτά που μας λένε οι σύμβουλοι. Δεν υπάρχει αυθορμητισμός. Όλα αυτά γίνονται επειδή το θέλουμε εμείς και επειδή πρέπει να φανεί το σχολείο. Κακά τα ψέματα». (Σ13)

Αποκαλυπτικά, κρίνονται τα παραπάνω σχόλια, αφού η νηπιαγωγός δε διστάζει να προσδιορίσει την υφιστάμενη κατάσταση και συγκεκριμένα, τις συνήθειες "φόρμες", με τις οποίες διεξάγονται οι σημερινές σχολικές γιορτές, και που, βέβαια, δεν αποτυπώνουν τα όσα ορίζει το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Με βάση αυτό, κυρίαρχο στοιχείο θα έπρεπε να συνιστά ο «αυθορμητισμός» κι η «φαντασία» κατά την επιλογή, αλλά και την προετοιμασία μιας γιορτής. Εν τέλει, με ειλικρίνεια, δηλώνει, πως η πραγματική γιορτή είναι αυτή, που γίνεται, "από τα παιδιά, για τα παιδιά": *«Γιορτές είναι αυτές που κάνουμε μεταξύ μας. Δηλαδή αυτή η δραματοποίηση που γίνεται στη διπλανή αίθουσα τώρα. Η δραματοποίηση του παραμυθιού. Αυτό είναι γιορτή. Αλλά αυτή γίνεται για εμάς και για τα παιδιά. Αυτό είναι το σημαντικό για εμένα. Τώρα το τι παρουσιάζουμε έξω, αυτό είναι για τα μάτια του κόσμου. Θα ήθελα να σταματήσουν οι γιορτές να υπάρχουν».* (Σ13)

Είναι λυπηρό, πως η ίδια αντιλαμβάνεται τις γιορτές μόνο ως μέσο προβολής προς τον "έξω κόσμο" επιθυμώντας τη διακοπή τους.

Οι σκοποί, που εξυπηρετούνται ευρέως μέσω των γιορτών

Στη γενική ερώτηση «τι σκοπό εξυπηρετούν» οι συνεντευξιζόμενες με τις απαντήσεις τους κάλυψαν ποικίλους τομείς, όπως αυτούς του γνωστικού, κοινωνικού, συναισθηματικού και ψυχαγωγικού.

Ειδικότερα, υποστηρίχθηκε, ότι μέσω αυτών επιτυγχάνεται η απόκτηση γνώσεων:

«Να μάθουν τα παιδιά κάποια πράγματα διεξοδικά». (Σ20)

Κάτι τέτοιο φαίνεται να γίνεται εφικτό, κατά τη διαδικασία της προετοιμασίας της γιορτής:

«Θεωρώ ότι τα παιδιά έρχονται σε επαφή με πάρα πολλά πράγματα κατά τη διάρκεια μιας γιορτής, όπως είναι το θέατρο, πιθανόν οι κατασκευές, κάποιες μεμονωμένες ασκήσεις που πιθανόν θα βοηθήσουν να εκφράσουν αυτό που νιώθουν από μέσα τους και μιλώ πάντα για την προετοιμασία πριν φτάσουμε στην τελική παράσταση». (Σ15)

Με τον τρόπο αυτό επισημαίνεται η σημασία της διαδικασίας κι όχι του, τελικού, αποτελέσματος:

«Εγώ θεωρώ όμως ότι με την κατάλληλη εκπαίδευση και αν δώσεις πριν από την πραγματοποίηση μιας γιορτής πάρα πολλές ευκαιρίες στο παιδί να εκφραστεί μεμονωμένα μέσα στην τάξη νομίζω, ότι θα έχεις το επιθυμητό αποτέλεσμα. Για εμένα προσωπικά η γιορτή είναι μια άσκηση για το παιδί. Δε με ενδιαφέρει τόσο το αποτέλεσμα να είναι τέλειο. Αλλά με ενδιαφέρει η διαδικασία από την οποία θα περάσει το παιδί μέσα από μια γιορτή». (Σ15)

Διαφαίνεται ξεκάθαρα, πως η συγκεκριμένη νηπιαγωγός αντιλαμβάνεται τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα των γιορτών, επισημαίνοντας πως αυτές συνιστούν μια “άσκηση” για το παιδί. Γι’ αυτούς τους λόγους δηλώνει, πως δεν εστιάζει τόσο στην αρτιότητα του αποτελέσματος, όσο στην ίδια τη διαδικασία.

Η επιδίωξη της ψυχαγωγίας και της απόλαυσης μέσω των εορτασμών φαίνεται να απασχολεί ιδιαίτερα κάποιες παιδαγωγούς:

«Γιατί τα παιδιά τις γιορτές τις χαίρονται. Όσο και να λέμε ότι οι γιορτές στο νηπιαγωγείο πρέπει να εκλείψουν, έτσι για την προβολή. Οι περισσότεροι συνάδελφοι λένε: «Τι; Να κάνουμε γιορτή για να δείξουμε στον κόσμο;». Δεν είναι αυτό. Είναι ότι χαίρονται τα παιδιά. Αναλόγως πώς θα κάνεις τη γιορτή σου». (Σ4)

Άξιο παρατήρησης, είναι, πως αποτελεί θέμα συζήτησης στον κύκλο των εκπαιδευτικών η πιθανότητα οριστικής παύσης των γιορτών, διότι λειτουργούν μόνο ως μέσο προσωπικής προβολής των νηπιαγωγών.

Επιπλέον, με την πραγματοποίηση μιας γιορτής φαίνεται, πως τα παιδιά αντιλαμβάνονται καλύτερα το νόημα αυτής και καταρρίπτουν τις αναστολές που μπορεί να έχουν:

«Πρώτον, τα παιδιά ξεθαρρεύουν, δεν ντρέπονται. Και δεύτερον, καταλαβαίνουν το νόημα της γιορτής». (Σ11)

Ιδιαίτερη εντύπωση μας προκαλεί η άποψη της παραπάνω παιδαγωγού, που προβάλλει τις εορταστικές εκδηλώσεις ως εργαλείο, για να αποκτήσουν τα παιδιά παρησία και θάρρος μέσα από την εμφάνιση στο ευρύ κοινό. Αξιολογώντας την κρίση της, θα λέγαμε, πως η ίδια δεν εντοπίζει τους πραγματικούς στόχους, που υπογραμμίζει μια γιορτή, προβαίνοντας, ακόμη σε αυθαίρετα συμπεράσματα για αυτή.

Επιπλέον, μέσω της έκθεσής τους στο κοινό που τα παρακολουθεί, τα παιδιά μαθαίνουν να εκφράζονται. Η εκμάθηση του ποιήματος με πειθαναγκασμό και η απαγγελία αυτού υποστηρίζεται από την ακόλουθη νηπιαγωγό ότι εξυπηρετεί σημαντικό σκοπό:

«Μετά από όλα αυτά που έχουμε συζητήσει, νομίζω ότι το παιδί καταλαβαίνει περισσότερο αυτά που έχουμε κουβεντιάσει τις προηγούμενες μέρες. Θα αναγκαστεί να μάθει το ποίημα και αυτό σημαίνει ότι αυτό που θα μάθει απ' έξω και αυτό το βοηθάει. Το γεγονός ότι θα εκτεθεί, ότι θα πρέπει να το πει στον κόσμο, βοηθάει στο να μπορεί ελεύθερα να εκφραστεί». (Σ22)

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε, πως για αυτούς τους λόγους, ίσως, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών εξακολουθούν να στηρίζουν τα εορταστικά προγράμματα, τα οποία οργανώνουν εστιάζοντας στη στείρα αποστήθιση ποιημάτων. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί, πως η τάση αυτή έρχεται σε αντίθεση, με όσα ορίζει το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Με βάση αυτό, έμφαση απαιτείται να δίνεται στον αυθορμητισμό και τη φαντασία των παιδιών τόσο κατά την επιλογή του περιεχομένου μιας γιορτής, όσο και κατά τη διεξαγωγή της.

Η ανάπτυξη ικανοτήτων των παιδιών, που σχετίζονται με τον κοινωνικό και συναισθηματικό τομέα υποστηρίζεται, ότι ενισχύεται ιδιαίτερα μέσω των γιορτών: *«Πιστεύω ότι υπάρχει κοινωνικό - συναισθηματική ανάπτυξη. Αναπτύσσεται η φαντασία και η δημιουργικότητα. Αυτός είναι ο βαθύτερος σκοπός. Τώρα το πώς βγαίνει και το πώς εξελίσσεται εξαρτάται από τα παιδιά και από τη δική μας την κούραση».* (Σ13)

Εύστοχα τοποθετείται, ως προς τον τρόπο, με τον οποίο προσεγγίζει το ζήτημα κι αυτή η νηπιαγωγός, η οποία αναγνωρίζει ως βαθύτερο σκοπό, αυτό της καλλιέργειας της "δημιουργικότητας" και "φαντασίας" των παιδιών. Τα λόγια της έρχονται σε συμφωνία με όσα ορίζει το Αναλυτικό Πρόγραμμα, όπως επίσης, αναφέρθηκε και παραπάνω. Βέβαια, δε διστάζει να μας αποκαλύψει και τους παράγοντες, που επιδρούν ως προς την επιτυχία της γιορτής, ανεξαρτήτως σχεδιασμού, όπως είναι η κόπωση των ιδίων, αλλά και η αντοχή των παιδιών.

Την άποψη αυτή, δε συμμερίζονται όλες οι νηπιαγωγοί, καθώς θεωρούν, ότι κάτι τέτοιο υποδεικνύεται μόνο μέσα στα βιβλία και δε συμβαίνει στην πράξη. Για το λόγο αυτό, η παρακάτω απάντηση δόθηκε με ιδιαίτερο στόμφο:

«Εξυπηρετούν, όπως λένε τα βιβλία μας(μορφασμός), να τονώσουν τον κοινωνικο-συναισθηματικό τομέα του παιδιού». (Σ17)

Στο σημείο αυτό, διακρίνουμε ειρωνική χροιά στα λεγόμενα της παιδαγωγού, η οποία, ουσιαστικά, απορρίπτει αυθαίρετα τα όσα επιτάσσει το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Παρομοίως, υποστηρίχτηκε η θέση, ότι οι σκοποί, που αναγράφονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, δεν εξυπηρετούνται, αλλά τη θέση τους δίνουν σε άλλους στόχους, που σχετίζονται με τις φιλοδοξίες της εκάστοτε μητέρας:

«Τυπικά θα έλεγα ότι εξυπηρετούν το σκοπό που γράφει το αναλυτικό. Άτυπα θα έλεγα ότι εξυπηρετούν, να ικανοποιηθεί η φιλοδοξία της κάθε μαμάς να δει το παιδί με κάποιο ρόλο, να πει ποίημα, να είναι το τέλειο, να το πει πιο καλά». (Σ18)

Ομοίως, η άποψη ότι οι γιορτές οργανώνονται μόνο προς τέρψη των γονέων εκφράζεται και παρακάτω:

«Για μένα δε θεωρώ ότι είναι σημαντικό να γίνει γιορτή. Η γιορτή είναι το τελείωμα που ευχαριστεί ουσιαστικά τον γονιό. Το παιδί προς το τέλος η γιορτή το καταπιέζει. Αυτές οι πρόβες οι επαναλαμβανόμενες για να το μάθουμε καλά και για να δείξουμε κάτι ωραίο στους γονείς είναι καταπιεστικό... Την τελευταία εβδομάδα με τις πρόβες αγανακτούν και δε θέλουν. Άλλες φορές δε συμμετέχουν στις πρόβες και λένε: «Κυρία, πάλι πρόβα θα κάνουμε;». (Σ8)

Είναι φανερό, πως η νηπιαγωγός κατακρίνει την επαναλαμβανόμενη διεξαγωγή "προβών" που είθισται να λαμβάνουν χώρα στα πλαίσια της διοργάνωσης μιας γιορτής. Επίσης, με τα λόγια της επισημαίνει τις αρνητικές επιδράσεις που ασκούνται μέσω αυτών στα παιδιά.

Με την πραγματοποίηση των γιορτών, που έχουν θρησκευτικό χαρακτήρα, οι ερωτώμενες ισχυρίστηκαν, ότι επιδιώκουν να αναπτύξουν στα παιδιά το θρησκευτικό τους συναίσθημα, να τα φέρουν σε επαφή με χριστιανικά ήθη, έθιμα και παραδόσεις:

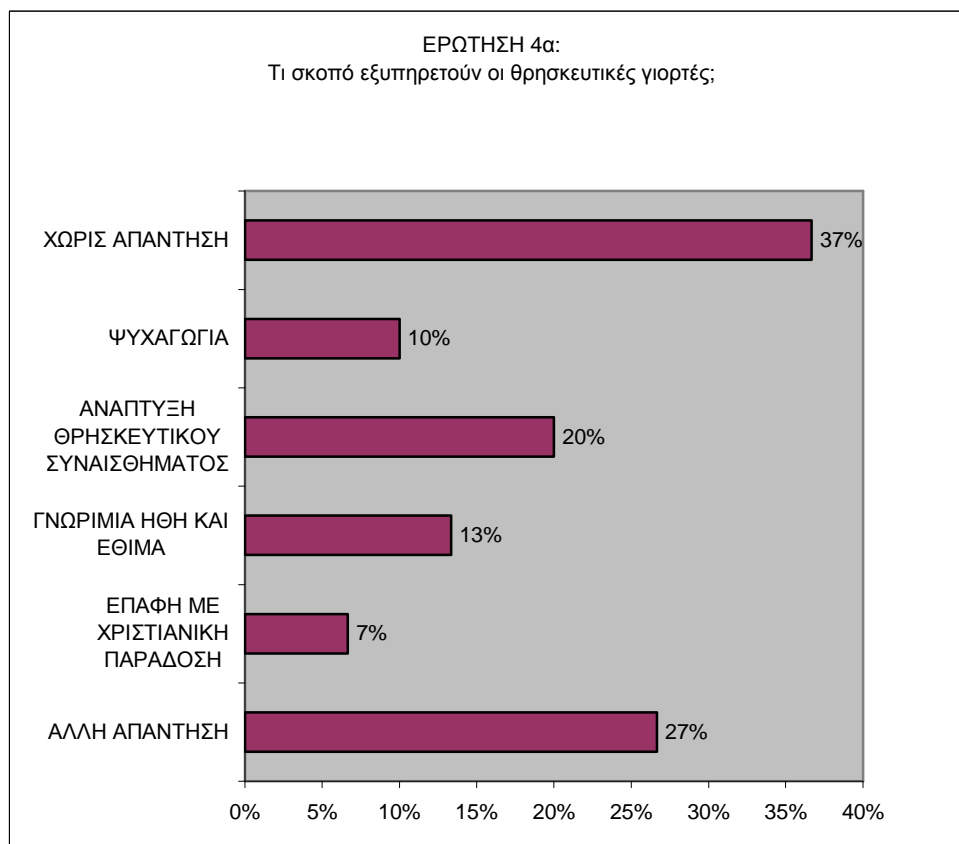
«Τις γιορτές τις θρησκευτικές για να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με την ορθόδοξη χριστιανική παράδοση τα ήθη και τα έθιμα». (Σ1)

Ομοίως:

«όσον αφορά τις θρησκευτικές γιορτές, να γνωρίσουν κάποια ήθη και έθιμα του τόπου και τις προετοιμασίες όλες που γίνονται, γιατί σχετίζονται με τα βιώματα των παιδιών. Συνήθως τα βλέπουν μέσα στο σπίτι. Όλες τις προετοιμασίες είτε είναι Χριστούγεννα είτε είναι Πάσχα . Επειδή έχουνε πλούσια βιώματα καλό είναι να τα εκμεταλλευόμαστε». (Σ9)

Η συγκεκριμένη νηπιαγωγός αγνοεί παντελώς την πιθανή ύπαρξη αλλόγλωσσων παιδιών στην τάξη αντιβαίνοντας σε όσα προσδιορίζει σχετικά με αυτό

το ζήτημα το Αναλυτικό Πρόγραμμα.



Η κατεξοχήν θρησκευτική γιορτή των Χριστουγέννων, η οποία πραγματοποιείται τρεις μήνες μετά την έναρξη της σχολικής χρονιάς, οργανώνεται και ως μια ευκαιρία, προκειμένου να αναδειχθούν οι ικανότητες συνεργασίας, που έχουν αναπτύξει τα παιδιά μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα:

«Η Χριστουγεννιάτικη... γιορτή είναι μια ευκαιρία για τα παιδιά να εκφράσουν με ιδιαίτερο τρόπο το ομαδικό πνεύμα που έχουν αποκτήσει από όλη τη σχολική ζωή». (Σ25)

Άξια παρατήρησης κρίνεται η απάντηση της εξής νηπιαγωγού:

«Το θεαθίνα! Χα, Χα, Χα!». (Σ28)

Με την αποστομωτική της απάντηση επιλέγει να καυτηριάσει το αποδεκτό, από τους περισσότερους εκπαιδευτικούς, ζήτημα των γιορτών ως μέσο ανάδειξης της προσωπικής τους δουλειάς.

Ενδιαφέρουσα είναι και η γνώμη της συνεντευξιαζόμενης, η οποία εκδηλώνει προβληματισμό για τη συνέχιση των θρησκευτικών γιορτών:

«Πιστεύω το θρησκευτικό συναίσθημα αν και δε ξέρω κατά πόσο θα συνεχίσει να γιορτάζεται». (Σ12)

παραθέτοντας την αιτία της πιθανής, κατά την άποψη της, διακοπής των

θρησκευτικών εορτασμών:

«Γιατί μπαίνουν μέσα παιδάκια που δεν είναι Χριστιανοί, είναι μωαμεθανοί, είναι άλλης θρησκείας και πιστεύω ότι μετά από μερικά χρόνια, όχι τώρα. Δηλαδή βλέπω ότι αυτά τα παιδάκια δε συμμετέχουν τώρα. Αυτά τα Αλβανάκια δε συμμετέχουν στη γιορτή των Χριστουγέννων επειδή είναι θρησκευτικού περιεχομένου». (Σ12)

Κατά τα λεγόμενα της, είναι έκδηλο, πως τα αλλόγλωσσα παιδιά εκλαμβάνονται ως τροχοπέδη στην περαιτέρω διατήρηση της Χριστιανικής θρησκευτικής παράδοσης στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης. Στη συνέχεια κάνει μια πρόβλεψη για την επερχόμενη δεκαετία:

«Σε καμιά δεκαριά χρόνια πιστεύω ότι θα σταματήσει αυτή η γιορτή». (Σ12)

κι εν τέλει ασκεί κριτική στον τρόπο εργασίας και οργάνωσης μιας συναδέλφου, η οποία παρουσιάζεται να έχει διαφορετικές πολιτικές πεποιθήσεις, οι οποίες επηρεάζουν τις γιορτινές της πρακτικές:

«Και εξαρτάται και από τη νηπιαγωγό κατά πόσο είναι η ίδια υπέρ της θρησκείας. Για παράδειγμα, μια νηπιαγωγός που ξέρω είναι Κ.Κ.Ε- συνασπισμός. Αυτοί δεν πιστεύουν, δεν είναι και πολύ λάτρεις της παράδοσης, απλώς βάζει ένα ποιηματάκι για να βγει από την υποχρέωση. Επειδή το έχουμε ζήσει το συγκεκριμένο νηπιαγωγείο. Κάνει μια γιορτούλα έτσι για τα μάτια του κόσμου». (Σ12)

Την αντίθετη άποψη εκφράζει ο παρακάτω ερωτώμενος ο οποίος υποστηρίζει, ότι τα χριστιανικά στοιχεία θα πρέπει να απουσιάζουν από τις γιορτές, προς αποφυγή του προσηλυτισμού των παιδιών:

«Αν με ρωτήσεις προσωπικά θα έλεγα να μη γίνει καμιά γιορτή έτσι όπως γίνεται. Και η Χριστουγεννιάτικη να μην έχει τα χαρακτηριστικά τα χριστιανικά. Γιατί θεωρώ ότι κάπως προσηλυτίζει τα παιδιά. Από τη στιγμή που κάνεις μια ορθόδοξη χριστιανική γιορτή. συνδέεις δηλαδή τη θρησκεία, την εκκλησία με την εκπαίδευση. Κάτι που δεν θεωρώ ότι πρέπει να γίνεται». (Σ19)

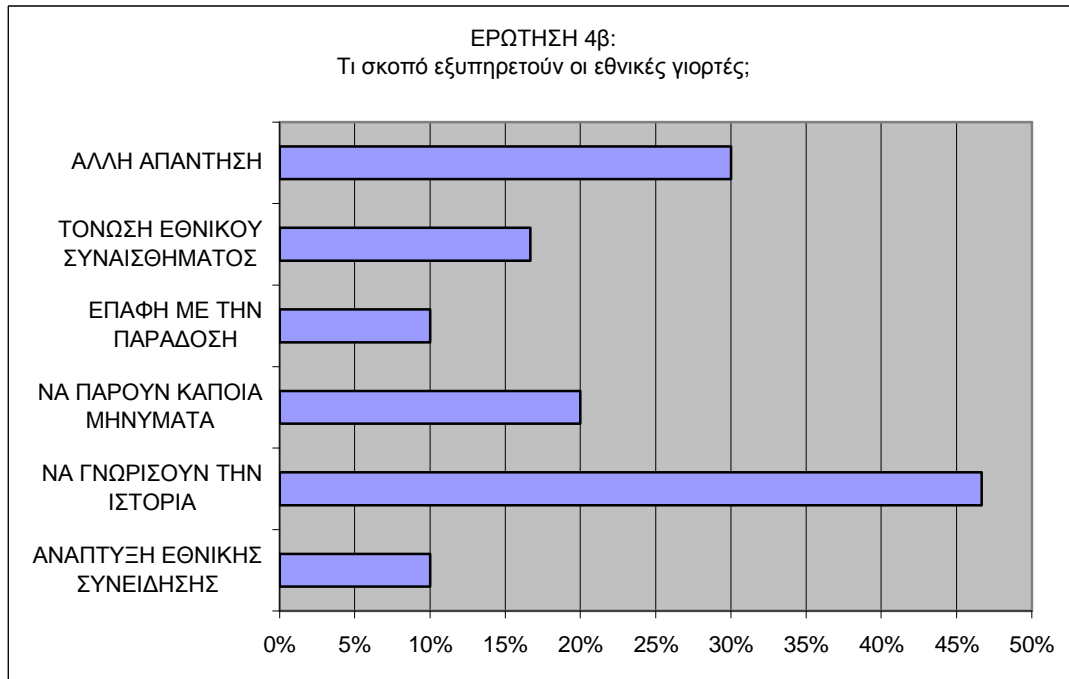
Με τα όσα επισημαίνει, γίνεται αντιληπτή η ανάγκη αναγνώρισης τόσο του εκπαιδευτικού, όσο και του θρησκευτικού δικαιώματος εξίσου όλων των νηπίων. Η στάση του, θα λέγαμε, πως τον καθιστά κύριο εκφραστή των θρησκευτικών ελευθεριών.

Η κατάκτηση της γνώσης της ιστορίας από τα παιδιά αποτελεί πρωταρχικό σκοπό των νηπιαγωγών, που οργανώνουν εθνικές γιορτές. Γι' αυτό το λόγο, στην ερώτηση «Τι σκοπό εξυπηρετούν οι εθνικές γιορτές», το ήμισυ αυτών, που ερωτήθηκαν, υποστήριξαν κάτι ανάλογο:

«Το θεωρούμε σημαντικό να τονίσουμε στα παιδιά και τις εθνικές γιορτές για να μαθαίνουνε την ιστορία. Γιατί άλλος τρόπος να διδάξουμε ιστορία δεν υπάρχει. Αυτά είναι ευκαιριακά μόνο». (Σ3)

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η ακόλουθη απάντηση, η οποία, όμως, τονίζει τον κίνδυνο που ενέχει μια τέτοια προσπάθεια εκ μέρους των νηπιαγωγών:

«Τα παιδιά από μικρά γνωρίζουν την ιδιαιτερότητα που έχουν λόγω εθνικής καταγωγής και προσπαθούμε να τους εμπνεύσουμε την αγάπη για την πατρίδα και την ιστορία της. Το σωστό βέβαια είναι να μην εμπνεύσουμε στα παιδιά μια μισαλλοδοξία». (Σ25)



Η μετάδοση ποικίλων μηνυμάτων αποτελεί, επίσης, σημαντικό κίνητρο, προκειμένου να εορταστούν οι εθνικές γιορτές:

«Αλλά περνάνε όμως τα μηνύματα. Μήνυμα για την ελευθερία, για την αξία της δημοκρατίας, για τη φιλία των λαών». (Σ23)

Συνακόλουθα, επιτυγχάνεται, όπως υποστηρίζεται, η τόνωση του εθνικού αισθήματος:

«Οι εθνικές υπενθυμίζουν κάποια γεγονότα σημαντικά για την Ελλάδα, τονώνουν το εθνικό φρόνημα των παιδιών, συμμετέχουν και οι γονείς σε αυτό και έτσι έρχονται και πιο κοντά και τα παιδιά στο νηπιαγωγείο και οι γονείς, αναβιώνουμε κάποια γεγονότα», (Σ7)

όπως, επίσης

«Κυρίως να τονωθεί το εθνικό συναίσθημα των παιδιών. Να νιώσουν ότι είναι Έλληνες, ότι κατάγονται από αυτήν τη χώρα που λέγεται Ελλάδα. Να ζήσουν κυρίως το πνεύμα των ημερών. Γιατί δεν είναι μόνο τα σχολεία που γιορτάζουν τις εθνικές γιορτές. Η όλη ατμόσφαιρα της πόλης ζει στον παλμό της εθνικής γιορτής. Θα βγουν εκείνη την ημέρα στην παρέλαση. Πρέπει να ξέρουν το ιστορικό». (Σ24)

Καθίσταται, δηλαδή, φανερό, πως οι γιορτές οργανώνονται εθνοκεντρικά από τις νηπιαγωγούς προάγοντας τον πατριωτισμό και συν τω χρόνω παραγκωνίζοντας την ενδεχόμενη ύπαρξη παιδιών με διαφορετική πολιτισμική καταγωγή.

Παρομοίως,

«Μεγάλος και σημαντικός σκοπός είναι να τονίσουμε το εθνικό φρόνημα των παιδιών, να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή, για τον τρόπο που φερόταν τότε ο κόσμος, για τον τρόπο που διεκδικούσε κάποια πράγματα και να τιμήσουμε τους ανθρώπους που ζήσανε τα παλιότερα χρόνια». (Σ16)

Αναφορά γίνεται επίσης και στην ανάπτυξη εθνικής συνείδησης:

«Για να αποκτήσουν εθνική συνείδηση και να γνωρίσουν την ιστορία του τόπου μας. Ποια ήταν τα ιδανικά για τα οποία πολέμησαν οι προγονοί μας, για τα οποία ζούμε τώρα εμείς ελεύθεροι». (Σ1)

Μέσα από τις εθνικές γιορτές είναι επιθυμητή και η επαφή με την παράδοση, όπως άλλωστε τονίζει και η ακόλουθη άποψη:

«Η 28^η Οκτωβρίου και η 25^η Μαρτίου θεωρώ ότι είναι μια καλή ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με την παράδοσή μας, μέσα σε εισαγωγικά, ότι παράδοση μπορεί να προσφέρει η κάθε γιορτή. Με την ιστορία μας, με τη γεωγραφία πιθανόν του τόπου μας αλλά και με κάποια δρώμενα τα οποία τους δίνουν την ευκαιρία να εκφράσουν το συναίσθημά τους». (Σ15)

Αξιοσημείωτη είναι η τακτική των εκπαιδευτικών να επεξεργάζονται και να αναδεικνύουν τις έννοιες της ειρήνης και του πολέμου με αφορμή την έλευση των εθνικών γιορτών:

«Συζητήσαμε για την 28^η Οκτωβρίου, για το φασισμό, για τον πόλεμο, για τη δυστυχία της εποχής, για τη σημαία, για τα κράτη, για τις χώρες, για την ειρήνη. Για να αναδείξουμε τη δυστυχία του πολέμου. Για το πόσο σημαντική είναι η ειρήνη». (Σ19)

Ομοίως, όπως υποστηρίζεται παρακάτω, η αξία της ειρήνης και η δυστυχία του πολέμου επιλέγονται προς προσέγγιση, αφού οι ιστορικές λεπτομέρειες των επετείων είναι δύσκολο να κατανοηθούν και να απομνημονευθούν από τα παιδιά:

«.. ενώ η 28^η και η 25^η είναι γεγονότα ιστορικά, τα οποία αφορούν πολύ παλιά. Είναι μικρές ηλικίες, δύσκολα καταλαβαίνουν τα παιδιά. Θέλει πολύ δουλειά. Και εικόνες. Και είναι κάτι που δεν τα αγγίζει τα παιδιά. Πιο πολύ δουλεύουμε πόλεμο και ειρήνη με αφορμή αυτές τις γιορτές. Δηλαδή το πάμε το θέμα εκεί. Όχι ότι στεκόμαστε τόσο στα γεγονότα της 28^{ης} και της 25^{ης}. Τον πόλεμο και την ειρήνη και ότι οι λαοί πρέπει να είναι αγαπημένοι. Αυτός είναι ο στόχος μας δηλαδή. Ο πόλεμος και η ειρήνη. Όχι η γιορτή σα γιορτή». (Σ8)

Η πολυπλοκότητα κι η ιδιαιτερότητα των γιορτών, αυτών, φαίνεται από την επιθυμία, που εκφράζει η ακόλουθη νηπιαγωγός, η οποία υποστηρίζει, ότι θα πρέπει να λαμβάνουν έναν πιο “κλειστό” χαρακτήρα:

«Η 28^η Οκτωβρίου οπωσδήποτε γιατί είναι στην αρχή της χρονιάς. Πολλά παιδιά δεν έχουν προσαρμοστεί ακόμα. Πιέζονται. Πιεζόμαστε κι εμείς ταυτόχρονα. Θέλουμε άλλα πράγματα να δώσουμε στα παιδιά στην αρχή της σχολικής χρονιάς που όπως και να το κάνουμε από στις αρχές Οκτωβρίου αρχίζουν και προσαρμόζονται. Η μία γιορτή είναι αυτή και η άλλη γιορτή μπορώ να πω πάλι η εθνική της 25^{ης} Μαρτίου». (Σ20)

Η προαναφερθείσα νηπιαγωγός εκφράζει, συμμεριζόμενη τη γνώμη των

περισσότερων νηπιαγωγών, τη δυσανασχέτηση σχετικά με τον εορτασμό της επετείου της 28^{ης} Οκτωβρίου, καθώς έγκειται χρονολογικά στην έναρξη του σχολικού έτους και τα παιδιά δεν έχουν ακόμη προσαρμοστεί. Ενδεικτικά, αναφέρουμε την άποψη της και σχετικά με τις δραστηριότητες των γιορτών και συγκεκριμένα του θεατρικού σκέτς και των ρόλων:

«Εγώ πιστεύω ότι καλά θα ήταν αυτές οι γιορτές να μη γινόντουσαν. Και με τις άλλες συναδέλφισσες που έχω μιλήσει, ειδικά εδώ σε αυτό το νηπιαγωγείο που είμαστε. Αυτό ακριβώς συζητούσαμε τώρα που ετοιμαζόμαστε για τη γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου. Ότι κι εμείς πιέζουμε τα παιδιά με συγκεκριμένα πράγματα, ειδικά με τα σκέτς που θα κάνουμε. (Σ20)

Είναι φανερό, πως η ίδια δεν αρέσκεται σε αυτές, γιατί ασκείται πίεση στα παιδιά μέσω αυτών. Ολοκληρώνοντας τη σκέψη της και προκειμένου να ισχυροποιήσει τη δική της θέση, παραθέτει τα λόγια ορισμένων παιδιών:

«Είχαμε δύο παιδάκια που μας είπαν χαρακτηριστικά: «Κυρία, εγώ δε θέλω να ντυθώ», «εγώ δε θέλω να μιλήσω πάλι», «δε θέλω να βγω μπροστά στον κόσμο». (Σ20)

Η μοναδική αναφορά στο διαπολιτισμικό χαρακτήρα, που θα πρέπει να λαμβάνουν οι εθνικές γιορτές, έγινε από παιδαγωγό, η οποία σχολιάζει:

«Η γιορτή είναι ουσιαστικά το τελείωμα του θέματος που δουλεύουμε σχετικά με τα ιστορικά γεγονότα της 28^{ης} Οκτωβρίου. Το θέμα το δουλεύουμε διαθεματικά και επειδή εδώ έχουμε και πολλά μουσουλμανάκια και αλβανάκια το βλέπουμε και διαπολιτισμικά και θα μπούμε και σε γιορτές των άλλων παιδιών. Δε στεκόμαστε μόνο στη δική μας τη γιορτή, την εθνική. Έχουμε όλοι οι λαοί γιορτές. Βλέπουμε τι γιορτάζουμε εμείς και αν έχουν κάποια ανάλογη γιορτή οι άλλοι». (Σ8)

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι αποτελεί τη μόνη εκ των ερωτηθέντων, η οποία προέβη σε διαπολιτισμική προσέγγιση μέσω μιας εθνικής γιορτής, επιχειρώντας τη μάλιστα με επιτυχία κρίνοντας, βέβαια, από όσα μας παραθέτει.

Η γιορτή που οργανώνεται στη λήξη του σχολικού έτους αποτελεί σημαντική εκδήλωση στη σχολική ζωή των παιδιών και εξυπηρετεί ποικίλους σκοπούς. Ένας από αυτούς είναι ο αποχαιρετισμός, κυρίως των μεγάλων παιδιών (νηπίων), που την επόμενη χρονιά πρόκειται να φοιτήσουν στο Δημοτικό Σχολείο:

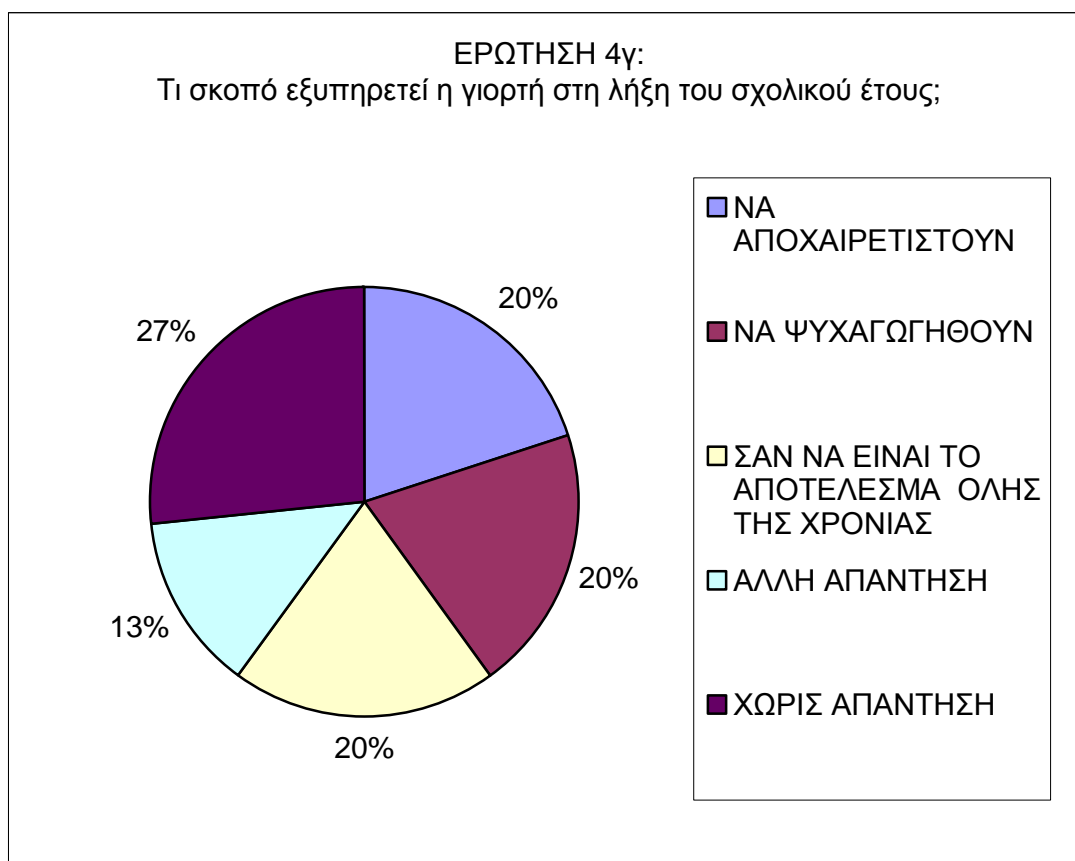
«Είναι αποχαιρετιστήρια γιορτή. Εντάξει, δεν έχει θέμα αποχαιρετισμό, άλλα κλείνει ένας κύκλος». (Σ14)

Για το λόγο αυτό εικάζεται, ότι είναι συναισθηματικά φορτισμένη γιορτή:

«Θα έλεγα στο συναισθηματικό τομέα περισσότερο. Γιατί φεύγουν τα μισά παιδιά από το νηπιαγωγείο. Τελειώνει το σχολείο. Και είναι ας πούμε, σαν τελευταίος αποχαιρετισμός. Περισσότερο για τα μεγάλα νήπια είναι. Γιατί τα μικρά ξαναέρχονται του χρόνου». (Σ21)

Από αυτή δε λείπει σίγουρα το ψυχαγωγικό στοιχείο:

«Και η τελική για να σημάνει τη λήξη της χρονιάς, για να φύγουν τα παιδιά με ευχάριστες αναμνήσεις, να το γιορτάσουν». (Σ6)



Συχνά, παρομοιάζεται σαν ένα “πάρτυ”, που έχει στόχο τη διασκέδαση μέσα από την ομαδική εργασία:

«Είναι μια ευκαιρία, όλοι μαζί, να δουλέψουμε για τελευταία φορά και να κάνει κάτι όλη η τάξη μαζί. Σαν πάρτυ αποχαιρετισμού. Την ονομάζουμε γιορτή αλλά στην ουσία είναι ένα πάρτυ για τα παιδιά». (Σ16)

Επιπλέον, λειτουργεί ως επίλογος στα όσα έχουν προηγηθεί κατά τη σχολική χρονιά, προκειμένου να αντιληφθεί το κοινό το μέγεθος της εκπαιδευτικής εργασίας που πραγματοποιήθηκε ολόκληρο το διδακτικό έτος:

«Και η τελική γιορτή πιστεύω ότι είναι το αποτέλεσμα όλων αυτών που απορρέουν από τη σχολική χρονιά». (Σ5)

Επίσης:

«Η καλοκαιρινή γιορτή είναι μια ευκαιρία να παρουσιάσουν τα παιδιά στους γονείς και στους έξω από το σχολείο τι έχουν καταφέρει υποτίθεται όλη τη χρονιά». (Σ29)

Ομοίως:

«Η καλοκαιρινή γιορτή πιστεύω ότι είναι περισσότερο για να δώσουμε τη χαρά και την ικανοποίηση στους γονείς. Να δουν γενικά το αποτέλεσμα. Γιατί, ναι, το ζητάνε οι γονείς». (Σ10)

Στο σημείο αυτό, για άλλη μια φορά, επισημαίνεται η συσχέτιση των γιορτών με το αίσθημα ευχαρίστησης που οφείλουν μέσω αυτών να παράσχουν στους γονείς.

Μέσα από την πραγματοποίησή της, η νηπιαγωγός έχει την ευκαιρία να προβεί σε αυτοαξιολόγηση, ώστε να διαπιστώσει την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων και προγραμμάτων, που ανέπτυξε καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς: *«Η καλοκαιρινή είναι και μια αξιολόγηση κατά τη γνώμη μου. Να δεις τι έκανες όλη τη χρονιά».* (Σ27)

Μέσα από την καλή οργάνωση της θερινής γιορτής επιτυγχάνεται, επίσης, η απόκτηση γνώσεων από το παιδί και η επαφή του με διάφορες μορφές της τέχνης: *«Θεωρώ ότι μια καλοκαιρινή γιορτή μπορεί να δώσει πάρα πολλές ευκαιρίες στο παιδί να μάθει πράγματα... Και έχω στόχο να μάθουν συγκεκριμένα πράγματα. Δηλαδή να έρθουν σε επαφή με κάποια αριστουργήματα που έγραψαν κάποιοι κωμωδοί ή τραγωδοί πολλά χρόνια πριν. Να έρθουν σε επαφή με την όλη διαδικασία που μπορεί να μας δώσει μια γιορτή. Να εκφραστεί δηλαδή το παιδί. Να χρησιμοποιήσει πιθανόν αντικείμενα τα οποία να μοιάζουν με εκείνης της εποχής. Να φορέσει τα φορέματα από εκείνη την εποχή».* (Σ15)

Τα τελευταία έτη, όπως αναφέρουν οι εκπαιδευτικοί του δείγματος συνηθίζεται να παρουσιάζεται στην καλοκαιρινή γιορτή το πρόγραμμα που επεξεργάστηκε η τάξη του Νηπιαγωγείου τους προηγούμενους μήνες:

«Όσον αφορά την τελική γιορτή τώρα πλέον έχει συνηθιστεί τα τελευταία χρόνια, να παρουσιάζουμε το πρόγραμμα, το οποίο δουλεύουμε. Είτε πολιτιστικό, είτε περιβαλλοντικό. Μια γιορτή περισσότερο για διασκέδαση. Φέτος δουλεύουμε τα παραδοσιακά παραμύθια και στο τέλος θα κάνουμε ένα παραδοσιακό παραμύθι. Θα παίζουν τα παιδιά». (Σ2)

Με άλλα λόγια:

«Συνήθως οι καλοκαιρινές μας γιορτές ως τώρα έχουν σχέση με κάποιο θέμα που έχουμε κουβεντιάσει. π.χ: η προστασία του περιβάλλοντος, που το είχαμε συζητήσει και το είχαμε δουλέψει μέσα στην τάξη, οπότε η καλοκαιρινή μας γιορτή είχε σχέση με αυτό. Ή φέτος που ασχολούμαστε με το σώμα μας για μεγάλο χρονικό διάστημα, σκεφτόμαστε στο τέλος να κάνουμε διάφορα κινητικά παιχνίδια. Παιχνίδια με το σώμα». (Σ22)

Αρκετές φορές πάλι παίρνει τη μορφή παιχνιδιών:

«Στο τέλος της χρονιάς... δε κάνουμε γιορτή με σκετσάκια, κάνουμε μέσω τραγουδοπαιχνιδιών και ψυχοκινητικών. Σταματήσαμε τις πρόβες και τα σκετσάκια. Είδαμε ότι καταπονούνται τα παιδιά στο τέλος της χρονιάς πάρα πολύ». (Σ8)

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται κι η επόμενη απάντηση:

«Παλιότερα έκανα την κλασική, αργότερα ψυχοκινητικά και παιχνίδια... Στη λογική ότι τα πιέζουμε τα παιδιά σε χρονική περίοδο που δεν είναι καλή για να βγάλεις ένα αποτέλεσμα, το οποίο θα είναι πολύ σφιχτό. Δηλαδή τώρα να κάνεις ένα θεατρικό που έχει διανομή ρόλων, όπου έχει να μάθει το παιδί τα λόγια, τα λογάκια, που πρέπει να κάνεις συνεχώς πρόβες, αυτό το πράγμα εκνευρίζει τα παιδιά. Ειδικά το καλοκαίρι. Αυτό κατάλαβα από την πείρα μου. Καλύτερα είναι η καλοκαιρινή γιορτή να είναι πιο χαλαρή. Να περιέχει άλλα πράγματα τα οποία θα ελαφρύνουν το πρόγραμμα». (Σ19)

Ομοίως, όπως προαναφέρθηκε και κατά την ανάλυση των δεδομένων για τις άλλες κατηγορίες γιορτών, αποδείχθηκε, πως η στείρα αποστήθιση ποιημάτων και η

επαναλαμβανόμενη διατέλεση προβών προκαλεί ψυχική και σωματική κούραση στα παιδιά, ιδιαίτερα κατά τη θερινή περίοδο, η ατμόσφαιρα της οποίας τα καθιστά ευάλωτα.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί η εμπειρία μιας νηπιαγωγού από καλοκαιρινές γιορτές σχολείων του εξωτερικού στις οποίες συμμετείχαν και οι γονείς, χωρίς να απαιτείται από τα παιδιά να παρουσιάσουν κάτι:

«Η καλοκαιρινή γιορτή πιστεύω ότι καλό θα ήταν να μην είναι κάθε φορά γιορτή. Επειδή έχω ζήσει και στο εξωτερικό και έχω δει τις γιορτές που κάνουν στο εξωτερικό στα σχολεία. Στο τέλος της χρονιάς κάναμε γιορτές που δεν αποσκοπούσαν στο να δείξουν τα παιδιά πόσο μπορούν να αποστηθίσουν κάτι ή πόσο μπορούν να δείξουν την υποκριτική τους ικανότητα στον κόσμο. Απλώς κάναμε γιορτές στις οποίες συμμετείχαν οι γονείς. Ήταν παιχνίδια. Συμμετείχαν και οι γονείς στα παιχνίδια μαζί με τα παιδιά. Υπήρχε μια συμμετοχή όλων και ήταν οι ωραιότερες γιορτές που έχω περάσει με το παιδί μου στη Γερμανία. Και είναι αυτές οι οποίες ειλικρινά θυμάμαι» (Σ20)

και ολοκληρώνει την περιγραφή της με μια πικρή διαπίστωση, αναλογιζόμενη τη γιορτή που πραγματοποίησε στη λήξη της περασμένης χρονιάς και που υπογραμμίζει έντονα τη διαφοροποίησή της, σε σύγκριση με όσα προαναφέρθηκαν:

«Να πω την αλήθεια δε θυμάμαι την περσινή καλοκαιρινή γιορτή με λεπτομέρειες. Δε τη θυμάμαι». (Σ20)

Η αξιολόγηση των γιορτών με κοινό γνώμονα τη σημασία τους

Η ερώτηση που προκάλεσε οξύ προβληματισμό διεγείροντας τη σκέψη των νηπιαγωγών ήταν αυτή που τις καλούσε να ονοματίσουν κάποια ως πιο σημαντική γιορτή.

Η Χριστουγεννιάτικη συγκέντρωσε τις προτιμήσεις των 2/3 των ερωτώμενων:

«Θεωρώ ότι η πιο σημαντική γιορτή είναι των Χριστουγέννων που τη χαίρονται φοβερά τα παιδιά...». (Σ5)

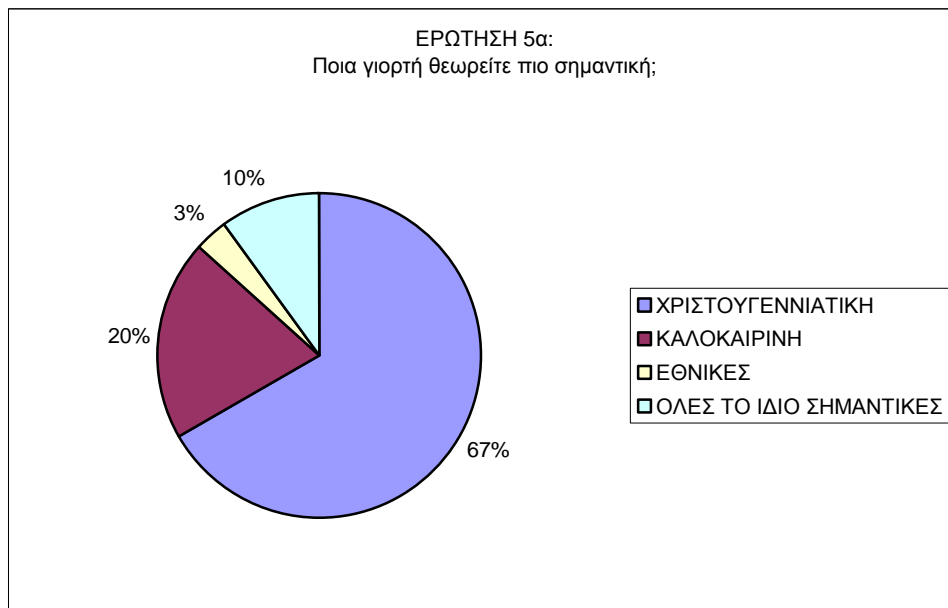
Μέσω αυτής υποστηρίζεται ότι μεταδίδονται μηνύματα κι η ατμόσφαιρα είναι καταλυκτική:

«Δύσκολη ερώτηση. Πιο σημαντική; Για μένα η πιο σημαντική είναι η γιορτή των Χριστουγέννων. Είναι πολύ ζεστό το κλίμα, περνούν πάρα πολύ ωραία μηνύματα. Για αγάπη, φως, ελπίδα, ειρήνη, ζωή». (Σ13)

Η ιστορία της γέννησης του Χριστού και η προσφορά δώρων που συνοδεύουν αυτή τη γιορτή φαίνεται πως συγκινούν τα παιδιά:

«Των Χριστουγέννων η γιορτή, γιατί παίρνουν δώρα. Αλλά και γιατί αγγίζει τις ψυχές των παιδιών και μιλάει για το μικρό Χριστό. Ο Χριστός γεννήθηκε και εκείνος μωράκι, όπως γεννήθηκαν και εκείνα. Και μεγάλωσε. Τα δωράκια που του πήρανε. Βέβαια τους συγκινούν και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες γεννήθηκε ο Χριστός. Το βιώνουν βέβαια από την αναπαράσταση της γέννησης που την κάνουμε κάθε

χρόνο». (Σ24)



Η απάντηση της προαναφερθείσας αποδεικνύει, περίτρανα, τη συνήθη τακτική νηπιαγωγών να αναπαράγουν κάθε έτος τις ίδιες εορταστικές πρακτικές. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε την αναπαράσταση της γέννησης του Χριστού κατά τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή. Συμπεραίνουμε, πως αυτή η μερίδα των εκπαιδευτικών δεν αναλογίζεται την καταλληλότητα των εορταστικών προγραμμάτων με κοινό γνώμονα την ομάδα των παιδιών, που υπάρχει στην τάξη κάθε φορά.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί, ότι η γιορτή των Χριστουγέννων αποτελεί προτίμηση των παιδαγωγών και σε προσωπικό επίπεδο:

«Ε, μάλλον τα Χριστούγεννα θα έβαζα πρώτα. Ίσως επειδή αρέσουν και σε εμένα. Αν και βλέπω ότι τα παιδάκια κουράζονται πάλι τότε αλλά, ε, μάλλον για αυτό το λόγο. Τα τελευταία χρόνια ευτυχώς τα καταφέρνουμε να γίνονται λίγο πιο απλοϊκά, όσο ακόμη περισσότερο πιο απλοϊκά και να βγει στο τέλος ένας Αι Βασίλης που είναι ο αγαπημένος τους και να τελειώνει εκεί». (Σ17)

Ιδιαίτερη προσοχή χρήζουν τα λόγια της παρακάτω νηπιαγωγού:

«Είναι μια γιορτή που τα παιδιά νομίζω ότι έχουν πιο πλούσιες εμπειρίες. Σε όλες τις οικογένειες τα παιδιά είτε έχουν βιβλία που σχετίζονται με το θέμα γέννησης του Χριστού ή με τις προετοιμασίες που κάνουν. Νομίζω ότι δεν υπάρχει οικογένεια που να μην έχει μιλήσει για θρησκευτικά γεγονότα, όπως είναι η γέννηση του Χριστού». (Σ9)

Είναι πασιφανές, πως η ίδια αντιλαμβάνεται, το περιβάλλον του σχολείου ως μονοπολιτισμικό, αγνοώντας την ύπαρξη αλλόγλωσσων παιδιών.

Αντίθετα, η ακόλουθη νηπιαγωγός αναγνωρίζει, ότι τα παιδιά προέρχονται

από διαφορετικά κοινωνικο-πολιτισμικά περιβάλλοντα και θεωρεί σπουδαία ευκαιρία τη γιορτή των Χριστουγέννων, προκειμένου να φανεί η επίτευξη συνεργασίας μεταξύ των παιδιών:

«Πρώτη σημαντική όμως θεωρώ τη Χριστουγεννιάτικη, γιατί εκεί φαίνεται για πρώτη φορά πως τα παιδιά ενώ ήρθαν από διαφορετικά οικογενειακά υπόβαθρα και κουβαλάνε διαφορετικό φορτίο το καθένα έφτασαν να γίνουν μια ομάδα, να λειτουργούν ομαδικά και να χαίρονται πραγματικά αυτό που κάνουν». (Σ25)

Ορισμένες νηπιαγωγοί προέβησαν σε σύγκριση μεταξύ αυτής και των εθνικών γιορτών για να αιτιολογήσουν την προτίμησή τους σε αυτή:

«Υστερα είναι γιορτή χαράς. Δεν είναι όπως μια εθνική γιορτή που όσο και να το προετοιμάσεις, δεν μπορείς να μπεις και στο πετσί του ρόλου. Δε θα αναλάβεις να κάνεις τόσο καλά έναν ήρωα του πολέμου. Ενώ τα Χριστούγεννα είναι τα θέματα πολύ οικεία σε όλους και το περιμένουν πως και πως». (Σ10)

Παρόμοια στάση εκφράζει κι η παρακάτω ερωτώμενη:

«Έχουμε μάθει να θεωρούμε σημαντική τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή. Ίσως, γιατί είναι στη μέση της χρονιάς και είναι το Δεκέμβριο που τα παιδιά έχουν προσαρμοστεί, που είναι πολύ σημαντικό. Ενώ 28^η Οκτωβρίου είναι πάρα πολύ δύσκολη γιορτή, γιατί τα παιδιά είναι ακόμη στα πρώτα τους βήματα. Ειδικά τα προνήπια, δεν το συζητώ, έχουν δυσκολία ακόμη και στην προσαρμογή τους την περίοδο εκείνη. Αλλά η Χριστουγεννιάτικη γιορτή, επειδή είναι κάπου στο μέσο θα λέγαμε της ακαδημαϊκής χρονιάς και επειδή υπάρχει ένα κλίμα χαρμόσυνο και ευχάριστο νομίζω, ότι ταιριάζει πιο κοντά στην ψυχοσύνθεση των παιδιών και στην ηλικία τους». (Σ19)

Αρκετά μικρό ποσοστό προτίμησης συγκέντρωσε η γιορτή στη λήξη της σχολικής χρονιάς. Μόνο το 1/6 των ερωτώμενων τη θεωρεί πιο σημαντική, σε σχέση με τις άλλες:

«Νομίζω ότι πρώτα έρχεται η γιορτή που γίνεται στο τέλος. Τα Χριστούγεννα είναι μια τυπική γιορτή. Σίγουρα τα παιδιά έχουν να δώσουν πάρα πολλά πράγματα μέσα στα Χριστούγεννα αλλά νομίζω ότι στην τελική γιορτή, στη γιορτή δηλαδή που θα γίνει στο τέλος, τα παιδιά έχουν να δώσουν πάρα πολλά. Και μιλάω πάντα και για τη διαδικασία. Δηλαδή δε με ενδιαφέρει τόσο το αποτέλεσμα. Αν επιτευχθεί μια σωστή διαδικασία, τότε το αποτέλεσμα θα είναι εξαιρετικό». (Σ15)

Η άποψη αυτής δικαιολογείται ως εξής:

«Γιατί θεωρώ ότι έχει περάσει χρόνος, γνωρίζεις καλύτερα τα παιδιά. Τα παιδιά είναι πιο εξοικειωμένα, πιο άνετα στο σχολείο για να εκφραστούν πιο ελεύθερα». (Σ27)

Η διαδικασία της επιλογής, ώστε να αναδειχθεί η σημαντικότερη γιορτή, προξένησε δυσκολίες σε τρεις νηπιαγωγούς, οι οποίες δε θέλησαν να ονοματίσουν κάποια, τονίζοντας τη σπουδαιότητα της καθεμιάς για το χρονικό διάστημα, που πραγματοποιείται:

«Δε νομίζω ότι μπορώ να βάλω κάποια ως πιο σημαντική. Η κάθε γιορτή έχει τη σημασία της. Τώρα δε

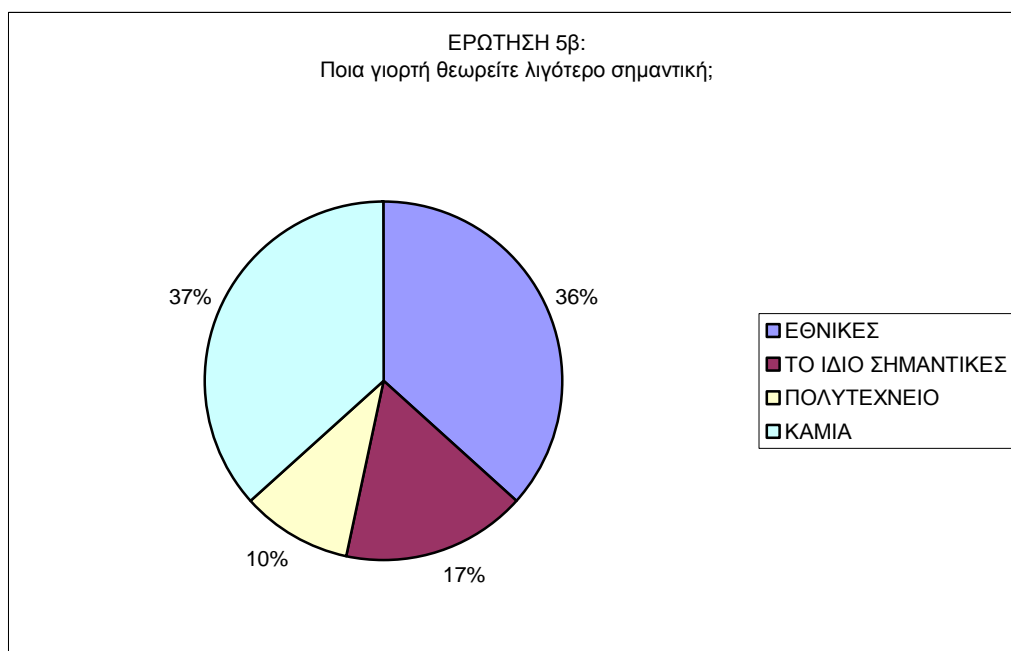
θα ήθελα να πω ότι η καλοκαιρινή γιορτή είναι σημαντικότερη. Κάθε γιορτή την εποχή που γίνεται είναι σημαντική». (Σ2)

Εκ των ερωτώμενων, μόνο μια θεωρεί τον εορτασμό των εθνικών επετείων, ως σημαντικότερο από τους άλλους:

«Πιστεύω πως πρώτα θα έβαζα τις εθνικές γιορτές... Γιατί πιστεύω τώρα λόγω της παγκοσμιοποίησης και γενικότερα της κατάστασης που επικρατεί, ότι τα παιδιά πρέπει να μάθουν ιστορία, γιατί δε ξέρουν καθόλου». (Σ12)

Η τελευταία παράθεση αφήνει να διαφανεί, πως η συγκεκριμένη νηπιαγωγός έχει θορυβηθεί σχετικά με το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης και γι' αυτό ακριβώς αναδεικνύει τις εθνικές γιορτές ως πολύτιμο μέσο για τη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας.

Αξίζει να αναφερθεί, πως κατά τη διεξαγωγή των πρώτων συνεντεύξεων δεν ζητήθηκε από εμένα, άμεσα, απάντηση στην ερώτηση «Ποια γιορτή θεωρείται λιγότερο σημαντική». Κάποιες νηπιαγωγοί απάντησαν αυθόρμητα. Γι' αυτό το λόγο στις τελευταίες συνεντεύξεις υιοθέτησα κι εγώ αυτήν την ερώτηση, προκειμένου να εκμαιεύσω την άποψή τους.



Από την ανάλυση προκύπτει ότι τις εθνικές γιορτές τις θεωρούν λιγότερο σημαντικές:

«Τις εθνικές...Γιατί θεωρώ ότι δεν ενδιαφέρουν τόσο πολύ τα παιδιά. Δεν μπορούν ακόμη να κατανοήσουν καλά το νόημα». (Σ27)

Όσον αφορά στην 28^η Οκτωβρίου ειπώθηκε, ότι, επειδή ο εορτασμός της γίνεται στην αρχή της χρονιάς, τα παιδιά δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις συνθήκες οργάνωσης και παρουσίας για μια γιορτή:

«Λιγότερο σημαντική θεωρώ την 28^η Οκτωβρίου, γιατί είναι πολύ νωρίς για τα παιδιά... Δεν είναι άνετα, δε θέλουν να πουν, δεν μπορούν να μάθουν. Ειδικά τα προνήπια. Δεν μπορούν να σταθούν... να γίνει ίσως με άλλο τρόπο. Μέσα στο σχολείο, μόνα τους, με μία δραματοποίηση ίσως». (Σ23)

Όσον αφορά στην 25^η Μαρτίου αποτελεί τον εορτασμό γεγονότων που συνέβησαν εκατοντάδες χρόνια πριν:

«Την 25^η Μαρτίου. Ίσως γιατί έχουν περάσει πάρα πολλά χρόνια από τότε. Μόνο για αυτόν τον λόγο». (Σ7)

Αυθαίρετη θα χαρακτηρίζαμε την αιτιολόγηση της άποψης αυτής εκ της νηπιαγωγού, αν αναλογιστούμε, πως σε σύγκριση με τη γιορτή των Χριστουγέννων, αυτή αναφέρεται σε γεγονότα που διεξήχθησαν χιλιάδες έτη πριν, χωρίς όμως αυτό να συνιστά παράγοντα προς την κατηγοριοποίηση αυτής της γιορτής στις υποδεέστερες.

Αξιοσημείωτη είναι η απάντηση της παρακάτω ερωτώμενης, η οποία δεν υποβιβάζει τη σπουδαιότητα των δυο εθνικών επετείων, ωστόσο, υποστηρίζει, ότι θα πρέπει να περάσουν τα μηνύματα και τις πληροφορίες με άλλους τρόπους:

«Εγώ προσωπικά θα περνούσα κάποια μηνύματα για την 28^η Οκτωβρίου και την 25^η Μαρτίου και με άλλο τρόπο. Δηλαδή κάνοντας κατασκευές. Που τις κάνουμε. Και με κατασκευές και με παραμύθια. Δηλαδή δεν είναι απαραίτητο να στηθεί το παιδί να κάνει και την 28^η και την 25^η Μαρτίου. Δεν τις θεωρώ τόσο σημαντικές. Και εννοώ να κάνουν θεατρικά». (Σ14)

Δίνει, δηλαδή, έμφαση σε άλλες δραστηριότητες κι όχι στην στείρα εκμάθηση κι ενσάρκωση ρόλων, διότι, όπως λέει, αυτή δε συνεπάγεται τη λήψη πληροφοριών και μηνυμάτων από τα παιδιά.

Ενδιαφέρουσα είναι και η επόμενη άποψη με την οποία οι εθνικές κατατάσσονται στις λιγότερο σημαντικές, απλώς και μόνο σε σύγκριση με τις άλλες: *«...τις εθνικές γιορτές θεωρώ ότι θα τις έβαζα στο τέλος. Όχι, βέβαια, ότι δε θεωρώ ότι είναι και αυτές μέσα στην ιστορία. Είναι εξίσου σημαντικές. Αλλά απλά, για το λόγο που ανέφερα προηγουμένως. Ότι τα Χριστούγεννα είναι πιο χαρούμενη γιορτή και το καλοκαίρι λίγο πιο ανάλαφρη, επειδή τελειώνουμε και είναι η λήξη. Δε θεωρώ όμως ότι οι εθνικές γιορτές δεν είναι τόσο σημαντικές». (Σ22)*

Ο εορτασμός του Πολυτεχνείου κρίθηκε, επίσης, ακατάλληλος για αυτήν την βαθμίδα της εκπαίδευσης. Θεωρείται, λοιπόν, ότι το νόημα αυτής της γιορτής δε γίνεται καν αντιληπτό από τα παιδιά:

«Τελευταία; Πιστεύω το Πολυτεχνείο γιατί δεν το καταλαβαίνουν εκατό τοις εκατό...». (Σ18)

Συνήθως, η επαφή με τα γεγονότα του Πολυτεχνείου γίνεται μέσω ιστοριών,

οι οποίες εμπεριέχουν συμβολισμούς:

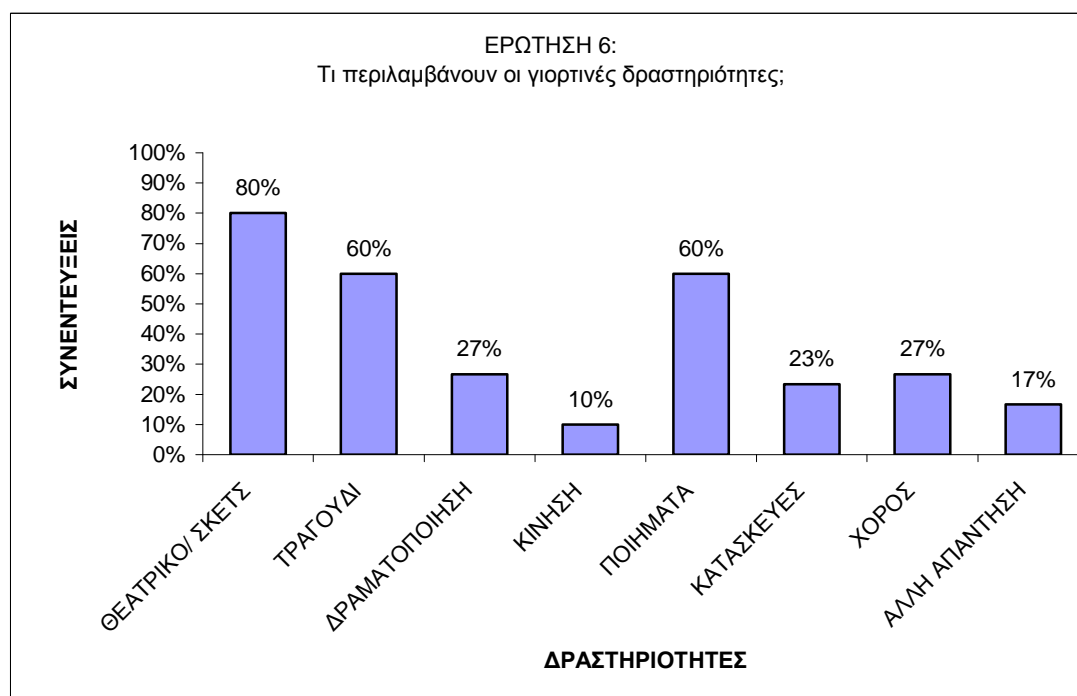
«Το Πολυτεχνείο ίσως... Γιατί περνάει πιο επιφανειακά... Ίσως επειδή είναι θέμα περισσότερο συμβολισμών. Τενεκεδούπολη, Δάσος. Τα παιδιά δεν είναι αρκετά ώριμα να καταλάβουν τέτοιου είδους συμβολισμούς ακόμη». (Σ26)

Ομοίως,

«Ίσως τη 17 Νοέμβρη, γιατί είναι κάτι το οποίο είναι δύσκολο σαν έννοια. Και είναι δύσκολο να το παρουσιάσεις και σαν γιορτή. Τα παιδιά συνήθως είναι παθητικοί δέκτες σε μια τέτοια γιορτή. Το πολύ-πολύ να μάθουν ένα τραγούδι, να κάνουν κάτι πολύ απλό. Δεν έχει σχέση με τις υπόλοιπες γιορτές». (Σ29)

Η επιλογή και το περιεχόμενο των γιορτινών δραστηριοτήτων

Οι δραστηριότητες, που οργανώνονται, προκειμένου να στηρίξουν και να πλαισιώσουν μια γιορτή, ποικίλουν. Όπως φαίνεται από την ανάλυση των αποτελεσμάτων, κάποιες αποτελούν “σταθερή αξία” κι επιλέγονται από ένα μεγάλο ποσοστό νηπιαγωγών.



Συνήθως, μια γιορτή πραγματοποιείται με την παρουσίαση από τα παιδιά ενός θεατρικού έργου ή αλλιώς “σκετς”, όπως είθισται να το αποκαλούν οι νηπιαγωγοί. Στην ερώτηση, λοιπόν, «τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες», τα 2/3 (20 ερωτώμενες), δήλωσαν, πως οργανώνουν:

«Θέατρο. Στο οποίο μέσα εντάσσεται σίγουρα η κίνηση, ο χορός και η επαφή με κάποια μουσικά κομμάτια τα οποία αξίζει τον κόπο να τα ακούσουν τα παιδιά». (Σ15)

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η ακόλουθη απάντηση:

«Συνήθως έχουμε σκέτς...Οι γιορτινές δραστηριότητες περιλαμβάνουν επίσης τραγούδια, δραματοποιήσεις, κινήσεις και χορό». (Σ13)

Αρκετή οργάνωση απαιτείται κατά το διάστημα πριν τη γιορτή, στο οποίο συμβαίνουν τα εξής:

«Το διάστημα πριν τη γιορτή δίνονται οι ρόλοι, γίνονται πρόβες και μετά γίνεται ο στολισμός της αίθουσας και τραγούδια. Κανονίζουμε το πρόγραμμα της γιορτής, το πώς θα βγει με τα τραγούδια, με τα σκετσάκια του». (Σ2)

Όπως τονίζεται αυτή η προετοιμασία κάποιες φορές είναι ιδιαίτερα κουραστική: «Ήδη, 15- 20 ημέρες πριν, οργανωνόμαστε. Τους δίνουμε αυτά που θα πουν, μαθαίνουμε τα τραγουδάκια, κάνουμε πρόβες το σκέτς. Μπορώ να πω σε καθημερινή βάση πολλές φορές. Κάτι που είναι εξαντλητικό. Πέρισ, για παράδειγμα, θυμάμαι για την καλοκαιρινή γιορτή αναγκαζόμασταν να μη βγάλουμε έξω τα παιδιά για διάλειμμα για να προλάβουμε, στο κλασσικό μιλάμε, να προετοιμάσουμε όσο μπορούμε την καλοκαιρινή γιορτή». (Σ20)

Η παράθεση αυτή, υποδεικνύει το μέγεθος της εντατικοποίησης των ρυθμών, καθώς πλησιάζει η μέρα της εορταστικής εκδήλωσης. Αυτό έχει ως άμεση συνέπεια να μην απολαμβάνουν ούτε τα ευχάριστα λεπτά των διαλειμμάτων.

Σε αρκετές περιπτώσεις μια γιορτή στηρίζεται εξ ολοκλήρου στην απομνημόνευση και απαγγελία ποιημάτων. Η εκμάθηση ενός ποιήματος από το παιδί υποστηρίζεται από μια νηπιαγωγό ότι το βοηθάει να αντιληφθεί το νόημα τη γιορτής: «Θεατρικό συνήθως κάνουμε. Αλλά νομίζω και ένα ποιηματάκι θα δώσει χαρά. Και μέσα από ένα ποιηματάκι μπορείς να περάσεις το μήνυμα». (Σ23)

Παρατηρούμε έτσι, πως η ίδια συμερίζεται την πεποίθηση των περισσότερων παιδαγωγών, πως ακόμη κι ένα ποίημα, μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά να αντιληφθούν το νόημα της γιορτής. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά υποβάλλονται σε αυστηρή καθοδήγηση παραμερίζοντας τον αυθορμητισμό και τη δημιουργικότητα των παιδιών.

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια γιορτή έχουν χρησιμοποιηθεί ποικίλα βοηθητικά μέσα:

«Έχουμε χρησιμοποιήσει την τεχνολογία...», (Σ24)

αλλά και:

«Χρήση εποπτικού υλικού, χάρτες, πίνακες ζωγραφικής κ.τ.λ. για να δουν τι έγινε». (Σ26)

Σημαντικό ρόλο παίζει η επιλογή της μουσικής επένδυσης, που θα συνοδεύσει τη γιορτή:

«Πέρα από το θέμα, το οποίο σαφώς κοιτάμε να αγγίζει τα παιδιά και εμένα και ίσως να είναι επίκαιρο, κοιτάμε πάρα πολύ τη μουσική. Μουσική, χορό, κείμενα. Κάπως έτσι θα τα έβαζα σε μία σειρά». (Σ30)

Όπως, επίσης,

«Μπορεί να κάνουν ένα κουκλοθέατρο ή... να φτιάξουν κάποια έκθεση. Για εμένα όλα αυτά είναι γιορτή». (Σ16)

Εν τέλει, όλοι οι τομείς φαίνεται να εμπλέκονται στο πλαίσιο του εορτασμού:

«Στο ευρύτερο πλαίσιο περιλαμβάνονται σίγουρα εικαστικές δραστηριότητες, μουσικές οπωσδήποτε, να μάθουν τραγούδια και διάφορα άλλα που θα προκύψουν μέσα από αυτό. Δεν υπάρχει νομίζω κάποιος τομέας που θα τον αφήσεις. Κοινωνικός τομέας. Ιστορίες. Γλώσσα. Και μαθηματικά ακόμη. Θα προκύψουν μέσα από τις δραστηριότητες τις άλλες. Την ημέρα της γιορτής είναι η κορύφωση. Θεατρικό». (Σ19)

Στο σημείο αυτό οφείλεται να παρατεθεί κι η άποψη, ότι δεν ενδείκνυται όλες οι δραστηριότητες προς χρήση αυτών σε όλες τις γιορτές:

«Είναι ανάλογα με τη γιορτή. Δηλαδή την 28^η, που είναι στις αρχές της σχολικής χρονιάς, για να μην πιέσουμε τα παιδιά, δίνουμε απλά ποιηματάκια, κάποια σκετσάκια και κάποιες κατασκευές που εντείνουν ακόμη περισσότερο την αίσθηση της γιορτής. Τα Χριστούγεννα είναι πιο εντυπωσιακή γιορτή, από το θεατρικό υπάρχει παροχή από πλούσιες κατασκευές. Και εκτός αυτού κάνουμε και κάποιες δραματοποιήσεις μέσα στην τάξη. Στην τελική γιορτή είναι παιχνίδια». (Σ5)

Ευρύτερα, οι δραστηριότητες, που επιλέγονται, είναι τέτοιες, ώστε να δώσουν στα παιδιά τη δυνατότητα να εμπλακούν και να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα του εορτασμού της κάθε γιορτής:

«Προσπαθούμε να βρούμε στοιχεία, αξεσουάρ θα έλεγα. Τόσο ως προς το να προετοιμάσουμε στολές αλλά περιλαμβάνουν οπωσδήποτε και χειροτεχνικές δραστηριότητες, έτσι ώστε να δώσουμε την ευκαιρία στα παιδιά να ασχοληθούν περισσότερο με αυτό και μέσα από την ενασχόλησή τους να προκύψουν πιθανώς και ερωτήσεις. Γιατί σημασία δεν έχει μόνο να λέμε «τι θα γιορτάσουμε», αλλά να αναρωτηθούν και τα ίδια τα παιδιά, γιατί το κάνουμε αυτό. Άρα, δίνουμε περισσότερο χρόνο ουσιαστικά στα παιδιά να ασχοληθούν και να δείξουν ενδιαφέρον». (Σ25)

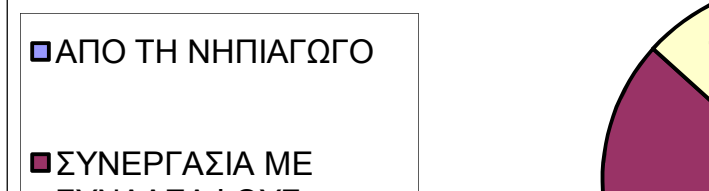
Η διαλογή των δραστηριοτήτων, που θα οργανωθούν, προκειμένου να εορταστεί ένα ξεχωριστό γεγονός μέσα στην τάξη είναι ιδιαίτερα κρίσιμη. Για το λόγο αυτό, προτάθηκε από τα 2/3 των ερωτηθέντων (20 άτομα) η συνεργασία, ως το καλύτερο μέσο για την επίτευξη αυτού του σκοπού.

Ενδεικτικά αναφέρουμε την παρακάτω άποψη:

«Με το προσωπικό του σχολείου. Έχουμε πάρα πολύ καλή συνεργασία. Συνεργαζόμαστε με όλες τις συναδέλφισσες. Είμαστε πέντε φέτος και αποφασίζουμε. Τι θα κάνουμε; Θα την κάνουμε μέσα στο σχολείο; Θα την κάνουμε έξω; Την καλοκαιρινή την κάνουμε στην αυλή του σχολείου». (Σ21)

Συνακολούθως, την ίδια θέση υιοθετεί κι η ερχόμενη νηπιαγωγός:

ΕΡΩΤΗΣΗ 7:
Πώς αποφασίζονται οι δραστηριό



«Όπως όλες οι δραστηριότητες του Νηπιαγωγείου, υπάρχει το πρακτικό διδακτικού προσωπικού στο οποίο γράφουμε πρακτικό κάθε φορά που θέλουμε να κάνουμε κάτι. Είτε είναι δραστηριότητα για εκτός σχολείου, επισκέψεις, είτε είναι για δραστηριότητες μέσα, όπως οργάνωση γιορτών. Κάνουμε πρακτικό, μοιράζουμε ρόλους μεταξύ μας οι νηπιαγωγοί. Τι θα κάνει η καθεμιά και αποφασίζουμε βέβαια, πώς θα το κάνουμε». (Σ3)

Με το σχόλιο αυτό επισημαίνεται η αξία της συνεργασίας. Η εξίσου διανομή ρόλων και οι ευθύνες που αναλαμβάνει η καθεμιά αποτελούν μέσο για τη διατήρηση μιας ισόρροπης κατάστασης μεταξύ των νηπιαγωγών.

Επίσης, άξια παρατήρησης κρίνεται η εξής απάντηση:

«Εμείς που είμαστε εδώ τρεις νηπιαγωγοί, το συζητάμε και ανάλογα τι δυνατότητες έχουμε. Δηλαδή πόσο ικανά είναι τα παιδιά, πόσο έτοιμα είναι να συμμετέχουν σε ένα θεατρικό σκέτς. Γιατί όλα τα παιδιά δεν είναι έτοιμα και ώριμα να κάνουν αυτό το πράγμα. Αλλά υπάρχει συνεργασία φοβερή και συζητάμε. Δηλαδή λέει η καθεμιά την άποψη της και καταλήγουμε σε αυτό που θα κάνουμε». (Σ14)

Υποδηλώνεται, δηλαδή, με τις φράσεις ικανά, "ώριμα", κι "έτοιμα να συμμετέχουν", πως αυτά τα στοιχεία (ικανότητα, ετοιμότητα, ωριμότητα), αποτελούν για αρκετές νηπιαγωγούς, κριτήριο για την οργάνωση, την εξέλιξη και κυρίως την επιτυχία μιας γιορτής.

Ερμηνεύοντας τα λόγια των δύο ακόλουθων παιδαγωγών, οι οποίες προβάλλουν τι συμβαίνει στην ελληνική πρακτική, διαφαίνεται ότι, οι αποφάσεις, που σχετίζονται με την επιλογή δραστηριοτήτων, λαμβάνονται:

«Μεταξύ των συναδέλφων. Τα παιδιά παίζουν δυστυχώς μικρό ρόλο σε αυτό. Συνήθως δεν τα λαμβάνουμε υπόψη μας». (Σ27)

Διακρίνεται καθαρά από τη χρήση της λέξης "δυστυχώς", πως γίνεται αντιληπτή εκ μέρους της η λανθασμένη στάση που έχουν υιοθετήσει οι ίδιες. Κατά

συνέπεια δείχνει να αντιλαμβάνεται το σωστό τρόπο οργάνωσης των δραστηριοτήτων, παρόλα αυτά δεν τον ακολουθεί. Ομοίως, η κατάσταση αυτή επισημαίνεται και από την άλλη νηπιαγωγό:

«Κακά τα ψέματα. Λέγεται ότι αποφασίζονται από τα παιδιά. Τουλάχιστο στο δικό μας το χώρο δεν αποφασίζουν τα παιδιά. Εμείς αποφασίζουμε». (Σ13)

Είναι προφανές, πως αυτή έχει επίγνωση των όσων, ορίζει το Αναλυτικό Πρόγραμμα για λήψη αποφάσεων και ενεργό δράση των παιδιών, κατά την περίοδο των εορτών, εκφράζοντας το μάλιστα με πικρία –κακά τα ψέματα- πάρα ταύτα, δε συμμορφώνεται με τις επιταγές του. Επιπρόσθετα κι εξ όσων έχουν αναφερθεί στη βιβλιογραφία, συμπεραίνουμε, πως οι νηπιαγωγοί είναι γνώστριες του Αναλυτικού Προγράμματος, αγνοώντας το όμως ως επί των πλείστων.

Στο σημείο αυτό, γίνεται λόγος, για τη λήψη αποφάσεων αποκλειστικά από τη μια νηπιαγωγό χωρίς την αναφορά στην ύπαρξη συνεργασίας. Συγκεκριμένα, περίπου το 1/6 αυτών δηλώνουν τα εξής:

«Καταρχήν οι δραστηριότητες είναι μέσα στο μυαλό των νηπιαγωγών. Μέσα στον προγραμματισμό του χρόνου ή του τριμήνου. Οι δραστηριότητες αυτές αρχίζουν και παίρνουν σάρκα και οστά καταρχήν στο μυαλό της νηπιαγωγού και στη συνέχεια όπως καλά γνωρίζουμε ότι υπάρχει στο μυαλό της νηπιαγωγού θα μπορέσει να το υποστηρίξει καλά. Στη συνέχεια περνάει και στον παιδιών τα ενδιαφέροντα». (Σ25)

Φαίνεται, λοιπόν, πως την κύρια ευθύνη αναλαμβάνει η ίδια προγραμματίζοντας θεωρητικά τον κύριο όγκο των δραστηριοτήτων, αρκετό χρονικό διάστημα πριν, κι εν συνεχεία με όμορφο τρόπο τις επιβάλει στα παιδιά.

Το γεγονός, αυτό, θεωρείται, για ορισμένες, αυτονόητο, αν λάβουμε υπόψη τα εξής:

«Ναι. Ποιος θα το αποφασίσει; Ποιος θα μπορούσε; Χα, χα, χα!... Υπάρχει μια συζήτηση με τα παιδιά, μια προεργασία, εκφράζεται η επιθυμία των παιδιών, τι θα θέλανε, αλλά φυσικά πάντοτε, για να μη γελιόμαστε, ο εκπαιδευτικός έχει κάτι στο νου του το οποίο προσπαθεί να περάσει. Μπορεί να μη το περάσει απόλυτα ή και μπορεί μέσα από τη συζήτηση με τα παιδιά να διαπιστώσει ότι καλό ήταν αυτόν το ρόλο να τον έπαιρνε ο άλλος τελικά και όχι αυτός που είχε σκεφτεί». (Σ19)

Αξιοσημείωτο είναι, ότι τα λόγια αυτά εκφράζουν έκπληξη, αναφορικά με την πιθανότητα εμπλοκής των νηπίων στη λήψη αποφάσεων, σχετικά με τις δραστηριότητες. Μάλιστα, η ερώτηση που τέθηκε δείχνει να γίνεται αντιληπτή ως αστεϊσμός. Η απάντηση, αυτή, αποδεικνύει περίτρανα, πως τα παιδιά δε δύνανται να έχουν δικαίωμα λόγου, σε ότι αφορά τους εορτασμούς μέσα στην τάξη.

Επιπλέον, η παρακάτω νηπιαγωγός προσδιορίζει και τη διαδικασία:

«Αναφέρω ότι έρχεται αυτή η γιορτή. Σημειώνω στο ημερολόγιο και έτσι ξεκινάει. Ότι αυτόν τον μήνα θα

έχουμε αυτήν τη γιορτή. Και από εκεί ενημερώνω τι είναι αυτή η γιορτή. Και μετά ρωτάω: "τι ξέρουν για αυτήν τη γιορτή"; "τι θέλουμε να μάθουμε;".(Σ7)

Σύμφωνη με την προαναφερθείσα είναι κι αυτή η νηπιαγωγός:

«Συζητάμε λίγο με τα παιδιά ότι έρχεται μια γιορτή. Ήδη όταν μπαίνει ένας καινούργιος μήνας στο ημερολόγιο μας λέμε για τις σημαντικές γιορτές αυτού του μήνα που θα ακολουθήσουν. Οπότε, για παράδειγμα για την 25^η Μαρτίου, από την αρχή του μήνα έχουμε πει για αυτήν την γιορτή. Έχουμε αναφερθεί, έστω και σύντομα, για το γεγονός αυτό και έχουμε πει γιατί θα την γιορτάσουμε. Οπότε είπαμε ότι θα κάνουμε και γιορτούλα. Τα περισσότερα παιδάκια, επειδή θυμούνται και από πέρις που είχαμε ντυθεί τσολιαδάκια, το περιμένουν με μια σχετική ανυπομονησία θα έλεγα». (Σ22)

Παράλληλα, η ίδια άποψη υπονοείται κι εδώ:

«Υπάρχουν ιδέες από τα παιδιά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αλλά συνήθως είναι πιο πολύ από τη νηπιαγωγό νομίζω... Κάποια ιδέα των παιδιών μπορεί να την εκμεταλλευτεί». (Σ9)

Ουσιαστικώς, ισχυρίζεται, πως η νηπιαγωγός είναι αυτή, που αποφαινεται για τις δραστηριότητες λαμβάνοντας υπόψη ορισμένες φορές και τις ιδέες των παιδιών.

Άμεσα συνδέεται και η γνώμη της παρακάτω:

«Κάποιες φυσικά βγαίνουν και μαζί με τα παιδιά, γιατί, όταν βλέπουμε την έντονη επιθυμία να φτιάξουν κάτι, ποτέ δεν το αρνούμαστε». (Σ5)

Αξίζει εδώ να αναφερθεί, πως το συναίσθημα της έντονης επιθυμίας είναι αυτό που καθιστά τις νηπιαγωγούς να ενστερνίζονται τις ιδέες των παιδιών.

Επιλογικά, διαπιστώνεται από τις δύο τελευταίες απόψεις, ότι το είδος της γιορτής αποτελεί το κριτήριο, για το αν τα παιδιά θα εκφέρουν γνώμη κατά την προετοιμασία της:

«Εκτός από την 28^η Οκτωβρίου που είναι η πρώτη επαφή των παιδιών με τα ποιήματα, τα οποία είναι κάτι στερεότυπα ποιηματάκια, σε όλες τις άλλες γιορτές συζητάμε πολύ καιρό πριν. Τα Χριστούγεννα π.χ παίρνουν τους ρόλους μόνοι τους. Επιλέγουμε πρώτα τι θα παίξουμε και μετά επιλέγουν αυτοί τους ρόλους». (Σ4)

Αναλυτικότερα, διαφαίνεται, ότι η εθνική γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου είθισται να εορτάζεται με στερεότυπο τρόπο. Το γεγονός ότι αυτή συνιστά τον πρώτο εορτασμό κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους και δεν έχει διατελεστεί ακόμη η γνωριμία με τα παιδιά και τις ικανότητες αυτών αποτελεί δικαιολογητικό παράγοντα για την αγνόηση των επιθυμιών τους.

Ωστόσο, για την ακόλουθη νηπιαγωγό, αποτελεί δεδομένο, ότι πλην της γιορτής στη λήξη του σχολικού έτους, δεν υφίσταται πιθανότητα συνεργασίας με τα παιδιά:

«Σε όλες τις γιορτές αποφασίζουμε εμείς. Στην τελευταία, την τελική, το κάνουμε σε συνεργασία με τα παιδιά, επειδή είναι λίγο πιο ελεύθερο το πρόγραμμα. Για παράδειγμα, μια χρονιά ακούγαμε

περιστασιακά, την Οδύσσεια από ένα cd, από ένα περιοδικό. Στο τέλος το παίζαμε με τα παιδιά». (Σ12)

Με τα λόγια αυτά επισημαίνεται ότι το είδος της γιορτής, και συγκεκριμένα ο χαλαρός χαρακτήρας της καλοκαιρινής γιορτής, δίνει την ευκαιρία στα παιδιά, έστω για μια φορά να εκφράσουν τη γνώμη τους.

Η γιορτινή διαμόρφωση του χώρου της τάξης και η συμβολή των παιδιών σε αυτή

Προκειμένου, να προετοιμαστεί και να παρουσιαστεί μια γιορτινή εκδήλωση απαιτείται τις περισσότερες φορές η διαμόρφωση του σχολικού χώρου. Αυτό αποδεικνύεται με τις απαντήσεις των νηπιαγωγών, καθώς στην ερώτηση «ο χώρος της τάξης αλλάζει, όταν οργανώνετε κάποια γιορτή», ποσοστό μεγαλύτερο των 2/3 (23 άτομα), απάντησε θετικά.



Με εύστοχο τρόπο προσδιορίζει το θέμα η συγκεκριμένη νηπιαγωγός, παραλληλίζοντας τη σχολική γιορτή με την όλη περιβολή μιας οικογενειακής γιορτής: «Ναι. Είναι γιορτή. Για όλο το σχολείο είναι γιορτή. Όπως και στο σπίτι μας, αν έχουμε μια γιορτή θα ανάψουμε όλα τα φώτα, θα προσπαθήσουμε να κάνουμε κάτι πιο εντυπωσιακό, θα δείξουμε κάτι καλύτερο, αν έχουμε ίσως, έτσι και το σχολείο αλλάζει.». (Σ30)

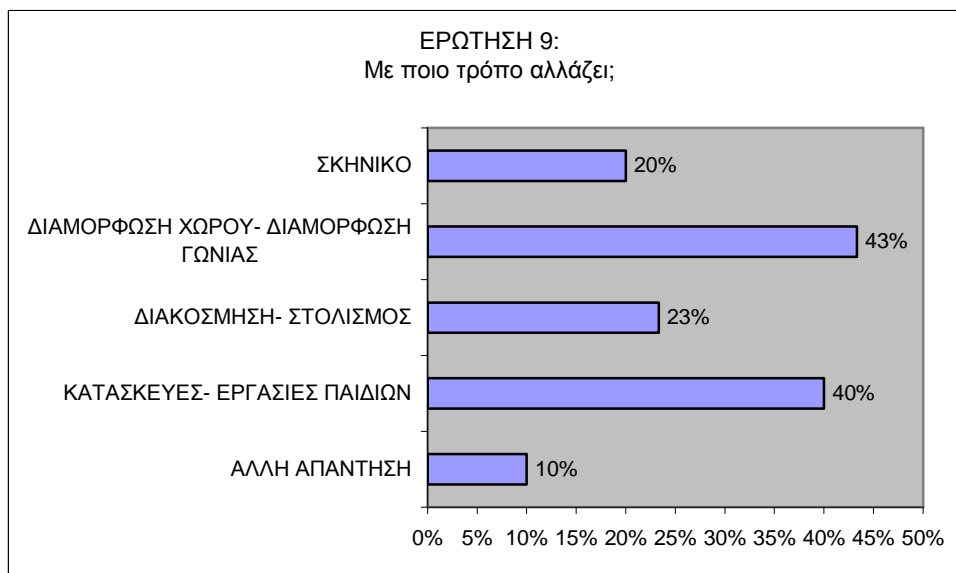
Επεξηγηματικώς, ο στολισμός του χώρου διεξάγεται εν μέρει με δημιουργίες των παιδιών. Την πρακτική αυτή ακολουθεί παραπάνω του 1/3 των ερωτηθέντων (12 άτομα), οι οποίες υποστηρίζουν ότι:

«Πάντα αλλάζει με το στολισμό της αίθουσας που γίνεται από τα παιδιά, με συμμετοχή σε εργασίες που

κάνουν τα παιδιά και τις κρεμάμε στον τοίχο ή στον πίνακα παρουσίασης. Αυτή είναι η αλλαγή της αίθουσας». (Σ3)

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται κι η εξής:

«Ναι, συνήθως το υλικό μέσα στην τάξη, οι εικαστικές δημιουργίες των παιδιών και οι ζωγραφιές διαφοροποιούν οπωσδήποτε τον χώρο». (Σ16)



Κυρίαρχη μεταβολή στη διαρρύθμιση της τάξης (περίπου για το ½ των ερωτώμενων) συνιστά η οργάνωση μιας γωνιάς:

«Καταρχήν δημιουργούνται ιδιαίτερες γωνιές. Κάποια γωνιά αν όχι καταργείται, κάποια υλικά της μαζεύονται προκειμένου να δώσουμε χώρο να αναπτυχθεί αυτή η ιδιαίτερη γιορτή». (Σ25)

Την ίδια τακτική συναντάμε κι εδώ:

«Γίνεται σχετική γωνιά πάντα. Δηλαδή αν ερχόσουν λίγο αργότερα θα έβλεπες. Κάνουμε μια μικρογραφία λαογραφικού μουσείου τώρα για την 25^η Μαρτίου. Αφού μιλάμε με τα παιδιά ζητάμε από τους γονείς ότι αντικείμενα έχουν π.χ: σίδερα, τάβλες. Εγώ έχω αργαλειό και ξεκινάμε υφαντική. Και επειδή κάνω αυτόν τον καιρό και ανακύκλωση θα κάνουμε τον κλασικό τον αργαλειό με χαρτόκουτα. Με το ατομικό τους τελάρο. Οι γονείς φέρνουν τα πάντα. Μπακρατσάκια, πηλίνα, κεραμικά». (Σ8)

Εκ των προαναφερθέντων, άξιο παρατήρησης καθίσταται το γεγονός, ότι συχνά οι νηπιαγωγοί επιλέγουν τη δημιουργία λαογραφικής γωνιάς για τον εορτασμό της 25^{ης} Μαρτίου, προκειμένου να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα και το σπουδαιότερο με αυθεντικά αντικείμενα, τα οποία αποτελούν χειροπιαστή απόδειξη του τρόπου ζωής των ανθρώπων παλαιότερων εποχών.

Όσον αφορά στην αναδιαμόρφωση του χώρου, προκύπτει από όσα ακολουθούν, ότι αρκετό χρονικό διάστημα πριν την εκδήλωση ξεκινάει αυτή η

διαδικασία, αλλά τις τελευταίες ημέρες εντατικοποιείται:

«Ναι, βεβαίως. Κυρίως τις τελευταίες 2-3 ημέρες. Προσπαθούμε να μη χαλάσουμε τη σειρά μας. Βέβαια οι πρόβες γίνονται εντατικά τις τελευταίες ημέρες. Για να μάθουν τα παιδιά τότε πρέπει να κινηθούν και που πρέπει να σταθούν, πρέπει να γίνονται επανειλημμένα πρόβες για να συνηθίσουν τα παιδιά». (Σ24)

Από αυτό το τελευταίο διαφαίνεται ένα ευαίσθητο θέμα. Πρόκειται για τον περιορισμό των παιδιών, αναφορικά με την ελεύθερη κίνησή τους στο χώρο και συνακόλουθα με την ενσάρκωση των ρόλων, εξαιτίας της αυστηρής καθοδήγησης των νηπιαγωγών. Γίνεται αντιληπτό, δηλαδή, ότι ο αυθορμητισμός των παιδιών θυσιάζεται στο βωμό των καταπιεστικών κι επαναλαμβανόμενων προβών.

Σε αντίθεση με την προαναφερθείσα, η οποία αποκάλυψε τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν νηπιαγωγοί και νήπια, η παρακάτω συνεντευξιαζόμενη εκφράζει μεγάλη ευχαρίστηση για την προετοιμασία της γιορτής:

«Πέρα από τις κατασκευές που δουλεύουμε, αλλάζουμε και τον χώρο τον ίδιο. Μαζί με τα παιδιά κάνουμε σκηνικά. Σε κάποια γωνιά θα καθίσουμε να κάνουμε τις προσκλήσεις. Η τάξη είναι ένα εργαστήριο που μας προετοιμάζει για εκείνη την ημέρα». (Σ30)

Ο θαυμασμός της αποδεικνύεται περίτρανα με το εγχείρημα της να συγκρίνει την τάξη με ένα "δημιουργικό εργαστήρι".

Παράλληλα, τονίζεται το γεγονός, ότι η έλευση της κάθε γιορτής επισύρει διαφορετική διακόσμηση:

«Στις εθνικές εορτές βασικά θα στολίσουμε με κατασκευές που είναι καθαρά για εθνικές γιορτές όπως σημαιούλες και χάρτες. Γενικώς, υπάρχει η εθνική ατμόσφαιρα. Η ελληνική εθνική ατμόσφαιρα μέσα στην τάξη. Τα Χριστούγεννα ανάλογα χριστουγεννιάτικη και τις Απόκριες ανάλογα». (Σ5)

Ευρύτερα παρατηρείται η τάση να μεταβάλλεται ο χώρος που θα υποδεχτεί τη γιορτή:

«Όταν είναι όμως στην τάξη προφανώς αλλάζει με την έννοια ότι πρέπει να βάλεις κάπου το σκηνικό σου και να βάλεις κάπου τις καρέκλες όπου θα παρακολουθήσει το κοινό». (Σ19)

Μάλιστα, διαφαίνεται, ότι για ορισμένες κάτι τέτοιο είναι αυτονόητο. Ωστόσο, την ίδια άποψη δε δείχνουν να συμμερίζονται όλοι:

«Δεν έχω κάνει ποτέ σε τάξη γιορτή. Συνήθως υπάρχει χώρος. Οπότε δε μετατρέπεται η τάξη». (Σ14)

Ομοίως:

«Μέχρι στιγμή στα νηπιαγωγεία που έχω δουλέψει υπάρχει ειδικός χώρος όπου γίνονται οι εκδηλώσεις. Υπάρχει σκηνή, οπότε δεν μετακινούμε έπιπλα». (Σ18)

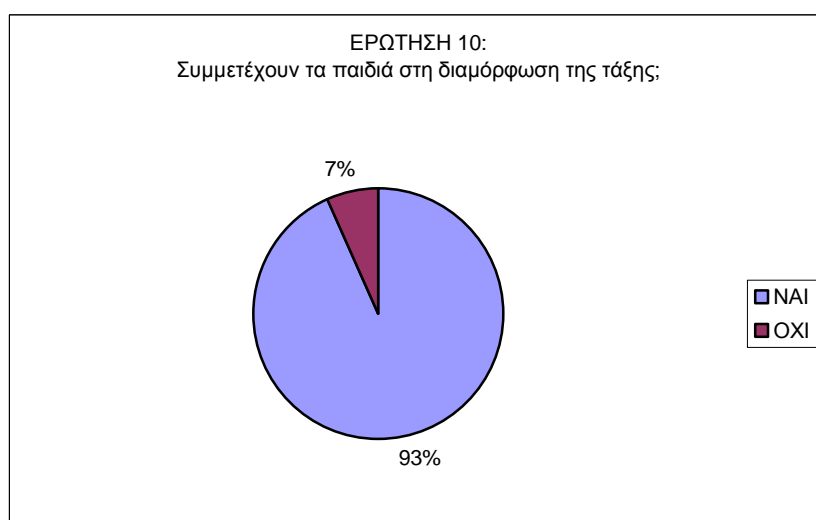
Εν τέλει, αξίζει να παρατεθεί η ακόλουθη γνώμη:

«Όχι, δεν τις κάνουμε εδώ. Γιατί δε θέλουμε να χαλάσουμε το χώρο του σχολείου. Και για να έχουνε περισσότερη άνεση οι γονείς να βλέπουν τα παιδιά τους. Γίνεται δίπλα στο Δημαρχείο και πηγαίνουμε

εκεί». (Σ21)

Μέσα από αυτήν την αξιολόγηση οδηγούμαστε στην πεποίθηση, πως οι γιορτές προκαλούν αναστάτωση και διαταράσσουν το χώρο. Το γεγονός αυτό αποτελεί απόρροια της έλλειψης διάθεσης από τις ίδιες να αναπροσαρμόζουν την τάξη.

Προχωρώντας διαπιστώνουμε, ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων (28 στις 30) ανταποκρίθηκε θετικά στην επόμενη ερώτηση: «συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης», ερευνώντας το ρόλο που διαδραματίζουν τα νήπια σε αυτή.



Το προειπωθέν αποτέλεσμα δικαιολογείται με τη βεβαιότητα που εκφράζουν τα λόγια της παρακάτω ερωτώμενης:

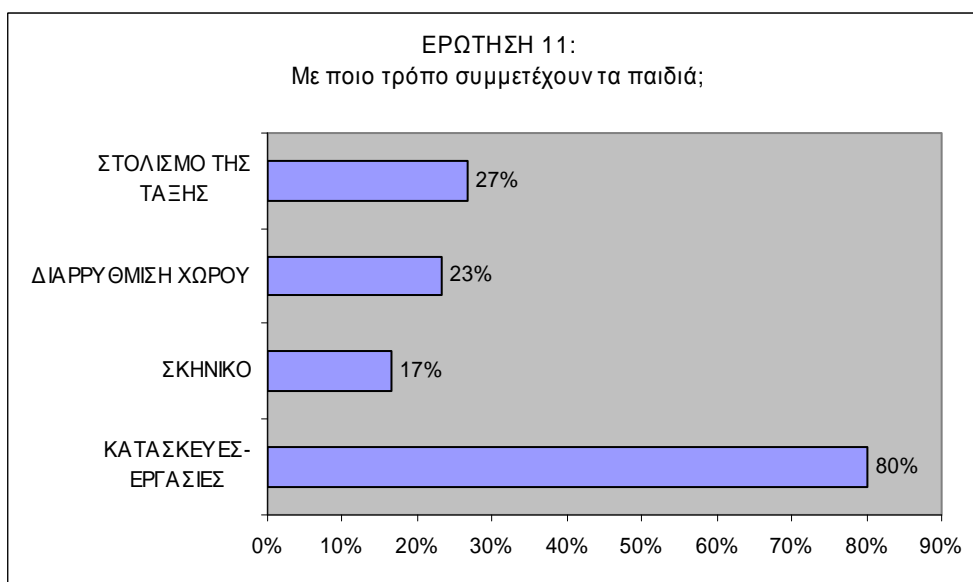
«Σίγουρα, γιατί αυτά είναι που προτρέπουν κι εμάς ότι η τάξη θα πρέπει να γίνει πολύ πιο έντονη... Χθες μιλήσαμε για την Τσικνοπέμπτη. Μόνα τους προτάθηκαν: «κυρία, εμείς δε θα στολίσουμε την τάξη;», «πώς μπορούμε να τη στολίσουμε;», «να βάλουμε σερπαντίνες, να βάλουμε μπαλόνια», « να κάνουμε μάσκες, να ντυθούμε οι ίδιοι;». Δηλαδή όλο το πλαίσιο γυρίζει στην περίπτωση που ανήκει. Τόσο γιορτινό όσο το βγάζουν τα ίδια τα παιδιά». (Σ5)

Συγχρόνως, την ίδια στάση φαίνεται να υιοθετεί και η συγκεκριμένη νηπιαγωγός:

«Η άποψη μου είναι: ότι είναι να γίνει, να γίνει από τα παιδιά. Έχω σταματήσει να εμπλέκομαι. Πολύ λίγο θα βάλω το χέρι μου. Όλα θα τα φτιάξουν τα παιδιά. Προχωρούν και καθοδηγώ. Έχω χρόνια δηλαδή που έχω σταματήσει». (Σ8)

Με την απάντησή της περιγράφει αναλυτικά τον τρόπο σκέψης της με τον οποίο κινείται, προκειμένου να διαμορφώσει το χώρο. Με τα λόγια της υπερτονίζεται

η διάσταση μεταξύ της παρελθοντικής κατάστασης και της παρούσης. Ειδικότερα, δηλώνει, πως έχει καταρρίψει τη συνήθεια να προετοιμάζει η ίδια στολίδια και κατασκευές για τη διακόσμηση του χώρου, δίνοντας την ευκαιρία στα νήπια να καταπιαστούν με αυτά. Ο ρόλος της πλέον είναι επικουρικός. Όπως χαρακτηριστικά ορίζει: "πολύ λίγο βάζει το χέρι της".



Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα κρίνονται τα εξής:

«Προσωπικά εγώ μόνο με τα παιδιά δουλεύω. Δουλειές δηλαδή αποκλειστικά παιδιών». (Σ14)

Η νηπιαγωγός αφήνει στο περιθώριο να εννοηθεί επισημαίνοντας με έμφαση τον εαυτό της, απέναντι στη συνήθη πρακτική των συναδέλφων της να μην επιτρέπουν στα παιδιά, να συμμετέχουν στη διαμόρφωση του χώρου. Το γεγονός, αυτό γίνεται κατανοητό, αν λάβουμε υπόψη την τάση των παιδαγωγών να αντιμετωπίζουν τις γιορτές ως μέσο προβολής των ιδίων. Δια ταύτα, προτιμούν τα δικά τους έργα κρίνοντας τα αφεγάδιαστα σε σύγκριση με αυτά των νηπίων.

Επιπρόσθετα, υποστηρίζεται ότι:

«Συμμετέχουν όσο αφορά τη διακόσμηση. Κάνουν κάποια πράγματα δικά τους. Πέρισυ η καλοκαιρινή γιορτή είχε γίνει εξολοκλήρου από τα παιδιά. Όλο το σκηνικό που παίζαμε «Ο ποντικός και η θυγατέρα» το είχαν κάνει τα παιδιά. Και εργασίες τους. Δηλαδή προσπαθούμε όσο μπορούμε περισσότερο να μην έχουμε τυποποιημένα πράγματα. Να έχουμε πράγματα των παιδιών. Είτε αυτό αρέσει στους γονείς, είτε όχι». (Σ20)

Λαμβάνοντας υπόψη αυτό το τελευταίο υποδηλώνεται, πως οι ίδιοι οι γονείς αρέσκονται στις τυποποιημένες κατασκευές. Αυτό πιθανόν να συμβαίνει, επειδή

αυτές εντυπωσιάζουν και για αυτό παραμερίζεται, με κάποιο τρόπο, η αξία των δημιουργιών των παιδιών.

Συνακολούθως όσον αφορά στην κατασκευή σκηνικών, η οποία συνιστά αναπόσπαστο κομμάτι για μια εορταστική εκδήλωση, η ευθύνη γι' αυτά φαίνεται να επιρρίπτεται κυρίως στις νηπιαγωγούς:

«Συνήθως τα σκηνικά τα κάνουμε εμείς. Αλλά τα παιδιά μπορεί να ζωγραφίσουν κάτι για τον παράπλευρο πίνακα, στον απέναντι τοίχο». (Σ11)

Είναι φανερό, δηλαδή, πως η δημιουργικότητα των παιδιών υποβιβάζεται με κοινό γνώμονα την έκθεση των έργων τους σε παράπλευρη θέση.

Ωστόσο, ο παρακάτω μοναδικός αρσενικού γένους νηπιαγωγός παρουσιάζει την κατασκευή σκηνικών ως αποτέλεσμα συνεργασίας μεταξύ αυτού και των παιδιών:

«Προσπαθώ να κάνω και το σκηνικό σχεδόν μαζί με τα παιδιά. Να βοηθήσουν τα παιδιά πώς θα το βάλουμε. Να γίνει κάποιες ημέρες πιο πριν, ώστε να προσαρμοστούν σε αυτό το πνεύμα, να το νιώσουν και δικό τους. Να μην πάνε σε ένα ξένο χώρο που ξαφνικά, «αμάν, μπήκα σε κάτι ξένο». Μια εβδομάδα πριν υπάρχει μια διαδικασία όπου διαμορφώνεται η θεατρική σκηνή θα λέγαμε». (Σ19)

Από τις τελευταίες φράσεις φαίνεται, πως ο νηπιαγωγός θεωρεί πολύ σημαντικό βήμα τη σταδιακή αλλαγή του χώρου της τάξης, ώστε να αποφευχθεί η πρόκληση σύγχυσης στα παιδιά. Μείζονος σημασίας, κρίνεται η άποψη του, διότι είναι ο μοναδικός εκ των συνεντευξιαζόμενων με βασικό μέλημα τον συναισθηματικό κόσμο των νηπίων. Μάλιστα, με το σκεπτικό του συμπάσχει με τη ψυχολογική κατάσταση των παιδιών, πράγμα που εκπλήσσει, καθώς μια τέτοια αντίδραση θεωρούνταν αναμενόμενη κυρίως από τη μερίδα των γυναικών, που έλαβαν μέρος στη συνέντευξη. Κάτι το οποίο δε συνέβη.

Οι συμμετέχοντες στις σχολικές γιορτές

Η συμβολή των γονέων στη διοργάνωση των γιορτών κρίνεται βάση του αποτελέσματος καθοριστική, καθώς τα 5/6 του συνόλου των ατόμων (25 στα 30), απάντησαν θετικά στην παραπάνω ερώτηση.

Πρωταρχικώς, με σημείο αναφοράς τις θεατρικές παραστάσεις στο πλαίσιο μιας γιορτής, η συμμετοχή των γονέων εκφράστηκε κυρίως με την παροχή μιας στολής:

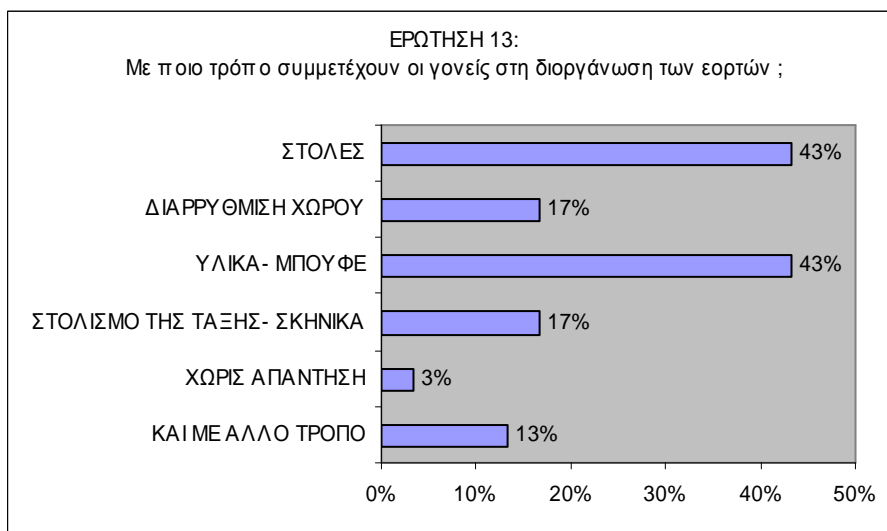


«Όταν θέλουμε να κάνουμε κάποιο σκετσάκι, κάποιο θεατρικό, συμμετέχουν με το να κάνουν τις στολές. Είτε των Χριστουγέννων, είτε στις εθνικές αλλά και στο τέλος». (Σ2)

Ομοίως, την ίδια άποψη ενστερνίζεται η παρακάτω:

«Ναι, ναι. Πολύ. Συμμετέχουν προσφέροντας οικονομικά, γιατί οι γιορτές θέλουν κάποια χρήματα και όσον αφορά τις ενδυμασίες που χρειάζονται κάθε φορά για να παιχτεί ένα θεατράκι». (Σ3)

Βέβαια, δείχνει να αδιαφορεί για τις πιθανόν υπάρχουσες οικονομικές δυσκολίες ορισμένων οικογενειών υποδηλώνοντας ως δεδομένη την εισφορά κάποιων χρημάτων για τις στολές, που κατά τα λεγόμενα της κρίνονται απαραίτητες.



Ωστόσο, ιδιαίτερα προσεκτικός στις απαιτήσεις του παρουσιάζεται ο νηπιαγωγός, που αναφέρει τα ακόλουθα:

«Επικουρικά θα έλεγα... Μπορεί ας πούμε να φέρουν δωράκια για τα παιδιά, να βοηθήσουν στο να

μοιράσουμε δώρα, να ντύσουμε κάποιον Αι Βασίλη ή να κάνουν ένα μπουφέ. Να φέρουν, για παράδειγμα, μελομακάρονα. Ή όταν θα ζητήσουμε κάποια στολή. Αν κι εγώ με τις στολές είμαι λίγο συντηρητικός... Προσπαθώ όσο μπορώ να μην επιβαρύνω τους γονείς με έξοδα και με πολυτέλειες περιττές οι οποίες νομίζω ότι δεν έχουν καμία ουσία. Είναι πιο πολύ για το «θεαθίνα... Δηλαδή προσπαθώ όσο μπορώ τα έργα να έχουν απλές στολές». (Σ19)

Αξιοπρόσεκτο είναι, πως ανάμεσα στους ερωτώμενους αποβαίνει ο μοναδικός, ο οποίος αναγνωρίζει την ύπαρξη οικονομικών δυσχερειών σε κάποιες οικογένειες. Ενώ, καμία από τις συνεντευξιάζουσες θηλυκού γένους δεν προέβη σε μια τέτοια σκέψη,

«Γενικά προσπαθώ να μη λέω τους γονείς: "φτιάξε μου την τάδε στολή". Όσο μπορώ να το αποφύγω αυτό το πράγμα και να μην τους επιβαρύνω να πάνε να πάρουνε μια στολή που κάνει 50 και 60 ευρώ... Για πολλούς γονείς πραγματικά είναι πρόβλημα. Ας μην κοροϊδεύουμε και λέμε. Είναι πρόβλημα. Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν πρόβλημα οικονομικό, πώς να το κάνουμε; Και δεν υπάρχει και ιδιαίτερος λόγος για 10 λεπτά που θα κάνουμε ένα σκετσάκι να φορέσουμε τις φανταχτερές εκείνες στολές. Δεν είναι η ουσία του πράγματος. Η ουσία είναι η συμμετοχή και η χαρά». (Σ19)

Εν τέλει, επιχειρώντας να ερμηνεύσουμε τα λόγια του, καταλήγουμε, στην απουσία ενδιαφέροντός του για το "εξωτερικό περίβλημα" των γιορτών και στην προσπάθεια ανάδειξης αξιών, όπως η χαρά και η συμμετοχή.

Δευτερευόντως, όσον αφορά στην προσφορά υλικών κι άλλων παροχών, περίπου το ½ των συνεντευξιάζοντων (13 άτομα) υποστήριξαν την ύπαρξη βοήθειας εκ μέρους των γονέων:

«Όταν τους ζητήσουμε φυσικά συμμετέχουν με αυτό που θα τους ζητήσουμε. Για παράδειγμα, όταν κάναμε τη θεατρική γωνιά. Για να παίξουμε κάποια δραματοποίηση στην τάξη μας ή ανάλογα κάποιο παραμύθι γιορτής. Θα προσφερθούν. Θα ρωτήσουν τι ακριβώς ζητάμε και θα μας το φέρουν. Αν ζητήσουμε υλικά θα μας τα φέρουν. Πιστεύω ότι, ακόμα και τους ίδιους αν τους ζητούσαμε να έρθουν μέσα και να συμμετάσχουν θα το έκαναν. Γιατί μου έχει τύχει σε άλλη σχολική χρονιά να μου το κάνουν και αυτό». (Σ5)

Εκ των προαναφερθέντων προκύπτει, ότι κάποιιοι γονείς επέδειξαν ιδιαίτερη προθυμία, να προσφέρουν για τα παιδιά τους ακόμη και με τη συμμετοχή τους σε μια γιορτή.

Ιδεώδης είναι η περιγραφή της παιδαγωγού, καθώς προβάλλει τα αποτελέσματα μιας άριστης συνεργασίας μεταξύ γονέων, νηπίων και νηπιαγωγού: *«Είχαμε αποφασίσει να κάνουμε Χριστουγεννιάτικο παζάρι, μετά από συζήτηση με τους γονείς. Κάθε φορά στο σχολάσμα, ερχότανε τέσσερις- πέντε μαμάδες και μαζί με τα παιδιά κάνανε ένα αντικείμενο. Μια κατασκευή. Δηλαδή είχαμε κάνει με τα παιδιά μια κάρτα και μετά τα παιδιά δείχνανε στις μαμάδες πώς να την κάνουν την κάρτα για να την πουλήσουν στο παζάρι».* (Σ26)

Άξιο θαυμασμού είναι, ότι μέσω αυτής της συνεργασίας, πραγματοποιήθηκε η αντιστροφή των καθιερωμένων ρόλων, δηλαδή, τα παιδιά καθοδήγησαν τους γονείς με τελικό αποτέλεσμα τη συλλογή χρημάτων για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Εξίσου, η παρακάτω νηπιαγωγός εστιάζει σε αληθινές επικοινωνιακές καταστάσεις:

«Αν δεν υπήρχαν οι γονείς δε θα μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα... Πριν ξεκινήσουμε τις γιορτές καλούμε τους γονείς και τους λέμε: "Κορίτσια έφτασαν τα Χριστούγεννα. Έχουμε αποφασίσει να κάνουμε κάποια γιορτή. Μπορείτε να ακολουθήσετε στις προετοιμασίες;" ή "είστε θετικές στο να δεχτείτε τις δικές μας εντολές;". Για τα κοστούμια, για τη μουσική, για το μπουφέ, για όλα». (Σ13)

Γίνεται, δηλαδή, ευδιάκριτο, ότι επιχειρείται το άνοιγμα του σχολείου προς τους γονείς, γεγονός το οποίο αποτελεί επιταγή του Αναλυτικού Προγράμματος. Ευρύτερα, όμως, όπως προέκυψε κι από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, η συμμετοχή των γονιών εξυπηρετεί κυριάρχους σκοπούς, όπως την ωφελιμότητα του να είναι συνοδοιπόροι οι γονείς με τα παιδιά στα ταξίδια των γιορτών.

Ιδιάζουσα μορφή παρεχόμενης βοήθειας από τους γονείς είναι η παρακάτω: *«Όταν τα παιδιά είναι πολλά, ζωνρά και ανήσυχα έτυχε να συνεννοηθούμε με τις μητέρες και κάθε μέρα να έρχεται μια για να βοηθάει. Με το κασετόφωνο. Όσο το δυνατόν τους βάζουμε τους γονείς». (Σ8)*

Στο σημείο αυτό υποδηλώνεται η στυγνή επιθυμία των εκπαιδευτικών, τα παιδιά να στέκονται ακίνητα εκτελώντας μόνο τις εντολές τους. Για το σκοπό αυτό, λοιπόν, επιστρατεύουν κάθε μέσο. Ακόμη και τις ίδιες τις μητέρες.

Εν διαστάσει με την άποψη των προηγούμενων, ελάχιστοι ήταν οι ερωτώμενοι, που απάντησαν αρνητικά ως προς τη συμβολή των γονέων:

«Όχι. Συμμετέχουν μόνο σε κάποιες γιορτές που χρειάζονται να ντύσουν τα παιδιά τους. Μόνο αυτό. Ίσως γιατί δεν το ζητήσαμε και ποτέ». (Σ17)

Ειδικότερα, το παραπάνω σχόλιο δε δείχνει απολύτως άρνηση, αλλά περισσότερο απροθυμία εκ μέρους των νηπιαγωγών να ζητήσουν τη βοήθεια των γονέων.

Τέλος, αναφέρουμε το εξής:

«Εκτός από τον μπουφέ, όχι. Τα κάνουμε εμείς οι δασκάλες όλα μόνες μας», (Σ11)

υπερτονίζοντας τη θέση τους και τις ικανότητές τους, που τους επιτρέπουν να διεκπεραιώνουν το καθετί μόνες τους.

Στην ερώτηση για τη συμμετοχή άλλων προσώπων ,μάλιστα, παρατηρήθηκε πολλαπλότητα με ποικίλες ιδιότητες, τα οποία έλαβαν μέρος στη διετέλεση μιας γιορτής. Αρχικώς, ενδεικτικά αναφέρουμε το 1/6 των ερωτώμενων, οι οποίες έκαναν

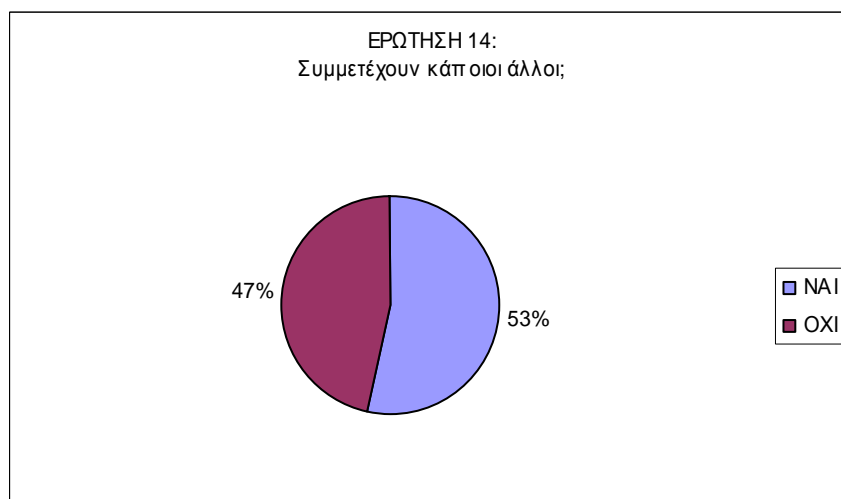
λόγο για άτομα από το χώρο του Δημοτικού:

«Με την πρώτη Δημοτικού συνεργαστήκαμε κάποιες φορές.», (Σ2)

«Με παιδιά του Δημοτικού έχει τύχει να κάνουμε κοινή γιορτή και να έχουν παιδιά του Δημοτικού ρόλους στο δικό μας θεατρικό», (Σ29)

«Πολλές φορές συμμετέχουν και οι δάσκαλοι του Δημοτικού. Μας υποστηρίζουν εδώ σε ό,τι χρειαζόμαστε.» (Σ16)

Διαπιστώνεται, βέβαια, ότι ορισμένες φορές επρόκειτο για συνεργασία, κάποιες για κοινή γιορτή κι άλλοτε τα άτομα αυτά λειτουργούν ως υποστηρικτικά μέλη. Ακόμη, βάσει του Αναλυτικού Προγράμματος μια τέτοια κίνηση κρίνεται επιθυμητή, καθώς υποβοηθάει τα παιδιά ως προς την ομαλή μετάβαση στην επόμενη βαθμίδα της εκπαίδευσης, αυτή του Δημοτικού, φέρνοντάς τα σε μια πρώτη επαφή με αυτό.



Εν συνεχεία, λειτουργική κατέστη η παρουσία κάποιων επαγγελματιών κατά την ημέρα της εκδήλωσης:

«Ένας μουσικός συμμετείχε. Και ένας γεωπόνος ο οποίος εξηγούσε.. Και ένας γιατρός, ένας οδοντίατρος τον οποίο είχαμε καλέσει για να συμμετέχει. Στη διάρκεια της γιορτής να λέει ορισμένα πράγματα.» (Σ4)

Όπως επίσης:

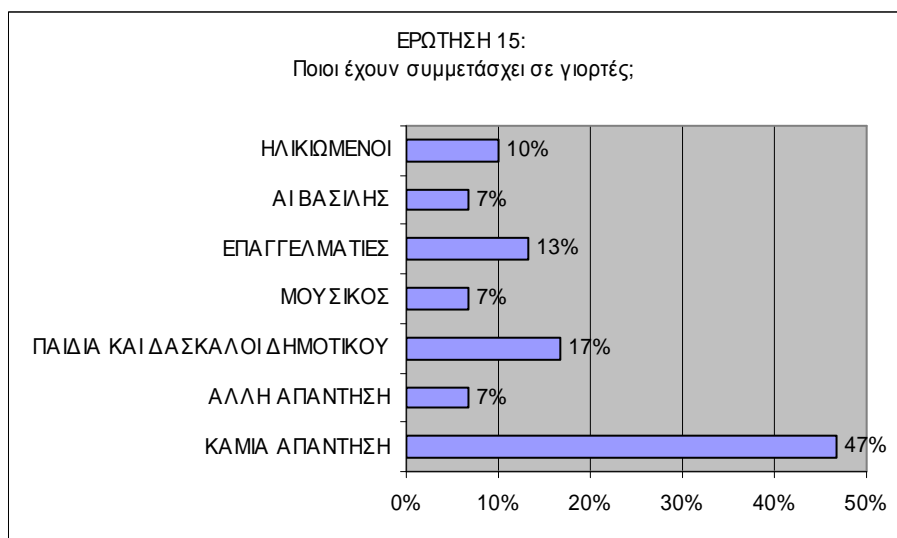
«Επειδή τη γιορτή την κάνουμε συνήθως στο Δημαρχείο μας βοηθάνε πάρα πολύ οι υπάλληλοι του Δήμου. Στο να μας φτιάξουν το χώρο, να μας μεταφέρουν κάποια πράγματα π.χ: παγκάκια.» (Σ22)

Συνακολούθως, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται από αρκετές νηπιαγωγούς και στην πρόσκληση και συμμετοχή ατόμων της τρίτης ηλικίας:

«Στη γιορτή του παππού και της γιαγιάς που κάναμε μια φορά καλέσαμε το Κ.Α.Π.Η. Συμμετείχαν οι γιαγιάδες, μας είπαν παραμύθια, χόρεψαν. Την ίδια μέρα. Επειδή είναι ο σύλλογος χορευτικός. Καθίσανε

μαζί με τα παιδιά, ζωγραφίσανε, μιλήσανε.». (Σ12)

Διαφαίνεται, μάλιστα, ότι, η παρουσία τους διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, αφού τα πρόσωπα αυτά λειτουργούν ως μέσο για την επαφή των παιδιών με την παράδοση, εξιστορώντας, δηλαδή, παραμύθια και περιγράφοντας ήθη κι έθιμα.



Αξιόλογη με την προειπωθείσα, εμπειρία περιγράφεται κι εδώ:

«Μια χρονιά κάναμε τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή και επειδή είχαμε και γονείς Πόντιους φροντίσαμε στο τέλος, για να χαρούν και εκείνοι, να ακούσουν τα δικά τους κάλαντα. Καλέσαμε για αυτό το λόγο κάποιον ηλικιωμένο κύριο που συγκεκριμένα είναι ο σύζυγος της καθαρίστριας του σχολείου μας. Ο κύριος αυτός ήταν στα νιάτα του μουσικός ενεργός και φρόντισε από μέρες πριν, με την παράκληση τη δική μας, να κάνει πρόβες τα κάλαντα τα ποντιακά και στο κλείσιμο της γιορτής μας είπε τα κάλαντα και μας έπαιξε λύρα». (Σ24)

Ομοίως, όπως και παραπάνω, η έλευση του συγκεκριμένου προσώπου στο νηπιαγωγείο, έδωσε μεν την ευκαιρία στα νήπια να γνωρίσουν κάτι από τη ποντιακή παράδοση με το άκουσμα των καλάντων υπό την υπόκρουση της λύρας. Κυρίως δε η πράξη αυτή είχε ως στόχο να γεννήσει ευχαρίστηση στους γονείς με ποντιακή καταγωγή. Συνεπώς, διαφαίνεται η πρόθεση των παιδαγωγών να δώσουν εξίσου χαρά σε όλους τους γονείς, λαμβάνοντας υπόψη κι αυτή τη μειονεκτούσα ομάδα.

Σε συνδυασμό με όσα έχουν λεχθεί και σύμφωνα με την ελληνική πρακτική είθισται να προσκαλούνται και πρόσωπα, που ενασχολούνται με τη μουσική:

«Είχα καλέσει παλιότερα ένα φίλο μου που έπαιζε ακορντεόν και ήταν ντυμένος Αι Βασίλης». (Σ19)

Επίσης, αποτελεί εξαιρετικά συχνό φαινόμενο η εμφάνιση ενός τρίτου προσώπου με την αμφίεση του Αι- Βασίλη, με σκοπό τη διανομή δώρων κατά τη

χριστουγεννιάτικη γιορτή. Η τακτική, αυτή, φαίνεται, πως έχει λάβει γενικό χαρακτήρα, καθώς έχει υιοθετηθεί από το σύνολο των νηπιαγωγείων, χωρίς να υπολογίζεται η ύπαρξη αλλόγλωσσων παιδιών που πιθανώς να ενστερνίζονται άλλες θρησκευτικές πεποιθήσεις.

Πρωτότυπη, θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι η παρακάτω περίπτωση:

«Ναι. Η νηπιαγωγός η ίδια να λάβει μέρος στη γιορτή ή κάποιος αφηγητής ο οποίος μπορεί να είναι από κάποια θεατρική ομάδα και ζητάμε τη συμβολή του ή τη βοήθεια του. Παράδειγμα μια χρονιά που είχαμε κάνει μια γιορτή που είχε σχέση με τον Πέτρο και τον λύκο, το γνωστό παραμύθι, υπήρχε αφηγητής τον οποίο προσκαλέσαμε από κάποια ερασιτεχνική ομάδα και κρατούσε βασικό ρόλο στην παράσταση. Γινότανε η αφήγηση και τα παιδιά εκτελούσαν». (Σ15)

Από τα λεγόμενα της φανερώνεται πως με στόχο την τελειότητα μιας γιορτής και τη λήψη επαγγελματικών διαστάσεων αυτής, οι νηπιαγωγοί δε διστάζουν να ζητήσουν τη βοήθεια ατόμων ενασχολούμενων με τις τέχνες ευρέως.

Ακόμη, δε φαντάζει περίεργο, πρόσωπα του οικογενειακού κύκλου των νηπιαγωγών να συνεισφέρουν τη βοήθεια τους, όπως αποδεικνύεται εδώ:

«Ο άντρας μου έρχεται, βοηθάει. Τον έχω εδώ μόνιμο». (Σ11)

Φυσικά, δεν θα έπρεπε να παραλείψουμε τη μία εκ των δύο αναφορών σε πρόσωπο άλλης εθνικότητας, που συμμετείχε στα πλαίσια μιας γιορτής:

«Ναι, έτυχε να καλέσουμε άτομο από άλλη εθνικότητα, που ήρθε να μας πει πως γιορτάζουν τα Χριστούγεννα στη χώρα τους... Δεν ήταν γονιός. Απλώς γνωρίζαμε ότι προέρχεται από άλλη χώρα και τον καλέσαμε επειδή δουλεύαμε το πώς είναι τα Χριστούγεννα στις άλλες χώρες.. Μαγειρέψαμε μια συνταγή που μαγειρεύουνε. Μας έδωσε τα υλικά, εξήγησε στα παιδιά, μίλησε στη γλώσσα του, τους είπε κάποια τραγούδια». (Σ5)

Από την περιγραφή διαφαίνεται, ότι ακολούθησε, τα όσα ορίζει η συνήθης πρακτική, που συναντήσαμε στη βιβλιογραφία. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν τα εξής βήματα: μια πρώτη επαφή με τον άλλο πολιτισμό έγινε μέσω της παρασκευής εδεσμάτων, του ακούσματος παραδοσιακών τραγουδιών και τις αναφοράς σε χαρακτηριστικές λέξεις. Από ότι, όμως, αντιλαμβανόμαστε, η ίδια δεν προβαίνει σε κάποια βαθύτερη εισχώρηση και προσδιορισμό του πολιτισμού αυτού, αναφορικά δηλαδή με τα ιδανικά και τις αξίες του. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί η διαπίστωση μεγάλης προχειρότητας στα λόγια της, με το να χαρακτηρίζει την προσέγγιση της "πως είναι τα Χριστούγεννα στις άλλες χώρες", ενώ είναι αντιληπτό πως η γιορτή αυτή δεν υφίσταται σε όλους τους πολιτισμούς. Προτιμητέο θα ήταν να την ονοματίσει: "Τι συμβαίνει σε άλλες χώρες, κατά τη χρονική περίοδο, που εμείς γιορτάζουμε τα Χριστούγεννα". Πάρα ταύτα σπουδαία

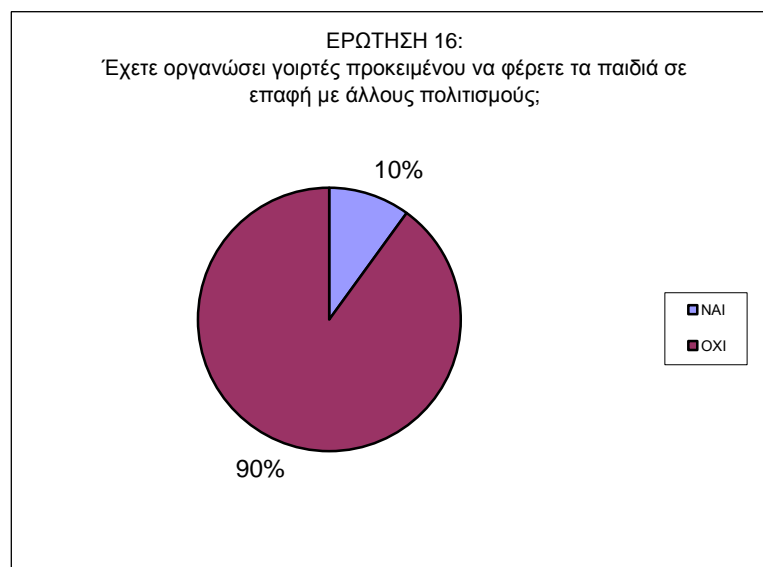
κρίνεται η έκβαση αυτής της δραστηριότητας:

«Ήταν κάτι πολύ διαφορετικό και μάλιστα υποκινήθηκαν και παιδιά που είχαν διαφορετικές συνήθειες. Για παράδειγμα, Εβραίοι και Ιεχωβάδες που κάνουν διαφορετικές γιορτές από τις δικές μας. Και κάποιοι αλλοδαποί τότε που κάνουν διαφορετικές γιορτές προσφέρθηκαν αν θέλουμε να τις επαναλάβουμε». (Σ5)

Συνεπώς, το όλο συμβάν αποτέλεσε μέσο ώθησης, ώστε τα παιδιά μειονοτικών ομάδων να αισθανθούν αποδεκτά από τους άλλους και πιο οικεία προς το χώρο του σχολείου. Αυτό αποτελεί την κορωνίδα της προβολής των δικαιωμάτων των παιδιών, για μια ισότιμη θέση μέσα στην τάξη, ανεξαρτήτως των γιορτών που τιμούν αυτά και τις οικογένειες τους.

Η διοργάνωση γιορτών ή δραστηριοτήτων με στόχο την προσέγγιση άλλων πολιτισμών

Μολονότι, με κοινό γνώμονα τη διερεύνηση της βιβλιογραφίας, οι γιορτές συχνά τίθενται ως πρωταρχικό μέσο, ώστε τα παιδιά να διδαχθούν άλλους πολιτισμούς, αυτό δεν επιβεβαιώνεται αυτομάτως κι από τα αποτελέσματα της έρευνας. Ειδικότερα, η συντριπτική πλειοψηφία των 27 ατόμων απάντησε, ότι δεν έχει αναλάβει την οργάνωση γιορτών, προκειμένου να φέρει τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς, ενώ μόνο τρεις ανταποκρίθηκαν θετικά.



Ένα εξ' αυτών των προσώπων ήταν ο μοναδικός άντρας, που συμμετείχε στην έρευνα. Συγκεκριμένα μας παρέθεσε τα εξής:

«Πέρισυ, την 25^η Μαρτίου είχα κάνει ένα σκετσάκι που ήταν με τις σημαίες των κρατών». (Σ19)

Βλέπουμε, δηλαδή, πως με αυτήν την επιλογή δεν οχυρώνεται πίσω από μια συνήθεια, αλλά πρωτοτυπεί, με αφορμή την εθνική γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου να δοκιμάσει μια διαφορετική προσέγγιση αυτής. Χαρακτηριστικά, συνεχίζει:

«Ήταν λίγο παράξενο αυτό βέβαια. Θα μου πεις τι σχέση έχει το ένα με το άλλο. Ήταν σε ένα περιοδικό. Μου είχε αρέσει αυτή η ιδέα». (Σ19)

Παρόλα αυτά, φαίνεται, πως η τάση του αυτή να πρωτοτυπήσει, προκαλεί περιέργεια και στον ίδιο, χωρίς όμως να αποτελέσει τροχοπέδη στην ανάπτυξη αυτής. Αξίζει να αναφερθεί, πως πηγή έμπνευσης κατέστη ο έντυπος τύπος, πράγμα που αποδεικνύει την επιθυμία του ίσως για συνεχή επιμόρφωση κι αναζήτηση καινοτόμων ιδεών. Εν συνεχεία, γίνεται μια περιγραφή της γιορτής:

«Τα παιδιά του κόσμου. Οπότε μάθαμε κάποιες σημαίες, τις φυλές, τα έθιμα, τραγούδια από εκείνες τις χώρες και τα παιδιά κρατούσαν ένα πλακάτ. Και τα ρούχα τους ήταν ανάλογα. Για παράδειγμα, στο παιδάκι που παρουσίαζε τη σημαία της Γερμανίας είπα να βάλουν κάτι αντίστοιχο. Παντελόνι μαύρο αν έχουν, ένα πουκάμισο κίτρινο και ένα φουλάρι κόκκινο». (Σ19)

Μάλιστα, το περιεχόμενο της γιορτής φαίνεται πως δεν προβάλλει στερεοτυπικές εικόνες, αντιθέτως ορθή κρίνεται η παρουσίαση σημαιών κι εθίμων των χωρών που προσεγγίστηκαν.

Στην οργάνωση αυτής της ιδιαίτερης γιορτής επιφυλακτικοί φάνηκαν αρχικά κάποιοι γονείς:

«Γενικώς υπήρξε μια παγωμάρα στην αρχή. Τους εξήγησα βέβαια εγώ ότι είναι μέσα στα πλαίσια». (Σ19)

Πάρα τούτα έντονη αντίδραση εκδήλωσε ο παρακάτω γονιός:

«Είχα βέβαια μια περίπτωση. Έναν γονιό ο οποίος με πήρε τηλέφωνο και είχαμε έναν διάλογο... Ήτανε και καλά λοκατζής και είναι και πατριώτης και το παιδί του δε θα γίνει «Μαρόκο». Χα, χα, χα». (Σ19)

Με τα λόγια αυτά διαπιστώνεται, πως ο ίδιος κατακρίνει την αρνητική συμπεριφορά του γονέα ως προς τη συμμετοχή του παιδιού του στη γιορτή και τις εθνοκεντρικές αντιλήψεις, που υποκρύβονται πίσω από τη στάση του αυτή. Επίσης, δεν κρύβει την έκπληξη του, που μετουσιώνεται σε γέλιο για την αντίδραση του αυτή.

Εν κατακλείδι, διευκρινίζει την απόληξη της συζήτησης:

«Στην αρχή του είπα αν θέλετε να μη συμμετέχετε. Αυτή είναι η γιορτή, αυτό είναι το πλαίσιο. Μετά του διευκρίνισα ότι θα συμμετέχει και το έκανα τέλος πάντων Ελλάδα. «Ντύστο και τσολιά» του λέω. Αλλά το κάνω για το παιδί σου. Το κάνω για το παιδί σου για να μη νιώσει άσχημα. Δε φταίει σε τίποτα». (Σ19)

Γίνεται αντιληπτό, πως αρχικά, κινείται διπλωματικά, με στόχο να πείσει τον γονέα. Βέβαια, η επιμονή αυτού τον κάνει να υποχωρεί, υποκινούμενος, όμως, κυρίως

από τις σκέψεις, αναφορικά με τα πιθανά συναισθήματα του παιδιού, στην περίπτωση που δε θα συμμετείχε στη γιορτή. Ενισχύεται με το γεγονός αυτό η ευρύτερη τάση των παιδαγωγών να υποχωρούν, όσον αφορά στους προγραμματισμούς τους, με σκοπό να βρουν μια κοινή οδό μεταξύ αυτών και των γονέων.

Η δεύτερη απόπειρα, προκειμένου τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με άλλους πολιτισμούς ορίζεται παρακάτω:

«Για την Ευρώπη είχε γίνει τότε που είχε καταργηθεί η δραχμή και μπήκε το ευρώ, οπότε στόχος της γιορτής ήταν να μάθουν τα παιδιά για τη δραχμή, το ευρώ και τι γίνεται. Μάθανε ότι είμαστε στην Ευρώπη, μάθανε τον πολιτισμό από κάθε μέρος. Μάθαμε πώς ζούνε τα παιδάκια στην Ισπανία, στη Γαλλία, Πορτογαλία, Αγγλία. Πράγματα τα οποία ήταν τρομερά ενδιαφέροντα. Μάθανε για τη μουσική τους, για το φαγητό τους, για το χορό τους». (Σ30)

Αξιόλογο ζήτημα θεωρείται η έλευση του νομίσματος του ευρώ στη χώρα μας το οποίο αποτελεί αφορμή για τη νηπιαγωγό, με στόχο να μεταλαμπαδεύσει στα παιδιά γνώσεις για την Ευρώπη και συγκεκριμένα για τους επιμέρους πολιτισμούς χωρών που υιοθέτησαν το ευρώ. Ωστόσο, εξαιρετικά αρνητικό στοιχείο αποτελεί η μεθόδευση, που επιλέγει, καθώς δίνει έμφαση σε ανούσιες απτές πλευρές των ανθρωπίνων κοινωνιών, όπως οι διατροφικές συνήθειες κι οι τρόποι διασκέδασης, μολονότι όφειλε να επιδείξει ουσιαστικές πλευρές των πολιτισμών αυτών.

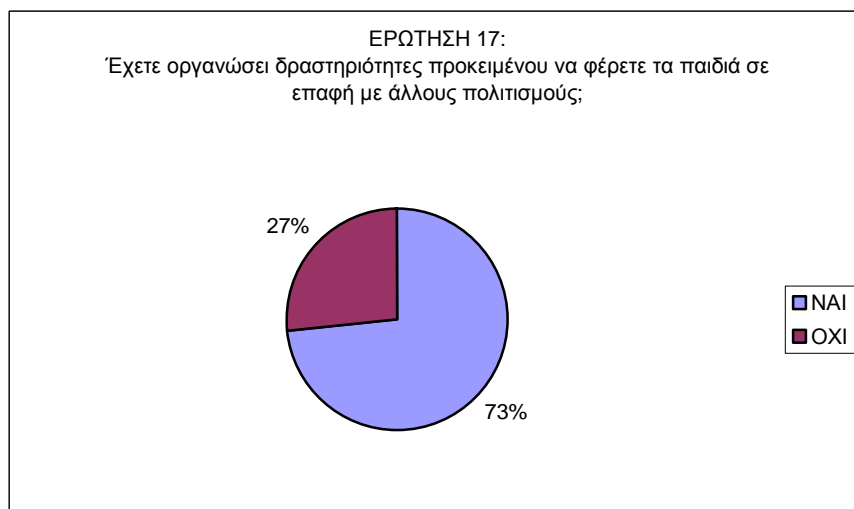
Εν τέλει, θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε ως εξωφρενική τη συσχέτιση, που διατελείται από την έπαιξη νηπιαγωγό και η οποία αφορά στην προσέγγιση άλλων πολιτισμών με την περιβολή της Αποκριάς:

«Και μια άλλη φορά είχαμε κάνει τις φυλές σε πάρτυ Αποκριάτικο... Είχαμε χρησιμοποιήσει ένα τραγούδι του Σακελλαρίδη "Πάμε ένα ταξιδάκι". Είχαμε κάνει στολές. Τους Κινέζους θυμάμαι τους είχαμε κάνει με σακούλες σκουπιδιών, πράσινες, πάνω στις οποίες τα παιδιά είχαν ζωγραφίσει κινέζικά γράμματα. Συμβολισμούς. Ήταν πολύ ωραία». (Σ14)

Είναι λυπηρό, λαμβάνοντας υπόψη τον παραδειγματισμό της, ότι η ίδια, θεωρεί σωστή κι ευχάριστη τη δραστηριοποίηση της αναφορικά με την ένδυση των παιδιών ως μέλη μιας πολιτισμικής ομάδας. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, δε διστάζει μάλιστα να χρησιμοποιήσει σακούλες απορριμμάτων υποβιβάζοντας τις παραδοσιακές τους ενδυμασίες.

Συνακολούθως, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα, που προκύπτουν από τις απαντήσεις των ερωτώμενων στην ερώτηση: «Έχετε οργανώσει δραστηριότητες, προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;», είναι φανερό, ότι μεγάλο ποσοστό αυτών προέβει στο εγχείρημα να διάγει μια τέτοια προσέγγιση. Συγκεκριμένα, μεγαλύτερος αριθμός εκ των 2/3 του συνόλου (23 άτομα),

ασχολήθηκαν με κάτι τέτοιο.



Άξιο παρατήρησης είναι το γεγονός, ότι το 1/3 των ατόμων, που αποπειράθηκαν να μελετήσουν άλλους πολιτισμούς, ονοματίζουν αυτή τη δραστηριότητα ως "οι φυλές του κόσμου":

«Ε, βέβαια, όταν μιλάμε για τις φυλές του κόσμου, για όλους τους άλλους πολιτισμούς». (Σ2)

Το παραπάνω συμπέρασμα ενισχύεται από τη βεβαιότητα, την οποία εκφράζουν τα λόγια της ομιλούσας. Όσον αφορά τη χρονική περίοδο, την οποία επιλέγουν:

«Οχι στην αρχή.....Σεπτέμβρη είναι πολύ νωρίς για να γίνει κάτι τέτοιο». (Σ2)

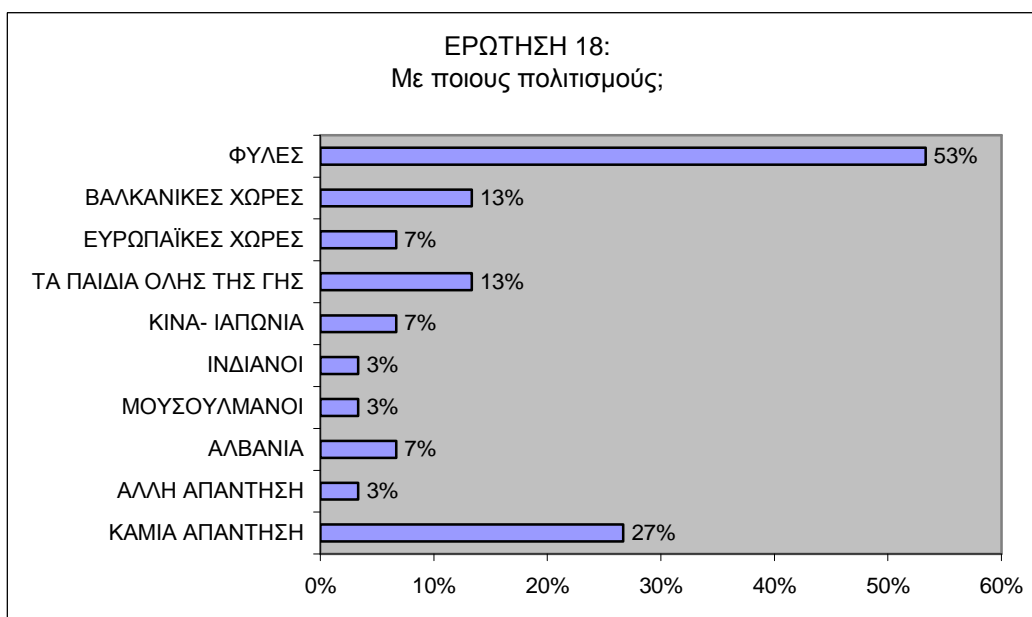
Με βάση αυτά λοιπόν, οι πρώτοι μήνες του σχολικού έτους, δεν ενδείκνυνται για μια τέτοια προσέγγιση. Μάλιστα, όπως γίνεται αντιληπτό από την παράθεση των επουσών απόψεων, είθισται αυτή να λαμβάνει χώρα την περίοδο της Αποκριάς:

«Οι φυλές είναι συνηθισμένο θέμα στο Νηπιαγωγείο. Δηλαδή δουλεύεται από τις περισσότερες νηπιαγωγούς. Τις Απόκριες. Και με στολές για να το βιώσουν τα παιδιά. Οι Αφρικανοί, οι Ινδιάνοι». (Σ30)

Με τα λόγια, αυτά, η νηπιαγωγός αφήνει να διαφανεί, πως η ενασχόληση με τις "φυλές" στο χώρο της ελληνικής προσχολικής εκπαίδευσης αποτελεί τετριμμένο ζήτημα. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η πεποίθηση της, πως τα νήπια θα αντιληφθούν καλύτερα το θέμα, εάν χρησιμοποιηθούν σχετικές ενδυμασίες.

Ομοίως, στις ίδιες σκέψεις μάς οδηγούν τα ακόλουθα σχόλια:

«Ναι. Τώρα ας πούμε τις Απόκριες είπαμε στα παιδιά κάποια πράγματα για τους Εσκιμώους, για τους Κινέζους, για τους Ευρωπαίους...»(Σ15)



«Περισσότερο τις Απόκριες που μπορείς να ασχοληθείς και με το πώς ζουν κάποιες άλλες φυλές... Όπως οι Ινδιάνοι, οι Κινέζοι». (Σ7)

Στο σημείο αυτό τονίζουμε, πως η έρευνα έλαβε χώρα τη χρονική εποχή των Αποκριών, με στόχο, ακριβώς, να διαπιστωθεί, αν η εορταστική αυτή περίοδος αποτελεί αντικείμενο εκμετάλλευσης για τη γνωριμία με άλλους πολιτισμούς:

«Τώρα, με την αφορμή με της Αποκριάς... ποια είναι τα χαρακτηριστικά του παιδιού, ποιες είναι οι συνήθειες, ποια κοινά έχουμε σαν παιδιά». (Σ9)

Πράγματι, όπως, βλέπουμε οι Απόκριες λειτουργούν ως "αφορμή" από τις νηπιαγωγούς για την επαφή με άλλους πολιτισμούς:

«Η αφορμηση είναι τώρα τις Απόκριες με τις φυλές όπου μπαίνουμε στη διαδικασία και μιλάμε γενικώς. Λέμε για τους άλλους πολιτισμούς, για τα Κινεζάκια, για τον τρόπο που ντύνονται, για τα φαγητά τους. Και για κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά». (Σ8)

Την ίδια γνώμη ενστερνίζεται κι η παρακάτω παιδαγωγός:

«Τώρα τις Απόκριες κάναμε για τους Ινδιάνους. Στήσαμε σκηνή ινδιάνικη, κάναμε χορούς και ακούσαμε σχετικά τραγούδια....Πριν τις Απόκριες...Μιλούσαμε για τις φυλές και μια και ήταν οι Απόκριες το συνδύσαμε εύκολα». (Σ23)

Σαφώς είναι λυπηρό, ότι για την πλειονότητα των νηπιαγωγών το καρναβάλι συσχετίζεται χωρίς καμία δυσκολία με τη γνωριμία με "άλλους" ανθρώπους. Αυτή η πρακτική κρίνεται λανθασμένη από εμάς, αν αναλογιστούμε, πως οι ιδιαίτερες αυτές ημέρες του χρόνου αποτελούν διάλειμμα από την καθημερινότητα για την πρόκληση αστεϊσμών και γελιοποιήσεων.

Στο ίδιο ατόπημα πέτουν κι οι ακόλουθες:

«Η περίοδος των ημερών της Αποκριάς προσφέρεται πραγματικά για να μιλήσουμε για άλλους πολιτισμούς, γιατί είναι οι ενδυμασίες, που ντύνονται τα παιδιά διαφορετικά, οπότε είναι αφορμή», (Σ3),

«Τώρα επειδή ήταν Αποκριά, μιλήσαμε για τους Ινδιάνους, ντυθήκαμε Ινδιανάκια. Είπαμε τι τρώνε, τι κάνουν, τι φτιάχνουν. Για τους εσκιμώους. Για τα νεγράκια. Ντυθήκαμε κιόλας τα ανάλογα, τα αντίστοιχα ...Κάθε χρόνο μιλάμε για τις φυλές πριν την Αποκριά...Ε, να, επειδή είναι οι μεταμφιέσεις και ντυνόμαστε. Γι' αυτό». (Σ11)

Με δεδομένα, όσα έχουν λεχθεί, σημειώνεται μια αναλυτική αναφορά στον τρόπο της προσέγγισης. Συγκεκριμένα δείχνει να ακολουθείται η εξής διαδικασία: τα παιδιά επισκέπτονται τους ανθρώπους των "φυλών", γίνονται γνωστές προεπιλεγμένων από τις νηπιαγωγούς συνηθειών τους, όπως οι διατροφικές προτιμήσεις, η ένδυση και διάφορες τελετουργίες. Αυτή η επιφανειακή εξέταση των ανθρώπων συνιστά το "τουριστικό" εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που έχει προαναφερθεί στη βιβλιογραφία. Μάλιστα, έχει διαπιστωθεί, πως η μελέτη αυτή συνεπάγεται την πρόκληση λανθασμένων εντυπώσεων στα παιδιά, όπως: ότι οι λαοί αυτοί υπήρξαν μόνο σε παρελθοντικά έτη ή ότι εκλείπουν με τη λήξη κάθε δραστηριότητας.

Παράλληλα, καλό θα ήταν να αξιολογήσουμε τη στάση του παρακάτω νηπιαγωγού:

«Τώρα που ήταν οι Απόκριες ήταν ευκαιρία, κάναμε για τις φυλές. Καταρχήν θα κάνεις για το φυσικό περιβάλλον. Πρώτο και κύριο. Για το πού βρισκόμαστε. Προσπαθούμε να καταλάβουμε όσο μπορούμε ότι εκτός από εμάς υπάρχουν και άλλες εκτάσεις, τεράστιες. Ότι εμείς είμαστε μια κουκίδα. Και ότι υπάρχουν λαοί, φυλές από διάφορες χώρες. Και έπειτα κοιτάμε να δούμε: «Μιλάνε σαν κι εμάς; Έχουν το ίδιο χρώμα με εμάς; Έχουν τα ίδια έθιμα και τις ίδιες φορεσιές;» (Σ19)

Αρχικά, δείχνει να έχει επίγνωση του σωστού τρόπου προσέγγισης άλλων πολιτισμών, εφόσον σοφά επιλέγει να παρουσιάσει ευρέως στα παιδιά την υφιστάμενη πραγματικότητα εστιάζοντας με το λόγο του στις εκτάσεις της γης, ώστε να γίνει αντιληπτή από τα νήπια η ύπαρξη κι άλλων ανθρώπων. Παρόλα αυτά, καταλήγει δέσμιος της συνήθους πρακτικής, που επικρατεί με το να επικεντρώνεται μόνο στις απτές πτυχές της καθημερινότητας τους.

Ιδιαίτερα αποκαλυπτική στάθηκε η εξής:

«Τώρα με την αφορμή της Αποκριάς τις φυλές λίγο που κάνουμε. Μιλάμε για τα παιδιά που ζουν σε άλλες χώρες, για τα παιδιά που ζουν στην Αφρική, που ζούνε στην Κίνα. Τα παιδιά του κόσμου. Πιο πολύ έτσι. Δηλαδή διαπολιτισμικά». (Σ9)

Από ότι φαίνεται η ελλιπής κατάρτιση της νηπιαγωγού, την καθιστά να πιστεύει, ότι όσα πράττει είναι ορθά και μάλιστα στα πλαίσια της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Ωστόσο αποκορύφωμα αποτελεί η θέση της εδώ νηπιαγωγού:

«Τώρα λόγω της Αποκριάς και κάθε χρόνο προσπαθούμε να προσεγγίσουμε τους πολιτισμούς των τεσσάρων φυλών. Έτσι χοντρά –χοντρά». (Σ12)

Εν αρχή, με τα λόγια της ουσιαστικά αποδέχεται τη χονδροειδή κατηγοριοποίηση των ανθρώπων σε τέσσερις ομάδες. Στη συνέχεια:

«Ας πούμε τον πολιτισμό των μαύρων στην Αφρική που ντυνόμαστε και Αραπάκια και κάνουμε τα σχετικά. Τα Ινδιανάκια που κάνουν το χορό της βροχής... Που μένουνε, πως είναι το σπιτάκι τους». (Σ12)

Όπως βλέπουμε οι δραστηριότητες της δε φαίνεται να διαφεύγουν του συνόλου που έχει προαναφερθεί:

«Πιστεύω όχι όπως είναι τώρα, γιατί εντάζει τώρα πια δεν υπάρχουν Ινδιάνοι με τη μορφή που υπήρχαν παλιά. Εντάζει, οι μαύροι ακόμα ζουν στην Αφρική. Τα παιδιά βλέπουν ντοκιμαντέρ ότι ζουν στις καλύβες. Εντάζει, οι Κινέζοι τρώνε ακόμη με τα ξυλάκια το ρύζι τους». (Σ12)

Επιπροσθέτως, η τακτική της απεικονίζει πιστά τη λανθασμένη κι απαράδεκτη, όπως έχει κριθεί, τάση των εκπαιδευτικών, κατά την προσπάθεια προσέγγισης άλλων πολιτισμών, να ωθούν το σχηματισμό ανακριβών εντυπώσεων. Ειδικότερα αναφέρουμε την παρουσίαση ως μοναδικής διατροφικής επιλογής όλων των "Κινέζων" αυτή του ρυζιού και την οίκηση όλων των Αφρικανών σε καλύβες. Αυτό αδιαμφισβήτητα, αποτελεί την κορωνίδα της προβολής στερεοτύπων.

Τέλος μας εξηγεί ότι:

«Δηλαδή, λέμε ότι υπάρχουν αυτές οι τέσσερις φυλές, οι οποίες έχουν κάποια χαρακτηριστικά, τα οποία όμως λόγω της παγκοσμιοποίησης τελευταία κάπου έχουν αλλοιωθεί λίγο αυτά τα στοιχεία. Αλλά εντάζει δεν ξέρω πως το αντιλαμβάνονται τα παιδιά στο μυαλό τους. Πάντως κάτι παίρνουν. Σίγουρα». (Σ12)

Συμπερασματικά, λοιπόν, θα λέγαμε, πως η σκέψη της κρίνεται συγκεχυμένη. Από τη μία πλευρά δείχνει να αντιλαμβάνεται, πως ο τρόπος ζωής των ανθρώπων αυτών έχει μεταβληθεί σε σύγκριση με το απώτερο παρελθόν. Από την άλλη πλευρά, όμως, δεν παύει να οχυρώνεται πίσω από τις στερεοτυπικές εικόνες, τις οποίες η ίδια συλλογίζεται κι ακόμη ενστερνίζεται. Με αυτόν τον τρόπο αποδεικνύεται, ότι βολεύεται και αποποιείται τις ευθύνες της στη σκέψη, ότι τα παιδιά αποκομίζουν κάποια ελάχιστα γνώση.

Συνακολούθως, αξίζει να αναφερθεί, ότι το ίδιο ζήτημα ονοματίζεται διαφορετικά ίσως και πιο εκλεπτυσμένα αποδίδοντας του τον τίτλο "τα παιδιά όλης της γης":

«Τώρα που δουλεύουμε "τα παιδιά όλης της γης"... Το κάνουμε κοντά στην Αποκριά και συνεχίζεται με την Αποκριά». (Σ13)

Όπως επίσης:

«Την προηγούμενη εβδομάδα και με αφορμή τις Απόκριες είχαμε μια θεματική προσέγγιση για τα παιδιά όλου του κόσμου... Ότι τα παιδιά του κόσμου είναι σίγουρα διαφορετικά ως προς τα χαρακτηριστικά αλλά έχουν όλα τα παιδιά τις ίδιες ανάγκες. Δηλαδή όλα τα παιδιά πάνε σχολείο, θέλουν να φάνε, κοιμούνται, παίζουν. Και βασικά ότι όλα τα παιδιά έχουν την ίδια καρδιά. Απλά διαφέρουν στον τρόπο ζωής τους». (Σ14)

Είναι ευδιάκριτο λοιπόν, πως η συγκεκριμένη νηπιαγωγός προβαίνει στον προσδιορισμό των εξωτερικών χαρακτηριστικών των "άλλων" παιδιών, χωρίς όμως να εμμένει σε αυτά, αλλά δίνοντας έμφαση και στην ψυχική τους υπόσταση.

Πάντως η τελευταία κατά σειρά νηπιαγωγός έδρασε με τελείως διαφορετικό τρόπο. Ειδικότερα, επέλεξε, κατά την περίοδο των Χριστουγέννων, να φέρει σε επαφή τα παιδιά με έναν άλλο πολιτισμό προσκαλώντας ένα πρόσωπο από το οικείο τους περιβάλλον με καταγωγή την Ιαπωνία:

«καλέσαμε τα Χριστούγεννα μια Γιαπωνέζα που είναι παντρεμένη με Έλληνα και μάλιστα διατηρεί στη γειτονιά μας σχολή μουσικής, να έρθει και να μας παίξει μουσική από χριστουγεννιάτικα τραγούδια. Στα παιδιά άρεσε πάρα πολύ, γιατί μας είπε γνωστές μελωδίες π.χ "τρίγωνα κάλαντα", το "έλατο" και μετά μας έπαιξε ένα χριστουγεννιάτικο τραγούδι δικό της και μας το τραγούδησε με τα λόγια στη γλώσσα της... Τα παιδιά κοιτούσαν περίεργα, κρυφογελοούσαν, τους φάνηκε σαν αστεία η γλώσσα. Ήταν και η ίδια η φυσιογνωμία της που δεν ήταν σαν κι εμάς. Ήταν τα χαρακτηριστικά διαφορετικά». (Σ24)

Διαπιστώνεται, όμως, για άλλη μια φορά, πως η αποκριθείσα προέβει σε μια επιδερμική παρατήρηση του συγκεκριμένου πολιτισμού δίνοντας έμφαση σε λεκτικές εκφράσεις και μουσικά ακούσματα. Δε θα μπορούσαμε να παραγκωνίσουμε το γεγονός, ότι η φιλοξενία αυτού του ατόμου στο χώρο του νηπιαγωγείου, συνιστούσε "χρυσή" ευκαιρία, αφού η ίδια μπορούσε να μεταδώσει πολύτιμες γνώσεις κι αξίες, που χαρακτηρίζουν τον πολιτισμό της.

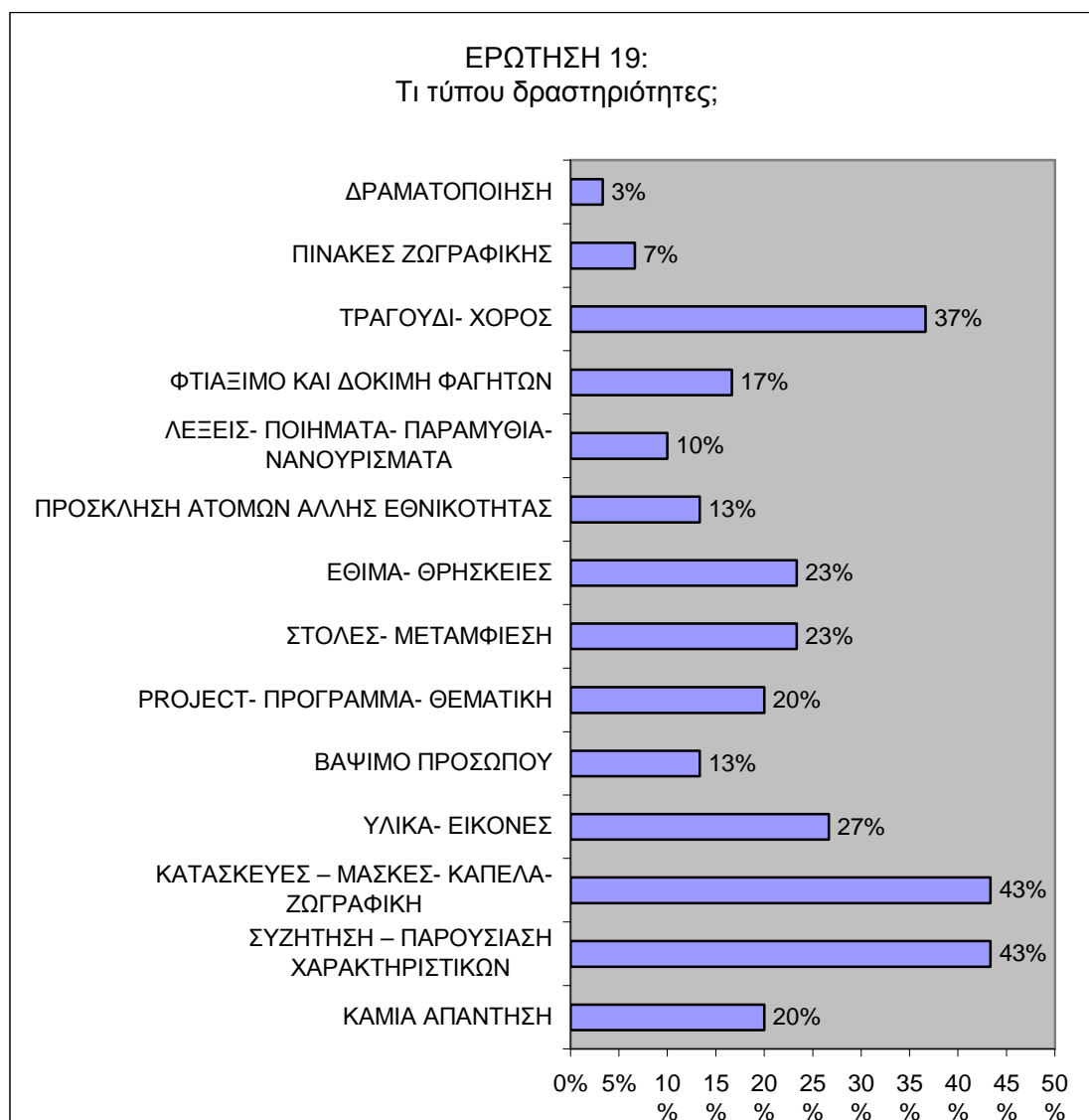
Παράλληλα, στο πλαίσιο της μελέτης άλλων πολιτισμών, παρουσιάζεται πληθώρα δραστηριοτήτων, οι οποίες λαμβάνουν χώρα και των οποίων κεντρικό άξονα αποτελεί η ευρύτερη παρουσίαση των χαρακτηριστικών των πολιτισμών αυτών, η επιγενόμενη συζήτηση και οι διάφορες αντιπροσωπευτικές κατασκευές.

Χαρακτηριστικά, αναφέρουμε τα εξής παραδείγματα:

«Εντοπίζουμε στο χάρτη που είναι οι ήπειροι αυτοί. Ζωγραφίζουν τα παιδιά έναν Ινδιάνο, έναν Κινέζο και το κολλάνε στην αντίστοιχη ήπειρο». (Σ7)

Είναι φανερό, πως κι η προαναφερθείσα παιδαγωγός ανήκει στο σύνολο αυτών, που επιλέγουν τη συνήθη πρακτική. Επεξηγηματικά, η δράση της κρίνεται ολοκληρωτικά απλοϊκή, αν συλλογιστούμε τη σπουδαιότητα του ζητήματος και τον

τρόπο, που αυτή επιλέγει να το παρουσιάσει στα παιδιά. Αδιαμφισβήτητα, η σκέψη της υπολανθάνει μεγάλη αφέλεια, καθώς θεωρεί, ότι με αυτήν την υπεραπλουστευμένη δραστηριότητα της αντιστοίχισης τα παιδιά θα αντιληφθούν τη ρεαλιστική διάσταση της κατάστασης.



Επιπροσθέτως, παραθέτουμε το παρακάτω σχόλιο:

«Συζήτηση, περιγραφή από βιβλία μέσα...Καπέλα χαρακτηριστικά από παιδιά που αντιστοιχούν. Το καπέλο του Κινέζου, τη μάσκα που φοράει το παιδί από την Αφρική για να δείξουμε τη διαφορά στο πρόσωπο. Το σπίτι που μένει το κάθε παιδί, αντιστοίχιση. Συνήθως αυτά». (Σ9)

Ομοίως, γίνεται αντιληπτό, ότι η τακτική της αντιστοίχισης είναι ευρέως διαδεδομένη. Δε θα έπρεπε, βέβαια, να αφηθεί ασχολίαστο το εξής: η παραπάνω νηπιαγωγός αποπειράται να δείξει στα νήπια τη διαφορά του χρώματος των

ανθρώπων, με την κατασκευή μιας μάσκας. Η πράξη, αυτή, κρίνεται αδιανόητη, διότι το μέσο αυτό λειτουργεί ως εξευτελιστικός παράγοντας αν τη συνδέσουμε, αποκλειστικά, με την περίοδο της Αποκριάς. Κατά συνέπεια, η ενέργεια της υποβιβάζει αυτή την ομάδα των ανθρώπων.

Παράλληλα, το ίδιο τραγικές μπορεί να αποβούν οι συνέπειες που επιφέρει η δημιουργία στολών, που ορίζει η παρακάτω:

«Με την ευκαιρία της Αποκριάς ντυνόμαστε κιόλας. Δηλαδή, σήμερα που είναι τελευταία μέρα της Αποκριάς τα έχουμε κάνει όλα αυτά. Ντυθήκαμε Ινδιανάκια, ντυθήκαμε Αραπάκια...Με το φτερό. Ντυθήκαμε με μαύρη μπογιά... Φορέσαμε φούστες χορταρένιες, με τύμπανα. Ακούσαμε ρυθμούς με τη βοήθεια της μουσικής». (Σ12)

Στο σημείο αυτό, διακρίνεται καθαρά, ότι διατελούνται οι συνήθειες λανθασμένες πρακτικές, που σχετίζονται με την ενδυμασία και προαναφέρθηκαν με την παράθεση της βιβλιογραφίας. Επεξηγηματικά, η τάση αυτή των νηπιαγωγών να μεταμφιέζουν τα παιδιά με παραδοσιακές στολές άλλων πολιτισμών είναι ανεπίτρεπτη. Η άποψη αυτή δικαιολογείται με κοινό γνώμονα τον προσβλητικό της χαρακτήρα, αφού η πολιτισμική ταυτότητα είναι γενετήσια κι αντιπροσωπεύει το "εγώ" των άλλων ανθρώπων. Για το λόγο αυτό, δεν είναι αποδεκτό τα παιδιά να ντύνονται ως μέλη μιας πολιτισμικής ομάδας. Ακόμη, δε θα έπρεπε να παραμεριστεί η συνδυαστική χρήση αντικειμένων, όπως τα φτερά, που είθισται να περιλαμβάνουν οι Αυτόχθονες Αμερικάνοι στις θρησκευτικές τους ιεροτελεστίες.

Άξια αναφοράς είναι και τα εσφαλμένα πρότυπα, που προωθεί η ακόλουθη νηπιαγωγός, με το να προβαίνει σε μια σύγκριση των επιμέρους πολιτισμών στηριζόμενη απλά και μόνο στις οικιστικές κατασκευές:

«Είχαμε και την ινδιάνικη σκηνή με τα καλάμια... Εσκιμώοι. Κάναμε και ιγκλού... Και φτιάχνουμε και καλύβα νέγρικη». (Σ11)

Βλέπουμε, έτσι, ότι οι δραστηριότητες αυτές επικεντρώνονται στις όποιες διαφορές παρουσιάζουν οι πολιτισμοί με τους οποίους έρχονται σε επαφή τα νήπια, ενώ το ιδανικό θα ήταν να διδάσκονται οι ομοιότητες μεταξύ αυτών.

Εν συνεχεία, αρκετά μεγάλο ποσοστό των ερωτώμενων (11 άτομα), δήλωσαν, ότι επιλέγουν ως μέσο προσέγγισης τραγούδια, που προβάλλουν παιδιά άλλων πολιτισμών:

«Μάθαμε τραγουδάκια, τα δέκα μικρά Αραπάκια, τα δέκα Ινδιανάκια, κατασκευές, μιλήσαμε για τα σπίτια τους, για τα ρούχα τους. Αυτά σε γενικές γραμμές». (Σ6)

Ομοίως, :

«Παίζουμε τους Ινδιάνους και τραγουδάμε:” Ζουμπαλά, ζουμπαλά, ζουμπαλά” και “Αρχηγέ των Ινδιάνων”. Τραγουδάκια για τα νεγράκια. “Δέκα μικρά αραπάκια”, το άλλο πάλι, “Ζουμπαλά, ζουμπαλά, ζουμπαλά, ένα μικρό νεγράκι μέσα στο καλυβάκι”. Τρελαίνονται για αυτό. Τραγουδάμε, χορεύουμε».
(Σ11)

Αδιαμφισβήτητα, διαφαίνεται, πως θα έπρεπε να είναι πιο προσεγμένη η διαλογή του μουσικού υλικού. Όπως έχει προκύψει κι από τα δεδομένα της βιβλιογραφίας, η ιδέα της καταμέτρησης ανθρώπων στη σειρά είναι προσβλητική κι ευρέως αυτά τα μουσικά, ακούσματα, θεωρούνται ταπεινωτικά, ευτελίζοντας την αξία των ανθρώπων.

Συμπερασματικά, θα λέγαμε, η προσπάθεια αυτή των νηπιαγωγών να προσεγγίσουν άλλους πολιτισμούς δε συνιστά τίποτα παραπάνω από την ταυτόχρονη μετάδοση στερεοτύπων στα νήπια και την καλλιέργεια συγκεχυμένων εντυπώσεων. Συμπληρωματικώς σε αυτά δρα η προβολή των διατροφικών συνηθειών:

«Κάναμε ρύζι για να δούμε πώς τρώνε οι Κινέζοι, φάγαμε με τα χέρια για να δούμε πως τρώνε οι Αφρικανοί. Δηλαδή όσο μπορούμε κάναμε κάποιες δραστηριότητες». (Σ20)

Κραυγαλέο παράδειγμα θα χαρακτηρίζαμε την ανεπίτρεπτη απόδοση, στα μάτια των παιδιών, των ανθρώπων της Αφρικής, ως αυτοί που τρώνε χρησιμοποιώντας αποκλειστικά τα χέρια τους. Βέβαια, κάτι τέτοιο αποτελεί ξεκάθαρη περίπτωση γελιοποίησης των ανθρώπων αυτών.

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται κι η ακόλουθη απάντηση:

«Κάναμε κολιέ με κοφτό μακαρονάκι για τα νεγράκια, βάψαμε τα παιδιά, φάγαμε μια μπανάνα. Γενικά ότι κάνουν οι νέγροι». (Σ11)

Παρατηρούμε μεγάλη προχειρότητα κατά τη διατύπωση των λεγόμενων της, γεγονός που μας παραπέμπει στην εντύπωση, ότι η ίδια δεν έχει επίγνωση του σύγχρονου τρόπου ζωής διαβίωσης αυτών των ανθρώπων, αναπαράγοντας πιστά τις απαρχαιωμένες αντιλήψεις, που η ίδια συντηρεί.

Επιλογικά, λόγος γίνεται για ορισμένα αντικείμενα, που επιλέγουν να παρουσιάσουν στα νήπια με αφορμή τις προσεγγίσεις αυτές:

«Είχαμε και όργανα δικά τους. Της βροχής που λέγεται. Και άλλα όργανα. Και την πίπα της ειρήνης. Τα παιδιά συμμετείχαν και χάρηκαν». (Σ23)

Με πρότυπο τα προαναφερθέντα διαφαίνεται, πως οι νηπιαγωγοί είθισται να χρησιμοποιούν και κάποιες φορές, να κατασκευάζουν αντικείμενα, που ομοιάζουν με αυτά ιερής και μέγιστης σημασίας άλλων πολιτισμών. Τα παραχθέντα, σαφώς και, δε φέρουν αυθεντικότητα. Συνεπώς προκαλούν τον ευτελισμό των πραγματικών αντικειμένων.

Συνακολούθως κι αναλογιζόμενοι τα προαναφερθέντα, φαίνεται, ότι η ευρέως διαδεδομένη αυτή προσέγγιση των “φυλών” στο χώρο της ελληνικής προσχολικής εκπαίδευσης, αποτελεί ισχυρότατη συνήθεια:

«Μιλήσαμε πάρα πολύ για τα παιδιά στην Αφρική. Μια μαμά είναι ανάδοχος από την Action Aid και μας έφερε το φάκελο και το δείξαμε στα παιδιά και είπαμε ότι είναι πολύ σημαντικό με 20 ευρώ που δίνει το μήνα να βοηθάει να κάνει μια ομάδα εμβόλια. Είναι μια ευαισθητοποίηση. Και είπαμε και κάποια στιγμή εδώ πέρα σαν σχολείο, σαν Νηπιαγωγείο να γίνουμε ανάδοχοι ενός παιδιού. Το δουλέψαμε τρεις εβδομάδες το θέμα. Κάναμε καπέλα. Κάναμε μάσκες. Ακούσαμε μουσική από διάφορα μέρη του κόσμου. Καπέλα ινδιάνικα και κινέζικα. Τέτοια πράγματα. Από διάφορες φυλές. Μάσκες Κινέζου. Στο πρόσωπο. Κιμονό δε μας έφεραν που μας είχαν πει. Κάναμε και καπέλα Ινδιάνων. Χορέψαμε το χορό της φωτιάς».
(Σ14)

Αξιοπρόσεκτο είναι ότι, παρότι κάποιοι νηπιαγωγοί επιχειρούν να κάνουν μια εμπειριστατωμένη μελέτη άλλων πολιτισμών, εν τέλει δε διαφέρουν από τα καθιερωμένα.

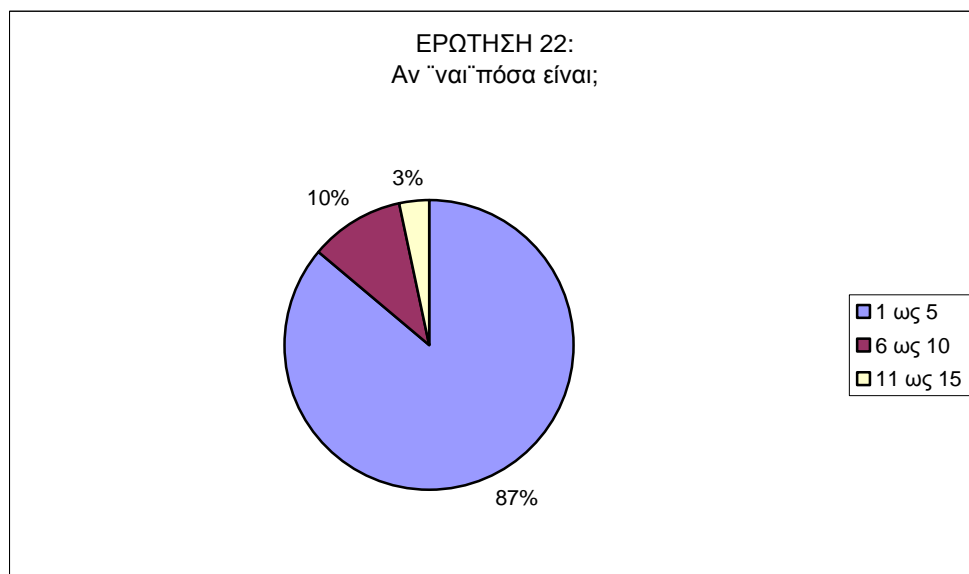
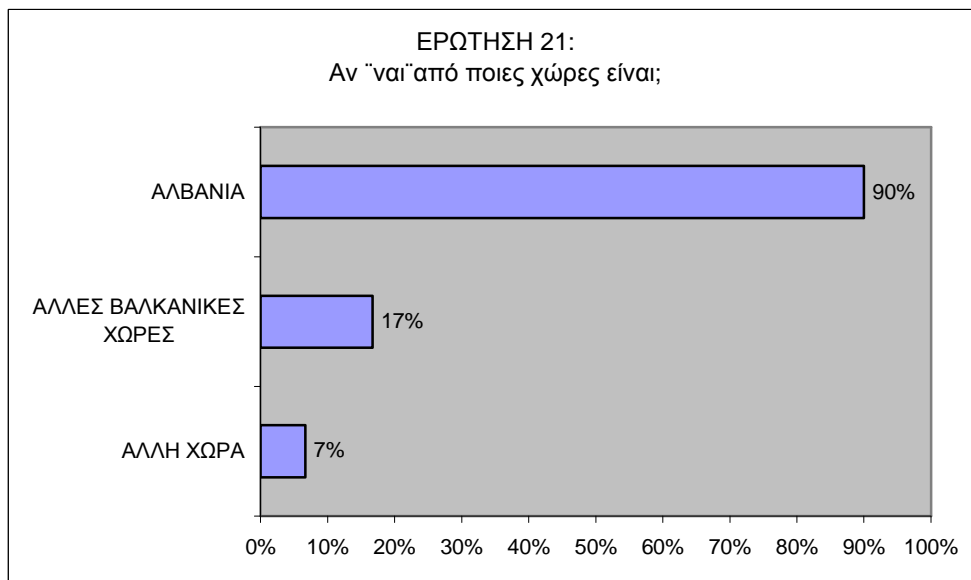
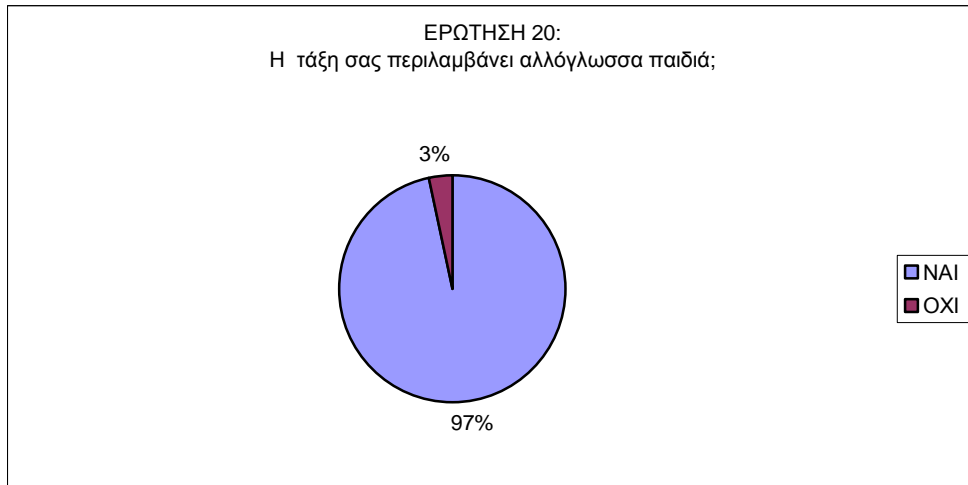
Πάρα ταύτα, δε θα έπρεπε να παραλειφθεί και το μικρό ποσοστό των ερωτώμενων, που προτίμησε να εστιάσει σε μια διαφορετική μορφή δραστηριοτήτων: *«Ιστορίες ή νανουρίσματα... Λέμε ότι αυτά τα νανουρίσματα τα λένε στα παιδιά που ζουν στην Αμερική ή στην Αλβανία. Όπως π.χ και τι έθιμα έχουν. Πέρισυ που κάναμε στοματική υγιεινή είπαμε όταν πέφτει ένα δοντάκι πού το ρίχνουμε, τα έθιμα και όλα αυτά».* (Σ4)

Ο ρόλος των αλλόγλωσσων παιδιών στη διεξαγωγή των σχολικών γιορτών

Στο σημείο αυτό, γίνεται λόγος για την ύπαρξη αλλόγλωσσων παιδιών στην τάξη του νηπιαγωγείου. Από τα δεδομένα, που προέκυψαν από την έρευνα, διακρίνεται ξεκάθαρα πως, πλην ενός, τα υπόλοιπα 29 νηπιαγωγεία απαρτίζονται κατόπιν της συμμετοχής κι αυτών των παιδιών.

Επιπλέον, το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών (27) καταλαμβάνουν απόγονοι μεταναστών από την Αλβανία. Ελάχιστοι δε κατάγονται από τις Βαλκανικές ή άλλες χώρες. Ως προς τον αριθμό αυτών στο σύνολο μιας τάξης παρατηρείται ότι τις περισσότερες φορές (26 απαντήσεις) δεν ξεπερνούν τα πέντε παιδιά.

Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι, πλέον, αποτελεί αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα η εισχώρηση αλλόγλωσσων παιδιών στα ελληνικά νηπιαγωγεία, καθιστώντας τα αναπόσπαστο κομμάτι αυτών. Γι' αυτούς τους λόγους, κατά την οργάνωση κρίνεται απαραίτητη από τις νηπιαγωγούς η ενσωμάτωσή τους στις δραστηριότητες και ευρύτερα στις γιορτές.

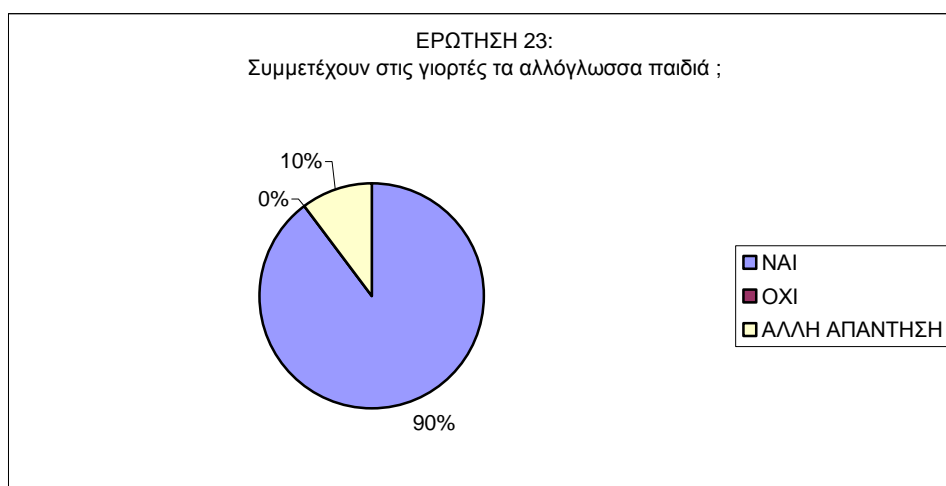


Στη θεματική ενότητα που διερωτάται, αν η τάξη περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά, αξίζει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο ακόλουθο σχόλιο της:

«Φέτος δεν μπορώ να πω ότι έχω ιδιαίτερο πρόβλημα. Όχι». (Σ30)

Η άποψη της αυτή φανερώνει, ότι η ύπαρξη αυτών των παιδιών επηρεάζει άμεσα την εκπαιδευτική διαδικασία, με τόσο αρνητικό τρόπο, ώστε να τα αντιμετωπίζουν ως "πρόβλημα". Τοιουτοτρόπως, προβάλλει την υπόσταση αυτών των μαθητών ως ελαττωματική, αδιαφορώντας πλήρως για την αντιμετώπιση των δυσκολιών, που συναντούν αυτά τα παιδιά στην προσπάθειά τους να ενταχθούν στο χώρο του σχολείου.

Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα προκύπτουν από τις απαντήσεις των ερωτώμενων για το ζήτημα, αν συμμετέχουν στις γιορτές τα αλλόγλωσσα παιδιά, είναι φανερό, πως για την πλειονότητα (26 απαντήσεις), αποτελούν αναπόσπαστα μέλη στην πραγματοποίηση μιας γιορτής.

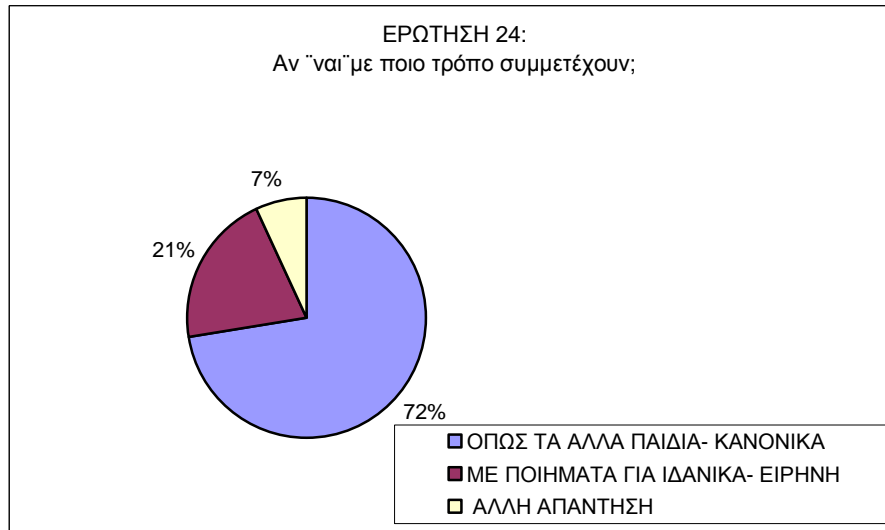


Σαφώς κι η παραπάνω κρίση επιβεβαιώνεται από τα παρακάτω:

«Βεβαίως συμμετέχουν στις γιορτές. Δεν αποκλείονται ποτέ. Έχοντας γεννηθεί στην Ελλάδα και έχοντας εμπλακεί σε παιχνίδια με συνομηλίκους στη γειτονιά δείχνουν να έχουν το ίδιο ενδιαφέρον με τα παιδιά της Ελλάδας». (Σ25)

Ιδιαίτερα ευχάριστο κρίνεται το γεγονός, του μη παραγκωνισμού αυτών των παιδιών, αν συλλογιστούμε, ότι η ομιλούσα αναγνωρίζει την ύπαρξη κοινών ενδιαφερόντων σε όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από την καταγωγή τους.

Πιθανώς, η στάση αυτή των νηπιαγωγών να οφείλεται στην ώθηση που αυτοί δέχονται από τους ίδιους τους γονείς των αλλόγλωσσων παιδιών:



«Κανονικά, όπως όλα τα παιδιά δε διαχωρίζονται ούτε από εμάς, αλλά ούτε και οι γονείς θέλουν να διαχωριστεί. Και τις προηγούμενες χρονιές που είχα και άλλα παιδιά οι γονείς δε δεχότανε να διαχωριστούν τα παιδιά τους. Να μη λάβουμε μέρος σε μια γιορτή», (Σ2)

«Συμμετέχουν. Βέβαια... Κανονικά, κανονικά. Όπως όλα τα Ελληνάκια. Οι γονείς τους δε θέλουν να τα ξεχωρίζουμε ούτε καν στην προσευχή... Ναι τους ρωτήσαμε. Θέλουν ότι κάνουν τα άλλα παιδάκια να τα κάνουν και τα δικά τους». (Σ3)

Φαίνεται, λοιπόν, πως την ίδια άποψη ενστερνίζεται κι η προειπωθείσα νηπιαγωγός, η οποία μάλιστα αφήνει να διαφανεί ένα ευαίσθητο θέμα. Συγκεκριμένα, είναι έκδηλο, πως οι γονείς δεν επιθυμούν την περιθωριοποίηση των παιδιών τους επιτρέποντας ακόμη και τη συμμετοχή αυτών σε διαφορετικές από τις δικές τους θρησκευτικές ιεροτελεστίες.

Επιπρόσθετα, την ίδια στάση φαίνεται να διατηρούν αναφορικά και με τον εορτασμό των εθνικών γιορτών:

«Ναι, συμμετέχουν κανονικά. Λένε και ποίημα. Και 28^η και 25^η Μαρτίου... Αμα ξεχάσουμε να τους δώσουμε και ποίημα λένε: "εμένα δεν μου το έδωσες". Θέλουν. Αφού εδώ ζούνε». (Σ11)

Επίσης, εντύπωση προκαλούν και τα όσα εκφράζουν τα λόγια της ακόλουθης νηπιαγωγού:

«Ναι. Οι γονείς ζήτησαν να συμμετέχουν το ίδιο και δε θέλουμε να τους χαλάσουμε το χατίρι». (Σ4)

Η δήλωση της, θα λέγαμε, φανερώνει οίκτο προς αυτούς τους ανθρώπους, αφού όπως λέει χαριστικά τούς επιτρέπει τη συμμετοχή.

Παρότι με τις προηγούμενες απόψεις κι από τις οποίες προκύπτει, ότι οι παιδαγωγοί συμβουλευόνται τους γονείς, προκειμένου να συμπεριλάβουν τα παιδιά τους σε μια γιορτή, τυγχάνει να συμβαίνει και το αντίθετο: «Ναι, κανονικά.... Δεν τους

ρωτήσαμε αλλά δεν το αρνήθηκαν κιόλας», (Σ6)

«Τίποτα. Έδωσα το ρόλο. Δε μου έφεραν καμιά φορά καμιά αντίρρηση. Συμμετείχαν». (Σ19)

Με δεδομένη τη θέληση των γονέων, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι νηπιαγωγοί δε διστάζουν να καλέσουν τους γονείς αυτών των παιδιών για να συμβάλλουν με το δικό τους τρόπο σε μια γιορτή:

«Συμμετέχουν. Και οι γονείς συμμετέχουν. Βέβαια, εμείς ενημερώνουμε ότι γίνεται γιορτή και είναι αφόρμηση για μιλήσουμε για τις δικές τους. Για το ραμαζάνι. Για τα φαγητά που κάνουν αυτοί. Και γονείς καλούμε. Κάποια παραμυθάκια λένε και εμπλέκονται». (Σ8)

Παράλληλα, ενδιαφέρον εκδηλώνει η κίνηση τους, αφού αναγνωρίζουν ότι το θέμα χρήζει ιδιαίτερης αντιμετώπισης:

«Βεβαίως φροντίζουμε να μη δίνουμε ρόλους τέτοιους που να προκαλούν ή που να τα κάνουμε να δείχνουν κάτι άλλο από αυτό που θα ήθελαν να είναι μόνο και μόνο επειδή πρέπει να ενταχθούν στην ομάδα και να παίζουνε μαζί τους». (Σ25)

Ακόμη, οι παιδαγωγοί δείχνουν να είναι ευαισθητοποιημένοι, όσον αφορά στο “λεπτό” ζήτημα της θρησκευτικής ετερότητας:

«Πριν ξεκινήσουμε τη διαδικασία της γιορτής τους ρωτήσαμε... Και τα δύο παιδιά δεν είχαν ρόλο με θρησκευτικό περιεχόμενο γιατί είναι μωαμεθανοί. Ρωτήσαμε τη μαμά τους και είπανε πως μπορεί να συμμετέχει. Δεν πειράζει». (Σ23)

Η στάση αυτή δικαιολογείται με κοινό γνώμονα τα παρακάτω:

«Απλά προσέχουμε. Παραδείγματος χάρη, 28^η και 25^η να μην πουν «ζήτω η Ελλάδα», γιατί δεν υπάρχει λόγος να το βάλεις σε αυτή τη διαδικασία το παιδί». (Σ17)

Αποφευκτέα κρίνεται, λοιπόν, από μια μερίδα εκπαιδευτικών κάθε δραστηριότητα που ενισχύει το πατριωτικό αίσθημα και το ελληνικό φρόνημα. Γι’ αυτό το λόγο, προτιμητέα είναι κάθε μια που προάγει ευρέως ηθικές αξίες κι ιδανικά:

«Ναι. Απλά προσέχω περισσότερο τα ποιήματα. Δηλαδή παίρνουνε ποιήματα για την ειρήνη, για την ελευθερία. Κάτι που να μην έρχεται σε αντίθεση με τον πολιτισμό τους και αφού έχουμε συζητήσει ήδη με τους γονείς και έχουν εκδηλώσει την επιθυμία να συμμετέχουν». (Σ26)

Ομοίως:

«Δεν έχω συζητήσει με τους γονείς του αν θέλουν να συμμετέχει ή όχι στις γιορτές. Απλά προσπαθώ και εγώ να είμαι λίγο διακριτική. Δηλαδή, την 28^η Οκτωβρίου πήρε ένα ποίημα για την ειρήνη. Κάτι που αφορά όχι μόνο τη δική μας χώρα αλλά και τη δική τους. Τώρα, για την 25^η Μαρτίου, το ποίημα που του έχω δώσει είναι γενικά για την ελευθερία. Οπότε δεν έρχεται σε δύσκολη θέση να πει για τους Τούρκους, για τους Έλληνες. Η ελευθερία και η ειρήνη είναι έννοιες που απασχολούν όλους τους λαούς και όχι μόνο τη δική μας χώρα». (Σ22)

Στον αντίποδα όλων αυτών τίθεται η άποψη ενός ελάχιστου ποσοστού των ερωτηθέντων, που υποδεικνύει αρνητική διάθεση από πλευράς των αλλόγλωσσων

οικογενειών ως προς τη συμμετοχή των παιδιών τους σε μια σχολική γιορτή:

«Τα αλβανάκια δε συμμετέχουν πολύ στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή. Ίσως λόγω θρησκείας, επειδή δεν είναι χριστιανά... Απλά εκείνη την ημέρα δεν έρχονται. Συμμετέχουν στις πρόβες αλλά εκείνη την ημέρα δεν έρχονται. Δηλαδή διακρίνουμε μια.. δεν ξέρω πώς να το πω. Όχι, δειλία. Δε θέλουν να μουν στο κοινωνικό σύνολο. Κάπως έτσι το βλέπω εγώ». (Σ12)

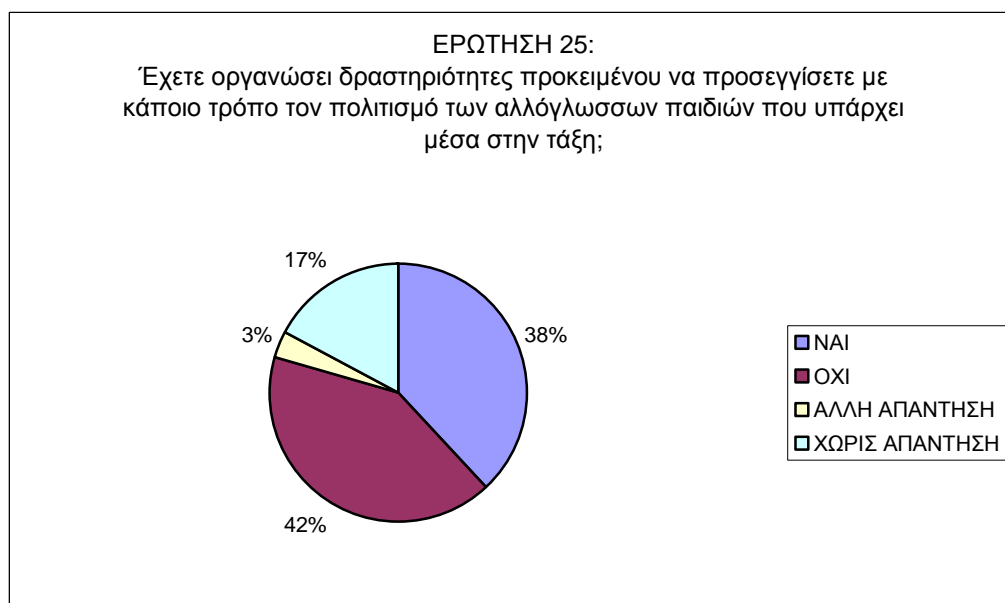
Μάλιστα, η νηπιαγωγός προβαίνει σε μια αυθαίρετη κριτική της στάσης των γονέων, χωρίς να λαμβάνει υπόψη ότι η Χριστουγεννιάτικη γιορτή πολύ απλά δεν ανταποκρίνεται στις δικές τους θρησκευτικές πεποιθήσεις.

Ωστόσο, δεν εκλείπουν κι αυτοί οι παιδαγωγοί, οι οποίοι συμμαρίζονται τους ενδεχόμενους πραγματικούς λόγους που τα παιδιά αποστασιοποιούνται από την οργάνωση μιας τέτοιας εκδήλωσης:

«Όταν έχουμε μουσουλμάνους, όχι...δεν επιθυμούν εκείνοι. Είναι πολλοί οι λόγοι. Βασικά είναι οικονομικοί, γιατί σε κάθε γιορτή πρέπει να υπάρχει και η στολή. Όταν συμμετέχουν είναι λίγα από αυτά τα παιδιά και δεν έρχονται με τις στολές...Ούτε από διαφορετικές θρησκείες. Γιατί μου έτυχε να έχω και Εβραίοπουλα και Ιεχωβάδες. Αυτοί δε συμμετέχουν πουθενά. Είτε είναι αλλοδαπά, είτε είναι Ελληνόπουλα». (Σ5)

Η οργάνωση δραστηριοτήτων με στόχο την προσέγγιση του πολιτισμού των υφισταμένων αλλόγλωσσων παιδιών

Η παρουσία αλλόγλωσσων παιδιών μέσα στην τάξη φαίνεται, πως έχει ενεργοποιήσει μόνο το 1/3 των ερωτηθέντων νηπιαγωγών (11 άτομα), ώστε να προβούν στην οργάνωση κάποιων δραστηριοτήτων, με σκοπό την προσέγγιση του πολιτισμού τους.



Επεξηγηματικά, οι δραστηριότητες αυτές κινούνται σε δύο άξονες: ο ένας σχετίζεται με το διάλογο που καλλιεργεί η νηπιαγωγός με στόχο να εκφραστούν στη δική τους γλώσσα:

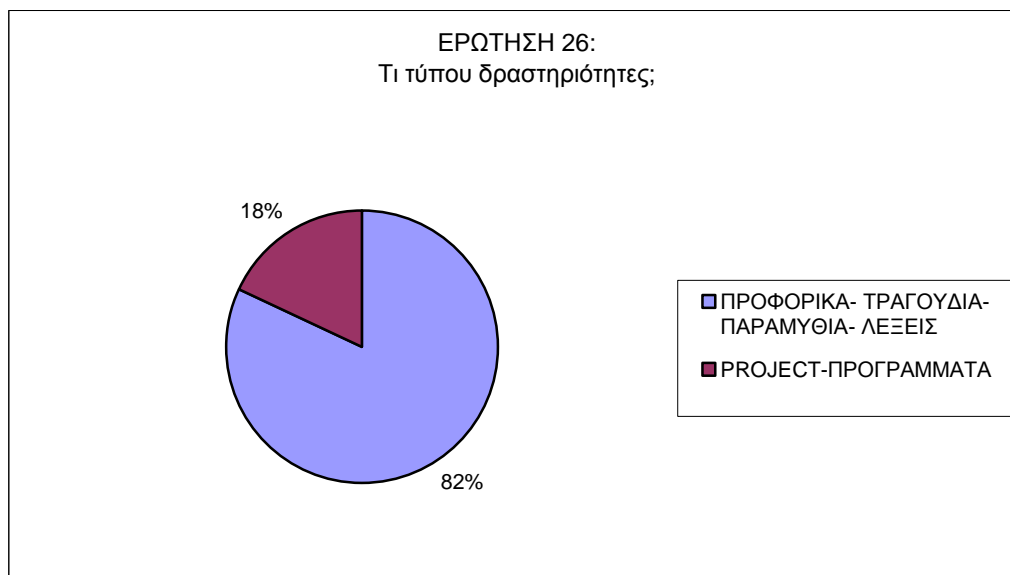
«Πολλές φορές αναφέρουμε για το τι συνηθίζουν ή πώς λένε κάποιες λέξεις και ακούμε την άποψη τους. Κάποια ιδιαίτερη δραστηριότητα, όχι. Αλλά πάντα προσπαθώ να εμπλέξω και τα δικά τους στοιχεία και να μην τους παραγκονίζω». (Σ16)

Επίσης:

«Ναι, μερικές φορές με τα Αλβανάκια. Ρωτάω: "πώς θα πει αυτό στη γλώσσα σου;"; "Πες μου ένα τραγούδι στα αλβανικά"; "Μια προσευχή στα αλβανικά"». (Σ23)

Κι εν συνεχεία:

«Τον Οκτώβριο που ήταν η ημέρα των παππούδων φωνάζαμε τη μαμά του Κλαίντι και μας είπε τι τραγούδια λένε για τους παππούδες αυτοί ή αν έχουν ποιήματα για τους παππούδες και όλα αυτά ». (Σ4)



Αξίζει να σημειωθεί, βέβαια, πως για την επίτευξη ενός παραγωγικού διαλόγου, η λογοτεχνία μπορεί να λειτουργήσει ως εναρκτήριο λάκτισμα αυτού: «Στην αρχή της χρονιάς είχαμε κάποιο βιβλίο διαπολιτισμικό. Το είχε φέρει η άλλη συνάδελφος. Πώς λέγεται η "καλημέρα" σε όλες τις γλώσσες. Και ήταν πιο πολύ στα Αλβανικά.... Το προσεγγίσαμε στην αρχή με κινήσεις. Είπαμε πώς λέγεται το καθένα. Αυτό μας έδωσε τη δυνατότητα και για τις άλλες γλώσσες παρότι δεν είχαμε αλλόγλωσσα παιδιά, αγγλόφωνα, γερμανόφωνα κ.τ.λ. Μάθαμε το "καλημέρα"; "καλή όρεξη"; "τι κάνεις";. Το γράψαμε. Είδαν τα παιδιά τη διαφορετικότητα των γραμμάτων, της προφοράς». (Σ20)

Συμπληρωματικώς, ο δεύτερος άξονας αφορά στην οργάνωση project ή προγραμμάτων:

«Στο πλαίσιο ενός επιδοτούμενου προγράμματος που κάναμε με τίτλο: "Υγιεινή διατροφή στην

προσχολική ηλικία; είχαμε ζητήσει συνταγές από τα παιδιά αυτά όπως και από όλα τα παιδιά και είχαμε κάνει βιβλίο συνταγών. Τότε κάποιες μητέρες ήρθαν και τις παρασκεύασαν κιόλας μέσα στη τάξη». (Σ25)

Είναι φανερό, πως κι οι γονείς των αλλόγλωσσων παιδιών εκλαμβάνουν αυτά τα προγράμματα ως ευκαιρία να συνδράμουν κι αυτοί στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Κάτι τέτοιο αποδεικνύεται και με την ακόλουθη παράθεση:

«Επειδή έχουμε και πολλές μαμάδες που είναι ξένες φτιάξαμε ένα project για τα παιχνίδια. Κάθε μάμα ερχότανε και μας έπαιξε ένα παιχνίδι από τον τόπο της. Ήρθαν λοιπόν και μας έπαιζαν παιχνίδια από την Πολωνία, Τσεχία, Ρουμανία, Σερβία, Βουλγαρία». (Σ11)

Ενώ στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η εξής:

«Ήταν ένα project. Το ξεκινήσαμε μαζί με τη Δέσποινα. Μιλούσαμε για τη μεσογειακή διατροφή και φέραμε μητέρα από Ολλανδία, φέραμε μητέρα από Φιλιπίνες, από Ελλάδα και κάναμε την ανάλογη κουζίνα τους και μας παρακολουθούσαν και οι μητέρες των άλλων παιδιών. Δεν ήταν γιορτή. Ήταν παρουσίαση του προγράμματος. Είχαν γίνει δραστηριότητες μέσα στην τάξη και αυτό ήταν το κλείσιμο». (Σ13)

Επιπλέον, αξιόλογη κρίνεται κι η παρακάτω προσέγγιση, την οποία διακρίνει η ιδιαίτερη πρωτοτυπία και άρτια οργάνωση:

«Πέρισυ είχαμε κάνει στη Λεπτοκαρυά ένα πρόγραμμα που είχε να κάνει με τις παραδοσιακές στολές και με τις παραδόσεις γενικότερα.... Πήγαμε επίσκεψη σε μουσεία, δανειστήκαμε υλικό από μουσεία. Δανειστήκαμε υλικό από συλλόγους και στην ενδυμασία και σε τοπικούς χορούς. Κάναμε μια αίθουσα, τη διαμορφώσαμε, την κάναμε μουσείο. Η αίθουσα είχε γίνει με πάρα πολλές φωτογραφίες, με το υλικό από τα μουσεία που δανειστήκαμε, με κούκλες ντυμένες με παραδοσιακές στολές... Φέρανε όλοι, και οι γονείς και εμείς, ότι βρήκαμε, υφάσματα που να μοιάζουν με τις φορεσιές από κάθε χώρα. Αγοράσαμε κούκλες, ίδιες όλες και τις ντύσαμε με τις παραδοσιακές στολές». (Σ10)

Ταυτόχρονα, η παρακάτω νηπιαγωγός, προκειμένου να προσεγγίσει τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών της τάξης της, εστιάζει σε μια θρησκευτική γιορτή αυτών, που αντιστοιχεί σε αυτή των Χριστουγέννων:

«Πέρισυ όμως που είχαμε μουσουλμανάκια μας εξηγούσαν τα παιδιά πως γιορτάζουν την παραμονή των Χριστουγέννων. Κάπως αλλιώς τα λένε αυτοί τα Χριστούγεννα, δε θυμάμαι ακριβώς. Και μας είπανε το έθιμο που βάζουνε συνήθως τα χέρια τους και ήρθαν τα παιδάκια με βαμμένα τα χέρια τους. Μας εξήγησαν όλο το έθιμο και μάλιστα μετά ήρθε κι ένας γονιός και μας εξήγησε πως γιορτάζουν οι μουσουλμάνοι τα Χριστούγεννα. Αυτό ήταν κάτι που συζητήθηκε πολύ μέσα στην τάξη. Πράγμα που τους άρεσε πάρα πολύ. Κι εγώ έμαθα γιατί και εμείς μαθαίνουμε στην πορεία πράγματα». (Σ5)

Σπουδαίο κρίνεται το γεγονός, ότι είναι η μοναδική εκ των ερωτηθέντων νηπιαγωγών, η οποία πράττει αυτό, που έχει οριστεί εκ της βιβλιογραφίας ως "σύνδρομο γιορτών". Με λίγα λόγια, σε αυτήν την περίπτωση, παρόλο που ως στόχος τίθεται η προώθηση της ετερότητας, στην πραγματικότητα οδηγούμαστε στην

“έξωτικοποίηση” του “άλλου”. Η άποψη αυτή ενισχύεται, αν λάβουμε υπόψη την έκβαση της προσέγγισης και συγκεκριμένα, ότι ούτε η ίδια η νηπιαγωγός δείχνει να θυμάται ουσιώδεις λεπτομέρειες, όπως για παράδειγμα το όνομα της γιορτής τους.

Η διαδικασία της οργάνωσης οικείων δραστηριοτήτων προς τα αλλόγλωσσα παιδιά φαίνεται, πως για ορισμένες παιδαγωγούς θεωρείται επιτακτική μόνο στην περίπτωση ύπαρξης μεγάλου αριθμού αυτών μέσα στην τάξη:

«Δεν έχει τύχει να έχω μεγάλο αριθμό παιδιών ποτέ. Κατά συνέπεια δεν το θεώρησα πολύ αναγκαίο. Τα παιδάκια που έχουμε συνήθως είναι ένα, άντε καμιά φορά δύο. Πολύ σπάνια. Είναι παιδιά που έχουν γεννηθεί εδώ, είναι παιδιά Αλβανάκια που μιλάνε πολύ καλά ελληνικά και που δεν έχουμε προβλήματα συνεννόησης, ούτε με τα ίδια, ούτε με τους γονείς τους». (Σ22)

Συνακολούθως, δύναται μεν να υφίσταται η προθυμία από πλευράς νηπιαγωγών, αλλά να απουσιάζει δε από πλευράς των αλλόγλωσσων οικογενειών:

«Κάποια ειδική δραστηριότητα για να κάνουμε, δεν το έχουμε οργανώσει. Και όσες φορές ζητήσαμε.. παραδείγματος χάρη, τώρα που ζητήσαμε για τα παραδοσιακά παραμύθια να μας βοηθήσουν, για να γράψουμε ένα δικό τους παραμύθι, δε συμμετείχαν». (Σ2)

Παρομοίως:

«Όχι. Κάτι ιδιαίτερο δεν έχουμε κάνει. Απλά, όταν είχαμε ξεκινήσει την 28^η Οκτωβρίου για τη σημαία και για τη γιορτή της σημαίας, ζήτησα να φέρουν κάποια παιδιά τη σημαία τους. Επειδή έχω και κάποια παιδάκια τα οποία είναι Ελληνάκια μεν αλλά η μαμά τους είναι από άλλο κράτος... Βουλγαρία. Ζήτησα να φέρουν τη δική τους σημαία. Δε συμμετείχαν όμως σε αυτό. Δεν έφεραν κάτι». (Σ18)

Καταλήγοντας, παραθέτουμε την απάντηση του μοναδικού άντρα ερωτώμενου:

«Η αλήθεια είναι ότι δεν είχα πολλές φορές πολλά αλλόγλωσσα παιδιά. Και δεν έχω κάνει κάτι για να πω ότι έκανα. Κι ας πούμε ότι είναι και κάτι λεπτό. Δηλαδή το να κάνεις κάτι για να δείξεις την ιδιαιτερότητα του παιδιού εμπεριέχει τον κίνδυνο να αναδείξεις αυτή του την ιδιαιτερότητα απέναντι στα άλλα παιδιά». (Σ19)

Αξιολογώντας τη στάση αυτού, διακρίνουμε, πως αντιλαμβάνεται ως ιδιαίτερα λεπτό αυτό το ζήτημα. Η πεποίθηση αυτή δείχνει να τον καθιστά εξαιρετικά επιφυλακτικό, ενώ επισημαίνει πως:

«Η ουσία είναι να κάνουμε δραστηριότητες όπου τα παιδιά να είναι ισότιμα. Να είναι ίσα. Δηλαδή δραστηριότητες που να έχουν να κάνουν με την ισονομία, με το ότι πρέπει να αγαπάμε ο ένας τον άλλον ανεξάρτητα από το χρώμα». (Σ19)

Ορθώς, προβαίνει στο συλλογισμό, πως η πεμπτουσία βρίσκεται στη συναδέλφωση και την αλληλεγγύη μεταξύ των ανθρώπων. Επιλογικά, υποστηρίζει:

«Κοίτα Αλβανός» και “Τι ωραία που το κάνουν οι Αλβανοί” και “οι Αλβανοί έχουν τα τραγούδια αυτά”. Εντάξει. Έχουν τραγούδια. Βάζουμε και τραγούδια αλβανικά, θα το συζητήσουμε. Έχω και ένα παιδάκι

που η μητέρα του είναι Ουκρανέζα. Θα πούμε πώς λέγεται αυτή η λέξη στα Αλβανικά, πώς λέγεται στα Ουκρανικά. Αλλά δε νομίζω ότι η έμφαση, στο να τονίζουμε συνεχώς ότι είναι ιδιαίτερο γιατί έτσι το λέμε ότι είναι ιδιαίτερο. Χωρίς να το καταπλήξουμε λοιπόν. Να μην το δημιουργούμε πρόβλημα». (Σ19)

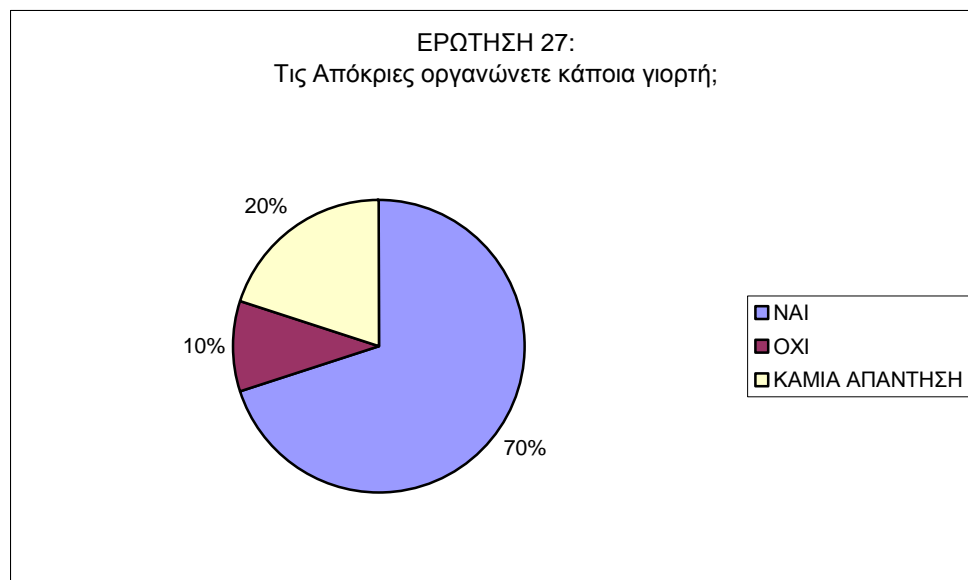
Μέσα από τα λόγια του αυτά υπογραμμίζει τον ενδεχόμενο κίνδυνο, που εμπεριέχει κάθε προσέγγιση, η οποία έχει ως στόχο τη μελέτη ενός άλλου πολιτισμού. Η δοθείσα αυτή έμφαση στην "ιδιαιτερότητα" των "άλλων" ανθρώπων πιθανώς τους καθιστά στο επίκεντρο, προκειμένου να γίνουν πρότυπο προς εξωτικοποίηση.

Οι δραστηριότητες στα πλαίσια της οργάνωσης μιας Αποκριάτικης γιορτής

Με αφορμή το χρονικό σημείο, που επέλεξα, ώστε να διεξάγω την έρευνα θεώρησα φρόνιμο να θέσω ερωτήματα σχετικά με το εάν διοργανώνονται γιορτινές εκδηλώσεις κατά την περίοδο των Αποκριών:

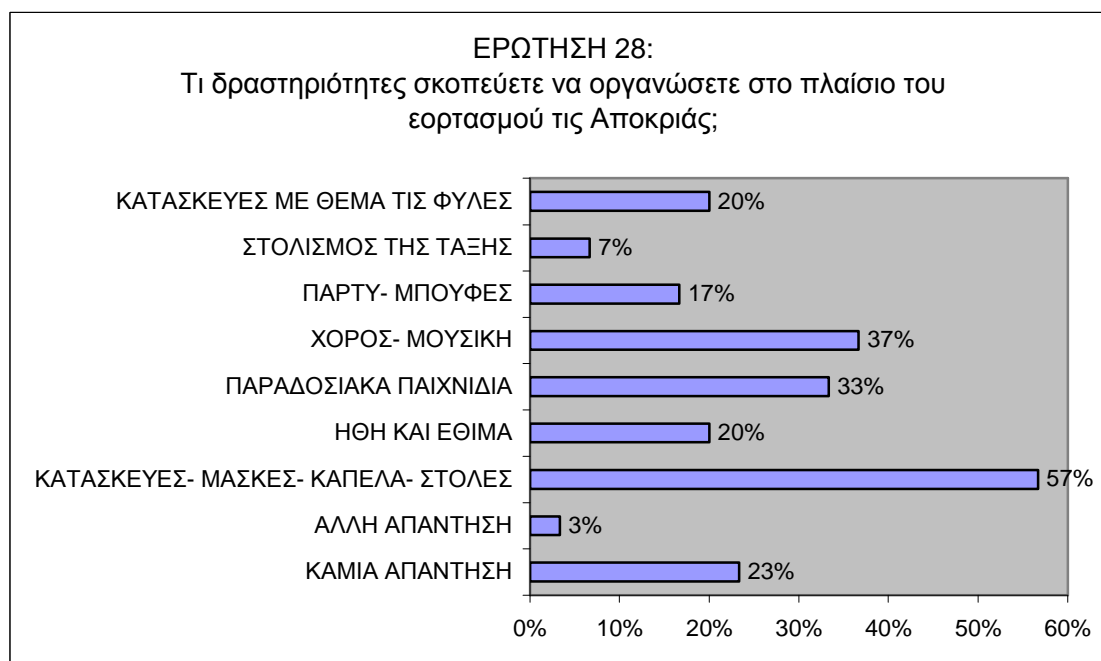
«Ήδη έχουμε σχέδιο εργασίας. Δηλαδή προτζεκτάκι που μιλάμε για τις Απόκριες, για τον χαρταετό, όλα αυτά. Την επόμενη εβδομάδα θα κάνουμε τις μάσκες και τις δραματοποιήσεις». (Σ4)

Από ότι διαπιστώνουμε η αποκριάτικη περίοδος αποτελεί έναυσμα για εορτασμό στο χώρο του νηπιαγωγείου.



Συγκεκριμένα περίπου τα 2/3 των ερωτηθέντων (21 άτομα), προετοιμάζουν κάποια σχετική με αυτήν την περίοδο δραστηριότητα:

«Εδώ φέτος θα κάνουμε γαϊτανάκι, θα χορέψουμε το "πώς το τρίβουν το πιπέρι" το οποίο είναι παραδοσιακό τραγούδι της Ηπείρου και το κάνουμε μουσικοκινητικό. Χορεύουν το Χαράλαμψη. Χορεύουν ένα άλλο τραγούδι που μάθαμε: "τον κλόουν"». (Σ14)



Επίσης:

«Μέχρι στιγμής κάναμε το πρωί της Τσικνοπέμπτης ένα πάρτυ, κάναμε παιχνιδάκια παραδοσιακά με τα λουκούμια, τη χάσκα με τις καραμέλες που κρεμότανε από μανταλάκια και έπρεπε να τις πάρουν με τα δόντια». (Σ6)

Με σημείο αναφοράς τα παραπάνω, είναι έκδηλο, πως οι γιορτινές επιλογές της Αποκριάς είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την ελληνική παράδοση. Λειτουργούν, μάλιστα, ως μέσο για τη συντήρηση και τη μεταβίβαση στις σύγχρονες γενιές.

Στα ίδια πλαίσια κινείται και η παρακάτω αξιόλογη προσέγγιση παρέχοντας πληροφορίες για τα έθιμα της Αποκριάς σε παγκόσμιο επίπεδο:

«Συζητήσαμε για τα ήθη και έθιμα της Αποκριάς. Για το καρναβάλι σε διάφορες περιοχές της Ελλάδος και όχι μόνο.... Για το καρναβάλι στο Ρίο, στη Βενετία. Είδαμε κάτι εικόνες από μάσκες βενετσιάνικες». (Σ22)

Εξίσου, η περίοδος αυτή, τίθεται ως ευκαιρία για την επαφή των νηπίων με διάφορες μορφές της τέχνης:

«Ερχόμαστε σε επαφή με έργα μεγάλων ζωγράφων που έχουν να κάνουν με τις Αποκριές. Για παράδειγμα αυτόν τον Πικάσο, είναι ο γιος του ο Πωλ που τον είχε ντύσει Αρλεκίνο. Εδώ είναι ένα αποκριάτικο γλέντι από τον Μιρό κάναμε χτες και για τον χαρταετό». (Σ10)

Όπως έχει αναφερθεί και κατά την προηγούμενη ανάλυση των δεδομένων της έρευνας, είναι σύνηθες φαινόμενο οι νηπιαγωγοί να επιλέγουν την Αποκριάτικη περίοδο ως το κατάλληλο χρονικό διάστημα για την προσέγγιση των "φυλών": *«Κατασκευές κάνουμε κάθε μέρα. Κάθε μέρα ντύνονται και φεύγουν. Μια μέρα ντυθήκαμε αραπάκια, την άλλη Ινδιανάκια, την άλλη γίναμε βασιλιάδες και με κορώνες και παίζαμε το παιχνίδι: «Βασιλιά,*

βασιλιά». Και κλόουν ντυθήκαμε». (Σ11)

Άναυδους μας αφήνει η φυσικότητα με την οποία περιγράφει η έπουςα νηπιαγωγός τη σχετική κατασκευή:

«Κατασκευές, κλόουν, αρλεκίνους, μάσκες, ινδιανάκια, κινεζάκια, μαυράκια. Να, σήμερα θα τους κάνω το νεγράκι αυτό εδώ..... Μάσκα θα γίνει. Βάζω και ένα κόκαλο και σκουλαρίκια. Τα μαλλάκια υπάρχουν και σε μπουκλάκι. Πολύ ωραίο. Το κόβεις. Γίνεται μασκούλα. Και από κάτω βάζουμε μια εφημερίδα και φτιάχνουμε και τη στολή και έχουμε και ανακύκλωση. Τα κοκαλάκια τα κάνω με κάνσον». (Σ8)

Η κίνηση της αυτή προκαλεί την ολοκληρωτική γελοιοποίηση των έγχρωμων ανθρώπων. Αξιοπρόσεκτο είναι ότι η ίδια πλανάται νομίζοντας ακόμη, ότι πράττει ορθώς καλλιεργώντας την περιβαλλοντική συνείδηση.

Τα ίδια συναισθήματα γεννώνται από την ανάγνωση του παρακάτω αποσπάσματος:

«Φτιάξαμε μάσκες από ζώα μέχρι τη μάσκα "το παιδί της Αφρικής", το καπέλο του Κινέζου, το καπέλο με τους Ινδιάνους που μιλήσαμε για κάποιες φυλές». (Σ9)

Είναι λυπηρό, πως η νηπιαγωγός, με όσα ορίζει, θέτει σε ίδια μοίρα τους ανθρώπους της Αφρικής με την κατηγορία των ζώων.

Άγνοια, ίσως υποδηλώνουν τα λόγια της εξής νηπιαγωγού:

«Γιατί οι ινδιάνοι ας πούμε που εμείς τους θέλουμε να είναι καρναβάλια για μας τις Απόκριες, είναι έτσι όλο το χρόνο αυτοί. Με τα φτερά τους και με τις φορεσιές». (Σ10)

Μολονότι, φαίνεται να αντιλαμβάνεται τη λανθασμένη τακτική όλων, να μεταμφιέζονται σα μέλη άλλων πολιτισμικών ομάδων, στην ουσία πίπτει στο ατόπημα να νομίζει, ότι οι σύγχρονοι Ιθαγενείς Αμερικάνοι φορούν τις παραδοσιακές τους στολές κάθε μέρα, όλο το χρονικό έτος.

Συν τω χρόνω, αφνιδιαστική στάθηκε η εκδήλωση ενδιαφέροντος από πλευράς μου, προκαλώντας μάλιστα αμηχανία στην ακόλουθη νηπιαγωγό, σχετικά με εποπτικό υλικό, και συγκεκριμένα πίνακες ζωγραφικής που απεικόνιζαν Ιθαγενείς Ινδιάνους:

«Ε, κοίταξε, μελετήσαμε πίνακες ζωγραφικής και(αμηχανία). Δηλαδή νηπιαγωγός είσαι και εσύ και ξέρεις πως θα προσεγγίσω τις Απόκριες και όλα αυτά. Τους πίνακες τους μελετήσαμε, τους αναπτύξαμε και όλα αυτά». (Σ4)

Η στάση της αυτή δικαιολογείται, αν λάβουμε υπόψη, πως η γενικότερη συμπεριφορά της δείχνει να αναγνωρίζει τη σφαλερότητα της πρακτικής αυτής, με αποτέλεσμα η ίδια να αποποιείται τις ευθύνες της προσπαθώντας να τις "φορτώσει" κυριολεκτικά σε όλες τις συναδέλφους της.

Εν τέλει, σχετική απροθυμία εκφράζουν τα λόγια της παρακάτω παιδαγωγού:

«Αχ, να εδώ το πονεμένο μας θέμα. Εγώ φέτος είπα ότι δε θέλω να έρθουν ντυμένα. Ας πάνε με τους γονείς... Γιατί γίνεται μια βαβούρα σχετική και ίσως έχω κουραστεί, δεν ξέρω. Δεν το αντέχω αυτό το πράγμα. Θα πρέπει από τη στιγμή που θα έρθουν ντυμένα να διασκεδάσουν. Αυτό τους περνάει στο μυαλό. Ε, πόσες ώρες πια να τα διασκεδάσεις τα παιδιά; Τι να κάνουμε; Πόσες ώρες να χορέψουμε, πόσες ώρες να τραγουδήσουμε;». (Σ17)

Αναντίρρητα, διαφαίνεται, πως η προαναφερθείσα δεν προβαίνει καν στην οργάνωση μιας τέτοιας γιορτής. Θεωρεί πως δεν επιτυγχάνει εκπαιδευτικούς σκοπούς, ενώ λειτουργεί μόνο ως παράγοντας ψυχαγωγίας για τα νήπια. Η αντίληψη της αυτή την οδηγεί στην αποστασιοποίηση μη δίνοντας έτσι την ευκαιρία στα παιδιά να διασκεδάσουν περαιτέρω.

Περιγραφή ενός ιδιαίτερου περιστατικού που συνέβη σε σχολική γιορτή

Προς την επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας, φρόνιμο κρίθηκε να τεθεί στους συνεντευξιζόμενους ως ερώτημα και το εξής: «Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική γιορτή». Ευλόγως, θα λέγαμε, λαμβάνοντας υπόψη το ψυχαγωγικό χαρακτήρα που φέρει η γιορτινή ατμόσφαιρα, ότι τα 5/6 του ποσοστού των ερωτηθέντων (23 άτομα) προέβησαν στην περιγραφή ενός ευχάριστου γεγονότος.

Αρχικώς, παραθέτουμε τη διήγηση του ακόλουθου περιστατικού:

«Έτυχε σε καλοκαιρινή σχολική γιορτή, τα παιδιά στο τέλος να αρχίσουν να αυτοδημιουργούν μόνα τους. Οι γονείς δεν το κατάλαβαν, γιατί συνέχισαν να βγάζουν τα παιδιά έναν εαυτό τον οποίο εμείς δεν το περιμέναμε. Συνέχισαν μόνα τους κάποιο διάλογο, κάποιες κινήσεις πάνω στη σκηνή και εμείς μείναμε άναυδοι». (Σ5)

Με βάση τα προαναφερθέντα, η νηπιαγωγός μας δίνει το έναυσμα, να θίξουμε ένα ευαίσθητο θέμα. Δεν πρόκειται, βέβαια, για κάτι άλλο παρά του συνήθους φαινομένου, όπου οι παιδαγωγοί στα πλαίσια της οργάνωσης μιας γιορτής δρουν καταπιεστικά προς τον αυθορμητισμό των παιδιών, χωρίς να τους δίνουν την ευκαιρία να εκφραστούν αυτοδημιουργώντας. Το γεγονός αυτό απορρέει από τη γενικότερη επιθυμία των νηπιαγωγών, η οργανωμένη εορταστική εκδήλωση τους να αγγίζει την τελειότητα εξυπηρετώντας την προσωπική τους προβολή στα μάτια των γονέων. Συνεπώς, στη συγκεκριμένη περίπτωση, εξαιρετικά ευτυχές κρίνεται το ότι οι παιδαγωγοί δείχνουν να αναγνωρίζουν την αξία της "απελευθέρωσης" της εκφραστικότητας των παιδιών.

Ομοίως, και το παρακάτω συμβάν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως

ευχάριστη έκπληξη από την ερωτώμενη νηπιαγωγό:

«Ένα περιστατικό που έγινε ήταν ένα ελαφάκι συγκεκριμένα που αφού έκανε το δικό του το σκετσάκι βγήκε μετά και έκανε κάποιες κινήσεις οι οποίες δεν ήταν μέσα στο πλαίσιο». (Σ1)

Μεγάλη ευαισθησία μας προκαλούν τα λόγια της εξής νηπιαγωγού:

«Υπήρχε στο τμήμα μου αυτιστικό παιδί και νταουνάκι και οπωσδήποτε έπρεπε να συμμετέχουν στη γιορτή. Και συμμετείχαν τα παιδιά. Αλλά επειδή συμμετείχε το αυτιστικό παιδί για κάποιον ξένο «χάλασε η γιορτή... Υπήρχε μια σκηνή όπου έπαιρναν τους κουραμπιέδες για να τους πετάζουν στα μούτρα. Ενώ μιλούσαν τα παιδιά, το συγκεκριμένο παιδί από τη χαρά του τη μεγάλη, το καλό μου, άρχισε να ρίχνει τους κουραμπιέδες πάνω στη σκηνή, πάνω στους επισήμους, στα παιδιά και τέτοια. Έγινε μια αναστάτωση μεγάλη. Το σκετσάκι δεν παίχτηκε, αλλά εγώ είδα ότι τα παιδιά που συμμετείχαν στο σκετς, συμμετείχαν στο παιχνίδι και χάρηκαν που τους έβαλε σε αυτό το τριπάκι ο..... να παίζουν. Υπήρχε μια παύση, δεν θα την ξεχάσω ποτέ, ένα πάγωμα και μετά ένα χειροκρότημα. Και ήταν η καλύτερη γιορτή για εμάς». (Σ4)

Αδιαμφισβήτητα, η συγκίνηση με την οποία περιγράφει το περιστατικό η συγκεκριμένη παιδαγωγός καθιστά αντιληπτό, πως η ίδια συμμερίζεται την ψυχική κατάσταση του συγκεκριμένου νηπίου, κι ακόμη τη χαρά που το παιδί αυτό νιώθει συμμετέχοντας στη γιορτή.

Παράλληλα, ως διαφεύγουσα από τα καθιερωμένα θα χαρακτηρίζαμε και αυτή τη γιορτή που εκρίθη ως ευχάριστο γεγονός από τη συνεντευξιόζουσα:

«Μια χρονιά ήταν μια πάρα πολύ ωραία γιορτή που μου άρεσε. Είχαμε παίξει τον Τριγωνοσαρούλη. Το είχαμε κάνει όμως τελείως βιωματικά. Δηλαδή σα θεατρικό παιχνίδι. Αφήγηση και δράση. Δεν ήταν στημένο. Στολές δεν είχαμε. Τα παιδιά φορούσαν όλα ομοιόμορφα. Είχαμε ζωγραφίσει μπλουζάκια του Τριγωνοσαρούλη. Ήταν πολύ απλό και λιτό.. Ήταν η πρώτη φορά που τα παιδιά χάρηκαν τόσο πολύ και για αυτό μου άρεσε κι εμένα πάρα πολύ. Γιατί, οι γιορτές, κακά τα ψέματα, αγχώνουν πάρα πολύ τα παιδιά. Αλλά αυτό μου άρεσε γιατί το είχαν διασκεδάσει τα παιδιά. Δηλαδή ήταν γιορτή που πραγματικά την έζησαν». (Σ14)

Είναι φανερό, πως ιδιαιτερότητα σε αυτή τη γιορτή, προσδίδουν ο θεατρικός χαρακτήρας της, σε συνδυασμό με το στοιχείο της αφήγησης και της δράσης καθώς επίσης και η έλλειψη ενός στεγανού τρόπου οργάνωσης. Επίσης, φαίνεται, πως η νηπιαγωγός έδωσε έμφαση στη λιτότητα και απλότητα της προετοιμασίας, με στόχο να κάνει τα παιδιά να αισθανθούν πιο όμορφα αποβάλλοντας κάθε άγχος. Η κίνησή της υποδηλώνει, πως βαρύτητα πρέπει να δίνεται περισσότερο στις δραστηριότητες της αρεσκείας των παιδιών κι όχι σε αυτές που καλύπτουν τις απαιτήσεις των γονέων:

«Αλλά τους είχαμε ενημερώσει, τους είχαμε προετοιμάσει. Γιατί οι γονείς περιμένουν να δουν συνήθως

ένα πράγμα με σκηνικά και.. Είχαμε βέβαια σκηνικό. Είχαν ζωγραφίσει ψάρια και τέτοια. Αλλά οι γονείς περιμένουν να δουν στημένα πράγματα». (Σ14)

Σύμφωνα με το σχόλιο αυτό, φαίνεται πως οι γονείς αρέσκονται στην υπερβολή, εντυπωσιάζονται από εκδηλώσεις που αγγίζουν τα επαγγελματικά πρότυπα, ασχέτως αν αυτές δεν περιλαμβάνουν καμία πινελιά παιδικής δημιουργικότητας. Εν τέλει, η ίδια διαπιστώνει με πικρία, πως η επαναληπτική διαδικασία των προβών προς την ολοκλήρωση της οργάνωσης φαίνεται να κουράζει τα παιδιά:

«Αλλά σε εκείνη τη γιορτή πραγματικά, τα παιδιά μου ζητούσαν εκατό φορές να παίξουμε τον Τριγωνοψαρούλη. Ενώ θυμάμαι, από την εμπειρία μου άλλες φορές, που τους έλεγα να κάνουμε πρόβα και έλεγαν: 'ωχ, πάλι;'.(Σ14)

Μάλιστα, στην κρίση αυτή προβαίνει, αφού επιχειρεί τη σύγκριση μεταξύ των δύο διαφορετικών σχεδιασμένων γιορτών. Γι' αυτό και προβάλλει ως καλύτερη, από ψυχοπαιδαγωγική άποψη, αυτή, που διαχωρίζεται από τις συνηθισμένες.

Στη διατύπωση παρόμοιας κρίσης μας οδηγούν και τα παρακάτω:

«Τη χρονιά που είχαμε τα παραδοσιακά παιχνίδια. Εκείνη τη χρονιά τα παιδιά χάρηκαν πραγματικά τη γιορτή. Ενώ σε άλλες γιορτές υπάρχει μια πίεση, καταπίεση... Αναγκάζονται να μάθουν ρόλους απ' έξω, να τα πούνε. Τότε παίζανε και με τους γονείς και χάρηκαν και οι γονείς». (Σ3)

Είναι ευδιάκριτο πως τα παιδιά προτιμούν καθετί που δεν απαιτεί τη στείρα αποστήθιση αποσπασμάτων που συνοδεύουν ένα ρόλο.

Ιδιαίτερη πρωτοτυπία, θα λέγαμε, παρουσιάζει η προσέγγιση, που μας παρέθεσε, ο μοναδικός αρσενικού γένους, νηπιαγωγός, στο σύνολο των συνεντεύξεων:

«Αυτό που σου είπα πριν με το μαύρο θέατρο. Είχαμε σκάσει από τη ζέστη... Αλλά ήταν πολύ συγκινητικά μετά από τη γιορτή . Τα παιδιά είχανε μια ευχαρίστηση ιδιαίτερη στο πρόσωπο τους όταν τελειώσαμε... Υπήρχε μια ένταση. Υπήρχε μια ένταση δημιουργίας θα το έλεγα. Μου έδωσαν την εντύπωση δηλαδή ότι ήταν όπως είναι ο καλλιτέχνης, ο ηθοποιός, ο οποίος δίνει τον εαυτό του πάνω στη σκηνή. Αυτήν την εντύπωση μου έδωσαν πολλά παιδιά. Τα οποία με αγκαλιάζανε μετά, εκδήλωσαν περιέργες συμπεριφορές. Δεν τις είχα νιώσει σε άλλες φάσεις. Τις ένιωσα βέβαια και άλλες φορές αλλά εκείνο ήταν κάτι πολύ... Ίσως κι εγώ να ήμουνα έντονα φορτισμένος, δεν ξέρω». (Σ19)

Αξιοπρόσεκτο είναι το γεγονός, ότι συνδέει τις ευχάριστες αναμνήσεις με την πρωτοτυπία της επιλογής του, δηλαδή αυτή του μαύρου θεάτρου, αλλά δίνει έμφαση στα όμορφα συναισθήματα, που του προκάλεσε η μη αναμενόμενη αντίδραση των παιδιών.

Ακόμη, την καθοριστικότητα της συμβολής των γονέων στη διενέργεια μιας

γιορτής υποδεικνύουν τα ακόλουθα:

«Απλά αυτό που μου έκανε εντύπωση φέτος πάρα πολύ ήταν η ενεργός συμμετοχή των γονιών που πραγματικά είναι αξιοσημείωτη. Αξίζει να την πω γιατί οι γονείς ήρθαν με πολύ χαρά εδώ πέρα. Βέβαια, έχουν τον ελεύθερο χρόνο για να συμμετέχουν». (Σ10)

Ανεξαρτήτως αυτών, αιφνιδιαστικά προς τις ακόλουθες νηπιαγωγούς στάθηκαν τα εξής περιστατικά:

«Τώρα που έγινε η αποκριάτικη γιορτή μου έκανε εντύπωση επειδή είχα ντυθεί κι εγώ δεν μπορούσαν να βρουν τι στολή είχα φορέσει... Ορισμένα παιδιά είπαν κάτι που ήταν άσχετο με τη στολή μου, δε μπορούσε να πάει το μυαλό τους, γιατί είχα ντυθεί Σπανιόλα. Οπότε έκανα ολόκληρη αναφορά στη χώρα την Ισπανία για να μπορέσω να τους δώσω να καταλάβουν περίπου κάποια χαρακτηριστικά της στολής». (Σ9)

Λανθασμένη, βέβαια, κρίνεται η επιλογή αυτής της στολής, αφού αυτή υποδηλώνει την πολιτισμική ταυτότητα μιας άλλης χώρας. Περαιτέρω, ανεπιτυχώς στάθηκε η όλη προσπάθεια της, αφού τα νήπια, φάνηκε, να μην αντιλαμβάνονται το νόημα της. Η κατάληξη αυτή, δικαιολογείται αν λάβουμε υπόψη την προχειρότητα σχεδιασμού και το αίσθημα καταναγκασμού που δείχνει να αισθάνεται η νηπιαγωγός προκειμένου να προβεί σε εξηγήσεις.

Επιπλέον, αναφορικά με την συμμετοχή αλλόγλωσσων παιδιών στις εθνικές γιορτές, αξίζει να σημειωθεί το εξής:

«Στις Σκυές στη Θεσσαλονίκη, κατά τη γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου. Εκεί είχα πολλά παιδιά αλλοδαπά. Τα μισά παιδιά ήταν αλβανάκια. Πριν τη γιορτή είπα στους γονείς ότι όποιος θέλει μπορεί να ντύσει το παιδί του. Μου έκανε πολύ εντύπωση ότι ήρθαν όλα ντυμένα τσολιαδάκια και σουλιτοπούλες. Φαντάσου πόσο πολύ ήθελαν να μην ξεχωρίζουν από τους άλλους. Να είναι μέσα στο σύνολο». (Σ26)

Είναι εμφανές, δηλαδή, πως οι γονείς δεν αρέσκονται τα παιδιά τους να διαφεύγουν εκ του συνόλου, με συνακόλουθο τον παραγκωνισμό τους. Γι' αυτούς τους λόγους επιθυμούν διακαώς να συμμετέχουν σε όλες τις γιορτές, ακόμη κι αν αυτές δεν τους εκφράζουν.

Αναφορικά με το μέγεθος της ευχαρίστησης, που νιώθουν οι νηπιαγωγοί, ενθουμούμενοι κάποιο γεγονός συνδεδεμένο με τις γιορτές ως αποκορύφωμα λειτουργεί η εξής άποψη:

«Κάθε χρόνο το χειροκρότημα. Αυτό βιώνω. Το χειροκρότημα και την αγάπη που εισπράττουμε. Αυτό είναι και το επάγγελμά μας. Δίνουμε πολύ από εμάς αλλά παίρνουμε και πάρα πολύ. Το άγχος δεν το συναντάω πολύ στη γιορτή. Όταν τελειώνει μια γιορτή με αγάπη, αγκαλιά και χαμόγελα είναι αυτό που μου μένει και είναι ίσως και η δύναμη για να ξανακάνουμε γιορτή... Μέχρι στιγμής το ευχαριστούνται πάρα πολύ. Πάρα πολύ! Διότι δίνουμε πολύ βάση σε αυτό που θέλουνε τα παιδιά. Χορό, μουσική, παιχνίδι. Γιατί να αγχωθούν από τη στιγμή που κάνουμε αυτό που θέλουν τα παιδιά;». (Σ30)

Παρατηρούμε, δηλαδή, πως τα λεγόμενα της εκφράζουν ολιγάρκεια και μέγιστη ευδιαθεσία, ενώ ακόμη ως επίκεντρο καθίστώνται η επιβράβευση αυτής και των παιδιών και κυρίως η ευχαρίστηση των νηπίων.

Στον αντίποδα όλων αυτών τίθεται καθετί δυσάρεστο, που είχαν να εξιστορήσουν ορισμένοι, ελάχιστοι σε αριθμό, εκ των ερωτηθέντων:

«Ένα παιδάκι θυμάμαι πριν από χρόνια. Όταν δούλευα στο χωριό "Λουτρό". Άρχισε να φωνάζει μπροστά στον κόσμο: "θέλω να φύγω, θέλω να φύγω, θέλω να φύγω, δε μπορώ". Φαινότανε ότι κάτι είχε άλλα κι εγώ δεν μπορούσα να πω τη μαμά. Αυτή ήταν η αφορμή για να το συζητήσω με τη μαμά». (Σ23)

Προβληματισμός, επίσης, διαφαίνεται στα λόγια της εξής νηπιαγωγού:

«Κάτι που με προβληματίζει είναι παιδιά που συνήθως μπορεί να είναι άνετα και επικοινωνιακά μέσα στην τάξη, στις γιορτές δειλιάζουν πάρα πολύ να συμμετέχουν και μάλιστα το εκφράζουν έντονα. Π.χ: με κλάματα. Και αυτό συμβαίνει πάντοτε. Σε κάθε γιορτή κάποιο θα με ζαφνιάσει με τη συμπεριφορά του». (Σ16)

Καθίσταται φανερό, πως η νηπιαγωγός δε δείχνει τόσο δυσανεστήμενη, αλλά όσο υποβαλλόμενη σε κατάσταση αιφνιδιασμού από κάθε απρόοπτη αντίδραση των παιδιών σε κάθε γιορτή.

Επιπροσθέτως, μεγάλη δυσανεσκεια, ίσως και πικρία φανερώνουν κι όσα περιγράφει η παρακάτω νηπιαγωγός:

«Αποφασίζω να ντύσω τους μάγους. Και έρχεται η μητέρα και μου λέει: "εγώ δε θέλω το δικό μου το γιό να τον έχεις δεύτερο μάγο στη σειρά. Θέλω να τον βάλεις πρώτο στη σειρά". Σε άλλη πάλι γιορτή, 25^η Μαρτίου, έρχεται άλλη μητέρα και λέει: "το δικό μου το παιδί θα καταθέσει στεφάνι". Με έκαναν και έκλαιγα. Εγώ πιστεύω ότι η νηπιαγωγός μπορεί να καταλάβει ποιο παιδί αξίζει να πάει να καταθέσει το στεφάνι και να μπει στη σειρά. Δε θα βάλω το μωρό που έχει πρόβλημα στην άρθρωση να καταθέσει στεφάνι.. Το αποτέλεσμα είναι ότι έτυχε παιδί να μην έρθει να καταθέσει το στεφάνι». (Σ13)

Η εκδήλωση τέτοιων συναισθημάτων απορρέει από την παρέμβαση ορισμένων γονέων, σε κάποιες περιπτώσεις με στόχο την επίδειξη αποκλειστικά των παιδιών τους κατά την πραγματοποίηση της γιορτής.

Επιλογικά, σαφώς δε θα έπρεπε να παραλειφθεί η ακόλουθη άποψη:

«Δε θυμάμαι κάτι... Τις απεχθάνομαι». (Σ17)

Είναι πασιφανές, λοιπόν, πως η συγκεκριμένη νηπιαγωγός εκφράζει απίστευτη απέχθεια για τις γιορτινές εκδηλώσεις, γεγονός το οποίο επισήμανε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.

Δοθείσες συμβουλές από τις εκπαιδευτικούς του δείγματος

Με στόχο τη βελτιστοποίηση της υπάρχουσας κατάστασης, που επικρατεί στην ελληνική προσχολική πρακτική αλλά και την αποτύπωση της ιδεατής εικόνας που καλλιεργεί κάθε νηπιαγωγός στη σκέψη της, αναφορικά με την οργάνωση των εορταστικών εκδηλώσεων, ζητήσαμε εν τέλει τη συμβουλευτική γνωμοδότηση τους υποβάλλοντας το ερώτημα: «τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση σχολικών γιορτών;».

Ωστόσο, οι δοθείσες απαντήσεις απορρέουν από τη συνδρομή ποικίλων παραγόντων, ενώ έμφαση δόθηκε αρχικά στο ζήτημα της συνεργασίας μεταξύ νέων και παλαιότερων εμπειρικά νηπιαγωγών στο χώρο του νηπιαγωγείου: *«Η πρώτη συμβουλή που θα έδινα θα ήταν στο σχολείο που θα πήγαινε, αν υπήρχανε νηπιαγωγοί με χρόνια πείρα να μην τις απαξιώνε. Να άκουγε. Η πείρα είναι το βασικότερο. Και από εκεί και μετά, να έβαζε τη φαντασία της για να δουλέψει... Το κυριότερο είναι η συνεργασία και όχι η απαξίωση των συναδέλφων».* (Σ2)

Η συγκεκριμένη νηπιαγωγός, με όσα μας παραθέτει, αφήνει να διαφανεί ένα “ευαίσθητο” θέμα, αυτό της απαξίωσης που νιώθουν οι πρεσβύτερες νηπιαγωγοί, κατόπιν της συμπεριφοράς που επιδεικνύουν οι νεότερες. Τα λόγια της, θα μπορούσαμε να πούμε, πως υποδηλώνουν πικρία για το γεγονός αυτό, κάτι που μας υποδεικνύει πως η ίδια προφανώς ανήκει στη μερίδα των πιο έμπειρων εν συγκρίσει νηπιαγωγών, αντικατοπτρίζοντας την ψυχοσύνθεση όλων όσων συγκεντρώνουν πολλά έτη υπηρεσίας.

Την ίδια εντύπωση μας προκαλεί η επόμενη παιδαγωγός υποστηρίζοντας, βέβαια, τα λεγόμενα της με ειρωνική χροιά στον τόνο της φωνής της:

«Να συνεργάζεται και με τις συναδέλφισσες που έχουν κάποια χρόνια υπηρεσία αλλά και μεταξύ τους. Γιατί, δεν ξέρω, έχουν μια τάση να νομίζουν ότι είναι καθηγήτριες πανεπιστημίου όταν έρχονται στα νηπιαγωγεία. Να κατεβαίνουν στο επίπεδο των παιδιών για να μπορούν να προσεγγίσουν τα παιδιά με την αγάπη». (Σ3)

Εν συνεχεία, οι παρακάτω νηπιαγωγοί επισημαίνουν ως “συνταγή” για μια επιτυχή εορταστική οργάνωση, καθετί που απομακρύνεται από τις καθιερωμένες φόρμες και στηρίζεται εξ’ ολοκλήρου στη ψυχαγωγή των νηπίων, η οποία συχνά είναι αποτέλεσμα της δημιουργικότητας και του αυθορμητισμού των ίδιων των παιδιών:

«Επειδή στα παιδιά αρέσουνε πάρα πολύ οι δραματοποιήσεις, τα παιχνίδια και όλα αυτά, να προσπαθήσει. Δε θα έχει επιτυχία στη γιορτή της και θα είναι κουραστική η γιορτή αν δεν τη θέλουν τα παιδιά. Και για τη νηπιαγωγό και για τα παιδιά. Να προσπαθήσει να τα προσεγγίσει, να δει το

ενδιαφέρον τους και εκεί επάνω να γυρίσει». (Σ4)

Ομοίως:

«Να είναι λιγότερο οργανωμένες και πιο πολύ αυθόρμητες οι γιορτές». (Σ6)

Ιδιαίτερη προσοχή χρήζουν, όσα παρατίθενται:

«Γιατί βλέπω πίεση από πολλούς συναδέλφους. Γρήγορα- γρήγορα να μάθουν τα παιδιά. Έχω δει άγρια περιστατικά. Σφαλιάρες πιο παλιά να πέφτουν γιατί δεν έμαθε το ποίημα το παιδί. Όσο μπορεί το παιδί». (Σ8)

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως άλλωστε έχει προαναφερθεί και στην κατάθεση της βιβλιογραφίας, η συμπεριφορά αυτή, που χαρακτηρίζει ορισμένες νηπιαγωγούς εξηγείται λαμβανομένης υπόψη, ότι αυτοί αντιμετωπίζουν το θεσμό των γιορτών ως μέσο προβολής των ιδίων στους γονείς με στόχο την ανταμοιβή τους. Η γενικευμένη αυτή θα λέγαμε τάση οδηγεί συχνά σε ακραίες καταστάσεις, με σκοπό όμως την τελειοποίηση της οργάνωσης της γιορτής.

Ακόμη, ως υπόβαθρο, για τη στήριξη του σχεδιασμού μιας επιτυχούς γιορτής, τίθεται και το αίσθημα προθυμίας από πλευράς των παιδαγωγών:

«Να έχει όρεξη για τις γιορτές. Γιατί εάν το πάρεις υποχρεωτικά ότι πρέπει να κάνεις και να οργανώσεις απλά για να δουν οι γονείς ότι έχεις οργανώσει μια γιορτή δεν έχει νόημα αυτό», (Σ9)

όπως επίσης:

«Να έχει πάντα πολύ όρεξη για να το κάνει αυτό και να δίνεται με πάθος. Γιατί τελικά η γιορτή μένει και σε εμάς και στα νήπια». (Σ12)

Παράλληλα, δεν έμελλε να παραμεριστεί και η αναφορά περί του επικουρικού ρόλου που διαδραματίζουν οι γονείς στην οργάνωση ενός εορταστικού προγράμματος:

«Δε ξεκινάμε τίποτα χωρίς να έχουμε τους γονείς κοντά μας. Είτε θετική, είτε αρνητική είναι η αντίδρασή τους εμείς πρέπει να τους πλησιάζουμε. Μπορούμε να κάνουμε και σπουδαία πράγματα μόνοι μας αλλά το σχολείο σύμφωνα και με τη σύμβουλο πρέπει να είναι ανοιχτό». (Σ13)

Από τα λεγόμενα της, γίνεται αντιληπτό, πως επιζητούν τη βοήθεια των γονέων στα πλαίσια του "ανοίγματος" του σχολείου, επισημαίνοντας όμως ταυτόχρονα και τις "σπουδαίες" ικανότητες των ιδίων.

Συνακολούθως, η ακόλουθη νηπιαγωγός επεσήμανε την ανάγκη της προσαρμογής του "στυλ" των γιορτών:

«Γιατί υπάρχουν ακόμη σχολεία που κάνουν ποιήματα. Που εγώ το θεωρώ απαράδεκτο. Το θεωρώ τριτοκοσμικό αυτό το πράγμα... Γιατί το να βγει ένα παιδάκι να πει ένα ποίημα δε λέει κάτι. Δεν είναι γιορτή αυτό το πράγμα. Έχει αλλάξει εντελώς το στυλ. Δηλαδή, όταν πήγα να εγώ στο νηπιαγωγείο λέγαμε ποιήματα... Γιατί θεωρώ ότι μια αποστήθιση ενός ποιήματος δεν προσφέρει τίποτα. Τι είναι; Κίνηση; Για μένα η γιορτή είναι χορός, τραγούδι, κίνηση. Δεν είναι απλά να βγεις και να πεις ένα μπλά, μπλά, μπλά

και να κάνεις υπόκλιση και να φύγεις». (Σ14)

Μάλιστα, με τα λόγια της τονίζει ιδιαίτερα τη διαφοροποίηση του τρόπου οργάνωσης, που παρατηρούνταν κατά το παρελθόν και που πλέον, συνιστά κάτι το παρωχημένο.

Αδιαμφισβήτητα, το στοιχείο της ψυχαγωγίας επισημαίνεται από την έπουσα παιδαγωγό, πως θα πρέπει να κυριαρχεί κατά τη γιορτινή ατμόσφαιρα:

«Να τη διασκεδάσουν τα παιδιά, γιατί συνήθως οι γιορτές είναι κουραστικές για τα παιδιά. Και κάθε φορά όταν τα παιδιά προετοιμάζονται για τη γιορτή δυσανασχετούν ή κουράζονται. Ας είναι ότι είναι για τα παιδιά». (Σ10)

Το γεγονός, ότι στο επίκεντρο της γιορτής πρέπει να τοποθετούνται μόνο τα παιδιά υποστηρίζει και ο μοναδικός άντρας νηπιαγωγός που συμμετείχε στην έρευνα:

«Δεν είναι η γιορτή ούτε δικιά μου για να δείξω εγώ ότι είμαι καλός δάσκαλος, ούτε του γονιού που πρέπει να δείξει στη γειτόνισσα τι καλά που τα λέει το παιδί της. Το πρώτο πράγμα που πρέπει να έχει η νηπιαγωγός στο μυαλό της είναι ότι η γιορτή είναι για τα παιδιά και ότι κάνουμε στο σχολείο είναι για τα παιδιά. Οτιδήποτε κάνουμε». (Σ19)

Επιπρόσθετα, η αποφυγή των συνηθισμένων γιορτινών πρακτικών υπερτονίζεται παρακάτω:

«Να πειραματιζόμαστε. Με το υλικό που έχει κάθε φορά στην τάξη. Και να δοκιμάζει. Ενώ έχει ας πούμε ένα σταθερό υλικό, μια σταθερή γιορτή, ας δοκιμάζει κάθε φορά και κάτι καινούργιο. Όχι όσον αφορά πάντα το θέατρο. Με τι μπορεί να το εμπλουτίσει. Αν μπορεί να έρθει κάποιος άλλος να μιλήσει, κάτι άλλο να παρουσιάσουν τα παιδιά». (Σ26)

Παρομοίως:

«Κυρίως να υπάρχει ανοιχτό μυαλό. Να ψάχνει κάτι καινούργιο και ενδιαφέρον που θα παρακινήσει τα παιδιά να συμμετέχουν. Δηλαδή όταν είναι κάτι συνηθισμένο τα παιδιά βαριούνται. Να ψάχνει κάτι καινούργιο». (Σ24)

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναδυθεί για ακόμη μια φορά το θέμα της εμπλοκής ατόμων του ευρύτερου περιβάλλοντος στις αποφάσεις, που λαμβάνουν οι νηπιαγωγοί, στο πλαίσιο της οργάνωσης μιας εκδήλωσης:

«Να προσπαθήσει να αποβάλλει την υποτιθέμενη κοινωνική πίεση που υπάρχει όσον αφορά τις γιορτές. Όσο μπορεί. Αυτό μια συμβουλή. Δηλαδή να λειτουργήσει με βάση τα πιστεύω της και με βάση αυτό που νομίζει αυτή ή αυτός ότι θα πρέπει να προσφέρει στα παιδιά εκείνη τη στιγμή και όχι με βάση τι θέλει η κοινωνία σε εισαγωγικά. Αυτό είναι το βασικό. Γιατί αλλιώς θα μπλέξει σε ένα κικεονα προβολής και διαμάχης: "Το παιδί το δικό μου ήταν έτσι, το παιδί το δικό μου ήταν αλλιώς" κ.τ.λ...». (Σ19)

Επιλογικά, η ακόλουθη παιδαγωγός μας μεταφέρει την αρνητική διάθεση αρκετών συναδέλφων της αποκαλύπτοντάς μας παράλληλα, πως το μυστικό για μια επιτυχημένη γιορτή είναι πολύ απλό και βρίσκεται μπροστά μας:

«Καταρχήν αυτό που κάνει να το κάνει με αγάπη. Εντάξει είναι πολύ κλισέ αυτό που λέω αλλά είναι πάρα πολύ σημαντικό. Διότι οι πιο πολλοί το βλέπουν σαν αγγαρεία. "Αμάν, έχουμε γιορτή. Έχεις να μου δώσεις καμιά φωτοτυπία"; Πολλοί συνάδελφοι το βλέπουν σαν αγγαρεία. Ευτυχώς είναι πολλοί που τις αγαπάνε τις γιορτές....Το μεράκι πάνω από όλα. Καλή επιτυχία θα υπάρχει. Όταν έχεις να κάνεις με παιδιά η επιτυχία είναι σίγουρη»! (Σ30)

Κεφάλαιο 5

Γενικά Συμπεράσματα

Αδιαμφισβήτητα, ως σπουδαιότερο τμήμα από την όλη διεξαγωγή της έρευνας κρίνεται η εξαγωγή των γενικών συμπερασμάτων. Προς την ικανοποίηση αυτού του σκοπού το βασικό μεθοδολογικό εργαλείο της ημι-δομημένης συνέντευξης έλαβε χώρα σε τριάντα νηπιαγωγεία, δίνοντάς μας επαρκείς πληροφορίες.

Ειδικότερα, στο επίκεντρο της έρευνας τέθηκε η διερεύνηση των απόψεων των νηπιαγωγών σχετικά με το ευρύ ζήτημα των σχολικών γιορτών και πρωτίστως, οι στόχοι, που θέτονται μέσω αυτών προς επίτευξη δευτερευόντως, η θέση των αλλόγλωσσων παιδιών σε αυτές και τελικώς η διαχείριση θεμάτων που αφορούν στην προσέγγιση άλλων πολιτισμών στο πλαίσιο των γιορτών.

Αναφορικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα εξήχθησαν τα ακόλουθα συμπεράσματα. Συγκεκριμένα, σχετικά με τους στόχους που τίθενται προς εκπλήρωση μέσω των γιορτών, έμφαση δόθηκε από τις ερωτώμενες στον σκοπό της διεύρυνσης του γνωστικού τομέα, διότι τα παιδιά αποκτούν ποικίλες γνώσεις κατά τη γιορτινή προετοιμασία. Λόγος έγινε και για τη συμβολή αυτών στη κοινωνικό-συναισθηματική ανάπτυξη, ενώ, κυρίως προβλήθηκε το στοιχείο της ψυχαγωγίας. Εξάλλου, όπως προαναφέρθηκε και κατά την παράθεση της βιβλιογραφίας, οι γιορτές αποτελούν ισχυρό "εργαλείο" για την κοινωνικοποίηση ενός παιδιού και "χρυσή" ευκαιρία για τη ψυχαγωγή του, που αποτελεί ανάγκη τόσο βιολογική όσο και ψυχική.

Αναλυτικότερα, όσον αφορά στην κατηγορία των σχολικών θρησκευτικών εορτών, εκφράστηκε, σε μεγάλο βαθμό, πως αυτές εξυπηρετούν ποικίλους σκοπούς, όπως την ανάπτυξη του θρησκευτικού αισθήματος, τη γνωριμία με ήθη κι έθιμα και την επαφή με τη χριστιανική παράδοση. Αυτό συνεπάγεται, πως οι νηπιαγωγοί ευρέως, λαμβάνουν υπόψη μόνο τα παιδιά, που ασπάζονται τη θρησκευτική ταυτότητα της πλειονότητας παραγκωνίζοντας νήπια, τα οποία εκδηλώνουν διαφορετικές πεποιθήσεις. Μάλιστα δε δίστασαν να παρουσιάσουν τα παιδιά, αυτά, ως "τροχοπέδη" για τη συνέχιση της χριστιανικής θρησκευτικής παράδοσης, ενώ αξίζει να ειπωθεί, ότι ο μοναδικός άντρας εκ των ερωτηθέντων έκανε λόγο για την ανάγκη της αναγνώρισης τόσο του εκπαιδευτικού, όσο και του θρησκευτικού δικαιώματος αυτών των παιδιών, εκφράζοντας και την κατοχύρωση της θρησκευτικής ελευθερίας.

Εξίσου, στο πλαίσιο της τιμής εθνικών εορτών, η μεγαλύτερη μερίδα των νηπιαγωγών όρισε ως σκοπούς, που εκπληρώνονται μέσα από αυτές: τη γνωριμία με την ιστορία, τη μετάδοση διαχρονικών μηνυμάτων, την τόνωση του εθνικού αισθήματος και την ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης. Επίσης, δυσανασχέτηση εξέφρασαν για τον εορτασμό της επετείου της 28^{ης} Οκτωβρίου, καθώς λαμβάνει χώρα το δεύτερο μήνα του σχολικού έτους και τα παιδιά δεν έχουν ακόμη προσαρμοστεί. Αναφορικά με τα αλλόγλωσσα παιδιά, αυτά τέθηκαν στην ίδια μοίρα, ομοίως, όπως και στις θρησκευτικές. Αυτό γίνεται κατανοητό, αν λάβουμε υπόψη, ότι μια εκ των εκπαιδευτικών του δείγματος προέβη σε μια διαπολιτισμική προσέγγιση μιας εθνικής γιορτής. Συμπερασματικά, θα λέγαμε, πως οι δραστηριότητες, αυτές, εστιάζουν στην ενίσχυση του πατριωτισμού αδιαφορώντας για την ύπαρξη των αλλόγλωσσων νηπίων.

Εν τέλει, με δεδομένο τον σκοπό, που εξυπηρετεί η καλοκαιρινή γιορτή, διαφάνηκε, πως η πραγματοποίησή της επικεντρώνεται ισότιμα στον αποχαιρετισμό των παιδιών, στη ψυχαγωγή τους και στη λειτουργικότητα αυτής της γιορτής, ως συνονθύλευμα όλων, όσων έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της χρονιάς.

Συμπληρωματικώς προς τα παραπάνω, δε θα έπρεπε να παραλειφθεί η συσχέτιση των προειπωθέντων με όσα ορίζει το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Παρατηρήθηκε, δηλαδή, πως ορισμένες νηπιαγωγοί θεωρούν, πως οι στόχοι, που αναγράφονται σε αυτό δεν εκπληρώνονται στη σχολική πραγματικότητα. Συμπεραίνουμε, έτσι, ότι αντί να αναλογιστούν, τις όποιες ευθύνες όφειλαν να αναλάβουν στα πλαίσια της οργάνωσης μιας γιορτής, αυθαίρετα, θα λέγαμε, τις αποποιήθηκαν, υποβιβάζοντας με αυτόν τον τρόπο την ισχύ του Αναλυτικού Προγράμματος.

Αναφορικά, τώρα, με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, σκόπιμο κρίθηκε να διερευνηθεί και το ζήτημα, αν συμμετέχουν τα αλλόγλωσσα παιδιά, που υπάρχουν στη τάξη, στις οργανωμένες γιορτές εκ των νηπιαγωγών. Με βάση αυτό, κατέστη εμφανές, πως, επί των πλείστων περιπτώσεων, αυτά αποτέλεσαν αναπόσπαστα μέλη των γιορτών. Το γεγονός αυτό απορρέει από την ώθηση, που δέχονται οι νηπιαγωγοί από τις οικογένειες αυτών των νηπίων, προς την αποφυγή περιθωριοποίησης τους. Βέβαια, εν μέρει, παρατηρήθηκε ευαισθητοποίηση προς αυτά τα παιδιά κι από πλευράς νηπιαγωγών, καθώς προέβησαν σε μια προσεκτική επιλογή των ποιημάτων που θα απαγγέλλουν και των ρόλων που θα ενσαρκώσουν.

Γι' αυτούς τους λόγους, ως αντικείμενο έρευνας κατέστη κι η πιθανή

δραστηριοποίηση των νηπιαγωγών, με στόχο τη προσέγγιση των υφισταμένων αλλόγλωσσων παιδιών. Ωστόσο, όπως προέκυψε από την ανάλυση των συνεντεύξεων, ελάχιστοι είναι αυτοί, που συλλογίζονται την αναγκαιότητα μελέτης αυτών.

Συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες, που οργανώθηκαν, από τη μια πλευρά χαρακτηρίζονται από προχειρότητα κι έλλειψη σχεδιασμού από τους παιδαγωγούς, αφού αυτές στηρίχθηκαν μόνο στον διάλογο, με σκοπό η νηπιαγωγός να εκμαιεύσει λέξεις κι εκφράσεις της δικής τους γλώσσας. Από την άλλη πλευρά, όμως, αυτές οργανώθηκαν στα πλαίσια ενός προγράμματος ή project, το οποίο, σαφώς καταρτίστηκε αρτιότερα. Εν τέλει, αξιόλογη κρίθηκε η θέση, με την οποία ο μοναδικός άντρας νηπιαγωγός, τοποθετήθηκε πάνω στο ζήτημα, δικαιολογώντας την απουσία εμβάθυνσής του σε αυτές με την ανάδειξη του κινδύνου εξωτικοποίησης των "άλλων", οι οποίοι αναδύθηκαν παράλληλα με τη διαχείριση της ετερότητας στην τάξη.

Παράλληλα, όσον αφορά στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα, αυτό σχετιζόταν με τον τρόπο διαχείρισης ζητημάτων ως προς την οργάνωση γιορτών, με στόχο την επαφή των παιδιών με άλλους πολιτισμούς. Παρότι μέσω της ανασκόπησης της βιβλιογραφίας, οι γιορτές αποτελούν αφορμή για τη "διδασκαλία" άλλων πολιτισμών, η θέση αυτή δεν επιβεβαιώνεται εκ των αποτελεσμάτων της έρευνας. Συγκεκριμένα, η συντριπτική πλειοψηφία δεν επιχείρησε μια τέτοια προσέγγιση μέσω των γιορτών. Επίσης, εξ αυτών, που αποπειράθηκαν, διαπιστώθηκε μια και μοναδική περίπτωση, που αυτή οργανώθηκε σωστά. Πρόκειται για ένα θεατρικό έργο, το οποίο επιλέχθηκε να αντικαταστήσει τα αντίστοιχα τετριμμένα και το περιεχόμενο του οποίου αφορούσε τις εθνικές σημαίες διαφόρων κρατών. Η προσέγγιση, αυτή, δεν πρόβαλλε στερεοτυπικές εικόνες, κρίνοντας τουλάχιστον, απ' όσα λέχθηκαν από τον μοναδικό σε αρσενικό γένος ερωτηθέντα.

Ωστόσο, δεν εξέλειψαν και οι περιπτώσεις οργάνωσης δραστηριοτήτων, με στόχο την επαφή των παιδιών με άλλους πολιτισμούς. Μάλιστα, αρκετά μεγάλος αριθμός των ερωτηθέντων επιβεβαίωσε κάτι τέτοιο.

Επεξηγηματικώς, η πλειονότητα αυτών ονομάτισαν την προσέγγισή τους ως «γνωριμία με τις φυλές». Με δεδομένα τα όσα ορίζονται στη βιβλιογραφία, είναι ανεπίτρεπτη η κατηγοριοποίηση των ανθρώπων σε "φυλές" και η απεικόνισή τους με συγκεκριμένα πάντοτε βιολογικά χαρακτηριστικά.

Επιπλέον, όπως προαναφέρθηκε και κατά την επεξεργασία της μεθοδολογίας,

σκοπίμως η έρευνα έλαβε χώρα κατά την περίοδο της Αποκριάς, με στόχο τη διερεύνηση, αν η εορταστική αυτή περίοδος είθισται να επιλέγεται από τους παιδαγωγούς, ως μέσο επαφής με τις "φυλές", πράγμα το οποίο διαπιστώθηκε με μεγάλη βεβαιότητα. Μάλιστα, η Αποκριά συνιστά για αυτούς "αφορμή" για μια τέτοια δραστηριοποίηση. Συμπερασματικά, θα λέγαμε, ότι είναι λυπηρό, πως αυτοί συνδέουν άμεσα το Καρναβάλι και τη γνωριμία με "έτερους" ανθρώπους. Η συνήθης, αυτή, πρακτική κρίνεται λανθασμένη, δεδομένου ότι ο χαρακτήρας των Απόκρεων υπαγορεύει την ευκαιρία για αστεϊσμούς και περιπαικτικά σχόλια.

Σε συνδυασμό με τα προαναφερθέντα, στα πλαίσια, αυτής, της προσέγγισης πληθώρα δραστηριοτήτων έλαβε χώρα. Αξιοσημείωτο είναι, εδώ, το γεγονός, ότι η δράση των νηπιαγωγών χαρακτηρίστηκε από προχειρότητα κι απλοϊκότητα, αν αναλογιστούμε την κρισιμότητα του ζητήματος και την προσεγμένη επιλογή, που αυτό υπαγορεύει. Εξ αυτών, οι περισσότερες συνίστατο από τη χονδροειδή παρουσίαση των χαρακτηριστικών των πολιτισμών αυτών, την προκληθείσα, από αυτή, συζήτηση και τις επιμέρους αντιπροσωπευτικές κατασκευές.

Προβαίνοντας στον προσδιορισμό των τελευταίων, αυτές αφορούσαν στο σχεδιασμό масκών και την αναπαραγωγή αντικειμένων (τριγωνικά καπέλα, νέγρικες καλύβες, ιγκλού, ινδιάνικες σκηνές), τα οποία δε φέρουν καμία αυθεντικότητα. Περαιτέρω, οι νηπιαγωγοί δε δίστασαν να κατασκευάσουν και συγκεκριμένα αντικείμενα, τα οποία συνιστούν μέσα για τη διεκπεραίωση θρησκευτικών ιεροτελεστιών άλλων πολιτισμών (καπέλα με φτερά, όργανο της βροχής, πίπα της ειρήνης). Συνεπώς, αποδείχθηκε, πως οι νηπιαγωγοί δεν αντιλαμβάνονται, ότι αυτά αποτελούν χαρακτηριστική έκφραση άλλου πολιτισμού, οδηγώντας στον εξευτελισμό και την προσβολή των ανθρώπων, που πρεσβεύουν αυτόν. Ακόμη, κάτι τέτοιο δε καθιστά εφικτό το διαχωρισμό του φανταστικού και του πραγματικού στοιχείου από τα νήπια.

Συνακολούθως, η σφαλερότητα της προσέγγισης, αυτής, εντοπίστηκε στην τάση των εκπαιδευτικών να μεταμφιέσουν τα παιδιά με στολές (Ινδιανάκια, Αραπάκια, Κινεζάκια), οι οποίες αντικατοπτρίζουν τη ταυτότητα άλλων πολιτισμών. Η πράξη, αυτή, κρίνεται απαράδεκτη, αφού η πολιτισμική ταυτότητα αντιπροσωπεύει το "εγώ" των άλλων ανθρώπων κι είναι γενετήσια. Σύμφωνα, βέβαια και με τη βιβλιογραφία, καλό θα ήταν να διδάσκονται οι ομοιότητες κι όχι οι διαφορές, που παρουσιάζουν μεταξύ τους οι πολιτισμοί, διότι έτσι προωθείται η εικόνα της ύπαρξης "έξωτικών" ανθρώπων.

Επιπροσθέτως, λανθασμένα πρότυπα προήγαγαν κι οι δραστηριότητες, που εστίασαν στην αποκλειστική προβολή μόνον των διατροφικών συνήθειων των επιμέρους πολιτισμών, ενώ ακόμη προσεγγμένη δε στάθηκε η επιλογή του μουσικού υλικού, η οποία λειτούργησε ως υπόβαθρο στις δραστηριότητες αυτές (Δέκα μικρά αραπάκια, Δέκα μικρά ινδιανάκια, Ζουμπαλά- ζουμπαλά αρχηγέ των Ινδιάνων), αφού αυτή εκφράζει την ταπεινωτική ιδέα της καταμέτρησης των ανθρώπων. Αδιαμφισβήτητα, ως συμπέρασμα προκύπτει η ταυτόχρονη μετάδοση στερεοτύπων (πχ. όλοι οι Κινέζοι τρέφονται μόνο με ρύζι) κι η καλλιέργεια συγκεκριμένων εντυπώσεων (πχ. όλοι οι Αφρικανοί τρώνε με τα χέρια), οι οποίες αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη προκαταλήψεων.

Όλα αυτά λοιπόν συνιστούν το «τουριστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα», το οποίο ουσιαστικά έχει υιοθετήσει το σύνολο των ερωτηθέντων νηπιαγωγών. Όπως προκύπτει κι από τη βιβλιογραφία μια ορθή προσέγγιση εκφράζει τη βαθύτερη μελέτη των πολιτισμών αυτών και συγκεκριμένα την εισχώρηση στην κουλτούρα και τη γνωριμία με τους άγραφους κανόνες και τις ηθικές αξίες. Ωστόσο, αυτό το "τουριστικό πρόγραμμα" συνιστά την "επιδερμική" εξέταση των ανθρώπων, με πρότυπο την εξής διαδικασία: τα νήπια επισκέπτονται τους ανθρώπους των "φυλών" και πληροφορούνται, πάντοτε και για τις ίδιες, συγκεκριμένες συνήθειες τους. Η λανθασμένη, αυτή, παρουσίαση των πραγμάτων συνεπάγεται, όπως έχει δηλωθεί και στη βιβλιογραφία, τον σχηματισμό ανακριβών εντυπώσεων, παραδείγματος χάριν ότι οι άνθρωποι, αυτοί, των "φυλών" παύουν να υπάρχουν μετά τη λήξη των δραστηριοτήτων ή οι πολιτισμοί αυτοί υπήρχαν μόνο σε παρελθοντικά έτη.

Αξίζει εδώ να αναφερθεί, ότι η δραστηριοποίηση αυτή, η οποία αφορά στις "φυλές" αποδείχθηκε, ότι οργανώνεται από το σύνολο των νηπιαγωγών, χωρίς να λαμβάνεται υπόψιν η εκπαιδευτική εμπειρία. Αυτό σημαίνει, πως στις λανθασμένες αυτές επιλογές καταλήγουν τόσο οι νηπιαγωγοί, που διαθέτουν χρόνια πείρα, όσο κι εκείνες, οι οποίες εργάζονται ως αναπληρώτριες, γεγονός που υποδεικνύει την πρόσφατη εκπαιδευτική κατάρτιση τους.

Ανεξαρτήτως, όμως, των παραπάνω συμπερασμάτων, που προέκυψαν από τα ερευνητικά ερωτήματα, διαπιστώθηκαν και τα επόμενα. Πρωταρχικώς, δηλαδή, κατέστη αντιληπτό, πως οι γιορτές αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της σχολικής ζωής. Η δικαιολόγηση του παραπάνω συμπεράσματος δε στηρίχθηκε από πλευράς των νηπιαγωγών, σε όσα επιτάσσει το Αναλυτικό Πρόγραμμα, αλλά σε ό, τι υπαγορεύει η συνήθης πρακτική.

Δευτερευόντως, κατά την εξέλιξη της ανάλυσης των δεδομένων διαπιστώθηκε, πως το σύνολο των ερωτηθέντων νηπιαγωγών οργάνωσαν κάποια σχετική εκδήλωση για τη θρησκευτική γιορτή των Χριστουγέννων και τις εθνικές της 28^{ης} Οκτωβρίου και της 25^{ης} Μαρτίου, αποδεικνύοντάς μας την καθολικότητα των γιορτών αυτών στο χώρο του σχολείου. Επίσης, εξίσου σημαντική κρίθηκε η γιορτή στη λήξη του σχολικού έτους, ενώ παρεγκωνίσθη αυτή του Πολυτεχνείου. Άξιο παρατήρησης είναι ότι καμία πρωτότυπη ως προς την αφορμή της γιορτή δεν αναφέρθηκε καταλήγοντας στο συμπέρασμα, πως οι παιδαγωγοί αυτοί αναλώνονται συνεχώς στα τετριμμένα.

Παράλληλα, αναφορικά με το πώς εκλαμβάνουν την ύπαρξη των γιορτών στον χώρο του σχολείου, κατέστη φανερό, πως εξίσου διανεμητικά για ένα μέρος των ερωτηθέντων αυτές συνιστούν επιθυμία, για ένα ακόμη υποχρέωση, ενώ τέλος υποστηρίχθηκε κι η άποψη των δυο παραπάνω ταυτοχρόνως.

Εν συνεχεία, από τη μία πλευρά έγινε αντιληπτό, ότι ο διδακτικός χαρακτήρας των γιορτών καλλιεργεί, αυτή, την επιθυμία στους νηπιαγωγούς.

Από την άλλη πλευρά, η έννοια της υποχρεωτικότητας, ως επί των πλείστων, συνδέθηκε με αυτή του καθήκοντος απέναντι στους γονείς.

Επιπλέον, η τελευταία διαπίστωση ενισχύθηκε από τις, μεγάλου αριθμού δηλώσεις των νηπιαγωγών, που συνέδεσαν τη σκοπιμότητα των γιορτών με το αίσθημα ευχαρίστησης, που οφείλουν μέσω αυτών να παράσχουν στους γονείς.

Συνακολούθως, καταλήξαμε στο συμπέρασμα, πως σπουδαιότερη όλων γιορτή είναι αυτή των Χριστουγέννων, διότι συγκεντρώνει σε αριθμό τις περισσότερες προτιμήσεις νηπίων και νηπιαγωγών. Η διαπίστωση, αυτή, είναι λυπηρή, διότι η γιορτή αυτή αφορά μόνο τα παιδιά, που ασπάζονται τη Χριστιανική θρησκεία. Κατά συνέπεια, είναι έκδηλο, πως οι νηπιαγωγοί υπολογίζουν το σχολικό περιβάλλον σαν μονοπολιτισμικό αγνοώντας τα αλλόγλωσσα παιδιά.

Σε υποδεέστερη θέση, τοποθετήθηκαν οι εθνικές γιορτές, καθώς χαρακτηρίστηκαν ως "λιγότερο σημαντικές". Η έκβαση αυτή δικαιολογήθηκε δεδομένης της νεαρής ηλικίας των νηπίων, ώστε να αντιληφθούν τα γεγονότα, τα μηνύματα και τους συμβολισμούς, αυτών, των εορτών.

Ακόμη, μια άλλη διαπίστωση αφορούσε στις επιμέρους δραστηριότητες, οι οποίες απαρτίζουν τα εορταστικά προγράμματα. Με βάση αυτά, λοιπόν, λέχθηκε πως, κυρίαρχες δραστηριότητες είναι αυτή του θεατρικού σκέτς και των ποιημάτων. Η τάση, αυτή, υπαγορεύει την απαίτηση της στείρας αποστήθισης των ποιημάτων και

της αέναης επανάληψης προβών για την ενσάρκωση των ρόλων, κατόπιν αυστηρής καθοδήγησης από τις νηπιαγωγούς. Επομένως, η τακτική, αυτή, τίθεται ως αντίποδας στα όσα ορίζει το Αναλυτικό Πρόγραμμα, σχετικά με την επιδίωξη της ανάπτυξης του αυθορμητισμού και της δημιουργικότητας των νηπίων μέσω των γιορτών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός, ότι η συνήθης αυτή, πρακτική καταρρίπτεται, δίνοντας τη θέση της σε παιχνίδια, μόνο, κατά την γιορτή στη λήξη της σχολικής χρονιάς. Αυτό συμβαίνει, διότι αποφεύγεται η σωματική και ψυχική κούραση των νηπίων.

Επιπροσθέτως, όπως απεδείχθη, η επιλογή αυτών είναι αποκλειστικό προνόμιο των νηπιαγωγών, ενώ υπογραμμίστηκε περαιτέρω η συνεργασία και η συναδελφικότητα αυτών. Ωστόσο, είναι δεδομένο, ότι ελάχιστες νηπιαγωγοί επέτρεψαν την ουσιαστική εμπλοκή των νηπίων στην οργάνωση των γιορτών, με τη συμμετοχή τους καθοριστικά, στη λήψη αποφάσεων. Συνεπώς, κατέστη φανερό, πως, για άλλη μια φορά, δεν εκπληρώνονται οι επιταγές του Αναλυτικού Προγράμματος σύμφωνα με τις οποίες τα νήπια απαιτείται να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων ως προς το περιεχόμενο και την οργάνωση μιας γιορτής. Αποτέλεσε, φυσικά, και μια ακόμη απόδειξη της καταπίεσης του αυθορμητισμού των παιδιών.

Συνακολούθως, θετική ήταν η άποψη των περισσότερων ερωτηθέντων νηπιαγωγών, για το αν απαιτείται η τροποποίηση της διαρρύθμισης της τάξης, προκειμένου να διεξαχθεί μια γιορτινή εκδήλωση. Όπως παρατηρήθηκε, η διαμόρφωση, αυτή, συνιστούσε αρκετές φορές την οργάνωση μιας γωνιάς και σε αυτό τα παιδιά λειτουργούσαν ως αρωγοί. Συγκεκριμένα, η επικουρική τους δράση συνίστατο στον στολισμό αυτής μέσω των διαφόρων κατασκευών και του σχεδιασμού σκηνικών.

Αξιοσημείωτο κατέστη, ότι οι νηπιαγωγοί έχουν καταρρίψει τη συνήθεια να προετοιμάζουν τυποποιημένα στολίδια, δίνοντας την ευκαιρία στα παιδιά να καταπιαστούν με αυτά. Βέβαια, ως προς τη συμμετοχή τους στην "οικοδόμηση" ενός σκηνικού, αυτή κρίθηκε μηδαμινή. Αυτό γίνεται κατανοητό, αν λάβουμε υπόψη ότι τα σκηνικά συνιστούν βασικό συστατικό στην παρουσίαση μιας γιορτής, κατά συνέπεια, είθισται να απαιτείται η αρτιότητα τους, αφού οι νηπιαγωγοί εκλαμβάνουν τις γιορτές ως μέσο για την προβολή των ιδίων στα μάτια των γονέων.

Συμπληρωματικώς προς τα προαναφερθέντα, αξιέπαινη στάθηκε η φροντίδα, που επέδειξε ο μοναδικός άντρας εκ των ερωτηθέντων, αναφορικά με τη συναισθηματική κατάσταση των παιδιών την ημέρα της γιορτής. Η αξιολόγησή μας

αυτή δικαιολογείται, καθώς κάτι τέτοιο θεωρούνταν αναμενόμενο από τη μερίδα των γυναικών, οι οποίες, λόγω του μητρικού φίλτρου, συμερίζονται τις ψυχικές ανάγκες τους.

Ταυτοχρόνως, δε θα έπρεπε να παραλειφθεί η εμπλοκή τρίτων προσώπων, που έγινε με σκοπό την επιτυχή διεξαγωγή μιας γιορτής. Όπως συμπεραίνουμε, κυρίαρχο ρόλο διαδραμάτισε η συμβολή των γονέων, η οποία επιμερίστηκε στην επιμέλεια για την ενδυμασία των παιδιών και στη παροχή υλικών για τη μετέπειτα της γιορτής φαγοποσία. Ωστόσο, η απαίτηση, αυτή, των εκπαιδευτικών απέδειξε, πως δεν λαμβάνονται υπόψιν πιθανές οικονομικές δυσχέρειες των οικογενειών. Μάλιστα, ο μοναδικός, που έκανε νύξη γι' αυτό το θέμα ήταν το αρσενικό μέλος των συνεντευξιάζοντων.

Τέλος, αντιληφθήκαμε, πως είθισται να προσκαλώνται, για βοηθητικά μέλη, μεμονωμένα άτομα του ευρύτερου σχολικού χώρου (δάσκαλοι-μαθητές άλλων τάξεων), κάτι που υπαγορεύει το Αναλυτικό Πρόγραμμα, με στόχο την ομαλή μετάβαση των νηπίων στο χώρο του Δημοτικού. Επίσης, τα πρόσωπα, αυτά, συνέβη να είναι κι επαγγελματίες κι άτομα της τρίτης ηλικίας, ενώ, βέβαια, πάντοτε κάποιος κλήθηκε να ενσαρκώσει το ρόλο του Αι- Βασίλη.

Ωστόσο, ανεξαρτήτως των τελευταίων, κατέστη φανερό, ότι δεν υφίσταται η απαιτούμενη κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ειδικότερα πάνω σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ενώ ακόμη δεν παρατηρήθηκε κάποια προσπάθεια για περαιτέρω επιμόρφωση των ιδίων.

Ευρέως, ακόμη, θα λέγαμε, πως, στην ελληνική προσχολική εκπαίδευση, ο χαρακτήρας των γιορτών δεν ανταποκρίνεται στο πρότυπο της διαπολιτισμικής διάστασης, που υπαγορεύει το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Παρόλα αυτά, είναι έκδηλο, πως δεν ακολουθούνται καν βασικές κατευθυντήριες γραμμές, που αυτό χαράσσει, αφού οι περισσότεροι νηπιαγωγοί οχυρώνονται πίσω από τις συνήθεις πρακτικές, ανεξαρτήτως αν αυτές είναι εκπαιδευτικώς κατάλληλες, κάθε φορά. Ως απόρροια αυτών, συνίσταται το γεγονός, ότι δεν εκπληρώνονται οι στόχοι, που θέτονται από αυτό προς επίδιωξη. Ακόμη, γίνεται αντιληπτό, πως οι γιορτές δεν εξυπηρετούν τόσο τους εκπαιδευτικούς τους σκοπούς, αλλά όσο το "θεαθήναι", την ανάδειξη της εργασίας κατά τη διάρκεια της χρονιάς και τη προσωπική προβολή των νηπιαγωγών. Εν τέλει, αποτελεί πραγματικότητα ο παραγκωνισμός των αλλόγλωσσων παιδιών στην οργάνωση των γιορτών κι αναπόφευκτα μέσω αυτού, οδηγούμαστε στην αναπαραγωγή στερεοτύπων και τη καλλιέργεια προκαταλήψεων.

Κεφάλαιο 6

Προτάσεις

Η συγκεκριμένη έρευνα έρχεται να ανοίξει ένα διάλογο για το ζήτημα της οργάνωσης και πραγματοποίησης γιορτών στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης. Αποτελεί μια, πρώτη προσέγγιση του ζητήματος και θέτει τις βάσεις για μια, πιο ενδελεχή μελέτη. Ιδιαίτερα, σημαντικό κρίνεται το γεγονός, ότι ερευνάται το ζήτημα της διαπολιτισμικής διάστασης αυτών. Γι' αυτούς, τους λόγους, ωφέλιμο κρίθηκε να προταθούν προς υλοποίηση κάποιες σκέψεις, που γεννήθηκαν μετέπειτα της έρευνας, με σκοπό τη διεύρυνση αυτού του θέματος.

Επεξηγηματικώς, προς την επίτευξη των προαναφερθέντων, ενδείκνυται η διεξαγωγή αυτής της έρευνας σε μεγαλύτερο δείγμα, ώστε να αποκαλυφθούν οι απόψεις και η στάση, που υιοθετούν απέναντι στο ζήτημα κι άλλοι νηπιαγωγοί. Ένας τέτοιος σχεδιασμός θα παράσχει, σαφώς, περισσότερες πληροφορίες, υποβοηθώντας τη γενίκευση των συμπερασμάτων, που εξήχθησαν από αυτή, την έρευνα ή ακόμη την απόρριψή τους αποδεικνύοντας, ενδεχομένως, πως το δείγμα δεν ήταν αντιπροσωπευτικό.

Συνακολούθως, προς αυτόν τον σκοπό, καλό θα ήταν οι συνεντευξιαζόμενες να εμφανίζουν διαφορετική τοπική προέλευση. Το γεγονός αυτό, θα έδινε τη δυνατότητα, επίσης, να αντιληφθούμε, εάν προκύπτουν τα ίδια συμπεράσματα με την εκτεθείσα έρευνα .

Παράλληλα, εξαιρετικό θα ήταν το εγχείρημα της σύγκρισης των οικείων προς τον ελληνικό προσχολικό χώρο γιορτών με αυτές που διεξάγονται κατά τη συνήθη πρακτική σε σχολεία του εξωτερικού. Η απόπειρα, αυτή, θα καθιστούσε εφικτή την παρατήρηση ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ των δυο ομάδων γιορτών, που προαναφέρθηκαν.

Ακόμη, ενδιαφέρον θα παρουσίαζε η διεξαγωγή μιας ανάλογης έρευνας, με δείγμα τους ίδιους τους μαθητές. Μείζονος σημασίας θα λέγαμε, κρίνονται οι απόψεις, που αυτοί θα παρέθεταν, διότι η διοργάνωση των γιορτών στο χώρο του σχολείου διατελείται προς δικό τους όφελος.

Επιλογικώς, ιδιαίτερα αποκαλυπτική θα ήταν η δυνατότητα της άμεσης παρατήρησης όλων όσων διαδραματίζονται κατά την οργάνωση μιας σχολικής γιορτής, προς την αποτύπωση ενός κατόπλου της σχολικής πραγματικότητας.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Αμπαρτζάκη, Μ. (2007). « Η Υλοποίηση της Διαπολιτισμικής Αγωγής διαμέσου της Διαθεματικότητας». Στο Γ. Δ. Καψάλης & Α. Ν. Κατσίκης (Επιμ. Εκδ.) *Συνέδριο: «Η Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας»*, Ιωάννινα 17-20 Μαΐου 2007. σελ. 1143-1152. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Αντωνίου, Α. (2006). *Ιστορία των Ελλήνων. Αρχαϊκοί Χρόνοι*, 2^{ος} Τόμος. Αθήνα: Δομή
- Banks, J. A. (2004). *Εισαγωγή στην Πολυπολιτισμική εκπαίδευση*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Bell, J. (1997). *Μεθοδολογικός Σχεδιασμός Παιδαγωγικής και Κοινωνικής Έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg
- Burkert, W. (1993). *Αρχαία Ελληνική Θρησκεία: Αρχαϊκή και Κλασσική Εποχή*. Αθήνα: Καρδαμίτσα
- Γκόβαρης, Χ. (2000). Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και αλλοδαποί μαθητές. Παρατηρήσεις για τη δημιουργία μιας σχέσης αντιστοιχίας μεταξύ εκπαιδευτικών στόχων και υποκειμενικών αναγκών μάθησης, στο Σκούρτου, Ε. (επιμ.), *Διγλωσσία. Τετράδια Νάξου*. Ρόδος, σελ. 17-33.
- Γρίβα, Α. (1987). *Ελάτε να παίξουμε. Παιδαγωγικά και Ψυχαγωγικά Παιχνίδια. Παλιά και Καινούργια. Ελληνικά και Ξένα*. Αθήνα: Θυμάρι.
- Cole, M. & Cole, S. (2001). *Η ανάπτυξη των παιδιών* (Β΄ τόμος). Αθήνα: Τυπωθήτω- Γιώργος Δάρδανος
- Δαμανάκης, Μ. (1987). *Μετανάστευση και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg
- Δαμανάκης, Μ. (2004). *Όρια και αντοχές της διαπολιτισμικής παιδαγωγικής σε συγκρουσιακές καταστάσεις: Η περίπτωση της Κύπρου.. Στο Εκπαιδευτικές Καινοτομίες για το Σχολείο του Μέλλοντος* (Επιμέλεια: Αγγελίδης, Π. Α, & Μαυροειδής, Γ.Γ), 405-424, Αθήνα: Τυπωθήτω- Γιώργος Δαρδανός
- Δαράκη, Π. (1986). *Κουκλοθέατρο. Διασκεδάζει και διαπαιδαγωγεί*. Αθήνα: Gutenberg

- Δαράκη, Π. (1995). *Το προσχολικό παιδί και οι ανάγκες του*. Αθήνα-Γιάννινα: Δωδώνη
- Δαφέρμου, Χ., & Κουλούρη, Π., & Μπασαγιάννη, Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί. Δημιουργικά Περιβάλλοντα Μάθησης*. ΥΠΕΠΘ. Ο.Ε.Λ.Β. Αθήνα
- Derman- Sparks, L. (1989). *Καταπολεμώντας τις προκαταλήψεις. Παιδαγωγικά εργαλεία*. Αθήνα: Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης «Σχεδία»
- Δραγώνα, Θ. (n.d.). *Η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:
http://dimsapon.rod.sch.gr/diafora/DIAP_AGOGH/diapo_dragona.htm
(20/11/2009)
- Ευαγγέλου, Ο. (2003). Ολυμπιακοί Αγώνες, εθελοντισμός και πολυπολιτισμικότητα. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 35, 32-36
- Ζακοπούλου, Α. (1995). *Παιχνίδια με το Χρόνο για μικρά και μεγαλύτερα παιδιά. Η ψυχοπαιδαγωγική της έννοιας του χρόνου*. Αθήνα: Εκκρεμές
- Flaceliere, R. (2005). *Ο Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος των Αρχαίων Ελλήνων*. Αθήνα: Παπαδήμα
- Ηλιάς, Μ. (2003). Η διαπολιτισμική εκπαίδευση ως προϋπόθεση στο σύγχρονο σχολείο: Δράσεις και προοπτικές. *Virtual School, The sciences of Education Online*, 3: 2
- Θεοδωράκη, Μ., & Κάντζου, Ν. (2005). *Καθημερινές Διαθεματικές Δραστηριότητες για το Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Δίπτυχο
- Καββαδά, Μ. (2007). *Μουσικές και Χοροθεατρικές Χριστουγεννιάτικες γιορτές*. Αθήνα: Διάπλαση
- Κανακίδου, Ε. (1998). *Διαπολιτισμική Αγωγή* (β' έκδοση). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Κουρεντζής, Λ. (1999). “Θεατρική Αγωγή” στο Νηπιαγωγείο και η δια του Θεάτρου Παίδευση. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 11, 6-13
- Κυριαζοπούλου- Βαληνάκη, Π. (1977). *Νηπιαγωγική*. Αθήνα: Βλάσση.
- Μάγος, Κ. (2008). Διαθεματικά- Διαπολιτισμικά Σχέδια Εργασίας στο Νηπιαγωγείο. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 65, 100-103

- Μάγος, Κ. (2005). «Συνέντευξη ή Παρατήρηση;». Η έρευνα στη σχολική τάξη. Στο *Έπιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, τχ. 10, σ.σ. 5-19
- Μάγος, Κ. & Νικολούδη, Φ. (2006). «Πάσχα είναι μόνο ένα;». Η θρησκευτική ετερότητα στην προσχολική εκπαίδευση. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 50, 57-59
- Μάρκου, Γ. Π. (1996). *Προσεγγίσεις της Πολυπολιτισμικότητας και η Διαπολιτισμική εκπαίδευση- επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Υ.Π.Ε.Π.Θ- Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης
- Mason, J. (2003). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Μιρώ, Α. (1995). *Η καθημερινή ζωή στην εποχή του Ομήρου*. Αθήνα: Παπαδήμα
- Μιχαλίδου, Μ.(2001). Το παιδικό και νεανικό θέατρο στην Κύπρο. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 20, 27-31
- Μπενέκος, Δ. (2006). *Ο πολιτισμός στην παγκόσμια αγορά- Παλαιά έθιμα και 'εφευρημένες' παραδόσεις*. Στο *Επιστημονική Επετηρίδα*, τόμος 2^{ος}, 157-165, Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- Νικολάου, Γ. (2005). *Διαπολιτισμική Διδακτική: Το νέο περιβάλλον- Βασικές αρχές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Νικολούδη, Φ. (2002). Πως γιορτάζονται ο ερχομός του καινούργιου χρόνου και τα Χριστούγεννα, εδώ... και αλλού. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 30, 52-54
- Ντολιοπούλου, Ε. (2000). *Σύγχρονα Προγράμματα για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω
- Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων Ελλάδος. (2008). *Ομήρου Οδύσσεια*. Α' Γυμνασίου. Ραψωδία Α', στίχοι 162-173
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1993). *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*. Αθήνα: Ιδίου
- Parekh, B. (1997). *Η έννοια της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης*. Στο S. Modgil, G. Verma, K. Mallick & C. Modgil, *Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση: Προβληματισμοί- Προοπτικές* (Επιμέλεια: Ζώνιου- Σιδέρη, Α. & Χαράμης, Π), 44-64, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

-
- Σταλίκας, Α. (2005). *Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
 - Τσιάκαλος, Γ. (2000). *Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
 - Τσιλιμένη, Τ. Δ. (1994). *Γιορτές στο Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Καστανιώτης.
 - ΥΠΕΠΘ- Π.Ι. (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο*. Αθήνα
 - Υ.Π.Ε.Π.Θ. (1990). *Βιβλίο Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Ο. Ε. Δ. Β
 - Unicef. (n.d.). *Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [http://www.unicef.gr/reports/symb.php\(3/7/2009\)](http://www.unicef.gr/reports/symb.php(3/7/2009))
 - Χριστούλα- Πατελοδήμου, Ε. (1998). *Το θεατράκι του μύλου*. Αθήνα: Καστανιώτης
 - Χρυσοφίδης, Κ. (2007). Απόψεις. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, 55, 98-99

Ξενόγλωσση

- *An Introduction to Content Analysis*. (n.d.). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [http://writing.colostate.edu/guides/research/content/pop2a.cfm\(23/5/2010\)](http://writing.colostate.edu/guides/research/content/pop2a.cfm(23/5/2010))
- Banks, J. A. (2003). *Diversity and Citizenship Education: Global Perspectives*. San Francisco: Jossey- Bass
- Banks, J. A., & MacGee Banks, C. A. (2007). *Multicultural Education: Issues and Perspectives*. USA: Malloy Lithographing
- Bennett, C.I. (2007). *Comprehensive Multicultural Education: Theory and Practice*. USA: Pearson Education, Inc
- Bisson, J. (1997). *Celebrate. An Anti- Bias Guide to Enjoying Holidays in Early Childhood Holidays*. United States of America: Redleaf Press
- Campbell, K., & Jamsek, M., & Jolley, P. D. (2004). Planning holiday celebrations. An ethical approach to developing policy and practices. *Texas child care*, 28(2), 24-31
- Clarke, P. (2006). Christmas gift giving involvement. *Journal of Consumer Marketing*, 23(5), 283-291
- Cohen, L. E. (2009). Exploring Cultural Heritage in a Kindergarten Classroom. *Young Children*, 64(3)
- Creaser, B., & Dau, E. (1994). Who's in Charge of Celebration? A Child Center Approach. *Australian early Childhood Association*, 1(1), 1-21
- Curriculum Guidance for the Foundation Stage. (2000). Department for Education and Employment. London: Qualifications and Curriculum Authority
- D' Angelo, A. M., & Dixey, B. P. (2001). Using Multicultural Resources for Teachers to Combat Racial Prejudice in the Classroom. *Early Childhood Education Journal*, 29:(2), 83-87
- Dunn, B., & Adkins, M. A. (2003). The Multicultural Classroom: Teaching Refugee and Immigrant Children. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.newhorizons.org/strategies/multicultural/adkins_dunn. (29/11/2009)
- Gann, C. (2006). Is Banning Holidays the only way? *Educational Horizons*, 85(1), 12-18

- Gomez, R. A. (1991). Teaching with a Multicultural Perspective, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://ericeece.org/pubs/digests/1991/gomez91.html> (2/3/2003)
- Gutierrez- Gomez, C., & Pauly, N. (2006). Early Childhood Related to American Indians: Appropriate or No? *Childhood Education*, 82, 201- 206
- Gwen, T. (1998). Time to Celebrate. *Teaching Pre K- 8*, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://findarticles.com/p/articles/mi_qa3666/is_199810/ai_n8808182/ (25/11/2009)
- Hoffman, D. M. (1996). Culture and Self in Multicultural Education: Reflections on Discourse, *Text and Practice*, 33(3), 545- 569
- Jacob, B. A. (1995). Defining in a Multicultural Environment: Ethnography of Heritage High School. *American Journal of Education*, 103(4), 339- 376
- Kasser, T., & Sheldon, K. M. (2002). What makes for a Merry Christmas? *Journal of Happiness Studies*, 3, 313-329
- Krogh, S. L., & Slentz, K. L. (2001). *The Early Childhood Curriculum*. London: Lawrence Erlbaum Associates
- Mountain Brook Schools. (n.d.). *Holiday Policy K-7*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.mtnbrook.k12.al.us/Images/Users/9/Policy/k7.htm> (29/10/2009)
- National Association for the Education of Young Children (2009). *Celebrating holidays in early childhood programs*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.naeyc.org/ece/1996/18.asp> (20/9/2009)
- National Association for the Education of Young Children (2009, 20 September). *Holiday Celebrations Around the World*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.naeyc.org/ece/1998/21.asp> (20/9/2009)
- Neubert, K., & Jones, E. (1998). Creating Culturally Relevant Holiday Curriculum. A Negotiation. *Young Children*, 53(5), 14-19
- Palmquist, M. (n.d.). *Content Analysis*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.ischool.utexas.edu/~palmquis/coursescontent.html> (23/5/2010)

- Parker, W. C. (2003). *Schools Are Not Private Places Like Our Homes: Diversity, Democracy, and Education*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: [http://www.newhorizons.org\(20/9/2009\)](http://www.newhorizons.org(20/9/2009))
- Ramsey, P. G. (1987). *Teaching and Learning in a Diverse World: Multicultural Education for Young Children*. New York: Teachers College.
- Ratliff, M. I., & Mc Shane, J. M. (2008). It's a Holiday!! *Teaching Statistics*, 30(1), 17-23
- Schamees, S. (1978). Ceremony, Celebration, and Culture: Some Considerations of the 'Three C's' and Our Schools. *The Elementary School Journal*, 79(1), 1-5
- Siraj- Blatchford, I. (1994). *The Early Years: Laying the foundations for racial equality*. England:Trentham Books
- Stemler, Steve. (2001). An overview of content analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 7(17). Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: [http://PAREonline.net/getvn.asp?v=7&n=17\(23/5/2010\)](http://PAREonline.net/getvn.asp?v=7&n=17(23/5/2010))
- Wasonga, T. A. (2005). Multicultural education knowledgebase, attitudes and preparedness for diversity. *International Journal of Educational Management*, 19(1), 67- 74
- Whittenburg, C. (1934). Holiday Observance in the Primary Grades. *The Elementary School Journal*, 35(3), 193-204
- Wikipedia. (2009, 5 October). *Celebrations, holidays*. Retrieved October 5 2009, from <http:// wikipedia.org>
- Wilford, S. (2006). Creating a School Policy About Holidays. *Early Childhood Today*, 21:3, 1-4



ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ
&
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ**

Οδηγός Συνέντευξης

- 1) Γιορτάζετε κάποιες γιορτές; (αν όχι γιατί;)
- 2) Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο;
- 3) Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία;
- 4) Τι σκοπό εξυπηρετούν;
- 5) Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;
- 6) Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- 7) Πως αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- 8) Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- 9) Με ποιο τρόπο αλλάζει;
- 10) Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;
- 11) Αν "ναι", με ποιο τρόπο συμμετέχουν τα παιδιά;
- 12) Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;
- 13) Αν "ναι" με ποιο τρόπο συμμετέχουν οι γονείς;
- 14) Συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;
- 15) Αν "ναι", ποιοι έχουν συμμετάσχει;
- 16) Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- 17) Έχετε οργανώσει δραστηριότητες προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- 18) Με ποιους πολιτισμούς;
- 19) Τι τύπου δραστηριότητες;
- 20) Η τάξη περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- 21) Αν "ναι" από ποιες χώρες είναι;
- 22) Αν "ναι" πόσα είναι;
- 23) Συμμετέχουν στις γιορτές;
- 24) Αν "ναι" με ποιο τρόπο συμμετέχουν;
- 25) Έχετε οργανώσει δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;
- 26) Τι τύπου δραστηριότητες;
- 27) Πλησιάζουν οι Αποκριές. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;
- 28) Τι δραστηριότητες σκοπεύετε να οργανώσετε στο πλαίσιο του εορτασμού της

Αποκρίας;

- 29) Περιγράψτε κάποιο ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές γιορτές.
- 30) Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

1^η Συνέντευξη

-Καλημέρα σας

-Καλημέρα.

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές;

-Προσωπικά εγώ ή στο νηπιαγωγείο;

-Στο νηπιαγωγείο.

-Ναι, βεβαίως.

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως;

-Ε, να ξεκινήσουμε από την αρχή της σχολικής χρονιάς. Καταρχήν τις εθνικές γιορτές, 28^η Οκτωβρίου, τις θρησκευτικές, των Χριστουγέννων και ακολουθούν ...σας τα λέω τώρα χρονολογικά. Μετά είναι των Τριών Ιεραρχών, οι Αποκριές, το Πάσχα. Επίσης, η 25 Μαρτίου προηγείται, μετά είναι οι γιορτές που κάνουν τα παιδιά στο τέλος της χρονιάς, η αποχαιρετιστήρια γιορτή και... δεν ξέρω αν μου διαφεύγει κάποια άλλη.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές;

-Τις γιορτές τις θρησκευτικές για να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με την ορθόδοξη χριστιανική παράδοση τα ήθη και τα έθιμα. Επίσης ξέχασα να σας πω, δεν ξέρω αν είχα συμπεριλάβει προηγουμένως και τις Αποκριές;

-Όχι.

-Ναι είναι και οι Αποκριές. Τώρα είμαστε και πλησιάζει και το κλίμα των εορτών. Για να αποκτήσουν εθνική συνείδηση και να γνωρίσουν την ιστορία του τόπου μας. Ποια ήταν τα ιδανικά για τα οποία πολέμησαν οι προγονοί μας, για τα οποία ζούμε τώρα εμείς ελεύθεροι.

-Στην ερώτησή μου, «Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές;» θα ήθελα να μου απαντήσετε αν θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή είναι επιθυμία σας;

-Επιθυμία μου είναι. Όλα αυτά αφορούνε... Ακόμη και τα ήθη και έθιμα, οι παραδόσεις, τα ιστορικά γεγονότα με τα οποία θα ρθούνε σε επαφή. Είναι απαραίτητο να ξέρουν και να βαδίζουν σε πράγματα τα οποία υπήρχαν για να υπάρχει μια συνέχεια και να γνωρίζουν όλες τις αξίες και τα ιδανικά και την ιστορία του τόπου μας γενικότερα.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Όλες είναι σημαντικές. Αυτή τη στιγμή ακόμη και οι γιορτές που γίνονται στο τέλος

-
- που είναι...προωθείτε το θέμα συνεργασίας, χαράς, δημιουργικότητας.
- Αρα θεωρείτε ότι η γιορτή στη λήξη είναι πιο σημαντική από όλες.
 - Για μένα προσωπικά τη θεωρώ την πρώτη.
 - Τη σημαντικότερη.
 - Τη σημαντικότερη.
 - Και τελευταία ποια θα τοποθετούσατε;
 - Σαν γιορτή;
 - Ναι.
 - Όταν...Θεωρώ την πρώτη σημαντικότερη γιατί υπάρχει εθελούσια συμμετοχή των παιδιών. Στην καλοκαιρινή χαίρονται πάρα πολύ, έχουν επιτευχθεί κάποια πράγματα μεταξύ των παιδιών που ήταν στόχοι από την αρχή και το χαίρονται από ότι βλέπω πάρα πολύ. Όλα τα άλλα μετά δηλαδή Αποκριές, επίσης είναι , χαίρονται. Όπου υπάρχει συμμετοχή από όλα τα παιδιά είναι πιο σημαντική για μένα γιατί βλέπω ότι χαροποιεί τα ίδια.
 - Ωραία. Δηλαδή τις άλλες τις βάζετε στην ίδια σημαντικότητα;
 - Στην ίδια σημαντικότητα γιατί από αυτές αποκομίζουν, έχουν κάποιο διδακτικό στόχο. Γιατί αποκομίζουν κάποια στοιχεία τα οποία τα θεωρώ ότι πρέπει να έρθουν σε επαφή και να τα βιώσουν είτε μέσα από θεατρικές παραστάσεις ή ..
 - Θα μου πείτε στη συνέχεια τις γιορτινές δραστηριότητες γιατί αυτό ακριβώς ήθελα να σας ρωτήσω. Τί περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
 - Οι γιορτινές δραστηριότητες;
 - Ναι. Σε μια γιορτή συνήθως τι γίνεται;
 - Σε μια γιορτή γενικότερα;
 - Ναι. Σκεφτείτε εσείς μια γιορτή στο μυαλό σας και πείτε μου τι περιλαμβάνει.
 - Καταρχήν έχουν ένα θεατρικό, θεατρικό δρώμενο το οποίο θα είναι ή σκέτς ή μουσικοκινητικό όπου εκεί μέσα από παιχνίδια ρόλων κατακτούν κάποια πράγματα τα οποία έχουν κάποιο στόχο. Είτε αν θεωρήσουμε στις γιορτές ότι έρχονται σε επαφή με το χριστουγεννιάτικο πνεύμα, το πνεύμα των Χριστουγέννων ή σε μια εθνική γιορτή υποδύοντας ένα ρόλο ενός ήρωα της επανάστασης του εικοσιένα θα γνωρίσουν τα ιδανικά. Και το καλοκαίρι παίζοντας ένα θεατρικό το οποίο... Πιο πολύ είναι η συμμετοχή και η χαρά και η δημιουργικότητα που θα αναπτυχθεί μέσα από αυτές τις δραστηριότητες.
 - Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
 - Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες. Βάση ποια κριτήρια;
-

-Πώς αποφασίζονται; Δηλαδή θα κάνουν το θεατρικό. Το αποφασίζουν τα παιδιά; Προτείνετε εσείς στα παιδιά μια ιδέα;

-Και τα δύο συμβάλλουν. Για παράδειγμα αν σκεφτώ ένα θεατρικό που έγινε σε μια λήξη της χρονιάς με θέμα μπορεί να ήταν η ανακύκλωση ή η δεντροφύτευση ή τα φρούτα, η φρουτοπία όλα αυτά έχουν επιλυθεί αυτά τα θέματα, τα έχουμε δουλέψει. Είδαμε το ενδιαφέρον το οποίο υπάρχει και μέσα από μουσική κατάλληλη και από κάποια μηνύματα ελκύεται το ενδιαφέρον των παιδιών και έτσι βγαίνει ένα αποτέλεσμα στο οποίο συμβάλλουν και οι δύο πλευρές.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ε, βέβαια παίζει ρόλο πάρα πολύ. Πιστεύω ότι το περιβάλλον όταν είναι ένα σκηνικό πάρα πολύ ελκυστικό...

-Αρα βάζετε σκηνικά.

-Ναι, σκηνικό.

-Τι αλλάζει άλλο στο περιβάλλον της τάξης;

-Το σκηνικό, η μουσική που θα υπάρχει, η διαμόρφωση του χώρου γενικότερα να είναι άνετη, η διακόσμηση...

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;

-Ε, βέβαια συμμετέχουν, πρέπει να συμμετέχουν.

-Με ποιο τρόπο;

-Συμμετέχουν όχι στο πού θα τοποθετηθούν, απλά όταν κάνουμε μια κατασκευή και πρέπει να στολιστεί η τάξη συμμετέχουν στη δημιουργία των κατασκευών.

-Οι γονείς συμμετέχουν στη διοργάνωση των γιορτών; Έχει τύχει κάποια στιγμή να συμμετέχουν οι γονείς;

-Ναι, ναι. Έχουμε ζητήσει κάποια πράγματα. Στο ότι είναι πρόθυμοι σε κάποια ενδεχόμενη στολή που μπορεί να φέρουν, μετά γίνονται κάποια συνήθως στο τέλος της χρονιάς... Και σε άλλες γιορτές να φέρουνε να κάνουμε μπουφέ και κατά κάποιο τρόπο να συμβάλλουν.

-Έχει τύχει κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποια άλλα πρόσωπα;

-Μέχρις στιγμής άλλα πρόσωπα δεν χρειάστηκε εγώ σε γιορτές έκτος από τους γονείς, τα παιδιά και εμείς.

-Έχετε οργανώσει κάποιες γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Γιορτή που να έρθει σε επαφή με άλλους πολιτισμούς, αυτή τη στιγμή όχι.

-Κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους

πολιτισμούς;

-Δραστηριότητες ναι.

-Θέλετε να μου πείτε με ποιους πολιτισμούς και τι είδους δραστηριότητες;

-Πολλές φορές, εκτός από τον δικό μας τον πολιτισμό, γιατί μπορεί να έχει γίνει μια δραστηριότητα με θέμα τη λαϊκή μας παράδοση αυτό συνήθως μπορεί να γίνει με αναβίωση των εθίμων το Πάσχα.

-Με άλλους πολιτισμούς θα με ενδιέφερε.

-Ναι, με άλλους πολιτισμούς αυτή τη στιγμή επειδή τα παιδιά τα οποία είχα ήταν μόνο από... δεν ήταν από...

-Δεν ήταν αλλόγλωσσα.

-Ναι δεν ήταν αλλόγλωσσα τώρα ίσως προκύψουν κάποιες τέτοιες δραστηριότητες.

-Ως τώρα δεν είχατε φέρει τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς.

-Μόνο θεωρητικά, μόνο θεωρητικά.

-Δηλαδή;

-Δηλαδή όταν κάναμε τα παιδιά του κόσμου, άλλες φυλές, τα χαρακτηριστικά που έχουν, οι Κινέζοι, οι αφρικάνοι και γενικότερα η μαύρη φυλή, η λευκή. Πάνω σε αυτό το θέμα, γνωρίζοντας τον διαφορετικό τρόπο ζωής τους, τα σπίτια τους, την ενδυμασία τους, τη δική τους παράδοση γενικότερα ήρθαν σε επαφή με αυτό το θέμα, με αυτούς τους πολιτισμούς.

-Και τι τύπου δραστηριότητες κάνατε; Κάνατε κάποιες κατασκευές;

-Ξεκινήσαμε με κατασκευές καταρχήν από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που έχουν. Από κάποια ιδιότητα που έχουν τα σπίτια τους και γενικότερα μέσα από τις ασχολίες τις διαφορετικές που έχουν για παράδειγμα οι εσκιμώοι.., κάναμε κατασκευές.

-Για παράδειγμα για τους Κινέζους που είπατε, τι κάνατε;

-Για την κίτρινη φυλή κάναμε πώς είναι η Κινέζα, πώς είναι τα σπίτια τους, μέσα από κάποιες κατασκευές. Επίσης είχα φέρει εγώ κιμονό, είχα φέρει βεντάλιες.

-Για τις κατασκευές τι κάνατε;

-Κατασκευή μόνο να ζωγραφίσουν τα σπίτια. Κατασκευή με διάφορους τρόπους, με πλαστική...

-Για κάποιο άλλο πολιτισμό;

-Για τους ινδιάνους κάναμε καπέλα με φτερά, βαφτήκαμε. Επίσης ζωγράφισαν πάλι τα είδη των σπιτιών με ζωγραφική απεικόνιση και πλαστική κάποια παιδιά και με διάφορους τρόπους.

- Αυτό ποια περίοδο έγινε; Πότε το κάνατε συνήθως;
- Αυτό γίνεται συνήθως αυτή την εποχή, λίγο πριν τις Απόκριες, αυτό το θέμα.
- Συνήθως έχετε δηλαδή συγκεκριμένη σειρά που το κάνετε ή τυχαίνει;
- Έχει τύχει τρεις χρονιές να γίνεται αυτή την περίοδο, λίγο πριν την Άνοιξη.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Ναι, φέτος περιλαμβάνει.
- Πόσα;
- Πέντε.
- Από ποιες χώρες;
- Είναι από Αλβανία.
- Όλα είναι από την Αλβανία;
- Από την Αλβανία.
- Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;
- Ναι. Κανονικά. Όπως τα άλλα παιδιά.
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχουν μέσα στην τάξη; Δηλαδή τα αλβανόφωνα παιδιά που έχετε φέτος;
- Το μόνο που προώθησα κάποιο παιδάκι είναι να μας μιλήσει στην γλώσσα του, μας πει κάποιο τραγουδάκι το οποίο έγινε αυτό. Και το ίδιο αισθάνθηκε πάρα πολύ καλά.
- Τα άλλα τα παιδιά πως αντέδρασαν;
- Το ακούγανε. Το ακούγανε αν και οι ...
- Αν και κάποιο παιδάκι αντέδρασε;
- Όχι ιδιαίτερα, απλά εγώ προώθησα να μας πει ένα τραγούδι να δω πώς ακούγεται η γλώσσα και είπα πάρα πολύ ωραία ακούγεται. Αυτό.
- Τώρα πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;
- Ναι, βέβαια. Ντύνονται τα παιδιά και απλά γίνεται ένας αποκριάτικος χορός με κέφι και χορό.
- Γενικά στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς τι δραστηριότητες κάνετε;
- Δημιουργούμε καταρχήν καπέλα, μάσκες, κάνουν τη δική τους μάσκα, το δικό τους καπέλο εάν θέλουνε, μιλάμε για τις στολές. Γενικά για τα ήθη και τα έθιμα, πώς ήταν παλιά οι Απόκριες, κάποιους στόχους πώς γιορτάζαν τις Απόκριες, πώς ήταν πριν και πως είναι μετά. Κλόουν, κάνουν κάποιες κατασκευές μόνοι τους και μετά γίνεται το ξεφάντωμα και ο χορός σε μια γιορτούλα που οργανώνεται στα πλαίσια του κλίματος.
- Θα ήθελα να μου πείτε σχετικά με τις μάσκες τι κάνατε πέρυσι, τι έχετε σκοπό να

κάνετε φέτος;

-Πέρυσι είχα κάνει πεταλούδες πολύ ωραίες όπου τα παιδιά τις κόψανε, τις διακοσμήσανε όπως θέλανε, τις χρωμάτισανε με χρώματα. Και ένα πολύ ωραίο καπέλο πάνω στο οποίο κολλούσανε διάφορα λουλουδάκια, καρδούλες, σχήματα τα οποία τα κόβανε και τα φτιάχνανε μόνα τους.

-Φέτος τί έχετε σκοπό να κάνετε;

-Επειδή πάντα το καπέλο και η μάσκα είναι ένα σημείο θα γίνει κάτι ανάλογο. Μπορεί με διαφορετικό είδος άλλο σχέδιο αλλά σαφώς θα περιλαμβάνουν αυτά τα δυο. Και τα παιδιά θα ζωγραφίσουν καρναβάλια και πιερότους και κλόουν.

-Περιγράψτε σας παρακαλώ κάποιο ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές γιορτές. Κάτι που σας είχε κάνει εντύπωση.

-Το μόνο που μου έκανε εντύπωση και το οποίο μου άρεσε πάρα πολύ είναι ότι ενώ ο χρόνος που έχουνε είναι παρά πολύ λίγος γιατί δεν μας ενδιαφέρει εμάς να βγει τέλεια αρκεί να υπάρχει διάθεση, χαρά, προσπάθεια και συμμετοχή. Παρόλα αυτά τα παιδιά τα καταφέρνουν τόσο ωραία που εγώ πραγματικά μένω έκπληκτη.

-Πείτε μου ένα περιστατικό που θυμάστε στη μνήμη σας.

-Ένα περιστατικό που έγινε ήταν ένα ελαφάκι συγκεκριμένα που αφού έκανε το δικό του το σκετσάκι βγήκε μετά και έκανε κάποιες κινήσεις οι οποίες δεν ήταν μέσα στο πλαίσιο.

-Τι προκάλεσε;

-Γέλιο. Νομίζανε ότι αυτό ήταν μέσα στο σκέτς.

-Και τέλος, τί συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Θα τη συμβούλευα ότι οι γιορτές είναι πολύ ωραίες να γίνονται, με τη συμμετοχή πάντα των παιδιών, τα παιδιά να μην κουράζονται πάρα πολύ. Να μην υπάρχει άγχος και πίεση στο να βγει η γιορτή τέλεια γιατί εμάς μας ενδιαφέρει το παιδί να δημιουργεί, να προκαλεί τη φαντασία του, να χαίρεται και να μην υπάρχει αυτό το στρες και το άγχος στο να βγούνε τέλεια.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

2^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Ε, ότι γιορτή είναι. Τις δυο εθνικές, Χριστούγεννα, τις Απόκριες, στο τέλος την καλοκαιρινή γιορτή.
- Γιορτάζετε κάποια άλλη;
- Κάποια άλλη; Τη 17 Νοέμβρη.
- Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;
- Πιστεύω και τα δύο. Υποχρέωση δε νομίζω ότι υπάρχει. Απλά, έτσι πάντοτε συνηθίζεται, έτσι το βρήκαμε, έτσι το συνηθίζουμε.
- Τι σκοπό εξυπηρετούν;
- Οι εθνικές γιορτές πιστεύω ότι είναι για να μάθουν τα παιδιά την ιστορία της πατρίδας. Από εκεί και μετά, τα Χριστούγεννα πιστεύω ότι είναι μια πάρα πολύ ωραία γιορτή για τα παιδιά. Και μαθαίνουν και ζούνε πιο βιωματικά. Το ίδιο γίνεται και τις Απόκριες. Περισσότερο οι Απόκριες γίνονται για να το διασκεδάσουν, να ξεφύγουν λίγο. Όσον αφορά την τελική γιορτή, τώρα πλέον έχει συνηθιστεί, τα τελευταία χρόνια, να παρουσιάζουμε το πρόγραμμα το οποίο δουλεύουμε. Είτε πολιτιστικό, είτε περιβαλλοντικό. Μια γιορτή περισσότερο για διασκέδαση. Φέτος δουλεύουμε τα παραδοσιακά παραμύθια και στο τέλος θα κάνουμε ένα παραδοσιακό παραμύθι. Θα παίζουν τα παιδιά.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους, πως θα τις βάζατε;
- Δε νομίζω ότι μπορώ να βάλω κάποια ως πιο σημαντική. Η κάθε γιορτή έχει τη σημασία της. Τώρα δε θα ήθελα να πω ότι η καλοκαιρινή γιορτή είναι σημαντικότερη. Κάθε γιορτή την εποχή που γίνεται είναι σημαντική.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Το διάστημα πριν τη γιορτή δίνονται οι ρόλοι, γίνονται πρόβες και μετά γίνεται ο στολισμός της αίθουσας και τραγούδια. Κανονίζουμε το πρόγραμμα της γιορτής, το πώς θα βγει, με τα τραγούδια, με τα σκετσάκια τους.
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Από κοινού με τις συναδέλφισσες.
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- Η γιορτή γίνεται συνήθως στο γυμναστήριο του Δημοτικού Σχολείου. Ο χώρος βέβαια εκεί κάθε φορά αλλάζει. Και με υλικό που έχουμε εμείς και με αυτά που

φτιάχνουν τα παιδιά.

-Επομένως βοηθάνε και τα παιδιά στη διοργάνωση των εορτών.

-Ναι, βοηθάνε. Κάνουν κατασκευές και μας λένε που να βάλουμε τα πράγματα.

-Οι γονείς συμμετέχουν στις γιορτές;

-Όταν θέλουμε να κάνουμε κάποιο σκετσάκι, κάποιο θεατρικό, συμμετέχουν με το να κάνουν τις στολές. Είτε των Χριστουγέννων, είτε στις εθνικές αλλά και στο τέλος. Κουβαλάνε και παγκάκια. Είναι πάντοτε κοντά μας οι γονείς. Γιατί ο χώρος είναι αρκετά μακριά, αυτός που γίνονται οι γιορτές και έτσι χρειάζεται.

-Συμμετέχουν κάποιοι άλλοι στις γιορτές;

-Κάποιοι άλλοι στη γιορτή; Εννοείτε από το Δημοτικό ή εξωσχολικοί;

-Οτιδήποτε εσείς μπορείτε να θυμηθείτε.

-Με την πρώτη Δημοτικού συνεργαστήκαμε κάποιες φορές.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Όχι, τέτοιο πράγμα δεν έχουμε κάνει.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Ναι, ένα.

-Από ποια χώρα;

-Από την Αλβανία. Και ένα κοριτσάκι που η μητέρα του είναι από την Αλβανία αλλά είναι παντρεμένη εδώ.

-Συμμετέχουν στις γιορτές αυτά τα παιδιά;

-Βέβαια, βέβαια.

-Με ποιο τρόπο;

-Κανονικά, όπως όλα τα παιδιά. Δε διαχωρίζονται ούτε από εμάς, αλλά ούτε και οι γονείς θέλουν να διαχωριστεί. Και τις προηγούμενες χρονιές που είχα και άλλα παιδιά οι γονείς δε δεχότανε να διαχωριστούν τα παιδιά τους. Να μη λάβουνε μέρος σε μια γιορτή.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχουν μέσα στην τάξη;

-Ε, βέβαια. Όταν μιλάμε για τις γιορτές, για τις συνήθειες. Κάποια ειδική δραστηριότητα για να κάνουμε, δεν το έχουμε οργανώσει. Και όσες φορές ζητήσαμε... παραδείγματος χάρη, τώρα που ζητήσαμε για τα παραδοσιακά παραμύθια να μας βοηθήσουν, για να γράψουμε ένα δικό τους παραμύθι, δε συμμετείχαν.

-Έχετε κάνει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με

άλλους πολιτισμούς;

-Γιορτή;

-Όχι γιορτή, δραστηριότητες.

-Σα μάθημα εννοείς;

-Ναι.

-Ε, βέβαια, όταν μιλάμε για τις φυλές του κόσμου, για όλους τους άλλους πολιτισμούς. Βέβαια έχουμε κάνει.

-Συνήθως τι καιρό το κάνετε; Το κάνετε κάθε χρόνο;

-Ε, πάντοτε μιλάμε. Όχι στην αρχή.

-Το Σεπτέμβριο δηλαδή;

-Όχι, σταδιακά. Σεπτέμβρη είναι πολύ νωρίς για να γίνει κάτι τέτοιο.

-Θέλετε να μου περιγράψετε τι λέτε στα παιδιά; Έχετε εποπτικό υλικό; Δείχνετε εικόνες;

-Ε, σίγουρα υπάρχει. Α, θέλεις αυτό ακριβώς. Πώς γίνεται το μάθημα.

-Ναι.

-Σίγουρα. Ξεκινάμε πρώτα από το δικό μας. Από εκεί και μετά έχουμε κάποιο υλικό το οποίο...

-Είναι αναρτημένο;

-Μπράβο. Είναι και πρωί –πρωί και δεν έχουμε πει και καφέ. Χωρίζουμε και τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε από κάθε ομάδα να φέρουν κάτι δικό τους, κάποιες εικόνες από το σπίτι, για να δουλέψουμε κάτι.

-Κάνετε κάποιες κατασκευές εκείνη την περίοδο;

-Κατασκευές...όχι ιδιαίτερα. Σπίτια όταν θα κάνουμε. Κάποια σπίτια και τώρα την περίοδο της Αποκριάς είναι πολύ καλή ευκαιρία, μιλάμε για τον πολιτισμό των Ινδιάνων, των Εσκιμώων.

-Τι άλλο θα κάνετε τώρα την Αποκριά;

-Δε θα κάνουμε γιορτή με τη συμμετοχή των γονέων. Γίνεται στο χώρο του νηπιαγωγείου γιατί θεωρούμε ότι θα πρέπει να διασκεδάσουν τα παιδιά περισσότερο παρά να τα βάλουμε σε ένα καλούπι.

-Ποια μέρα γίνεται συνήθως;

-Την τελευταία, την Παρασκευή. Αλλά όλη την εβδομάδα γίνονται κατασκευές. Κάθε μέρα φεύγουν τα παιδιά με κάτι ή μασκαρεμένα. Είτε καπέλα θα είναι, είτε μάσκες, είτε φορεσιά.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια

σχολική γιορτή.

-Δε μου έρχεται κάτι στο μυαλό. Οι γιορτές ας πούμε που μου μείνανε είναι κάτι Χριστουγεννιάτικες που ήταν πάρα πολύ όμορφες, πάρα πολύ κατανυκτικές. Και τα τελευταία χρόνια που δουλεύουμε τα προγράμματα. Ας πούμε πρόπερσι δουλέψαμε τα επαγγέλματα που χάθηκαν ή αλλοιώθηκαν στο πέρασμα του χρόνου. Ήτανε πάρα πολύ ωραία. Και το χαρήκανε τα παιδιά. Πέρσι είχαμε κάνει τα παραδοσιακά παιχνίδια. Ήτανε πάρα πολύ ωραία. Και για εμάς και για τα παιδιά.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Τι συμβουλή θα έδινα; Η πρώτη συμβουλή που θα έδινα θα ήταν στο σχολείο που θα πήγαινε, αν υπήρχανε νηπιαγωγοί με χρόνια πείρα να μην τις απαξιώνε. Να άκουγε. Η πείρα είναι το βασικότερο. Και από εκεί και μετά, να έβαζε τη φαντασία της για να δουλέψει. Βέβαια, υπάρχουν βοηθήματα ένα σωρό. Υπάρχει μουσική. Γιατί στην αρχή έπρεπε όλα να τα κάνουμε μόνοι μας. Και τη μουσική να βρούμε. Ας πούμε, η συνάδελφος μου, με την οποία είμαστε χρόνια εδώ οι δυο μας, μπορεί να τροποποιεί ένα θεατρικό έργο, έχει ταλέντο σε αυτά. Γράφει ποιήματα και έτσι διαμορφώνουμε τις γιορτές όπως θέλουμε. Το κυριότερο είναι η συνεργασία και όχι η απαξίωση των συναδέλφων.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

3^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι, γιορτάζουμε. Όλες τις εθνικές, την επέτειο του Πολυτεχνείου και τις θρησκευτικές. Εκτός του Πάσχα η οποία δε διατίθεται για εορτασμό καθώς έτσι και αλλιώς ξεκινάει πένθιμα.

-Τη λήξη του σχολικού έτους κάνετε κάποια γιορτή;

-Πάντα κάνουμε μια γιορτή. Αρκετά χρόνια τώρα κάνουμε παρουσίαση των προγραμμάτων που δουλεύουμε. Πολιτιστικών, Περιβαλλοντικής ή Αγωγή Υγείας. Ότι έχουμε.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές;

-Το θεωρούμε σημαντικό να τονίσουμε στα παιδιά και τις εθνικές γιορτές για να μαθαίνουνε την ιστορία. Γιατί άλλος τρόπος να διδάξουμε ιστορία δεν υπάρχει. Αυτά είναι ευκαιριακά μόνο. Αλλά και γιατί τα παιδιά χαίρονται συμμετέχοντας σε οποιαδήποτε γιορτή. Τους αρέσει να γιορτάζουν.

-Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση η διοργάνωση των εορτών ή επιθυμία σας;

-Ούτε υποχρέωση, ούτε επιθυμία. Εγώ θα έλεγα αυτό, ότι έτσι όπως το αισθάνομαι εγώ, γίνεται για τις εθνικές γιορτές, για να γνωρίσουμε την ιστορία της πατρίδας μας. Για τις θρησκευτικές γιορτές γιατί τις χαίρονται περισσότερο τα παιδιά. Ιδίως τα Χριστούγεννα είναι η γιορτή των παιδιών. Το χαίρονται πάρα πολύ. Τώρα για την επέτειο του Πολυτεχνείου λίγα πράγματα. Τα παιδιά δεν καταλαβαίνουν πολλά πράγματα εδώ αλλά συμμετέχουν και πιστεύουμε ότι με το χρόνο θα καταλάβουν τι σημαίνει και αυτή η γιορτή. Σα βίωμα.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους, πως θα τις βάζατε;

-Εντάξει, κάθε μια έχει τη δική σημασία. Δεν θα ήθελα να τις βάλω σε κάποια σειρά.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Την προετοιμασία για τη γιορτή, που συμμετέχουν όλα τα παιδιά. Και οι γονείς συμμετέχουν στην προετοιμασία. Στο να εκτελέσουν κάποιους ρόλους σε ένα σκετσάκι.

-Τι εννοείτε;

-Οι γονείς μαθαίνουν τους ρόλους στα παιδιά πιο πολύ. Και φυσικά γίνεται ανάλογη δουλειά μέσα στην τάξη.

-Κάνετε πρόβες;

-Και πρόβες κάνουμε και είναι ευκαιρία αυτό ακριβώς αυτό που σας είπα προηγουμένως: να μάθουμε την ιστορία μέσα από διηγήσεις, τέλος πάντων.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Όπως όλες οι δραστηριότητες του Νηπιαγωγείου, υπάρχει το πρακτικό διδακτικού προσωπικού στο οποίο γράφουμε πρακτικό κάθε φορά που θέλουμε να κάνουμε κάτι. Είτε είναι δραστηριότητα για εκτός σχολείου, επισκέψεις, είτε είναι για δραστηριότητες μέσα, όπως οργάνωση γιορτών. Κάνουμε πρακτικό, μοιράζουμε ρόλους μεταξύ μας οι νηπιαγωγοί. Τι θα κάνει η καθεμιά και αποφασίζουμε βέβαια πώς θα το κάνουμε.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ναι. Πάντα αλλάζει με το στολισμό της αίθουσας που γίνεται από τα παιδιά, με συμμετοχή σε εργασίες που κάνουν τα παιδιά και τις κρεμάμε στον τοίχο ή στον πίνακα παρουσίασης. Αυτή είναι η αλλαγή της αίθουσας.

-Οι γονείς συμμετέχουν στη διοργάνωση των εορτών;

-Ναι, ναι. Πολύ. Συμμετέχουν προσφέροντας οικονομικά γιατί οι γιορτές θέλουν κάποια χρήματα και όσον αφορά τις ενδυμασίες που χρειάζονται κάθε φορά για να παιχτεί ένα θεατράκι.

-Έχετε οργανώσει κάποιες γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Όχι, ιδιαίτερη γιορτή, όχι. Αλλά μέσα στη τάξη έχουμε μιλήσει. Μιλάμε σχεδόν κάθε χρόνο.

-Θέλετε να μου πείτε για αυτό;

-Εγώ κάποια στιγμή είχα συγκεντρώσει, επειδή έχουμε παιδιά από Αλβανία, νανουρίσματα και ποιηματάκια παιδικά αλβανικά. Ήταν ένα πρόγραμμα και μαζέψαμε αλβανικά αλλά είχαμε και ελληνικά, για να φέρουμε τα παιδιά πιο κοντά. Και να αισθανθούν και αυτά πιο άνετα μέσα στην τάξη, να γνωρίσουμε και εμείς τον πολιτισμό τους και αυτά τα παιδάκια τον δικό μας.

-Τα φέρανε οι γονείς;

-Οι γονείς.

-Τα διαβάσατε μέσα στην τάξη;

-Τα διαβάσαμε μέσα στην τάξη, έγινε δραστηριότητα. Διάβασαν οι Αλβανοί και γράψαμε εμείς στα ελληνικά την προφορά και τα είπαμε έτσι μέσα στην τάξη. Και τα παιδιά, τα αλβανάκια, χάρηκαν πάρα πολύ. Εκείνη τη χρονιά έκανα πρόγραμμα γλώσσας, λογοτεχνία. Και τα παιδιά ήτανε πολύ ευτυχημένα γιατί θεώρησαν ότι

είναι πιο κοντά μας. Ενώ στην αρχή έρχονται φοβισμένα. Και οι γονείς φοβισμένοι. Νομίζουν ότι τους απαξιώνουμε ή τους υποτιμούμε. Έχουν αυτή τη νοοτροπία. Γι' αυτό το είχα κάνει έτσι. Και οι γονείς χάρηκαν πάρα πολύ, οι Αλβανοί. Εντάξει, οι άλλοι γονείς δεν μπορώ να πω ότι χάρηκαν ιδιαίτερα. Οι Έλληνες. Έχουμε ένα ρατσισμό που υποβόσκει. Δεν το δείχνουμε άλλα έχουμε.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Ναι. Τέσσερα παιδάκια. Από την Αλβανία είναι και τα τέσσερα.

-Συμμετέχουν στις γιορτές;

-Συμμετέχουν. Βέβαια.

-Κανονικά;

-Κανονικά, κανονικά. Όπως όλα τα Ελληνάκια. Οι γονείς τους δε θέλουν να τα ξεχωρίζουμε ούτε καν στην προσευχή.

-Τους ρωτήσατε;

-Ναι, ναι, τους ρωτήσαμε. Θέλουν ότι κάνουν τα άλλα παιδάκια να τα κάνουν και τα δικά τους.

-Έχετε προγραμματίσει φέτος, με κάποιο τρόπο, να προσεγγίσετε τον πολιτισμό τους;

-Όχι, δεν έχουμε προγραμματίσει κάτι, αλλά στην πορεία αν μας δοθεί η ευκαιρία θα το κάνουμε.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Μια γιορτή γίνεται με το σύλλογο. Έγινε την Κυριακή που μας πέρασε, την οργάνωσε ο σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων σε συνεργασία με το σχολείο. Και έρχονται παιδιά και από άλλα σχολεία και γιορτάζουμε στην αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου που διατίθεται για τελετές. Και μια γιορτή κάνουμε εμείς εδώ, την τελική ημέρα, πριν τις διακοπές της Αποκριάς, που έρχονται τα παιδάκια ντυμένα. Έχουμε μουσική, έχουμε κέρασματα που φέρνουν οι γονείς.

-Γενικά, στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς τι θα κάνετε;

-Τίποτα ιδιαίτερο. Την Τσικνοπέμπτη συνήθως στολίζουμε την τάξη και κάνουμε κάποια μάσκα που παίρνουν τα παιδιά και αυτό. Και μιλάμε για την Αποκριά.

-Τι κατασκευές θα κάνετε φέτος; Τι μάσκες; Τι καπέλα;

-Δεν τα ορίσαμε ακόμη αλλά πάντα κοιτάμε τα πιο εύκολα, γιατί τα παιδιά είναι πολλά. Κάτι εύκολο για να πάρουν όλα τα παιδιά.

-Ας γυρίσω λίγο πίσω. Το πρόγραμμα με τα νανουρίσματα που κάνατε ήταν πολύ ενδιαφέρον. Θέλω να μου πείτε σας παρακαλώ αν φέρνετε τα παιδιά σε επαφή και με άλλους πολιτισμούς.

-Ναι. Η περίοδος των ημερών της Αποκριάς προσφέρετε πραγματικά για να μιλήσουμε για άλλους πολιτισμούς γιατί είναι οι ενδυμασίες, που ντύνονται τα παιδιά διαφορετικά, οπότε είναι αφόρμηση.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.

-Τη χρονιά που είχαμε τα παραδοσιακά παιχνίδια. Εκείνη τη χρονιά τα παιδιά χάρηκαν πραγματικά τη γιορτή. Ενώ σε άλλες γιορτές υπάρχει μια πίεση, καταπίεση. Ήταν διαφορετικά σε εκείνη τη γιορτή γιατί ήταν καθαρά παραδοσιακό παιχνίδι. Δεν παρουσίασαν κάτι άλλο. Σκέτς και τέτοια πράγματα. Αναγκάζονται να μάθουν ρόλους απ' έξω, να τα πούνε. Τότε παίζανε και με τους γονείς και χάρηκαν και οι γονείς.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Να συνεργάζεται και με τις συναδέλφισσες που έχουν κάποια χρόνια υπηρεσία αλλά και μεταξύ τους. Γιατί, δεν ξέρω, έχουν μια τάση να νομίζουν ότι είναι καθηγήτριες πανεπιστημίου όταν έρχονται στα νηπιαγωγεία. Να κατεβαίνουν στο επίπεδο των παιδιών για να μπορούν να προσεγγίσουν τα παιδιά με την αγάπη. Και αφού μάθουν να συνεργάζονται μεταξύ τους θα μάθουν και τα παιδιά.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

4^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Σχεδόν όλες τις γιορτές τις γιορτάζουμε.
- Δηλαδή ποιες είναι αυτές;
- Αρχίζουμε στην αρχή με τη γιορτή των παππούδων.
- Πρώτη Οκτωβρίου.
- Ναι, αυτή. Μετά έχουμε το ταμειυτήριο, την αποταμίευση. Μετά έχουμε τα Χριστούγεννα, τη 17 Νοέμβρη, Απόκριες. Οι Απόκριες είναι οι καλύτερες γιορτές μας και τα Χριστούγεννα είναι οι καλύτερες. Η 25^η Μαρτίου Πάσχα και στο τέλος καλοκαιρινή γιορτή.
- Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;
- Μερικές δεν είναι επιθυμία μας μεγάλη αλλά ούτε και επιθυμία των παιδιών. Αυτές που δεν είναι επιθυμία των παιδιών τις αναφέρουμε και τις γιορτάζουμε όπως ...δηλαδή με ένα σχέδιο εργασίας, με ένα προτζεκτάκι κάπως έτσι και προσελκύουμε τα παιδιά.
- Ποιες είναι αυτές που πιστεύετε ότι δεν είναι επιθυμία των παιδιών;
- Π.χ η 28^η Οκτωβρίου. Αν του πεις του παιδιού ότι θα γιορτάσουμε 28^η Οκτωβρίου δε θα έχει κανένα ενδιαφέρον. Αλλά μέσα από ένα παραμύθι, μέσα από μια ιστορία, μέσα από αυτά μπορούμε να κάνουμε ένα θεατρικό και εκεί πλέον τα παιδιά χαίρονται. Γιατί τα παιδιά τις γιορτές τις χαίρονται. Όσο και να λέμε ότι οι γιορτές στο νηπιαγωγείο πρέπει να εκλείψουν, έτσι για την προβολή. Οι περισσότεροι συνάδελφοι λένε: «τι; Να κάνουμε γιορτή για να δείξουμε στον κόσμο;». Δεν είναι αυτό. Είναι ότι χαίρονται τα παιδιά. Αναλόγως πώς θα κάνεις τη γιορτή σου.
- Τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετούν;
- Χαίρονται τα παιδιά, συνεργάζονται, όλα αυτά.
- Η Χριστουγεννιάτικη γιορτή τι σκοπό εξυπηρετεί;
- Γνωρίζουν πάρα πολλά πράγματα και έρχονται σε επαφή με αξίες.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;
- Πιο σημαντική για τα παιδιά; Από την εμπειρία μου ως τώρα και από το πώς χαίρονται τα παιδιά θεωρώ πως θέλουν τα Χριστούγεννα. Τα χαίρονται πάρα πολύ.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Τα Χριστούγεννα που είναι μια ξεχωριστή γιορτή για τα παιδιά γιατί τους

αρέσειάρα πολύ για εμένα είναι πιο στερεότυπη. Δηλαδή κάνουμε διάφορα σκετσάκια. Ένα μήνα πιο μπροστά μιλάμε για τα Χριστούγεννα και έρχονται τα παιδιά σε επαφή με το αντικείμενο αυτό και με την ιδέα των Χριστουγέννων. Στις άλλες γιορτές προσπαθούμε να προκαλέσουμε τα παιδιά να μας πούνε εκείνα και μαζί με τα παιδιά να προσπαθήσουμε να βγάλουμε τη γιορτή. Συνήθως είτε θα είναι τραγούδι ή σκετσάκι, ή δραματοποίηση κάποιου παραμυθιού.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Εκτός από την 28^η Οκτωβρίου που είναι η πρώτη επαφή των παιδιών με τα ποιήματα, τα οποία είναι κάτι στερεότυπα ποιηματάκια, σε όλες τις άλλες γιορτές συζητάμε πολύ καιρό πριν. Τα Χριστούγεννα π.χ παίρνουν τους ρόλους μόνοι τους. Διαλέγουν τους ρόλους, τι θα παίζει ο καθένας.

-Τους λέτε δηλαδή: «Έχουμε αυτούς τους ρόλους, επιλέξτε»;

-Όχι. Επιλέγουμε πρώτα τι θα παίζουμε και μετά επιλέγουν αυτοί τους ρόλους.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Πάρα πολύ. Σκηνικά, τα πάντα, τα πάντα.

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;

-Ναι, βοηθάνε. Εκτός από το πού να τοποθετηθούν τα πράγματα, προκαλείς τα παιδιά, τα βγάζεις διάφορα πράγματα στο τραπέζακι και ρωτάς «που μπορούμε να τα βάλουμε;» και «τι θα μπορούσατε να κάνετε;».

-Κάνουν κάποια πράγματα τα παιδιά;

-Ναι, βέβαια. Τις εργασίες που κάνουν τα παιδιά τις κρεμάμε.

-Οι γονείς συμμετέχουν στη διοργάνωση των εορτών;

-Στη διοργάνωση; Δε μπορώ να πω, σε αυτό το νηπιαγωγείο εδώ θέλουν να συμμετέχουν. Δηλαδή ρωτάνε: «Θέλετε βοήθεια;», «θέλετε τα ένα, θέλετε το άλλο;».

-Συνήθως κάνουν κάτι;

-Αν τους ζητηθεί κάνουν.

-Θυμάστε ένα περιστατικό που βοήθησαν με κάποιο τρόπο;

-Στα καλοκαιρινά προπάντων πάρα πολύ.

-Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν και κάποιοι άλλοι;

-Ναι. Ένας μουσικός συμμετείχε. Και ένας γεωπόνος ο οποίος εξηγούσε.

-Ήταν την ημέρα της γιορτής εκεί;

-Ναι. Την ημέρα της γιορτής. Και ένας γιατρός, ένας οδοντίατρος τον οποίο είχαμε καλέσει για να συμμετέχει. Στη διάρκεια της γιορτής να λέει ορισμένα πράγματα.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους

πολιτισμούς;

-Ναι. Έχω κάνει διαπολιτισμική.

-Πολύ ενδιαφέρον, πείτε μου.

-Πέρις επειδή έχουμε πολλά Αλβανάκια, μαζέψαμε ποιηματάκια, φωνάξαμε μαμά, μας είπε παραμύθι, μάθαμε τις «καλημέρες» σε άλλες γλώσσες. Και ερχότανε οι μαμάδες και νιώσανε πάρα πολύ καλά τα παιδιά. Και αυτά που ήταν μέσα και τα άλλα. Γιατί άκουσαν π.χ τι τραγούδι λένε για το καλοκαίρι στην Αλβανία κ.α.

-Μου είπατε ότι μάθατε την λέξη «καλημέρα» σε διάφορες γλώσσες. Γενικά για άλλους πολιτισμούς τι κάνατε;

-Ιστορίες ή νανουρίσματα.

-Δηλαδή αναφέρετε στα παιδιά ότι αυτή η ιστορία προέρχεται από εκείνο τον πολιτισμό;

-Ναι, ναι. Ή λέμε ότι αυτά τα νανουρίσματα τα λένε στα παιδιά που ζουν στην Αμερική ή στην Αλβανία. Όπως π.χ και τι έθιμα έχουν. Πέρις που κάναμε στοματική υγιεινή είπαμε όταν πέφτει ένα δοντάκι πού το ρίχνουμε, τα έθιμα και όλα αυτά.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Ναι, έξι από την Αλβανία.

-Συμμετέχουν στις γιορτές;

-Πάρα πολύ.

-Με ποιο τρόπο;

-Πάρα πολύ.

-Όπως τα άλλα παιδιά;

-Ναι. Πάρα πολύ.

-Οι γονείς το ζήτησαν;

-Ναι. Οι γονείς ζήτησαν να συμμετέχουν το ίδιο και δε θέλουμε να τους χαλάσουμε το χατίρι. Και συμμετέχουν.

-Φέτος κάνατε κάτι για να προσεγγίσετε τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που έχετε μέσα στην τάξη;

-Κάναμε.

-Τι κάνατε;

-Τον Οκτώβριο που ήταν η ημέρα των παππούδων φωνάξαμε τη μαμά του Κλαίντι και μας είπε τι τραγούδια λένε για τους παππούδες αυτοί ή αν έχουν ποιήματα για τους παππούδες και όλα αυτά.

-
- Κάνατε γιορτή εκείνη την ημέρα ή ήρθε απλά η μητέρα;
- Η μητέρα απλά ήρθε αλλά εμείς επισκεφθήκαμε το Κ.Α.Π.Η, κάναμε κεράσματα, καλέσαμε παππούδες εδώ και τέτοια.
- Τώρα πλησιάζουν οι Απόκριες. Θα οργανώσετε κάποια γιορτή;
- Ναι. Ήδη έχουμε σχέδιο εργασίας. Δηλαδή προτζεκτάκι που μιλάμε για τις Απόκριες, για τον χαρταετό, όλα αυτά. Αύριο Πέμπτη ο σύλλογος οργανώνει μια γιορτή αλλά εμείς την επόμενη εβδομάδα θα κάνουμε τις μάσκες και τις δραματοποιήσεις.
- Γενικά στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς τι θα κάνετε;
- Μάσκες, καπέλα, όλα αυτά. Ήδη αρχίσαμε.
- Είδα στον πίνακα πως έχετε αρκετό εποπτικό υλικό. Είδα πως έχετε και τους Ινδιάνους πάνω. Προσεγγίσατε και αυτό το θέμα;
- Ε, κοίταξε, μελετήσαμε πίνακες ζωγραφικής και ... (αμηχανία). Δηλαδή νηπιαγωγός είσαι και εσύ και ξέρεις πως θα προσεγγίσω τις Απόκριες και όλα αυτά.
- Κάνατε και καπέλα;
- Ναι, ναι. Τους πίνακες τους μελετήσαμε, τους αναπτύξαμε και όλα αυτά.
- Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.
- Η πιο ωραία γιορτή που θα μου μείνει αξέχαστη ήταν μια Χριστουγεννιάτικη γιορτή. Αυτό που με χαροποιεί περισσότερο βέβαια είναι ότι υπήρχαν πάρα πολλοί γονείς, επίσημοι, πάρα πολλοί γονείς και ήταν ένα μάθημα για όλους μας.
- Και γιατί τη θυμάστε τόσο έντονα;
- Μου έκανε μεγάλη εντύπωση γιατί ήταν μια δύσκολη χρονιά για εμάς. Υπήρχε στο τμήμα μου αυτιστικό παιδί και νταουνάκι και οπωσδήποτε έπρεπε να συμμετέχουν στη γιορτή. Και συμμετείχαν τα παιδιά. Αλλά επειδή συμμετείχε το αυτιστικό παιδί για κάποιον ξένο «χάλασε η γιορτή»
- Δηλαδή κάποιος γονέας;
- Όχι. Για κάποιον. Χάλασε η γιορτή. Ακόμη και για τον γονέα τον ίδιο. Δηλαδή τους γονείς. Αλλά σε δευτερόλεπτα μέσα χαμογελούσαν όλοι και χειροκροτούσαν. Για να σας περιγράψω: ήταν ένα σκέτς που είχε κουραμπιέδες, είχε καλικαντζαράκια. Υπήρχε μια σκηνή όπου έπαιρναν τους κουραμπιέδες για να τους πετάξουν στα μούτρα. Ενώ μιλούσαν τα παιδιά, το συγκεκριμένο παιδί από τη χαρά του τη μεγάλη, το καλό μου, άρχισε να ρίχνει τους κουραμπιέδες πάνω στη σκηνή, πάνω στους επισήμους, στα παιδιά και τέτοια. Έγινε μια αναστάτωση μεγάλη. Το σκετσάκι δεν

παίχτηκε, αλλά εγώ είδα ότι τα παιδιά που συμμετείχαν στο σκέτς, συμμετείχαν στο παιχνίδι και χάρηκαν που τους έβαλε σε αυτό το τριπάκι ο.... να παίζουν. Υπήρχε μια παύση, δεν θα την ξεχάσω ποτέ, ένα πάγωμα και μετά ένα χειροκρότημα. Και ήταν η καλύτερη γιορτή για εμάς.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση σχολικών εορτών.

-Επειδή στα παιδιά αρέσουνε πάρα πολύ οι δραματοποιήσεις, τα παιχνίδια και όλα αυτά, να προσπαθήσει. Δε θα έχει επιτυχία στη γιορτή της και θα είναι κουραστική η γιορτή αν δεν τη θέλουν τα παιδιά. Και για τη νηπιαγωγό και για τα παιδιά. Να προσπαθήσει να τα προσεγγίσει, να δει το ενδιαφέρον τους και εκεί επάνω να γυρίσει. Και τα καλύτερα είναι τα παραμύθια, οι ιστορίες, κάπως έτσι να τα προσεγγίζει. Και ακόμη και η δραματοποίηση ενός παραμυθιού ή μιας ιστορίας για να είναι πιο οικεία στα παιδιά.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

5^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Τις κλασσικές.

-Όπως;

-28^η, το Πολυτεχνείο, Χριστούγεννα, 25^η, τη γιορτή της μητέρας και στο τέλος που κάνουμε την τελική γιορτή.

-Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Από υποχρέωση;

-Όχι.

-Δηλαδή είναι επιθυμία σας;

-Ναι.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν;

-Όσον αφορά τις εθνικές γιορτές: θα πρέπει να μάθουν τα παιδιά, να μεταδοθεί η συνείδηση της εθνικότητας, η πίστη, η θρησκεία, η ελευθερία. Στα Χριστούγεννα να μάθουν τα ήθη και έθιμα, την παράδοση του τόπου, τη θρησκεία μας. Και η τελική γιορτή πιστεύω ότι είναι το αποτέλεσμα όλων αυτών που απορρέουν από τη σχολική χρονιά.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους, πώς θα τις βάζατε;

-Θεωρώ ότι η πιο σημαντική γιορτή είναι των Χριστουγέννων που τη χαίρονται φοβερά τα παιδιά όπως και η τελική σχολική γιορτή. Και οι εθνικές στο τρίτο επίπεδο.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Είναι ανάλογα με τη γιορτή. Δηλαδή την 28^η, που είναι στις αρχές της σχολικής χρονιάς, για να μην πιέσουμε τα παιδιά, δίνουμε απλά ποιημάτια, κάποια σκετσάκια και κάποιες κατασκευές που εντείνουν ακόμη περισσότερο την αίσθηση της γιορτής. Τα Χριστούγεννα είναι πιο εντυπωσιακή γιορτή, πιο μεγάλη. Εκτός από το θεατρικό υπάρχει παροχή από πλούσιες κατασκευές. Και εκτός αυτού κάνουμε και κάποιες δραματοποιήσεις μέσα στην τάξη. Στην τελική γιορτή είναι παιχνίδια. Μπορώ να πω ότι και εκεί γίνεται κάποιο θεατρικό αλλά στην πορεία για να νιώσουν ότι τελειώσαμε τη σχολική χρονιά παίζουν κάποια παιχνίδια πιο πολύ.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Οι δραστηριότητες των γιορτών όταν είναι από θέμα κατασκευών και αυτά γίνονται από εμάς. Από συνεργασία εκπαιδευτικών. Κάποιες φυσικά βγαίνουν και μαζί με τα

παιδιά γιατί όταν βλέπουμε την έντονη επιθυμία να φτιάξουν κάτι, ποτέ δεν το αρνούμαστε. Οπότε, υπάρχει και αυτό το ποσοστό μέσα στις κατασκευές.

-Τα θεατρικά;

-Τα θεατρικά συνήθως βγαίνουν αφού διαβάσουμε ένα παραμύθι. Το παραμύθι που εντυπωσιάζει περισσότερο τα παιδιά. Το συζητάμε ότι μάλλον θα πρέπει να παιχτεί γιατί πιστεύουμε ότι θα αποδώσουν και πολύ καλύτερα και θα αισθανθούν και πολύ καλύτερα.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ναι.

-Με ποιο τρόπο;

-Στις εθνικές εορτές βασικά θα στολίσουμε με κατασκευές που είναι καθαρά για εθνικές γιορτές όπως σημαιούλες και χάρτες. Γενικώς, υπάρχει η εθνική ατμόσφαιρα. Η ελληνική εθνική ατμόσφαιρα μέσα στην τάξη. Τα Χριστούγεννα ανάλογα χριστουγεννιάτικη και τις Απόκριες ανάλογα. Όπως και το Πάσχα.

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης.

-Σίγουρα, γιατί αυτά είναι που προτρέπουν κι εμάς ότι η τάξη θα πρέπει να γίνει πολύ πιο έντονη.

-Με ποιο τρόπο;

-Παράδειγμα: είμαστε τις Απόκριες. Χθες μιλήσαμε για την Τσικνοπέμπτη. Μόνα τους προτάθηκαν: «κυρία, εμείς δε θα στολίσουμε την τάξη;», «πώς μπορούμε να τη στολίσουμε;», «να βάλουμε σερπαντίνες, να βάλουμε μπαλόνια», « να κάνουμε μάσκες, να ντυθούμε οι ίδιοι;». Δηλαδή όλο το πλαίσιο γυρίζει στην περίπτωση που ανήκει. Τόσο γιορτινό όσο το βγάζουν τα ίδια τα παιδιά.

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των γιορτών;

-Ναι. Όταν τους ζητήσουμε φυσικά συμμετέχουν με αυτό που θα τους ζητήσουμε. Για παράδειγμα, όταν κάναμε τη θεατρική γωνιά. Για να παίξουμε κάποια δραματοποίηση στην τάξη μας ή ανάλογα κάποιο παραμύθι γιορτής. Θα προσφερθούν. Θα ρωτήσουν τι ακριβώς ζητάμε και θα μας το φέρουν. Αν ζητήσουμε υλικά θα μας τα φέρουν. Πιστεύω ότι, ακόμα και τους ίδιους αν τους ζητούσαμε να έρθουν μέσα και να συμμετάσχουν θα το έκαναν. Γιατί μου έχει τύχει σε άλλη σχολική χρονιά να μου το κάνουν και αυτό.

-Συμμετέχουν κάποιοι άλλοι στις γιορτές;

-Ναι. Εκτός από γονιό έτυχε να καλέσουμε άτομο που μπορούσε να μας μιλήσει. Παράδειγμα, από άλλη εθνικότητα, που ήρθε να μας πει πως γιορτάζουν τα

Χριστούγεννα στη χώρα τους.

-Και έγινε την ημέρα της γιορτής;

-Δεν ήταν γονιός. Απλώς γνωρίζαμε ότι προέρχεται από άλλη χώρα και τον καλέσαμε επειδή δουλεύαμε το πώς είναι τα Χριστούγεννα στις άλλες χώρες.

-Από πού ήταν;

-Ήταν από Βουλγαρία.

-Και έγινε την ημέρα της γιορτής ή στο πλαίσιο του εορτασμού;

-Στα πλαίσια. Δηλαδή την τελευταία εβδομάδα, παραμονές της γιορτής, όπου μας έφτιαξε και μια συνταγή. Μαγειρέψαμε μια συνταγή που μαγειρεύουνε. Μας έδωσε τα υλικά, εξήγησε στα παιδιά, μίλησε στη γλώσσα του, τους είπε κάποια τραγούδια. Ήταν κάτι πολύ διαφορετικό και μάλιστα υποκινήθηκαν και παιδιά που είχαν διαφορετικές συνήθειες. Για παράδειγμα, Εβραίοι και Ιεχωβάδες που κάνουν διαφορετικές γιορτές από τις δικές μας. Και κάποιοι αλλοδαποί τότε που κάνουν διαφορετικές γιορτές προσφέρθηκαν αν θέλουμε να τις επαναλάβουμε.

-Το ξανακάνετε με εκείνους;

-Το έκανα. Όταν μιλούσαμε για την παράδοση. Σε κάποιο σχέδιο εργασίας που είχα κάνει. Όχι καθαρά για γιορτή. Ήταν project για την παράδοση και περιλάμβανε και γιορτές μέσα.

-Αυτή ήταν η επόμενη ερώτηση μου. Αν έχετε κάνει δραστηριότητες προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς. Όλα όσα μου είπατε για τα Χριστούγεννα ήταν πολύ ενδιαφέροντα. Κάποιες άλλες δραστηριότητες έχετε κάνει; Μέσα είδα πώς έχετε διακοσμήσει την τάξη σας.

-Φέτος δεν έχουμε άλλο πολιτισμό. Μάλλον, έχουμε ένα Αλβανάκι, το οποίο όμως δεν είναι τόσο με Αλβανία επειδή έχει γεννηθεί στην Ελλάδα και έχει αποκτήσει συνήθειες Ελλάδας. Πέρισυ όμως που είχαμε μουσουλμανάκια μας εξηγούσαν τα παιδιά πως γιορτάζουν την παραμονή των Χριστουγέννων. Κάπως αλλιώς τα λένε αυτοί τα Χριστούγεννα.... δε θυμάμαι ακριβώς. Και μας είπανε το έθιμο που βάφουνε συνήθως τα χέρια τους και ήρθαν τα παιδάκια με βαμμένα τα χέρια τους. Μας εξήγησαν όλο το έθιμο και μάλιστα μετά ήρθε κι ένας γονιός και μας εξήγησε πως γιορτάζουν οι μουσουλμάνοι τα Χριστούγεννα. Αυτό ήταν κάτι που συζητήθηκε πολύ μέσα στην τάξη. Πράγμα που τους άρεσε πάρα πολύ. Κι εγώ έμαθα γιατί και εμείς μαθαίνουμε στην πορεία πράγματα.

-Με άλλους πολιτισμούς τα φέρατε τα παιδιά σε επαφή;

-Με τις φυλές που το δουλεύουμε τώρα.

-Με ενδιαφέρει, πείτε μου.

-Λέμε για τα χαρακτηριστικά. Αφού εξηγήσουμε τα χαρακτηριστικά της κάθε φυλής, πάμε σε διατροφικές συνήθειες, στο ντύσιμο, στα σπίτια, στη μετακίνηση, τρόπους διαβίωσης, εκπαίδευσης, ιατρικής περίθαλψης, τα πάντα. Και μετά όταν το κλείνουμε, προσπαθώ να δώσω στα παιδιά ότι η διαφορετικότητα είναι εξωτερική. Εσωτερικά όμως παραμένουν όλα τα ίδια για όλους.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Θέλετε μου πείτε τι δραστηριότητες κάνετε συνήθως;

-Ναι. Προσπαθούμε να παραμείνουν τα ήθη και τα έθιμα στα παιδιά όπως τα παραλάβαμε και εμείς από τους δικούς μας. Για το λόγο αυτό παίζουμε κάποια παραδοσιακά παιχνίδια για να τα συνεχίσουν και αυτά στα παιδιά τους. Το λέει και η λέξη: παράδοση. Για παράδειγμα, εκτός από τις στολές που κάνουν και τις μάσκες, θα παίξουμε το «χάσκα», που είναι ένα παλιό έθιμο. Κρεμάμε από ένα ξυλάκι, σκληρό χαλβά και τα παιδιά κάθονται στον κύκλο και προσπαθούμε να δούμε ποιο παιδί θα αρπάξει πρώτο το χαλβά με το στόμα του. Ή λουκούμι αν δε βρούμε το χαλβά. Είναι κάτι που άρεσε πάρα πολύ στα παιδιά και τρελαίνονται με αυτό το έθιμο. Όπως και σε άλλη γιορτή, τώρα το θυμήθηκα, όταν αναφερόμαστε στο Πάσχα ζυμώνουμε μαζί με τα παιδιά και φτιάχνουμε τα Λαζαράκια.

-Τι είναι τα Λαζαράκια;

-Λαζαράκια είναι τα κουλουράκια του Λαζάρου. Είναι νηστίσιμα τα οποία πλάθουμε με το ζυμάρι ένα ανθρωπάκι με σταυρωμένα χέρια, που πάει να πει ότι είναι περίοδος νηστείας και λύπης λόγω της σταύρωσης του Χριστού. Το οποίο το χαίρονται και το παίρνουν μετά μαζί στο σπίτι τους και λένε τη συνταγή, την οποία πολλές φορές μου έχουν πει ότι την έχουν φτιάξει στο σπίτι. Επίσης, με τα κόκκινα αβγά που τα βάζουμε με διάφορους τρόπους γιατί υπάρχουν και θρησκείες που δε δέχονται το κόκκινο αβγό. Οπότε μαθαίνουμε με τα παιδιά σε κάθε θρησκεία πως θα μπορούσαμε να έχουμε το αβγό. Αυτό συμβαίνει στις θρησκευτικές γιορτές και στα Χριστούγεννα. Είναι θρησκείες που δε δέχονται τον Αι Βασίλη, δε στολίζουν το δέντρο με στολίδια και βάζουμε λουλούδια γιατί έτσι τα έχει η θρησκεία τους.

-Στην ερώτηση μου αν η τάξη περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά μου απαντήσατε θετικά. Αυτά τα παιδιά συμμετέχουν στις γιορτές;

-Όταν έχουμε μουσουλμάνους, όχι.

-Δηλαδή, δεν επιθυμούν εκείνοι;

-Ακριβώς, δεν επιθυμούν εκείνοι. Είναι πολλοί οι λόγοι. Βασικά είναι οικονομικοί, γιατί σε κάθε γιορτή πρέπει να υπάρχει και η στολή. Όταν συμμετέχουν είναι λίγα

από αυτά τα παιδιά και δεν έρχονται με τις στολές. Προσπαθούμε οι ρόλοι τους να είναι ανεπηρέαστοι από τη θρησκεία, δηλαδή να μην αναφέρονται στη θρησκεία. Ή σε εθνικότητα. Βάζουμε κάτι άσχετο. Περί ειρήνης. Ουδέτερο. Αυτά που συμμετέχουν όμως είναι πάρα πολύ λίγα παιδιά. Συνήθως δεν έρχονται. Ούτε από διαφορετικές θρησκείες. Γιατί μου έτυχε να έχω και Εβραϊόπουλα και Ιεχωβάδες. Αυτοί δε συμμετέχουν πουθενά. Είτε είναι αλλοδαπά, είτε είναι Ελληνόπουλα.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.

-Έτυχε σε καλοκαιρινή σχολική γιορτή, τα παιδιά στο τέλος να αρχίσουν να αυτοδημιουργούν μόνα τους. Οι γονείς δεν το κατάλαβαν, γιατί συνέχισαν να βγάζουν τα παιδιά έναν εαυτό τον οποίο εμείς δεν το περιμέναμε. Συνέχισαν μόνα τους κάποιο διάλογο, κάποιες κινήσεις πάνω στη σκηνή και εμείς μείναμε άναυδοι.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Ότι για να διοργανωθεί μια γιορτή θα πρέπει να την πιστέψει πρώτα η ίδια, να βάλει όλη την αγάπη και τα μεράκι της, γιατί πιστεύω ότι όταν υπάρχει αγάπη και διάθεση από τη νηπιαγωγό τότε βγαίνει μια πολύ τέλεια γιορτή. Όσο μικρά να είναι τα παιδιά, όσο να μην έχουν ακόμη προσαρμοστεί στο σχολείο, η γιορτή θα βγει πάρα πολύ ωραία και αυτό θα το εκλαμβάνουν και τα ίδια και οι γονείς.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

6^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι.

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως;

-28^η Οκτωβρίου, Χριστουγέννων, την Αποκριάτικη άλλα δεν κάνουμε κάτι πολύ οργανωμένο, της 25^{ης} Μαρτίου και την τελευταία γιορτή, με τη λήξη της χρονιάς.

-Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Κάποιες φορές το αισθανόμαστε σαν υποχρέωση, κάποιες φορές είναι επιθυμία.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν;

-Οι εθνικές γιορτές είναι σαν ανάμνηση από κάποιες επετείους. Των Χριστουγέννων είναι για να μπουν στο πνεύμα των εορτών τα παιδιά. Και η τελική για να σημάνει τη λήξη της χρονιάς, για να φύγουν τα παιδιά με ευχάριστες αναμνήσεις, να το γιορτάσουν.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Πρώτα των Χριστουγέννων, η γιορτή της λήξης, η αποκριάτικη και στο τέλος τις εθνικές.

-Γιατί θεωρείτε τη Χριστουγεννιάτικη ως την πιο σημαντική;

-Είναι γενικά νομίζω μια χαρούμενη γιορτή και όλη η φιλοσοφία των Χριστουγέννων είναι εορταστική και το χαρμόσυνο μήνυμα νομίζω ότι απευθύνεται πιο πολύ στα παιδιά.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Τραγούδια, δραματοποίηση και απαγγελία ποιημάτων.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Εμείς. Με τις συναδέλφους.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ναι. Αλλάζει η διακόσμηση. Τα πράγματα ταξινομούνται αλλιώς.

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;

-Ναι. Δεν έχουν βέβαια την πρωτοβουλία αυτή αλλά βοηθάνε.

-Με ποιο τρόπο;

-Μπορεί να φτιάξουν κάποια κατασκευή που να θα διακοσμήσει το χώρο ή να βοηθήσουν στο να μπουν τα καθισματάκια όπως πρέπει ώστε το κοινό να παρακολουθήσει τη γιορτή.

-
- Οι γονείς συμμετέχουν στη διοργάνωση των γιορτών;
- Στη διοργάνωση όχι. Συμμετέχουν την ημέρα της γιορτής.
- Με ποιο τρόπο;
- Σαν θεατές. Παρακολουθούν.
- Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;
- Όχι.
- Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Όχι.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Ναι. Δύο από την Αλβανία.
- Συμμετέχουν κανονικά στις γιορτές;
- Ναι, κανονικά.
- Οι γονείς το ζήτησαν; Τους ρωτήσατε;
- Δεν τους ρωτήσαμε αλλά δεν το αρνήθηκαν κιόλας.
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;
- Όχι, μέχρι στιγμής, όχι.
- Γενικά, έχετε κάνει δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε άλλους πολιτισμούς;
- Ναι, τώρα που κάναμε για τις φυλές.
- Πείτε μου τι ακριβώς κάνατε;
- Μάθαμε τραγουδάκια, τα δέκα μικρά Αραπάκια, τα δέκα Ινδιανάκια, κατασκευές, μιλήσαμε για τα σπίτια τους, για τα ρούχα τους. Αυτά σε γενικές γραμμές.
- Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;
- Ναι.
- Τι δραστηριότητες σκοπεύετε να κάνετε στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς;
- Μέχρι στιγμής κάναμε το πρωί της Τσικνοπέμπτης ένα πάρτυ, κάναμε παιχνιδάκια παραδοσιακά με τα λουκούμια, τη χάσκα με τις καραμέλες που κρεμότανε από μανταλάκια και έπρεπε να τις πάρουν με τα δόντια. Χορέψαμε, φάγαμε.
- Κάποιες κατασκευές κάνατε;
- Βεβαίως. Μάσκα, καπέλα.
- Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική γιορτή.
-

- Ήταν δυσάρεστο αυτό. Ένα κοριτσάκι δε συμμετείχε τελικά σε κάποια γιορτή.
- Για ποιο λόγο;
- Γιατί αυτό το κοριτσάκι είχε πρόβλημα όλη τη σχολική χρονιά.
- Με τι είχε πρόβλημα;
- Είχε πρόβλημα με την οικογένεια της μετά το μετέφερε μέσα στην τάξη. Η μητέρα της δεν το δεχότανε σαν πρόβλημα, το θεωρούσε ασήμαντο. Μέχρι που κατέληξε στη γιορτή λήξης της χρονιάς να μπει και να μη συμμετέχει.
- Έκλαιγε;
- Όχι, δεν έκλαιγε απλά δεν ήθελε να ανεβεί.
- Στις προηγούμενες γιορτές εκείνης της χρονιάς συμμετείχε;
- Ναι, συμμετείχε καλύτερα.
- Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση σχολικών εορτών;
- Να είναι λιγότερο οργανωμένες και πιο πολύ αυθόρμητες οι γιορτές.
- Σας ευχαριστώ πολύ.

7^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Γιορτάζουμε.
- Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο;
- 28^η Οκτωβρίου, Χριστούγεννα, ένα πάρτυ κάνουμε μασκέ τις Απόκριες, 25^η Μαρτίου και την καλοκαιρινή, την αποχαιρετιστήρια.
- Γιατί τις γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;
- Επιθυμία είναι. Βγαίνουν και κάποια πρότζεκτ μέσα από αυτές τις γιορτές, βγαίνουν και κάποια άλλα θέματα. Όπως είναι τώρα την 25^η Μαρτίου που θα βγουν κάποια θέματα για την παράδοση. Πώς ήταν τα παλιά χρόνια, πως είναι τα σημερινά.
- Τι σκοπό εξυπηρετούν;
- Οι εθνικές υπενθυμίζουν κάποια γεγονότα σημαντικά για την Ελλάδα, τονώνουν το εθνικό φρόνημα των παιδιών, συμμετέχουν και οι γονείς σε αυτό και έτσι έρχονται και πιο κοντά και τα παιδιά στο νηπιαγωγείο και οι γονείς, αναβιώνουμε κάποια γεγονότα.
- Η Χριστουγεννιάτικη γιορτή;
- Τη θρησκευτική ζωή των παιδιών.
- Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετεί;
- Τον αποχαιρετισμό.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;
- Εμένα προσωπικά τα Χριστούγεννα.
- Και τελευταία ποια θα τοποθετούσατε ως λιγότερο σημαντική;
- Την 25^η Μαρτίου. Ίσως γιατί έχουν περάσει πάρα πολλά χρόνια από τότε. Μόνο για αυτόν τον λόγο.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Ασχολούμαστε περίπου τρεις εβδομάδες πιο πριν. Τουλάχιστον εγώ. Πολύ πιο μπροστά για την προετοιμασία της γιορτής. Με το σκηνικό, με τα ποιήματα στα παιδιά. Συνήθως θεατρικό δίνω. Και τραγούδια.
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Αναφέρω ότι έρχεται αυτή η γιορτή. Σημειώνω στο ημερολόγιο και έτσι ξεκινάει. Ότι αυτόν τον μήνα θα έχουμε αυτήν τη γιορτή. Και από εκεί ενημερώνω τι είναι αυτή η γιορτή. Και μετά ρωτάω: «τι ξέρουν για αυτήν τη γιορτή;», «τι θέλουμε να

μάθουμε;».

-Όσον αφορά το θεατρικό που μου είπατε, τι συμβαίνει συνήθως; Επιλέγουν τα παιδιά τους ρόλους ή τους δίνετε εσείς;

-Συνήθως τους δίνω εγώ. Τώρα για την 25^η Μαρτίου που είναι για τους ήρωες του 21 θα είναι όλα τα αγόρια. Απλώς θα το χωρίσουμε σε κορίτσια και αγόρια.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ναι. Με εργασίες των παιδιών, με κατασκευές.

-Δηλαδή τα παιδιά συμμετέχουν στη διαμόρφωση της τάξης;

-Αποκλειστικά τα παιδιά.

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;

-Ναι.

-Με ποιο τρόπο;

-Δημιουργούν ενδυμασίες και μαθαίνουν στα παιδιά τα ποιήματα που δίνουμε.

-Συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;

-Ο Αι Βασίλης.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Όχι.

-Κάποιες δραστηριότητες έχετε κάνει;

-Περισσότερο τις Απόκριες που μπορείς να ασχοληθείς και με το πώς ζουν κάποιες άλλες φυλές.

-Όπως;

-Όπως οι Ινδιάνοι, οι Κινέζοι. Εντοπίζουμε στο χάρτη που είναι οι ήπειροι αυτοί. Ζωγραφίζουν τα παιδιά έναν Ινδιάνο, έναν Κινέζο και το κολλάνε στην αντίστοιχη ήπειρο.

-Κάνετε και κάποιες κατασκευές;

-Ναι. Μπορεί να κάνουμε τη σκηνή, το χώρο που ζουν οι διάφορες φυλές. Παραδείγματος χάριν τι χαρακτηριστικά έχουν οι Εσκιμώοι.

-Η τάξη σας περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Ναι, δύο από την Αλβανία.

-Συμμετέχουν στις γιορτές;

-Ναι, ναι. Κανονικά, με την ελληνική γλώσσα.

-Ρωτήσατε τους γονείς;

-Θέλουν να συμμετέχουν.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;

-Όχι, τόσο ιδιαίτερα. Μόνο προφορικά κάποια πράγματα. Πώς κάνουν εκεί τις γιορτές, εάν έχουν δει κάτι. Αλλά είναι αρκετά μικρά και δεν έχουν βιώσει. Δηλαδή νηπιαγωγείο και Παιδικό Σταθμό πήγανε εδώ και δε γνωρίζουν.

-Δηλαδή τους ρωτήσατε π.χ: τι κάνουν τα Χριστούγεννα στη χώρα τους;

-Ναι. Το κοριτσάκι δεν είναι βαφτισμένο, το αγοράκι είναι. Πηγαίνουνε στην εκκλησία, έχουμε συμμετοχή στην εκκλησία, σε αυτά που γίνονται εδώ στην Ελλάδα αλλά δεν έχουνε κάποιες ιδιαίτερες εικόνες από την Αλβανία. Σε θέμα γιορτών περισσότερο.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;

-Ναι.

-Τι δραστηριότητες σκοπεύετε να οργανώσετε στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς;

-Μάσκες, στολίσαμε την τάξη με γιρλάντες, με κλόουν. Κάναμε καπέλα ινδιάνων, για τα κορίτσια καπέλα χορευτριών, για τα αγόρια πειρατών.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική γιορτή.

-Φέτος τα Χριστούγεννα μου άρεσε πάρα πολύ που ενθουσιάστηκαν τα παιδιά όταν ήρθε ο Αι Βασίλης και πραγματικά το πίστεψαν ότι ήταν αυτός και περίμεναν να ακούσουν το όνομα τους για να πάρουν το δώρο. Δηλαδή η αγνότητα αυτή που είχανε και ότι κανένα δεν είπε: «Α, δεν είσαι ο Αι Βασίλης».

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση σχολικών εορτών.

-Να πιστεύει στις δυνατότητες των παιδιών της.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

8^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Τις κλασσικές. 28^η, Χριστούγεννα, 25^η Μαρτίου και τέλος σχολικής χρονιάς.

-Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Προσωπικά το επιθυμώ να το κάνω αλλά όχι πλέον με τον κλασσικό τρόπο, όπως γινότανε παλιά. Δηλαδή το βλέπω πιο διαθεματικά και ο στόχος μου δεν είναι να φανώ στους γονείς ή να μάθουν τα παιδιά ένα ποίημα για να γίνει η γιορτή. Εμπλέκεται και αυτό μέσα. Γιατί είναι κάτι που αρέσει στους γονείς και τους χαροποιεί. Δηλαδή όταν λέμε ότι δεν θα γίνει κάτι, π.χ: που σταματήσαμε να κάνουμε παρέλαση για την 28^η, οι γονείς στεναχωρήθηκαν. Παρόλο που τους εξήγησα ότι τα παιδιά είναι μικρά, ανώριμα και δεν μπορούν να συντονιστούν και ότι θα κάνουμε την 25^η Μαρτίου τους είδα ότι τους κακοφάνηκε. Βέβαια μετά το κατάλαβαν. Γιατί τα παιδιά ταλαιπωρούνται.

-Πόσο καιρό έχετε που σταματήσατε την παρέλαση;

-Τρία χρόνια. Για την 28^η Οκτωβρίου.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν; Ας αρχίσουμε με την 28^η.

-Η γιορτή είναι ουσιαστικά το τελείωμα του θέματος που δουλεύουμε σχετικά με τα ιστορικά γεγονότα της 28^{ης} Οκτωβρίου. Το θέμα το δουλεύουμε διαθεματικά και επειδή εδώ έχουμε και πολλά μουσουλμανάκια και αλβανάκια το βλέπουμε και διαπολιτισμικά και θα μπορούμε και σε γιορτές των άλλων παιδιών. Δε στεκόμαστε μόνο στη δική μας τη γιορτή, την εθνική. Έχουμε όλοι οι λαοί γιορτές. Βλέπουμε τι γιορτάζουμε εμείς και αν έχουν κάποια ανάλογη γιορτή οι άλλοι.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους, πως θα τις βάζατε;

-Για μένα δε θεωρώ ότι είναι σημαντικό να γίνει γιορτή. Η γιορτή είναι το τελείωμα που ευχαριστεί ουσιαστικά τον γονιό. Το παιδί προς το τέλος η γιορτή το καταπιέζει. Αυτές οι πρόβες οι επαναλαμβανόμενες για να το μάθουμε καλά και για να δείξουμε κάτι ωραίο στους γονείς είναι καταπιεστικό. Το θέλουν όμως οι γονείς. Και το καμαρώνουν και τα παιδιά. Άσχετα αν κουράζονται. Την τελευταία εβδομάδα με τις πρόβες αγανακτούν και δε θέλουν. Άλλες φορές δε συμμετέχουν στις πρόβες και λένε: «Κυρία, πάλι πρόβα θα κάνουμε;». Στο τέλος της χρονιάς, παρέλειψα να σου πω, δε κάνουμε γιορτή με σκετσάκια, κάνουμε μέσω τραγουδοπαιχνιδιών και ψυχοκινητικών. Σταματήσαμε τις πρόβες και τα σκετσάκια. Είδαμε ότι

καταπονούνται τα παιδιά στο τέλος της χρονιάς πάρα πολύ.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Για μένα προτεραιότητα έχει η γιορτή των Χριστουγέννων. Είναι κάτι πιο κοντινό στα παιδιά ενώ η 28^η και η 25^η είναι γεγονότα ιστορικά, τα οποία αφορούν πολύ παλιά. Είναι μικρές ηλικίες, δύσκολα καταλαβαίνουν τα παιδιά. Θέλει πολύ δουλειά. Και εικόνες. Και είναι κάτι που δεν τα αγγίζει τα παιδιά. Πιο πολύ δουλεύουμε πόλεμο και ειρήνη με αφορμή αυτές τις γιορτές. Δηλαδή το πάμε το θέμα εκεί. Όχι ότι στεκόμαστε τόσο στα γεγονότα της 28^{ης} και της 25^{ης}. Τον πόλεμο και την ειρήνη και ότι οι λαοί πρέπει να είναι αγαπημένοι. Αυτός είναι ο στόχος μας δηλαδή. Ο πόλεμος και η ειρήνη. Όχι η γιορτή σα γιορτή.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Την 28^η Οκτωβρίου, επειδή είναι καιρός προσαρμογής για τα παιδιά, τη δουλεύουμε συνήθως με ποιημάτια. Και κάποια τραγουδάκια που να σχετίζονται με την επέτειο. Και πάντα τα τραγουδάκια μας αφορούν ειρήνη, δημοκρατία, πόλεμο, τα κλασσικά.

-Πως αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Όταν είναι σε ολόημερο, μαζί με τη συνάδελφο. Προτείνει η καθεμιά. Σε συνεργασία.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Γίνεται σχετική γωνιά πάντα. Δηλαδή αν ερχόσουν λίγο αργότερα θα έβλεπες. Κάνουμε μια μικρογραφία λαογραφικού μουσείου τώρα για την 25^η Μαρτίου. Αφού μιλάμε με τα παιδιά ζητάμε από τους γονείς ότι αντικείμενα έχουν π.χ: σίδερα, τάβλες. Εγώ έχω αργαλειό και ξεκινάμε υφαντική. Και επειδή κάνω αυτόν τον καιρό και ανακύκλωση θα κάνουμε τον κλασικό τον αργαλειό με χαρτόκουτα. Με το ατομικό τους τελάρο. Οι γονείς φέρνουν τα πάντα. Μπακρατσάκια, πήλινα, κεραμικά. Με λεζάντα τι έφερε το κάθε παιδί.

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;

-Πρώτο και κύριο, μπαίνουν στη διαδικασία αυτή. Που ζητάμε να φέρουν πράγματα. Να ψάξουν. Να πάνε σε μια γειτόνισσα, στη γιαγιά, στον παππού. Συμμετέχουν αρκετά. Και στο σκηνικό πάντα. Η άποψη μου είναι: ότι είναι να γίνει, να γίνει από τα παιδιά. Έχω σταματήσει να εμπλέκομαι. Πολύ λίγο θα βάλω το χέρι μου. Όλα θα τα φτιάξουν τα παιδιά. Προχωρούν και καθοδηγώ. Έχω χρόνια δηλαδή που έχω σταματήσει.

- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;
- Κάποιες φορές, ναι.
- Με ποιο τρόπο;
- Για παράδειγμα, τους ζητάμε βοήθεια όταν στολίζουμε την τάξη, όταν διαμορφώνουμε τον χώρο. Με τα τραπεζάκια και αυτά. Επίσης και στις πρόβες. Όταν τα παιδιά είναι πολλά, ζωνρά και ανήσυχα έτυχε να συνεννοηθούμε με τις μητέρες και κάθε μέρα να έρχεται μια για να βοηθάει. Με το κασετόφωνο. Όσο το δυνατόν τους βάζουμε τους γονείς.
- Συμμετέχουν κάποιοι άλλοι στις γιορτές;
- Όχι.
- Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Γιορτή κανονική όχι.
- Πόσα παιδιά στην τάξη σας είναι αλλόγλωσσα;
- Έχω 14 παιδιά, τα οχτώ είναι αλλόγλωσσα.
- Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;
- Συμμετέχουν. Και οι γονείς συμμετέχουν. Βέβαια, εμείς ενημερώνουμε ότι γίνεται γιορτή και είναι αφορμή για μιλήσουμε για τις δικές τους. Για το ραμαζάνι. Για τα φαγητά που κάνουν αυτοί. Και γονείς καλούμε. Κάποια παραμυθάκια λένε και εμπλέκονται.
- Με άλλους πολιτισμούς προσπαθήσατε να τα φέρετε σε επαφή;
- Η αφορμή είναι τώρα τις Απόκριες με τις φυλές όπου μπαίνουμε στη διαδικασία και μιλάμε γενικώς. Λέμε για τους άλλους πολιτισμούς, για τα Κινεζάκια, για τον τρόπο που ντύνονται, για τα φαγητά τους. Και για κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.
- Έχετε εποπτικό υλικό; Τους δείχνετε κάτι;
- Ναι, ναι. Εικόνες. Σχετικά με τη ζωή, με τον τρόπο που ντύνονται. Για τους Εσκιμώους, κάνουμε ιγκλού. Κάνουμε εργασίες, κάνουμε χειροτεχνίες. Μπαίνουμε διαπολιτισμική.
- Θέλετε να μου πείτε τι κατασκευές κάνετε;
- Ναι, ναι. Σήμερα θα κάνουμε ένα ιγκλού με άχρηστο υλικό γιατί κάνουμε και ανακύκλωση. Παλιά είχαν τα χάσκι. Σήμερα έχουν έλκηθρα. Πως ντύνονται.
- Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;
- Την κλασική, τη χάσκα, το γαϊτανάκι. Κατασκευές, κλόουν, αρλεκίνους, μάσκες, ινδιανάκια, κινεζάκια, μαυράκια. Να, σήμερα θα τους κάνω το νεγράκι αυτό εδώ.

-Σε πιάτο;

-Όχι, δε θα το κάνω σε πιάτο. Μάσκα θα γίνει. Βάζω και ένα κόκαλο και σκουλαρίκια. Τα μαλλάκια υπάρχουν και σε μπουκλάκι. Πολύ ωραίο. Το κόβεις. Γίνεται μασκούλα. Και από κάτω βάζουμε μια εφημερίδα και φτιάχνουμε και τη στολή και έχουμε και ανακύκλωση. Τα κοκαλάκια τα κάνω με κάνσον.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.

-Είμαι της άποψης ότι, ότι και να γίνει εκείνη την ώρα δε χρειάζεται να φέρουμε τον κατακλυσμό. Τα Χριστούγεννα μας έπεσε το δέντρο. Την ώρα που γινότανε το σκετσάκι κάποιος το πείραξε και ευτυχώς πρόλαβα και δε χτύπησε κάποιο παιδάκι. Κάποια παιδάκια γελούσαν, οι γονείς έλεγαν «μη γελάτε, μη γελάτε». Εγώ είπα αφήστε τα παιδιά να γελάσουν. Γέλασαν τα παιδιά κι έτσι μείναμε στο αστείο του θέματος. Γιατί εάν είχαμε ατύχημα δε θα γελούσαμε.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Όσο μπορεί να το κάνει με τα παιδιά. Και σε συνεργασία με τους γονείς. Γιατί τους έχουμε τους γονείς πολύ απ' έξω. Και θέλουν οι γονείς να βοηθήσουν. Και όχι πίεση. Γιατί βλέπω πίεση από πολλούς συναδέλφους. Γρήγορα- γρήγορα να μάθουν τα παιδιά. Έχω δει άγρια περιστατικά. Σφαλιάρες πιο παλιά να πέφτουν γιατί δεν έμαθε το ποίημα το παιδί. Όσο μπορεί το παιδί. Και είμαστε εκεί να βοηθάμε. Υποβολείς είμαστε. Και τους γονείς τους λέω ότι αν το παιδί τους βγει να πει το ποιηματάκι δεν είναι ενδεικτικό του πόσο έξυπνος ή καλός μαθητής είναι. Υπάρχουν παιδιά που γαζώνουν κάθε μέρα και την ημέρα της γιορτής δεν πλησιάζουν. Κάθονται δίπλα στη μαμά. Και παιδιά που είναι θηρία ανήμερα και δε γνωρίζουν πράγματα και την ημέρα της γιορτής βγαίνουν και λένε το ποίημα και λένε όλοι «πω, πω, τι παιδί είναι αυτό».

-Σας ευχαριστώ πολύ.

9^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι.

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως;

-28^η Οκτωβρίου, τις εθνικές εορτές, 28^η και 25^η Μαρτίου, τη γιορτή των Χριστουγέννων τη μεγάλη και το Πάσχα.

-Το καλοκαίρι συνήθως κάνετε κάτι;

-Τη γιορτή στο τέλος, της λήξης.

-Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε;

-Οι περισσότερες από αυτές τις γιορτές είναι μέσα στο πρόγραμμα αλλά συνήθως θέλουμε. Εξαρτάται και από τη νηπιαγωγό εάν θέλει να κάνει.

-Ποιο σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετούν; Η καθεμία χωριστά.

-Όσον αφορά τις εθνικές γιορτές, να γνωρίσουν τα παιδιά κάποια ιστορικά γεγονότα που έχουν σχέση με την Ελλάδα και όσον αφορά τις θρησκευτικές γιορτές να γνωρίσουν κάποια ήθη και έθιμα του τόπου και τις προετοιμασίες όλες που γίνονται γιατί σχετίζονται με τα βιώματα των παιδιών. Συνήθως τα βλέπουν μέσα στο σπίτι. Όλες τις προετοιμασίες είτε είναι Χριστούγεννα είτε είναι Πάσχα . Επειδή έχουσε πλούσια βιώματα καλό είναι να τα εκμεταλλευόμαστε.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους, πως θα τις τοποθετούσατε; Ποια θα βάζατε πρώτη;

-Τη γιορτή των Χριστουγέννων.

-Για ποιο λόγο;

-Είναι μια γιορτή που τα παιδιά νομίζω ότι έχουν πιο πλούσιες εμπειρίες. Σε όλες τις οικογένειες τα παιδιά είτε έχουν βιβλία που σχετίζονται με το θέμα γέννησης του Χριστού ή με τις προετοιμασίες που κάνουν. Νομίζω ότι δεν υπάρχει οικογένεια που να μην έχει μιλήσει για θρησκευτικά γεγονότα όπως είναι η γέννηση του Χριστού.

-Ενώ η 28^η Οκτωβρίου για παράδειγμα, θεωρείτε ότι δεν είναι τόσο οργανωμένη;

-Ναι. Και οι γονείς δεν έχουν πολλές γνώσεις και συνήθως πολλά στοιχεία παίρνουν τα παιδιά από το σχολείο και γνωρίζουν κάποια πράγματα. Έτσι νομίζω.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Από χειροτεχνία μέχρι ποιήματα. Κάποιο θεατρικό που μπορεί να κάνουν τα παιδιά. Απαγγελία ποιημάτων σε κάποια κοινή εκδήλωση είτε με το Δημοτικό είτε με το άλλο τμήμα του κλασσικού. Μέχρι δραματοποίηση. Τι άλλο; Τραγούδια, συμμετοχή

σε χορωδία των παιδιών.

-Πως αποφασίζονται οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Υπάρχουν ιδέες από τα παιδιά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αλλά συνήθως είναι πιο πολύ από τη νηπιαγωγό νομίζω. Πάλι σε συνεργασία με τα παιδιά. Κάποια ιδέα των παιδιών μπορεί να την εκμεταλλευτεί.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Σαφώς, προσαρμόζεται στη γιορτή.

-Με ποιο τρόπο;

-Μπορεί να κάνουμε μια ομαδική εργασία, κάποιο κολάζ, εάν είναι για εθνική γιορτή, στολισμό της τάξης από κατασκευές των παιδιών.

-Άρα, συμμετέχουν τα παιδιά.

-Ναι, συμμετέχουν με κατασκευές.

-Υπάρχει κάποιος άλλος τρόπος;

-Τι άλλο; Συνήθως κατασκευές. Είτε είναι ατομικές είτε είναι ομαδικές. Στολίζουμε την τάξη. Δεν έχουμε εμείς οι νηπιαγωγοί πολύ συμμετοχή. Δηλαδή να κάνουμε δικά μας πράγματα εμείς οι νηπιαγωγοί και να τα στολίσουμε. Συνήθως είναι των παιδιών.

-Συμμετέχουν οι γονείς

-Όσον αφορά τα υλικά που χρειαζόμαστε μόνο. Η συμμετοχή των γονέων είναι κυρίως στη διαμόρφωση στην αρχή και στην πορεία. Στη διαμόρφωση της τάξης. Όταν χρειαζόμαστε να διοργανώσουμε μια συγκεκριμένη γωνιά για κάποια θεματική. Τότε υπάρχει η συμμετοχή των γονέων. Ας πούμε τώρα που είναι αποκριές, για τη γωνιά της μεταμφίεσης που ζητήσαμε κάποια πράγματα. Εκεί υπάρχει συνεργασία με τους γονείς. Τώρα όσον αφορά τις γιορτές, όχι ιδιαίτερα.

-Έχει τύχει να συμμετέχει κάποιος άλλος σε μία γιορτή;

-Σαν προσκεκλημένος;

-Όχι, σαν προσκεκλημένος. Να συμμετέχει στη γιορτή, να κάνει κάτι.

-Συνήθως όχι.

-Έχετε οργανώσει κάποιες γιορτές ή δραστηριότητες προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Με άλλους πολιτισμούς...Τώρα με την αφορμή της Αποκριάς τις φυλές λίγο που κάνουμε. Μιλάμε για τα παιδιά που ζουν σε άλλες χώρες, για τα παιδιά που ζουν στην Αφρική, που ζούνε στην Κίνα. Τα παιδιά του κόσμου. Πιο πολύ έτσι. Δηλαδή διαπολιτισμικά.

-Τι δραστηριότητες κάνετε;

-Τώρα, με την αφορμή με τις Απόκριες, ποια είναι τα χαρακτηριστικά του παιδιού, ποιες είναι οι συνήθειες, ποια κοινά έχουμε σαν παιδιά. Συζήτηση, περιγραφή από βιβλία μέσα.

-Μουσική;

-Μουσική δεν κάνουμε κάτι γιατί δεν έχουμε.

-Κατασκευή;

-Καπέλα χαρακτηριστικά από παιδιά που αντιστοιχούν. Το καπέλο του Κινέζου, τη μάσκα που φοράει το παιδί από την Αφρική για να δείξουμε τη διαφορά στο πρόσωπο. Το σπίτι που μένει το κάθε παιδί, αντιστοίχιση. Συνήθως αυτά.

-Η τάξη σας περιλαμβάνει φέτος αλλόγλωσσα παιδιά;

-Αλλόγλωσσα; Ναι. Δύο παιδιά από την Αλβανία.

-Συμμετέχουν αυτά τα παιδιά στις γιορτές;

-Φυσικά, κανονικά.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;

-Πώς δεν οργανώνουμε; Οργανώνουμε. Το πάρτυ το αποκριάτικο.

-Στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς τι δραστηριότητες σκοπεύετε να οργανώσετε;

-Φτιάξαμε μάσκες όπως ζώα μέχρι τη μάσκα « το παιδί της Αφρικής», το καπέλο του Κινέζου, το καπέλο με τους Ινδιάνους που μιλήσαμε για κάποιες φυλές. Το καπέλο για τον κλόουν. Μια άλλη κατασκευή που κάναμε είναι αυτή που έχουμε και στην τάξη. Φτιάξαμε με πιάτα τον κλόουν και τον διακοσμήσαμε. Και τον χαρταετό που θα φτιάξουμε τώρα.

-Περιγράψτε κάποιο ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές γιορτές.

-Τώρα που έγινε η αποκριάτικη γιορτή μου έκανε εντύπωση επειδή είχα ντυθεί κι εγώ δεν μπορούσαν να βρουν τι στολή είχα φορέσει. Μου έκανε εντύπωση μια λεκτική φράση ενός παιδιού που όταν τους ρώτησα γιατί προσπαθούσαμε να βρούμε τι έχει ντυθεί το κάθε παιδί την ημέρα εκείνη και όταν τους ρώτησα «παιδιά τι νομίζετε ότι έχω ντυθεί;» δε μπορούσε κανένας να βρει τι είχα ντυθεί. Ορισμένα παιδιά είπαν κάτι που ήταν άσχετο με τη στολή μου, δε μπορούσε να πάει το μυαλό τους γιατί είχα ντυθεί Σπανιόλα. Οπότε έκανα ολόκληρη αναφορά στη χώρα την Ισπανία για να μπορέσω να τους δώσω να καταλάβουν περίπου κάποια χαρακτηριστικά της στολής και γύρισε ένα παιδί και μου είπε ένα αγόρι, ένα νήπιο: «Κυρία έχεις ντυθεί γριά». Και τον ρώτησα « Παναγιώτη γιατί; Σου μοιάζω με γριά;» «Κυρία κρατάς βεντάλια.

Και οι γριές κρατάνε βεντάλια». Μου έκανε πάρα πολύ εντύπωση. Φυσικά λίγο το επεκτείναμε μετά και με τη συζήτηση το καταλάβανε.

-Τέλος, τη συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και πραγματοποίηση των σχολικών γιορτών;

-Να δίνει βάση σε αυτά που της λένε τα παιδιά, να ακούει δηλαδή τα παιδιά, όσον αφορά τις ιδέες. Να προσπαθεί μέσα από τα βιώματα των παιδιών να καταλάβει τι ακριβώς ξέρουν για τις συγκεκριμένες γιορτές που θέλει και να μπορεί όσο πολύ περισσότερο να συνεργάζεται με τους γονείς. Χρειάζεται συνεργασία. Και από εκεί μέσα μπορείς να καταλάβεις και ποιες είναι οι εμπειρίες των παιδιών. Αν συζητήσει με τους γονείς θα δει και τη διάθεση που έχουν για την πραγματοποίηση των εορτών. Να έχει όρεξη για τις γιορτές. Γιατί εάν το πάρεις υποχρεωτικά ότι πρέπει να κάνεις και να οργανώσεις απλά για να δουν οι γονείς ότι έχεις οργανώσει μια γιορτή δεν έχει νόημα αυτό. Για να επιτύχει μια γιορτή.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

10^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι, κάνουμε γιορτές. Ανοιχτές εκδηλώσεις και για τους γονείς είναι οι εθνικές γιορτές, 28^η και 25^η και τα Χριστούγεννα που κάναμε μια μεγάλη γιορτή και την κάναμε σε άλλη αίθουσα, εκτός σχολείου, απέναντι. Σε αίθουσα της εκκλησιάς που ήταν μεγάλη, αίθουσα εκδηλώσεων, είχαμε αρκετό κόσμο και ήταν πολύ ωραία γιορτή.

-Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε, θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή είναι επιθυμία σας;

-Όχι, νομίζω ότι έτσι δίνουμε και περισσότερο χρόνο στα παιδιά να μπουν και στο νόημα των γιορτών και να μην τις περάσουμε σαν ένα κοινό θέμα μέσα στην τάξη γρήγορα γρήγορα. Νομίζω ότι τελικά αυτό το πράγμα βοηθάει τα παιδιά γιατί έρχονται σε επαφή με... ας πούμε τώρα με το καρναβάλι: φτιάχνουν μόνα τους διάφορες μάσκες, όλα αυτά τα δείχνουμε και στους γονείς. Για παράδειγμα τα Χριστούγεννα συμμετείχαν και στις κατασκευές του σκηνικού. Σε όλα αυτά συμμετέχουν ενεργά και τα παιδιά. Δεν είναι ότι τα παιδιά απλά βγαίνουν να πουν ένα ρόλο μπροστά στους γονείς και τέλος. Στη γιορτή τη Χριστουγεννιάτικη τα παιδιά κάνανε σκέτες κανονικά, δε βγήκαν να πουν ποιήματα και να τελειώσουν. Και το σκηνικό μας βοήθησαν τα παιδιά να το φτιάξουμε και να.

-Τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετούν;

-Οι γιορτές;

-Ναι, για παράδειγμα η 28^η, τι σκοπό εξυπηρετεί;

-Πιστεύω ότι τονίζουμε έτσι το εθνικό αίσθημα των παιδιών. Έχουμε μια επαφή με την ιστορία και την παράδοση και καλά είναι αυτά τα πράγματα να μην τα ξεχνάμε σιγά σιγά όσο περνάνε τα χρόνια. Αλλά και να μην κουράζονται τα παιδιά. Πέντε βασικά πράγματα.

-Η καλοκαιρινή γιορτή;

-Η καλοκαιρινή γιορτή πιστεύω ότι είναι περισσότερο για να δώσουμε τη χαρά και την ικανοποίηση στους γονείς. Να δουν γενικά το αποτέλεσμα. Γιατί, ναι, το ζητάνε οι γονείς. Και είναι σαν πανηγύρι η καλοκαιρινή γιορτή για όλους.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Σημαντική σε εισαγωγικά. Είναι πως θα τη μεταφράσει κανένας. Πιστεύω όμως ότι

όλοι το καλύτερο δυνατό το κάνουμε στη Χριστουγεννιάτικη.

-Για ποιο λόγο αυτή συγκεκριμένα;

-Είναι μια γιορτή που έρχονται και οι γονείς και περιμένουν να δουν και από τα παιδιά ρόλους. Και ήδη τα παιδιά έχουνε δουλέψει κάποιους μήνες στο σχολείο οπότε είναι ικανά σε αυτή τη φάση να δείξουν πράγματα και στους γονείς και να αναλάβουν κάποιο ρόλο και να τον εκτελέσουν. Ύστερα είναι γιορτή χαράς. Δεν είναι όπως μια εθνική γιορτή που όσο και να το προετοιμάσεις, δεν μπορείς να μπεις και στο πετσί του ρόλου. Δε θα αναλάβεις να κάνεις τόσο καλά έναν ήρωα του πολέμου. Ενώ τα Χριστούγεννα είναι τα θέματα είναι πολύ οικεία σε όλους και το περιμένουν πως και πως.

-Τι περιλαμβάνουν συνήθως οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Τώρα που είναι Απόκριες δεν είναι ότι θα κάνουμε κάποια συγκεκριμένη γιορτή.

-Τα Χριστούγεννα για παράδειγμα, τι κάνατε στη γιορτή;

-Είναι κατασκευές χαρτοκοπτικής που κάνουμε, πολλά τραγούδια φυσικά και παραμύθια που έχουν θέμα των Χριστουγέννων. Τι άλλο; Και δραματοποίηση που κάνουμε συνήθως. Τέτοια πράγματα.

-Πως αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Σε συνεργασία με τις συναδέλφισσες. Καταθέτουμε η καθεμιά την άποψη της.

-Η επόμενη ερώτηση μου είναι αν αλλάζει ο χώρος κατά τη διάρκεια της οργάνωσης μιας γιορτής.

-Πάντα. Ο χώρος αλλάζει και ανά θέμα. Όχι απλά ανά γιορτή. Κάθε φορά που διαπραγματευόμαστε ένα θέμα αλλάζουν τα πάντα. Εδώ τουλάχιστον που είμαστε τώρα, στην παρεούλα, αυτό αλλάζει. Ανανεώνουμε τα θέματα ανά εβδομάδα το λιγότερο, γιατί ένα θέμα μπορεί να κρατήσει και περισσότερο. Τα ανανεώνουμε. Για παράδειγμα πριν τις Απόκριες είχαμε τα μεταφορικά μέσα. Όλη η τάξη είχε ντυθεί Και πράγματα που κάνουν τα παιδιά, κολάζ, φωτογραφίες, πίνακες. Είναι πράγματα που τα φτιάχνουμε εδώ. Δεν αγοράζουμε πίνακες συνήθως.

-Τα παιδιά, όπως μου είπατε, συμμετέχουν στη διαμόρφωση της τάξης με όλα αυτά που κάνουν. Οι γονείς συμμετέχουν στη διοργάνωση των γιορτών;

-Ναι. Ειδικά στη γιορτή των Χριστουγέννων μας βοήθησαν πάρα πολύ γιατί ήταν ένα σημαντικό βήμα να φύγει η γιορτή από το σχολείο και να πάει απέναντι στην αίθουσα εκδηλώσεων. Επειδή εδώ ο χώρος είναι περιορισμένος και δεν υπάρχει αίθουσα εκδηλώσεων στο σχολείο, δυσανασχετούσαν κάποιοι γονείς γιατί εδώ πέρα δε θα τους χωρέσει όλους. Ειδικά χειμώνα που δεν έχουμε την πολυτέλεια να γίνει έξω η

γιορτή. Δε θα μπορούσαν να δουν τα παιδιά. Ούτε καν οι καρέκλες δε θα φτάνανε. Γι' αυτό ήταν ένα μεγάλο βήμα να φύγει από εδώ πέρα η γιορτή και να γίνει κάπου αλλού. Ήταν ο χώρος της εκκλησίας που μας τον παραχώρησαν και οι γονείς μας βοήθησαν πάρα πολύ γιατί τελικά τελευταία στιγμή το αποφασίσαμε να γίνει η γιορτή εκεί. Και οι γονείς κάθισαν πολλές ώρες εκεί. Άλλαξαν το χώρο γιατί υπήρχαν πολλά τραπέζια και καρέκλες, το χώρο μας διευκόλυναν οι γονείς να το φτιάξουμε, κυρίως αυτοί. Φέρανε πράγματα από το σπίτι τους για να το διακοσμήσουν γιατί ήταν ένας τεράστιος χώρος και δε θα μπορούσαμε μόνο με κατασκευές παιδιών να διακοσμηθεί.

-Όπως; Τι φέρανε;

-Φέρανε ελαφάκια με λαμπάκια, χριστουγεννιάτικα δέντρα, βάλανε γιρλάντες και διάφορα χριστουγεννιάτικα στολίδια στο χώρο. Τέτοια πράγματα. Το σκηνικό ήταν πολύ μεγάλο και πολύ ψηλό. Φέρανε και αυτοί τις σκάλες, καρέκλες και όλα αυτά. Δηλαδή καθότανε να μας βοηθήσουν σαν να ήταν και αυτοί νηπιαγωγοί. Τους βάλουμε κάνανε και πατρόν στο σπίτι., δικά τους γιατί τόσο μεγάλος χώρος δε θα μπορούσαμε ξαφνικά να τον γεμίσουμε. Αυτά που φτιάξαμε για την τάξη ήταν λίγα πράγματα.

-Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχει κάποιος άλλος; Εκτός από τους γονείς.

-Όχι, δεν μπορώ να θυμηθώ τώρα κάτι τέτοιο.

-Έχετε οργανώσει κάποιες γιορτές ή δραστηριότητες προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Φέτος ακόμα όχι. Αυτό που λες το κάναμε περίπου που συμμετείχαμε κανονικά σε πρόγραμμα.

-Δηλαδή;

-Πέρισυ είχαμε κάνει στη Λεπτοκαρυά ένα πρόγραμμα που είχε να κάνει με τις παραδοσιακές στολές και με τις παραδόσεις γενικότερα. Όχι μόνο με τις εθνικές φορεσιές και τις παραδόσεις αλλά και από γείτονες χώρες. Επειδή το ένα τμήμα είχε παιδιά από άλλες χώρες που ζούσαν στη Λεπτοκαρυά και μας βοήθησαν πάρα πολύ φέρνοντας υλικό από τους ιδιαίτερους τόπους τους. Από φωτογραφίες, από κούκλες από την Αλβανία, από τη Βουλγαρία. Φέρανε παραδοσιακές κούκλες.

-Από ποιες άλλες χώρες;

-Τσεχία, Ρωσία, είχαμε από πολλές χώρες. Πήγαμε επίσκεψη σε μουσεία, δανειστήκαμε υλικό από μουσεία. Δανειστήκαμε υλικό από συλλόγους και στην ενδυμασία και σε τοπικούς χορούς. Κάναμε μια αίθουσα, τη διαμορφώσαμε, την κάναμε μουσείο. Η αίθουσα είχε γίνει με πάρα πολλές φωτογραφίες, με το υλικό από

τα μουσεία που δανειστήκαμε, με κούκλες ντυμένες με παραδοσιακές στολές. Η μια νηπιαγωγός είχε κάνει παραδοσιακές στολές για τις κούκλες ανάλογα με τον τόπο. Η μια ήταν από την Ρωσία, η άλλη από τη Βουλγαρία. Κοιτώντας τις φωτογραφίες κάθισε και έραψε. Φέρανε όλοι, και οι γονείς και εμείς, ότι βρήκαμε, υφάσματα που να μοιάζουν με τις φορεσιές από κάθε χώρα. Αγοράσαμε κούκλες, ίδιες όλες και τις ντύσαμε με τις παραδοσιακές στολές.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Εδώ πέρα αυτή η τάξη; Όχι. Α! Μόνο η Όλγα. Όλγα, η μαμά σου από πού είναι; Από τη Σλοβακία. Μόνο η Όλγα.

-Συμμετέχει η Όλγα στις γιορτές;

-Φυσικά και συμμετέχει. Και με μεγάλη χαρά μάλιστα.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;

-Από ότι ξέρω θα γίνει ένα πάρτυ την Παρασκευή. Τα παιδιά θα έρθουν ντυμένα. Θα πουν αποκριάτικα τραγούδια που μάθαμε. Θα τα τραγουδάμε και θα παίζουν με τα μουσικά όργανα.

-Στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς τι άλλο κάνετε; Βλέπω εδώ έχετε και κατασκευές.

-Ερχόμαστε σε επαφή με έργα μεγάλων ζωγράφων που έχουν να κάνουν με τις Απόκριες. Για παράδειγμα αυτόν τον Πικάσο, είναι ο γιος του ο Πωλ που τον είχε ντύσει Αρλεκίνο. Εδώ είναι ένα αποκριάτικο γλέντι από τον Μιρό κάναμε χτες και για τον χαρταετό.

-Έχετε εδώ και εποπτικό υλικό.

-Ναι, βέβαια. Όλα αυτά τα φέρνουμε εδώ. Συνήθως δεν είναι αγορασμένοι οι πίνακες μας. Είναι πράγματα τα οποία τα έχουμε συλλέξει εμείς από εφημερίδες, περιοδικά.

-Κάτω οι εικόνες; Κάνετε κάποιο θέμα για έναν πολιτισμό;

-Εδώ κάτω είναι τα καρναβάλια όπως τα φαντάζετε το κάθε παιδί και μετά ψηφίσαμε.

-Πάνω; Οι εικόνες που είναι εκεί;

-Ναι., εεε. Είναι η μάσκα που ανάλογα με τον πολιτισμό αλλάζει ρόλο. Γιατί οι ινδιάνοι ας πούμε που εμείς τους θέλουμε να είναι καρναβάλια για μας τις Απόκριες, είναι έτσι όλο το χρόνο αυτοί. Με τα φτερά τους και με τις φορεσιές.

-Επικεντρωθήκατε δηλαδή στη μάσκα.

-Ναι, μιλήσαμε γενικότερα για τη μάσκα.

-Και εδώ κάτω τι μου είπατε;

-Ψηφίσανε το καλύτερο καρναβάλι. Και κάναμε ένα τελευταίο έργο που το κάναμε

χθες. Είναι αυτό εδώ. Ο χαρταετός του Γκόγια, είναι ένας Ισπανός ζωγράφος.

-Αυτό το βγάζετε σε ασπρόμαυρη φωτοτυπία αλλά τους δείχνετε το πρωτότυπο στην αρχή;

-Ναι, ναι. Μιλήσαμε για αυτό. Τους είπαμε για ποιο λόγο φτιάχτηκε ο πίνακας. Και μετά το έκανα σε διάσταση Α3ο ασπρόμαυρο και τα παιδιά το χρωματίσανε όπως νομίζανε.

-Περιγράψτε κάποιο ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές γιορτές.

-Για να πω την αλήθεια δεν έχει τύχει κάτι. Κάποιο ευτράπελο ή δυσάρεστο. Απλά αυτό που μου έκανε εντύπωση φέτος πάρα πολύ ήταν η ενεργός συμμετοχή των γονιών που πραγματικά είναι αξιοσημείωτη. Αξίζει να την πω γιατί οι γονείς ήρθαν με πολύ χαρά εδώ πέρα. Βέβαια, έχουν τον ελεύθερο χρόνο για να συμμετέχουν.

-Κατεξοχήν μητέρες ή και πατέρες;

-Κυρίως μαμάδες ήταν και από το Δημοτικό και από το Νηπιαγωγείο, επειδή η γιορτή θα ήταν κοινή.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Ότι γίνετε, να γίνετε συλλογικά από τα παιδιά και αν χρειάζεται κάποιες φορές να συμμετέχουν και οι γονείς και να μη γίνεται η γιορτή απλά για να γίνεται. Να τη διασκεδάσουν τα παιδιά, γιατί συνήθως οι γιορτές είναι κουραστικές για τα παιδιά. Και κάθε φορά όταν τα παιδιά προετοιμάζονται για τη γιορτή δυσανασχετούν ή κουράζονται. Ας είναι ότι είναι για τα παιδιά.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

11^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Βέβαια, γιορτάζουμε.

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο;

-Γιορτάζουμε την 1^η Οκτωβρίου, την ημέρα αφιερωμένη στην τρίτη ηλικία, για τον παππού και τη γιαγιά. Τι κάνουμε; Προσκαλούμε τους παππούδες και τις γιαγιάδες. Τα παιδάκια τους λένε από ένα ποίημα και τους χαρίζουν κάτι, ένα αναμνηστικό. Και μετά μια πορτοκαλάδα θα πιούμε, ένα κέικ θα φάμε. Το κάνουμε έτσι γιορταστικό. Λένε και τραγούδια.

-Κάθε χρόνο το κάνετε αυτό;

-Κάθε χρόνο. Είναι πολύ συγκινητική γιορτή αυτή. Γιαγιάδες και παππούδες συγκινούνται πάρα πολύ. Μερικοί κλαίνε κιόλας δηλαδή. Έχουμε δέκα χρόνια που την κάνουμε.

-Ποιες άλλες γιορτές κάνετε;

-Μετά κάνουμε την 28^η Οκτωβρίου, κάνουμε και σκετσάκια. Είναι πολύ ωραία και αυτή η γιορτή. Ας πούμε φέτος κάναμε τις Πίνδου. Επειδή είχαμε πολλά κορίτσια μεγάλα. Είχαμε σκαφίδι αληθινό, ζυμάρι αληθινό. Οι γυναίκες της Πίνδου ζυμώνανε ψωμί. Οι γυναίκες καθόντουσαν μέσα στο σπίτι. Είχαμε σκηνικό. Πλέκανε μάλλινες μπλούζες, κάλτσες. Είχαν τα πλεκτά στα χέρια. Ντυμένα έτσι παραδοσιακά τα κοριτσάκια. Και όχι με στολές παραδοσιακές, Αμαλίες και τέτοιες, για την 25^η Μαρτίου, αλλά για την 28^η Οκτωβρίου. Δηλαδή, είχε μια θεία μου μεσοφώρα μάλλινα και φορούσαν αυτά. Που η θεία μου ήταν κοντή και τα κοριτσάκια τα ήρθαν μια χαρά. Και τα πηγαίνανε μετά πάνω, στο βουνό, με μπόγους. Στον ώμο. Γενικά, την 28^η Οκτωβρίου τη ζούμε. Καταλαβαίνουν δηλαδή το νόημα της γιορτής.

-Μετά την 28^η Οκτωβρίου ποια γιορτή γιορτάζετε;

-Μετά Χριστούγεννα. Στο Πολυτεχνείο απλά πάμε μέχρι το ηρώο και καταθέτουμε εκεί λουλούδια που φέρνουν τα παιδιά. Λέμε και τραγούδια και τον εθνικό ύμνο. Παίρνουμε και το πανό: «ψωμί, παιδεία, ελευθερία». Τα Χριστούγεννα είναι η πιο μεγάλη και η πιο λαμπερή γιορτή. Την κάνουμε πάντα απόγευμα. Την χαίρονται τα παιδάκια. Κάνουμε σκετσάκια, μουσικές.

-Την 25^η Μαρτίου κάνετε γιορτή;

-Ναι, μετά πάει η 25^η Μαρτίου. Την Αποκριά απλά κάνουμε ένα αποκριάτικο πάρτυ. Έρχονται ντυμένα τα παιδάκια και κάνουμε διάφορα happening. Γίνονται

δημοσιογράφοι. Ρωτάνε: «Τι ντύθηκες εσύ;». Διηγούνται, χορεύουν. Παίζουμε το γαϊτανάκι. Και μετά 25^η Μαρτίου που και αυτή η γιορτή είναι πολύ ωραία. Κάνουμε πολύ ωραία σκέτς, ωραία τραγούδια, ωραίους χορούς.

-Κάνετε παραδοσιακούς χορούς;

-Και ζεμπεκιά. Να' τανε το 21. Τους αρέσει πολύ και αυτή η γιορτή. Πρόπερσι κάναμε τα «Ελληνάκια» της Ευγενίας Φακίνου. Είχαμε γοργόνα, θάλασσα με γαλάζιο ύφασμα. Κάθε χρόνο κάνουμε πολύ ωραία πράγματα.

-Στο τέλος κάνετε καλοκαιρινή γιορτή;

-Κάνουμε και γιορτή για τη μητέρα. Παλιά την κάναμε την Κυριακή που γιόρταζε η μητέρα αλλά τώρα έχουμε μερικά χρόνια, την κάνουμε την Παρασκευή πριν την Κυριακή. Έρχονται οι μαμάδες περιποιημένες με τα παιδάκια τους. Τα παιδιά λένε ποίημα για τη μητέρα και προσφέρουν κάτι για τη μητέρα που το έχουν φτιάξει μόνα τους. Και μετά πάμε όλοι μαζί σε μια καφετέρια και προσφέρει ο σύλλογος στα παιδάκια πορτοκαλάδα και ένα κέικ. Και οι μαμάδες μαζί.

-Στο τέλος κάνετε γιορτή;

-Βέβαια κάνουμε γιορτή και στο τέλος. Πέρισυ πήγαμε στην παλιά Λεπτοκαρυά. Κάναμε λειτουργία. Ήρθαν οι παπάδες, κοινωνήσαν τα παιδιά. Ήταν και ο σύλλογος εκεί πέρα, έφτιαξαν καφέδες και είχαμε ένα σωρό άλλα φαγώσιμα. Φάγανε. Ήπιανε όλοι. Και μετά κάναμε γυμναστικές επιδείξεις. Και επειδή πέρισυ ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, στο Πεκίνο φυσικά, κάναμε λίγο στην αρχή τη σημαία των Ολυμπιακών Αγώνων. Τους Ολυμπιακούς κύκλους. Και μετά κάναμε μερικά αθλήματα, ας πούμε Ολυμπιακούς Αγώνες. Πρόπερσι πήγαμε μπροστά στη θάλασσα, σε μια καφετέρια και κάναμε τα πειρατοναυτάκια εν δράση και οι Χαβανέζες. Από ένα περιοδικό. Είχαμε και βάρκα αληθινή όπου ήταν πάνω οι πειρατές. Φυσικά είχαμε και τον βαρκάρη. Κατέβασε μετά ένα- ένα τα παιδιά. Χαρά τα παιδάκια. Ήταν ντυμένα πειρατές. Βγήκαν μετά έξω στην παραλία, σκάβανε για να βρουνε το θησαυρό κ.τ.λ. Ήταν κουρασμένοι, έπεσαν πτώμα. Και μετά ήρθαν οι Χαβανέζες. Το κάθε παιδάκι έλεγε το ποίημα του. Και εδώ στην αυλή του σχολείου κάνουμε γιορτές. Η αυλή μας προσφέρεται. Το τέσσερα κάναμε τους Ολυμπιακούς Αγώνες και γυμναστικές επιδείξεις.

-Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Γενικά εμάς δε μας πειράζουν οι γιορτές, τις έχουμε πάρει έτσι στα σβέλτα. Και τα παιδιά μας είναι μαθημένα από κίνηση γιατί έχουμε και την τρίτη αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και κάθε πρωί τους κάνουμε γυμναστική, θεατρικά.

- Τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετούν;
- Πρώτον, τα παιδιά ξεθαρρεύουν, δε ντρέπονται. Και δεύτερον, καταλαβαίνουν το νόημα της γιορτής. Οι δυο εθνικές επετείαι, η 28^η και η 25^η, δεν έχουν και μικρό νόημα.
- Η γιορτή των Χριστουγέννων, τι σκοπό έχει;
- Τα Χριστούγεννα είναι πιο κοντά στην ηλικία των παιδιών. Γεννιέται ο Χριστός και το αισθάνονται τα παιδιά πολύ.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους, πώς θα τις βάζατε;
- Νομίζω τα Χριστούγεννα θα έβαζα πρώτα. Αν κι εμείς εδώ πέρα ξετρελαινόμαστε και για τις εθνικές επετείους. Για παράδειγμα, για την 25^η Μαρτίου έχουμε φτιαγμένα ξύλινα σπαθιά από κόντρα πλακέ. Τα παιδιά χαίρονται, τρελαίνονται να έρθει η 25^η Μαρτίου.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Σκέτς, ποιήματα, τραγούδια, χορούς, κίνηση. Και μπουφέ από τις μαμάδες.
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Εμείς οι δασκάλες. Στολές έχουμε στο νηπιαγωγείο, δεν επιβαρύνουμε τις μαμάδες. Κάθε χρόνο αγοράζουμε και μένουν. Οι ντουλάπες είναι γεμάτες από στολές.
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- Όχι, καθόλου, γιατί έχουμε την τρίτη αίθουσα. Απλά τα παιδιά, αφού φάνε κουβαλάνε τα καρεκλάκια.
- Την τρίτη αίθουσα, τη διακοσμείτε;
- Ναι, με σκηνικά. Το ετοιμάζουμε κάθε χρόνο ανάλογα με τος σκέτς που θα παρουσιάσουμε. Έχουμε όμως και παλιά.
- Τα παιδιά συμμετέχουν στη διαμόρφωση της αίθουσας;
- Συνήθως τα σκηνικά τα κάνουμε εμείς. Αλλά τα παιδιά μπορεί να ζωγραφίσουν κάτι για τον παράπλευρο πίνακα, στον απέναντι τοίχο.
- Οι γονείς συμμετέχουν στη διοργάνωση των εορτών;
- Εκτός από τον μπουφέ, όχι. Τα κάνουμε εμείς οι δασκάλες όλα μόνες μας.
- Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι σε μία γιορτή;
- Ο άντρας μου έρχεται, βοηθάει. Τον έχω εδώ μόνιμο.
- Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Ναι, μια φορά που κάναμε για τη διαπολιτισμικότητα. Επειδή έχουμε και πολλές

μαμάδες που είναι ξένες φτιάξαμε ένα project για τα παιχνίδια. Κάθε μάμα ερχότανε και μας έπαιζε ένα παιχνίδι από τον τόπο της. Ήρθαν λοιπόν και μας έπαιζαν παιχνίδια από την Πολωνία, Τσεχία, Ρουμανία, Σερβία, Βουλγαρία.

-Κάνατε στο τέλος του project και γιορτή;

-Δεν το κάναμε τελικά γιορτή. Απλά ήξεραν τα παιδάκια ότι σήμερα Πέμπτη θα έρθει μια μαμά να μας παίξει ένα παιχνίδι από τη χώρα της ή από εδώ από την Ελλάδα ή από άλλο μέρος.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Ναι, βέβαια. Έχουμε αρκετούτσικα. Είναι πέντε.

-Από ποιες χώρες;

-Από Αλβανία και Πολωνία.

-Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;

-Ναι, συμμετέχουν κανονικά. Λένε και ποίημα. Και 28^η και 25^η Μαρτίου.

-Ρωτήσατε τους γονείς για αυτό;

-Όχι. Άμα ξεχάσουμε να τους δώσουμε και ποίημα λένε: «εμένα δεν μου το έδωσες». Θέλουν. Αφού εδώ ζούνε.

-Γενικά, για άλλους πολιτισμούς έχετε οργανώσει κάποια δραστηριότητα;

-Τώρα επειδή ήταν Αποκριά, μιλήσαμε για τους Ινδιάνους, ντυθήκαμε Ινδιανάκια. Είπαμε τι τρώνε, τι κάνουν, τι φτιάχνουν. Για τους εσκιμώους. Για τα νεγράκια. Ντυθήκανε κιόλας τα ανάλογα, τα αντίστοιχα. Τα Ινδιανάκια τα κάναμε από ένα καπέλο ινδιάνικο, τα βάψαμε κιόλας στο πρόσωπο. Είχαμε και την ινδιάνικη σκηνή με τα καλάμια. Τώρα μας χάλασε. Τη μαζέψαμε. Ο άντρας μου την είχε κάνει.

-Κάνατε και δραματοποίηση;

-Ναι. Παίζουμε τους Ινδιάνους και τραγουδάμε: «Ζουμπαλά, ζουμπαλά, ζουμπαλά» και «Αρχηγέ των Ινδιάνων».

-Τι άλλο κάνετε;

-Εσκιμώοι. Κάναμε και ιγκλού. Με φελιζόν μαλακό. Είναι σε λωρίδες και το έφτιαξε ο άντρας μου, με σύρμα. Έτσι, στρογγυλά, στρογγυλά. Και φτιάχνουμε και καλύβα νέγρικη. Παίρνουμε ένα μεγάλο στεφάνι στρογγυλό. Βάζουμε ένα χαρτόνι γύρω-γύρω. Τώρα μας χάλασε και αυτή γιατί την είχαμε χρόνια και την παίξαμε αρκετά και την έχω τώρα έξω. Το χαρτόνι για την ανακύκλωση.

-Θέλετε να μου πείτε και τι άλλο κάνετε;

-Κάναμε κολιέ με κοφτό μακαρονάκι για τα νεγράκια, βάψαμε τα παιδιά, φάγαμε μια μπανάνα. Γενικά ότι κάνουν οι νέγροι. Τραγουδάκια για τα νεγράκια. «Δέκα μικρά

αραπάκια», το άλλο πάλι, « Ζουμπαλά, ζουμπαλά, ζουμπαλά, ένα μικρό νεγράκι μέσα στο καλυβάκι». Τρελαίνονται για αυτό. Τραγουδάμε, χορεύουμε.

-Το κάνετε κάθε χρόνο αυτό;

-Κάθε χρόνο μιλάμε για τις φυλές πριν την Αποκριά.

-Γιατί το συνηθίζετε πριν την Αποκριά;

-Ε, να, επειδή είναι οι μεταμφιέσεις και ντυνόμαστε. Γι' αυτό.

-Μου είπατε ότι αύριο θα κάνετε γιορτή για τις Απόκριες. Τι άλλες δραστηριότητες θα κάνετε στο πλαίσιο αυτό;

-Κατασκευές κάνουμε κάθε μέρα. Κάθε μέρα ντύνονται και φεύγουν. Μια μέρα ντυθήκαμε αραπάκια, την άλλη Ινδιανάκια, την άλλη γίναμε βασιλιάδες και με κορώνες και παίζαμε το παιχνίδι: «Βασιλιά, βασιλιά». Και κλόουν ντυθήκαμε.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.

-Την τελευταία γιορτή. Συνήθως την κάνουμε στη θάλασσα ή στο βουνό. Μια χρονιά την κάναμε στη θάλασσα, πάλι σε μια καφετέρια που είχε ωραία πρασινάδα και είχαμε και μια ωραία βάρκα φτιαγμένη από χοντρό φελιζόν και παίζαμε: «Η Αλίκη στο ναυτικό». Χάρηκαν τα παιδιά.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Να μην έχει άγχος για τις γιορτές. Να είναι ήρεμη και βγαίνουν από μόνες τους. Αρκεί να έχει μερικές ιδέες και θα τις υλοποιεί. Αρκεί να μην έχει άγχος.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

12^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Βέβαια, γιορτάζουμε πάρα πολλές.
- Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως;
- Γιορτάζουμε την ημέρα της τρίτης ηλικίας, 4^η Οκτωβρίου, 28^η Οκτωβρίου, Χριστούγεννα, Αποκριά που κάνουμε πάρτυ, 25^η Μαρτίου, γιορτή της μητέρας και τελική.
- Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;
- Είναι και υποχρέωση μας πιστεύω. Στο σχολείο οι γονείς περιμένουν να δουν κάτι αλλά και μας αρέσει και εμάς. Γι' αυτό το γιορτάζουμε δίνοντας μεγάλη βαρύτητα σαν σχολείο εμείς, σε όλες τις γιορτές.
- Τι σκοπό εξυπηρετούν; Ας αρχίσουμε από τη γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου.
- Να μάθουν τα παιδιά την ιστορία μας, του τόπου μας.
- Τα Χριστούγεννα;
- Πιστεύω το θρησκευτικό συναίσθημα αν και δε ξέρω κατά πόσο θα συνεχίσει να γιορτάζετε;
- Οι Απόκριες;
- Καθαρά διασκέδαση πιστεύω.
- Και η καλοκαιρινή γιορτή;
- Για αποχαιρετισμό. Για να δώσουμε ένα φινάλε στη χρονιά.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;
- Πιστεύω πως πρώτα θα έβαζα τις εθνικές γιορτές.
- Γιατί;
- Γιατί πιστεύω τώρα λόγω της παγκοσμιοποίησης και γενικότερα της κατάστασης που επικρατεί, ότι τα παιδιά πρέπει να μάθουν ιστορία γιατί δε ξέρουν καθόλου. Μετά θα έβαζα τη Χριστουγεννιάτικη αν και πιστεύω ότι σιγά- σιγά θα σταματήσουν να γιορτάζονται αυτές οι γιορτές.
- Γιατί;
- Γιατί μπαίνουν μέσα παιδάκια που δεν είναι Χριστιανοί, είναι μωαμεθανοί, είναι άλλης θρησκείας και πιστεύω ότι μετά από μερικά χρόνια, όχι τώρα... δηλαδή βλέπω ότι αυτά τα παιδάκια δε συμμετέχουν τώρα. Αυτά τα Αλβανάκια δε συμμετέχουν στη γιορτή των Χριστουγέννων επειδή είναι θρησκευτικού περιεχομένου. Σε καμιά

δεκαριά χρόνια πιστεύω ότι θα σταματήσει αυτή η γιορτή. Και εξαρτάται και από τη νηπιαγωγό κατά πόσο είναι η ίδια υπέρ της θρησκείας. Για παράδειγμα, μια νηπιαγωγός που ξέρω είναι Κ.Κ.Ε- συνασπισμός. Αυτοί δεν πιστεύουν, δεν είναι και πολύ λάτρεις της παράδοσης, απλώς βάζει ένα ποιηματάκι για να βγει από την υποχρέωση. Επειδή το έχουμε ζήσει το συγκεκριμένο νηπιαγωγείο. Κάνει μια γιορτούλα έτσι για τα μάτια του κόσμου.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Ποιηματάκια, χορό, τραγούδια, στολές οπωσδήποτε, δηλαδή στολές με δουλειά, και αυτά. Και κάποιες φορές συνοδεύεται από μια μικρή δεξίωση με γλυκά και πορτοκαλάδες.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Σε όλες τις γιορτές αποφασίζουμε εμείς. Στην τελευταία, την τελική, το κάνουμε σε συνεργασία με τα παιδιά επειδή είναι λίγο πιο ελεύθερο το πρόγραμμα. Για παράδειγμα, μια χρονιά ακούγαμε περιστασιακά, την Οδύσσεια από ένα cd, από ένα περιοδικό. Στο τέλος το παίξαμε με τα παιδιά.

-Το κάνατε δραματοποίηση;

-Ναι, σα δραματοποίηση. Με κύματα, με θάλασσα. Δηλαδή σε συνεργασία με τα παιδιά βγαίνει. Εμείς, βέβαια, κατευθύναμε. Στο τέλος δώσαμε εμείς τα ποιήματα αλλά η γενικότερη ιδέα ήταν από τα παιδιά. Εντάξει, τώρα, τα παιδιά δε μπορούν να κάνουν ρόλους και ποιήματα.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Εμείς έχουμε την τρίτη αίθουσα και γι' αυτό το λόγο ο χώρος της τάξης δεν αλλάζει όταν οργανώνουμε κάποια γιορτή. Το μόνο που αλλάζει είναι ότι παίρνουμε τα καρεκλάκια.

-Τα παιδιά συμμετέχουν στη διαμόρφωση της τρίτης αίθουσας;

-Ναι, βέβαια. Την παραμονή της γιορτής επικρατεί γενικώς μια εορταστική ατμόσφαιρα στο σχολείο. Τρώμε νωρίτερα γιατί πρέπει να τακτοποιήσουμε την τάξη που θα γίνει η γιορτή, κουβαλάμε τα καρεκλάκια μέσα, τα βάζουμε σε σειρές.

-Σκηνικό βάζετε;

-Αν είναι κάτι εύκολο το ζωγραφίζουμε με τα παιδιά. Αν είναι θάλασσα ή λουλούδια ζωγραφίζουμε με τα παιδιά σε χαρτί του μέτρου κάτω στο πάτωμα.

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;

-Οι γονείς περισσότερο συμμετέχουν στο να μας ετοιμάσουν κάποιο έδεσμα, το μπουφέ. Και σε κάποιες στολές.

-Συμμετέχουν κάποιοι άλλοι στις γιορτές;

-Στη γιορτή του παππού και της γιαγιάς που κάναμε μια φορά καλέσαμε το Κ.Α.Π.Η. Συμμετείχαν οι γιαγιάδες, μας είπαν παραμύθια, χόρεψαν. Την ίδια μέρα. Επειδή είναι ο σύλλογος χορευτικός. Καθίσανε μαζί με τα παιδιά, ζωγραφίσανε, μιλήσανε. Για άλλη γιορτή δε θυμάμαι.

-Έχετε οργανώσει κάποιες γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Όχι.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά.

-Αλλόγλωσσα; Εννοείς να μη μιλάνε καθόλου ελληνικά;

-Να μιλάνε ελληνικά αλλά η μητρική τους γλώσσα να είναι άλλη.

-Ναι. Σε σύνολο 42 που είμαστε φέτος, τα 15 είναι αλλόγλωσσα. Λόγω του ότι έχουν ξένη μαμά, η μητρική τους γλώσσα είναι άλλη. Αλλά μιλάνε και τα ελληνικά καλά.

-Από ποιες χώρες;

-Υπάρχουν αλβανάκια που μιλάνε στο σπίτι τους ελληνικά, υπάρχουν και άλλα παιδάκια που ήρθαν φέτος στην Ελλάδα και μιλάνε εντελώς τη μητρική τους γλώσσα, για παράδειγμα, τα πολωνικά. Είναι ένα παιδί το οποίο δε μιλούσε καθόλου ελληνικά. Ερχότανε στο σχολείο και μιλούσε πολωνικά και εμείς προσπαθούσαμε να καταλάβουμε τι μας λέει. Επίσης έχουμε από Γιουγκοσλαβία παιδάκια τα οποία μιλάνε σέρβικα, έχουμε μαμάδες Τσεχίδες, Σλοβάκες. Αυτά.

-Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;

-Ναι, συμμετέχουν.

-Με ποιο τρόπο;

-Συμμετέχουν όπως συμμετέχουν όλα τα παιδιά. Τα αλβανάκια δε συμμετέχουν πολύ στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή. Ίσως λόγω θρησκείας, επειδή δεν είναι χριστιανά.

-Σας ενημερώνουν οι γονείς ότι δεν θα έρθουν στη γιορτή;

-Όχι. Απλά εκείνη την ημέρα δεν έρχονται. Συμμετέχουν στις πρόβες αλλά εκείνη την ημέρα δεν έρχονται. Δηλαδή διακρίνουμε μια... δεν ξέρω πώς να το πω. Όχι, δειλία. Δε θέλουν να μπουν στο κοινωνικό σύνολο. Κάπως έτσι το βλέπω εγώ.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;

-Κάποια χρονιά κάναμε ένα project που το λέγανε παιχνίδια από όλο τον κόσμο. Το διοργανώσαμε για αυτόν ακριβώς το λόγο. Επειδή είχαμε αλλόγλωσσα παιδιά και αλλόγλωσσες μαμάδες. Κάθε Τρίτη, είχαμε ορίσει μια ημέρα, ερχότανε μια μαμά και

περισσότερο θέλαμε μια αλλόγλωσση μαμά, μια Πολωνέζα, μια Τσέχα, μια Σλοβάκα. Μας έλεγαν λέξεις από τη δική τους γλώσσα και τις γράφαμε. Π.χ: λέγαμε «καλημέρα» στα Γιουγκοσλάβικα, στα Πολωνέζικα. Έπειτα μας έδειχναν παιχνίδια από τη χώρα τους.

-Και τα παίζατε;

-Ναι, τα παίζαμε. Καθότανε η μαμά όλη μέρα και βοηθούσε σε όλες τις δραστηριότητες, την ώρα του φαγητού, την ώρα του διαλλείματος.

-Πόσο καιρό διήρκεσε αυτό;

-Δύο μήνες. Με τη συνεργασία της συμβούλου μας βέβαια, που ερχότανε κάθε Τρίτη.

-Έχετε κάνει δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε άλλους πολιτισμούς;

-Τώρα λόγω της Αποκριάς και κάθε χρόνο προσπαθούμε να προσεγγίσουμε τους πολιτισμούς των τεσσάρων φυλών. Έτσι χοντρά –χοντρά. Ας πούμε τον πολιτισμό των μαύρων στην Αφρική που ντυνόμαστε και Αραπάκια και κάνουμε τα σχετικά. Τα Ινδιανάκια που κάνουν το χορό της βροχής.

-Μετά την Αποκριά το κάνετε αυτό;

-Πριν την Αποκριά. Με την ευκαιρία της Αποκριάς ντυνόμαστε κιόλας. Δηλαδή, σήμερα που είναι τελευταία μέρα της Αποκριάς τα έχουμε κάνει όλα αυτά. Ντυθήκαμε Ινδιανάκια, ντυθήκαμε Αραπάκια.

-Ινδιανάκια πως ντυθήκατε;

-Με το φτερό.

-Αραπάκια;

-Ντυθήκαμε με μαύρη μπογιά.

-Βάψατε τα παιδιά;

-Ναι. Φορέσαμε φούστες χορταρένιες, με τύμπανα. Ακούσαμε ρυθμούς με τη βοήθεια της μουσικής. Άλλες χρονιές ντυνόμασταν και κινεζάκια, βράζαμε ρύζι και τα λοιπά. Αλλά φέτος δεν τα κάναμε τα Κινεζάκια.

-Συνήθως τι αναφέρετε στα παιδιά όταν μιλάτε για αυτούς τους πολιτισμούς;

-Που μένουνε, πως είναι το σπιτάκι τους. Πιστεύω όχι όπως είναι τώρα, γιατί εντάξει τώρα πια δεν υπάρχουν Ινδιάνοι με τη μορφή που υπήρχαν παλιά. Εντάξει, οι μαύροι ακόμα ζουν στην Αφρική. Τα παιδιά βλέπουν ντοκιμαντέρ ότι ζουν στις καλύβες. Εντάξει, οι Κινέζοι τρώνε ακόμη με τα ξυλάκια το ρύζι τους. Δηλαδή, λέμε ότι υπάρχουν αυτές οι τέσσερις φυλές, οι οποίες έχουν κάποια χαρακτηριστικά, τα οποία όμως λόγω της παγκοσμιοποίησης τελευταία κάπου έχουν αλλοιωθεί λίγο αυτά τα στοιχεία. Αλλά εντάξει δεν ξέρω πως το αντιλαμβάνονται τα παιδάκια στο μυαλό

τους. Πάντως κάτι παίρνουν. Σίγουρα.

-Γενικά στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς τι δραστηριότητες κάνατε;

-Κάναμε μάσκες, καπέλα, είπαμε για τις φυλές. Δηλαδή ντυθήκαμε, χορέψαμε. Την Τσικνοπέμπτη ντυθήκαμε κλόουν. Κάθε μέρα ντυνόμασταν και κάτι.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική γιορτή.

-Μου έχει μείνει εμένα η προπέρσινη γιορτή μας. Που γιορτάσαμε τα θαλασσοπειρατάκια. Τα παιδιά σκάβανε για να βρουνε το θησαυρό μέσα στην άμμο.

-Αυτό ήταν μέσα στο θεατρικό ή βγήκε αυθόρμητα από τα παιδιά;

-Το κάναμε πρόβα εδώ στο σχολείο μας αλλά λέγαμε ότι θα πάμε μέσα στην άμμο. Για πρώτη φορά είχαμε βάλει σεντούκι χωρίς να το ξέρουν.

-Το βρήκανε;

-«Ψάξτε και ψάξτε» και όταν το βρήκανε ήταν λες και βρήκανε αληθινό κουτί με θησαυρό.

-Και οι γονείς;

-Το ίδιο. Χάρηκαν πάρα πολύ.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Να έχει πάντα πολύ όρεξη για να το κάνει αυτό και να δίνεται με πάθος. Γιατί τελικά η γιορτή μένει και σε εμάς και στα νήπια. Η αλήθεια βέβαια είναι ότι όταν διοργανώνουμε όλες τις γιορτές έχει πολύ κούραση και γενικώς υπάρχει ένα στρες σε όλο το σχολείο μέχρι να διοργανωθεί. Δηλαδή ξεκινάμε σχεδόν ένα μήνα πριν.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

13^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ξεκινάμε με τη γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου, συνεχίζουμε τα Χριστούγεννα, έχουμε την Αποκριά, έχουμε την καλοκαιρινή γιορτή και γιορτάζουμε τα γενέθλια των παιδιών.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα πρέπει να γιορτάζονται οι γιορτές στο νηπιαγωγείο. Στα πρώτα χρόνια είχα μεγάλη επιθυμία. Μου άρεσε πάρα πολύ. Περνώντας τα χρόνια μειώνεται και η επιθυμία και επειδή βλέπω ότι υπάρχει μεγάλη κούραση από τα παιδιά, μεγάλη ένταση από τα παιδιά, μεγάλη κούραση από εμάς και όλα αυτά για να ικανοποιηθούν οι γονείς. Στην αρχή ικανοποιούνται τα παιδιά και εμείς. Αλλά για να βγει μια γιορτή όπως την έχει η νηπιαγωγός στο μυαλό χρειάζεται μεγάλος αγώνας. Χρειάζεται μεγάλη- μεγάλη προσπάθεια και από εμάς και από τα παιδιά. Στην αρχή ενθουσιάζονται. Μετά αρχίζουν και κουράζονται, βαριούνται. Όχι ότι δε βγαίνει η γιορτή. Βγαίνει η γιορτή. Αλλά εγώ θα ήθελα να βγαίνουν οι γιορτές με διαφορετικό τρόπο. Όχι, έτσι όπως βγαίνουν τώρα. Δηλαδή τώρα γίνονται όλα στημένα. Δεν υπάρχει αυθορμητισμός, δεν υπάρχει αυτή η φαντασία, σύμφωνα με τα βιβλία, με όλα αυτά που διαβάζουμε και με όλα αυτά που μας λένε οι σύμβουλοι. Δεν υπάρχει αυθορμητισμός. Όλα αυτά γίνονται επειδή το θέλουμε εμείς και επειδή πρέπει να φανεί το σχολείο. Κακά τα ψέματα. Γιορτές είναι αυτές που κάνουμε μεταξύ μας. Δηλαδή αυτή η δραματοποίηση που γίνεται στη διπλανή αίθουσα τώρα. Η δραματοποίηση του παραμυθιού. Αυτό είναι γιορτή. Αλλά αυτή γίνεται για εμάς και για τα παιδιά. Αυτό είναι το σημαντικό για εμένα. Τώρα το τι παρουσιάζουμε έξω, αυτό είναι για τα μάτια του κόσμου. Θα ήθελα να σταματήσουν οι γιορτές να υπάρχουν.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν; Μου είπατε πριν ότι θεωρείτε πως είναι για τους γονείς.

-Πιστεύω ότι υπάρχει κοινωνικό -συναισθηματική ανάπτυξη. Αναπτύσσεται η φαντασία και η δημιουργικότητα. Αυτός είναι ο βαθύτερος σκοπός. Τώρα το πώς βγαίνει και το πώς εξελίσσεται εξαρτάται από τα παιδιά και από τη δική μας την κούραση.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Δύσκολη ερώτηση. Πιο σημαντική; Για μένα η πιο σημαντική είναι η γιορτή των

Χριστουγέννων. Είναι πολύ ζεστό το κλίμα, περνιούνται πάρα πολύ ωραία μηνύματα.

Για αγάπη, φως, ελπίδα, ειρήνη, ζωή.

-Τι περιλαμβάνουν συνήθως οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Συνήθως έχουμε σκέτς. Στην αρχή της σχολικής χρονιάς όταν κάνουμε τη γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου δε ξεκινάμε με σκέτς γιατί ακόμη προσαρμοζόμαστε κι εμείς και τα παιδιά. Με τον χώρο, με τους συμμαθητές. Οι γιορτινές δραστηριότητες περιλαμβάνουν επίσης τραγούδια, δραματοποιήσεις, κινήσεις και χορό.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Κακά τα ψέματα. Λέγεται ότι αποφασίζονται από τα παιδιά. Τουλάχιστο στο δικό μας το χώρο δεν αποφασίζουν τα παιδιά. Εμείς αποφασίζουμε.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Βεβαίως αλλάζει.

-Με ποιο τρόπο;

-Αλλάζει με ομαδικές δραστηριότητες των παιδιών, με κατασκευές, με σκηνικά δικά μας.

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;

-Και οι γονείς. Αν δεν υπήρχαν οι γονείς δε θα μπορούσαμε να κάνουμε τίποτα.

-Με ποιο τρόπο;

-Πριν ξεκινήσουμε τις γιορτές καλούμε τους γονείς και τους λέμε: «Κορίτσια έφτασαν τα Χριστούγεννα. Έχουμε αποφασίσει να κάνουμε κάποια γιορτή. Μπορείτε να ακολουθήσετε στις προετοιμασίες;» ή «είστε θετικές στο να δεχτείτε τις δικές μας εντολές;». Για τα κοστουμια, για τη μουσική, για το μπουφέ, για όλα.

-Συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;

-Ναι. Στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή κάποιες χρονιές ντύνονται οι γονείς Αι-Βασίλης. Ή, στην τελική, κάποιος γονέας μπορεί να συμμετέχει όταν χρειαζόμαστε ρόλο ενός μεγάλου. Ή εκτός από τους γονείς έτυχε να συμμετέχουν και μεγάλα παιδιά του Δημοτικού.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Ναι, το κάναμε. Αλλά δεν ήταν γιορτή. Ήταν ένα project. Το ξεκινήσαμε μαζί με τη Δέσποινα. Μιλούσαμε για τη μεσογειακή διατροφή και φέραμε μητέρα από Ολλανδία, φέραμε μητέρα από Φιλιπίνες, από Ελλάδα και κάναμε την ανάλογη κουζίνα τους και μας παρακολουθούσαν και οι μητέρες των άλλων παιδιών. Δεν ήταν γιορτή. Ήταν παρουσίαση του προγράμματος. Είχαν γίνει δραστηριότητες μέσα στην

τάξη και αυτό ήταν το κλείσιμο.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Περιλαμβάνει. Έχουμε τέσσερις Αλβανούς.

-Συμμετέχουν στις γιορτές;

-Ναι. Με πάρα πολύ χαρά.

-Ενημερώσατε τους γονείς πρώτα;

-Όλα γίνονται με ενημέρωση.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;

-Όχι, φέτος δεν κάναμε.

-Εκτός από το πρόγραμμα με τη μεσογειακή διατροφή, κάνατε κάτι άλλο τα προηγούμενα χρόνια για να προσεγγίσετε άλλους πολιτισμούς;

-Βεβαίως. Κάποια Χριστούγεννα όταν μαθαίναμε τα χριστουγεννιάτικα τραγούδια, μάθαμε και ένα χριστουγεννιάτικο τραγούδι από την Αλβανία. Επίσης, μάθαμε και ένα γερμανικό τραγούδι καθώς μια μαμά σπούδασε στην Γερμανία και το ήξερε.

-Γενικά, για άλλους πολιτισμούς σε όλο τον κόσμο;

-Τώρα που δουλεύουμε «τα παιδιά όλης της γης».

-Με ποιο τρόπο;

-Με φωτογραφικό υλικό, μουσική, χορό, παντομίμα.

-Το κάνετε κάθε χρονιά αυτό;

-Τα παιδιά της γης; Το κάνουμε κοντά στην Αποκριά και συνεχίζεται με την Αποκριά.

-Πλησιάζουν οι Αποκριές. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;

-Οργανώνουμε κάποια γιορτή. Καταρχήν την Τσικνοπέμπτη τα βγάζουμε έξω και τσικνίζουμε στην ταβέρνα. Καλά περνάμε. Αύριο Παρασκευή θα έρθουν τα παιδιά ντυμένα και θα κάνουμε από τις 11- 12:15 μία γιορτή.

-Γενικά, στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς, τι κάνετε;

-Δραματοποιήσεις, μάσκες, χορεύουμε το γαϊτανάκι. Πολλά κάνουμε.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μία σχολική γιορτή.

-Αποφασίζω να ντύσω τους μάγους. Και έρχεται η μητέρα και μου λέει: «εγώ δε θέλω το δικό μου το γιό να τον έχεις δεύτερο μάγο στη σειρά. Θέλω να τον βάλεις πρώτο στη σειρά». Σε άλλη πάλι γιορτή, 25^η Μαρτίου, έρχεται άλλη μητέρα και λέει: «το δικό μου το παιδί θα καταθέσει στεφάνι». Με έκαναν και έκλαιγα. Εγώ πιστεύω ότι η

νηπιαγωγός μπορεί να καταλάβει ποιο παιδί αξίζει να πάει να καταθέσει το στεφάνι και να μπει στη σειρά. Δε θα βάλω το μωρό που έχει πρόβλημα στην άρθρωση να καταθέσει στεφάνι.

-Και τελικά τι έγινε;

-Τελικά αναγκάστηκα και πήρα τηλέφωνο τη σχολική σύμβουλο και μου είπε ότι: « από εδώ και πέρα Αθηνά θα βάζεις κλήρωση στην αρχή της σχολικής χρονιάς μπροστά στους γονείς». Και έτσι κάνω. Το αποτέλεσμα είναι ότι έτυχε παιδί να μην έρθει να καταθέσει το στεφάνι.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Δε ξεκινάμε τίποτα χωρίς να έχουμε τους γονείς κοντά μας. Είτε θετική, είτε αρνητική είναι η αντίδρασή τους εμείς πρέπει να τους πλησιάζουμε. Μπορούμε να κάνουμε και σπουδαία πράγματα μόνοι μας αλλά το σχολείο σύμφωνα και με τη σύμβουλο πρέπει να είναι ανοιχτό.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

14^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι, γιορτάζουμε.

- Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως;

-28^η Οκτωβρίου, Χριστούγεννα, 25^η Μαρτίου και καλοκαιρινή γιορτή.

-Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Δεν είναι υποχρέωση. Είναι μέσα στο Πρόγραμμα του νηπιαγωγείου και φυσικά υπάρχει επιθυμία. Υπάρχει και επιθυμία και από τα παιδιά.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν;

-Ας ξεκινήσω από την 28^η Οκτωβρίου. Είναι εθνική γιορτή. Τα παιδιά πρέπει να πάρουν κάποια μηνύματα. Επειδή όμως είναι η πρώτη γιορτή και υπάρχουν παιδιά που έρχονται για πρώτη φορά στο σχολείο, επειδή είναι προνήπια, είναι λίγο πιο απλή. Γιατί τα παιδιά ακόμη δεν έχουν προσαρμοστεί, άλλα κλαίνε ακόμα και δεν είναι εύκολο να βγει ένα παιδάκι και να κάνει θεατρικό και να εκτεθεί σε κόσμο. Εδώ πέρα στο συγκεκριμένο νηπιαγωγείο γίνεται με γονείς. Πέρισυ σε άλλο νηπιαγωγείο που ήμουνα η 28^η Οκτωβρίου ήταν κλειστή γιορτή. Όπως και η 25^η Μαρτίου όπου δεν είχαμε καλέσει γονείς.

-Η Χριστουγεννιάτικη γιορτή τι σκοπό εξυπηρετεί;

-Τα Χριστούγεννα είναι πιο σημαντική γιορτή μαζί με του καλοκαιριού βέβαια. Τα παιδιά νιώθουν το θρησκευτικό συναίσθημα. Είναι πολύ σημαντική χριστιανική γιορτή. Το ζουν αυτό το πράγμα, τους αρέσει πάρα πολύ.

-Η καλοκαιρινή τι σκοπό εξυπηρετεί;

-Είναι αποχαιρετιστήρια γιορτή. Εντάξει, δεν έχει θέμα αποχαιρετισμό, άλλα κλείνει ένας κύκλος.

-Μου είπατε ότι αν θα τις βάζατε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους θα βάζατε πρώτες την χριστουγεννιάτικη και την καλοκαιρινή;

-Εγώ προσωπικά θα περνούσα κάποια μηνύματα για την 28^η Οκτωβρίου και την 25^η Μαρτίου και με άλλο τρόπο. Δηλαδή κάνοντας κατασκευές. Που τις κάνουμε. Και με κατασκευές και με παραμύθια. Δηλαδή δεν είναι απαραίτητο να στηθεί το παιδί να κάνει και την 28^η και την 25^η Μαρτίου. Δεν τις θεωρώ τόσο σημαντικές. Και εννοώ να κάνουν θεατρικά. Μπορείς να περάσεις τα μηνύματα και με άλλους τρόπους.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-
- Δραματοποίηση, ποιήματα, τραγούδια, κατασκευές, εικαστικά, χορό.
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Εμείς που είμαστε εδώ τρεις νηπιαγωγοί, το συζητάμε και ανάλογα τι δυνατότητες έχουμε. Δηλαδή πόσο ικανά είναι τα παιδιά, πόσο έτοιμα είναι να συμμετέχουν σε ένα θεατρικό σκέτς. Γιατί όλα τα παιδιά δεν είναι έτοιμα και ώριμα να κάνουν αυτό το πράγμα. Αλλά υπάρχει συνεργασία φοβερή και συζητάμε. Δηλαδή λέει η καθεμιά την άποψη της και καταλήγουμε σε αυτό που θα κάνουμε.
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- Δεν έχω κάνει ποτέ σε τάξη γιορτή. Συνήθως υπάρχει χώρος. Οπότε δε μετατρέπεται η τάξη.
- Η τάξη στολίζεται την περίοδο των εορτών και αν «ναι», συμμετέχουν τα παιδιά με κάποιο;
- Προσωπικά εγώ μόνο με τα παιδιά δουλεύω. Δουλείες δηλαδή αποκλειστικά παιδιών.
- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;
- Ναι. Για παράδειγμα τα Χριστούγεννα είχαμε κάνει μια συγκέντρωση γονέων εδώ στο νηπιαγωγείο και τους εξηγήσαμε τι ακριβώς θα κάνουμε και μας βοήθησαν στις στολές τους. Γιατί εδώ δεν υπάρχει βεστιάριο στο σχολείο και κάθε μαμά ανέλαβε.
- Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;
- Όχι.
- Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Όχι.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Ναι, τέσσερα από την Αλβανία.
- Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;
- Βεβαίως.
- Κανονικά;
- Ναι. Τα Χριστούγεννα, όμως, το ένα το παιδάκι δε συμμετείχε. Ενώ είχε έρθει η μαμά του και είχε κάνει στολή τελικά δεν ήρθε να συμμετέχει. Αλλιώς, τα υπόλοιπα κανονικά ενταγμένα.
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;
- Ναι. Την προηγούμενη εβδομάδα και με αφορμή τις Απόκριες είχαμε μια θεματική
-

προσέγγιση για τα παιδιά όλου του κόσμου. Πιο συγκεκριμένα ένα παιδάκι που έχω εγώ στο ολοήμερο μας είπε ένα τραγούδι. Μεταξύ τους μιλάνε πολύ τα παιδιά, αναφέρουν πάρα πολλά πράγματα. Επίσης έχω ένα κοριτσάκι στο τμήμα που η μαμά του είναι Ελληνίδα αλλά έχει γεννηθεί και έχει μεγαλώσει στο Παρίσι. Ήρθε ξανά στην Ελλάδα εδώ και πέντε χρόνια. Αλλά η γαλλική γλώσσα είναι σαν μητρική της. Η κόρη της μας είπε ένα τραγουδάκι στα γαλλικά και κάποιες λέξεις. Σήμερα συγκεκριμένα το πρωί παίζανε στο κουκλόσπιτο με ένα άλλο κοριτσάκι και της μιλούσε γαλλικά και είπε: «έλα να σου μάθω γαλλικά».

-Η μητέρα της ήρθε να σας μιλήσει;

-Όχι, δεν την έχουμε καλέσει.

-Θέλετε να μου πείτε πως δουλέψατε το θέμα: «τα παιδιά όλου του κόσμου»;

-Ζητήσαμε από τα παιδιά και μας έφεραν πάρα πολύ ωραία υλικά. Και συγκεκριμένα η μαμά της Ιωάννας που ήταν στο Παρίσι μας έφερε μια σειρά από καπέλα που έχουμε κρεμασμένα έξω. Από Ταιβάν, Βιετνάμ, Κίνα, Καμπότζη. Μας έφεραν βιβλία διάφορα, ξυλάκια, μουσικά όργανα. Όλα τα παιδιά, όχι μόνο η Ιωάννα. Μάσκες. Για να βάλουμε και τους γονείς στη διαδικασία ζητήσαμε και ψάξανε στο internet και μας έφεραν πληροφορίες, γραπτά και εικόνες.

-Και πώς ακριβώς το προσεγγίσατε; Τι είπατε στα παιδιά;

-Ότι τα παιδιά του κόσμου είναι σίγουρα είναι διαφορετικά ως προς τα χαρακτηριστικά αλλά έχουν όλα τα παιδιά τις ίδιες ανάγκες. Δηλαδή όλα τα παιδιά πάνε σχολείο, θέλουν να φάνε, κοιμούνται, παίζουν. Και βασικά ότι όλα τα παιδιά έχουν την ίδια καρδιά. Απλά διαφέρουν στον τρόπο ζωής τους. Μιλήσαμε πάρα πολύ για τα παιδιά στην Αφρική. Μια μαμά είναι ανάδοχος από την Action Aid και μας έφερε το φάκελο και το δείξαμε στα παιδιά και είπαμε ότι είναι πολύ σημαντικό με 20 ευρώ που δίνει το μήνα να βοηθάει να κάνει μια ομάδα εμβόλια. Είναι μια ευαισθητοποίηση. Και είπαμε και κάποια στιγμή εδώ πέρα σαν σχολείο, σαν Νηπιαγωγείο να γίνουμε ανάδοχοι ενός παιδιού. Το δουλέψαμε τρεις εβδομάδες το θέμα. Κάναμε καπέλα. Κάναμε μάσκες. Ακούσαμε μουσική από διάφορα μέρη του κόσμου.

-Τι καπέλα κάνατε;

-Καπέλα ινδιάνικα και κινέζικα. Τέτοια πράγματα. Από διάφορες φυλές.

-Τι μάσκες;

-Μάσκες Κινέζου. Στο πρόσωπο. Κιμονό δε μας έφεραν που μας είχαν πει. Κάναμε και καπέλα Ινδιάνων. Χορέψαμε το χορό της φωτιάς. Γενικά ακούσαμε πολύ ωραίες

μουσικές από όλο τον κόσμο.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;

-Ναι, αύριο θα κάνουμε ένα πάρτυ. Ελεύθερο, όμως. Γιατί εγώ άλλες φορές έκανα οργανωμένο πάρτυ. Εδώ φέτος θα κάνουμε γαϊτανάκι, θα χορέψουμε το «πώς το τρίβουν το πιπέρι» το οποίο είναι παραδοσιακό τραγούδι της Ηπείρου και το κάνουμε μουσικοκινητικό. Χορεύουν το Χαραλάμπη. Χορεύουν ένα άλλο τραγούδι που μάθαμε: «τον κλόουν» του Φίλιππάκη. Πάρα πολύ ωραίο. Αλλά περίσου είχαμε καλέσει γονείς. Δηλαδή είχαμε κάνει αποκριάτικο πάρτυ κανονικό με γονείς. Είχαν κάνει μπουφέ. Χορέψανε πάλι το «πιπέρι», το «καπέλο- καπέλο» αλλά με συγκεκριμένες κινήσεις. Όχι βέβαια να υπάρχει στρες και τα λοιπά. Εξάλλου τα παιδιά χαίρονται πάρα πολύ την Αποκριά. Αλλά ήταν πιο οργανωμένο. Και μια άλλη φορά είχαμε κάνει τις φυλές σε πάρτυ Αποκριάτικο.

-Θέλετε να μου πείτε πώς το είχατε κάνει;

-Είχαμε χρησιμοποιήσει ένα τραγούδι του Σακελλαρίδη: «Πάμε ένα ταξιδάκι». Είχαμε κάνει στολές. Τους Κινέζους θυμάμαι τους είχαμε κάνει με σακούλες σκουπιδιών, πράσινες, πάνω στις οποίες τα παιδιά είχαν ζωγραφίσει κινέζικα γράμματα. Συμβολισμούς. Ήταν πολύ ωραία.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική γιορτή.

-Μια χρονιά ήταν μια πάρα πολύ ωραία γιορτή που μου άρεσε. Είχαμε παίξει τον Τριγωνοψαρούλη. Το είχαμε κάνει όμως τελείως βιωματικά. Δηλαδή σα θεατρικό παιχνίδι. Αφήγηση και δράση. Δεν ήταν στημένο. Είχαμε βέβαια το κείμενο. Οργανωμένο σίγουρα. Στολές δεν είχαμε. Τα παιδιά φορούσαν όλα ομοιόμορφα. Είχαμε ζωγραφίσει μπλουζάκια του Τριγωνοψαρούλη. Ήταν πολύ απλό και λιτό.

-Στα παιδιά άρεσε η γιορτή;

-Ήταν η πρώτη φορά που τα παιδιά χάρηκαν τόσο πολύ και για αυτό μου άρεσε κι εμένα πάρα πολύ. Γιατί, οι γιορτές, κακά τα ψέματα, αγχώνουν πάρα πολύ τα παιδιά. Αλλά αυτό μου άρεσε γιατί το είχαν διασκεδάσει τα παιδιά. Δηλαδή ήταν γιορτή που πραγματικά την έζησαν.

-Στους γονείς άρεσε;

-Πάρα πολύ. Αλλά τους είχαμε ενημερώσει, τους είχαμε προετοιμάσει. Γιατί οι γονείς περιμένουν να δουν συνήθως ένα πράγμα με σκηνικά και...Είχαμε βέβαια σκηνικό. Είχαν ζωγραφίσει ψάρια και τέτοια. Αλλά οι γονείς περιμένουν να δουν στημένα πράγματα. Βέβαια η αλήθεια είναι ότι κάθε γονιός κοιτάζει να δει το παιδί του. Δε

κοιτάζει το σύνολο. Αυτό είναι πραγματικότητα. Αλλά σε εκείνη τη γιορτή πραγματικά, τα παιδιά μου ζητούσαν εκατό φορές να παίξουμε τον Τριγωνοψαρούλη. Ενώ θυμάμαι, από την εμπειρία μου άλλες φορές, που τους έλεγα να κάνουμε πρόβα και έλεγαν: «ωχ, πάλι;»

-Με πόσα παιδιά είχε γίνει ο Τριγωνοψαρούλης;

-Με 20.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Να κάνει όσες λιγότερο γιορτές γίνεται. Και όσο πιο χαλαρές. Όσο μπορεί να γίνει και αυτό. Γιατί η νηπιαγωγός δεν ξέρει κάθε φορά που θα βρεθεί. Πως σκέφτεται η άλλη συνάδελφος. Γιατί υπάρχουν ακόμη σχολεία που κάνουν ποιήματα. Που εγώ το θεωρώ απαράδεκτο. Το θεωρώ τριτοκοσμικό αυτό το πράγμα.

-Γιατί;

-Γιατί το να βγει ένα παιδάκι να πει ένα ποίημα δε λέει κάτι. Δεν είναι γιορτή αυτό το πράγμα. Έχει αλλάξει εντελώς το στυλ. Δηλαδή, όταν πήγαινα εγώ στο νηπιαγωγείο λέγανε ποιήματα.

-Το κάνουν ακόμη όμως.

-Ναι, το ξέρω. Και εδώ πέρα το κάνουν. Δεν είναι αυτό το θέμα. Δε μου αρέσει καθόλου. Γιατί θεωρώ ότι μια αποστήθιση ενός ποιήματος δεν προσφέρει τίποτα. Τι είναι; Κίνηση; Για μένα η γιορτή είναι χορός, τραγούδι, κίνηση. Δεν είναι απλά να βγεις και να πεις ένα μπλά, μπλά, μπλά και να κάνεις υπόκλιση και να φύγεις. Δηλαδή εγώ αν πήγαινα σε ένα σχολείο μόνη μου θα μιλούσα για την 28^η αλλά δε θα έκανα ποτέ γιορτή. Ούτε για την 28^η, ούτε για την 25^η. Θα έκανα μια Χριστουγεννιάτικη και μια καλοκαιρινή. Αλλά πολύ πιο ελεύθερα και πολύ πιο βιωματικά.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

15^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι, γιορτάζουμε.

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως;

-28 Οκτωβρίου, τη γιορτή των Χριστουγέννων, 25 Μαρτίου και μια μεγάλη γιορτή το καλοκαίρι.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Για εμένα προσωπικά η πραγματοποίηση μιας γιορτής στο νηπιαγωγείο αποτελεί επιθυμία. Θεωρώ ότι τα παιδιά έρχονται σε επαφή με πάρα πολλά πράγματα κατά τη διάρκεια μιας γιορτής όπως είναι το θέατρο, πιθανόν οι κατασκευές, κάποιες μεμονωμένες ασκήσεις που πιθανόν θα βοηθήσουν να εκφράσουν αυτό που νιώθουν από μέσα τους και μιλώ πάντα για την προετοιμασία πριν φτάσουμε στην τελική παράσταση.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν;

-Η 28^η Οκτωβρίου και η 25^η Μαρτίου θεωρώ ότι είναι μια καλή ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με την παράδοση μας, μέσα σε εισαγωγικά, ότι παράδοση μπορεί να προσφέρει η κάθε γιορτή. Με την ιστορία μας, με τη γεωγραφία πιθανόν του τόπου μας αλλά και με κάποια δρώμενα τα οποία τους δίνουν την ευκαιρία να εκφράσουν το συναίσθημα τους. Αυτό που νιώθουν δηλαδή προσωπικά τα παιδιά και δεν μπορούν να το εκφράσουν διαφορετικά. Τώρα θα μου πείτε ότι πιθανόν κάποια παιδιά δεν καταφέρνουν να το κάνουν σωστά. Εγώ θεωρώ όμως ότι με την κατάλληλη εκπαίδευση και αν δώσεις πριν από την πραγματοποίηση μιας γιορτής πάρα πολλές ευκαιρίες στο παιδί να εκφραστεί μεμονωμένα μέσα στην τάξη νομίζω ότι θα έχεις το επιθυμητό αποτέλεσμα. Για εμένα προσωπικά η γιορτή είναι μια άσκηση για το παιδί. Δε με ενδιαφέρει τόσο το αποτέλεσμα να είναι τέλειο. Αλλά με ενδιαφέρει η διαδικασία από την οποία θα περάσει το παιδί μέσα από μια γιορτή.

-Θυμάστε ιδιαίτερα κάποιες εθνικές γιορτές;

-Μια χρονιά, 25^η Μαρτίου είχαμε δραματοποιήσει ένα δημοτικό τραγούδι: «Του Βασιλή». Είναι ένα τραγούδι της τάβλας το οποίο μιλάει για έναν ήρωα, ένα παιδί, τον Βασιλή, ο οποίος δε θέλει να δουλέψει στα χωράφια γιατί θέλει να πάει να πολεμήσει τους Τούρκους. Η μητέρα του έχει αντίθετη άποψη. Ότι πρέπει να καθίσει εδώ να ασχοληθεί με τα χωράφια. Σου λέω τώρα περιληπτικά τι θέμα είχε η γιορτή. Αλλά αυτό όμως γινότανε ρυθμικά. Δηλαδή είχαμε μια ομάδα, τις γυναίκες του

χωριού. Μία άλλη ομάδα ήταν ο Βασίλης με τους φίλους του, τους αγρότες. Επειδή πολλές φορές ο διάλογος είναι κουραστικός, δηλαδή να μιλάει το ένα παιδί και να απαντάει το άλλο, δουλέψαμε σαν ομάδες. Δηλαδή, ρωτούσε η μια ομάδα και απαντούσε η άλλη. «Βασίλη κάτσε φρόνιμα να γένεις νοικοκύρης, να βάλεις χωριά και αμπελοχώραφα, κοπέλια να δουλεύουν», «Μάνα μου εγώ δεν κάθομαι να γένω νοικοκύρης». Ήταν πολύ ωραία. Και ακούν και τα παιδιά τα δημοτικά τραγούδια που είναι μέσα στην παράδοση. Μια άλλη χρονιά είχαμε κάνει το χορό του Ζαλόγγου. Βέβαια το θέμα αυτό μπορεί να το έχουν κάνει πάρα πολύ. Αλλά ήταν εξαιρετικό το σκηνικό που είχαμε κάνει. Μόνο κορίτσια συμμετείχαν. Κάναμε αναπαράσταση με τον πίνακα του Θεόφιλου. Το σκηνικό ήταν ο πίνακας του Θεόφιλου πίσω σε προτζέκτορα και η γιορτή ξεκίνησε καθώς όλα τα κορίτσια πήραν ακριβώς την κίνηση που είχε ο πίνακας. Ήταν πάρα πολύ ωραίο. Αλλά πρέπει όμως να έχεις το κατάλληλο χώρο, το σκοτάδι.

-Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετεί;

-Θεωρώ ότι μια καλοκαιρινή γιορτή μπορεί να δώσει πάρα πολλές ευκαιρίες στο παιδί να μάθει πράγματα. Καταρχήν δεν επιλέγω τη γιορτή 10-15 ημέρες πριν τελειώσει η σχολική χρονιά. Επιλέγεις το θέμα από την αρχή. Για παράδειγμα εγώ έχω τώρα ένα θέμα στο μυαλό για την καλοκαιρινή γιορτή. Είναι ένα θέμα που προέρχεται από την Αρχαία Ελλάδα. Ίσως κάποια τραγωδία. Ή κάποια κωμωδία. Θα το σκεφτώ. Αλλά πάντως το θέμα της θα είναι από εκεί. Και έχω στόχο να μάθουν συγκεκριμένα πράγματα. Δηλαδή να έρθουν σε επαφή με κάποια αριστουργήματα που έγραψαν κάποιοι κωμωδοί ή τραγωδοί πολλά χρόνια πριν. Να έρθουν σε επαφή με την όλη διαδικασία που μπορεί να μας δώσει μια γιορτή. Να εκφραστεί δηλαδή το παιδί. Να χρησιμοποιήσει πιθανόν αντικείμενα τα οποία να μοιάζουν με εκείνης της εποχής. Να φορέσει τα φορέματα από εκείνη την εποχή.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Νομίζω ότι πρώτα έρχεται η γιορτή που γίνεται στο τέλος. Τα Χριστούγεννα είναι μια τυπική γιορτή. Σίγουρα τα παιδιά έχουν να δώσουν πάρα πολλά πράγματα μέσα στα Χριστούγεννα αλλά νομίζω ότι στην τελική γιορτή, στην γιορτή δηλαδή που θα γίνει στο τέλος, τα παιδιά έχουν να δώσουν πάρα πολλά. Και μιλάω πάντα και για τη διαδικασία. Δηλαδή δε με ενδιαφέρει τόσο το αποτέλεσμα. Αν επιτευχθεί μια σωστή διαδικασία τότε το αποτέλεσμα θα είναι εξαιρετικό.

-Πόσο καιρό πριν ξεκινάτε την οργάνωση της καλοκαιρινής γιορτής;

- Σίγουρα μετά το Πάσχα.
- Τι περιλαμβάνουν συνήθως οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Θέατρο. Στο οποίο μέσα εντάσσεται σίγουρα η κίνηση, ο χορός και η επαφή με κάποια μουσικά κομμάτια τα οποία αξίζει τον κόπο να τα ακούσουν τα παιδιά.
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Πάντα με τη συνεργασία των συναδέλφων.
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- Όταν προσεγγίζουμε τη γιορτή θεματικά, ναι. Δηλαδή όταν θα αποφασίσουμε να κάνουμε μια θεματική προσέγγιση που να έχει σχέση με το θέμα της γιορτής, αλλάζει.
- Με ποιο τρόπο αλλάζει;
- Τα πάντα. Αλλάζει η διακόσμηση της τάξης. Πιθανώς και ο τρόπος που είχαμε τα θρανία να αλλάξει για να μας δώσει μια ευρύτητα στο χώρο.
- Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;
- Όχι πάρα πολύ.
- Δηλαδή συνήθως εσείς διακοσμείτε το χώρο;
- Ναι, με έργα των παιδιών.
- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;
- Όχι. Εκτός αν ζητηθεί κάτι από εμάς.
- Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;
- Ναι. Η νηπιαγωγός η ίδια να λάβει μέρος στη γιορτή ή κάποιος αφηγητής ο οποίος μπορεί να είναι από κάποια θεατρική ομάδα και ζητάμε τη συμβολή του ή τη βοήθεια του. Παράδειγμα μια χρονιά που είχαμε κάνει μια γιορτή που είχε σχέση με τον Πέτρο και τον λύκο, το γνωστό παραμύθι, υπήρχε αφηγητής τον οποίο προσκαλέσαμε από κάποια ερασιτεχνική ομάδα και κρατούσε βασικό ρόλο στην παράσταση. Γινότανε η αφήγηση και τα παιδιά εκτελούσαν.
- Έχετε οργανώσει κάποιες προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Όχι.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Συγκεκριμένα στο δικό μου τμήμα υπάρχει ένα.
- Συμμετέχει αυτό το παιδί στις γιορτές;
- Ναι, συμμετέχει.
- Με ποιο τρόπο;
- Συμμετέχει επειδή εμείς του λέμε να συμμετέχει. Επειδή δε μπορεί να

χρησιμοποιήσει καλά τη γλώσσα δυσκολεύεται. Αλλά η διάθεση και το μεράκι από το παιδί υπάρχουν.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπήρχαν μέσα στην τάξη σας τις προηγούμενες χρονιές;

-Όχι, γιατί δεν υπήρχαν.

-Με άλλους πολιτισμούς γενικά;

-Ναι. Τώρα ας πούμε τις Απόκριες είπαμε στα παιδιά κάποια πράγματα για τους Εσκιμώους, για τους Κινέζους, για τους Ευρωπαίους. Κάναμε κάποιες δραστηριότητες, δείξαμε κυρίως φωτογραφικό υλικό και κάποιες εργασίες οι οποίες βγήκαν μέσα από τα παιδιά. Όσον αφορά τη γλώσσα των Κινέζων, το πώς γράφουν οι Κινέζοι. Με κάποιους πίνακες ζωγραφικής που είχαν ζωγραφίσει άνθρωποι που κατάγονται από αυτές τις χώρες.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;

-Κάτι συγκεκριμένο με σκοπό να το δείξουμε στους γονείς, όχι. Αλλά, ναι, έχουμε φέρει τα παιδιά σε επαφή με την παράδοση, με παραδοσιακά τραγούδια όπως για παράδειγμα το «πώς το τρίβουν το πιπέρι», με το «seven steps» το οποίο έχει να κάνει με εναλλαγές κινήσεων και το οποίο νομίζω ότι είναι Δανέζικό.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.

-Πριν από μερικά χρόνια είχαμε ανεβάσει μια παράσταση. Την αρπαγή της Περσεφόνης. Με παιδιά νηπιαγωγείου. Και ήταν μια εξαιρετική παράσταση. Είχε αρέσει πάρα πολύ το θέμα. Είχε οργανωθεί πάρα πολύ καλά από εμάς. Τα παιδιά ήταν συγχρονισμένα. Οι στολές ήταν εντυπωσιακές. Στα παιδιά άρεσε πάρα πολύ. Αν δείτε δηλαδή το DVD μόνο τότε θα καταλάβετε ότι ήταν το αποτέλεσμα καταπληκτικό. Είχαμε βάλει μέσα κρουστά. Τα παιδιά ουσιαστικά κρατούσαν ένα ρυθμό σε όλη τη διάρκεια της παράστασης και ήταν ας το πούμε «ο χορός». Όπως χρησιμοποιούσαν το χορό στην παλιά τραγωδία. Τα παιδιά χρησιμοποιούσαν κρουστά. Η Περσεφόνη ήταν εκπληκτική γιατί ήταν πολύ δυνατό και καλό παιδί. Είχε ενστερνιστεί, είχε καταλάβει πολύ καλά το ρόλο της. Το θέμα το είχαμε προσεγγίσει πολύ πριν και άρεσε πάρα πολύ στα παιδιά. Ήταν γενικώς μια εξαιρετική παράσταση. Και τα στοιχεία που είχαμε και ο τρόπος που το είχαμε οργανώσει. Είχαμε χρησιμοποιήσει τη μουσική από το cd του Χατζηδάκη «Όρνιθές» το οποίο φυσικά ανέβαζε τους θεατές στα ύψη. Ήταν η οργάνωση καταπληκτική. Θύμιζε δηλαδή Αρχαία Τραγωδία.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών.

-Ότι όσο παράξενο κι αν φαίνεται το θέμα το επιλέγεις τουλάχιστον μετά τα Χριστούγεννα. Δουλεύεις μεμονωμένα με τα παιδιά όταν θέλεις να καταφέρεις κάτι συγκεκριμένο. Γιατί οπωσδήποτε όταν επιλέγεις μια γιορτή βάζεις κάποιους στόχους. Όταν θέλεις δηλαδή να κάνεις το καλοκαίρι τον Πρίγκιπα Λεμόνη, λέμε τώρα, θα έχεις δουλέψει πάρα πολύ καλά τα φρούτα. Θα έχεις δουλέψει τη μουσική. Και για το κάθε κομμάτι της γιορτής θα έχεις δουλέψει ξεχωριστά. Θα μου πείτε για άλλους δεν έχει κάποιο σκοπό. Για ποιο λόγο να μπουν τα παιδιά σε αυτή τη διαδικασία; Εγώ νομίζω ότι τα παιδιά μαθαίνουν μέσα από τις γιορτές όταν ξέρεις να τις χρησιμοποιείς σωστά. Εγώ τουλάχιστον αυτό το έχω πετύχει. Όχι 100% άλλα ως ένα σημείο.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

16^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Τις περισσότερες γιορτές γιορτάζουμε.

-Όπως;

-Πέρα από τις εθνικές γιορτές και τις γιορτές των Χριστουγέννων και του Πάσχα, κάθε φορά που μας δίνεται ευκαιρία. Όπως τώρα ας πούμε που ετοιμάζουμε τη γιορτή των Αποκριών.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Οι γιορτές είναι μέσα στη ζωή μας. Οπότε έτσι και αλλιώς έχουμε υποχρέωση να τις αναδείξουμε και με τα παιδιά. Ακόμη και μια παγκόσμια ημέρα. Κάτι που είναι σημαντικό να ειπωθεί μέσα στην τάξη είναι και αφορμή για μια γιορτή.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν; Π.χ: οι εθνικές γιορτές;

-Μεγάλος και σημαντικός σκοπός είναι να τονίσουμε το εθνικό φρόνημα των παιδιών, να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή, για τον τρόπο που φερότανε τότε ο κόσμος, για τον τρόπο που διεκδικούσε κάποια πράγματα και να τιμήσουμε τους ανθρώπους που ζήσανε τα παλιότερα χρόνια.

-Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό εξυπηρετεί;

-Είναι μια ευκαιρία, όλοι μαζί, να δουλέψουμε για τελευταία φορά και να κάνει κάτι όλη η τάξη μαζί. Σαν πάρτυ αποχαιρετισμού. Την ονομάζουμε γιορτή αλλά στην ουσία είναι ένα πάρτυ για τα παιδιά.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Για μένα σημαντική είναι η γιορτή των Χριστουγέννων. Είναι μια μεγάλη θρησκευτική γιορτή και έτσι και αλλιώς πρέπει να ετοιμάζεται σωστά και από τα παιδιά και από τη νηπιαγωγό. Θα έλεγα πως ποιο σημαντική όμως θεωρώ τη γιορτή του κλεισίματος γιατί τα παιδιά έχουν γνωριστεί και οπωσδήποτε τα περισσότερα είναι νήπια και φεύγουν από το νηπιαγωγείο. Οπότε είναι σημαντικό που δουλεύουν για τελευταία φορά μαζί και κάνουνε κάτι σημαντικό για αυτούς.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Οι δραστηριότητες μπορεί να είναι πολλές και καλά είναι να ποικίλουν. Δηλαδή να μην κάνουμε τις γιορτές τις συνηθισμένες που τα παιδιά θα πουν ένα ποίημα. Μπορεί να κάνουν ένα κουκλοθέατρο ή μπορεί κάποιες φορές να περιέχουν ένα ποίημα ή να φτιάξουν κάποια έκθεση. Για εμένα όλα αυτά είναι γιορτή.

-
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Κατά κύριο λόγο και ειδικά στις αρχικές γιορτές, της 28^{ης} και των Χριστουγέννων, που τα παιδιά ακόμη δεν γνωρίζουν πώς πρέπει να οργανώσουν κάποια πράγματα, τότε σίγουρα εξαρτάται πιο πολύ από εμάς. Αλλά περνώντας ο καιρός, στη γιορτή του Πάσχα ή στη γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου που έχουν ήδη την προηγούμενη εμπειρία της 28^{ης}, μπορούν και αυτά να εκφέρουν την άποψη τους και οπωσδήποτε εάν είναι κάτι που είναι εφαρμόσιμο θα ληφθεί υπόψη.
- Θέλετε να μου πείτε για τη γιορτή του Πάσχα;
- Γίνεται μόνο με τα παιδιά, χωρίς τους γονείς.
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- Ναι, συνήθως το υλικό μέσα στην τάξη, οι εικαστικές δημιουργίες των παιδιών και οι ζωγραφιές διαφοροποιούν οπωσδήποτε τον χώρο. Τώρα αν χρειαστεί κάποια παρέμβαση στον χώρο με τα τραπεζάκια σίγουρα γίνεται.
- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;
- Υπάρχει προθυμία και κάποιες φορές, ναι.
- Με ποιο τρόπο;
- Στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή συμμετείχαν οι γονείς βοηθώντας με τις φορεσιές. Επειδή όμως οι περισσότεροι γονείς είναι εργαζόμενοι και εμείς έχουμε το ολόημερο, η συμμετοχή τους είναι αρκετά περιορισμένη σε σχέση με αυτό που θα θέλαμε.
- Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι σε μία γιορτή;
- Πολλές φορές συμμετέχουν και οι δάσκαλοι του Δημοτικού. Μας υποστηρίζουν εδώ σε ότι χρειαζόμαστε.
- Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Όχι αυτό δεν το έχουμε κάνει.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Ναι, επτά παιδάκια σε σύνολο είκοσι παιδιών.
- Από ποιες χώρες;
- Αλβανία, Γερμανία, Βουλγαρία.
- Συμμετέχουν στις γιορτές;
- Στις εθνικές μας γιορτές όχι ιδιαίτερα. Και όχι μόνο στις εθνικές. Δηλαδή βλέπω ότι ενώ μπορεί να πάρουν ποίημα για να το μάθουν, στην τελική γιορτή δεν έρχονται.
- Δηλαδή, σε ποιες γιορτές δεν ήρθαν;
- Δεν ήρθαν ούτε στις εθνικές, ούτε στον Χριστουγέννων. Στον Χριστουγέννων με
-

λίγο περισσότερο συμμετοχή από ότι στις εθνικές. Στις γιορτές που έρχονται και οι γονείς συνήθως απέχουν αυτά τα παιδιά.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο των πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;

-Πολλές φορές αναφέρουμε για το τι συνηθίζουν ή πώς λένε κάποιες λέξεις και ακούμε την άποψη τους. Κάποια ιδιαίτερη δραστηριότητα, όχι. Αλλά πάντα προσπαθώ να εμπλέξω και τα δικά τους στοιχεία και να μην τους παραγκωνίζω.

-Γενικά με άλλους πολιτισμούς τα έχετε φέρει σε επαφή;

-Πέρισυ είχαμε κάνει για ένα παιδάκι από την Κίνα. Με αφορμή ένα βιβλίο που βρέθηκε στα χέρια μας, είχαμε μιλήσει για το πώς είναι η ζωή αυτών των παιδιών και τη συγκρίναμε με τη δική μας.

-Πώς είχε ξεκινήσει αυτή η δραστηριότητα;

-Έφερε ένα παιδάκι ένα βιβλίο που είχε πάρει από μια έκθεση βιβλίου και έτσι ξεκίνησε. Αν θυμάμαι καλά είχε γίνει προς την Άνοιξη. Και τελικά είχε βγει και ολόκληρο project.

-Κάνατε και κάποιες κατασκευές;

-Θυμάμαι πως είχαμε κάνει ένα κουκλάκι, ένα παιδάκι από την Κίνα, που ήταν ο φίλος μας και ο καθένας του είχε δώσει και κάποιο όνομα.

-Όλα τα παιδιά το είχανε κάνει;

-Ναι, όλα τα παιδιά είχανε κάνει ένα φίλο από την Κίνα.

-Με τι υλικά;

-Το κεφάλι το είχαμε κάνει με χαρτοπολλτό και από κάτω είχε χαρτόνι. Ήταν πολύ ωραίο. Κάναμε το καπελάκι. Προσπαθήσαμε λίγο να συνδυάσουμε τη φορεσιά. Ήταν ωραία δραστηριότητα και άρεσε πολύ στα παιδιά.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;

-Εδώ, αύριο.

-Τι θα περιλαμβάνει;

-Χορό και κάποια παιχνίδια.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.

-Κάτι που με προβληματίζει είναι παιδιά που συνήθως μπορεί να είναι άνετα και επικοινωνιακά μέσα στην τάξη, στις γιορτές δειλιάζουν πάρα πολύ να συμμετέχουν και μάλιστα το εκφράζουν έντονα. Π.χ: με κλάματα. Και αυτό συμβαίνει πάντοτε. Σε κάθε γιορτή κάποιο θα με ξαφνιάσει με τη συμπεριφορά του.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Κατά τη γνώμη μου σημασία δεν έχει να ευχαριστηθούν οι γονείς ή να εντυπωσιάσουμε. Κάνουμε κάτι για να ευχαριστηθούν τα παιδιά, να καταλάβουν τη διαφορετικότητα εκείνης της περιόδου, της γιορτής. Να τους μείνει κάτι. Ότι δε χρειάζεται να αγχωνόμαστε, δε χρειάζεται να κάνουμε πολλά πράγματα. Σημασία έχει αυτό που θα κάνουμε να μείνει στα παιδιά και να τα ευχαριστήσει.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

17^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Τις γιορτάζουμε όλες. Ξεκινάμε: 28^η Οκτωβρίου, Χριστούγεννα, 25^η Μαρτίου και μια τελική στο τέλος. Αυτήν που κάνουμε την αποχαιρετιστήρια.
- Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές;
- Γιατί έχει γίνει ήθος, έθιμο, συνήθεια και πρέπει οπωσδήποτε τα σχολεία να κάνουν κάτι. Εγώ δεν είμαι πια υπέρ. Θεωρώ ότι κουράζουν τα παιδιά. Κουραζόμαστε όλοι. Δε συνεχίζεται το πρόγραμμα. Ενώ τα Χριστούγεννα θα μπορούσες να πεις χίλιες δυο ιστορίες, χίλια δυο παραμύθια, να κάνεις χίλια δυο πράγματα με τα παιδάκια, αναλώνεις το χρόνο σου στο να τραβάς να κάνουνε πρόβες.
- Τι σκοπό εξυπηρετούν;
- Εξυπηρετούν, όπως λένε τα βιβλία μας(μορφασμό), να τονώσουν τον κοινωνικο-συναισθηματικό τομέα του παιδιού.
- Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό θεωρείται ότι εξυπηρετεί;
- Είναι καθαρά διασκέδαση.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους, πως θα τις βάζατε;
- Ε, μάλλον τα Χριστούγεννα θα έβαζα πρώτα. Ίσως επειδή αρέσουν και σε εμένα. Αν και βλέπω ότι τα παιδάκια κουράζονται πάλι τότε αλλά, ε, μάλλον για αυτό το λόγο. Τα τελευταία χρόνια ευτυχώς τα καταφέρνουμε να γίνονται λίγο πιο απλοϊκά, όσο ακόμη περισσότερο πιο απλοϊκά και να βγει στο τέλος ένας Αι Βασίλης που είναι ο αγαπημένος τους και να τελειώνει εκεί.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Σκετσάκια, ποιημάτια, αυτά.
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Από την πείρα μου εγώ, σε συνεργασία με τις συναδέλφισσες, πάντα.
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- Όχι, ιδιαίτερα. Αλλάζει λίγο ο διάκοσμος της τάξης λόγω των ημερών.
- Συμμετέχουν τα παιδιά;
- Ναι.
- Με ποιο τρόπο;
- Με κατασκευές, με χειροτεχνίες.
- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;

-Όχι. Συμμετέχουν μόνο σε κάποιες γιορτές που χρειάζονται να ντύσουν τα παιδιά τους. Μόνο αυτό. Ίσως γιατί δεν το ζητήσαμε και ποτέ.

-Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχει σε μια γιορτή κάποιο άλλο πρόσωπο;

-Όχι.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Όχι, δεν έχει τύχει.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Ναι, Αλβανάκια.

-Πόσα;

-Τέσσερα στα είκοσι παιδιά συνολικά.

-Συμμετέχουν αυτά τα παιδιά στις γιορτές;

-Πότε συμμετέχουν, πότε δε συμμετέχουν.

-Εσείς τα δίνετε ρόλους;

-Ναι. Απλά προσέχουμε. Παραδείγματος χάρη, 28^η και 25^η να μην πουν «ζήτω η Ελλάδα», γιατί δεν υπάρχει λόγος να το βάλεις σε αυτή τη διαδικασία το παιδί.

-Συνήθως τι τους δίνετε;

-Για την «ειρήνη», συνήθως.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;

-Όχι.

-Γενικά για άλλους πολιτισμούς;

-Όχι.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;

-Αχ, να εδώ το πονεμένο μας θέμα. Εγώ φέτος είπα ότι δε θέλω να έρθουν ντυμένα. Ας πάνε με τους γονείς.

-Για ποιο λόγο;

-Γιατί γίνεται μια βαβούρα σχετική και ίσως έχω κουραστεί, δεν ξέρω. Δεν το αντέχω αυτό το πράγμα. Θα πρέπει από τη στιγμή που θα έρθουν ντυμένα να διασκεδάσουν. Αυτό τους περνάει στο μυαλό. Ε, πόσες ώρες πια να τα διασκεδάσεις τα παιδιά; Τι να κάνουμε; Πόσες ώρες να χορέψουμε, πόσες ώρες να τραγουδήσουμε;

-Δεν έρχονται μια ώρα και φεύγουν;

-Όχι, πρέπει να μείνουν κανονικά στο ωράριο τους.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια

σχολική εορτή.

-Δε θυμάμαι κάτι.

-Μια γιορτή που θυμάστε ιδιαίτερα;

-Τις απεχθάνομαι.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Αν θα κατάφερνε, να μη δίνει τόση βαρύτητα και να μη φεύγει τόσο από το πρόγραμμα της. Να μην την απασχολεί ότι θα έρθουν οι γονείς και θα δουν τα παιδιά τους. Δηλαδή να είναι πιο χαλαρά τα πράγματα και να συμμετέχουν τα παιδιά κάπως πιο χαλαρά. Δε χρειάζεται πια, ούτε να μάθουν το κατεβατό το ποίημα, ούτε να κάνουν την κίνηση. Μα δεν είμαστε χορογράφοι. Πρέπει να είσαι χορογράφος, σκηνογράφος, πρέπει να είσαι χίλια δυο πράγματα για να βγάλεις μια γιορτή. Και μαθαίνω κουφά πράγματα. Ότι, λέει, οργανώνουν γιορτές και τις δίνουν σε κάποια άτομα, τους πληρώνουν για να βγάλουν τις γιορτές. Ε, εντάξει αν είναι να φτάσουμε εκεί πέρα. Δε νομίζω ότι είναι αυτός ο σκοπός του Νηπιαγωγείου.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

18^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Γιορτάζουμε τις καθιερωμένες.
- Όπως;
- 28^η Οκτωβρίου, Χριστούγεννα, 25^η Μαρτίου, στο τέλος και κάνουμε και κάποιες μικρογιορτούλες μέσα στην τάξη όταν είναι κάποιες παγκόσμιες ημέρες. Βέβαια, σε αυτές τις γιορτές τις τελευταίες δεν έρχονται οι γονείς. Δηλαδή, στο Πολυτεχνείο, στις Απόκριες και στις μητέρας.
- Γιατί τις γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή είναι επιθυμία σας;
- Κάποιες γιορτές νομίζω ότι είναι υποχρέωση.
- Τι σκοπό εξυπηρετούν;
- Τυπικά θα έλεγα ότι εξυπηρετούν το σκοπό που γράφει το αναλυτικό.
- Άτυπα;
- Άτυπα θα έλεγα ότι εξυπηρετούν, να ικανοποιηθεί η φιλοδοξία της κάθε μαμάς να δει το παιδί με κάποιο ρόλο, να πει ποίημα, να είναι το τέλειο, να το πει πιο καλά. Αυτά.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους, πώς θα τις βάζατε;
- Εμένα μου αρέσουν πρώτα από όλα τα Χριστούγεννα.
- Γιατί;
- Πιστεύω ότι αρέσει και στα παιδιά πιο πολύ. Είναι και πιο ωραίος ο στολισμός. Μου αρέσουν και σα γιορτή τα Χριστούγεννα.
- Τελευταία ποια θα βάζατε;
- Τελευταία; Πιστεύω το Πολυτεχνείο γιατί δεν το καταλαβαίνουν εκατό τοις εκατό και 28^η γιατί είναι η πρώτη γιορτή και ακόμα τα παιδιά είναι μαζεμένα πολύ και πιστεύω ότι ειδικά τα προνήπια κάπου παγιδεύονται στη ιδέα της γιορτής. Και θέλουν κάτι να κάνουν και δε θέλουν γιατί φοβούνται αλλά αναγκάζονται.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Όταν είναι οι καθιερωμένες γιορτές, ποιήματα και σκέτς.
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των εορτών;
- Με τις εκάστοτε συναδέλφους.
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνεται κάποια γιορτή;

-Μέχρι στιγμή στα νηπιαγωγεία που έχω δουλέψει υπάρχει ειδικός χώρος όπου γίνονται οι εκδηλώσεις. Υπάρχει σκηνή, οπότε δεν μετακινούμε έπιπλα. Αν εννοείτε αυτό.

-Για παράδειγμα, όταν πλησιάζουν τα Χριστούγεννα, η τάξη σας αλλάζει με κάποιο τρόπο;

-Κρεμάμε κάποιες εργασίες που κάνουνε τα παιδιά και κάποιες κατασκευές τις οποίες τις παίρνουν την τελευταία μέρα.

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;

-Όχι, δεν τους ζητείται συνήθως.

-Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι σε μία γιορτή;

-Όχι.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Όχι.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Ναι, τρία Αλβανάκια.

-Συμμετέχουν στις γιορτές;

-Ναι.

-Κανονικά;

-Κανονικά.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;

-Όχι. Κάτι ιδιαίτερο δεν έχουμε κάνει. Απλά, όταν είχαμε ξεκινήσει την 28^η Οκτωβρίου για τη σημαία και για τη γιορτή της σημαίας, ζήτησα να φέρουν κάποια παιδιά τη σημαία τους. Επειδή έχω και κάποια παιδάκια τα οποία είναι Ελληνάκια μεν αλλά η μαμά τους είναι από άλλο κράτος.

-Όπως;

-Βουλγαρία. Ζήτησα να φέρουν τη δική τους σημαία. Δε συμμετείχαν όμως σε αυτό. Δεν έφεραν κάτι.

-Γενικά, για άλλους πολιτισμούς έχετε οργανώσει κάτι;

-Όχι.

-Πλησιάζουν οι Απόκριες. Οργανώνετε συνήθως κάποια γιορτή;

-Θα κάνουμε πάρτυ την τελευταία μέρα.

-Στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς κάνατε κάτι ως τώρα;

-Κάναμε κατασκευές, καπέλα, μάσκες, μιλήσαμε για τα έθιμα που γίνονται όλες αυτές τις ημέρες. Για τη Σαρακοστή.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.

-Την πρώτη γιορτή που έκανα. Ήταν 25^η Μαρτίου και τη θυμάμαι γιατί ήταν η πρώτη μου.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Εγώ θα τη συμβούλευα να μην αγχώνεται. Κάθε γιορτή είναι καλή αρκεί να βγαίνει χωρίς να πιέζονται τα παιδιά. Ακόμη και να μη μάθουν το ποίημα ή να βγουν λίγο άτσαλα, ο κόσμος το ευχαριστείται αυτό μόνο και μόνο για τη συμμετοχή.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

19^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο Νηπιαγωγείο;

-Ναι. Την 28^η Οκτωβρίου, τα Χριστούγεννα, την 25^η Μαρτίου. Αυτά.

-Καλοκαιρινή γιορτή κάνετε;

-Εεε, ναι. Ναι. Κάνουμε καλοκαιρινή γιορτή. Παλιότερα έκανα την κλασσική, αργότερα ψυχοκινητικά και παιχνίδια. Κάποιες χρονιές δεν έκανα καθόλου γιατί η συνάδελφος που συνεργαζόμουνα ήταν εναντίον. Και μάλλον καλά έκανε. Ειδικά για την καλοκαιρινή γιορτή.

-Γιατί το λέτε αυτό;

-Στη λογική ότι τα πιέζουμε τα παιδιά σε χρονική περίοδο που δεν είναι καλή για να βγάλεις ένα αποτέλεσμα, το οποίο θα είναι πολύ σφιχτό. Δηλαδή τώρα να κάνεις ένα θεατρικό που έχει διανομή ρόλων, όπου έχει να μάθει το παιδί τα λόγια, τα λογάκια, που πρέπει να κάνεις συνεχώς πρόβες, αυτό το πράγμα εκνευρίζει τα παιδιά. Ειδικά το καλοκαίρι. Αυτό κατάλαβα από την πείρα μου. Καλύτερα είναι η καλοκαιρινή γιορτή να είναι πιο χαλαρή. Να περιέχει άλλα πράγματα τα οποία θα ελαφρύνουν το πρόγραμμα.

-Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Κάποιες είναι υποχρέωση.

-Όπως; Ποιες θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση;

-Η 25^η και η 28^η.

-Οι άλλες γιορτές είναι επιθυμία σας;

-Η Χριστουγεννιάτικη και το ένα και το άλλο. Είναι υποχρέωση από τη μία αλλά από την άλλη θεωρώ ότι είναι κάτι ευχάριστο για τα παιδιά και δεν είναι κακό που γίνεται.

-Θέλετε να μου πείτε για την 28^η και την 25^η; Γιατί είπατε ότι τις θεωρείτε υποχρέωση; Αν δεν ήτανε υποχρέωση δεν θα τις κάνατε;

-Ναι, έχω σκεφτεί. 28^η ας πούμε, πέρισυ, δεν είχαμε κάνει. Καθόλου.

-Ούτε μιλήσατε για την επέτειο;

-Όταν λέμε δεν κάναμε γιορτή εννοούμε δεν κάναμε γιορτή για να έρθει κόσμος. Μιλήσαμε για την επέτειο. Αυτό εννοείτε. Συζητήσαμε για την 28^η Οκτωβρίου, για το φασισμό, για τον πόλεμο, για τη δυστυχία της εποχής, για τη σημαία, για τα κράτη, για τις χώρες, για την ειρήνη. Για να αναδείξουμε τη δυστυχία του πολέμου. Για το πόσο σημαντική είναι η ειρήνη. Και φυσικά και τα στοιχεία της χώρας, του

- εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα που είχε ο πόλεμος του 40 και ο πόλεμος του 21.
- Στην ερώτηση μου «τι σκοπό εξυπηρετούν» μου απαντήσατε τώρα μόλις για την 25^η και 28^η. Η Χριστουγεννιάτικη τι σκοπό εξυπηρετεί;
- Αν το δεις Χριστιανικά...τώρα μπαίνεις και σε βαθιά πράγματα και εξαρτάται από την αντίληψη που έχει ο καθένας.
- Για αυτό ήρθα. Θέλω να ακούσω τη δική σας άποψη.
- Αν με ρωτήσεις προσωπικά θα έλεγα να μη γίνει καμία γιορτή έτσι όπως γίνεται. Και η Χριστουγεννιάτικη να μην έχει τα χαρακτηριστικά τα χριστιανικά. Γιατί θεωρώ ότι κάπως προσηλυτίζεις τα παιδιά. Από τη στιγμή που κάνεις μια ορθόδοξη χριστιανική γιορτή. Συνδέεις δηλαδή τη θρησκεία, την εκκλησία με την εκπαίδευση. Κάτι που δεν θεωρώ ότι πρέπει να γίνεται. Από την άλλη είναι μια γιορτή χαράς. Η Πρωτοχρονιά κυρίως. Ο Αι Βασίλης, ο μύθος και όλο αυτό το πράγμα. Όπως είναι και οι Αποκριές.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;
- Σημαντικότητα ως προς τι;
- Ποια θεωρείτε εσείς πιο σημαντική για να οργανώσετε στο Νηπιαγωγείο.
- Έχουμε μάθει να θεωρούμε σημαντική τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή. Ίσως γιατί είναι στη μέση της χρονιάς και είναι το Δεκέμβριο που τα παιδιά έχουν προσαρμοστεί, που είναι πολύ σημαντικό. Ενώ 28^η Οκτωβρίου είναι πάρα πολύ δύσκολη γιορτή γιατί τα παιδιά είναι ακόμη στα πρώτα τους βήματα. Ειδικά τα προνήπια, δεν το συζητώ, έχουν δυσκολία ακόμη και στην προσαρμογή τους την περίοδο εκείνη. Αλλά η Χριστουγεννιάτικη γιορτή επειδή είναι κάπου στο μέσο θα λέγαμε της ακαδημαϊκής χρονιάς και επειδή υπάρχει ένα κλίμα χαρμόσυνο και ευχάριστο νομίζω ότι ταιριάζει πιο κοντά στην ψυχοσύνθεση των παιδιών και στην ηλικία τους.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Περιλαμβάνουν όλους τους τομείς.
- Όπως;
- Και τις προηγούμενες ημέρες ή μόνο εκείνη την ημέρα;
- Στο ευρύτερο μέρος του εορτασμού αλλά και την ημέρα την γιορτής.
- Στο ευρύτερο πλαίσιο περιλαμβάνονται σίγουρα εικαστικές δραστηριότητες, μουσικές οπωσδήποτε, να μάθουν τραγούδια και διάφορα άλλα που θα προκύψουν μέσα από αυτό. Δεν υπάρχει νομίζω κάποιος τομέας που θα τον αφήσεις. Κοινωνικός

τομέας. Ιστορίες. Γλώσσα. Και μαθηματικά ακόμη. Θα προκύψουν μέσα από τις δραστηριότητες τις άλλες.

-Και την ημέρα της γιορτής;

-Την ημέρα της γιορτής είναι η κορύφωση.

-Συνήθως τι περιλαμβάνει; Ένα θεατρικό;

-Τα Χριστούγεννα σίγουρα θεατρικό.

-Εσείς το αποφασίζετε;

-Ναι. Ποιος θα το αποφασίσει; Ποιος θα μπορούσε; Χα, χα, χα!

-Και τους ρόλους;

-Κοίτα εγώ έχω καταρχήν μια αρχή. Προσπαθώ τα παιδιά να έχουν περίπου τα ίδια λόγια. Δηλαδή να μην υπάρχει ένας ρόλος που ένα παιδί θα έχει 10 στροφές, τέσσερις, πέντε και ο άλλος που θα έχει 1 ή 2. προσπαθώ δηλαδή πάντοτε για μια ισοκατανομή όσον αφορά τους ρόλους.

-Επομένως εσείς επιλέγετε τι ρόλο θα δώσετε στο κάθε παιδί.

-Υπάρχει μια συζήτηση με τα παιδιά, μια προεργασία, εκφράζεται η επιθυμία των παιδιών, τι θα θέλανε, αλλά φυσικά πάντοτε, για να μη γελιόμαστε, ο εκπαιδευτικός έχει κάτι στο νου του το οποίο προσπαθεί να περάσει. Μπορεί να μη το περάσει απόλυτα ή και μπορεί μέσα από τη συζήτηση με τα παιδιά να διαπιστώσει ότι καλό ήταν αυτόν το ρόλο να τον έπαιρνε ο άλλος τελικά και όχι αυτός που είχε σκεφτεί.

-Είχατε κάνει και «μαύρο θέατρο» κάποια στιγμή για καλοκαιρινή γιορτή;

-Ναι. Μαύρο θέατρο, παιχνίδια, ψυχοκινητικά.

-Κάτι άλλο;

-Τώρα δεν μου έρχεται κάτι άλλο στο μυαλό.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή και αν ναι με ποιο τρόπο;

-Όταν την κάνω στην τάξη ο χώρος προσαρμόζεται. Γιατί πολλές φορές ήταν στις σκηνές του Δημοτικού σχολείου. Όταν είναι όμως στην τάξη προφανώς αλλάζει με την έννοια ότι πρέπει να βάλεις κάπου το σκηνικό σου και να βάλεις κάπου τις καρέκλες όπου θα παρακολουθήσει το κοινό.

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;

-Ναι. Βοηθάνε. Μαζί το κάνουμε. Προσπαθώ να κάνω και το σκηνικό σχεδόν μαζί με τα παιδιά. Να βοηθήσουν τα παιδιά πώς θα το βάλουμε. Να γίνει κάποιες ημέρες πιο πριν, ώστε να προσαρμοστούν σε αυτό το πνεύμα, να το νιώσουν και δικό τους. Να μην πάνε σε ένα ξένο χώρο που ξαφνικά, «αμάν, μπήκα σε κάτι ξένο». Μια εβδομάδα

-
- πριν υπάρξει μια διαδικασία όπου διαμορφώνεται η θεατρική σκηνή θα λέγαμε.
- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;
 - Επικουρικά θα έλεγα.
 - Με ποιο τρόπο;
 - Όταν θα ζητήσουμε εμείς κάτι.
 - Όπως;
 - Μπορεί ας πούμε να φέρουν δωράκια για τα παιδιά, να βοηθήσουν στο να μοιράσουμε δώρα, να ντύσουμε κάποιον Αι Βασίλη ή να κάνουν ένα μπουφέ. Να φέρουν, για παράδειγμα, μελομακάρονα. Ή όταν θα ζητήσουμε κάποια στολή. Αν κι εγώ με τις στολές είμαι λίγο συντηρητικός.
 - Τι εννοείτε;
 - Προσπαθώ όσο μπορώ να μην επιβαρύνω τους γονείς με έξοδα και με πολυτέλειες περιττές οι οποίες νομίζω ότι δεν έχουν καμία ουσία. Είναι πιο πολύ για το «θεαθήναι». Δηλαδή προσπαθώ όσο μπορώ τα έργα να έχουν απλές στολές. Γενικά προσπαθώ να μη λέω τους γονείς: «φτιάξε μου την τάδε στολή». Όσο μπορώ να το αποφύγω αυτό το πράγμα και να μην τους επιβαρύνω να πάνε να πάρουνε μια στολή που κάνει 50 και 60 ευρώ. Να πηγαίνουν δηλαδή σε ράπτριες, μοδίστρες και τέτοια. Για πολλούς γονείς πραγματικά είναι πρόβλημα. Ας μην κοροϊδεύουμε και λέμε. Είναι πρόβλημα. Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν πρόβλημα οικονομικό, πώς να το κάνουμε; Και δεν υπάρχει και ιδιαίτερος λόγος για 10 λεπτά που θα κάνουμε ένα σκετσάκι να φορέσουμε τις φανταχτερές εκείνες στολές. Δεν είναι η ουσία του πράγματος. Η ουσία είναι η συμμετοχή και η χαρά. Δεν είναι η στολή που θα βάλουμε και θα δείξουμε. Μπορούμε το ίδιο που θα κάνουμε να το κάνουμε με απλά ρούχα. Καθημερινά. Με ρούχα που τα φοράμε λίγο-πολύ και μπορούμε να τα βρούμε από τους φίλους μας. Τώρα αν έχει ένα σχολείο βεστιάριο, καλό είναι δεν είναι κακό. Αν δηλαδή ο σύλλογος έχει 10-20 στολές. Άλλα πάλι χωρίς να επιβαρύνουμε τους γονείς. Βλέπουμε να γίνονται γιορτές, ένα υπερθέαμα φαντασμαγορικό, το οποίο όμως δεν έχει καμία σημασία. Και τα παιδιά λένε κάτι ποιήματα τα οποία δεν καταλαβαίνουν τι λένε. Έχουν βασανιστεί για να τα πούνε και για να τα μάθουν.
 - Έχει τύχει κάποια στιγμή να συμμετέχει κάποιο άλλο πρόσωπο σε μια γιορτή;
 - Σαν κοινό;
 - Όχι. Να συμμετέχει μέσα στη γιορτή.
 - Είχα καλέσει παλιότερα ένα φίλο μου που έπαιζε ακορντεόν και ήταν ντυμένος Αϊ Βασίλης.
-

-Κάποιον άλλο θυμάστε;

-Όχι, αυτό.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Ναι. Πέρισυ, την 25^η Μαρτίου είχα κάνει ένα σκετσάκι που ήταν με τις σημαίες των κρατών. Ήταν λίγο παράξενο αυτό βέβαια. Θα μου πεις τι σχέση έχει το ένα με το άλλο. Ήταν σε ένα περιοδικό. Μου είχε αρέσει αυτή η ιδέα. Τα παιδιά του κόσμου. Οπότε μάθαμε κάποιες σημαίες, τα έθιμα, τραγούδια από εκείνες τις χώρες και τα παιδιά κρατούσαν ένα πλακάτ. Και τα ρούχα τους ήταν ανάλογα. Για παράδειγμα, στο παιδάκι που παρουσίαζε τη σημαία της Γερμανίας είπα να βάλουν κάτι αντίστοιχο. Παντελόνι μαύρο αν έχουν, ένα πουκάμισο κίτρινο και ένα φουλάρι κόκκινο.

-Στους γονείς πως φάνηκε που δεν κάνατε κάτι στερεότυπο;

-Γενικώς υπήρξε μια παγωμάρα στην αρχή. Τους εξήγησα βέβαια εγώ ότι είναι μέσα στα πλαίσια. Είχα βέβαια μια περίπτωση. Έναν γονιό ο οποίος με πήρε τηλέφωνο και είχαμε έναν διάλογο.

-Έφερε αντίρρηση;

-Ναι, ναι. Ήτανε και καλά λοκατζής και είναι και πατριώτης και το παιδί του δε θα γίνει «Μαρόκο». Χα, χα, χα. Στην αρχή του είπα αν θέλετε να μη συμμετέχετε. Αυτή είναι η γιορτή, αυτό είναι το πλαίσιο. Μετά του διευκρίνισα ότι θα συμμετέχει και το έκανα τέλος πάντων Ελλάδα. «Ντύστο και τσολιά» του λέω. Αλλά το κάνω για το παιδί σου. Το κάνω για το παιδί σου για να μη νιώσει άσχημα. Δε φταίει σε τίποτα.

-Έχετε κάνει γενικά δραστηριότητες μέσα στην τάξη προκειμένου να προσεγγίσετε άλλους πολιτισμούς;

-Τώρα εδώ έχω cd από διάφορες χώρες.

-Και για τι πράγμα συζητάτε; Πώς το προσεγγίζετε;

-Για τους άλλους λαούς, έτσι;

-Ναι για τους άλλους πολιτισμούς;

-Τώρα που ήταν οι Απόκριες ήταν ευκαιρία, κάναμε για τις φυλές. Καταρχήν θα κάνεις για το φυσικό περιβάλλον. Πρώτο και κύριο. Για το πού βρισκόμαστε.

-Σε χάρτη το δείχνετε;

-Όχι στην υδρόγειο. Προσπαθούμε να καταλάβουμε όσο μπορούμε ότι εκτός από εμάς υπάρχουν και άλλες εκτάσεις, τεράστιες. Ότι εμείς είμαστε μια κουκίδα. Και ότι υπάρχουν λαοί, φυλές από διάφορες χώρες. Και έπειτα κοιτάμε να δούμε: «Μιλάνε

σαν κι εμάς; Έχουν το ίδιο χρώμα με εμάς; Έχουν τα ίδια έθιμα και τις ίδιες φορεσιές;». Εποπτικό υλικό και ακουστικό υλικό υπάρχει.

-Κάνατε κατασκευές αυτήν την περίοδο που προσεγγίζετε τους άλλους πολιτισμούς;

-Εξαρτάται πώς θα κινηθεί το πράγμα. Άλλες φορές κάνουμε, άλλες φορές όχι.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Δύο, από την Αλβανία.

-Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;

-Ναι, κανονικά.

-Ρωτήσατε τους γονείς;

-Τίποτα. Έδωσα το ρόλο. Δε μου έφεραν καμιά φορά καμιά αντίρρηση. Συμμετείχαν.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;

-Η αλήθεια είναι ότι δεν είχα πολλές φορές πολλά αλλόγλωσσα παιδιά. Και δεν έχω κάνει κάτι για να πω ότι έκανα. Κι ας πούμε ότι είναι και κάτι λεπτό. Δηλαδή το να κάνεις κάτι για να δείξεις την ιδιαιτερότητα του παιδιού εμπεριέχει τον κίνδυνο να αναδείξεις αυτή του την ιδιαιτερότητα απέναντι στα άλλα παιδιά. Ενώ εμείς δεν θέλουμε να την αναδείξουμε. Με την έννοια ότι δεν είναι ενσωματωμένο, δεν είναι προσαρμοσμένο στο δικό μας περιβάλλον. Προφανώς και είναι κάποιο παιδί το οποίο μιλάει άλλη γλώσσα. Το ξέρουν τα παιδιά εξάλλου. Αυτό να μην το ξεχνάμε. Τα παιδιά το ξέρουν. Η ουσία είναι να κάνουμε δραστηριότητες όπου τα παιδιά να είναι ισότιμα. Να είναι ίσα. Δηλαδή δραστηριότητες που να έχουν να κάνουν με την ισονομία, με το ότι πρέπει να αγαπάμε ο ένας τον άλλον ανεξάρτητα από το χρώμα. Εν ολίγης να περιορίσουμε τις ρατσιστικές τάσεις που πιθανός να διαμορφώνονται στην κοινωνία μας και να μη μεταδίδονται στα παιδιά. Αυτή είναι η ουσία. Και όταν γίνεται μια κουβέντα ότι: «ο μπαμπάς σου είναι Αλβανός» κ.τ.λ. Που εμένα δεν έχει γίνει φέτος καμιά κουβέντα. Και δεν ξέρω που οφείλεται αυτό. Ίσως οφείλεται στο ότι δεν το τονίζουμε. «Αυτός είναι Αλβανός, ο άλλος είναι...». «Κοίτα Αλβανός...» και «Τι ωραία που το κάνουν οι Αλβανοί» και «οι Αλβανοί έχουν τα τραγούδια αυτά». Εντάξει. Έχουν τραγούδια. Βάζουμε και τραγούδια αλβανικά, θα το συζητήσουμε. Έχω και ένα παιδάκι που η μητέρα του είναι Ουκρανέζα. Θα πούμε πώς λέγεται αυτή η λέξη στα Αλβανικά, πώς λέγεται στα Ουκρανικά. Αλλά δε νομίζω ότι η έμφαση, στο να τονίζουμε συνεχώς ότι είναι ιδιαίτερο γιατί έτσι το λέμε ότι είναι ιδιαίτερο. Χωρίς να το καταπλήξουμε λοιπόν. Να μην το δημιουργούμε πρόβλημα.

- Μόλις πέρασαν οι Απόκριες. Οργανώσατε κάποια γιορτή;
- Ναι. Κάναμε γιορτή την Παρασκευή πριν τη Καθαρή Δευτέρα.
- Στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς τι δραστηριότητες κάνατε;
- Έθιμα, χορό, μουσική, κατασκευές, γαϊτανάκι, πολλά.
- Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές εορτές.
- Αυτό που σου είπα πριν με το μαύρο θέατρο. Είχαμε σκάσει από τη ζέστη.
- Εκτός από τη ζέστη, τη θυμάστε εκείνη τη γιορτή ως κάτι ξεχωριστό;
- Ναι, ήταν ξεχωριστό. Εγώ βέβαια εντάξει το ήξερα αλλά ήταν κάτι διαφορετικό.
- Έχετε συμμετάσχει σε παραστάσεις μαύρου θεάτρου;
- Έχω κάνει κάποια σεμινάρια.
- Στους γονείς πως φάνηκε τότε;
- Ωραία φάνηκε νομίζω. Αλλά ήταν πολύ συγκινητικά μετά από τη γιορτή . Τα παιδιά είχανε μια ευχαρίστηση ιδιαίτερη στο πρόσωπο τους όταν τελειώσαμε.
- Πού θεωρείτε ότι οφείλετε αυτό;
- Δε ξέρω. Υπήρχε μια ένταση. Υπήρχε μια ένταση δημιουργίας θα το έλεγα. Μου έδωσαν την εντύπωση δηλαδή ότι ήταν όπως είναι ο καλλιτέχνης, ο ηθοποιός, ο οποίος δίνει τον εαυτό του πάνω στη σκηνή. Αυτήν την εντύπωση μου έδωσαν πολλά παιδιά. Τα οποία με αγκαλιάζανε μετά, εκδήλωσαν περίεργες συμπεριφορές. Δεν τις είχα νιώσει σε άλλες φάσεις. Τις ένιωσα βέβαια και άλλες φορές αλλά εκείνο ήταν κάτι πολύ...Ίσως κι εγώ να ήμουνα έντονα φορτισμένος, δεν ξέρω. Πιθανώς κι εγώ να ήμουνα φορτισμένος και να το ένιωσα έτσι. Αλλά στιγμές πολλές είναι δεν μπορώ να διακρίνω κάποια. Στο φινάλε - φινάλε κοίταξε είναι και το επάγγελμα μας αυτό. Κάπου είμαστε και επαγγελματίες. Όποτε δε μπορούμε να λειτουργούμε συνεχώς με το συναίσθημα. Θα τρελαθούμε.
- Ναι, έ;
- Ε, ναι. Σαν το γιατρό είναι. Θα τρελαθούμε. Χα, χα, χα!
- Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;
- Να προσπαθήσει να αποβάλλει την υποτιθέμενη κοινωνική πίεση που υπάρχει όσον αφορά τις γιορτές. Όσο μπορεί. Αυτό μια συμβουλή. Δηλαδή να λειτουργήσει με βάση τα πιστεύω της και με βάση αυτό που νομίζει αυτή ή αυτός ότι θα πρέπει να προσφέρει στα παιδιά εκείνη τη στιγμή και όχι με βάση τι θέλει η κοινωνία σε εισαγωγικά. Αυτό είναι το βασικό. Γιατί αλλιώς θα μπλέξει σε ένα κικέονα προβολής

και διαμάχης. «Το παιδί το δικό μου ήταν έτσι, το παιδί το δικό μου ήταν αλλιώς» κ.τ.λ. Να το βγάλει αυτό εντελώς. Αλλά αυτό για να το πετύχει πρέπει να είναι πρώτα δίκαια η ίδια κάθε μέρα με τα παιδιά. Στη καθημερινότητα. Γιατί για να μπορέσεις μετά να απαιτήσεις, «να μην εμπλέκονται στα πόδια σου» που λένε και να μην υπάρχει αδικία, να μην αισθάνεται κανένας αδικημένος πρέπει πρώτα αυτό να το κερδίσεις μέσα στην τάξη και με τη συμπεριφορά σου με τους γονείς. Δεν μπορείς με τον έναν γονιό «να παίζεις σφαλιάρες» και με τον άλλον να είσαι σε απόσταση 100 χιλιομέτρων. Δεν μπορεί το ένα παιδάκι επειδή είναι σε εισαγωγικά πιο καλό ή πιο εύστροφο να το επαινείς μονίμως, να ασχολείσαι με αυτό μονίμως και το άλλο το οποίο έχει κάποια προβλήματα, κάποιες ιδιαιτερότητες και κάποια πιθανώς υστέρηση σε κάποια ζητήματα ή σε κοινωνικό περιβάλλον μη προνομιούχο να το έχεις σε δεύτερη μοίρα. Ή να το έχεις σε πρώτη μοίρα εκείνο και να μην έχεις ένα άλλο. Τέλος πάντων να κρατάς τις ισορροπίες όσο μπορείς. Και να υπάρχει ισονομία. Αυτό είναι το βασικότερο. Και εάν αυτό το πράγμα το έχεις, έχεις και την αντίληψη ότι η γιορτή είναι των παιδιών. Δεν είναι η γιορτή ούτε δικιά μου για να δείξω εγώ ότι είμαι καλός δάσκαλος, ούτε του γονιού που πρέπει να δείξει στη γειτόνισσα τι καλά που τα λέει το παιδί της. Το πρώτο πράγμα που πρέπει να έχει η νηπιαγωγός στο μυαλό της είναι ότι η γιορτή είναι για τα παιδιά και ότι κάνουμε στο σχολείο είναι για τα παιδιά. Οτιδήποτε κάνουμε. Και θα το καταλάβει ο γονιός ότι γίνεται δουλειά και στις γιορτές και γενικά. Εκτός περιπτώσεων εάν ο άλλος είναι «αγριοτούμπανος», για να χρησιμοποιήσω και μια έκφραση τοπική. Εντάξει υπάρχουν και περιπτώσεις ανθρώπων που είναι «πέρα βρέχει». Μπορεί να έχουν και προβλήματα με την οικογένεια τους, μπορεί να μην έχουν επαφή με τα παιδιά τους. Δεν μιλάω τώρα για αυτές τις περιπτώσεις. Μιλάμε για το μέσο όρο. Μιλάμε για τη συντριπτική πλειοψηφία η οποία καταλαβαίνει. Από την πείρα που έχω θεωρώ ότι καταλαβαίνουν όλοι οι γονείς αν γίνεται δουλειά ή δεν γίνεται χωρίς να χρειάζεται εμείς να το αναδείξουμε. Θεωρώ ότι όταν θέλουμε «σώνει και καλά» να δείξουμε και να πούμε αυτό δείχνει και την αδυναμία μας και το άγχος μας γιατί μάλλον δεν πάμε εμείς καλά με τον εαυτό μας. Είναι όπως όλα τα πράγματα. Όταν μιλάς για τον εαυτό σου συνεχώς ή είσαι πολύ εγωιστής και πολύ φιλάρεσκός, προσπαθείς να καλύψεις άλλα κενά.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

20^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι, γιορτάζουμε.

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως;

-Την 28^η Οκτωβρίου, 17 Νοέμβρη, Χριστούγεννα, 25^η Μαρτίου και τις Απόκριες κάνουμε κάτι και την καλοκαιρινή γιορτή στο τέλος της χρονιάς.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Δική μας επιθυμία είναι αλλά όχι όλες οι γιορτές. Κατά τη δική μου άποψη μερικές γιορτές πιστεύω ότι θα ήταν καλό να γιορτάζονται αλλά όχι ανοιχτά με τον κόσμο. Μόνο με τα παιδιά, για να μπορούν και να νιώθουν και αυτά πιο άνετα και να μπορούμε να κάνουμε και πιο ουσιαστικά πράγματα από αυτά που δείχνουμε στις γιορτές.

-Θέλετε να μου πείτε δύο παραδείγματα από γιορτές που θα προτιμούσατε να είναι «κλειστές»;

-Η 28^η Οκτωβρίου οπωσδήποτε γιατί είναι στην αρχή της χρονιάς. Πολλά παιδιά δεν έχουν προσαρμοστεί ακόμα. Πιέζονται. Πιεζόμαστε κι εμείς ταυτόχρονα. Θέλουμε άλλα πράγματα να δώσουμε στα παιδιά στην αρχή της σχολικής χρονιάς που όπως και να το κάνουμε από στις αρχές Οκτωβρίου αρχίζουν και προσαρμόζονται. Η μία γιορτή είναι αυτή και η άλλη γιορτή μπορώ να πω πάλι η εθνική της 25^{ης} Μαρτίου.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν;

-Να μάθουν τα παιδιά κάποια πράγματα διεξοδικά.

-Για τις εθνικές γιορτές;

-Εγώ πιστεύω ότι καλά θα ήταν αυτές οι γιορτές να μη γινόντουσαν. Και με τις άλλες συναδέλφισσες που έχω μιλήσει, ειδικά εδώ σε αυτό το νηπιαγωγείο που είμαστε. Αυτό ακριβώς συζητούσαμε τώρα που ετοιμαζόμαστε για τη γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου. Ότι κι εμείς πιέζουμε τα παιδιά με συγκεκριμένα πράγματα, ειδικά με τα σκέτς που θα κάνουμε. Θα μπορούσαμε κάλλιστα να κάνουμε 2-3-4 σκέτς στην καθημερινότητα μας μέσα και να περάσουμε στα παιδιά κάποια μηνύματα για την ειρήνη, τον πόλεμο, τη σκλαβιά, όλα αυτά. Αλλά πιέζεσαι να κάνεις ένα σκέτς το οποίο θέλεις να δείξεις στον κόσμο, στους γονείς. Άλλα παιδιά τα καταφέρνουν και άλλα όχι. Είχαμε δύο παιδάκια που μας είπαν χαρακτηριστικά: «Κυρία, εγώ δε θέλω να ντυθώ», «εγώ δε θέλω να μιλήσω πάλι», «δε θέλω να βγω μπροστά στον κόσμο». Τα Χριστούγεννα το δέχονται καλύτερα. Τα παιδιά έχουν οργανωθεί στο χώρο της

τάξης. Τους αρέσει και η γιορτή σαν γιορτή. Στο τέλος φυσικά είναι ακόμη καλύτερα.

-Τι σκοπό εξυπηρετεί η καλοκαιρινή γιορτή;

-Η καλοκαιρινή γιορτή πιστεύω ότι καλό θα ήταν να μην είναι κάθε φορά γιορτή. Επειδή έχω ζήσει και στο εξωτερικό και έχω δει τις γιορτές που κάνουν στο εξωτερικό στα σχολεία. Στο τέλος της χρονιάς κάναμε γιορτές που δεν αποσκοπούσαν στο να δείξουν τα παιδιά πόσο μπορούν να αποστηθίσουν κάτι ή πόσο μπορούν να δείξουν την υποκριτική τους ικανότητα στον κόσμο. Απλώς κάναμε γιορτές στις οποίες συμμετείχαν οι γονείς. Ήτανε παιχνίδια. Συμμετείχαν και οι γονείς στα παιχνίδια μαζί με τα παιδιά. Οι γονείς συμμετείχαν στο μπουφέ που το κάναμε μαζί με τα παιδιά, πουλούσαν λαχνούς, χορεύανε, βάζανε τραγούδια. Υπήρχε μια συμμετοχή όλων και ήταν οι ωραιότερες γιορτές που έχω περάσει με το παιδί μου στη Γερμανία. Και είναι αυτές οι οποίες ειλικρινά θυμάμαι. Να πω την αλήθεια δε θυμάμαι την περσινή καλοκαιρινή γιορτή με λεπτομέρειες. Δε τη θυμάμαι.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή θα έβαζα πρώτη.

-Τι περιλαμβάνουν συνήθως οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Ήδη, 15- 20 ημέρες πριν, οργανωνόμαστε. Τους δίνουμε αυτά που θα πουν, μαθαίνουμε τα τραγουδάκια, κάνουμε πρόβες το σκέτς. Μπορώ να πω σε καθημερινή βάση πολλές φορές. Κάτι που είναι εξαντλητικό. Πέρισυ, για παράδειγμα, θυμάμαι για την καλοκαιρινή γιορτή αναγκαζόμασταν να μη βγάλουμε έξω τα παιδιά για διάλειμμα για να προλάβουμε, στο κλασσικό μιλάμε, να προετοιμάσουμε όσο μπορούμε την καλοκαιρινή γιορτή.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των εορτών;

-Από κοινού όταν είμαστε στο ολόημερο και οι δύο νηπιαγωγοί. Πάντα με συνεργασία.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ναι, αλλάζει. Μπορεί να γίνει στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημοτικού. Αλλά επειδή συνήθως την κάνουμε στο χώρο του νηπιαγωγείου αλλάζουμε με κάποιο σκηνικό και μεταφέρουμε κάποια πράγματα.

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;

-Συμμετέχουν όσο αφορά τη διακόσμηση. Κάνουν κάποια πράγματα δικά τους. Πέρισυ η καλοκαιρινή γιορτή είχε γίνει εξολοκλήρου από τα παιδιά. Όλο το σκηνικό που παίζαμε «Ο ποντικός και η θυγατέρα» το είχαν κάνει τα παιδιά. Και εργασίες

τους. Δηλαδή προσπαθούμε όσο μπορούμε περισσότερο να μην έχουμε τυποποιημένα πράγματα. Να έχουμε πράγματα των παιδιών. Είτε αυτό αρέσει στους γονείς, είτε όχι.

-Η επόμενη ερώτηση μου είναι αν συμμετέχουν οι γονείς. Μου είπατε ότι στο εξωτερικό συμμετείχαν αρκετά.

-Πάρα πολύ.

-Εδώ συμμετέχουν;

-Εδώ ζητάμε τη συμμετοχή τους αλλά δε βρίσκουμε ανταπόκριση. Μέχρι στιγμής όχι.

-Τι ζητάτε συνήθως; Στολές; Οικονομική υποστήριξη;

-Όχι οικονομική υποστήριξη. Στολές ζητάμε. Το κακό είναι ότι περιμένουν μέχρι τελευταία στιγμή να πάρουν κάτι. Δηλαδή δεν υπάρχει μια συνεννόηση. Ίσως και κάποιο μπουφέ να ζητήσουμε.

-Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν και κάποιοι άλλοι σε μία γιορτή;

-Μέχρι στιγμής, όχι, δεν έτυχε.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Όχι.

-Έχετε κάνει κάποιες δραστηριότητες μέσα στην τάξη προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Τώρα που κάναμε για τις φυλές. Τις κάναμε πριν τις Απόκριες.

-Πώς το προσεγγίσατε το θέμα;

-Το προσεγγίσαμε με μουσική, Ινδιάνικη, Κινέζικη. Κάναμε ρύζι για να δούμε πώς τρώνε οι Κινέζοι, φάγαμε με τα χέρια για να δούμε πως τρώνε οι Αφρικανοί. Δηλαδή όσο μπορούμε κάναμε κάποιες δραστηριότητες. Είδαμε DVD.

-Κάνατε κάποιες κατασκευές εκείνη την περίοδο;

-Ήταν 10 ημερών το διάστημα και δεν κάναμε πολλά.

-Την προσέγγιση αυτήν την κάνετε κάθε χρόνο ή τυχαίνει;

-Όχι, πέρυσι δεν την είχαμε κάνει. Φέτος έτυχε.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Εννοείς άλλες εθνικότητες, έ; Ναι, έχουμε.

-Πόσα;

-Δύο από την Αλβανία.

-Συμμετέχουν στις γιορτές;

-Συμμετέχουν κανονικά απλά το ένα δε μιλάει. Το ένα του δίνουμε απλά μία σειρά έτσι απλώς για να πει κάτι. Αλλά, ναι, συμμετέχουν.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχουν μέσα στην τάξη;

-Στην αρχή, ναι. Στην αρχή της χρονιάς είχαμε κάποιο βιβλίο διαπολιτισμικό. Το είχε φέρει η άλλη συνάδελφος. Πώς λέγεται η «καλημέρα» σε όλες τις γλώσσες. Και ήταν πιο πολύ στα Αλβανικά. Πάρα πολύ ωραίο βιβλίο.

-Και τι κάνατε; Πώς το προσεγγίσατε;

-Το προσεγγίσαμε στην αρχή με κινήσεις. Είπαμε πώς λέγεται το καθένα. Αυτό μας έδωσε τη δυνατότητα και για τις άλλες γλώσσες παρότι δεν είχαμε αλλόγλωσσα παιδιά, αγγλόφωνα, γερμανόφωνα κ.τ.λ. Μάθαμε το «καλημέρα», «καλή όρεξη», «τι κάνεις». Το γράψαμε. Είδαν τα παιδιά τη διαφορετικότητα των γραμμάτων, της προφοράς. Δηλαδή κατάλαβαν και σίγουρα το ξέρουν και από το σπίτι και από την τηλεόραση ότι δεν είναι μόνο η δικιά τους γλώσσα, είναι πολλές άλλες.

-Μόλις πέρασαν οι Απόκριες. Οργανώσατε κάποια γιορτή;

-Ναι, κάναμε μια γιορτή. Πήγαμε σε άλλο νηπιαγωγείο κάναμε την τελευταία μέρα μια γιορτή με παιχνίδια. Ήταν πάρα πολύ ωραία γιορτή. Παίξαμε το γαϊτανάκι, χορέψαμε τα «πως το τρίβουν το πιπέρι», το «Χαραλάμπη» παίξαμε το παιχνίδι με την καραμέλα και πολλά άλλα. Τους άρεσε πάρα πολύ.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.

-Πέρισυ στη γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου, τα παιδιά, χωρίς εμείς να έχουμε προκαλέσει κάτι τέτοιο, ήταν τόσο μέσα στο πετσί του ρολου τους.

-Τι σκέτς κάνατε;

-Δεν το θυμάμαι ακριβώς. Χα, χα, χα!

-Είχε ήρωες;

-Ήταν με τους ήρωες του 21. Δε θυμάμαι ακριβώς την ονομασία του σκέτς. Αν θέλετε να σας πω αυτό που θα παίξουμε φέτος, χα, χα, χα!

-Τι θα παίζετε φέτος;

-Η γοργόνα, η αδερφή του Μέγα Αλέξανδρου.

-Και τι είχε γίνει; Άρεσε στα παιδιά;

-Άρεσε πολύ στα παιδιά. Δηλαδή τραγουδούσαν με πάθος τους ρόλους τους. Νόμιζες ότι ζούσαν εκείνη την εποχή. Ειδικά 2-3 παιδάκια τα οποία ήτανε προνήπια παρακαλώ πέρισυ, ήταν φανταστικά. Δηλαδή μας συγκίνησε η περσινή γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου. Για τις άλλες δε μπορώ να πω κάτι.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μία νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την

πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Να μη δίνει τόσο βάρος στις σχολικές εορτές γιατί δυστυχώς έχουμε την εντύπωση ότι μέσα από σχολικές γιορτές θα φανεί η δουλειά που κάνουμε. Εγώ αυτό έχω καταλάβει. Ακούω από διάφορους συναδέλφους, «να κάνουμε αυτό , να κάνουμε το άλλο». Μετά και οι γονείς έχουν αυτήν την άποψη. Βλέπουν ότι στα παιδιά τους δίνουμε 2-3 σειρές από ένα σκέτς και λένε: «Μόνο τόσο; Το παιδί μου μπορεί να πει παραπάνω». Και όταν τους εξηγούμε, ειδικά στη φετινή γιορτή, ότι θα ασχοληθούμε με χορούς και τραγούδια και θα έχουν ένα μικρό ρόλο τα περισσότερα παιδιά σαν ελληνάκια που θα είναι από διάφορες περιοχές της Ελλάδας, δυσανασχέτησαν. Αλλά αυτό δε μας ενδιαφέρει για να πω την αλήθεια.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

21^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι.

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο;

-Την 28^η Οκτωβρίου, Απόκριες κάνουμε χορό συνήθως, την 25^η Μαρτίου, το Πάσχα δεν κάνουμε τίποτα και το καλοκαίρι που τελειώνουμε.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Επιθυμία περισσότερο. Είναι και υποχρέωση για τα παιδάκια. Θα μπορούσαμε κάλλιστα ορισμένες από αυτές να τις αποφύγουμε.

-Όπως;

-Την αποκριάτικη. Ή στο τέλος, του καλοκαιριού. Θα μπορούσαμε και εκείνη να την αποφύγουμε. Επειδή βλέπουμε όμως ότι ευχαριστεί και τα παιδάκια και τους γονείς, γι' αυτό και έχουμε όλη την καλή διάθεση και κάνουμε.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν; Για παράδειγμα η 28^η Οκτωβρίου.

-Πρώτα - πρώτα, να μούνε στο κλίμα γιατί είναι η αρχή της χρονιάς και να μούνε στο κλίμα πώς γίνεται μια γιορτή. Πρέπει καταρχήν να μάθουν τα παιδάκια τα ποιηματάκια τους. Βέβαια, εκείνη τη γιορτή δεν την κάνουμε με τους γονείς. Η πρώτη γιορτή γίνεται κλειστή γιατί δεν γνωρίζουμε όλα τα παιδάκια, έρχονται και καινούργια παιδάκια στο σχολείο και την κάνουμε κλειστή για να ξέρουμε πόσο μπορεί να ανταποκριθεί το κάθε παιδί στο ποιηματάκι που του δίνουμε. Τα Χριστούγεννα φυσικά έχουμε καλύτερη εικόνα και αναλόγως δίνουμε μεγαλύτερο ποίημα σ' αυτό το παιδί που έχει περισσότερες δυνατότητες ή που θέλει, που έχει όρεξη. Υπάρχουν ορισμένα παιδάκια που την 28^η Οκτωβρίου δε θέλουν να το πουν το ποίημα γιατί ντρέπονται ή φοβούνται. Να αποκτήσουν αυτήν την αυτοπεποίθηση. Για αυτό γίνεται η 28^η Οκτωβρίου. Και φυσικά για τη γιορτή που λέμε την ιστορία.

-Η γιορτή των Χριστουγέννων τι σκοπό εξυπηρετεί;

-Θρησκευτικό και ψυχαγωγικό θα έλεγα. Γιατί και οι γονείς το ζητούνε, το θέλουνε. Και την κάνουμε τη γιορτή όχι μόνο με ποιήματα αλλά και σκετσάκια πλέον. Βάζουμε σκέτς. Με τραγούδια. Να αναπτυχθεί το θρησκευτικό συναίσθημα και να ευχαριστηθούν οι γονείς. Να δουν τα παιδάκια τους στη γιορτή. Πως θα πουν τα ποιηματάκια τους, πως θα είναι ντυμένα.

-Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό εξυπηρετεί;

-Θα έλεγα στο συναισθηματικό τομέα περισσότερο. Γιατί φεύγουν τα μισά παιδιά

από το νηπιαγωγείο. Τελειώνει το σχολείο. Και είναι ας πούμε, σαν τελευταίος αποχαιρετισμός. Περισσότερο για τα μεγάλα νήπια είναι. Γιατί τα μικρά ξαναέρχονται του χρόνου.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Τη Χριστουγεννιάτικη.

-Για ποιο λόγο;

-Για το θρησκευτικό συναίσθημα το οποίο πρέπει να καλλιεργείται στα παιδιά. Βέβαια το καλλιεργούμε όσο μπορούμε αλλά δε μας παίρνει και πολύ ο χρόνος στο νηπιαγωγείο. Και δίνουμε και πολύ βαρύτητα στις γιορτές. Δηλαδή, όταν ξεκινάμε να κάνουμε μια γιορτή, μας παίρνει πολύ χρόνο.

-Πόσο καιρό πριν την ξεκινάτε;

-Όχι, δεν το ξεκινάμε πάρα πολύ. Τώρα δηλαδή, την 25η Μαρτίου, αρχίζουμε 2-3 εβδομάδες πριν. Για τα Χριστούγεννα αρχίζουμε από αρχές Δεκεμβρίου.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Ποιηματάκια, σκέτς, τραγούδια. Αυτά.

-Περιλαμβάνουν κάτι άλλο οι γιορτές;

-Όχι.

-Πως αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Με το προσωπικό του σχολείου. Έχουμε πάρα πολύ καλή συνεργασία. Συνεργαζόμαστε με όλες τις συναδέλφισσες. Είμαστε πέντε φέτος και αποφασίζουμε. Τι θα κάνουμε; Θα την κάνουμε μέσα στο σχολείο; Θα την κάνουμε έξω; Την καλοκαιρινή την κάνουμε στην αυλή του σχολείου.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Όχι, δεν τις κάνουμε εδώ. Γιατί δε θέλουμε να χαλάσουμε το χώρο του σχολείου. Και για να έχουνε περισσότερη άνεση οι γονείς να βλέπουν τα παιδιά τους. Γίνεται δίπλα στο Δημαρχείο και πηγαίνουμε εκεί.

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;

-Όσο γίνεται.

-Με ποιο τρόπο;

-Δε δυσανασχετούν όταν τους λέμε να κάνουν μια στολή. Άλλη προσφορά όχι, δεν έχουμε.

-Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;

-Όχι.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Όχι. Δε μας δόθηκε η δυνατότητα.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Ναι.

-Από ποια χώρα είναι;

-Είναι αλβανικής καταγωγής.

-Πόσα είναι;

-Έχει δύο. Και ένα το κλασικό.

-Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;

-Ναι, ναι, συμμετέχουν.

-Ρωτήσατε τους γονείς;

-Συμφωνούνε.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;

-Όχι.

-Για άλλους πολιτισμούς έχετε μιλήσει ποτέ;

-Για να εργαστούμε συστηματικά, για να κάνουμε έναν άλλο πολιτισμό, όχι δεν το έχουμε κάνει.

-Μόλις πέρασαν οι Απόκριες. Οργανώσατε κάποια γιορτή;

-Όχι. Τώρα οργανώνουμε γιορτή για την 25^η Μαρτίου.

-Πως σκοπεύετε να την οργανώσετε;

-Σκετσάκια, τραγουδάκια. Ποιηματάκια δε βάζουμε. Συνήθως όλα τα παιδιά τα βάζουμε σκετσάκια γιατί θέλουν όλα τα παιδάκια να είναι ντυμένα. Βέβαια και στο ποίημα μπορούν να ντυθούν. Αλλά αλλιώς είναι όταν παίρνουν μέρος στο σκετσάκι και αλλιώς όταν βγαίνει ένα- ένα παιδάκι και λέει το ποίημα του.

-Την περίοδο της Αποκριάς τι δραστηριότητες κάνατε;

-Διαβάσαμε σχετικά έθιμα με τις Αποκριές, κάναμε διάφορες δραστηριότητες, το γαϊτανάκι.

-Ντυθήκανε τα παιδιά; Κάνατε μάσκες;

-Μάσκες κάναμε. Και καπέλα. Τους δώσαμε και μπαλόνια.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική εορτή.

-Τώρα αυτά τα χρόνια που είμαι σε αυτό το σχολείο μ' αρέσουν οι γιορτές γενικώς

και ειδικά η Χριστουγεννιάτικη με τα σκετσάκια. Σε άλλα νηπιαγωγεία παλιότερα κάναμε μόνο ποιήματα και έβλεπα ότι δεν είχε τόσο ενδιαφέρον. Δηλαδή, μεταξύ ποιημάτων και σκέτς υπάρχει διαφορά και μου αρέσει πολύ έτσι. Παρόλο που κοντεύω να βγω στη σύνταξη. Στα πρώτα μας χρόνια δεν είχαμε και υλικό να δουλέψουμε πολύ έτσι με σκέτς. Εξαρτάται και από σχολείο σε σχολείο, από περιοχή σε περιοχή.

-Κάποιοι συνάδελφοι σας υποστηρίζουν ότι με τα σκέτς και τις πολλές πρόβες τα παιδιά κουράζονται. Εσείς τι γνώμη έχετε;

-Οι πολλές, ναι. Γι' αυτό και εμείς το συζητάμε να κάνουμε σκέτς τα Χριστούγεννα και το καλοκαίρι. Την 28^η και την 25^η να τις κάνουμε κλειστές χωρίς σκέτς. Γιατί όντως κουράζουν τα παιδιά οι γιορτές αφού έρχονται η μια πίσω από την άλλη. Με το που τελειώσαμε τις Απόκριες έφτασε η 25^η Μαρτίου. Τώρα θα έρθει το Πάσχα. Βέβαια, δεν κάνουμε γιορτή αλλά πάλι θα δουλέψουμε και δεν προλαβαίνουμε να μιλήσουμε λίγο παραπάνω με τα παιδιά. Στη γλώσσα, στη γραφή. Εμποδίζεται έτσι το πρόγραμμα.

-Θέλετε να μου περιγράψετε και ένα ιδιαίτερο περιστατικό που θυμάστε από μια σχολική εορτή;

-Θυμάμαι μια γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου όπου ένα παιδάκι είχε πει το Θούριο. Ήταν πολύ συγκινητικό. Ο τρόπος που το είπε.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Πρώτον είναι να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των συναδέλφων. Αυτή τη συμβουλή θα έδινα. Όσον αφορά τη διοργάνωση των εορτών, όπως μπορεί και ότι περιθώριο έχει το κάθε σχολείο. Και να υπάρχει και συνεργασία με τους γονείς γιατί μπορεί να μη βοηθάνε πάρα πολύ άλλα χρειάζεται η βοήθεια των γονέων.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

22^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Τα Χριστούγεννα, 28 Οκτωβρίου, 25 Μαρτίου και στο τέλος, στη λήξη της χρονιάς.
- Υπήρχαν περιπτώσεις που δεν κάνατε καλοκαιρινή γιορτή ή κάνατε πάντα;
- Στο συγκεκριμένο σχολείο, όσα χρόνια είμαι εδώ πέρα κάνουμε. Όλα τα καλοκαίρια.
- Αυτές τις γιορτές γιατί τις γιορτάζετε; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;
- Όχι ακριβώς υποχρέωση. Αλλά γιατί είναι το σύνηθες. Δηλαδή, συνηθίζεται να κάνουμε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο. Και από την άλλη, στα πλαίσια του αναλυτικού προγράμματος, έτσι και αλλιώς θα συζητήσουμε για κάποια πράγματα. Για παράδειγμα, τώρα που πλησιάζει η 25^η Μαρτίου, θα συζητήσουμε για την επέτειο, για την επανάσταση των Ελλήνων. Έτσι, σαν κλείσιμο σε όλο αυτό που θα πούμε, μπορούμε να κάνουμε και μια γιορτή. Σαν ένα είδος θεατρικής παράστασης, μικρής.
- Τι σκοπό εξυπηρετούν;
- Μετά από όλα αυτά που έχουμε συζητήσει, νομίζω ότι το παιδί καταλαβαίνει περισσότερο αυτά που έχουμε κουβεντιάσει τις προηγούμενες μέρες. Θα αναγκαστεί να μάθει το ποίημα και αυτό σημαίνει ότι αυτό που θα μάθει απ' έξω και αυτό το βοηθάει. Το γεγονός ότι θα εκτεθεί, ότι θα πρέπει να το πει στον κόσμο, βοηθάει στο να μπορεί ελεύθερα να εκφραστεί.
- Η Χριστουγεννιάτικη γιορτή τι σκοπό εξυπηρετεί;
- Γενικά τα Χριστούγεννα είναι ένα θέμα που το δουλεύουμε πολύ καιρό νωρίτερα, σχεδόν όλο το Δεκέμβριο. Κάνουμε πολλά πράγματα και λέμε πολλά πράγματα σχετικά με τα ήθη και έθιμα. Αρέσει πάρα πολύ αυτή η γιορτή. Είναι γενικά χαρούμενη γιορτή, ο Αι Βασίλης, τα δώρα, το γράμμα που θα του γράψουμε.
- Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό εξυπηρετεί;
- Συνήθως οι καλοκαιρινές μας γιορτές ως τώρα έχουν σχέση με κάποιο θέμα που έχουμε κουβεντιάσει. π.χ: η προστασία του περιβάλλοντος, που το είχαμε συζητήσει και το είχαμε δουλέψει μέσα στην τάξη οπότε η καλοκαιρινή μας γιορτή είχε σχέση με αυτό. Ή φέτος που ασχολούμαστε με το σώμα μας, για μεγάλο χρονικό διάστημα, σκεφτόμαστε στο τέλος να κάνουμε διάφορα κινητικά παιχνίδια. Παιχνίδια με το σώμα.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις

βάζατε;

-Πιο πολύ μου αρέσει η γιορτή των Χριστουγέννων.

-Τελευταία ποια θα βάζατε;

-Ίσως την 28^η Οκτωβρίου.

-Για ποιο λόγο;

-Δεν έχω κανένα ιδιαίτερο λόγο, ομολογώ. Δηλαδή τις εθνικές γιορτές δε θα ήθελα να τις ιεραρχήσω με βάση το ποια είναι πιο σημαντική. Απλά, τις εθνικές γιορτές θεωρώ ότι θα τις έβαζα στο τέλος. Όχι, βέβαια, ότι δεν θεωρώ ότι είναι και αυτές μέσα στην ιστορία. Είναι εξίσου σημαντικές. Αλλά απλά, για το λόγο που ανέφερα προηγουμένως. Ότι τα Χριστούγεννα είναι πιο χαρούμενη γιορτή και το καλοκαίρι λίγο πιο ανάλαφρη επειδή τελειώνουμε και είναι η λήξη. Δε θεωρώ όμως ότι οι εθνικές γιορτές δεν είναι τόσο σημαντικές.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Θα είναι συνήθως ένα μικρό θεατρικό, κάποια τραγούδια. Στην εθνική γιορτή ενδεχομένως να είναι και κάποιος παραδοσιακός χορός.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Συζητάμε λίγο με τα παιδιά ότι έρχεται μια γιορτή. Ήδη όταν μπαίνει ένας καινούργιος μήνας στο ημερολόγιο μας λέμε για τις σημαντικές γιορτές αυτού του μήνα που θα ακολουθήσουν. Οπότε, για παράδειγμα για την 25^η Μαρτίου, από την αρχή του μήνα έχουμε πει για αυτήν την γιορτή. Έχουμε αναφερθεί, έστω και σύντομα, για το γεγονός αυτό και έχουμε πει γιατί θα την γιορτάσουμε. Οπότε είπαμε ότι θα κάνουμε και γιορτούλα. Τα περισσότερα παιδάκια, επειδή θυμούνται και από πέρισυ που είχαμε ντυθεί τσολιαδάκια, το περιμένουν με μια σχετική ανυπομονησία θα έλεγα. Οπότε, όταν λέμε ότι θα κάνουμε αυτή τη γιορτή, αυτά δείχνουν ενθουσιασμό.

-Το σκέτς, όμως, ποιος το αποφασίζει;

-Το σκέτς συνήθως το αποφασίζουν οι κυρίες. Δεν είναι πάντα εύκολο να αποφασιστεί από τα παιδιά. Γιατί ειδικά εδώ, στο νηπιαγωγείο μας, που είναι και μεγάλο, δε μπορούμε όλοι μαζί να αποφασίσουμε. Τα παιδιά είναι πολλά.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Στο συγκεκριμένο νηπιαγωγείο, επειδή τη γιορτή δεν την κάνουμε εδώ, δεν αλλάζει κάτι. Απλά, διαμορφώνουμε ένα πίνακα που έχουμε και που είναι σχετικός με την κάθε γιορτή.

-Αυτόν τον πίνακα πώς τον διαμορφώνετε;

- Με εργασίες των παιδιών.
- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;
- Όχι απαραίτητα. Αν χρειαστεί κάποια φορά, ναι.
- Με ποιο τρόπο έτυχε να συμμετέχουν οι γονείς;
- Να χρειαστεί να μεταφέρουν κάτι, να μας φέρουν ενδεχομένως κάτι.
- Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;
- Επειδή τη γιορτή την κάνουμε συνήθως στο Δημαρχείο μας βοηθάνε πάρα πολύ οι υπάλληλοι του Δήμου. Στο να μας φτιάξουν το χώρο, να μας μεταφέρουν κάποια πράγματα π.χ: παγκάκια.
- Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Όχι.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Ένα παιδάκι, Αλβανάκι.
- Συμμετέχει στις γιορτές;
- Ναι, ναι.
- Ρωτήσατε τους γονείς ή εσείς το αποφασίσατε;
- Δεν έχω συζητήσει με τους γονείς του αν θέλουν να συμμετέχει ή όχι στις γιορτές. Απλά προσπαθώ και εγώ να είμαι λίγο διακριτική. Δηλαδή, την 28^η Οκτωβρίου πήρε ένα ποίημα για την ειρήνη. Κάτι που αφορά όχι μόνο τη δική μας χώρα αλλά και τη δική τους. Τώρα, για την 25^η Μαρτίου, το ποίημα που του έχω δώσει είναι γενικά για την ελευθερία. Οπότε δεν έρχεται σε δύσκολη θέση να πει για τους Τούρκους, για τους Έλληνες. Η ελευθερία και η ειρήνη είναι έννοιες που απασχολούν όλους τους λαούς και όχι μόνο τη δική μας χώρα.
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό αυτού του αλλόγλωσσου παιδιού που έχετε μέσα στην τάξη;
- Δυστυχώς, όχι.
- Κάποιες άλλες φορές που είχατε αλλόγλωσσα παιδιά προσπαθήσατε με κάποιο τρόπο να προσεγγίσετε τον πολιτισμό τους;
- Δεν έχει τύχει να έχω μεγάλο αριθμό παιδιών ποτέ. Κατά συνέπεια δεν το θεώρησα πολύ αναγκαίο. Τα παιδάκια που έχουμε συνήθως είναι ένα, άντε καμιά φορά δύο. Πολύ σπάνια. Είναι παιδιά που έχουν γεννηθεί εδώ, είναι παιδιά Αλβανάκια που μιλάνε πολύ καλά ελληνικά και που δεν έχουνε προβλήματα συνεννόησης, ούτε με τα ίδια, ούτε με τους γονείς τους.

-
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε γενικά άλλους πολιτισμούς;
- Φέτος, όχι δεν το έχω κάνει. Μια άλλη φορά είχαμε κάνει για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Κάτι με της Κυκλαδικής Τέχνης τα ειδώλια.
- Γενικά, για άλλους πολιτισμούς;
- Όχι.
- Μόλις πέρασαν οι Απόκριες. Οργανώσατε κάποια γιορτή;
- Αποκριάτικο πάρτυ οργάνωσε ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων και τα παιδιά πήγαν εκεί.
- Στο πλαίσιο του εορτασμού της Αποκριάς τι δραστηριότητες κάνατε;
- Συζητήσαμε για τα ήθη και έθιμα της Αποκριάς. Για το καρναβάλι σε διάφορες περιοχές της Ελλάδος και όχι μόνο.
- Μιλήσατε και για το εξωτερικό;
- Για το καρναβάλι στο Ρίο, στη Βενετία. Είδαμε κάτι εικόνες από μάσκες βενετσιάνικες.
- Τι άλλο κάνατε;
- Μάσκες και καπέλα. Κάναμε το καπέλο του γελωτοποιού. Είπαμε κάτι αστείο, κάτι χαρούμενο. Από εκεί και πέρα κάναμε και διάφορες μάσκες που ζήτησαν τα παιδιά.
- Όπως;
- Κάποια παιδιά ζήτησαν Ζορό και κάποια άλλα παιδιά ζήτησαν κάτι σχέδια που τους είχαμε δείξει νωρίτερα.
- Περιγράψτε κάποιο ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική γιορτή.
- Πιο πολύ θυμάμαι την πρώτη Χριστουγεννιάτικη γιορτή που έκανα. Δεν είχα ξανακάνει. Είχα λίγο άγχος για το πώς θα τα καταφέρουμε. Αλλά όλα είχανε πάει καλά.
- Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;
- Καταρχήν να είναι ένα θέμα που να είναι κοντά στα παιδιά. Να είναι σχετικά απλή, γιατί διαφορετικά κουράζουν και τις νηπιαγωγούς και τα παιδιά. Και εν τέλει να το ευχαριστηθούν όλοι.
- Σας ευχαριστώ πολύ.

23^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Γιορτάζουμε.
- Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο;
- Τα Χριστούγεννα, την 25^η Μαρτίου και πολλές φορές στο τέλος. Την τελευταία.
- Κάνετε γιορτή την 28^η Οκτωβρίου;
- Μεταξύ μας. Χωρίς ποιήματα. Περνάμε τα μηνύματα διαφορετικά. Από κείμενα, από τραγούδια.
- Γιατί τις γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;
- Εξαρτάται. Για τις εθνικές γιορτές νομίζω ότι είναι υποχρέωση. Άλλα περνάνε όμως τα μηνύματα. Μήνυμα για την ελευθερία, για την αξία της δημοκρατίας, για τη φιλία των λαών.
- Οι άλλες δύο γιορτές, των Χριστουγέννων και του καλοκαιριού, είναι επιθυμία σας περισσότερο;
- Τα Χριστούγεννα, ναι. Γιατί είναι η γιορτή της αγάπης.
- Τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετούν;
- Να περάσουμε κάποια μηνύματα.
- Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό εξυπηρετεί;
- Δε νομίζω ότι εξυπηρετεί ιδιαίτερο σκοπό. Ψυχαγωγία, μάλλον.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;
- Πρώτα τη Χριστουγεννιάτικη. Γιατί είναι η γιορτή της αγάπης και μπορούμε να περάσουμε πολλά μηνύματα. Για την αγάπη, την ειρήνη.
- Θεωρείτε ότι τα παιδιά τη χαίρονται περισσότερο;
- Εξαρτάται πώς θα το κάνεις.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Θεατρικό συνήθως κάνουμε. Αλλά νομίζω και ένα ποιηματάκι θα δώσει χαρά. Και μέσα από ένα ποιηματάκι μπορείς να περάσεις το μήνυμα.
- Χορό κάνετε;
- Χορό κάνουμε, ναι. Στις εθνικές γιορτές παραπάνω. Και μουσική επένδυση στις άλλες.
- Πώς αποφασίζονται οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Από κοινού. Με τις συναδέλφισσες. Σε συνεργασία πάντα. Δεν κάνει κάθε τάξη

ξεχωριστή γιορτή. Μπορεί να κάνουμε δύο- τρία θεατρικά αλλά τα παιδιά είναι ανακατεμένα.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Αλλάζει. Ανοίγουν οι δύο αίθουσες και παραμερίζονται τα πάντα. Δε μένει τίποτα στη θέση του.

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;

-Όχι, είναι δύσκολο.

-Στη διακόσμηση βοηθάνε;

-Ναι, σε αυτόν τον τομέα, ναι. Στολίζουν τα παιδιά. Τα στολίδια μας είναι από τα παιδιά φτιαγμένα.

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των γιορτών;

-Όχι τόσο πολύ. Εξαρτάται βέβαια με τι γονείς έχουμε να κάνουμε. Κάθε χρονιά δεν έχουμε τους ίδιους γονείς.

-Έτυχε κάποια χρονιά να ζητήσετε τη βοήθεια τους για μια γιορτή;

-Ναι, έτυχε.

-Θέλετε να μου την περιγράψετε;

-Ζητήσαμε να μας βοηθήσουν με τη διαμόρφωση του χώρου.

-Συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;

-Όχι.

-Έχετε οργανώσει δραστηριότητες προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Ναι. Καλέσαμε μια μουσικό. Γιαπωνέζα, ήταν, αν θυμάμαι καλά. Ήρθα παραμονή των Χριστουγέννων και μας έπαιξε τραγούδια από την πατρίδα της. Έφερε και τα μουσικά της όργανα εδώ πέρα.

-Με αυτά τα μουσικά όργανα ήταν εξοικειωμένα τα παιδιά ή ήταν από την χώρα της Ιαπωνίας και τα παιδιά δεν τα γνώριζαν;

-Αρμόνιο έφερε.

-Τα παιδιά πως αντέδρασαν;

-Άρεσε στα παιδιά. Τραγούδησαν μαζί και τα παιδιά γιατί αυτά τα τραγούδια μοιάζουν. Και τα δικά τους και τα δικά μας.

-Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;

-Ένα Αλβανάκι έχω εγώ και ένα Αλβανάκι έχει η συνάδελφος δίπλα.

-Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;

-Ναι, συμμετέχουν.

-Ρωτήσατε τους γονείς;

-Ναι. Τους ρωτήσαμε. Πριν ξεκινήσουμε τη διαδικασία της γιορτής τους ρωτήσαμε.

-Στη γιορτή των Χριστουγέννων που είναι θρησκευτική γιορτή ,τι ρόλους τα δώσατε;

-Και τα δύο παιδιά δεν είχαν ρόλο με θρησκευτικό περιεχόμενο γιατί είναι μωαμεθανοί. Ρωτήσαμε τη μαμά τους και είπανε πως μπορεί να συμμετέχει. Δεν πειράζει.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;

-Εγώ, όχι, δεν έχω κάνει.

-Έτυχε κάποια στιγμή να είχατε ένα παιδί αλλόγλωσσο και να κάνατε κάτι για να προσεγγίσετε τον πολιτισμό του;

-Ναι, μερικές φορές με τα Αλβανάκια. Ρωτάω: «πώς θα πει αυτό στη γλώσσα σου;». «Πες μου ένα τραγούδι στα αλβανικά». Μια προσευχή στα αλβανικά.

-Ανταποκρίνονται τα παιδιά αυτά εκείνη τη στιγμή;

-Όχι, γιατί δεν ξέρουν και πολύ καλά τη γλώσσα τους. Τους ρωτάω αλλά δε ξέρουν .

-Άλλες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε άλλους πολιτισμούς έχετε κάνει;

-Την παραμυθού καλέσαμε.

-Και σας είπε παραμύθια;

-Ναι.

-Επιλέξατε κάποια στιγμή έναν άλλο πολιτισμό για να τον παρουσιάσετε στα παιδιά;

-Ναι. Τώρα τις Απόκριες κάναμε για τους Ινδιάνους. Στήσαμε σκηνή ινδιάνικη, κάναμε χορούς και ακούσαμε σχετικά τραγούδια.

-Πριν τις Απόκριες;

-Ναι, πριν τις Απόκριες.

-Στα παιδιά πως φάνηκε;

-Ενθουσιάστηκαν τα παιδιά.

-Είχατε και εποπτικό υλικό; Δείξατε εικόνες;

-Ναι, ναι. Είχαμε. Είχαμε και σκηνή ινδιάνικη πραγματική από πανί. Είχαμε και όργανα δικά τους. Της βροχής που λέγεται. Και άλλα όργανα. Και την πίπα της ειρήνης. Τα παιδιά συμμετείχαν και χάρηκαν. Τα βάψαμε και τα παιδιά ανάλογα. Χορέψαμε και μέσα στην τάξη και μετά στο τελείωμα χορέψαμε και μπροστά στους γονείς. Το ξαναστήσαμε εδώ μπροστά στην αυλή και το κάναμε ξανά μπροστά στους γονείς.

-
- Προέκυψε από τα παιδιά; Ανέφερε κάτι κάποιο παιδί ή εσείς το οργανώσατε;
- Μιλούσαμε για τις φυλές και μια και ήταν οι Απόκριες το συνδυάσαμε εύκολα.
- Οι Απόκριες πέρασαν. Οργανώσατε κάποια γιορτή;
- Ναι, κάναμε πάρτυ.
- Εδώ;
- Ναι, εδώ στο σχολείο. Κάναμε το γαϊτανάκι το παραδοσιακό. Κάναμε τη χάσκα με την καραμέλα. Σπάσαμε μπαλόνια με τον ποπό, χορέψαμε.
- Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική γιορτή.
- Ένα παιδάκι θυμάμαι πριν από χρόνια. Όταν δούλευα στο χωριό Λουτρό. Άρχισε να φωνάζει μπροστά στον κόσμο: «θέλω να φύγω, θέλω να φύγω, θέλω να φύγω, δε μπορώ».
- Την ώρα που γινόταν η γιορτή;
- Ναι.
- Γιατί αντέδρασε έτσι;
- Μάλλον είχε πρόβλημα. Η συμπεριφορά του. Από εκεί φάνηκε και ξεκινήσαμε μετά.
- Σε ποια γιορτή έγινε αυτό;
- Στη Χριστουγεννιάτικη.
- Ως τότε δεν είχατε αντιληφθεί κάτι;
- Όχι. Φαινότανε ότι κάτι είχε άλλα κι εγώ δεν μπορούσα να πω τη μαμά. Αυτή ήταν η αφορμή για να το συζητήσω με τη μαμά.
- Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση σχολικών εορτών;
- Να γίνονται οι γιορτές αλλά να μην είναι πολύ τραβηγμένες. Να μην κουράζουν τα παιδιά. Να περνούν τα μηνύματα αλλά χωρίς να κουράζονται τα παιδιά.
- Πως πιστεύετε ότι μπορεί να γίνει αυτό;
- Εμείς έτσι όπως το κάνουμε κουραζόμαστε και εμείς και τα παιδιά. Δεν πάει να πει ότι εμείς την κάνουμε σωστά. Αλλά εγώ αυτή τη συμβουλή θα έδινα. Να γίνει με έναν τρόπο ώστε να την χαρούν τα παιδιά. Να την χαρούν και οι νηπιαγωγοί και να περάσουν και τα μηνύματα. Να γίνει ένας συνδυασμός.
- Σας ευχαριστώ πολύ.

24^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Και βέβαια γιορτάζουμε.
- Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο;
- Τις συνηθισμένες που είμαστε υποχρεωμένες να κάνουμε. Τη Χριστουγεννιάτικη που είναι η πρώτη μεγάλη γιορτή με καλεσμένους τους γονείς. Και την Αποκριά κάνουμε δικιά μας γιορτή, κλειστή και την 25^η Μαρτίου επίσης ανοιχτή γιορτή με τους γονείς και στο τέλος της σχολικής χρονιάς που γίνεται συνήθως στην αυλή.
- Τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετούν; Ας αρχίσουμε από τις εθνικές γιορτές.
- Κυρίως να τονωθεί το εθνικό συναίσθημα των παιδιών. Να νιώσουν ότι είναι Έλληνες, ότι κατάγονται από αυτήν τη χώρα που λέγεται Ελλάδα. Να ζήσουν κυρίως το πνεύμα των ημερών. Γιατί δεν είναι μόνο τα σχολεία που γιορτάζουν τις εθνικές γιορτές. Η όλη ατμόσφαιρα της πόλης ζει στον παλμό της εθνικής γιορτής. Θα βγουν εκείνη την ημέρα στην παρέλαση. Πρέπει να ξέρουν το ιστορικό.
- Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό εξυπηρετεί;
- Να φύγουν με μια ευχάριστη αίσθηση από το σχολείο και να περάσουν τις διακοπές με μια ευχάριστη ανάμνηση.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;
- Κάθε μια έχει και τον ιδιαίτερο ρόλο της. Βέβαια περισσότερο τα παιδιά χαίρονται τα Χριστούγεννα. Των Χριστουγέννων η γιορτή γιατί παίρνουν δώρα. Αλλά και γιατί αγγίζει τις ψυχές των παιδιών και μιλάει για το μικρό Χριστό. Ο Χριστός γεννήθηκε και εκείνος μωράκι όπως γεννήθηκαν και εκείνα. Και μεγάλωσε. Τα δωράκια που του πήρανε. Βέβαια τους συγκινούν και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες γεννήθηκε ο Χριστός. Το βιώνουν βέβαια από την αναπαράσταση της γέννησης που την κάνουμε κάθε χρόνο. Προσπαθούμε κάθε φορά με μια μικρή αλλαγή αλλά η κεντρική υπόθεση παραμένει ίδια. Μια χρονιά προβάλαμε από το video wall συγχρόνως και την ατμόσφαιρα τη χειμωνιάτικη. Να φαίνεται ότι χιονίζει πραγματικά. Ένα κοριτσάκι ήταν νεράιδα και είχαμε ετοιμάσει ένα βιβλίο σε ένα αναλόγιο και το κοριτσάκι αυτό γύριζε τις σελίδες και συγχρόνως προβάλλονταν και το ανάλογο θέμα πίσω. Μπορώ να πω ότι άγγιξε μια επαγγελματική θεατρική σκηνή.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Έχουμε χρησιμοποιήσει την τεχνολογία, σκετς και στο τέλος πάντα μοιράζουμε

κεράσματα στους γονείς. Π.χ μια χρονιά ανεβάσαμε ένα θεατρικό χριστουγεννιάτικο έργο που αναφέρονταν στην παράδοση με τα ήθη και έθιμα του Ρουμλουκιού. Πιο συγκεκριμένα, «τα κάλαντα στο Ρουμλούκι», στο οποίο πήραν μέρος και παιδιά και γονείς. Οι μητέρες δηλαδή με τοπικές ενδυμασίες. Στο τέλος τα εδέσματα που ετοιμάζαν πάνω στο θεατρικό οι μητέρες, την «σκότουρτα» (τούρτα με σύκα), την είχαμε παραγγείλει με συνταγή που την πήραμε από γιαγιά Ρουμελκιώτισσα, στον φούρνο της γειτονιάς. Και φεύγοντας όλος ο κόσμος κεράστηκε αυτά τα παραδοσιακά σαν να ζούσαν εκείνη τη στιγμή που είδαν και βίωσαν μαζί μας και τα παιδιά και οι γονείς. Είχαμε κριτικές από τις εφημερίδες τις τοπικές καθώς πάντα καλούμε τον τοπικό τύπο γιατί χαίρονται και οι γονείς όταν βλέπουν τις φωτογραφίες και μια αναφορά για τον κόπο των παιδιών τους και έτσι ικανοποιούνται.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Από κοινού με τις συναδέλφισσες. Και όταν πρόκειται να πάρουν μέρος και οι γονείς καλούμε και τους δύο εκπροσώπους των τάξεων και ενημερώνουμε και ρωτάμε για τη διαθεσιμότητα τους.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ναι, βεβαίως. Κυρίως τις τελευταίες 2-3 ημέρες. Προσπαθούμε να μη χαλάσουμε τη σειρά μας. Βέβαια οι πρόβες γίνονται εντατικά τις τελευταίες ημέρες. Για να μάθουν τα παιδιά πότε πρέπει να κινηθούν και που πρέπει να σταθούν, πρέπει να γίνονται επανειλημμένα πρόβες για να συνηθίσουν τα παιδιά. Τα τραπέζια τα μαζεύουμε και μετατρέπονται σε σκηνή. Τα καλύπτουμε με μοκέτες και ένα τραπεζομάντιλο γύρω γύρω για να μη φαίνονται τα πόδια.

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;

-Συμμετέχουν. Βοηθάνε και αυτά. Κάνουν πάρα πολλές κατασκευές. Στολίζουν το δέντρο από μέρες πριν. Στο σαλονάκι στήνουμε το μεγάλο δέντρο και τα παιδιά το στολίζουν. Κάθε μέρα όταν έρχονται το πρωί βάζουν και από ένα μπαλάκι. Μέχρι να τελειώσουν όλα τα μπαλάκια. Κρατάει δύο μέρες μέχρι να στολιστεί τελείως το δέντρο.

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των γιορτών;

-Ναι. Επειδή είναι αρκετά σκηνικά θέλουμε και τη βοήθεια των μητέρων στον στολισμό.

-Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι σε μια γιορτή;

-Μια χρονιά κάναμε τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή και επειδή είχαμε και γονείς Πόντιους φροντίσαμε στο τέλος, για να χαρούν και εκείνοι, να ακούσουν τα δικά

τους κάλαντα. Καλέσαμε για αυτό το λόγο κάποιον ηλικιωμένο κύριο που συγκεκριμένα είναι ο σύζυγος της καθαρίστριας του σχολείου μας. Ο κύριος αυτός ήταν στα νιάτα του μουσικός ενεργός και φρόντισε από μέρες πριν, με την παράκληση τη δική μας, να κάνει πρόβες τα κάλαντα τα ποντιακά και στο κλείσιμο της γιορτής μας είπε τα κάλαντα και μας έπαιξε λύρα.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Δε θα μπορούσα να πω ότι κάναμε κάτι τέτοιο. Βέβαια όταν μας δίνετε ευκαιρία προσπαθούμε να εκμεταλλευτούμε καταστάσεις. Όπως π.χ καλέσαμε τα Χριστούγεννα μια Γιαπωνέζα που είναι παντρεμένη με Έλληνα και μάλιστα διατηρεί στη γειτονιά μας σχολή μουσική, να έρθει και να μας παίξει μουσική από χριστουγεννιάτικα τραγούδια. Στα παιδιά άρεσε πάρα πολύ γιατί μας είπε γνωστές μελωδίες π.χ « τρίγωνα κάλαντα», το «έλατο» και μετά μας έπαιξε ένα χριστουγεννιάτικο τραγούδι δικό της και μας το τραγούδησε με τα λόγια στη γλώσσα της. Είχα πει στα παιδιά ότι η κυρία έρχεται από εκείνη τη χώρα. Τους χαιρέτησε και στη γλώσσα της για να ακούσουν και μας τραγούδησε ένα μικρό τραγουδάκι στη γλώσσα της. Δεν καταλάβαινε κανένα τίποτα. Τα παιδιά κοιτούσαν περίεργα, κρυφογελούσαν, τους φάνηκε σαν αστεία η γλώσσα. Ήταν και η ίδια η φυσιογνωμία της που δεν ήταν σαν κι εμάς. Ήταν τα χαρακτηριστικά διαφορετικά.

-Προσπαθήσατε κάποια άλλη στιγμή να προσεγγίσετε έναν άλλο πολιτισμό;

-Όχι. Τους τραγούδησα κι εγώ κάποια άλλη φορά στα γερμανικά, επειδή υπηρέτησα σε σχολεία της Γερμανίας. Τους τραγουδούσα στα γερμανικά και μετά στα ελληνικά και ξαφνιάστηκαν. Και συζητήσαμε λίγο.

-Θέλετε να μου πείτε κάποια πράγματα για τις γιορτές στη Γερμανία;

-Θα σας μιλήσω για το ευρωπαϊκό που δούλεψα εκεί. Εκεί ήταν συνδιδασκαλία. Συνυπήρχαμε στην τάξη με την Γερμανίδα. Την μία ώρα είχε την πρωτοβουλία εκείνη, την δεύτερη ώρα είχα την πρωτοβουλία εγώ. Βέβαια δεν επιτρεπόταν να μιλήσω εγώ γερμανικά παρόλο που η προϋπόθεση ήταν να ξέρεις γερμανικά για να μπει σε μια τέτοια τάξη. Όπως και εκείνη έπρεπε να ξέρει ελληνικά. Τα παιδιά δεν ήταν μόνο γερμανάκια και ελληνάκια αλλά και από διάφορες χώρες. Επέλεγαν οι γονείς αν ήθελαν το παιδί τους να φοιτήσει σε ευρωπαϊκό σχολείο, ελληνογερμανικό, ισπανογερμανικό, αγγλογερμανικό, κ.τ.λ. Υπάρχει μια σειρά τέτοιων ευρωπαϊκών σχολείων στο Βερολίνο. Και στις γιορτές βάζαμε πολύ μικρό κειμενάκι στα ελληνικά και στα γερμανικά.

- Κάθε παιδί έλεγε ένα ποίημα στα ελληνικά και ένα στα γερμανικά;
- Όχι. Άλλο παιδί έλεγε στα ελληνικά και άλλο στα γερμανικά. Κάναμε μόνο Χριστουγεννιάτικη γιορτή.
- Το καλοκαίρι δεν κάνατε γιορτή;
- Καλοκαίρι κάναμε αλλά όχι σε αυτήν τη μορφή. Κυρίως, έξω στην αυλή, παιχνίδια, αγωνιστικά, κ.τ.λ. Έκαναν μαζί με μεγαλύτερα παιδιά γιατί ήταν συστεγαζόμενο με το Δημοτικό. Η προσχολική τάξη θεωρείται τμήμα του Δημοτικού σχολείου. Τα μεγαλύτερα πουλούσαν γλυκά που έκαναν οι μαμάδες τους. Ήταν σαν παζάρι ας πούμε. Μια μεγαλύτερη τάξη έκανε γάμο παραδοσιακό. Γιόρταζαν τα παιδιά, έφτιαχναν δικό τους θεατρικό. Στην άλλη αίθουσα έπαιζαν τους Ινδιάνους. Εκεί γιορτάζαμε και την ημέρα της Ευρώπης στις 5 Μαΐου. Εδώ βέβαια μας ειδοποιούν κάθε φορά για να κάνουμε κάτι αλλά δυστυχώς δεν έχει μπει στο πρόγραμμα μας. Αλλά κανονικά πρέπει αφού είμαστε ενωμένη Ευρώπη πλέον. Πρέπει να γίνεται περισσότερη αναφορά και να τονώνουμε περισσότερο αυτό το συναίσθημα στα παιδιά. Της ενωμένης Ευρώπης και όχι αυστηρά εθνική γιορτή 28^η και 25^η Μαρτίου. Περισσότερη ανάγκη έχουμε σήμερα να έρθουν οι λαοί πιο κοντά. Να διδάξουμε περισσότερο τη σύμπνοια που πρέπει να υπάρχει μεταξύ των χωρών- μελών. Να γίνει ένα ξεκίνημα, να γιορτάζουμε περισσότερο την ημέρα της Ευρώπης. Και όχι τις εθνικές γιορτές με τέτοια έμφαση. Μια αναφορά θα γίνεται. Είναι η ιστορία μας. Δεν μπορούμε να την αρνηθούμε ούτε να την παραβλέψουμε. Μπορώ να πω ότι είμαστε κορεσμένοι πια από αυτές τις εθνικές γιορτές. Και η θρησκευτική ακόμη γιορτή, των Χριστουγέννων. Πρέπει κάτι να κάνουμε να ξεφύγουμε από τα συνηθισμένα. Εγώ είδα τη χρονιά που γιορτάσαμε τα κάλαντα στο Ρουμλούκι ότι οι γονείς το χάρηκαν πάρα πολύ και συζητούσαν για χρόνια για αυτή τη γιορτή. Πρέπει να δούμε τις γιορτές με άλλο μάτι. Βέβαια, κάθε φορά που κάνω μια διαφορετική πρόταση εδώ, στον σύλλογο διδασκόντων, με ρωτάνε: «μα, δε θα κάνουμε την αναπαράσταση;», «πώς θα το νιώσουν τα παιδιά;». Μπορούμε να το κάνουμε όμως σε μια δραματοποίηση μέσα στην τάξη. Μα κάνουμε ένα μουσικό, κάπως πιο ανάλαφρο. Θα το χαρούν το ίδιο τα παιδιά. Με μια άλλη μορφή πλέον. Κάτι πρέπει να αλλάξει. Σε γενικές γραμμές.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Ναι, ένα Αλβανάκι.
- Αυτό το παιδί συμμετέχει στις γιορτές;
- Κανονικά, όπως όλα τα άλλα.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική γιορτή.

-Θυμάμαι ένα παιδάκι που ήταν πολύ αυθόρμητο πάντα. Καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς. Ότι το απασχολούσε το έλεγε. Δεν ήταν παιδί «κλειστό». Κατά τη διάρκεια, λοιπόν, της εξέλιξης της γιορτής, ήρθε η σειρά του να ανεβεί να πει το ποίημα του. Σηκώνεται πάνω, κοιτάει τον κόσμο κάτω και αρχίζει ο κόσμος να γελάει. Ίσως έψαχνε με το μάτι του να δει που κάθονται οι δικοί του. Με πολύ θάρρος και πυγμή τους λέει: «Γιατί γελάτε; Τι αστείο βλέπετε και γελάτε; Εγώ ανέβηκα να πω το ποίημα μου». Και αρχίζει και λέει το ποίημα του τόσο φυσικά που ο κόσμος τον χειροκρότησε και συζητούσανε όλοι για το θάρρος του.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Κυρίως να υπάρχει ανοιχτό μυαλό. Να ψάχνει κάτι καινούργιο και ενδιαφέρον που θα παρακινήσει τα παιδιά να συμμετέχουν. Δηλαδή όταν είναι κάτι συνηθισμένο τα παιδιά βαριούνται. Να ψάχνει κάτι καινούριο. Και επίσης, η διάθεση να συνεργαστεί με τους γονείς. Να βάζει τους γονείς και τις μητέρες στη διαδικασία. Εμείς εδώ προσπαθούμε να κάνουμε αυτό το πράγμα. Κάθε χρόνο προγραμματίζουμε πάντα εκείνες τις ημέρες μια λαχειοφόρο αγορά. Μέρη πριν δίνουμε στους γονείς και προπωλούν λαχεία. Είναι η αξία τους πολύ μικρή. Ένα ευρώ το καθένα. Αγοράζουμε τέσσερα- πέντε ηλεκτρικά είδη, μικρές συσκευές ηλεκτρικές, τις οποίες στο τέλος της Χριστουγεννιάτικης γιορτής τις κληρώνει ο Αι Βασίλης. Στα λαχεία επάνω υπάρχει το όνομα και το τηλέφωνο αυτού που τα έχει κερδίσει. Αυτό μας δίνει τη δυνατότητα να μπορούμε να βγάζουμε πέρα τα έξοδα των εορτών. Όλες οι παραστάσεις απαιτούν κάποια έξοδα. Η Χριστουγεννιάτικη θέλει στολές και δώρα για τα παιδιά. Και για αυτό τα Χριστούγεννα μόνο κάνουμε τη λαχειοφόρο γιατί δεν μπορούμε να κουράζουμε τους γονείς. Παίρνουνε από 50 λαχεία όλες οι μητέρες και τα πουλάνε στο συγγενικό- φιλικό τους περιβάλλον. Με όλα αυτά τα χρήματα παίρνουμε στολές. Έχουμε βεστιάριο. Επίσης και κάτι άλλο. Στις τρεις Δεκεμβρίου είναι η ημέρα των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Κάθε χρόνο ετοιμάζουμε και δωράκια για τα παιδιά του ειδικού σχολείου. Εδώ, της πόλης μας. Εδώ και έξι- επτά χρόνια πηγαίνουμε κάθε χρόνο και τα παιδιά μας περιμένουν. Επίσης, με το δωράκι που τους πάμε, τους πάμε και ζαχαρωτά. Πάμε προετοιμασμένοι να τραγουδήσουμε μαζί τους χριστουγεννιάτικα τραγούδια που ξέρουν και εκείνα. Ετοιμάζουν και εκείνα δωράκια για εμάς, όπως, ένα ημερολόγιο που μας έδωσαν φέτος. Έτσι, δίνουμε τη δυνατότητα

στα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τα παιδάκια αυτά. Άλλο είναι σε αναπηρικό καρότσι, άλλο δεν μπορεί να μιλήσει, άλλο του τρέχουν τα σάλια του. Καταλαβαίνει, έρχεται σε επαφή μαζί του και ξέρει ότι αυτό το παιδί έχει την ανάγκη από τη βοήθεια μας ώστε μεγαλώνοντας αν βρουν στο δρόμο ένα άτομο με ειδικές ανάγκες δε θα το κοροϊδέψει. Θα πάει κοντά του. Θα απλώσει το χέρι να το βοηθήσει. Τα ευαισθητοποιούμε έτσι. Μάλιστα παίρνουμε και τις μητέρες μαζί μας γιατί πάμε με τα πόδια ως εκεί και θέλουμε τη βοήθεια τους. Κυρίως όμως να έρθουν και οι ίδιες οι μητέρες σε επαφή. Προετοιμάζουμε βέβαια τους γονείς. Το ξέρουνε από πριν. Και μάλιστα μας έτυχε περίπτωση όπου μια μητέρα δεν το έφερε εκείνη την ημέρα εδώ το παιδί για να μη συμμετέχει. Όταν την άλλη την ημέρα την ρώτησα: «γιατί δεν έφερες το παιδί;» απάντησε πώς όλο το απόγευμα έλεγε: «δεν θέλω να πάω, φοβάμαι τα παιδιά αυτά». Ήταν όμως ευκαιρία ο φόβος να εξαλειφθεί. Γιατί βλέποντας τα παιδιά αυτά με τι χαρά μας δέχθηκαν, θα χαιρόνταν και εκείνο μαζί και θα του έφευγε ο φόβος. Μια άλλη χρονιά κάναμε το εξής: καλέσαμε έναν караγκιοζοπαίχτη εδώ, κατά την περίοδο που μπήκαμε στις προετοιμασίες των Χριστουγέννων, και ήρθε με το σκηνικό του. Και καλέσαμε και τα παιδιά του ειδικού σχολείου εδώ. Όσα ήταν σε θέση να μετακινηθούν. Και ήρθε μια αντιπροσωπεία με τέσσερις- πέντε δασκάλους που τα συνόδευαν. Ήρθαν και παιδιά με το καρότσι. Και το τι χαρά κάνανε με τον Καραγκιόζη. Τα προσωπάκια τους χαρούμενα και παρακολούθησαν την παράσταση από την αρχή μέχρι το τέλος.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

25^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι, βέβαια,

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως;

-Θα έλεγα όλες τις γιορτές που αποτελούν ορόσημα για την περιοδικότητα του χρόνου. Δηλαδή ακόμα και την 28^η Οκτωβρίου, αν και είναι νωρίς ακόμη. Ετοιμάζουμε κάποια γιορτή, βέβαια όχι με πολύ εντυπωσιακό τρόπο. Ωστόσο δεν αφήνουμε τίποτα να περάσει.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Θεωρώ ότι πρέπει τα παιδιά να αρχίσουν από νωρίς να αντιλαμβάνονται ότι υπάρχουν κάποιες καταστάσεις, κάποιες ευκαιρίες, να εκδηλώσουμε κάτι το ιδιαίτερο και να γνωρίσουν κάτι το διαφορετικό.

-Τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετούν;

-Η Χριστουγεννιάτικη και η καλοκαιρινή γιορτή είναι μια ευκαιρία για τα παιδιά να εκφράσουν με ιδιαίτερο τρόπο το ομαδικό πνεύμα που έχουν αποκτήσει από όλη τη σχολική ζωή. Το γεγονός ότι τα βοηθητικά στοιχεία που χρησιμοποιούμε είναι πολύ εντυπωσιακά, κάνουν τα παιδιά ιδιαίτερα πρόθυμα. Και χαίρονται πολύ.

-Οι εθνικές γιορτές τι σκοπό εξυπηρετούν;

-Τα παιδιά από μικρά γνωρίζουν την ιδιαιτερότητα που έχουν λόγω εθνικής καταγωγής και προσπαθούμε να τους εμπνεύσουμε την αγάπη για την πατρίδα και την ιστορία της. Το σωστό βέβαια είναι να μην εμπνεύσουμε στα παιδιά μια μισαλλοδοξία.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Εννοείτε σημαντική ως προς τι;

-Ποια θεωρείτε ποιο σημαντική να γίνεται. Δηλαδή αν αποφάσιζαν να καταργήσουν τις γιορτές και να κρατήσουν μόνο μία ποια θα επιλέγατε εσείς και γιατί;

-Θεωρώ ότι καμιά δεν θα έπρεπε να καταργηθεί. Κάθε μια έχει το σκοπό της στο χρόνο που γίνεται. Πρώτη σημαντική όμως θεωρώ τη Χριστουγεννιάτικη γιατί εκεί φαίνεται για πρώτη φορά πως τα παιδιά ενώ ήρθαν από διαφορετικά οικογενειακά υπόβαθρα και κουβαλάνε διαφορετικό φορτίο το καθένα έφτασαν να γίνουν μια ομάδα, να λειτουργούν ομαδικά και να χαίρονται πραγματικά αυτό που κάνουν.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Στο πλαίσιο του εορτασμού περιλαμβάνεται καταρχήν μια προσπάθεια να εξηγήσουμε τι είναι αυτό που γιορτάζουμε. Χρησιμοποιούμε εικόνες, ιστορίες από το κασετόφωνο ή από βιβλίο. Προσπαθούμε να βρούμε στοιχεία, αξεσουάρ θα έλεγα. Τόσο ως προς το να προετοιμάσουμε στολές αλλά περιλαμβάνουν οπωσδήποτε και χειροτεχνικές δραστηριότητες έτσι ώστε να δώσουμε την ευκαιρία στα παιδιά να ασχοληθούν περισσότερο με αυτό και μέσα από την ενασχόληση τους να προκύψουν πιθανώς και ερωτήσεις. Γιατί σημασία δεν έχει μόνο να λέμε «τι θα γιορτάσουμε», αλλά να αναρωτηθούν και τα ίδια τα παιδιά γιατί το κάνουμε αυτό. Άρα, δίνουμε περισσότερο χρόνο ουσιαστικά στα παιδιά να ασχοληθούν και να δείξουν ενδιαφέρον.

-Την ημέρα της γιορτής;

-Την ημέρα της γιορτής έχουμε προετοιμάσει συνήθως ένα σκέτς όπως το λέμε. Ένα παιχνίδι ρόλων ή μια δραματοποίηση που να έχει ένα περιεχόμενο με αρχή, μέση και τέλος ώστε τα παιδιά ξέρουν τι είναι αυτό που κάνουν. Η ιδιαιτερότητα ότι θα φορέσουν κάτι ιδιαίτερο σε σχέση με τις καθημερινές. Μια στολή που να τα κάνει να φαίνονται κάπως. Σε αυτήν την ηλικία και ο ανιμισμός έχει μεγάλη θέση άλλα και η φαντασία των παιδιών είναι πολύ πιο ανεπτυγμένη. Συνεπώς όλα αυτά λειτουργούν θετικά και υποστηρικτικά σε αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Καταρχήν οι δραστηριότητες είναι μέσα στο μυαλό των νηπιαγωγών. Μέσα στον προγραμματισμό του χρόνου ή του τριμήνου. Οι δραστηριότητες αυτές αρχίζουν και παίρνουν σάρκα και οστά καταρχήν στο μυαλό της νηπιαγωγού και στη συνέχεια όπως καλά γνωρίζουμε ότι υπάρχει στο μυαλό της νηπιαγωγού θα μπορέσει να το υποστηρίξει καλά. Στη συνέχεια περνάει και στον παιδιών τα ενδιαφέροντα.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ναι, βέβαια.

-Με ποιο τρόπο αλλάζει;

-Καταρχήν δημιουργούνται ιδιαίτερες γωνιές. Κάποια γωνιά αν όχι καταργείται, κάποια υλικά της μαζεύονται προκειμένου να δώσουμε χώρο να αναπτυχθεί αυτή η ιδιαίτερη γιορτή. Η προετοιμασία της γιορτής.

-Τα παιδιά συμμετέχουν;

-Βέβαια. Αρχίζουμε και συγκεντρώνουμε υλικό. Αρχίζουμε και κατασκευάζουμε πράγματα. Βγάζουμε βιβλία και εικόνες που να σχετίζονται με τη γιορτή. Πέρα από τον στολισμό που ακολουθεί μέχρι την ημέρα της γιορτής.

- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;
- Συνήθως ναι και ανάλογα με το ποια είδους γιορτή είναι. Π.χ την 28^η Οκτωβρίου η συμμετοχή των γονιών δεν είναι τόσο έντονη ως προς την προετοιμασία όσο εκείνη την ημέρα της γιορτής που φροντίζουν να ντύσουν τα παιδιά τους ανάλογα. Όπως κάποιες μητέρες μπορεί να φροντίσουν να στολίσουν π.χ την τάξη ή να φέρουν κάποια κλαδιά δάφνης.
- Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι σε μία γιορτή;
- Ναι. Σε μία Χριστουγεννιάτικη γιορτή θυμάμαι είχαμε καλέσει τη μητέρα ενός νηπίου της τάξης η οποία είναι ηθοποιός και μας βοήθησε και στην προετοιμασία με κάποια χορογραφία αλλά και η ίδια πήρε μέρος. Θυμάμαι έγινε αέρας και κινήθηκε σαν αέρας και φυσικά βοήθησε τα παιδιά να συμμετέχουν ευκολότερα.
- Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Όχι, δεν μου προέκυψε τέτοια περίπτωση.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Τα παιδιά που έχουν άλλη καταγωγή ήταν γεννημένα στην Ελλάδα. Η μητρική τους γλώσσα ήταν άλλη. Ωστόσο μιλούν πολύ καλά τα ελληνικά.
- Πόσα παιδιά αλλόγλωσσα έχετε;
- Τρία παιδιά από την Αλβανία μέσα σε σύνολο 18 παιδιών.
- Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;
- Βεβαίως συμμετέχουν στις γιορτές. Δεν αποκλείονται ποτέ. Έχοντας γεννηθεί στην Ελλάδα και έχοντας εμπλακεί σε παιχνίδια με συνομηλίκους στη γειτονιά δείχνουν να έχουν το ίδιο ενδιαφέρον με τα παιδιά της Ελλάδας. Βεβαίως φροντίζουμε να μη δίνουμε ρόλους τέτοιους που να προκαλούν ή που να τα κάνουμε να δείχνουν κάτι άλλο από αυτό που θα ήθελαν να είναι μόνο και μόνο επειδή πρέπει να ενταχθούν στην ομάδα και να παίζουνε μαζί τους.
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;
- Ναι. Στο πλαίσιο ενός επιδοτούμενου προγράμματος που κάναμε με τίτλο: «Υγιεινή διατροφή στην προσχολική ηλικία», είχαμε ζητήσει συνταγές από τα παιδιά αυτά όπως και από όλα τα παιδιά και είχαμε κάνει βιβλίο συνταγών. Τότε κάποιες μητέρες ήρθαν και τις παρασκεύασαν κιόλας μέσα στη τάξη.
- Γενικά με άλλους πολιτισμούς έχετε ασχοληθεί; Προσπαθήσατε να προσεγγίσετε άλλους πολιτισμούς μέσα στην τάξη;

-Δεν προέκυψε. Εκτός από τον πολιτισμό των παιδιών που είχα μέσα στην τάξη δεν προέκυψε άλλη περίπτωση.

-Περιγράψτε μου κάποιο ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές εορτές.

-Στο πλαίσιο ενός άλλου επιδοτούμενου προγράμματος κυκλοφοριακής αγωγής. Θυμάμαι το είχαμε ονομάσει: «κυκλοφορώ και προσέχω, προσέχω για να κυκλοφορώ». Στο τέλος του προγράμματος, είχαμε δραματοποιήσει μια ιστορία με ζώα στην οποία κάποια ζώα είχαν βιαστεί και είχαν δημιουργήσει ένα τροχαίο ατύχημα. Τα παιδιά είχαν παίξει με πάρα πολύ ζωντάνια, το είχαμε παρουσιάσει στο πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής της Κατερίνης. Μας είχαν παρακολουθήσει παιδιά Δημοτικού. Ήτανε καλεσμένοι εκπρόσωποι της τροχαίας και της Νομαρχίας και στη συνέχεια, η σχολική σύμβουλος μας είχε ζητήσει να το παρουσιάσουμε και σε ένα σεμινάριο. Τα παιδιά είχαν ενθουσιαστεί γιατί το ξανάπαιζαν δύο και τρεις φορές και το ξανάπαιζαν και στο τέλος της χρονιάς με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Νομίζω ότι καμιά σχολική γιορτή δεν θα έπρεπε να εκλείψει. Σημασία έχει όμως να υποστηρίξει αυτό που θα κάνει η κάθε νηπιαγωγός γιατί διαφορετικά δεν αξίζει να το κάνει. Και κάτι που θεωρώ σημαντικό: αν δε μπορέσει να πείσει και τους γονείς ότι αυτό που κάνουν είναι σημαντικό, όχι τόσο για το αποτέλεσμα, αλλά για την ίδια την προετοιμασία που θα κάνουν τα παιδιά και την εμπλοκή τους με αυτό, τότε δεν αξίζει να το κάνει. Καλύτερα να το παραλείψει. Αν όμως αποφασίσει να το κάνει, θα πρέπει να λειτουργήσει ομαδικά και με τα παιδιά και με τους γονείς. Ιδιαίτερα στις γιορτές που έχουν αυτό το ιδιαίτερο χρώμα και ύφος, τότε η συμμετοχή των γονέων πιστεύω ότι είναι πολύ σημαντική.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

26^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Ναι, πολλές.
- Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο;
- Τα γενέθλια των παιδιών, 28^η Οκτωβρίου, Πολυτεχνείο, Χριστούγεννα, Απόκριες, 25^η Μαρτίου και την καλοκαιρινή.
- Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;
- Και τα δύο.
- Περισσότερο;
- Και τα δύο. Τα γενέθλια είναι δική μου επιθυμία. Για να χαρούν τα παιδιά. Κάποιες άλλες είναι πιο τυπικό το θέμα. Και για τους γονείς που είναι συνηθισμένοι.
- Τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετούν;
- Ψυχαγωγικό.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;
- Για τα παιδιά, τα γενέθλια τους το καθένα ξεχωριστά. Αλλιώς τα Χριστούγεννα.
- Γιατί;
- Γιατί τη χαίρονται πιο πολύ τα παιδιά.
- Τελευταία ποια θα βάζατε;
- Το Πολυτεχνείο ίσως.
- Γιατί;
- Περνάει πιο επιφανειακά.
- Από εσάς; Εσείς το δουλεύετε πιο επιφανειακά;
- Όχι, ίσως επειδή είναι θέμα περισσότερο συμβολισμών. Τενεκεδούπολη, Δάσος. Τα παιδιά δεν είναι αρκετά ώριμα να καταλάβουν τέτοιου είδους συμβολισμούς ακόμη.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Κλασικά. Ποιήματα, τραγούδια, κατασκευές, κάποιο σκετσάκι ίσως. Ξεκινάμε την προετοιμασία αρκετό καιρό πριν.
- Πόσο καιρό;
- Τα Χριστούγεννα τρεις εβδομάδες. 28^η Οκτωβρίου και 25^η Μαρτίου λιγότερο. Γύρω στις 2 εβδομάδες περίπου. Αναφέρουμε τι έγινε, το γεγονός που γιορτάζουμε.
- Στο πλαίσιο του εορτασμού, τι άλλο κάνετε εκτός από αναφορά;
- Χρήση εποπτικού υλικού, χάρτες, πίνακες ζωγραφικής κ.τ.λ. για να δουν τι έγινε.

Και αποφασίζουμε λίγο ως πολύ με τα παιδιά. Εσείς τι θα θέλατε να κάνουμε; Πώς θέλετε να το γιορτάσουμε; Τα περισσότερα παιδιά έχουν βιώματα, είτε από τα αδέρφια τους, είτε από τον παιδικό σταθμό και λένε να πούμε τραγούδια, να πούμε ποιήματα. Και ανάλογα τα κατευθύνω.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ναι, αλλάζει.

-Με ποιο τρόπο;

-Συνήθως μετακινούμε έπιπλα. Ανάλογα με το που θα κάνουμε τη γιορτή. Είτε μέσα είτε έξω από την τάξη σε κάποιο κοινόχρηστο χώρο. Εάν την κάνουμε μέσα στην τάξη βοηθάνε τα παιδιά και μετακινούμε κάποια τραπέζια.

-Συμμετέχουν τα παιδιά στη διαμόρφωση της τάξης;

-Όταν είναι μέσα στην τάξη, ναι.

-Πώς;

-Βοηθάνε και στην μετακίνηση των επίπλων αλλά και σαν ιδέα. Τι νομίζετε; Πως θα μπορούσαμε να το κάνουμε; Που να βάλουμε το σκηνικό; Ή το δέντρο;

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;

-Όχι όλα τα χρόνια που δουλεύω. Φέτος όμως, ναι.

-Με ποιο τρόπο;

-Φέρνουν υλικά. Κυρίως τα Χριστούγεννα. Είχαμε αποφασίσει να κάνουμε Χριστουγεννιάτικο παζάρι, μετά από συζήτηση με τους γονείς. Κάθε φορά στο σχολασμα, ερχότανε τέσσερις- πέντε μαμάδες και μαζί με τα παιδιά κάνανε ένα αντικείμενο. Μια κατασκευή. Δηλαδή είχαμε κάνει με τα παιδιά μια κάρτα και μετά τα παιδιά δείχνανε στις μαμάδες πώς να την κάνουν την κάρτα για να την πουλήσουν στο παζάρι.

-Και τα χρήματα που μαζέψατε τι τα κάνατε;

-Στη Unicef.

-Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι στη γιορτή;

-Λίγο. Από το τοπικό Κ.Α.Π.Η στο χωριό.

-Σε ποια γιορτή;

-Φέτος γιορτάσαμε και την ημέρα της τρίτης ηλικίας. Είχαμε προσκαλέσει κάποια άτομα από το Κ.Α.Π.Η. Εκτός από τους παππούδες των παιδιών. Μας είπανε παραμύθια. Παίξανε κάποια παραδοσιακά παιχνίδια και τους κέρασαμε. Και τα Χριστούγεννα πάλι είχαν έρθει από το τοπικό Κ.Α.Π.Η για να μας πούνε έθιμα της γιορτής.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

-Όχι.

-Η τάξη σας περιλαμβάνει φέτος αλλόγλωσσα παιδιά.

-Ναι, δύο παιδιά από την Αλβανία.

-Συμμετέχουν κανονικά στις γιορτές;

-Ναι. Απλά προσέχω περισσότερο τα ποιήματα. Δηλαδή παίρνουνε ποιήματα για την ειρήνη, για την ελευθερία. Κάτι που να μην έρχεται σε αντίθεση με τον πολιτισμό τους και αφού έχουμε συζητήσει ήδη με τους γονείς και έχουν εκδηλώσει την επιθυμία να συμμετέχουν.

-Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε τον πολιτισμό τους;

-Ναι. Αλλά όχι στα πλαίσια κάποιας γιορτής. Στο πλαίσιο του προγράμματος κατά τη διάρκεια της χρονιάς.

-Όπως;

-Κάναμε γλυκά από την περιοχή τους, ήρθε ο μπαμπάς τους, η μαμά τους και μας είπαν κάποια έθιμα της περιοχής τους. Μας έφεραν και τοπικές ενδυμασίες από το Ισραήλ.

-Γενικά, με άλλους πολιτισμούς έχετε έρθει σε επαφή; Έχετε πει κάτι στα παιδιά;

-Φέτος, όχι.

-Πέρασαν οι Απόκριες. Οργανώσατε κάποια γιορτή;

-Ναι. Ένα αποκριάτικο πάρτυ και την Τσικνοπέμπτη.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από μια σχολική γιορτή.

-Στις Συκιές στη Θεσσαλονίκη, κατά τη γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου. Εκεί είχα πολλά παιδιά αλλοδαπά. Τα μισά παιδιά ήταν αλβανάκια. Πριν τη γιορτή είπα στους γονείς ότι όποιος θέλει μπορεί να ντύσει το παιδί του. Μου έκανε πολύ εντύπωση ότι ήρθαν όλα ντυμένα τσολιαδάκια και σουλιοτοπούλες. Φαντάσου πόσο πολύ ήθελαν να μην ξεχωρίζουν από τους άλλους. Να είναι μέσα στο σύνολο.

-Κάτι άλλο έχετε να θυμηθείτε;

-Ναι. Τα προβλήματα που έχω εγώ με τις μουσικές. Σε όλες τις γιορτές σταματάει η κασέτα σε άκυρη στιγμή. Και επίσης με ξάφνιασαν οι γονείς αρκετές στιγμές.

-Γιατί;

-Ίσως στις γιορτές είναι πιο χαλαροί. Και βγάζουν περισσότερο συναίσθημα απέναντι

στη νηπιαγωγό. Ή έρχονται πιο κοντά. Δεν το περίμενα. Και όχι απαραίτητα με το δώρο που σου κάνουν. Και με τις ευχές που λένε.

-Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Να πειραματίζετε. Με το υλικό που έχει κάθε φορά στην τάξη. Και να δοκιμάζει. Ενώ έχει ας πούμε ένα σταθερό υλικό, μια σταθερή γιορτή, ας δοκιμάζει κάθε φορά και κάτι καινούργιο. Όχι όσον αφορά πάντα το θέατρο. Με τι μπορεί να το εμπλουτίσει. Αν μπορεί να έρθει κάποιος άλλος να μιλήσει, κάτι άλλο να παρουσιάσουν τα παιδιά.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

27^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;
- Ναι, γιορτάζουμε.
- Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο;
- Αρχίζουμε με την 28^η Οκτωβρίου, 17 Νοέμβρη, 25 Μαρτίου, τα Χριστούγεννα, Απόκριες, Πάσχα και την τελική γιορτή.
- Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;
- Είναι υποχρεωτικές οι γιορτές αν σκεφτείς ότι οι γονείς το ζητάνε ,το απαιτούνε. Αλλά και από την άλλη είναι χρήσιμη δραστηριότητα για τα παιδιά.
- Τι σκοπό εξυπηρετούν; Π.χ: η 28^η Οκτωβρίου.
- Η 28^η Οκτωβρίου έχει ως στόχο να εξυψώσει την εθνική συνείδηση των παιδιών και να μάθουν κάποια πράγματα για την ιστορία μας.
- Η Χριστουγεννιάτικη γιορτή;
- Θρησκευτικούς σκοπούς εξυπηρετεί περισσότερο.
- Η καλοκαιρινή;
- Η καλοκαιρινή είναι και μια αξιολόγηση κατά τη γνώμη μου. Να δεις τι έκανες όλη τη χρονιά.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πως θα τις βάζατε;
- Εγώ πρώτη θα έβαζα την καλοκαιρινή.
- Για ποιο λόγο;
- Γιατί θεωρώ ότι έχει περάσει χρόνος, γνωρίζεις καλύτερα τα παιδιά. Τα παιδιά είναι ποιο εξοικειωμένα, πιο άνετα στο σχολείο για να εκφραστούν πιο ελεύθερα.
- Τελευταία ποια θα βάζατε;
- Τις εθνικές γιορτές;
- Γιατί;
- Γιατί θεωρώ ότι δεν ενδιαφέρουν τόσο πολύ τα παιδιά. Δεν μπορούν ακόμη να κατανοήσουν καλά το νόημα.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Θεατρικά, σκετσάκια, ποιήματα, τραγούδια.
- Πως αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Μεταξύ των συναδέλφων. Τα παιδιά παίζουν δυστυχώς μικρό ρόλο σε αυτό. Συνήθως δεν τα λαμβάνουμε υπόψη μας.

-
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- Ναι. Βάζουμε κάποιες εργασίες σχετικές. Διακοσμητικά που φτιάχνουμε μαζί με τα παιδιά. Αυτά.
- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των γιορτών;
- Συνήθως όχι.
- Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;
- Όχι.
- Έχετε οργανώσει κάποιες γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Όχι.
- Η τάξη σας περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Ναι, από την Αλβανία.
- Πόσα παιδιά;
- Δυο.
- Συμμετέχουν στις γιορτές κανονικά;
- Ναι. Με λίγο πιο ουδέτερα ποιήματα στις εθνικές γιορτές και τα Χριστούγεννα στο σκέτος κανονικά με τους διαλόγους.
- Ρωτήσατε τους γονείς για να συμμετέχουν στις γιορτές;
- Ρωτήσαμε.
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;
- Όχι. Οργανωμένες. Ευκαιριακά.
- Όπως;
- Τα Χριστούγεννα ας πούμε. Ζητήσαμε να μας πουν τραγούδια της χώρας τους.
- Τα παιδιά ανταποκρίθηκαν;
- Ναι. Και τους άρεσε και πάρα πολύ.
- Έχετε κάνει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε άλλους πολιτισμούς μέσα στην τάξη;
- Όχι, δεν έχω κάνει.
- Περιγράψτε κάποιο ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές γιορτές.
- Η ταλαιπωρία από κάποιες πρόβες στο Κηποθέατρο της Λάρισας στο Αλκαζάρ που ήτανε για τη γιορτή της λήξης του σχολείου και κάναμε πρόβες μέσα στον ήλιο γιατί είχαμε αγχωθεί πολύ και θέλαμε να γίνει οπωσδήποτε.
-

-Και τα παιδιά;

-Τα παιδιά ταλαιπωριόντουσαν μαζί με εμάς.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών.

-Να ακολουθεί το ένστικτό της και ότι νομίζει ότι είναι καλύτερο για εκείνη και για τα παιδιά.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

28^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο Νηπιαγωγείο;

-Ναι.

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο Νηπιαγωγείο;

-Την 28^η Οκτωβρίου, Χριστούγεννα, 25^η Μαρτίου και την τελική.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Θα έλεγα και τα δύο.

-Περισσότερο;

-Επιθυμία κάποιες από αυτές. Ίσως η τελική για να παρουσιάσεις κάτι. Αλλά οι άλλες είναι κάτι καθιερωμένο θα έλεγα.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν; Π.χ: η 28^η Οκτωβρίου;

-Στις εθνικές να περάσουμε κάποια μηνύματα περισσότερο. Παράδοση, λαϊκούς χορούς.

-Η Χριστουγεννιάτικη τι σκοπό εξυπηρετεί;

-Το θεαθίνα! Χα, Χα, Χα!

-Η καλοκαιρινή;

-Η καλοκαιρινή προσπαθούμε να είναι μια δραματοποίηση. Σαν αποτέλεσμα όλης της δουλειάς μας όλης της χρονιάς.

-Δηλαδή δείχνετε στο τέλος κάτι με το οποίο ασχοληθήκατε κατά τη διάρκεια της χρονιάς;

-Προσπαθώ. Δεν βγαίνει πάντα. Αλλά όταν βγαίνει είναι προτιμότερο.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πως θα τις βάζατε;

-Σημαντικότερο ως προς τι;

-Ποια θεωρείτε εσείς σημαντική να γίνεται.

-Μάλλον την τελική γιορτή, όταν μάλιστα βγαίνει από κάτι που έχουμε κάνει όλη τη χρονιά.

-Λιγότερο σημαντική ποια θεωρείτε;

-Λιγότερο σημαντική θεωρώ την 28^η Οκτωβρίου γιατί είναι πολύ νωρίς για τα παιδάκια.

-Δηλαδή;

-Δηλαδή δεν είναι άνετα, δε θέλουν να πουν, δε μπορούν να μάθουν. Ειδικά τα προνήπια. Δε μπορούν να σταθούν.

-
- Και τι υποστηρίζετε εσείς; Την κατάργηση αυτής της γιορτής;
- Να γίνει ίσως με άλλο τρόπο. Μέσα στο σχολείο, μόνα τους, με μία δραματοποίηση ίσως.
- Τι περιλαμβάνουν συνήθως οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Ανάλογα. Πότε έχει μόνο ποιήματα. Άλλες φορές θεατρικό. Άλλες φορές χορό.
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Πώς; Από εμένα. Εκτός πάλι από την τελική που ίσως σε κάποιο βαθμό να βγει από τα παιδιά. Αλλά όχι πάντα.
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- Βασικά όχι. Γιατί στο δικό μας σχολείο η γιορτή γίνεται σε άλλο χώρο. Οπότε δεν αλλάζει.
- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των γιορτών;
- Όχι.
- Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι σε μια γιορτή;
- Όχι. Άλλο πρόσωπο όχι. Έτυχε να γίνει μαζί με παιδιά του Δημοτικού. Σε ένα κοινό θεατρικό.
- Τι γιορτή ήταν αυτή;
- Χριστουγεννιάτικη.
- Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Όχι.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Ναι, δύο παιδιά από Αλβανία.
- Συμμετέχουν στις γιορτές;
- Ναι.
- Ρωτήσατε τους γονείς;
- Όχι, τους είπα κανονικά όπως σε όλους τους γονείς.
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;
- Όχι. Δεν υπάρχει γενικώς επαφή με τους γονείς. Ζουν σε διπλανό χωριό και δεν τους βλέπω κιόλας. Είναι λίγο δύσκολο.
- Κάποια στιγμή έτυχε να έχετε αλλόγλωσσα παιδιά και να οργανώσετε κάτι;
- Όχι, όχι δεν έτυχε.
- Γενικά, έχει τύχει να προσεγγίσετε άλλους πολιτισμούς μέσα στην τάξη; Όχι
-

απαραίτητα των αλλόγλωσσων παιδιών που είχατε μέσα στην τάξη.

-Πολύ γενικές.

-Όπως;

-Κάναμε τις φυλές. Αν πιάνεται κάτι τέτοιο.

-Με ενδιαφέρει. Πείτε μου, το δουλέψατε καιρό;

-Μια χρονιά έτυχε.

-Άρεσε στα παιδιά;

-Ναι, άρεσε.

-Περισσότερο τι τους άρεσε;

-Η δραματοποίηση περισσότερο.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές γιορτές.

-Την πρώτη χρονιά είχαμε κάνει γιορτή: «Τα καινούργια ρούχα του αυτοκράτορα».

-Εννοείτε την πρώτη χρονιά που δουλέψατε;

-Ναι. Και έπρεπε να βγάλουμε τον αυτοκράτορα γυμνό. Δεν ήθελε το μωρό. Στη μαμά είπα ότι μπορεί να βγει με ένα σορτσάκι για να μην είναι τελείως γυμνό. Η μαμά όμως «όχι, ντε και καλά» να βγει όπως είναι το παραμύθι.

-Γυμνό;

-Με ένα εσώρουχο εν πάση περιπτώση.

-Και τι έγινε τελικά;

-Η επιρροή της μαμάς ήταν μεγάλη. Βγήκε με ένα μαγιό τέλος πάντων. Χα, χα, χα!

-Πήγε καλά η γιορτή;

-Πήγε καλά. Αλλά η αμηχανία του παιδιού ήταν αρκετά μεγάλη.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση σχολικών εορτών;

-Είναι δύσκολες οι γιορτές καταρχήν. Θέλει μεράκι πολύ. Απλά δεν θέλει να είμαστε πολύ στα κατεστημένα. Κάτι πιο ελεύθερο. Έχουμε μάθει στις γιορτές να παίρνουμε ένα θεατρικό και να δίνουμε ρόλους. Στήσου εδώ, κάτσε εκεί και μπλά, μπλά, μπλά. Δυστυχώς έτσι είναι, έτσι το έχουμε περάσει και έτσι περιμένουν οι γονείς. Δυστυχώς. Εμένα θα μου άρεσε κάτι πιο ελεύθερο. Δηλαδή ένα παραμύθι ή κάτι άλλο που το έχουμε δουλέψει. Γιατί εάν το έχουμε δουλέψει θα ξέρουν και τους ρόλους και θα βγει κάτι πιο αυθόρμητο.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

29^η Συνέντευξη

-Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο νηπιαγωγείο;

-Ναι.

-Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο νηπιαγωγείο;

-28^η Οκτωβρίου, 17 Νοέμβρη, Χριστούγεννα, Πάσχα, μερικές φορές ίσως τις Απόκριες να κάνουμε κάτι, μια καλοκαιρινή γιορτή στο τέλος, αυτά.

-Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;

-Είναι και επιθυμία των παιδιών. Γιατί τα παιδιά θέλουν, περιμένουν αυτές τις ημέρες να ετοιμάσουν κάτι, να παρουσιάσουν και στους γονείς. Και στο πρόγραμμα τις εντάσσουμε αλλά και τα παιδιά το θέλουνε συνήθως.

-Τι σκοπό εξυπηρετούν; Π. χ: οι εθνικές γιορτές.

-Τα παιδιά ενημερώνονται για κάποια θέματα ιστορικά, κοινωνικά, για το τι θα πει πατρίδα, τι θα πει να είσαι Έλληνας, αλλά και μέσα από αυτές κοινωνικοποιούνται και διασκεδάζουν.

-Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετεί;

-Η καλοκαιρινή γιορτή είναι μια ευκαιρία να παρουσιάσουν τα παιδιά στους γονείς και στους έξω από το σχολείο τι έχουν καταφέρει υποτίθεται όλη τη χρονιά.

-Αν θα έπρεπε να τις βάλετε στη σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;

-Πρώτα θα έβαζα μάλλον τη γιορτή στο τέλος της χρονιάς. Αν και η Χριστουγεννιάτικη γιορτή έχει πολύ μεγάλη σημασία για τα παιδιά.

-Γιατί;

-Γιατί είναι μια γιορτή που την περιμένουν τα παιδιά «πώς και τι», έχει πράγματα τα οποία ενδιαφέρουν τα παιδιά και είναι το στυλ της γιορτής τέτοιο που ενθουσιάζει τα παιδιά.

-Λιγότερο σημαντική ποια θεωρείτε;

-Ίσως τη 17 Νοέμβρη γιατί είναι κάτι το οποίο είναι δύσκολο σαν έννοια. Και είναι δύσκολο να το παρουσιάσεις και σαν γιορτή. Τα παιδιά συνήθως είναι παθητικοί δέκτες σε μια τέτοια γιορτή. Το πολύ-πολύ να μάθουν ένα τραγούδι, να κάνουν κάτι πολύ απλό. Δεν έχει σχέση με τις υπόλοιπες γιορτές.

-Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;

-Συνήθως κάποια θεατρικά, τραγούδια, ποιήματα και παράλληλα έχουμε μια έκθεση με αντικείμενα που έχουν φτιάξει τα παιδιά σε σχέση με τη γιορτή.

-
- Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;
- Όταν είναι μια γιορτή στην αρχή της χρονιάς και τα παιδιά δεν έχουν ακόμη εξοικειωθεί με το κλίμα, δεν μπορούν να πάρουν πρωτοβουλία. Τότε προτείνει η νηπιαγωγός και τα παιδιά ακολουθούν. Ή μπορεί να συμμετέχουν ενεργά. Εξαρτάται από το τμήμα.
- Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;
- Ναι.
- Με ποιο τρόπο;
- Κάνουμε χώρο για την έκθεση με έργα των παιδιών, στολίζουμε την τάξη διαφορετικά και συνήθως κάνουμε και χώρο για να μπορέσουμε να κάνουμε την εκδήλωση.
- Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;
- Εξαρτάται από τη γιορτή.
- Τι εννοείτε;
- Σε μια Χριστουγεννιάτικη γιορτή θα μπορούσαν να βοηθήσουν σε κάποια πράγματα.
- Με ποιο τρόπο;
- Ίσως με την παρασκευή κάποιων εδεσμάτων. Σε κάποια άλλη γιορτή δε νομίζω. Εγώ τουλάχιστον προσωπικά δεν έχω χρησιμοποιήσει γονείς.
- Συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;
- Με παιδιά του Δημοτικού έχει τύχει να κάνουμε κοινή γιορτή και να έχουν παιδιά του Δημοτικού ρόλους στο δικό μας θεατρικό.
- Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;
- Προσωπικά εγώ όχι.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Ναι.
- Από ποια χώρα;
- Αλβανία κυρίως. Και κάποιο παιδάκι από την Αμερική.
- Τα παιδιά αυτά συμμετέχουν στις γιορτές;
- Συμμετέχουν.
- Με ποιο τρόπο;
- Κανονικά. Όπως όλα τα άλλα παιδιά.
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;
-

-Ναι.

-Όπως;

-Μέσα στις γιορτές μιλάμε για ήθη και έθιμα ή μας φέρνουν κάποια δείγματα. Για παράδειγμα σε μια γιορτή ζητήσαμε να μας πουν τι έθιμα έχουν σε άλλη χώρα, να μας πουν οι γονείς τι κάνουν, να μας φέρουν τραγούδια ή κάτι ανάλογο.

-Έχετε κάνει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε άλλους πολιτισμούς γενικά;

-Όχι, δυστυχώς δεν έτυχε.

-Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές γιορτές.

-Δε θυμάμαι κάτι ιδιαίτερο.

-Κάποια γιορτή που σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση;

-Οι Χριστουγεννιάτικες γιορτές συνήθως είναι αυτές που διασκεδάζουν πάρα πολύ τα παιδιά και την βγάζουν πολύ ευχάριστα.

-Τι συμβουλή θα δίνατε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;

-Να προσπαθήσει η γιορτή να γίνεται με βάση τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Δηλαδή τα παιδιά να περνάνε καλά και να μην είναι το σκεπτικό της να κάνει μια γιορτή για να δείξει κάτι προς τα έξω. Το βασικό είναι να περνάνε καλά τα παιδιά. Για αυτό και στη Χριστουγεννιάτικη γιορτή τα παιδιά περνούν πάρα πολύ καλά. Όσο ποιο στημένα τα έχουμε τα πράγματα τόσο λιγότερο το απολαμβάνουν. Εμένα με ενδιαφέρει τα παιδιά να το απολαμβάνουν και να διασκεδάζουν.

-Σας ευχαριστώ πολύ.

30^η Συνέντευξη

- Γιορτάζετε κάποιες γιορτές στο Νηπιαγωγείο;
- Γιορτάζουμε όλες τις γιορτές που θα πρέπει να γιορτάσουμε.
- Ποιες γιορτές γιορτάζετε συνήθως στο Νηπιαγωγείο;
- Οι κλασσικές: 28 Οκτωβρίου, Χριστούγεννα, 25 Μαρτίου, καλοκαιρινή μεγάλη γιορτή. Τη 17 Νοέμβρη την έχω παραλείψει. Δεν την δίνουμε σαν γιορτή ιδιαίτερη έμφαση στο Νηπιαγωγείο. Μιλάμε εκείνη την ημέρα για το τι έχει συμβεί αλλά δε μπορώ να πω ότι δίνουμε την πρέπουσα σημασία ίσως.
- Γιατί γιορτάζετε αυτές τις γιορτές; Θεωρείτε ότι είναι υποχρέωση ή επιθυμία σας;
- Επιθυμία θα έλεγα. Κάθε νηπιαγωγός μπορώ να πω πώς έχει κλίση προς κάτι. Βέβαια το δικό μας το επάγγελμα είναι πολυσύνθετο. Πρέπει να ασχοληθούμε με όλα. Αλλά αν μπορώ να ξεχωρίσω κάτι σε εμένα , θα έλεγα ότι μου αρέσουν πάρα πολύ οι γιορτές. Συμμετέχω κι εγώ κάθε χρόνο σε αυτές σα να ήμουν παιδί.
- Τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετούν; Π. χ: οι εθνικές γιορτές.
- Όλες οι γιορτές θα έλεγα ότι έχουν σκοπό ψυχαγωγικό. Δηλαδή πέρα από το ότι τα παιδιά πρέπει να μάθουν κάποια πράγματα, εγώ με τις γιορτές θέλω να δώσω έμφαση στον ψυχαγωγικό τους χαρακτήρα. Βέβαια όσον αφορά τις εθνικές που προαναφέρατε σαφώς περνάμε και κάποια εθνικά μηνύματα.
- Η καλοκαιρινή γιορτή τι σκοπό θεωρείτε ότι εξυπηρετεί;
- Καθαρά ψυχαγωγικό και το διασκεδάζουμε πάρα πολύ με τα παιδιά.
- Η Χριστουγεννιάτικη;
- Και αυτή το ίδιο. Δηλαδή αν διαφοροποιούσα κάποιες λίγο, θα ήταν οι εθνικές. Γιατί πάντοτε στις εθνικές, έχουμε μέσα χορό και μουσική, δηλαδή τα παιδιά τις χαίρονται και αυτές.
- Αν θα έπρεπε να τις βάλετε σε σειρά με βάση τη σημαντικότητα τους πώς θα τις βάζατε;
- Πιστεύω πως καθεμιά έχει διαφορετικό στόχο. Π. χ: 28 Οκτωβρίου κοιτάμε λίγο τα παιδιά. Πώς μπορούμε να δουλέψουμε, τι μπορούμε να κάνουμε. Καθεμιά έχει διαφορετική σημασία. Η καλοκαιρινή γιορτή, ας πούμε, όπου σκεφτόμαστε τις αναμνήσεις όλης της χρονιάς, ότι τα παιδιά θα μας φύγουν, έχει άλλο χρώμα εκείνη η γιορτή.
- Τι περιλαμβάνουν οι γιορτινές δραστηριότητες;
- Πέρα από το θέμα το οποίο σαφώς κοιτάμε να αγγίζει τα παιδιά και εμένα και ίσως

να είναι επίκαιρο, κοιτάμε πάρα πολύ τη μουσική. Μουσική, χορό, κείμενα. Κάπως έτσι θα τα έβαζα σε μία σειρά.

-Συνήθως επιλέγετε κάποιο θεατρικό ή ανεξάρτητα ποιήματα;

-Ανάλογα. Και τα δύο.

-Πώς αποφασίζονται οι δραστηριότητες των γιορτών;

-Όπως είπα προηγουμένως: σε σχέση με την επικαιρότητα. Αν είναι ένα θέμα ενδιαφέρον εκείνη την εποχή για εμένα και για τα παιδιά. Και πάντα μαζί με τα παιδιά.

-Ο χώρος της τάξης αλλάζει όταν οργανώνετε κάποια γιορτή;

-Ναι. Είναι γιορτή. Για όλο το σχολείο είναι γιορτή. Όπως και στο σπίτι μας αν έχουμε μια γιορτή θα ανάψουμε όλα τα φώτα, θα προσπαθήσουμε να κάνουμε κάτι πιο εντυπωσιακό, θα δείξουμε κάτι καλύτερο αν έχουμε ίσως, έτσι και το σχολείο αλλάζει.

-Με ποιο τρόπο;

-Πέρα από τις κατασκευές που δουλεύουμε, αλλάζουμε και τον χώρο τον ίδιο. Μαζί με τα παιδιά κάνουμε σκηνικά. Σε κάποια γωνιά θα καθίσουμε να κάνουμε τις προσκλήσεις. Η τάξη είναι ένα εργαστήριο που μας προετοιμάζει για εκείνη την ημέρα.

-Συμμετέχουν οι γονείς στη διοργάνωση των εορτών;

-Συνήθως ναι. Υπάρχει άψογη συνεργασία.

-Με ποιο τρόπο;

-Μέχρι στιγμής έχω δουλέψει περίπου 6 χρόνια σε ιδιωτικό νηπιαγωγείο και 6 χρόνια σε δημόσιο. Μέχρι στιγμής οι γονείς είναι άψογοι στη συνεργασία. Ότι τους ζητήσω μου το φέρνουν στο σχολείο. Για παράδειγμα είχαμε κάνει έκθεση λαογραφίας στο Νηπιαγωγείο και στο πλαίσιο αυτό διοργανώσαμε μια γιορτή όπως θα ήτανε παλιά. Ότι είχαμε μαζέψει το είχανε φέρει οι γονείς στο σχολείο. Όλα τα αντικείμενα. Και έτσι είχαμε κάνει ένα μουσείο. Το οποίο το κάνανε οι γονείς ουσιαστικά.

-Έτυχε κάποια στιγμή να συμμετέχουν κάποιοι άλλοι;

-Όχι δεν έτυχε. Διότι όταν δουλεύεις σε ένα μικρό χωριό και πάρεις και καλέσεις ένα συγγραφέα δεν έρχεται, δεν είναι εφικτό. Όταν εγώ δούλεψα «ελληνικό κινηματογράφο» και πήρα τηλέφωνο στην Αθήνα για σκηνικά στο Εθνικό Θέατρο δεν υπήρξε ανταπόκριση. Θέλουν και λεφτά.

-Έχετε οργανώσει γιορτές προκειμένου να φέρετε τα παιδιά σε επαφή με άλλους πολιτισμούς;

- Για την Ευρώπη.
- Τι καιρό το κάνατε;
- Καλοκαιρινή γιορτή.
- Και πώς το δουλέψατε;
- Για την Ευρώπη είχε γίνει τότε που είχε καταργηθεί η δραχμή και μπήκε το ευρώ, οπότε στόχος της γιορτής ήταν να μάθουν τα παιδιά για τη δραχμή, το ευρώ και τι γίνεται. Μάθανε ότι είμαστε στην Ευρώπη, μάθανε τον πολιτισμό από κάθε μέρος. Μάθαμε πώς ζούνε τα παιδάκια στην Ισπανία, στη Γαλλία , Πορτογαλία, Αγγλία. Πράγματα τα οποία ήταν τρομερά ενδιαφέροντα. Μάθανε για τη μουσική τους, για το φαγητό τους, για το χορό τους. Τώρα σας λέω για την Ευρώπη γιατί τις φυλές συνήθως τις δουλεύουμε Απόκριες.
- Τις φυλές, πώς τις δουλέψατε;
- Οι φυλές είναι συνηθισμένο θέμα στο Νηπιαγωγείο. Δηλαδή δουλεύεται από τις περισσότερες νηπιαγωγούς.
- Συνήθως τι καιρό;
- Τις Απόκριες.
- Με ποιο τρόπο;
- Και με στολές για να το βιώσουν τα παιδιά. Οι Αφρικανοί, οι Ινδιάνοι.
- Πως το δουλεύετε αυτό το θέμα;
- Παίρνουμε στοιχεία από κάθε Ήπειρο, μέσα από τις κατασκευές, μέσα από την ενδυμασία, μέσα από την μουσική, μέσα από τον χορό.
- Η τάξη σας φέτος περιλαμβάνει αλλόγλωσσα παιδιά;
- Φέτος δεν μπορώ να πω ότι έχω ιδιαίτερο πρόβλημα. Όχι.
- Κάποια άλλη χρονιά;
- Ναι, υπήρχαν.
- Συμμετέχουν τα παιδιά αυτά στις γιορτές;
- Ναι. Η γιορτή όπως σας είπα είναι ένα πανηγύρι. Και ποιος δεν χαίρετε, να ακούσει τη μουσική, να χορέψει, όλα αυτά.
- Ρωτήσατε τους γονείς τους και συμφώνησαν για τη συμμετοχή αυτών των παιδιών στις γιορτές;
- Δε θέλω να απομονώσω τα παιδιά. Όταν ένας γονιός ξέρει ότι το παιδί του συμμετέχει και είναι γραμμένο σε ελληνικό Νηπιαγωγείο δε θέλει το παιδί του να αισθάνεται το ρατσισμό και την απομόνωση.
- Έχετε οργανώσει κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να προσεγγίσετε με κάποιο

-
- τρόπο τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων παιδιών που υπάρχει μέσα στην τάξη;
- Όχι, δε θα το έλεγα. Μια χρονιά ήταν έτσι που δούλεψα με αλλόγλωσσα παιδιά και δεν έκανα κάποιες ειδικές δραστηριότητες. Απλά ότι δραστηριότητες έκανα συμμετείχαν και αυτά τα παιδιά.
- Περιγράψτε μου ένα ιδιαίτερο περιστατικό που έχει μείνει στη μνήμη σας από τις σχολικές γιορτές.
- Κάθε χρόνο το χειροκρότημα. Αυτό βιώνω. Το χειροκρότημα και την αγάπη που εισπράττουμε. Αυτό είναι και το επάγγελμά μας. Δίνουμε πολύ από εμάς αλλά παίρνουμε και πάρα πολύ. Το άγχος δεν το συναντάω πολύ στη γιορτή. Όταν τελειώνει μια γιορτή με αγάπη, αγκαλιά και χαμόγελα είναι αυτό που μου μένει και είναι ίσως και η δύναμη για να ξανακάνουμε γιορτή.
- Τα παιδιά δεν αγχώνονται στις γιορτές;
- Μέχρι στιγμής το ευχαριστούνται πάρα πολύ. Πάρα πολύ! Διότι δίνουμε πολύ βάση σε αυτό που θέλουνε τα παιδιά. Χορό, μουσική, παιχνίδια. Γιατί να αγχωθούν από τη στιγμή που κάνουμε αυτό που θέλουν τα παιδιά;
- Τι συμβουλή θα δίνετε σε μια νέα νηπιαγωγό σχετικά με την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εορτών;
- Καταρχήν αυτό που κάνει να το κάνει με αγάπη. Εντάξει είναι πολύ κλισέ αυτό που λέω αλλά είναι πάρα πολύ σημαντικό. Διότι οι πιο πολλοί το βλέπουν σαν αγγαρεία. «Αμάν, έχουμε γιορτή. Έχεις να μου δώσεις καμιά φωτοτυπία;» Πολλοί συνάδελφοι το βλέπουν σαν αγγαρεία. Ευτυχώς είναι πολλοί που τις αγαπάνε τις γιορτές. Σε αυτήν την κατηγορία θα απευθυνθώ και θα πω το εξής: Θέλει δουλειά ως προς την οργάνωση. Οτιδήποτε και να κάνεις άλλωστε. Μια καλή οργάνωση. Δηλαδή τα παιδιά πως θα πρέπει να κάθονται, πως θα πρέπει να σηκώνονται. Να γίνουν όλα με σειρά. Να μη γίνει η γιορτή απλά ένα πανηγύρι και χάσουμε εμείς τον έλεγχο. Δηλαδή να είναι μια γιορτή στην οποία να έχεις τον έλεγχο. Το μεράκι πάνω από όλα. Καλή επιτυχία θα υπάρχει. Όταν έχεις να κάνεις με παιδιά η επιτυχία είναι σίγουρη.
- Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

**ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ & ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΙΑΣ**









